

IJA # 297

תהלים

Tehilim

Lemberg, 1837

HASENCLEVER'S

Cableways,

Cable

Cranes

Do produce the following

of SPECIAL ALLOY STEELS, 1/2 inch thick or less for all purposes, proof, fireproof, with full consideration given to particular conditions of stress:

Superheated Suspensions, cast, welded or forged, ordinary type of boiler sets
 Lifting Appliances
 Suspensions for Lifting Cranes
 Smoke-Drifts, Pipes and Street Lamps
 Soot-Blowers, Pipes, etc. Type Drives, finished for use in passenger cars and buildings
 Hoisting and Handling Poles, Enameled Grades
 Suspensions, Hooks for Cables, and Hauling Ends
 Appliances for raising and lowering
 Dam Booms, etc. etc. etc. and special for all particular purposes

It is quite safe to give us the order and we

H. W. PHILIPSON & S.
 Essen-Altenessen

Appointment and Approbation
 (GERMAN)

THE HOLDERS
 of the
 UNIVERSAL PATENT
 CABLEWAY SYSTEM

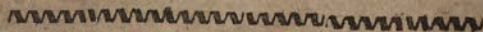

قطعة شظية مرئية من كتاب مجلدّ visible fragment from bookbinding

ספר
תהלים

עם כל המעלות שהיו בקודמים: רמזי הקאפיטליך
 בנקימותם באותיות גדולות מאירות עינים
 ומשיכות נפשותם: ונוסף יה"ר לליל הושענא
 רבה:

ועם שני פירושים הנחמדים הפירוש אחד נקרא
 בשם מצודת דוד בו ימצא חבורי המלות
 והענין והפירוש השני נקרא בשם
 מצודת ציון בו ימצא שרשי המלות
 המסופקות:

של הרב מרדכי
 באלאבן:
 תקצ"ז

בדפוס
 יהודא ליב
 בשנת

Thilim

mit Com. Mezudes.

Lemberg.

Gedruckt bei Löbl Balaban mit
 Erlaubniß von 30 Juny 1837.

Handwritten notes in Hebrew script, including numbers and names, possibly a library or collection record.

כבוד ארמא י"ב הנאון אמרי נשיא ישראל רבי דעמא
ומרבנא דאומתיה אור ישראל וקדושו רכבהינן נאון
יעקב נ"י האב"ד פו ק"ק לכוב והגליל :

מעת

הלוך הלך עם ל' בגולה • גלה שכונה עמהם : והגלה עמם
דברי נעים זמירות ישראל • נהלת דוד עבד מלכים • רוח קודש
ליהטו כאלמרחיו : להיות לנו עורה בלרוח • ומגן ישענו בגלות הקל הזה
בקרננו לאלהינו השבחוחיו וזמירותיו לטהרו מנגונוניו ולהסיר מוכח המבדיל
בינינו לבין בוראיו • אמנם מעת גברו הברות נלו ב"י וגם נעו ושח חמרת ים
נשכח לשונינו הקדושה ולא רבים יבינו אמרי קדשו • ואט חי בתפלה יזעקו
ולך כפרא ינהקו כי לא יבינו פי' המלות וקשרי הפסוקים ורבו כמו רבו
פירושים מגדולי חקרי לב להורות עומק המאמרי אשר יבינו המה ברות בינחם
וקם א' מהמחברים ואסף ולקט מגדולי המפרשים להבין קשרי המאמרים וגם
פי' המלות לדעת טרסן ולקדקן וקרא שמש מל"ד ומל"ץ • וכבר נדפס פעמים
רבות במדינות רוסיא בדרך קטן עם השני פירושים יחדיו יהיה חמים • למען
כל איש בחיקו ישא • בעת אשר ישפוך תהלות ותשבחות לאלהינו להבין ולדע
פי' המילות והרכבת הפסוקים גם יחד • אמנם מועד המה במדינותינו • כי
שערי המדינה סגרו • עפ"י פקודת המלך מלכוכל הכה ממדינה אחרת • גם
המעט אשר נמלא עברו חוק והפרו דת המלך • ורבים ידרשו אחריו ומולא
אין להם עתה העיר הי' את רוח יהודא גבר איש בחקיו והיתה יהודא לקדשו
ה"ה כבוד ידוקי הרב המופלג

יהודא ליבש בארמא

החכם ושלם הניגוד מו"ה
להביאו לבית הדפוס תחת
מכשם הדפוס שלו אשר הוקם מחדש בתכלית היופי וההידור ומהיר ומומחה
באלו ת הדפוס כתבנית הדפוס כסלחונו • לזאת נטיח ידו על יהודא וען כי
לא היה במדינותינו חקרי בית דוד וזלתי יהודא לבדו להיות חבל נחלת בית
יהודה לכל ילפיהם אחר תהלים עם פירושים האל במשך ששה שנים וכל יקרה
כמוניגו גבול בית יהודא • דברי המדבר בללקה ועוכיו נופות לה' להשיב
שבוחיו ולקבץ נדחיו וכימינו תושע יהודא וישראל :

יום ב להודי ר' אלהיו עמו ואז נשיר בך לפני

יעקב אורנע שיין

הי רצון מלפני יהוה אלהינו ואלהי אבותינו תבוחר בך דוד עבדו
ובירעו אחריו והבוחר בשירות ותשבחות שתפן ברחמים אל
קריאת מומרי תהלים שאקרא כאלו אמרם דוד המלך עליו
השלום בעצמו וכותו יגן עלינו ויעמוד לנו זכות פסוקי תהלים זכות
תיבותיהם ואותיותיהם ונקודותיהם ומעמיהם והשמורת היוצאים
מהם מראשי תיבות ומסופי תיבות לכפר פשעינו ועונותינו
וחטאתינו ולומר עריצים ולהכרית כל החוחים והקוצים הסובבים
את השושנה העליונה ולחבר אשת נעורים עם דודה באהבה
ואהבה וריעות ומשם ימשוך לנו שפע לנפש רוח ונשמה למחרנו
מעונותינו וקסלות חטאתינו ולכפר פשעינו כמו שסקחת לדוד
שאמר מומרים אלו לפניך כמו שנאמר גם יהוה העביר חטאתך
לא תמות ואל תקחני מהעולם הזה קודם זמני עד מלאת שנותינו
בהם שבעים שנה באופן שאוכל לתקן את אשר שחתתי וזכות
דוד המלך עליו השלום יגן עלינו ובעדינו שתאר יך אפך עד שובינו
אלך בתשובה שלמה לפניך ומאוצר מתנת חנם חנני ברכתי
וחנתי את אשר אחזר חמתי את אשר ארחם וכשם שאנו אומרים
לפניך שירה בעולם הודו בך נזפה לומר לפניך יהוה אלהינו שיר
ושבחה לעולם הבא ועל ידי אמירת תהלים תתעורר תבצלת
השרון ולשיר בקול נעים בגילת ורגן כבוד הלבנון יתן לה הוד
והדר בבית אלהינו במהרה בימינו אמן כלה :

ואת"כ יאמר ג' פסוקים אלו : וכשת רי"ט לא יאמר תחנה סל"ג רק ג' פסוקים אלו :

לכו נרננה ליהוה נריעה לצור ישענו : נקדמה פניו ברנדה
בזמירות נריע לו כי אל גדוד יהוה ומלך גדול על כל אלהים :

וקודם שיתחיל תהלים יאמר זה :

הריני מזמאת פי להודות ולהלל ולשבח את בוראי לשמיחוד קב"ה ושכינתו
נדהילא ורחימא ע"י החווא טמיר ונעלם כיהודא שלים בשם כל ישראל :

ואחר שייסיים תהלים יאמר זה

כי יתן מציון ישענת ישראל בשוב יהוה שבות עמו גל יעקב
ישמח ישראל : ותשועת צדיקים מיהוה מעולם בעת צרה :
ויעזרם יהוה ויפלטם יפלטם מרשעים וישועם ביחסי כו :

יהי רצון מלפניך יהוה אלהינו ואלהי אבותינו ברכות ספר ראשון שבתהלים שקראנו לפניך שהוא כנגד ספר בראשית ספר שני כנגד ספר שמות ספר שלישי כנגד ספר ויקרא ספר רביעי כנגד ספר במדבר ספר חמישי כנגד ספר דברים

בזכות מזמוריו ובזכות פסקיו ובזכות תיבותיו ובזכות שמוותיו הקדושים והמחורים היוצאים ממנו שתכפר לנו על כל חטאתינו ותמחול לנו על כל עונותינו ותסלח לנו על כל פשעינו ושחטאנו ושעונו ושפשענו לפניך ותחזירנו ברחמיך וברחמיך לפניך והדריכנו לעבודתך ותפתח לבנו בתלמוד תורתך ותשלח רפואה שלימה לחולי עמך (ולחולה פלוני בר פלוני) ותקרא לשבואם דרור ולאסירים פקח קוח ולכל חולי הדכים ועוברי ימים ונדרות מעמך ישראל תצילם מכל צער ונוק ותנגיעם למחוז הפצם לחיים ולשלום ותפקוד לכל חשוכי בנים בנרע של קמא לעבודתך וקראתה ומעברות של עמך בית ישראל תצילם שלא תפלה וקדושתן והושבות על המשבר ברחמיך הרבים תצילם מכל : ואל תמניקות תשפיע שלא יחסר חלב מדדיהן ואל ישול אספרה ושידן וכד פגיעים ומרעין בישין לכל ילדי עמך בית ישראל : ותגדלם לתורה ולמוד תורה לשמה : ותצילם מעין הרע ומדבר וממגפה ומשטן ומיצר הרע : ותבטל מעלינו ומכל עמך ביה ישראל בכל מקום שהם כל גזירות קשות ורעות : ותטה לב המלכות עלינו למנוחה ותגזור עלינו גזרות טובות : ותשלח ברכו והצלחה בכל מעשה ידינו ותבן פרנסתנו מידך הרחבה והמלאה ולא יצטרכו עמך ישראל זה לזה ולא לעם אחר ותן לכל איש ואיש די פרנסתו ולכל גויה וגויה די מחסורה : ותמהר ותחיש לגאלנו ותבנה בית מקדשינו ותפארתנו : ובזכות שלש עשרה מדותיך של רחמים הפתיכים בתורתך כמו שנאמר "אל רחום וחנון ארך אפים ורב חסד ואמת נוצר חסד לאלפים נושא עון ופושע והמאפה ונקמה שאינן חזרות ריקם מלפניך : עזרנו אלהי ישעני על דבר כבוד שמך והצילנו ובפר על חטאתנו למען שמך : ברוך לעולם אמן ואמן :

בתורה נב לעסוק בתורה בלא חטא ולא יבא בעוה ככל ויעשה ידיו ואלהים ונסתור העשבים

האיש אשר לא הקד בעצת רשעים וברדף תטאים לא עמד ובמושב לצים לא ישב : כי אם בתורת יהוה חפצו ובתורתו יהנה יומם ולילה : והיה בעין שתול על פלגי מים אשר פרו יתן בעיתו ועלהו לא יבול וכל

מצודת דוד

א (ה) אשרי האיש ספורי תכלות האיש סוף לומר עליו בשבחר וכו' אשר לא הקד בעצת רשעים ר"ל לא היה לבד בשתה ללכת בעצתם לעשות כוונתם וכל כך היה מזה כשכחו עד שלא עמד בדרך אשר החושבים עוצמים בו כחשבו כן יפגמו ויסתורו אחרי עמם ובזהו כלה הא"ל לכלל יסודם לשבת עומם לסרטים עתם בלבו וללכת בה ועשה ח"כ השמרת לחשורת : (ב) כי אם לא סוף הדבר סתול וכו' ועצת רשע כ"ח עשה גם את הטוב כי כל חסדו היה בתורתו : ובתורתו בכל עת יחשוב להתבונן בהם שחטאו בלבו עממים ויזים ויחזיק לתורה : (ג) ויהי

מצודת ציון אשר

א (ה) אשרי ענין טבת ותהלים כמו כי אחרוני בנות (בראשית ג) : ליום * מל' עליה כי החליעל בבה חסד חז' בלוח יוסד דברו להשעים אחריו ביועש הדבור להכניס בלב : (ב) יבוא * כעס ששם ענין מחזקם מו"ש וכו' וכו' לכו (לקחן יע) וקעם תפלת ענין דבור כח"ס בלשוני תהיה (לקחן לה) : (ג) סתול * עווע כמו שטוליס בבית ה' (לקחן ב) : עלי סתול כמו וחסונים עליו (במדבר ג) : פלגי מים * אמת כמים כמו כר פלגיו (לקחן וו) ע"ס סתול ותפלה ומהשם ללכת חילק וחילק : ועלה * עלי עז

(מ"ד) אלק א

ובלי

אשר יעשה יצליח : ד לא כן הרשעים
כי אם כמין אשר תדפנו רוח : ה על
כן לא יקמו רשעים במשפט וחטאים
בעדת צדיקים : ו כי יורע יהוה דרך
צדיקים ודרך רשעים תאבד :

ידבר לכל חכם טלח יתחמו על מדותיו טל הקב"ה ואם יש לאדם חיות שחם טיבוס ברעדה טלח
יגרוו חטאיו טיבסר השחם :

ב א למה רגשו גוים וקאמים יהגוריק :
ב יתיצבו מלכי ארץ ורוזנים
נוסדו יחד על יהוה ועל משיחו :
ג ננתקה את מוסרותימו ונשליכה

מצודת ציון

פליץ : יבול : יכמוס כמו כאלם נובלת עלם
(ישעים א) : (ד) חוץ : סוף פסולת התבואה
כמו כוץ ידוער הבורן (הטעם יג) : תשכרו *
ענין דחופס ודכאם כמו קול עלם כרף (ויקרא
כו) : (ו) יורע * ענין השנאה וכן וידע
אלהים (שמות ב) :

ב (6) רגשו : ענין קפון והטון דב ופומרגשת
פועלי חין (לקמן סד) : ולאחזים * האומות
כמו ולחם חלחם יחזין (בראשית כה) : יגרו *
ידגרו : ייק דבר חזין בו חמם : (3) ורוזנים :
דרים : מוסדו * ענין עלם כמו נותיק סוד
(לקמן נה) ע"ש טעמם נכסם בסוד לכל יגלה
או לשי טעמם להעמם סוף כחיסוד להבנין
(ג) נתקת י ענין הסתקן חתקומו כמו נתקן
מוסרות

תח' אברהם השנחם ח' להיות עזוז אל חקרים ולא ידו ח"כ ככללים בעדת הצדיקים :
א (1) למה רגשו י ר"ל למה למה זאת להקפון ולדבר דברי ריק לא נעור ולא להועיל : (3)
תיכירו * מוסב על למה החמור בחקרא שלפניו לומר למה יתיצבו חלכיס וברוס
בעמם חתם על ח' ועל הטיחו ויחזרו על גב והחלכיס חזר חתו שיעמדו ביהוה השמח להלחם עמו
והאלו יעמדו גם על ח' שמשחו למגד : (ג) נתקת : וכה

ממנו עבתימו : ד יושב בשמים ישחק
אדני ילעג למו : ה אז ידבר אלימו באפו
ובחרונו יבהלמו : ו ואני נסבתי מלכי
על ציון הר קדשי : ז אספדה אל חק
יהוה אמר אלי בני אתה אני היום
ידרתיך : ח שאל ממני ואתנת גוים
נחלתך ואחזתך אפסי ארץ : ט הרעם
בשבט ברזל כבלי יוצר הנפצים :
ועתה מלכים השכילו הוסרו שפטי
ארץ : י עבדו את יהוה ביראה ונילו

מצודת דוד

וכה יחמד בעלתם נעתק חלחתי את חוסרי
עולו לכל נעבוד אותו ורחז בחטל לדבר בלשון
הנופל בשור המוסך בעול : ונסלכיס : הוא
כסול ענין בחלות שונות לתפלות החלכיס
ולחוק הדבר : (ד) יושב בשמים : כאומר הלא
ח' יושב הוא בשמים מועל ואפילו חלם להעלה
לכבוד יחבד וחמ"ש גבור להעלה וח"כ הלא
ישק על עמלם וילעג עליהם וכפל הדבר
בח"ש : אז : כאשר יחתיקו הסוד והעמם היעוה
ידבר וכו' : (ו) וחמי : וכה יחמד חבל אני
הוא אשר האמלתי את מלך החיים והיד ח"כ
תוכלו לו לעמוד : לחולו וכאומר טחאם דבר מי
יקום טלכס או עלי : (ז) חספס : חמר דוד
בחקוס החיים חספר את הדבר החקוק בספר
ס' חמר חמי בני חרם כח"ש בני בכורי ישראל
(שמות ד) והאלך יחבד ככל העם : חמי היום
ילתיד : ר"ל חביב חתם בעיני כן לחב ביום

בולרו : (ח) טחל : לוחט טחל מועל וחתן חלחתי להיות העכו"ם נחלחך וכו' : (ע) תרועם *
תשכרו כמו ורעות רוח (קבלת ח) : וזר *
חזון חרם : תכפס : ענין השזר עם הספר
והרעון וכן וכפון הכדים (שופטים ז)
(י) חוסרו : חל' חוסר : (יא) ברעלם : בשחד
ובתת

מצודת ציון

מוסרות (ירמיהו ה) : מוסרותיו : הם קטורי
לרועי העול : עבותותיו : חללים עבות בת ג'
יתרים : (ד) לחו : להס ר"ל עליהם : (ה)
חליוו * חליהם : יבטלמו : חלוקן כהלם : (ו)
וחמי * חוי"ו בחקוס חבל כמו ועבדך בלח
לשכר חוכל (בראשית חב) : נסבתי * ענין
מוטלה כמו נסיכי סיחון (ישועה יג) : (ז)
אל חוק : את חוק וכן וירדפו אל חדון
(שופטים ז) : חוק : חלשון חקיקה וכתובה :
חלי : כמו עלי בעי"ן : (ח) חסר : קלות כי
בקץ החזן כאלו חסם וכלם : (ט) תרועם *
תשכרו כמו ורעות רוח (קבלת ח) : וזר *
חזון חרם : תכפס : ענין השזר עם הספר
והרעון וכן וכפון הכדים (שופטים ז)
(י) חוסרו : חל' חוסר : (יא) ברעלם : בשחד
ובתת

ברעדה

מוסרות (ירמיהו ה) : מוסרותיו : הם קטורי
לרועי העול : עבותותיו : חללים עבות בת ג'
יתרים : (ד) לחו : להס ר"ל עליהם : (ה)
חליוו * חליהם : יבטלמו : חלוקן כהלם : (ו)
וחמי * חוי"ו בחקוס חבל כמו ועבדך בלח
לשכר חוכל (בראשית חב) : נסבתי * ענין
מוטלה כמו נסיכי סיחון (ישועה יג) : (ז)
אל חוק : את חוק וכן וירדפו אל חדון
(שופטים ז) : חוק : חלשון חקיקה וכתובה :
חלי : כמו עלי בעי"ן : (ח) חסר : קלות כי
בקץ החזן כאלו חסם וכלם : (ט) תרועם *
תשכרו כמו ורעות רוח (קבלת ח) : וזר *
חזון חרם : תכפס : ענין השזר עם הספר
והרעון וכן וכפון הכדים (שופטים ז)
(י) חוסרו : חל' חוסר : (יא) ברעלם : בשחד
ובתת

ברעדה : יב נשקו בר פן יאנף ותאכרו
דרך כי יבער במעט אפו אשרי כל
חוסים בו :

האם כל על אדם חיו' עונש אל יקוץ בתוכחתו טחף לסי חטאו הי' חייב יותר וספק'ה מתחסד עונש

ג א מזמור לדרה בברחו מפני
אבשלום בנו : ב יהוה
מהרבו צרי רבים קמים עלי : ג רבים
אמרים לנפשי איני ישועתה לו באלהים
סלה : ד ואתה יהוה מגן בעדי כבודי
ומרים ראשי : ה קולי אל יהוה אקרא
ויענני מהר קדשו סלה : ו אני שכבתי

מזודת ציון

ורת : (יב) נשקו : מל' תשוק וחרדה :
בר : מלשון צור וקרי : יאנף : מלשון חף
וכן כי חפתי בי (ישעיה יב) : יבער עיני
טריפה ולבט :
ג (ח) מזמור : מל' זמר : (ב) רבים : ר"ל
גדולים במעלה כמו וכל רבי וילך בכל
(ירמיה לט) : (ג) סלה : עניינו כב"ח כמו
לעולם : (ד) מן : ענין וחסד כהנין הוא
החיל את הלוכס ומחט חרב ומתני : בעדי *
כנדי : (ו) שקייתי : ענין הערה מפייה :
שת

למלכותו ואחר התפלה הוא בנזורה : (ב) מה רבו צרי : עד טחף בני קם עלי : רבים : בני
אדם גדולים במעלה ודואג וחמיוסל : (ג) לנפשי : על נפשי ואחרו מעד עולם לא יאסר לו תנועה
מס' וכשר הטל לנפול לא יוסף לקום : (ד) ואתה ס' : אצל לא כן הוא כי אתה מן צעדי
בצדי ויחיים יראתי כי חתור למלכותי : (ה) קולי : כשקרא בקולי אל ה' ידעתי כי יענני
והוא ציון מקום סגותו : סלה : עד עולם יענני ר"ל האולת עולם תהיה כי לא חשב
עוד להיות בולס וצורח : (ו) אני שכבתי : כשאתי לוכס וכדס הגדול העני' : שקייתי : ה'ל'
סגתי

ואישנה הקיצותי כי יהוה יסמכני :
לא אירא מרכבות עם אשר סביב
שתי עלי : ח קומה יהוה הושיעני אלהי
כי הבית את כל איבי לחי שני רשעים
שברת : ט ליהוה הישועה על עמך
ברכתך סלה :

נוסר טל ילכו פני חבירו וטל יחמר רכילות וז' כה וטל יקבלו ולא יקאל חס רואה סרשעים
מלליחוס צבור' וק ימות ויחמר חס להכעיסו כך וכו' :

ד א למנצח בנגינות מזמור לדרור : ב
בקרתי ענני אלהי צדקי
בצר הרחבת לי תנני ושמע תפילתי :
ג בני איש עד מה כבודי לכלמה
תאהבון ריק תבקשו כזב סלה :

מזודת דוד

סגתי צערי בזכרי אשר ה' יסמכני : (ז) לא
אירא : לזס לא חירא מרוב העס אשר את
הבטלס אשר שמו סניסס לבלסס בי : (ח)
קומה ס' : הויל ובעתתי בד מרחווי סתקוס
להושיעני : כי הכיח : הלא מעולס הכיח את
הוידי על הלח ר"ל וכת ציון וכח"ס יתן
לניכסו לחי יבעד בתרפס (אויסס ג) ור"ל הכחת
בלחי תתסב לתרפס : שני רשעים : אשר סני
חורקיס עלי טנינו בחרות חסס בי הלא מעולס

צרות ולסס גס עתה אל תרף דרך חמוני : (ט) לס' היפועס : הלא סתפועס היא צור ה' וכל יוכל
לפשיעני חירס ורף על עתך תהיח ברכתך לעולס ר"ל תושיע לי לבל יוכלו לסרע לי ורף עליסס
תהיח ברכתך סלה יחיו נפשיס גס הוה וכהנייה לא חתפלל על חסלסס כ"ח על תמועתי :
ד (ח) למנצח : ר"ל המזמור הוה סל דוד גוסס לבן לוי סמלסס לנגסס כנגון צב"ח :
(ג) בקרתי : בעת חקרה לך ענינו חלסי צדקי : חתס חלסי סעוסס עזרי צדקס
הלא מעולס כסחייתי כיר ובדוחק סעודתני כמקסב לבן גס עתה חמוני : (ג) בני חיוס : חתס בני
חיס

ד ודעו כי הפלה יהוה חסיה לו יהוה
ישמע בקראי אליו ה רגזו ואל תחטאו
אמרו בלבבכם על משכבכם ודומו
סלה י זבח וזבחי צדק ובטחו אל יהוה
ז רבים אומרים מי יראנו טוב נסה
עלינו אור פגית יהוה ח נתתה שמחה
בלבי מעת רגנס ותירוש רבו
ט בשלום יחרו אשכבה ואישן כי אתה
יהוה לבדר לבטח תושיבני

תפלה נוראה לכל יחיד שהרשעים בשביל ועשיהם יאכזרו ולדיוקוס יאמחו בשביל ועשיהם הטובים

ה א למנצח אל הנחילות מזמור לרוד

מצודת ציון

ה' תהנה (לקושי) : (ד) הפלתי הפריש כמו
ובסלתי ירום האף (שמות לב) : (ה) רגזו
ענין תנועת הרעדה כמו שמוע עמים ורגזו
(סס עו) : דומו * ופתקו כמו וידוס אהרן
(ויקרא י) : (י) נסה * חל' נס וכלום ועניינו
הנחה והנחה : (ח) תירוש * חל' תירוש
ורא ענבי היין : (ט) לבדתי יחירי כמו שבע
צדד (דברים לב) ור' חבלי סחך כי כשתשחר
ותירוש לטבת יחירי :

ה' המחילות * חל' נחיל של דבורים (ב"ק
קיד) והוא טס כלי זמר אשר קולו נשמע
במקומות
לכ' כזכור ולא בטחו בו כי יש תקום וליה תכזבו כי החסין לשלול בעבור לטבות מהנו הכחת
מהנו הלא טוב לטבות כה' : (י) רבים * יחירי רבים ונחלים וחוורים וי' הוא אשר ידבר טוב
ל' תושקים עושר רב : נסה * הרס עלינו חור פניך חתם ה' למלכות תלוניתו : (ח) כתתה חבל
לא כוחתי כי חתם ה' כתתה בלבן לטבות שמה בחלקי יותר ורבים הסס שהחיים יועת סברו דגנס
ותירוש : (ט) בבלום * חבלי סחך חכמה והיטן יחירי תכוסים זה לזה כי הדולה ונתשחר כנזלה
סמך לבל ויכל לנס עוד חסר יסכב חבל חמי בטחתי כה' ולא חירא ולום אשכב וחיטן יחד סמוך
זה לזה : כי חתם ה' הוועל בכל ובידך הוא לה טוב חותי כשעת חבלי סחך :

מצודת דוד

אדם גדול יסעד נתי תהסכו ונבדו לכלייה ר"ל
בהקוס הכבוד הראוי חלי תכלימו חותי וכחומר
סלח תבטע החסודים לכבוד חת נוי הראוי לכבוד
תהסכו ריק * חוסב על מה לומר עד חתי
תהסכו לדבר דברי ריק וכזב חבלי סמך
(ד) ודעו חנו לכ לדעת כי כמו שהדלי ה' חת
כל חסיד לטיות לו ולחלקו כ"ל שהדליו לחלקו
וישמע בקראי חלי ולא תוכלו לי : (ה) רגזו
חדו חס' ואל תחטאו ב' לדבר עליו כזב חסרו
וכי' : כהיותם על משכבם שיהו עת אשר
תחשבת האדם שנוים חוסהרס חו חסדו בלבבם
אשר כזבו הוא רע בעיני האוקוס ותקרי לעולם
יבדר כזב : (י) זכחתי הפקוק ועשיהם וחסב
ל' כזכור ולא בטחו בו כי יש תקום וליה תכזבו כי החסין לשלול בעבור לטבות מהנו הכחת
מהנו הלא טוב לטבות כה' : (י) רבים * יחירי רבים ונחלים וחוורים וי' הוא אשר ידבר טוב
ל' תושקים עושר רב : נסה * הרס עלינו חור פניך חתם ה' למלכות תלוניתו : (ח) כתתה חבל
לא כוחתי כי חתם ה' כתתה בלבן לטבות שמה בחלקי יותר ורבים הסס שהחיים יועת סברו דגנס
ותירוש : (ט) בבלום * חבלי סחך חכמה והיטן יחירי תכוסים זה לזה כי הדולה ונתשחר כנזלה
סמך לבל ויכל לנס עוד חסר יסכב חבל חמי בטחתי כה' ולא חירא ולום אשכב וחיטן יחד סמוך
זה לזה : כי חתם ה' הוועל בכל ובידך הוא לה טוב חותי כשעת חבלי סחך :

אמרי

ב אמרי האזינה יהוה בינה הגיני
ג הקשיבה לקול שועי מדכי ואלהי
כי אדית אתפלל : ד יהוה בקר תשמע
קולי בקר אערה לך ואצפה : ה כילא
אל חפץ רשע אתה לא יגרה רע : ו לא
ימציבו הוללים לנגד עיניך שנאת כל
פעלי און : ז תאבד דברי כזב איש
דמים ומרמה יתעב יהוה : ח ואני ברב
חסרה אבוא ביתך אשתתחה אל
היכל קדשך ביראתך : ט יהוה נתני
בצדקתך למען שוררי חושר כי תישר
לפני דרכך : י כי אין בפיהו נכונה

מצודת דוד

(ב) כזב חס' : אשר תפלתו הוא כזבנות
סלב : (ג) כי חלוד חתלני ויחברחו למלך
שמוע בקול עבדו הנוטע עליו * יבקש ויחנן
חלתו : (ד) בקרי כמו בכל בקר שמוע קולו כי
סבות בבוקר חסדך לסינך תפלתו ולא הקדמתו
ה דבר הסבות ולום חקום אשר שמוע קולו :
(ה) כי לא נבול' : ולא תתן כח ביד הרשעים
וישעים לי' : לא יגורך * לא ידור הרע חלך
ווא דרך חסל לומר סרע טווא לנקום :

מצודת ציון

כפריקת הדבורים : (ג) האזינה * טעם חוץ
לשמוע (ג) : הקשיבה ענין שמועה * שועי *
לעקתי : (ד) ואשכחתיקוס : (ה) יגוררי ידור
עיוך : (ו) חללים שטים וערבני הדעת וכן
ודעת חוללות וסבל ח' קבלת ח' : חוץ * עול
ושקר : (ט) שוררי ענין הכנס כמו לא תשוררי
עין (חיות ז) : (י) כזבים * חל' כזב ויטר :
קרבם

קרבם

קרבם הוות קבה פתוח גרנם לשונם
יחליקון : יי האשימם אלהים יפלו
מבעצותיהם ברב פשעיהם הדיחמו
כי מרו בקד : י וישמחו כל חוסי בק
לעולם ירננו ותסך עלימו ויעלצו בק
אהבי שמך : י כי אתה תברך צדיק
יהיה בצנה רצון תעטרנו :

תפלה נוראה לכל אדם להתפלל בחלוו סט"ו ידעא חותו רמזות כנסת ורמזות הנוף וכל אדם חולה
המתפלל תפלה זו בכוונת הלב ולב נשבר ונדכס בטוח הוא סטק"ה יקבל תפלתו :

ו א למנצח בגנינות על השמינית
מזמור קדוד : ב יהוה אל
באפק תוכיחני ואל בהמתך תיסרני :
ג חנני יהוה כי אמלל אני רפאני יהוה כי

מזודת ציון
קרבס תוד לבס : הוות סכר כמו עד יעבור
כוות (לקח לו) : גרוס יוארס כמו קרא ברוח
(ישעיה נח) : יחליקון עין דברים רכוס
(יב) ותסך על סכך : ויעלצו וישמחו :
(יג) כנס דומה הוא למחך : תעטרנו עיני
סכוכ וכן עוטרם אל דוד (שמואל ב ג) ע"ס
שעעורס חסבנת את הרוח :
ד (ה) השמינית כ"ז בעלת שמונה יחיון :
(ו) החומללי עיניו כרתם כמו יחולל ויפסל לקחן

מזודת דוד
צפוס : חין צפס חמד וחס ככוס גרזים
כאובים וחס לאויבים : קרבס בקרב לבס
חוסבים הוות לסכר חותי גרוס קבר פתוח
כי שאלים לבועני לקבר הכולע את האת
ובלשונם ידברו חלקקות וחס יולחי חקלכב
(יא) האשוס : לכן האשוס בחשט ויפלו
בסל סככ בעבור רוע עינם וכפי רוד
פשיעם כן הדיחם מדחי אל דחי כי סלך כך
מדדו כי הסרת על זס : (יב) וישמחו אבל
החוסים כך ישיחו ועולם ואתה תסך עליהם
חפני הרעם : כך כשעועתך : (יג) כי אתה
וכו"י ארס האקרא כי אתה ס' יתברך לדיקן כנסת
ד (כ) ואל בחמתך : סכל הדבר בח"ס : (ג) חנני לכל תוסוף עוד לחרות כי כי סלך
חומלל חני ודי בוס : רפאני : חוסוף לסחול ואמר רפאני מן הסכות אשר עברו עלי חזן כי
בלה

גבהלו עצמי : ד ונפשי נבהלה מאד
ואת כי ואתה יהוה עד מתי : ה שובה יהוה
חלצה נפשי הושיעני למען חסדך : ו כי
אין במוות זכרה בשאול מי יורה לך :
ז ינעתו באנחתו אשה בכל לילה
מטתי בדמעותי ערשי אמסה : ח עששה
מבעס עיני עתקה בכל צוררי : ט סורו
ממני כל פעלי און כי שמע יהוה קוד
גבתי : י שמע יהוה תחנתי יהוה תפלת
יקח : יי יבשו ויבהלו מאד כל איבי
ישבו יבשו רוע :

חס הקב"ה חוסר סוכחך אל תמח באשר ענוס לדיק לא טוב ובשכיל זה יתגדל עליו בכל כוחו
לשני הקב"ה שלט עשה לו רעה בידים אבל הוא עלמו גורם הרעה שחשבתו לא היה רק טוב :

מזודת דוד
בלה נבהלו עלמי : (ד) ונספי וחף נפשי כנסל
ול"כ עד מתי חסי" עור נבוע ומוכס בלא עס
הסורעיות בלס לגלות חזון לחוסר והנס כבר
בכלתו וקלתו בחוסר : (ס) שובה ס' : לוח
גוב לסגולת נפשי הסרה וכושיעני למען חסדך
חף חס עניין לא נפרעתי כפי חסתי : (ו) כי
חין בנות" כי חס חמות מורס בבאס טוב לא
חוזיר שטר כי חו הוא גנותו הורדס בקבר בלא
חו חו הוא יודוך : (ז) ינעתו : געשתי עיף ויגע בלס חסתי חתלכת בכל עת : ח חסתי חני
חשיע את חמתי בחי בככי כדבר חסע על כפי חוסים : בדמעותי חני חתוך ומרעיר ערפי
בדמעות עיני וכפל הדבר בח"ס : (ה) עשש חכעם : חחרון חלוו כלו עיני : עתקה בעבור
ברות כסע עיני כללו נתייחס ברוקן ול"כ די בכל הכרות אשר כבר עברו עלי : (ט) סורו : לכו
מחני כי לא תוכלו לי עשתס כי נתקבלס חסלתי : (י) שמע וכו' : כפל סדבר בח"ס : (יא) יבשו : לכו
בראותם הלאחתי : ויבסלו : כדוד חוס התמס וכפל בראות דבר אשר חסכ לחנוע : יאבו : חו
כיו חוזרים מדעתס לבקס עלווי וברגע סכוי יבשו ולא לחיר חזן כי החומלל לסס על חס שער
כי ולא חוסרס עוד להיות לסס לבנות :

מזודת ציון
כח"ס חל"ס חילס : (ב) חלסס חלוף וכולס כמו
חלן חסס (טוסע ס') : (ג) חשסס עיני חסס
בחוסיכמו כאשר יפסס חסוה לסתות (ישעיה כד) :
ערשי : חמתי כמו ערש וזועי : לקחן קלב :
חמסס חל"ס חססס והתסס : (ח) עששס עיני
בלים ורקבון וכן ועמי עששו לקולל) : עתקה
עיני יישוכמו והגריס עתיקיס (דס"ח ד) :

מזודת ציון
כח"ס חל"ס חילס : (ב) חלסס חלוף וכולס כמו
חלן חסס (טוסע ס') : (ג) חשסס עיני חסס
בחוסיכמו כאשר יפסס חסוה לסתות (ישעיה כד) :
ערשי : חמתי כמו ערש וזועי : לקחן קלב :
חמסס חל"ס חססס והתסס : (ח) עששס עיני
בלים ורקבון וכן ועמי עששו לקולל) : עתקה
עיני יישוכמו והגריס עתיקיס (דס"ח ד) :

קדקרו חמכו ירה : יח אורה יהוה

בצדקו ואומרה שם יהוה עליון :

ח א למנצח על הגהית מזמור לדוד :

ב יהוה ארנינו מה ארית

שמה בכל הארץ אשר תנה הודך על

השמים : ג מפי עוללים וינקים יסרת

עו למען צורריך להשבית אויב

ומתנקם : ד כי אראה שמך מעשה

אצבעתיך ירח וכוכבים אשר

בוננתה : ה מה אנוש כי תזכרנו וכן

אדם כי תפקדנו : ו ותחסרהו מעט

מאלהים וכבוד וחרר תעטרהו :

מצודת ציון מצודת דוד תמשילהו

(ח) כדקרו : כאשר ראוי להודות על הצדק
דינו : ואומרה : השבח בזאת את שם ה' לומר
שעור הוא עליון וחודר בעל כל התפארות
(ג) מה הדיר שם : מה המוד חזקת בכל
הארץ חסידו וחושל כלל : אשר תבין בעבור
אשר נססיהו סביבתך כיון בשמים חושל ואשילו
חלב ליעלם לחזק יחשב ונח"ש נבדו לחשלה :

(ג) מפי עוללים וינקים : וכן כי העוללים אשר הם סתומים נחמי חזן ובכולם נפתח פיהם
וינקים תדיר משדי חזן חן הפלא הוא יסרת יסוד מוסר לדעת עורן כי הוא דבר שאין ספק
וחמיו : למען צורריך : למען נכחית נורוד אשר נחשו בה' : להשבית : לבעל דבריהו סביב
והמתקם את התחייבים בה' : (ד) כי אראה : מן הפלא הוא אראה בחכמה שבעשה אצבעתיך
הם שער חף סיוח והכוכבים אשר כוננתם : כולם חושל וידין ואין בעולם קדמיון : (ה) מה
אנוש : הוסיף לאכילת שם חסידו על הכל ואחר כלל זה הוא חסידת האדם לאמר נחמי ח' :

(ו) ותחסרהו מעט : (ו) ותחסרהו מעט : כעבורי גערת גוים וכו' וחמית
פסגתהך

תמשילהו במעשי ידיך כל שתי

תחת רגליו : ח צנה ואלפים כלם וגם

בהמות שדי : ט צפור שמים ורגי הים

עבר ארחות ימים : י יהוה ארנינו מה

אריר שמך בכל הארץ :

שם לכל אדם ליתן שנה ויודעהו לסקב"ה על סגיל אותו חוד רשע סכים עומד עליו לענו

ט א למנצח על מות לבן מזמור לדוד :

ב אורה יהוה בכל לבי

אספרה כל גפלאותיך : ג אשמחה

ואעלצה בך אומרה שמך עליון :

ד כשוב אויבי אחור יכשלו ויאברו

מפניך : ה כי עשית משפטי ודיני ישבת

לכסא שפט צדק : ו גערת גוים אבדת

לכסא שפט צדק : ו גערת גוים אבדת

מצודת ציון מצודת דוד

צבאנתו חסרתו רק מעט והאלהים צדק
החכמה וסדעת ועשרתו בכבוד והוד כי הוא
חושל על כל מי בחוש סביבו : (א) תמשילהו
החלתו בכל הכריות : תחת רגליו : ר"ל
ככוננים אליו : (ט) צפור שמים : כסודת
למעלה לחור השמים ועם כל זה וחשלו בו
סודת ויטרו בחכמה : עובר ארחות ימים ר"ל

כי האדם נחמתו יעשה חריות ובהם עובר ארחות ימים ויכול הוא לזוד חף רגליים : (י) יה
חודי : מכל זה נראה שם חודר חודי שך בכל הארץ ומחייב וחושל בכל
(ג) אומרה שמך עליון : השבח לומר ששמו עור עליון ובעלם על כל התפארות : (ד)
כשוב : שלא יוכלו חורבי לי וישובו לחזור ויכשלו ויאברו אז חסידתו חושל שמה ויעולה
עבור סודת סביב : (ה) כי עשית : אלא רבת פעמים עשית משפטי ויכשלו כסא לשמוע ואיברי

(ו) גערת : כעבורי גערת גוים וכו' וחמית
פסגתהך

שם

רשע שמם מחית לעולכם ועד : האויב
 תמו חרבות לנצח וערים נתשת אבד
 זכרם המה : ויהוה לעולם ישב כונן
 למשפט בסאו : והוא ישפט תבל
 בצדק דיין לאמים במישרים :
 יהי יהוה משגב לדרך משגב לעתות
 בצרה : ויבטחו בקי ידעי שמך כי
 לא עזבת דרשיך יהוה : זמרו ליהוה
 ישב ציון הגיהו בעמים עלילותיו :
 כי דרשדמים אותם זכר לא שכח
 צעקת עניים כי עניים : חננני יהוה ראה
 עניי משנאי מרוממי משערי מות :
 למען אספרה כל תהלתך בשערי
 בת ציון אנילה בישועתך :

מצודת ציון
 ב"ח : (ז) נחת עני עקיר וחרוס כמו
 לכתוש ולנתוש (יחיים ה) : חשבן חוק :
 לדר מושבר ונתוש כמו דבאי רוח (לקח נל) :
 לעתות חלשן עת : (יב) עלילותיו מעשיו :
 (יג) עניים שגלי הרוח : ברשת
 לעולם וכ"כ חמלתו וה"כ מי יביט את אשר הם הוא : (ט) זכור יפסע עד עולם יפסע
 העב"ס בדין דיטר ויזקק כאשר ראו להם להצניק זכרון עריהם : (י) חשבנ לדר חבל
 לנסבני לב יביט לחשב וזתי יביט לחשב כשיביט בעולם עת ירי : (יא) כי לא עזבת :
 כי יראו אשר לא עזבת דורשיך : (יב) יוכב ציון : האשרה שבינתו בנין : (יג) כי דורש דמים
 כי הוא דורש לדעת הדם אשר שכו עבו"ם וזכורים הם לשניו חס שליטו חוקך למרוע : (יד)
 חרומי כלל חתה מעולם
 חרום

טו טבעו גוים בשחת עשו ברשת זו טכנו
 נלכדה רגלם : נודע יהוה משפט
 עשה בפעל בפיו נוקש רשע הגיון
 סלה : ישובו רשעים לשאולה כל
 גוים שכחי אלהים : כי לא לנצח
 ישבח אביון תקות עניים כי עניי תאבד
 לעד : כקומה יהוה איעז אנוש ישפטו
 גוים על פניך : בא שיתה יהוה מורה
 להם ידעו גוים אנוש המה סלה :

טו יאמר הללחת הרשע ואיך חמלתו עד חמלתו לנת דין ולית דיין נשאו הקב"ה חמלתו
 במעשה תחתיו :

י"א למה יהוה תעמוד ברחוק העלים
 לעתות בצרה : בגאות רשע
 ידלק עני יתפשו במזימות זו

מצודת דוד
 מרום חודי חשערי חות : (ט) נשתח בסבור
 אשר עשר לישראל : (ז) נודע ס' כשעושה
 השפע בעבו"ס הו הוא נודע ומשורס לכל :
 נוקש רשע כאלר רשע יפול בסחוק אשר עשה
 זה עד עולם יחשב בלב בניסוס חקוק :
 (יח) ישובו לפי שפאלול מוכן להם חתר לפון
 ישובו כאלר הכב אל ביתו המוכן לשבתו : (ט)
 כי לא לנצח ולכן יפסע תן סעבו"ס : תאבד
 לעד חלת לא חמלת בשנים כאלו חתר לא
 תאבד לעד : (כ) אל יעזו אנוש אל יתחוקו
 סעבו"ס : על כניך ד"ע בעת כעבך : (כא) שיחה
 סתם לעולם אנוש ולא אל
 (א) תעמוד ברחוק כאלו תעמוד ברחוק חקוק וועלים עליון בעת זרס : (ב) נבאות
 בעבור רוב באתו דודך חת סעבי ותקש חתו
 בחחכבו

חֲשִׁבוּ: כִּי הִלַּךְ רָשָׁע עַל תְּאוֹת נַפְשׁוֹ
וּבִצְעַת בִּרְךְ נֶאֱמַן יְהוָה: רָשָׁע כִּנְבִיחַ
אָפוּ בֶל יִדְרוֹשׁ אֵין אֱלֹהִים כָּל מִזְמוֹתָיו:
יִחִילוּ דַרְכָיו וְיִסֹּכּוּ בְכָל עֵת מָרוֹם
מִשְׁפָּטֶיהָ מִנְגִּירוּ כָּל צוֹרְרָיו יִפִּיחַ בָּהֶם:
אָמַר בְּלִבּוֹ בֶל אֲמוֹט לְדֶר וְדֶר אֲשֶׁה
לֹא בָרַע: אֱלֹהֵי פִיהוּ מְלֵא וּמִרְמוֹת
וְתֵךְ תַּחַת לְשׁוֹנוֹ עֲמֵל וְאוֹן: יֵשֵׁב
בְּמֵאֲרֵב חֲצָרִים בְּמִסְתָּרִים יִהְרֹג
גָּקִי עֵינָיו לְחִלְכָה יִצְפְּנוּ: יֵאָרֵב
בְּמִסְתָּר בְּאֲרֵיהָ בְּסִכְהָ יֵאָרוֹם לְחִטּוֹף
עֵינֵי יִחְטֹף עֵינֵי בְּמִשְׁכּוֹ בְּרִשְׁתּוֹ:

מצודת ציון מצודת דוד ודכה

ענין חשבתו: (כ) הלל ענין טבח כמו ויהלל
חותם (כס"ב): וכוונתו המלכות והשנה עמנו על
(בתקופת ב') כל יום יום כמו כי נאלץ האנשים
הת נחמת ס' (ט"ז ב) (ה) יחילו ילתי
כמו לא יחיל עובד (חובב ב) (ז) אלה
שבוט כמו ושמע קול אלה (ויקרא ח): ותוך
ענין מותם כמדת בתוך כלל: (ח) לחלכה
ענינו בענין עני וחלום ודומה לו במקראות
שלהחרי: וישנו: וסתור כמו וסתן לדיק
(עש"ג): (ט) לחטוף ענין חסות הלקחה
כמו
מושל לאון: לדור ודור: אף לחזק כח דרית
שבעת טח: ויחיה תחת למונו: ככל הכה ב"ש:
וידבר את חקי ודברנו כשתל: ענינו: עונם עליו
עליו כלל יסוס כשתל: (ט) יחורב: בחק'ם
למטוף חת העני: כמטו' חזק לשון העול

י ודכה כי ידכה ישח ונפל בעצומיו חלמאים כי
חל כאים: אמר בלבו שכח אל
הסתיר פניו בל ראה לנצח: כי קומה
יהוה אל נשאיך אל תשכח עניי כי
עניים: עלמה נאין רשע אלהים
אמר בלבו לא תדרש: כי ראתה כי
אתה עמל וכעס תביט לתת בירך
עליך יעזב חלכה יתום אתה היית
עוזר: שבר זרוע רשע ורע
תדרוש רשעו בל תמצא: יהוה
מלך עולם ועד אבדו גוים מארצו:
תאות עניים שמעת יהוה תכין לבם
תקשיב אוניך: יח לשפט יתום ורך בל

מצודת דוד

מצודת ציון

יוסף

צדיק היוסף חל הרשע ללכוד את הכה דה:
(י) ידכה יסוח: מרחם עמנו כחוס וכסוף לכל
יריטו בו לכל חסיל בכתו הרב את העניים:
(יא) חזק: כ"ז הוא על כי חוסב חו האל כח
ועשיו חו טליו חסותו כס: (יג) קוהיו לוס קוס והרסידו עליו לנסות ואל תשבת העניים הסלכדים
בירו: (יג) על חסו בעבור חס מלאה לב הרשע ללאן את אלהים כי חוסב כלבו חלינד דורס וועשיו
(יד) ורחמי' לכל בחיית רחמי' ועשיו כי ועולס רחמי' חתם העיול והכעס חס שרשע עוסלולת
בירד: וביד לתת לחים כדרכו ולכן יעזוב העני בעתו ואל אדם וישען על ירכי ועולס חתם
עוזר ליתום חסר חלכס עורתי: (טו) סגור' לוס קבד חזק הרשע לעשן יבין כי יס
חלכסו שופטים ורע: וחו חס כדכיל לעשות רע כשתדרס רשעו לח תחלה כי יחזק לחושב כדירחם
שחזק עושם דין ברשעים: (טז) ח' חלד וכו' ילא חלכותר לעולם וככחו חו: כחך עתה וכלה
חברו גויס חחרנו בעבור עשיוס הרשעים לוס עשה כנס עתה לחבר הרשעים: (יז) תחזק' חלה ועולס
שועת לחללות תאות עניים לכן גס עתה כשלבס ככון לחסלל ככונות כלב ששע חלכס' וכלל
תחזקת: (יח) לשפט: לקחת השפט חיד עוסקיס: כל יוסוף' וכל יוסוף' חד עוסקיס לעני
ולחכיב לבני חרס כחזר ורחס כי גסם תשלים:

יוסף עזר לערוץ אנוש מן הארץ :

ידבר על ענין בלות וגזרות אשר עמדו עלינו ותנו עינינו עליו ומה רצונת ספרתו על דבר כבוד שמו יתפרד : וכל ארות סגיון הוא לטובתו לחסו אלה ענותיו ולרשע כחו לו סללה בע"ל על דרך עושר סמור לבעליו לרעתו

יא א למנצח קדוד ביהוה חסיתי איה
תאמרו לנפשי נודי
הרכם צפור : ב כי הנה הרהשעים ידרכון
קשת כוננו חצם על יתר לירות כמו
אפל לישרי לב : ג כי השתות יהרסון
צדיק מהפעל : ד יהוה בהיכל קדשו
יהוה בשמים כסאו עיניו יחזו עפעפיו
יבתנו בני אדם : ה יהוה צדיק יבחן ורשע
ואהב חמס שנאה גפשו : ו ימטר על
רשעים פחים אש וגפרית ורוח זלעפותו

מצודת ציון

ועל כהו (גולה ח) : (יה) ודר אלה ומעוה : לערוץ : לשבור כמו אל תערוץ (יחזע א) :

יא (ג) יתר : חבל סקת כמו בעש יתרים (זכפיש ו) : (י) לירות : להגיד כהו ירה בים (שמות טו) : כמו בתור : חושל : חסר : (ג) השתות : היסודות כמו והיו השתותים מרוכזים (ישעיה ע) : (ד) עפעפיו פן יקרא חסון העין : (ו) חמס : רשתות כמו חמס יקום (לקח ח) : זלעפות : רעדה כמו

בללו הרמו יסוד העולם הם כהני טוב צדיקי יסוד עולם : דרוק עם פעל : יעל עמנו חסר דוד הלא חני צדיק כזה עם שגלתי חני הלא לא עשיתי מחוהם : (ד) וס' כהולכו וכו' : חף ס' עשבים לשבת סכיל קדשו אשר בשמים ע"ל ונשיל עיניו לראות בחסן לבחון מעש בני אדם ויודע הוא בשלמי הרעם : (ה) צדיק יבחן : חס שאני נדוהח מחול לא הוא בעבור שגון רק בן דוד ה'לצחין חת הצדיק ביטורים חס יעמוד בצדקתו להטיב אחריתו ולא תגלתי אותו מייסרו : ורעם : חבל חת הרעע ינחל חס פי חבל הוא חן היסורים : (ו) ימטר :

מצודת דוד

יא (ה) לנפשי חיי תאמרו עלנפשי סה שלם הוא דר כמפור ר"ל חסר ישראל הוא דר חסני שאלו כמפור' הוא הסוד וסופו לכול ברעט וכן יהיה סופו לכול ביד שאלו ואחר חיי תאמרו כן הלא בס' חסיתי וכל יכול להשגיג (ב) כי סה : ר"ל ואם תחזקו מעובדי ה' בעבור עון סהית כהני טוב פי הלא סה סהשעים דרכו קשת וכו' והוא חס על סה"ד שאחר דואל לשאל על כהני טוב : לירות : חת סה"ים : כמו חושל : ר"ל כהסתר : לשרי לב : על כהני טוב : (ג) כי השתות : הרשעים

(ג) הויעב ס' : להכלל חיי שאלו : כי גמר חסוד : כלם חסוד חן העולם ולא יחזק חו לחמות ביד שאלו וללמד עלי זכות צפניו : ססו : כלל חסני חסודם וידברו עלי כוב צפני שאלו : (ג) הוא ידברו וכו' : חס סהשעים רכות חס הוא כי לא כן עם מחשבותם : בלב ולב ידברו : בחלו הלשון תדבר בשליחות לב האחד וכלב כהני כל עמו : (ד) יתרת ס' : יתסלל סיכרת ס' חת בעל ספתי חלקות וכלשון המדברת דברים חשובים ויקרום כהני לרעות : (ה) ללשוננו : בלשוננו המדברת גדולות נבביר על כולם כי נוכל לרעותם : שפתינו חתנו : הלא שפתינו צרותינו וכולם לדבר כסד דברי יקר הסון חס סבל כי חיי ארון לנו לנאות לכל דבר כ"ל הכני סבל כי חיי יודע חס סבל : (ו) חסוד : מחמת חסוד מעובדים לעניים ע"ל ערבותם : מחלקת : בועקים על הסוד : חקום : להכרע חסס : חמת צישע יקום לו : חללו חסר חסית וכל בוקים

מנת כוסם : כי צדיק יהוה צדקות אהב

ישר יחזו פנימו : חגה חותם חסדים הולעיני' וחסמרים לערוץ וספתי חלקות

יב א למנצח על השמינית מזמור

קדוד : כ הושיעה יהוה כי

גמר הסיד כי פסו אמונים מבני אדם :

ג שוא ידברו איש את רעהו שפת

חלקות בלב ולב ידברו : ד יברת יהוה

בד שפתי חלקות לשון מדברת גדלות :

ה אשר אמרו לדשננו נגביר שפתינו

אתנו מי ארון לנו : ו משר עניים מאנקת

אביונים עתה אקום יאמר יהוה אשית

מצודת ציון

כמו זלעפת אחותי (לקח קוט) : חמת : חלק ומתסס כמו וסו לו לחנה (שמות כט) : יב (ג) ססו : חפסו וכלו : (ד) גדולות : הסודות ויקרות כמו חס גדולה (ח' ב' ד) חסוד : ענין עושק : מחלקת : ענין לעקב כמו חלקת חסוד (לקח ע"ט) : בעליל

מצודת דוד

כי סוף הדבר וקבל גמולו חסלם כי הרבה רשתות כמער יודו עליו חן סהים זולכר כסס : חמת כוסם : חסוד לחלוחת כוסם יהיה חרות זלעפות ר"ל סודעיות רב יבוא עליהם : (ו) צדקות : חס צדקות יחס ולא יעזבו ביד חייביו : ישר : חס ישר יחזק פני ס' והוא ענין חס חסוד צ"ל שחת חסר יחסו הוא מרחמי סניו :

(ג) הויעב ס' : להכלל חיי שאלו : כי גמר חסוד : כלם חסוד חן העולם ולא יחזק חו לחמות ביד שאלו וללמד עלי זכות צפניו : ססו : כלל חסני חסודם וידברו עלי כוב צפני שאלו : (ג) הוא ידברו וכו' : חס סהשעים רכות חס הוא כי לא כן עם מחשבותם : בלב ולב ידברו : בחלו הלשון תדבר בשליחות לב האחד וכלב כהני כל עמו : (ד) יתרת ס' : יתסלל סיכרת ס' חת בעל ספתי חלקות וכלשון המדברת דברים חשובים ויקרום כהני לרעות : (ה) ללשוננו : בלשוננו המדברת גדולות נבביר על כולם כי נוכל לרעותם : שפתינו חתנו : הלא שפתינו צרותינו וכולם לדבר כסד דברי יקר הסון חס סבל כי חיי ארון לנו לנאות לכל דבר כ"ל הכני סבל כי חיי יודע חס סבל : (ו) חסוד : מחמת חסוד מעובדים לעניים ע"ל ערבותם : מחלקת : בועקים על הסוד : חקום : להכרע חסס : חמת צישע יקום לו : חללו חסר חסית וכל בוקים

בִּישַׁע יִפְיַח לּוֹ : ז אִמְרוּת יְהוָה אִמְרוּת
מְהֵרֹת כֶּסֶף צְרוּף בְּעֵלִיל לְאָרֶץ מִזְקֶק
שִׁבְעֵתַיִם : ח אֵתָהּ יְהוָה תִּשְׁמְרֶם תִּצְרְנוּ
מִן הַדּוֹר זֶו לְעוֹלָם : ט סְבִיב רְשָׁעִים
יִתְהַלְכוּן בְּרֶם זֹלוֹת לְבָנֵי אָדָם :

תפלה על אריכות הגלות וכל אדם כשהוא בראיית תפלה זו על צרותיו ועל אריכות הגלות :

יג « לַמִּנְצָח מִזְמוֹר לְדָוִד : כ עַד אָנֹכִי
יְהוָה תִּשְׁכַּחְנִי נִצַּח עָה
אָנֹכִי תִסְתִּיר אֶת פְּנֵיךָ מִמֶּנִּי : ג עַד אָנֹכִי
אִשִּׁית עֲצוֹת בְּנַפְשִׁי יִגוֹן בְּלִבִּי יוֹמָם
עַד אָנֹכִי יְרוֹס אֹיְבֵי עָלֵי : ד הַבִּיטָה עֲנֵנִי
יְהוָה אֱלֹהֵי הָאֵרֶצָה עֵינַי פֶּן אִישָׁן הַמּוֹת :
ה פֶּן יֵאמֶר אֹיְבֵי יִכְלְתוּ צָרֵי יִגְלוּ בִי

מצודת ציון
(1) בעליל : במוקדם מוגלה ובמחשבת בן זמרו
בעליל (ר"ל כח) : לחוק : כמו בחרן : (ט) כרום :
כמו כרום וכו' וכן חיים : זולת : חל' זולל
ורעבתן :
יג (3) עד חכם : עד חתי : נח : לעולם :
(4) יכלתיו : חל' יכולת וכן :
כל
אחד לעולם חידו חכמי הדור ההוא : (ט) סביב : כי הרשעים הולכים סביבות הבניין ללמדו כמו
הראש הזולל אשר סובב הולך לערוף בני אדם ולזה אין מניעה להציון כ"ל על ידיך :
יג (3) עד חכם : עד חתי חכם נד ומטולעל וכי תשכחתי נח : (3) חסית עלות : חסית עלות
אין להטלע חן היגון אשר בלצני כל היום : (ד) הביטה : ראה בעיני וענני : האיר
עיני : להתחכם בעלם מועלת להכלל חיד החויב כי פן חסית ללמד בידו ואין שינת המות כי יחבד
כספי : (ה) פן יחמר : חס לא להעני עשה פן יחמר החויב יכלתיו ורמתי ודני ישתחו כאשר
חכם

אִמּוֹט : ו וְאֲנִי בְּחֶסֶדְךָ בְּטַחְתִּי יִגְלֵל לְבִי
בִּישׁוּעָתְךָ אֲשִׁירָה לִיהוָה כִּי גִמַּל עָלַי :

על חתי מקדשות שחבנו וסאיד כ"ל החויב בית רחמן ויעוים החויב בית חני :

יד « לַמִּנְצָח לְדָוִד אָמַר נָבַל בְּלִבּוֹ אֵין
אֱלֹהִים הִשְׁחִיתוּ הַתְּעִיבוּ
עֲלִילָה אֵין עֲשֵׂה טוֹב : כ יְהוָה מִשְׁמִים
הִשְׁקִיף עַל בְּנֵי אָדָם לִרְאוֹת הַיֵּשׁ
מִשְׁכֵּיךְ דִּרְשׂ אֶת אֱלֹהִים : ג הַכֹּל
סָר יַחְדּוֹ נִאֲלָחוּ אֵין עֲשֵׂה טוֹב אֵין גַּם
אֶחָד : ד הֲלֹא יָדְעוּ כָּל פְּעֻלֵי אֹן אֲכִלֵי
עֲמֵי אֲכָלוּ לֶחֶם יְהוָה לֹא קָרְאוּ : ה שֵׁם
פָּחַדוּ פָּחַד כִּי אֱלֹהִים בְּרוּחַ צְדִיק : ו עֲצַת

מצודת דוד
חכם נועה : לפול בחרן : (1) חל' ואל' : מעולם
כאשר נשחתי בחסדך הים לבי שמה צהיטועה
כבאם חומר : חסיה : גם עתה חסירה לה'
כאשר יגמול עלי חסדו :
יד (6) חמר ככל : כ"ל החמיריב חת צה"ח
חמר בלבד חין חלשים הכל לפי המקרה :
השחיתו : הוא ועמו וחל' הכל צל' עבר כי בחרה' הסבואה רואה כאלו כבד עשויים : התעיבו
עלילה : עמו מעשים תעובים וחין כבס חיי שיעשה טוב : (3) השקיף : לראות
בעשמה העם ההוא : הים חסכיל' לחמות בדבר : דורש : להיות דורש וחוקר את חלשים ר"ל לדעת
שיש חלשים שופטים : (2) הכל סר : כולם סרו מדרך העובד יחידיו כולם יחד קלקלו
מעשיהם : (2) הלא : ר"ל חין יחמירו חין חלשים הלא יש לדעת לטעלו האון שמה שחלשים חת
עמי כמו שאוכל חת הלחם הוא בעבור אשר עמו לא קראו לה' : (4) סס : שריו הם בידועים
עושה בעת צור עליהם שחמיריב הלא חמדו סס פחד כי כשלו פגרים חתים וחלו' צ' חל' עליו הים
עומס וביס החותם נשחיתו : כי חלשים : הסחד הביא חים על כל ה' הים כהדור כהוא חים
דור צדיק חבל ביום כ"ל היו רשעים ולזה לא עזרם ה' חבל חין דבר נוסף במקרה : (1) ענת :
עני

עני תב ישו כי יהוה מחסהו : מי יתן
מציון ישועת ישראל בשוב יהוה שבות
עמו יגל יעקב ישמח ישראל :

כמה העלות ומדות טובות שאלוי לאדם להסבא בזה ומוי שיש בו כל המדות הוא בעות שיפיון כשמתו בקו ערו :

מז א מזמור לדרוד יהוה מי יגור באהלך
מי ישכן בהר קדשך :
ב הולך תמים ופעל צדק ודבר אמת
בלבבו : לא רגל על לשנו לא עשה
לרעה רעה וחרפה לא נשא על קרבו :
ד גבוה בעיניו נמאס ואת יראי יהוה
יבכר נשבע להרע ולא ימיר : ה בספו
לא נתן בנשך וישחר על נקי לא לקח
עשה אלה לא ימוט לעוקם :

מצודת ציון מצודת דוד מכתם

(1) בשבט : ענין הסקט כמו בשבט ומח
(2) יסעים : שבות מלשון שבי :
מז (3) רגל : ענין רכילות ולה' כמו ורגל
בעבד (ע"כ יע) : (ד) ימיר : חל
תמורס וחלוץ : (ה) כשך : כריבית :
מכתם
ישמחו כי הללויה בעתם
(6) מי יגור : כאלו שאלו אלה ה' מי הוא
רחום וכע"כ מי יבקש רבו רחום חמי (ישעים ה) :
הסולך בדרך תמים וכו' הוא הוא אשר יגור בש' בלבבו :
לא נשא : לא טיול על קרובו וכו' חרפה (ד) כשם :
לרעה : לענות נכשו : (6) על קוי : לטעות דין הקוי :
שטוב עשה ומחילה רחוי הוא לשבת בזה"ל כי חמי דו ר' :

אם אדם נרדף לא יזיק פקדו לא יבקש בזכות עלמו בחצר שוכתו לרדף להניח לפניו חריו :

מז א מכתם לדרוד שמרני אל כי חסיתי
בך : ב אמרת ליהוה ארני
אתה טובתי בל עליך : ג לקדושים
אשר בארץ המה ואדירי כל חפצי
בם : ד ירבו עצבותם אחר מהרו כל
אסיד נסכיהם מרס וכל אישא את
שמותם על שפתי : ה יהוה מנת חלקי
וכוסי אתה תומיק גורלי : ו חבלים נפלו
לי בנעימים אף נחלת שפחה עלי :
ז אברך את יהוה אשר יעצני אף לילות
יסרוני כליותי : ח שויתי יהוה לנגדי תמיד

מצודת דוד מצודת ציון כי

מז (6) מכתם מלשון פתס וזהו הכתב
שטוב ור"ל סתים המזמור
הוא חציב לפני כחם : (ד) מהרו : ענין
חתן כמו כחודר הצתולות (מלות כב) : (ו)
חבלים : כן יקראו החזונות וכן מחבל כלי
יהודה (יבוע יע) ע"כ מי בחבל יחולק
מחלם : שפרס : ענין כיוסי כמו חתני שטר
(בראשית מע) : (ח) שויתי : שמתו כמו לשון
רגל
מז (7) מכתם מלשון פתס וזהו הכתב
שטוב ור"ל סתים המזמור
הוא חציב לפני כחם : (ד) מהרו : ענין
חתן כמו כחודר הצתולות (מלות כב) : (ו)
חבלים : כן יקראו החזונות וכן מחבל כלי
יהודה (יבוע יע) ע"כ מי בחבל יחולק
מחלם : שפרס : ענין כיוסי כמו חתני שטר
(בראשית מע) : (ח) שויתי : שמתו כמו לשון
רגל
מז (8) מכתם מלשון פתס וזהו הכתב
שטוב ור"ל סתים המזמור
הוא חציב לפני כחם : (ד) מהרו : ענין
חתן כמו כחודר הצתולות (מלות כב) : (ו)
חבלים : כן יקראו החזונות וכן מחבל כלי
יהודה (יבוע יע) ע"כ מי בחבל יחולק
מחלם : שפרס : ענין כיוסי כמו חתני שטר
(בראשית מע) : (ח) שויתי : שמתו כמו לשון
רגל

כי מימיני בד אמוט : ט לכן שמח לבי
ויגל כבודי אף בשרי ישכן לבטח :
כי לא תעזב נפשי לשאול לא תתן
חסידך כי חסידך לראות שחת : א תודיעני
ארח תיים שבע שמחות את פניך
נעימות בימיך נצח :

אל ידבר אדם גבוה מלפני הקב"ה שיכנסו בלבו דבר בעבירה או על שאל דברים ואם אדם חטא לתקן עלתו יטיב רבים מעון *

ז א תפלה לרוד שמעה יהוה צדק
הקשיבה רנתי האזינה
תפלתך בלא שפתי מרמה : ב מלפניך
משפטי יצא עיניך תחזינה מישרים :
ג בתנת לבי פקדת לילה צרפתי בל

מצודת ציון מצודת דוד תמצא

רגלי (לקח יח) : (א) נעימות ענין
מתיקות וערבות :
ז (ג) פקדת : ענין זכרון והטובה כמו רב
פקד (בראשית כא) : אזורי

לא תתן רכי' - על הכסף יאמר והכל הדבר ב"ט : (א) תודיעני : תן כי דעה ללכת בחיות
הביאה חיים הנלחמים להיות שבע בשמחות בזה שאלה את סניך כח"ט דו"ל שהדיקים
כסין חזרו הטובים נעימות : ולביות שבע עד לאחון הגעיות הכתובות ביוצרו וחס תענוגי
עוב"ב הכהנים והנעיות :

יז (א) דק יתולתי האזינה צדק וכבודות הלב : בלא : האזינה בלא שפתי מרמה : (ב) משפטי
יפה ר"ל לא תעש בי משפט הראוי על השמות כי ראש העש השמים שפתי ולפיהן
שפתי : (ג) כחתי לבי : לדעת מחשבותי והטובה כי בליה ויהי עת מחשבותי האדם ללוב
צדקתי : כנורף הזו מנורף כסו לדעת הטובה היא כן כחתי חותי ולא חלתי כי מחשבת רשע
זוהתי : והשכבותי חיים עובדים דברי פי ר"ל מחשבותי כן אחרי פי
לפעולות

תמצא זמתי בל יעבר פי : ד לפעדות
אדם בדבר שפתי האני שמרתי ארחות
פריץ : ה תמך אשרי במענה יהי בל
נמוטו פעמי : ו אני קראתיך כי תענני א
הט אונך לי שמע אמרתי : ז הפלה
חסדיך מושיע חוסים ממתקוממים
בימיך : ח שמרני כאישון בת עין בצל
בנפיקת סהירני מפי רשעים זו שדוני
אויבי בנפש יקיפו עלי : י חלבמו סגרו
פימו דברו בגאות : יא אשרני עתה סכבובי
סכבובי עיניהם ישיתו לנטות בארץ :
יב דמיונו כאריה יכסוף למרוא וככפיר

מצודת דוד מצודות ציון ישב

(ד) לפעולות וכו' : חס טלויות דבר שתיך
על פעולת האדם את המעשה אשר יעשה :
ארחות הסניך והסודים המבטל אורח המות סכה
חיי שחרתיו לבלי תת לחי ללכת בו לבטל אורח
המנוח : (ה) תמך סמור רגלי ללכת בנתיבותיך
כדאי שלא יעדרו לבטל : (ו) כי תענני כי ידעתי
שתענני : (ז) הפלה חסדיך וכו' : ר"ל אתה
המושיע את המוסר סניך מן הקמים
ציוניו לעשות חול רועך לבל עשות להם
חסד : (ט) זו שדוני : אשר שדרו חותי :
בנפש : בעבור קחת כספי מקיפיים וסובבים
עלי : (יא) חלבמו : על שלגם סגרו פיהם
מגודל הסוון מרוב כל לוס ידברו בגאון :
(יב) אזורי וכו' : משכבים עתה רגלינו
ללדן אותנו ושמים עיניהם לנטות כחרן אלה ואלה לארצו עלינו : (יב) דמיונו דומה הוא
כחיים

דלת

תחת רגליו : י וירכב על כרוב ויעף
וידא על כנפי רוח : יב ישת השוד סתרו
סביבותיו סבתו חשכת מים עבי
שחקים : יג מננה נגדו עביו עברו כרד
ונחלי אש : יד וירעם בשמים יהוה ועליון
יתן קלו כרד ונחלי אש : טו וישלח חציו
ויפיצם וברקים רב ויהים : טז ויראו
אפיקי מים ויגלו מוסדות תבל מגערתה
יהוה מנשמת רוח אפך : יז ישלח
ממרום יקחני ומשני ממים רבים :
יח יצילני מאיבי עז ומשנאי כי אמצו
ממני : יט יקדמוני ביום ויהי יהוה

מצודת ציון מצודת דוד למשען

(יא) כרוב מלאך ור"ל אהרן כרביא (תנינא
(יג) וזהו תרגום של כנף כי דמות אדם לאל
וירא : ענין עמיסה ופריחה פשו כחשך ורעם
הכמר (דברים כח) : (עו) רב ענין השלכת
חזים כמו רובם קשת [בראשית יא] : (עו)
השקיקים הם המים הנגזרים בחזק כמו כחשקיק
בבב [לקחן קלו] : (יז) יושני : ענין סוגם
כמו חן המים השתהו (שמות ז) : (יט) חירי
ענין

וצרקים רב ירה צדקים והוא אותם : (עו) ויראו
כקערו המים : ויגלו כי נבקעה הארץ : ונערתה
מניסית הרוח היותו חשך וכל הוא רד עול : [יז] ישת
החיים : המים רבים : בעולם השמים כמים : (יא) כי
בירחמה אז יגליו מים : (ט) יקדמוני שגאלי היו
הקדמוני יצאו עלי בעת קרב לי
הקרב רע בחשבם כאשר החיותי לנסול לא
אקום עוד חלל ה' סמך אותי חף כי נפילתי
קחתי

למשען לי : כ ויוציאני למרחב יחלצני
כי חפץ בי : כא יגמלני יהוה כצדקי ככר
ידי ישיב לי : כב כי שמרתני דרכי יהוה
ולא רשעתי מאלהי : כג כי כל משפטיו
לנגדי וחלקתי לא אסיר מני : כד ואהי
תמים עמו ואשתמר מעוני : כה וישב
יהוה לי כצדקי ככר ידי לנגד עיניו :
טו עם חסיד תתחסד עם גבר תמים
תתמם : כו עם גבר תתברר ועם עקש
תתפתל : כז כי אתה עם עני תושיע
ועינים רמות תשפיל : כח כי אתה תאיר
גרי יהוה אלהי יגיה חשבי : ל כי בדה ארץ
גדוד ובאלהי אדלג שור : לא האל תמים

מצודת דוד מצודת ציון דרכו

קמתי : (כ) למרחב יחלצני ויחלצני מידסי
יחלצני הוי"ו מן הכרד : (כא) כצדקי : כפי
צדקי כי לא הרעתי את אחד מהם יכבו ידי
כפל הדבר בח"ש : (כב) מהלכתי ממוצות אלהי
(כד) עמו עם ה' והשתמר שמרתי את
עמתי מן הדבר הנחש לי לעון : (כה) וישב
ולזה הטיב ה' לי כצדקי : לנגד עיני ולא
נגד בני אדם ולהתיר : (כו) עם חסיד : כי
כן דרך להנכס בחסד עם החסיד : (כז) עם

גבר : עם חסד בור וקני תחנכך בגדירות כי תטלם
לגש כמעטו : (כח) עם ענין עם
נוכניע ועינים רמות : החתמה ביותר : (כט)
תאיר גרי ר"ל תטלם לי עורר : ירה
חסדי יושיעני מן הארץ : (ל) כי בך וכולי :
בדעתיך ארון לחמה בחר ב' וכן חירא ועצור
חלום אדלג על החומה לכבוש העיר : (לא) חמים
דרכו

דרכו אמרת יהוה צרופה מגן הוא לכל
החוסים בו: לב כי מי אלוה מבדעדי יהוה
ומי צור זולתי אלהינו: לא האל המאזרני
חיל ניהן תמים דרכי: לא משוה רגלי
באלות ועל במותי יעמידני: לא מלמה
ידי למלחמה ונחתה קשת נחושה
ודועתי: לא ותהן לי מגן ישעך ומינה
תסעדני וענותך תרבני: לא תרחיב צעדי
תחתיה ולא מעדו קרסלי: לא ארדוף אויבי
ואשיגם ולא אשוב עד כדותם:
לא אמחצם ולא יכלו קום יפלו תחת
רגלי: מ ותאזרני חיל למלחמה תכריע
קמי תחתיה: מא ואיבי נתתה לי ערף

מצודת ציון

עלי שור בראשית טו: (כג): צור עינוחוקי
זולתי בלתי: [לג] אהורני: חל אזור וחמורני:
חילי כח: (לד) נסוים תמים כמו שויתי עד בקר
יפשיהו לה: (לה) ונחתה מלשון חתת ופבר:
(לו) מעדו: ענין השועה מן החוקים: קרסולי
תרגום של כרעים הוא קרסוליו: (לט) אחמס:
ענין חבורה ונחה כמו חמוראם לקמן קי: (מ)
תכריע עינו כמילה על בזכים: (מא) ערף
כוח

המלחמה ונחתה: נתת בי כח לסדר קשת נחושה: (לז) וענותו תרבני: גודל סענוס שגך
לספגנוני עשה אותי כאלו הייתי עם רב לנחם את האויב עם כי חשתי הוה חזי חסר: (לז)
תרחיב: הרחבת שאיעותי לצל יאעדו רגלי לבית נוח ליפול: [מח] נתתה לי ערף: כי
ברחו

מצודת דוד

ומשנאי

נמנוג לחדס כחפעלו: ירוסם: ככס
לרוף שאין בו סיבן חזרתה: והכשתו
אין כס דבר בעל: מן החסם כמגן: (ג)
מי הלום: אשר בדרו כחם לחתות בידו: (ג)
תמים דרכו: דרכי הים תמים ומלם ולא נפקד
איש חלכסי בהלחמה: (ד) חסום: עם רגלי
קלות לרוץ וסר חמר האויב כאליה זו: הקלם
בזרועתה: ועל בנותי: סעדתני על נכסי
וגדולתי: [לס] להלחמה: לדעת עכאסי
לחמה: (מ) ונחתה קשת נחושה: גודל סענוס שגך
לספגנוני עשה אותי כאלו הייתי עם רב לנחם את האויב עם כי חשתי הוה חזי חסר: (לז)
תרחיב: הרחבת שאיעותי לצל יאעדו רגלי לבית נוח ליפול: [מח] נתתה לי ערף: כי
ברחו

ומשנאי אצמיתם: מב ישועו ואין מושיע
על יהוה ולא ענם: מג ואשחקם בעפת
על פני רוח כטיט חוצות אריקם:
מד תפלמני מריבי עם תשימני לראש
גוים עם לא ידעתי יעברוני: מה לשמע
אוזן ישמעו לי בני נכר יכחשו לי:
מו בני נכר יבולו ויחרנו ממסגרותיהם:
מז חי יהוה וברוך צורי וירום אלוהי
ישעי: מה האל הנותן נקמות לי וירבה
עמים תחתיה: מט מפלמני מאיבי אף מן
קמי תרוממני מאישחמם תצילני: נ על
כף אורך בגוים יהוה ולשמך אומרה:

מצודת דוד

ברחו מפני ופני לי ערף: (מג) ישועו:
אל עוז חלני האדום: על ה': כמו אל ה':
(מג) כעסר: סיפוי דק כעסר הסורה ברוח:
אריקם: אעשה אותם ריק מכל כטיט החושך
בצורות ששחק ונדקו בגלוי חלם ורעות חסורם
ובשחק הסוקס ריק מחמו: מריבי עם מלחמות
עמים: תשימני לראש גוים: גויס מוכנעים
לי ולא יסופו עד להלחם עמרי: לא ידעתי
כי הם חמרן חוקים: (מה) לשמע אוזן: על

מצודת ציון

כוח אחורי הפנים: אצמיתם כמו אחות
אצמית לקחו קח: (מג) ואשחקם ענין כתיסה
כמו וסחקת מוחו סקק(סמות ל'): חריקם חל'
ריקן: (מו) יבולו יכחשו: ויחרנו הוא סוסד
מלשון חר' וכמו ככס ככס: (מז) יררי חל'
לור ר"ל חוקי: (מח) וידבר חל' דבר והנפס
וכן ותדבר את כל זרע האלוקים (כ"ג כ"ב):
מגדל

כי ישמעו שילא לי עם ובכרתי יהיה כשיעין לעבודתי: יכחשו לי: יבדו חלי דברו כחם
לומר שאובדים סחם לי נחם סקרי עליהם: (מו) יבולו: ר"ל יהיו מיושרים בנחשו:
ויחרנו: יהיו פסחים מוחם זכריו סורוים בגלויסם: [מז] חל' ס':
כחם ח' חל לעולם וכוחת יעשה כל סיווים ויפי ברוך לעולם בעבור זה: (מח) סגורו
סוקס נקמתי מיד האויב: ויירב: מוסס העבו"ס בדבר תחת כסר: (מח) חל' סר'
תרוסס אותי: וזה מן הקמים עלי: (ג) על כן: בעבור התועה סגורו סוחת
מגדל

מזורים חשך עברך אל ימשלו בי אז
איתם ונקיתי מפשע רב : מז יהיו קרצון
אמרי פי והגיון לבי לפניך יהוה צוהי
וגואלי :

ווי שם לו חרב או קרוב באיום גרם אף שהוא רחוק ממנו ולא יכול לעזור לו יעסה א התפלה
בכוונה עליו :

כ א למנצח מזמור קדור : ב יענה יהוה
ביום צרה ישגבך שם אלהי
יעקב : ג ישלח עזרך מקדש ומציון
יסערה : ד יזכר כל מנחתיה ועולתה
ידשנה סלה : ה יתן לך בקרבך וכל
עצתך ימלא : ו נרננה בישועתך ובשם
אלהינו נרגל ימלא יהוה כל משאלותיה :

מצודת ציון מצודת דוד עתה

ב (ג) ימערדי מל' סעור ותמיכה * (ד) ידמה
מלשון דגן : (ו) גדול : מלשון דגל : על
ומתעורר
מפסע וסוף הדרך שוא עון רב וגשל מה אהים נקי מעממי כי בודאי לא אחטא בדרך
וא"כ לא ישאר בירי מחלוקת רע ואהיה תמים וכלומר הכה אהר קשה להיות תמים כ"א בלשון
זה : (עו) והגיון לבויבם החשבות לבי מה שלא אוכל להוויא בפי גס המה יהיו לראון לשני :
ב (א) לדוד : המעורר אחר ארית בעבור דוד בלשון להלחמה : (ב) ביום גרם * כאשר תלחם מול
האויב : יענך * יחוק אותך עם אלהי יעקב ור"ל כמו שחוק את יעקב מול לבן ועבר ולא
יוכלו לו כן לא יוכלו אויביו לו : (ג) מקדש * המקום קדשו הוא בה"מ הוא מקום השכינה
ומהם זה העור : ומציון וכו' * כפל הדבר בה"ש : (ד) יזכור * היו זכורים לפניו המנחות אשר
באת : ידמה סלה * עד עולם יקבל עולתך ברצון ותאכלם האם ויעשו דגן : (ה) כלבדך *
כתחלת לבדך : ויאל יתקיימו עתך : (ו) בישועתך * בעבור השמיעה בלשם אהר מולו כולנו נרננה :
ובשם * בעור אלוה לבסם צדקתם וס' ויאל שאלתך כי נתעבר בהלחמה : עתה ידעתי :
וחסבל ות אשר כעש עתה לדוד והם חשע עני הכה תומיע ס' לציחו בהם שלא היה נלמד ביד
שאל ולא במקום וכרוב החבורותיו היה נמלט : יענך : אז ענבו המני קדשו להטוע בעבודת
התשועה

ז עתה ידעתי כי הושיע יהוה משיחו
יענהו משמי קדשו בגברות ישע ימינו :
ח אלה ברכב ואלה בסוסים ואנחנו
בשם יהוה אלהינו נזכיר : ט המה ברעו
ונפלו ואנחנו קמנו ונתעורר : י יהוה
הושיעה המלך יעננו ביום קראנו :

אם אדם היה בשפע רב וכל מה שלבו חפץ לא נמנע ממנו חן הראוי שלא יהא כפוי טובה ויתן
שנה וסוד' ויתלה סביבם בשביל הקנ"ה שהיה בטחונם בו והכל מחסר עליון :

כא א למנצח מזמור קדור : ב יהוה
בעזרך ישמח מלך
ובישועתך מה יגיל כי יגל מאד : ג האות
לבו נתתה לו וארשת שפתיו בל מנעת
סלה : ד כי תקדמנו ברכות טוב תשית
קראשו עטרת פז : ה חיים שאל ממך

מצודת דוד מצודת ציון נתתה

התשועה כהא חיימי : (ח) אלה ברכב * כי
כלא רוחי אהכנו אשר חנני ולחמותינו הבאים
להלחמה אלה באים ברוב רכב ואלה באים ברוב
סוסים אשר בהם יולא העור בהלחמה : ואנחנו *
ר"ל הלא אהנו חשע רכב וסוסים ואלך אהנו
זכור בהלחמה עם ס' ומעמו כבקש העור : (ט)
כמה וכו' הבאים ברוב רכב וסוסים כורעים ונופלים לפנינו ואנחנו קמים ומתנחמים ומתחזקים
וזהו נדע שגם עד הכה תומיע ס' לחמיו מה שנהלע מיד שאל : (י) ס' השיעה : כן השועה
בכל עת : ביום קראנו : בו ביום שנקרא אליך :
כא (ב) בעזר * בהעזו הניתן לנלך הפיח הכה ישמח בו : ובישועתך * כפל הדבר בה"ש *
(ג) תלות לבויבם שיתאום בלבו תתן לו עם כי לא שאל עליו ואמר בל' עבר כדור הכנאות
בברכה חן המקומות על כי במרחב הכנאות נראה כאלו כבר היה הדבר וארשת * וכ"ס שכל תמונה
מינו מה שיאל בסוד : (ד) כי תקדמנו * תקדים ליתן לו ברכת טוב טעם ויאל עליו * עטרת פז *
ר"ל כבוד הדבס : (ה) חיים שאל * ארז"ל כאשר יראה

נתתה לו ארץ ימים עולם ועד : ו גרוך
 כבודו בישועתך הוד והדר תשועה עליו :
 כי תשיתוהו ברכות לעד תחדהו
 בשמחה את פניך : ה ביהמקד בטה
 ביהוה ובחסד עליון בל ימוט : ט תמצא
 ידך לכל איביך מינה תמצא שנאיך :
 ותשיתמו כתגור אש לעת פניך יהוה
 באפו יבלעם ותאכלם אש : י פרימו
 מארץ תאבד וזרעם מבני אדם : יב כי
 נטו עליך רעה חשבו מזמה בלי וכלו :
 כי תשיתמו שכם במיתריך תבונן
 על פניהם : יד רומה יהוה בעזך נשירה
 ונזמרה גבורתך :

מצודת ציון מצודת דוד למנצח

(1) תמוס תמיס : (1) תחדו : ונשון חדים
 ונחמה כמו ויחד יתרו (ט) תענה
 תספיק כמו ונחם לנס (ב) ונדר יא : (1)
 תשיתו תמיס חוקס : יבלעם יגל בליעק
 ונשחתה : (1) שכם חלק כמו שם אחד
 (ב) נחמת יוח : בחיתריך : הוא חבל הקפת
 כמו על יתר (לעיל יא) :
 חילת
 ויניך תנח : ר"ל תשובם ולא יוכלו להגל : (1) תשיתו יתניך כהם השם כמו בתגור : לעת
 סניך : בעת בעטר או יבלעם בחשו ותחלסם : (1) סריחו בניס : וזרעם כפל הדבר
 בח"ס : (1) כי נטו : על כי נטו לעשות רעה לחלוק כח"ס יתיבזו וכו' על ה' ועל משיחו (לעיל
 3) : חשבו חזקים : ונחשו חמסות ח"ס להם לעשותם : כי תשיתו : כי בעבור זאת תמיס חותו
 חלק חחר שימורו מוכבל כפחה אחת להיות למטרס לחן : בחיתריך : כחבל הקפת תכונן החיטס
 לירות כהם : (1) בעור : כפי גודל כוחך תמיס
 עמך

לכחלל על יסוד כל חייכות כגלות העגמת הלכ מה עסינו מקדם בחללה שלווה ועכשו בשלמות

כב
 למנצח על איקת השחר מזמור
 לדוד : ב אי ילי למה עזבתני
 רחוק מישועתי דברי שאנתי : ג
 אלהי אקרא יומם ולא תענה ולידה
 ולא דומיה לי : ד ואמה קרוש יושב
 תהלות ישראל : ה בך בטהו אבתינו
 בטהו ותפלטמו : ו אליך ועקו ונמלטו
 בך בטהו ולא בושו : ז ואנכי תולעת
 ולא איש חרפת אדם ובזוי עם : ח כל ראי
 ילעינו לי יפטיהו בשפה נייעור ראש : טגל
 אל יהוה יפליהו יצילהו כי חפין בו : י כי
 אתה נחי מבטן מבטיחי על שדי אמי :

מצודת דוד מצודת ציון עלך

עצמו להרע ויכעבו"ס כהם וכו' נשיר וכו' :
 כב (3) חלי חלי כפל המלה כדרך הקוראים
 והצורקים כמו עניי עניי (ח"ה יח)
 נשוק וכו' ר"ל דברי שאנתי כהם לשתפל על
 מה חתה רחוק מישועתי : וליה * ואף בליה
 חנו קיאה ותפלט : ולא דומיה לי * לא חשתוק כי כשהחם נענה דרכו לשתוק חבל לא כשדריין לא
 נענה : (ד) ונש * קיים ונחמי כמו חתם ה' לעולם תשב (איכס ה) ר"ל הלא כנחך או כחך עתה
 ונעמס דבות היית תכלות ונחלל כי היו חסללים חותך כהפטיעך חותם ונחמסך ודודע ח"ל חותק
 עתס מישועתי : (ה) נשחו ותפלטו * כאשר נשחו בך כן הולתס : (ז) תולעת * כמי חסה
 כתולעת : חרפת חדם * בני חדם וחרסוס עמדו וכל הדבר בח"ס : (ח) ימטירו * יפתחו שפתם ללעוב בני
 ובזוי עסי כל עם חזים ונחמי עמדו וכל הדבר בח"ס : (ח) ימטירו * יפתחו שפתם ללעוב בני
 וינענעו בראש כדרך החלשי : (ט) גל * חבל סינגלגל ומסבב בשחור חל ה' כוח ענינו : כי חסך
 בויכוי שבעת בו כחלוי : (י) וחי חבטן * מנחמי מנחמי : מנחמי ונחמי : מנחמי מנחמי : מנחמי
 176

עליך השלכת מרחם מבטן אמי אלי
אתה : כי ארחק ממני כי צרה קרובה
כי אין עוזר : סבבוני פרים רבים אבירי
בשן בתרוני : פצו עלי פיהם אריה
טרף ושאג : כמים נשפכתי והתפרדו
בד עצמותי היה לבי כדונג נמס בתוך
מעו : יבש כחרש כחי ולשוני מרבק
מקוחי ודעפר מות השפתני : כי
סבבוני בלבים עדת מרעים הקיפוני
בארי ירי ורגלי : אספר כל עצמותי
המה יביטו יראו בי : יחלקו בגדי להם
ועל לבושי פילו גורל : ואתה יהוה

מצודת ציון מצודת דוד אל

(יג) אכירי צען * פרים חוקים הרועים צבצן
כי טס מרעב טען טוב : (י) פלו : פתחו כחו
פלו שפתי (לקחן טו) : כעוה וכן
כחם דוכן (לקחנסח) : (טו) חלקוחי * הוא טס
שחוטל הלסווחתת ויקר' כע"ט טכס נוקחי
החאל צעת הלעיסה : תשפתני ענין עריכה כמו
שמות הסד' (חוקאל כד) : (זו) מרעיס' חל'
רע : הקיפוני טכבוני * (כ) חילותי ענינכ
וחוץ
צמחת גבורתו כן האי צבולע ווריס קול שחם : (טו) נשכתי * האיכרים טבי נשכסו כחיס
וצתפרדו עצמותי : כדונג * הכחם חחוס האש כן נחם לבי בתוך עמי : (טו) חודבק חלקוחי *
צבורו האער כלל הרוק טכבי וכלו כדבק הלסון צבצר הכס : תשפתני תערבני לטכ לעפר חות
וכי' הקנר : (זו) כלבים נוסכיס ככלבוסי : כחריי יטברו ירי ורגלי כמו חמרי האבצר עצמות הכערף
צטיו : (יח) חספר * חוגרל הרוקן צולעים עצמותי עד שחולל לספרס וטנאחי הסתכליס צי דוד
ציון ונקיה : (ט) חלקו * חשטיס חעלי וחלקיס ציביס * ועל לבוטי * ככל הכר צמ"ט :
(כ) חילותי : חת חוקי חמר לעזרותי :

אל תרחק אילותי לעזרת חושה : טא
הצילה מחרב נפשי מיד כלב יחידתי :
כב הושיעני מפי אריה ומקרני רמים
עניתני : כג אספרה שמך לאחי בתוך
קהל אהללך : כד יראי יהוה הגלוהו כל
זרעי יעקב כבדוהו וגורו ממנו כל זרע
ישרא : כה כי לא בזה ולא שקץ ענות עני
ודא הסתיר פניו ממנו ובשועו איו שמע
טו מאתקדתהלת בקהל רב נדררי אשדם
נגד יראיו : כו יאכלו ענוים וישבעו יהללו
יהוה דרשיו יחי לבבכם לעד : כח יזכרו
וישבו אל יהוה כל אפסי ארץ וישתחוו
דפניה כל משפחות גוים : כט כי ליהוה

מצודת דוד מצודת ציון המלוכה

(כא) חיד כלב * חורשע הנוסך ככלב : (כב)
עניתני * הלך חעולס ענית לי להצילני מחוזק
העכו"ס לזח הושיעני נס עתה : (כג) חספרס'
חז חספר הכס צרטיס : (כד) יראי ס' כה חומר
לבס חתס יראי ס' הללו חותו : (כה) כי לא
צוב * על טלח צוב הכנעת העמי וכתועו *
חבל כטיעק אל ס' טוע חליו : (כו) חלתך
וכו' * ר"ל טה שחללך כקל רב צאס ס'ח חחלך צעבור השטועס טעטית לי ולזח הגדריס מדרותי
צעת לזח חללס נגד יראיו לטוסס הכס : (כז) יחלנו * חונחי טלחי תורס חמר חניא לה' :
יחיר' יחחו צלבכס לעד כי חומר פחלו לצו חת כח"ס ככלל הכרמלי ויוות לבו (ט"ח כה) :
(כח) יזכרו * כגורל כלחי ס' ויטיבו כולס חליו : (כט) כי לה' המלוכס : ר"ל הכל יכירו חמר
לה' המלוכס והוא חושל בכל הגוים :

המלוכה ומושל בגוים : לא אכלו וישתחוו
כל רשני ארץ לפניו יכרעו כל יורדי
עפר ונפשו לא תהיה : לא זרע יעבדנו יספר
לאדני לדור : לב יבאו ויגידו צדקתו לעם
נוקד כי עשה :

כספים דוד המלך ביער חרם ולא היה לו מודי לאכול ולשתות וכמעט יאלם כמתו והזמין לו
הק"ם טעם מעין עולם הכא חזיר מזמור זה על גודל הכעסון שהיה לו :

א מזמור ליהוה רעי לא אחסר :
ב בנאות רשא ירביצני על מי מנוחות
ינהלני : ג נפשי ישובב ינחני במעגלי
צדק למען שמו : ד גם כי אקד בגיא
צלמות לא אירא רע כי אתה עמדי
שבתך ומשענתך המה ינחמני :

מצודת ציון תערוך

(3) דשני * מלשון דשן ושון *
כג (3) בנאות * ענין מדרו כמו כמות השלום
(ירמיה כב) * ירביצני * ענין השכיב
לנוח * כאלני * ענין הכנסה כמו נהלת בעור
(שמות טו) * (ג) ישובב * ענין הכנה והסקטי
(ד) לנחות * ללו של מות ר"ל חשבת הקבר *
דשנת

ויגידו צדקתו לעם הנוקד אחרים : כי עשה * אשר עשה עמכם :
כג (ה) ה' רועי * על כי ה' מרעה אותי ח"ל בורחני לא חלתי סר מחוסי כי הכל בידו : (3)
בנאות * כרועים הרמזני שהבין עדרו במקום דשא ולפי ששם לרועה אחר לשון הצופה
צרוע : מי מנוחות * כי מוס הכמים הוא ללולים אש"ל הרועים כי יגרשו ומיוון רפס ועיני
(ג) ינחני * ינכס אותי בחורב יסר למען לא אבטל : למען שמו * להודיע רב סמכותו על
ירחיו : (ד) בגיא צלמות * בעמק חופל ר"ל בלוקים סבוכים ילא חירא רע למקום רע : סבער
והשעקת * הם שחיתים חסר אותי כבעט של יסודין ומזמור ומלשון אותי הם הם האנחתיים אותי
כי כזה חירא טלח עזמתני להקריס : תערוך

ה תערוך לפני שלחן נגד צדרי רשנת
בשמן ראשי כוסי רוייה : ו אך טוב וחסה
ירדפוני כלימי חיי ושבתתי בבית יהוה
לארך ימים :

אם יש בתפלה חיוה דבר שהיה קודש השם יתפלל שיעשה בשביל קדושת שמו ויתברך לא בשבילו
ויזכור זכות אבותיו שחזינו גדולים לדיקים במיתתם יותר מבחייתם :

א לך מזמור ליהוה הארץ ומלואה
תבל וישבי בה : ג כי הוא על
ימים יסדה ועל נהרות יבוננה : ג מי יעלה
בהר יהוה ומי יקום במקום קדשו : ד נקי
כפים ובר לבב אשר לא נשא לשוא
נפשו כי נפשי ולא נשבע למרמה : ה ישא

מצודת דוד מצודת ציון ברכה

(ה) תערוך * ועי' אכטע שער תערוך לפני
שלחן בעדריס להענגנן בהם נגד צדרי ר"ל
ההם יראו בכבודי : דשנת * ר"ל חלו חשבת
ראשי בשמן חשבת לסיבת חלק : כוסי רוייה *
הכעשתני לסיבות כוסי שבעה ר"ל שחלוק כל
אות נפשי ודברך הלא תקום * (ו) אך טוב :
לא תבוא עלי עוד מחוסי רע ואך הטוב והחסד
י רדוף אחרי לבוא עלי * וטעמי * ויטבתי
בבית ה' תביס לאורך ימים ולא חסיה עוד מנורש ומחולל :

כד (6) ומלואה * כל הכרמים שהארץ מלאה מהם : (ג) כי הוא דב' * ר"ל כי זה שהלחן היא
למעלה וזו היא כנחש חזק שהיא ית' יסרה על הימים והכנים על הכרמות כי כדרך הטבע
היתה הארץ יורדת תחת הים : (ג) מי יעלה * ר"ל עם שכולם בהם לה' מ"ח אין כולם ראויים
לבוא בהר ה' וזה בה"מ ובח"מ מי בקש וכו' רמס חזרי (ישעיה ה) וכאלו ישאל זוני ח"ל רחוי
לעלות בהר ה' : (ד) נקי כפים * וכו' חזרי חזרו * רמזו מי שכתבו נקיים ממון שאינו של יוסר
ולבו ברוך ביראת ה' ולא מפחד אדם : אשר לא נשא * ער שלא נשבע בה' לטוב ולרעות שהוא חבב
החסד לזכ ואין מי יכיר בו וא"כ חנע חזה מפחד המקום : (ה) ישא ברכה * זכוי ברוש ברכה
ההת

בְּרַכָּה מֵאֵת יְהוָה וְצַדִּיקָה מֵאֱלֹהֵי
יִשְׁעוֹ : וְזֶה דֹרֵה דֹרְשׁוֹ כִּי דִרְשׁוֹ מִבְּקִשֵׁי
פָּנֶיךָ יַעֲקֹב סֵלָה : וְשָׂאוּ שְׁעָרִים
רֵאשִׁיכֶם וְהִנְשָׂאוּ פִתְחֵי עוֹלָם וַיָּבֹאוּ
מֶלֶךְ הַכְּבוֹד : ח מִי זֶה מֶלֶךְ הַכְּבוֹד יְהוָה
עֲזוֹז וְגִבּוֹר יְהוָה גִּבּוֹר מִלְחָמָה : ט שָׂאוּ
שְׁעָרֵיכֶם רֵאשִׁיכֶם וְשָׂאוּ פִתְחֵי עוֹלָם וַיָּבֹאוּ
מֶלֶךְ הַכְּבוֹד : י מִי הוּא זֶה מֶלֶךְ הַכְּבוֹד
יְהוָה צְבָאוֹת הוּא מֶלֶךְ הַכְּבוֹד סֵלָה :

רחוי לאדם לחסוד כפסו בשביל קדושת שמו יתברך כפועל שמוסה מלחמה אלל בעל הכינו בשביל
סבר מועט כ"ס על שניות עולם הבא וחסוד ב"ק מ"ב לרמוז חז שחומריו בכל יום מונטה שחוק
רוחה פני גיהנם כאשר ב"ק גימטריא גיהנם :

כח
א לְדֹרֵה אֱלֹהֵי יְהוָה נִפְשֵׁי אֲשָׁא : ב אֱלֹהֵי
בְּךָ בְּמַחְתֵּי אֵל אֲבֹשָׁה אֵל יַעֲלֶצְנוּ

מצודת ציון מצודת דוד אויבי
נשים (רות א') : (ח) עזוי מל' שון וחוק : חאת ה' ויכול הוא לבוא לבס"מ להסכלל על
כח (ה) אשה ענין הנחה וזכרון כמו ושא ה' וסמה קרואים זרע יעקב כדלויים לבקש
משאות
ערי ב"מ הכה לבס יסיה נשואת וברות נאם וגדולה יתירה : וסנשאו' ככל הדבר לגדול
התנכלות פתחי עולם : כן יקראו פתחי ב"מ כי האשכן לא הותם קבוע בחקוס אחד חבל
ב"מ קבוע בחקוסם עד עולם וכן נאמר וכןן לשבתך עולמים (ח"ב א') : ויבוא מלך הכבוד
כי ה' סחף החלק אשר בו כל הכבוד הוא יבוא בבס לב"מ לשחוק אל הוינס ואל הסכל' מן הכחוס
ב"מ (ח) מ' ז' כחומר נאם תשלו מ' ז' מלך הכבוד חסוד לבס שפוס ה' חחוק וסכבוד :
גבור הנאמה : וסנכר בוא על הכחוסים עם ישראל : (ט) שאו וכו' ככל הדבר כדרך הכחוסים
ויתכן סחחוד חחוק על בית רחשון וכחחוד על בית העתיד כי בבית כעני לא סחחוד סכוסים :
(י) כחחוד : חוסל כחחוד חעלס וועס : סלס : עד עולם הוא מלך הכבוד :
כח (ה) כעני אשה : חחוקו כעני לך לונס : (ב) כד כעחתי : כחחוד ונעחתי כד ירעתי שלח
חנוד

אֹיְבֵי לִי : ג גַּם כָּל קוֹיֶךָ לֹא יִבְשׁוּ יְבִישׁוּ
הַבּוֹגְרִים רִיקָם : ד דְּרִכֶּיךָ יְהוָה הוֹדִיעֵנִי
אֲרַחֲתֶיךָ לְמַדְנִי : ה הִדְרִיכֵנִי בְּאַמְתֶּךָ
וְלְמַדְנִי כִּי אַתָּה אֱלֹהֵי יִשְׁרָאֵל אֲוֹתֶךָ קִוִּיתִי
כָּל הַיּוֹם : ו זָכַר רַחֲמֶיךָ יְהוָה וְחַסְדֶּיךָ כִּי
מֵעוֹלָם הָמָּה : ז חֲטָאתֵי נַעֲוָרֵי וּפְשָׁעֵי אֵל
הַזָּכַר כַּחֲסָדֶךָ זָכַר לִי אַתָּה לְמַעַן טוֹבֶכָה
יְהוָה : ח טוֹב וַיִּשְׂרַ יְהוָה עַל כֵּן יוֹרֵה
חַטָּאִים בְּדַרְךָ : ט יִדְרֶךְ עֲנֻיִם בְּמִשְׁפַּט
וַיְלַמֵּד עֲנֻיִם דְּרָכֹו : י כָּל אֲרַחֲוֹת יְהוָה
חֲסֹד וְאַמֶּת לְנַצְרֵי בְרִיתֹו וְעַדִּיתֹו :
יא לְמַעַן שִׂמְךָ יְהוָה וְסִלַּחְתָּ לְעוֹנֵי כִּי רַב
הוּא : יב מִי זֶה הָאִישׁ יִרְאֵה יְהוָה וַיִּרְנֹו

מצודת דוד מצודת ציון כדך
חבוס ולא יסחמו חויבו כנפלתו : (ג) נס : חסאות חאת פניו (כדלית מ"ד) : (ג)
זו נס כל סחקוס לך לא יבשו חן כחלענינים ריקס : בחנס זכן וחחללס אורי ריקס :
כי ירשו כי זס חקוס : כבוגדים : חבל (לעיל ז) : (ה) כדלסלס : חלשון דרך :
כבוגדים כדיעיס חנס סס יבשו : (ה) (ח) יורס : ילמד : (ט) ירדך : חלשון דרך :
כדריכני : ר"ל לחודי לדעת חמות דרכך לעי סחחוד חחוקי ואלוין חקוס לזס לחודי דרכך
חלך כס וחסיס רחוי לתשועס : (ז) סוס : חסודי וחחוקי : (ז) כחחוד וכו' : חתס ה' כפי
חודת חסוד זכור ר"ל זכור מעניס סכוסים סכוסים חודת חסוד : למען טובך : עסס למען חודת
עובר : (ח) טוב וישר ה' : ורולס הוא להסוי לכל ע"כ חלוד הוא חת החחוקים וחחודס לכבת
כדך ככונן : (ט) ירדך : חרודי חת סכונס לחח' כדרכיס כחשט חלשון ולא יסודו חחוקי
ותלמוד עוד לחחוד כדרכי ה' וכמו סחחוד ר"ל חס הוא חחוס וכו' : (י) לחודי : חלס חסוד
לכודי ברית ועודתי : (יא) למען סוד ה' : סחודס על חחוקים : כי רב הוא : חף סכוי
גדול ורב : (יב) מי ז' : מי שירא חס' וכחוד
כעוב

בדרך יבחר : י נפשו בטוב תלין וזרעו
ייהש ארץ : י סוד יהוה ליראיו ובריתו
להודיעם : טו עיני תמיד אל יהוה כי הוא
יוציא מרשת רגלי : טו פנה אלי וחנני כי
יחיד ועני אני : יז צרות לבבי הרחיבו
ממצוקותי הוציאני : יח ראה עניי ועמלי
ושאל לכל חטאותי יחי : יט ראה איבי
כי רבו ושנאת חמס שנאנוני : כ שמרה
נפשי והצילני אל אבוש כי חסיתי בקך :
כא תם וישר יצרוני כי קויתך : כב פרה
אלהים את ישראל מכל צרותיו :

האיר דוד המלך מתחזק בתפלה ובחמידות נגד הקב"ה עד שהיה מקבל עזרו בחי שהיה במעלה
וביראה יותר מחמו ואמר אהיה כחברו בחמידות ובמעלות :

א קרור שפמני יהוה כי אני בתמי

מצודת ציון מצודת דוד הלכת
(טז) ועני ר"ל עוכבט : (יז) מחלוקתי
חל" טוקה ורם : (יח) ושא ענין החילה
ובליחה : (יט) רבו גדלו :
כו (א) חמני ענין החלק והשטתה מחקוס
מתי
י כו" וזוה עיני אליו לנעוה כו כי יש תקוה : (טז) כי יחיד ר"ל אין לי חוסר וריע כו כולם
קמו עלי : (יז) כרות לבבי כרות אשר בלבבי כהה מתחזקים והולכים לזם השלל הו"ל חני
מחלוקתי : (יט) ושנאת חמס ר"ל שונאים אותי כאלו הייתי איש חמס : (כא) תום וישר
ענשה התום והישר שעשיהו כהה ילמדו עלי זכות להיות נשאר : כי קויתך כו חיל וחקים לך
ח"כ מקראוי שהיה נשאר בצדק זכות מעשה התום והישר : (כב) פרה וכו' כחומר לא על
עמי בלבד חני מתפלל כ"ח על כלל ישראל :
כו (א) שפמני לקחת השטתה מאנאי :

הלכתי וביהוה בטחתי לא
אמעד : ב בחנני יהוה ונסני צרופה כי צרפה
כליותי ולבי : ג כי חסדך לנגד עיני
והתהלכתי באמתך : ד לא ישבתי עם
מתי שוא ועם נעלמים לא אבוא :
ה שניאתי קהל מרעים ועם רשעים לא
אשב : ו ארחץ בנקיון כפי ואסבבה את
מזבחה יהוה : ז לשמע בקול תודה
ולספר כל נפלאותך : ח יהוה אהבתי
מעון ביתך ומקום משכן כבודך : ט אל
תאסף עם חטאים נפשי ועם אנשי
דמים חיי : י אשר בידיהם זמה וימינם
מלאה שחר : יא ואני בתמי אלקך פדני
וחנני : יב רגלי עמדה במישור במקהלים

מצודת דוד מצודת ציון אברך
לא חמני לזם היסרוי שלא חמני : (ג)
בכחני לדעת מחשבותי : (ג) לנגד עיני :
להתנוק בסם ולזם אהלך באמתך : (ד) לא
ישבתי שלא חלמתי מחשבותי : ועם נעלמים
העומים עבירות במקום נעלם וכסתר : (ה) ארחץ
אשכח חונקת לקריב כס ל"ל כי לולי הנקיון אין הקרבן מקובל ברטון : (ו) לשמוע להשמיע
לכני אדם בקול הוראה : (ח) אהבתי מעון ב תר לזם כס והללך : (ט) עם השמים
כחיתת השמים הרוחם להם נענין רע : (י) אשר בדיהם זימה ולזם רשעים הם נעוה בענין
רע : (יא) חמני חבל חני כלה נחומי חלך לזם סדני חמיתת השמים : (יב) רגלי חלך רגלי
עמדה בדרך הישר ובחקל רב
חברך

תהלים ליום ראשון כז כח

לְבָדָה וְקוּהָ אֵל יְהוָה :

תפלה לכל יחיד ויחיד שהקב"ה יעזרו לילך בדרך טוב ויחניעו חילוך עם הרשעים פועלי חון וישלם לרשעים כרשתם ולצדיקים כצדקתם :

כח א קְרוּה אֵלֶיךָ יְהוָה אֶקְרָא צוּרֵי אֵל
תַּחֲרֹשׁ מִמֶּנִּי פֶן תַּחֲשֶׁה
מִמֶּנִּי וְנִמְשַׁלְתִּי עִם יוֹרְדֵי בּוֹר : ב שָׁמַע
קוֹל תַּחֲנוּנֵי בְשׁוּעֵי אֵלֶיךָ בְּנִשְׁאֵי יְדֵי אֵל
דְּבִיר קִדְשֶׁךָ : ג אֵל תִּמְשַׁכְּנֵי עִם רְשָׁעִים
וְעִם פְּעֻלֵי אֱוֹן דְּבַרֵי שְׁלוֹם עִם רַעֲיָהֶם
וְרַעַה בְּלִבָּבָם : ד תֵּן לָהֶם כַּפְּעֵלָם וְכַרְע
מַעֲדֵלֵיהֶם כַּמַּעֲשֶׂה יְדֵיהֶם תֵּן לָהֶם
הַשֵּׁב גְּמוּלָם לָהֶם : ה כִּי לֹא יִבְנֶנוּ אֵל
פְּעֻלַת יְהוָה וְאֵל מַעֲשֶׂה יְדָיו יִהְרָסוּ וְלֹא
יִבָּנֶם : ו בְּרוּךְ יְהוָה כִּי שָׁמַע קוֹל תַּחֲנוּנָי :
ז יְהוָה עֲזֵי וּמִגְּנֵי בּוֹ בְּטַח לִבִּי וְנִעְזַרְתִּי

מצודת ציון

כח (ה) צוּרֵי ר"ל חוקי : תחש תחש : ענין שתיק כמו וכתוב יעקב (שם) וכמו עת לחשות (קבלת ב') : (ג) בשועי בועקי : דבור : היא בית ק"ק : (1) ויעלוז וישמח : הכו

מצודת דוד

עזרה לי : וקום וכו' : ככל הדבר להתחזקת כח (ה) כן תחש : כן שתחש ממני חיים נחשל עם יורדי צור : (ג) כשאי ידו בעת התפלה : (ג) אל תחשכני להיות עושה דומה להם בקבול הגמול : ורעה בלבבם : חושבים בלבבם לעשות רעה : (ד) תן להם לרשעים חללו : (ה) כי לא יבנו : אינם נותנים לב להבין פעולות ה' שמשלם לרשע כרשתו : יורשים : ולזה יכרם אותם ולא יבנה עוד אותם לחזור לקדמותם : (1) כי שוע : אשר טלתי לכל חיים עם הרשעים הללו בעת קבול הגמול : (1) ויעלוז לבי בעבור העושה : ומשירי חודה לו בבור חון הסירים טאחתי :

תהלים ליום ראשון כז כח

כח ויעלו לבי ומשירי אהודנו : ה יהוה עז
למו ומעז ישועות משיחו הוא : ט
הושיעה את עמך וברך את נחלתך
ורעם ונשאים עד העולם :

בזמור זה הם ח"י הזכרות נגדו תקנו חכמינו ז"ל ח"י ברכות ויש לפרש כל הזמור על מלך תורה ועל קיבוץ גלויות :

כט יום ה' א מזמור לְדוֹד הָבוּ לַיהוָה בְּנֵי
אֱלֹהִים הָבוּ לַיהוָה כְּבוֹד
וְעוֹז : ב הָבוּ לַיהוָה כְּבוֹד שְׁמוֹ הַשְׁתַּחֲוֹ
לַיהוָה בְּהִרְרַת קִדְשׁ : ג קוֹל יְהוָה עַל
הַמַּיִם אֵל הַכְּבוֹד הַרְעִים יְהוָה עַל מַיִם
רַבִּים : ד קוֹל יְהוָה בְּכַח קוֹל יְהוָה בְּהִרְרָה :
ה קוֹל יְהוָה שֹׁבֵר אֲרָזִים וַיִּשְׁבֵּר יְהוָה אֶת

מצודת דוד

מצודת ציון ארזי

(P) לנו : לכל ישראל ככלם : ויעזו : וחזק : כט (ה) הכו : תנו כמו הכה את אשתי ובעות של משיחו : (ט) כחתיך : ישראל : שלקחת לך לחלום : ורעם : רעם אותם בהרעה טוב ותן להם רוחמות עד עולם : כט (א) בני אליהם : אחס בני חרבים יחזק ויעקב הכו לה' : חזור : ומשם חזר ואמר הכו לה' : כבוד ועוז ר"ל שבו ואמרו הכבו והעזו חמה לה' : (ג) כבוד שמו : כבודו : בשרות : במקום שהוא חסור בקדושה והוא כב"ה : (ג) קול ה' : אז ישאב קול ה' להחיות העכו"ם הנחשלים לחלי חיים : הרעים : ירעם בקול : ירעם על העכו"ם הנחשלים לחיים רבים וככל הדבר פעמים ושלם להחיות הדבר : (ד) ככת : ישתק ככת רב : כסדר : בעבור להדר ולכפר את ישראל להיות להם לחסות : (ה) ארזים הוא חשל על חלכי עכו"ם : וירקיס

וְתֹאמְרֵי שְׂמִיחָה : י לְמַעַן יִזְמְרֶךָ כְּבוֹד
וְלֹא יִדָּם יְהוָה אֱלֹהֵי לְעוֹלָם אוֹרֶךָ :

ווסר להיות לאדם בטחונו בנקב"ה ולתן נשמתו לסקרון ויפשיט בנקב"ה וכל העתים הם ניה לעשות כמו שירכה :

לֹא לְמַנְצָח מְזֻמָּר לְרוּחַ : ב בְּהִיְהוּה
חֲסִיתִי אֵל אֲבוֹשָׁה לְעוֹגִים
בְּצַדִּיקְתָּהּ פִּלְטָנִי : ג הִטָּה אֱלֹהֵי אוֹנֶךָ
מִהֲרָה הִצִּילָנִי הִיָּה לִי לְצוּר מַעוֹן לְבֵית
מְצוּדוֹת לְהוֹשִׁיעַנִי : ד כִּי סִלְעֵי
וּמְצוּדוֹתַי אָתָּה וּלְמַעַן שְׂמַחַת הַנַּחֲתִי
וּתְנֶה לִנִּי : ה הוֹצִיאָנִי מִרֶשֶׁת זֹוֹטְמָנוּ לִי
כִּי אָתָּה מַעוֹן : ו בִּידֶךָ אֶפְקִיד רוּחִי
פְּדִית אוֹתִי יְהוָה וְאֵל אֲמַת : ז שְׁנֵאתִי
הַשְּׂמֵרִים הַבְּלִי שָׂא וְאֲנִי אֵל יְהוָה

מצודת ציון

לחול על מחלות ורקור : פתחת עיני כרת בקור כמו פתחת לחוסה (לקון ק"ו) : (י) כבוד : הוא הנשמה שהיא כבוד הנפש : לא (ד) ותכליתו ותכליתו (ז) השומרים כנשמים כמו ורבי שחר את הדבר גרשית

מצודת דוד

כחתי כח רבות עמוס הכנת חסדיו לחול והסק אחר שחתי על חתני בעבור הסבל והלער הלא סתרת אורח מעלי ואהתי בשמחה לזה נס עתה חסדי : (יג) למען וחרר : ובעבור זה יזחר לך הנשמה ולא יחוק מן כומר וחרר לעולם :

לא (ב) אל חסדי : לזה וסרתי הלא אבנא לעולם וזהו חסדי בידקתו : (א) כעס אל : לחמוע חסדתי : לזר : דמה לסלע חזק ונכית חזקות והוא חסד חזק : (ד) ולמען שחר : סמור על החסדי : חסדי : בחקוק שלח חסדי ללך : (ה) עמנו לי : סתירו עלי שאכול בה : (ו) בידך : בסקרון חתן רוחי בידך ועלך לחסד : פדית : עבר בחקוק עתה ור"ל כן ידעתי שתפסתי אותי חזות כי אתם אל חתם לחסדי הסקרון : (ז) השומרים חסדים תשועת עמנו :

בְּטַחְתִּי : ח אֲגִידָה וְאֲשַׁמְחָה בְּחֶסֶדְךָ
אֲשֶׁר רָאִיתָ אֶת עֵינַי יְרַעַף בְּצַחוֹת
נַפְשֵׁי : ט וְלֹא הִסְגַּרְתָּנִי בְּיַד אוֹיֵב
הַעֲמַדְתָּ בְּמִרְחַב רַגְלִי : י חֲנַנִי יְהוָה כִּי
צַר לִי עָשִׂישָׁה בְּכַעַס עֵינַי נַפְשֵׁי וּבִטְנִי : יא
כִּי כָלוּ בִּינוֹן חַיִּי וּשְׁנוֹתַי בְּאַנְחָה כִּשְׁל
בְּעוֹנֵי כַחִי וְעַצְמֵי עֵשִׂישׁוּ : יב מִכָּל צוּרְרֵי
הָיִיתִי חֲרָפָה וּלְשֹׁכְנֵי מֵאֵר וּפְחָה
לְמִידַעִי רָאִי בְּחוּץ אֲנִי דָו מִמִּנִּי יִגְשַׁכְּחֵתִי
בְּמַת מֶלֶךְ הָיִיתִי בְּכָלִי אֲבָר : יג כִּי
שָׁמַעְתִּי דַבַּת רַבִּים מְגוּר מִסְכִּיב
בְּהוֹסְרֵם יַחַד עָלַי לְקַחַת נַפְשֵׁי זִמְמוּ :

מצודת דוד

[ח] אחר ראית : נחת לב לראות עיני ולעת צרות נפשי יולא הסגרתני : לא חסרת חסדך ביד האויב והעמדת רגלי בחקוק חרוב של חסדך : (י) עשש : בעבור כעס מתנגיון הצרות כאלו חקבני עיני וכו' : (יא) בידך : בעבור סיגון כלו ושלמו ימי חיי וכן וסגותי באלהה וכפל הדבר בח"ה : בעוני : בעבור עוני של כל כוחי ורקבני עצמי : (יג) חכל : חכל הם ששוסים לי ארבי חייתי לחרפה להרוסים כי די ח' עיניס עלי : ולסכני :

מצודת ציון

(בראשית לו) : (ט) הסגרתני : חסרתני כמו לסגניר לאדם (עמוס א') : (י) עשש : ענין בלש ורקבון זמן לחסד ועלמו עשש קרוב הוא חסון עש יחלם (ישעיה ג) שהיא החולעת האוכל הבגד והפסידו : נפשי : היא כפסס החתמוס : (יג) לחיודעי : לחיודי זלוכסי כמו נמורע לבינס תקרא (חשלי ז) : (יד) דבת : ענין חסרת דבת כדע כמו ויבא חת

ביודעים יותר מהם ששוסים לי ארבי ללס אני האוד לחרפס : וסחר לחיודעי : אני לסחר ללס כי בראותם לרתי יסחרו לנפסס של יקרה ללס כחקרי : רולי בחון : כרואיס אותי בחינות קדו ממני וכלנו ללס כי כן דרך חלס לברוח מרלות חלי קסס ורדב מונס ומחאס : (י) כחת חלב : כמו חת הנסכס חכלב : ככלי : ר"ל ככלי כל ססוד אסר כססוד לאגדת אין חרס זוכנס : (יד) דבת רבים : דגרי רע ומכנס כססודיס אותי מסכני : כסודס : נוסק ססס חתייעלס עלי : כולס

טו ואני עליך בטחתי יהוה אמרתי אלהי
אתה: טז בידך עתתי הצילני מיד אויבי
ומרדפי: יז האירה פניך על עבדך
הושיעני בחסדך: יח יהוה לא אבושה כי
קראתיך יבשו רשעים ידמו לשאול:
יט תאלמנה שפתי שקר הדברות על
צדיק עתק בנאווה וכוז: כ מה רב טובך
אשר צפנת ליראיך פעלת לחוסים בך
נגד בני אדם: כא הסתירם בסתר פניך
מרכסי איש תצפנם בסכה מריב
לשנות: כב ברוך יהוה כי הפליא חסרו
לי בעיר מצור: כג ואני אמרתי בחפוי

מצודת ציון
אלת דבתם (בראשית לו) מנוי פחד כיו
ויבר מואב (במדבר כב): בהודס ענין
על שם סורא כיסוד להבנין זמנו חסנו
(יה) ירמו יכרתו כמו אל תהיו בעונם
(ירמיהו כא): (יע) תאלמנה מל' אלם
עתק חוק וקש כמו ידברו עתק (לקמן
לד) וכוז וכויון (כא) מרוכסי ענין
בבהות וכן והכסים לבקשה (ישעיהו יז)
(כג) בחפוי משון חסון ובהלם
נגרות
אלא חכום י מו יכרתו לרדת לשאול
(כ) חס רב חס חזק רב הטוב אשר נכנת לתת ליריאיך בעוה"ב ואף סודם עובד פעולת
לחוסים אך נכד בני חס ר"ל אשר כל חס חזו בו (כא) תחיתים כי תסתרת באתר הבאל
מפניך להיות נסתרים מנגבות כל איש רשע מריב והאחיבה הבא השלמות: (כג) כי הפליא
אשר גם לי עשה חסד כפלא לחוק אותי כאלו סייתי בעיר חבנר (כג) בחפוי כפויי חסו
לברוך חסני שאול כח"ס ויחי דוד נקשו (ש"א כג) אז חזרתו נכרתו חננו עיניך כי היה קרוב

כח נגרותי מנגד עיניך אכן שמעת קול
תחנוני בשועי אליך: כד אהבו את יהוה
כל חסידיו אמונים נצר יהוה ומשלם על
יתר עשה נאווה: כה חזקו ויאמיץ לבבכם
כל המיחלים ליהוה:

יבר מואב גדלים וקבל הוא אשרי לארסייעם תשובה ויש לו יארוס בעוה"ב ולא יכיס כנחמה
שאין כה תבינה וכפרות לקדש עלמו בשעת חיונו:

לב
לדוד משכיל אשרי נשוי פשע כסוי
חטאה: כ אשירי אדם לא
יחשב יהוה לו עון ואין ברוחו רמיה:
כי החרשתי ברו עצמי בשאגתי כל
היום: ה כי יומס ולילה תכבד עליך
נהפך לשירי בחרבוני קיץ סלה:

מצודת ציון
לגרות משון גרזן ור"ל נכרתי כדבר הכנות
נגרזן:
לב (ה) נשוי ענין מחילה כמו כל תשא
עון (ישעיהו יד): (ג) בלו נדקבו
(ד) לשפי ענין לחלומות כמו לשר השמן
(במדבר יא) בחרבוני מל' חרב ויושב חסון
קיץ חס ימי החמה: ואורז
מחר להיסר ביד שאול: אכן שמעת כי
כלתי גם אז חידו (כד) אהבו לזם אהבו
חט ה' כי הוא שומר לשני חנונים: על יתרו
על יתרו בגלות של עושי באלום: (כח) חזקו
כל המקוים להם חזקו ואחזרו לבבכם ותהיו
בעומים כי סלה תהלו כי יש תקוה:
לב (א) משכיל כזו יכיל את העם
ללמד דעת נשוי פשע אשרי
למי שמתחם פשע ונתכסה חטאו למען לא יזכר כי בודאי עשה תשובה טובה: (ב) לא יחשוב:
העון שעשה לא יחשוב לו ה' בחשבון מעשיו כי נחל לו ע"י התשובה: ואין ברוחו רמיה: וזהו
בשלין ברחשנתו רמים שאין עושה תשובה לרמות סבריות כ"א בלב שלם: (ג) כי החרשתי
ועל מנדל כ"ב כח התשובה לזם כאשר החרשתי ועמדתי בשתיקם להסתובן בחשמי אז סייתי דואף
על עוונות עד שבלו עזתי ועשיתי בשאגתי כל היום: (ד) כי וכו' ו"ל כי שחתי פן יומס
ולילה תכבד עלי חקת ידך והסתלחתי שני ימים נכסד ליושב כאלו כיה לעולם חורב הקץ:
השפתי

ה חטאתי אודיעה ועוני לא כסיתי
אמרת אורה עלי פשעי ליהוה ואתה
נשאת עון חטאתי סלה : י על זאת
יתפלל כל חסיד אלה לעת מצא רק
לשטת מים רבים אליו לא יגיעו : ז אתה
סתר לי מצר תצרני רני פלט תסוכבני
סלה : ה אשכילה ואורה בדרך זו תלך
איעצה עליך עיני : ט אל תהיו כסוס
כפרד אין הבין במתגורסן עדיו לבלוס
בל קרוב אלהי רבים מכאובים לרשע
וחבוטח ביהוה חסד יסוכבנהו שמחו

מצודת ציון

(ח) ואורד והלמד איעלה מל' ענה
(ט) בחתך ורסן שחית כלי גדול הסוס כפי
סכסכה האלוכס ע' ולקטט ע' ע' מיו
כח הכביע כטו עדי (לקין קנ) : לבלוס
ענין חתימת וסגירת סס וברז' ל' מו סבלס
עלמו כענת מרסס [חולין סח] : כלוס

מצודת דוד

(ה) חטאתי לואת אודיע חטתי ולא חכתי
כס כי חטתי כשארס עלי פשעי וחטתי אז
תחול עליס לעולס כי לא יכרו ער : (ו)
על זאת חטתי חטתי לחס' לעת חוא כשיחא
לבו שלס בתסרס : רק לשק' ר' ל לא יתפלל
לא יבוא עליו ססורעיות כלל כי כסס ח' כ
יורק סעון וק תפלתו תסס סל יבוא
(ז) אתה סתר לי ואלך בתפלתו אתה תסס לי לסתר חן
ססורעיות ותסחור חותי לכל יכלו חותי חן סעולס :
ר' י' ר' כ' : לעולס תסב חותי
כרסס של סלס ר' כסכתכא עלי כרס למרק סעון ותלך לס ותסור ותלך לס וואו ככל
פעס סתך חרן ר' סלס וכאלו חסס חסוב' כסס לעולס : (ח) אשכילה חתן סל כלבך
וחלודר חסר כרד סס תלך : איעסס חתן לך עלס כדכר חסר רחיתי כעניי כענאו כי סס חנכי
חטאתי וסחתי ל' וכס סתללתי וסס סעולס תפלתי (ט) ככוס כסר' חטתי לנ כחוסס
כמתב ורסן חסר כסוקטעיס חותו כיתג ורסן אז ססלוד כבלוס סיו לכל יקרב חלוד לסוק כי
חיו לו חק כביס לחנת סלקשו חטתי כו ולא לסחכיו וחאר סחלת לס תסס כן וציו חציו
ססורס סכאס סס למרק סעון ולא תכעס כסס : [י] רביס וכו' כי כרסע סככע כיסורי
כס כליס עליו רביס חכלכביס חל ככועס כסס וסכילו לדעת ססס לעובתו כי כסס יורוק
סעון וחיוו ככעס כסס חסר חס' חסככו כי יסורס חקרו ויביס קקי חעון (יא) חטתי כס' :
כסס

מב ביהוה וגילו צדיקים והרנינו כל ישרי
לב :

חומר גדול לצדיקים ולימים שיהיו חס הקב"ה כאשר רכל חי שירע יותר בחכמת חסור וחסר
רמזי לאדות לה' שירועים ומנינים בנצרות הקב"ה :

רננו צדיקים ביהוה לישראל נאווה
תהלה : ב הודו ליהוה בכבוד
בגבל עשור זמרו לו : ג שירו לו שיר
חדש היטיבו נגן בתרועה : ד כי ישר
דבר יהוה וכל מעשהו באמונה : ה אהב
צדקה ומשפט חסד יהוה מלאה הארץ :
בדבר יהוה שמים נעשו וברוח פיו כל
צבאם : ו כנס כנר מי היס נתן באצרות
תהומות : ח יראו מיהוה כל הארץ ממנו
יגורו כל ישרי תבל : ט כי הוא אמר ויהי
הוא צוה ויעמד : י יהוה הפיר עצת גוים

מצודת דוד

לג (ה) סס' כסללי ס' כלוס סכסל
לכס כלס לבל ל' כי סס יסכילו
חס חכוד גדלו : (ג) סיונו שירו ככנו טוב
ויס כקול תרועה : (ד) כי ישר וסחור
ח' כ לסר סללו : (ה) חללס חלון עווס
חסר עס כל ככריות : (ו) ככססס סחלכו
וכללגליס : (ז) כונס חוסף חו יס חוקיטוס
לסיות ככו כו וככור ככוס חן חלון ולא תרד
לחט ככר' חסס : חותן כלל חס סכריות ככורות לכל ילאו לסוק חלון : (ט) ויכס ככסי
חור כו סס : ויעמוד כן יעמוד עד עולס :

מצודת ציון

(ח) כלוס חלון חלס וסס : (ג) כככל
ססור' ככו ועסור ויכס כלי חסר
כעלת עסר כיוחן : (ז) כולס חלסס : ככד
סדכר סככור ככו קמו כד חסר (יכיסע ג)
תכריות כן יקרב רכיו חסס : (ח) יגורו
יססרו : (י) ססור סכיל מענין כטול ומניע'
ככו

לעולס ר' ית

מלאך יהוה סביב ליראיו ויחלצם
ט טעמו וראו כי טוב יהוה אשרי הנבחר
יחסה בו יראו את יהוה קדושו כי אין
מחסור ליראיו י כפירים רשו ורעבו
ודרשי יהוה לא יחסרו כל טוב י כו
בנים שמעו לי יראת יהוה אלמדרכם
י מי האיש החפץ חיים אהב ימים
לראות טוב י נצר לשונך מרע ושפתך
מדבר מרמה י טו סוד מרע ועשה טוב
בקש שלום ורדפהו י טז עיני יהוה אל
צדיקים ואניו אל שועתם י יז פני יהוה
בעשי רע להכרית מארץ זכרם י יח צעקו
ויהוה שמע ומכל צרות הצילם י טט קרוב
יהוה לנשכרי לב ואת דבאי רוח

מצודת ציון

(ט) טעמו כי יקרא ידעת שכל ובקנתו
כמו טעמו כי טוב סחיה (השלי לא) : (י)
יראו סחור : (יא) רשו מל' רש ועניו
(יב) לכו הוא עניו ל' זרוז כמו ועתה לכו
ובקנתו (בראשית לו) והלא הוא בא אלובס
(יז) פני עניו כעם הוא וכן אתן את פני
(ויקרא כ) וזכו לפי שבהפנים כראש הכעם
(יט) דבאי עניו כמות וכסבר
מכה
(יט) לנשכרי לב החכיע עמו וטח חטעיו
רבות

מצודת דוד

י ושיעו
(ט) וחלצם י יוצאם בשליחתו של מקום
(יא) כפירים ר'ל גדולים ועשירים : (יב)
החפץ חיים חיי עו"ב : אויב ימים ר'ל
אויב ימי העולם להבנות במעש"ט לראות
בטוב סחיתו בעו"ב : (טו) בקש שלום
בקשתך יהיה לעשות שלום בין חוט לחטוי
ורדפכו ר'ל מאור תביס תקויר אחר השלום
(יח) צעקו אל כל אשר יעקו בתפלה ויסורו
לם' אז יחטע להם ויגילם מחרותם
רבות

י ושיעו : כ רבות רעות צדיק ומכלם יצילנו
יהוה : כא שמר כל עצמותיו אחת מהנה
לא נשברה : כב תמותת רשע רעה
ושנאי צדיק יאשמו : כג פדה יהוה נפש
עבדיו ולא יאשמו כל החוסים בו :

תפלה נוראה ונפלאה על שוכניו טיביו כחון ונלאה ס' ימים ורופס וכל כה מעז"ס י"ת :

יג ו לה א לדוד ריבה יהוה את יריבי לחם
את לחמי : כ החזק מגן וצנה
וקומה בעזרתו : ג והרק חנית וסגור
לקראת רדפי אמר לנפשי ישעתך אני :
ד יבשו ויכלמו מבקשי נפשי יסנו אחזה
ויחפרו חשבי רעתי : ה יהיו כמץ לפני
רוח ומלאך יהוה רחה : ו יהי דרכם
חשך וחקלקקות ומלאך יהוה

מצודת דוד

(כ) רבות רעות אף אם יבא אל הצדיק רעו
רבות חין תוחלתו כלבדס כי מוכס יצילנו ס'
(כב) תמותת וכו' הדיעס סכרעע עושה ס'א
תמית חותו ר'ל סעון עמון מקטרט עליו
(כג) מודה בגחול סכר כמעש"ט מודה מן
סרה :

מצודת ציון

רדפם
(כא) מוכס י חסן : (כב) יאחמו מל' סחמ'
וכן עדני סאלו נאחמו (יעאל א)
לה (א) לחס' חלטון חלחמס : (ב) חון
וכס' שמות כלי מלחמה לסגין :
(ג) והרק עניו חליית סדבר מתערה כחון
וחרב חריק (ויקרא כו) : (ד) יסורו אחור
יסורו אחור וכן לא כסוב אחור (לקמן סד)
חוטבי מל' מחסבה : (ה) כחון ס'א פסולת
כתבואה : (ו) וחקלקקות חלטון חלק
סחמ
(ז) יסורו כחון יסורו כעיס וכריס
לכל יבאו להסור ויביסו דברם חלר

רָדַפּם : כי חנם טָמְנוּ לִי שַׁחַת רִשְׁתָּם
חָנֵם חָפְרוּ לְנַפְשִׁי הַתְּבוֹאָהוּ שׂוֹאֵה לֹא
יִדְעוּ רִשְׁתּוֹ אֲשֶׁר טָמְן תִּלְכְּדוּ בְּשׂוֹאֵה
יִפְלְּבָה : וְנַפְשִׁי תִגִּיל בִּיהוָה תִּשְׁיֵשׁ
בִּישׁוּעָתוֹ : כְּדַעְצְמוֹתֵי תֹאמְרָנָה יְהוָה
מִי כִמּוֹךְ מִצִּיד עֲנִי מִחֶזֶק מִמֶּנּוּ וְעֲנִי
וְאֲבִיוֹן מִגֹּזְלוֹ : יְקוּמוּן עַד־יְחַמֵּס אֲשֶׁר
לֹא יִדְעָתִי יִשְׁאֲלוּנִי : יִשְׁלַמוּנִי רַעֲוֵה
תַּחַת טוֹבָה שְׂכוֹר לְנַפְשִׁי : וְאֲנִי
בַּחֲלוּתֵם לְבוֹשֵׁי שָׂק עֲנִיתִי בְּצוּם נַפְשִׁי
וְתַפְלְתִּי עַד חִיקֵי תִשׁוּב : יִדְבְּרֵנוּ כְּאֲחֵרִי
הַתְּהַלֵּכְתִּי כְּאֶבֶל אִם קָדַר שַׁחַתִּי :

מצודת ציון

(א) שחַת : צור : רשע : כמו ורשע וכו' והוא
יקוּשׁ : (ח) שׂוֹאֵה : חוֹסֵר כְּמוֹ אֲשֶׁה (אֵיבֹב
' : (יב) שְׂכוֹל : עֵינִי חִיתָה : (יד) קוֹרֵר
עֵינִי חוֹסֵר כְּמוֹ שֶׁהוּא וְרַחַק קוֹרֵר (יחלל ב') :
שַׁחַתִּי עֵינִי שָׂמִים וּכְפֹסֶה : וּבְלִלְעִי
רַחַת לְבָל יִהְיֶה נִרְאֶה לְהַטְרֵם חוֹסֵה : תִּלְכְּדוּ : אֵת הַפְּרֹשֶׁת אֲוֹתֶיךָ : בְּשׂוֹאֵה : בְּעִבּוֹר הַחֹדֶשׁ הַשֶּׁנַּיִם
עַל־י לֹא יִרְאוּ וַיִּשְׁלַח בָּהּ : (ט) בָּהּ : בְּעִזּוֹת הַסֶּס : (י) חֵן כְּמוֹן מִי מוֹשִׁיעַ כְּמוֹן : חֶזֶק מִחַוְוִי
הַחֵזֶק מִחַוְוִי מִחַוְוִי מִחַוְוִי מִחַוְוִי : (יא) יְקוּמוּן עַד־יְחַמֵּס כְּמוֹן לְהַעֲרִיב בִּי וְהִלְלִי וּבְקִשְׁתִּי
לְחַשֵׁי לְחַזִּיר דְּבַר אֲשֶׁר לֹא יִדְעָתִי מִעוֹלָם וְלֹא בִּלְיִי : (יב) תַּחַת : בְּמִקְוֵה הַטְּבִיבָה שְׂעִיתִי לֵהֵס :
שְׂכוֹל לְכַסֵּי : חֶסֶד לְבִיבֵי עַל־י אֵת הַחֵמֶה : (יג) בַּחֲלוּתֵם : בְּהִסָּתֵם חוֹלִים הִיֵּם לְגוֹשֵׁי שָׁק
וְהִיתִי מִעֵבֶה כְּפִי בְּצוּם בְּעִבּוֹרֵם : וְתַפְלְתִּי : ר"ל מִן יִחַוְוִי מִן יִחַוְוִי מִן יִחַוְוִי : יִכְבַּד עוֹד הַחֹלִי
עַל־י לֹא אֲחֵר וְתַפְלְתִּי מִה שֶׁתַּפְלְתִּי עַל־י חֶסֶד חֶסֶד אֵל חִיקֵי וַיִּקְרֵם בִּי : (יד) כְּרַע : הַתְּהַלֵּכְתִּי
כְּסוּף וּמַעֲוֶה כְּאֵלֵי יִהְיֶה רַעִי וְחֵזִי : כְּאֶבֶל אִם : אֲשֶׁר הַתְּהַלֵּכְתִּי עַל בְּנֵה כֵן הִלְכְתִּי בְּקִדְרוֹת שַׁחַת
וּבְלִלְעִי

מִן וּבְצִלְעֵי שְׂמֵחוּ וְנִאֲסָפוּ נִאֲסָפוּ עַל־י נְכִיִם
וְלֹא יִדְעָתִי קָרְעוּ וְלֹא דָמּוּ : מִן בְּחַנְפֵי
לְעֵנִי מִעוֹן חָרַק עַל־י שְׂגִימוֹ : יִי אֲדַנִּי כִּמְהָ
תִּרְאֶה הַשְׂיִבָּה נַפְשִׁי מִשְׂאֵיהֶם
מִבְּפִירִים יְחִידָתִי : יִי אֲוֹרֶךְ בְּקֶהֱלֶרֶב
בְּעַם עֲצוּם אֶהְלֶךְ : יִי אֵל יִשְׁמַחוּ לִי
אֵיבֵי שְׂקָר שְׂנֵאֵי חָנֵם יְקַרְצוּ עֵינַי : כִּי לֹא
שָׁלוֹם יִדְבְּרוּ וְעַד רִגְעֵי אֲרִץ דְּבָרֵי
מִדְּמוֹת יַחֲשֹׁבוּ : כֹּא וַיִּרְחִיבוּ עַל־י פִּיהֶם
אָמְרוּ הֲאֵחָה־הָאֵחָרָתָה עֵינֵינוּ : כֹּב

מצודת ציון

[טו] וּבְלִלְעִי : ר"ל בְּחֵלִי כִי אִזּוּ יִלְאֶה הַאֲדָם
לְעוֹמֵד עַל רַגְלָיו בְּיוֹשֵׁר כֹּאֵל כְּמִגֵּר וּפֹסֵף : כְּכִי *
אֵף הַמּוֹכִים בְּרַגְלֵיהֶם כְּאֲשֶׁר עָלֵי וְר"ל כּוֹלֵס
כְּאֲשֶׁר הוּא לֹא יִעָרֵךְ : וְלֹא יִדְעָתִי : עַל מֵה
כְּאֲשֶׁר הוּא לֹא הִרְעוּתִי אֵת אֶחָד מֵהֶם : קָרְעוּ *
וְהֵמָּה פּוֹתְחִים פִּיהֶם בְּשַׁחַת וְהֵיכֵן יִכּוֹלִים
לְהַשְׁתַּקֵּק וּלְשַׁחֵק מִן הַשַּׁחֵק : [טז] בְּחַנְפֵי *
הַסֶּס יִתְחַבֵּר עִם הַמְּכַפֵּים הַלּוֹעֲגִים וְהַתְּלוֹעֲגִים
בְּכִי אֲדָם בְּעִבּוֹר מִתֵּן הַחֲרֹם שֶׁתְּקַבְּלִים מִמֵּי
שְׂרִיטָה בִּיהוָה וְלֹא אֲחֵר מֵהֶם חָרַק עַל־י שְׂגִי דָרַךְ
כְּעַם וְלֹא תִשָּׁע : [יז] כְּמֵה תִרְאֶה : עַד מֵתִי תִרְאֶה
בְּעֵינֵי וְלֹא תִשָּׁע : הַסֶּס : הַסֶּס כְּפִי מִחֲשַׁבְתִּי
הַדְּבָר אֲשֶׁר יִבְרָאֵי אֵלֵי : [יח] חוֹרֵךְ : וְאִזּוּ חוֹרֵךְ
כְּקֶהֱלֶרֶב : [יט] חוֹרֵבֵי שָׂק * חוֹרֵבֵי לֵי
בְּחֶסֶד : קָרְעוּ עֵינַי * מֵתֵל אֵל מִחֲשַׁבְתִּי בְּשִׂמְחָה
כְּתֵלוֹ אֲחֵר אֵל יְקַרְצוּ עֵינַי בְּדָרֵךְ יִי : [כ] כִּי
לֹא שָׁלוֹם יִדְבְּרוּ * כֹּל דְּבִרְיָם לְדָרֵךְ וְנֵס :
וְעַל רַעִי אֲחֵר * עַל הַכְּתוּרִים מִלְּעֵיבָה בְּנִקְעֵי
אֲרִץ יַחֲשֹׁבוּ מִדְּמוֹת : (כא) וַיִּרְחִיבוּ : בְּשַׁחֵק דָּב :
רַחַת עֵינֵינוּ * מֵה שֶׁחֲסָפְנוּ לְרַחֹת :
רַחֵת

מצודת חור

ראיתי

[טו] וּבְלִלְעִי : עֵינִי חֲרַךְ וּפֹסֵף כְּמוֹ וְהוּא זֹלָב
(בְּרַחֵת ל'ב) : כְּכִי * חוֹסֵה בְּרַגְלֵי הַחֹר כְּכִי
רַגְלִים (ט"ב ד') : קָרְעוּ * כְּנִיקְרָה פְּתִיחַת הַסֶּס
לְשַׁחֵק וְכֹאֲשֶׁר כֵּן יִקְרָה פְּתִיחַת חֲלוֹנוֹת כְּח"ט
וְקָרַע לוֹ חֲלוֹנֵי (יְרִמִּים כ"ג) : וְלֹא דָמוּ : וְלֹא
שַׁחַת : (טז) חוֹסֵר * חֲרַם וְעוֹבֵה כְּמוֹ אִם יִשׁ
לִי חוֹסֵר (מ"א יז) : חוֹרֵךְ * עֵינִי שַׁחֵק
וְשַׁחֵת הַסֶּס אֲלֵר בְּאֵלֵי בְּשַׁחֵק כְּמוֹ וַיִּחַרְקוּ
מִן (אֵיכ"ב) : (יז) כְּמֵה * עֵינִי זֶמֶן רַב :
כְּכִי * עֵינִי חוֹסֵר : חֲכִי * חֲזִקִים
מִשְׂאֵיהֶם : יְחִידָתִי * כְּשִׁיתִי : (יח) עֵלֶם *
עֵינִי רַבִּי וְכֵן עֵלֶם לִי אֲלֹהֵי (יְרִמִּים טו) :
(יט) לִי * עַל־י : יְקַרְצוּ * עֵינִי כְּמִגֵּר עֵינִי
לְעַבְדֵי וְכֵן קוֹרֵךְ בְּעֵינֵי (שְׁלֵי כ') : (כ) רַעִי *
עֵינִי בְּקִי כְּמוֹ עוֹרֵר רַעִי (אֵו' ז') : (כא) הַחֵם
עֵינִי לְשׁוֹן שַׁחַת הוּא וְכֵן אֲחֵר צוּר עַל יְרוּשָׁלַם
הַחֵם (יִחְזַקֵּל כו) : הַמְּגִדִילִים

רַחַת עֵינֵינוּ * מֵה שֶׁחֲסָפְנוּ לְרַחֹת :
רַחֵת

גראה אור : י משך חסדך לידעיה
וצדקתך לישרי לב : יב אל תבואני
רגל גאווה ויד רשעים אל תגדני : יג שם
נפלו פעלי און רחוק לא יכדו קום :

דוד המלך מוכיח דודו של יקאלו ברשעים בהללחתה ויש לחוש שיתפתו להם אלא יבטחו בה' וישאו
ויתנו בחמונה וסב"ה יעשה להם הכל :

לו א קדוד אל תתחר במרעים אל
תקנא בעשי עולה : יב כי
בחציר מהרה ימלו וכירק רשא יבלון :
יב בטח ביהוה ועשה טוב שקן ארץ
ורעה אמונה : יד והתענג על יהוה ויהן
לק במשאלות לכה : ה גול על יהוה
דרבך ובטח עליו והוא יעשה :

מצודת ציון מצודת דוד והוציא

(יג) נפלו כמו יפלו עבר במקום עתיד : מקור המים לתת לטוב בעיניך : באורך
לז (א) תתחר ענין הדמוע והסתערב כח
ואזו תתחר את הסומים (קרימי יב)
במועים : ברשעים : (ב) ימלו ענין כריתת
כמו כי חמילס (לקמן קח) יבולון מלשון
צליה

לז (א) אל תתחר אל תתערב במועים לשנות כמעשים : בעשי עולה : בהללחת
עושי עולה : (ב) כי כחיר : לא יתמידו בהללחת כי חקר יכרתו בעשב הוא
סכנת בחסרה : וכירק דשא ירק של דשא וסוף הזמח ממעל על המרן הירוק והלח סבר
המחנה לכחוש מן הסורס : (ג) נעש בה' : לזאת אל תתערב עמם אלל בעש בה' ועשה הטוב
ולא תסכן בדרך לאורך ימים : ורעה חמונה : תביה רועה ויזון מן החמונה סכמנת בה' ולא
עשית כמעשה הרשעים מלל ול ולעסוק : (ד) והתענג על ה' : תביה מעונג בתסוקים על
מזענת ה' והוא יתן לך מה שישאל לך ר"ל יסמיק לך החסודך חף בדבר התסוקים : (ה) גול על
גלגל

והוציא כאור צדקתו ומשפטו כצדקתו :
דום ליהוה והתחודל לו אל תתחר
במצליח חרבו באיש עשה מזמות :
ה הרף מאפ ועזב חמה אל תתחר אה
לרע : ט כי מרעים יברתון וקני יהוה
המה יירשו ארץ : י ועוד מעט ואין רשע
והתבוננת על מקומו ואיננו : יא ועננים
יירשו ארץ והתענגו על רב שלום :
יב זמם רשע לצדיק וחרק עליו שניו
יב ארני ישחקלו כי ראיה כי יבא יומו :
יד חרב פתחו רשעים וחרבו קשתם
להפיד עני ואביון למבוח ישרי דרך :

מצודת דוד מצודת ציון חרבו

גלגל חרבו על ה' ונעש עליו והוא יעשה
צורכו : (י) והוציא צדקתו יראה כאור כי
תקלל גמול : ומסטיך : מה סכלת בדרך
משפט יראה כסורים : (ז) דום לה' קום לה'
ותחיל לו ולך בתחיות ואל תתערב עם
הרשע האלילי ובאיש הטובה מחשבת רשע
לאשוק הון : (ח) הרף מאפ * הפרשם מלהתחבר
עם בעל חף ועזוב : אש חמה ואל תתערב במי

שכל מחשבתו חן לבעות הרע : כי וכו' חף הדקר וכתו הרשעים אבל המקיים לה' ייגדו הארץ
לאורך ימים : (י) ועוד מעט חף כי ברשע הלילח לא יביה לזון רב כי כסורים עוד זמן מעט
וזמן הרשע ובאשר תבונן להסתכל על מקומו ותראה שאיננו : (יא) ועננים : אבל עננים יירשו
ארץ לאורך ימים ויביו מעוננים ברוב שלום : (יב) זמם * הרשע חושב רעם על הליק ובקפיו
חורק עליו סנו : (יג) ה' * חלל ה' יחחק על הרשע כי רחם שנה יום מיתתו טרם יעשה הרשע ולי
ספיק לעשותה : (יד) שתחו ר"ל סו ליחוש תתעורר : להפיל להפילו מת

טו חרבם תבוא בלבם וגשתותם
 תשברנה : טז טוב מעט לצדיק מהמון
 רשעים רבים : יז כי זרועות רשעים
 תשברנה וסומך צדיקים יהוה : יח יודע
 יהוה ימי תמימים ונחלתם לעולם תהיה
 יט לא יבשו בעת רעה ובימי העבון
 ישבעו : כ כי רשעים יאבדו ואיביהוה
 כיקר ברים בלו בעשן בלו : כא לזה רשע
 ולא ישלם וצדיק חונן ונותן : כב כי
 מבורכו יירשו ארץ ומקלליו יברתו :
 כג מיהוה מצעדי גבר כוננו ודרך יחפץ :
 כד כי יפל לא יוטל כי יהוה סומך ירו :

מצודת ציון מצודת דוד נער

בהתקף : (טו) חמוני עיני רגוי הון לרבים
 גדולים וחשובים : (יז) זרועות עיני חזק :
 (כ) יקר מל יקר : (כא) חונן חובל :
 (כג) חפץ ידרכו ופסיעותיו : כוננו מל
 הכנה : (כד) יטול עליו כשילה כמו ותפול
 חבל הגמל (בראשית כד) : יכנה
 (טו) חרבם : חבל חרבם תבוא בלב הרשעים
 הסס : תשברנה לכל יוכלו לירות בהם החליט
 (טז) טוב : המעט שיש לצדיק יותר טוב
 מעושר רב שביר הרשעים : (יז) כי זרועות
 לפי שיוטל חזק הרשע ולא יטל עשרו בירו
 חבל חבל הצדיקים סומך ה' ומה שיש בידם
 תתקיים : (יח) ימי תמימים : כמה שנים יחיו
 ונחלתם חנע החטובה שהחיל להם המקום יקיה שמור קולם לעולם כל ימי חייהם : (יט) בעת
 רעה כי לא עליהם תהיה יבשעו כי ה' יזמין להם די שוקם : (כ) כיקר פרים כהיקר
 הנפש לבשרים אשר ישמרו אותם להשמידם לחבר עת שחיתתם כון ונזות הרשעים בעוה"ל לעולם
 לניכסם : כלו כי אחר המיתה יכלו ובעשן הגיהנם יהיו כלים : (כא) לזה רשע כשלא חלף
 ירו לנזול לוקח בלואה ואינו חלסם והצדיק החלוה אותו חוננו ונותנו לו בהתנה לכל יבוס
 בעבורו : (כב) כי מבורכו כי בעבור כשרון המעשה הוא יבזר חומר ויקם ואת אשר יברכס
 יירשו הארץ ואת אשר יקלס יברתו : (כג) חס' חשדו וכו' חשדו הגבור בתורה כמה כוננו
 חס' ר"ל ה' חונן ומיישר עמדו : וירכו ה' חוסן דרכו וזמליתו בו : (כד) כי יטול חף חס'
 יתבוננש לא יוטל לחרו :
 נער

כה נער הייתי גם זקנתי ולא ראיתי צדיק
 נעזב וזרעו מבקש לחם : טו כל היום חונן
 ומלוה וזרעו לברכה : טז סור מרע ועשה
 טוב ושכן לעולם : כח כי יהוה אהב
 משפט ולא יעזב את חסידיו לעולם
 נשמרו וזרע רשעים נכרת : כט צדיקים
 יירשו ארץ וישכנו לעד עליה : ל פי צדיק
 יהנה חכמה ולשונו תדבר משפט :
 לא תורת אלהיו בלבם לא תמעד אשריו :
 לב צופה רשע לצדיק ומבקש להמיתו :
 לג יהוה לא יעזבנו בירו ולא ירשיענו
 בהשפטו : לד קוה אליהוה ושמר דרכו
 וירוממך לרשת ארץ בהפרת רשעים
 תראה : לה ראיתי רשע עריץ ומתערה

מצודת דוד מצודת ציון באורח
 (כה) נער זמ' ר"ל בגערותי ובזקנותי
 סתכלתי לראות הנעשה בצדיק ולא ראיתיו
 להיות נעזב וכל זרעו יחלו לחם : (כו)
 כל היום לפי שכל הימים היה חונן עניים
 ונלוה להם ולזה מברכתי שיהיו זרעו לברכה
 ונחלתם לעולם : (כח) חרבם חשט
 לעולם חבל זרע רשעים יוברתו כ"ח לפי גמולו : (לא) לא תמעד לזה לא תמעד חסריו : (לב) חספ'
 חביע לתרבו על הצדיק : (לג) בירו ביר הרשע : בחשטו : כאשר יהיה הרשע כשט עט
 הצדיק בדבר העלילה שט עליו לא ירשיענו המקום כי יוציא לאור חשטו ויחל זכאו : (לד)
 קים אל ה' אשר הוא יילך חיד הרשעים : ושמור דרכו : מבלי לעשות להם כחשטו :
 (לה) ראיתי רשע עריץ : המושג ברשע : ומתערה :
 ובאו

בְּאַזְרַח רֵעֵנִי : לו וַיַּעֲבֹר וְהִנֵּה אֵינְנו
וְאֶבְקֶשׁ הוּלָא נִמְצָא : לו שְׁמַר תְּסוּרָא
יִשְׂרָאֵל בִּי אַחֲרִית לְאִישׁ שָׁלוֹם : לו וּפְשָׁעִים
נִשְׁמְרוּ יַחְדָּו אַחֲרִית רְשָׁעִים נִבְרָתָה :
לו וְהַ שְׁוֹעֵת צְדִיקִים מִיְהוָה מְעוֹזִים בְּעֵת
צָרָה : מ וַיַּעֲזֹרֵם יְהוָה וַיִּפְלְטֵם יִפְלְטֵם
מִרְשָׁעִים וּוְשִׁיעִים כִּי חָסוּ בוּ :

כל ימיו טהור בלבו יש לו להפלה זה המזמור לכך אמר להזכיר והמלא המזמור כמעט מופלים רבים

מְזֻמָּר קְדוֹר לְהוֹבִיר : ב יְהוָה אֵל
בְּקִצְפָה תוֹכִיחֵנִי וּבְחַמְתָּהּ
תִּיַסְרֵנִי : ג כִּי חָצִיךָ נִחַתוּ בִּי וְהִנַּחַת עָלַי
יָדְךָ : ו אֵין מָתָם בְּבִשְׂרֵי מִפְּנֵי זַעֲמָךְ

מצודת ציון

מצודת דוד

(ג) ערין * חזק * ומתערה * כרעש ומעורה
וכן ערות על יאור * ושיעיה * יח * אזרח * ענין
חילן העניע הזמן רב והוא שאלו הל' קנר
כאזרח * ויקרא כד * אשר יאחר על תושב הארץ *
דענין * רעוב כמו וביס עלהו דענו * וירמיה *
(לח) אחרית * סוף * (ח) ויפלט * ויילס *
לד * תוכיחני * תיסרני * ענין סורעניו *
ועוש * (ג) נחתו ותנחת * ענין וירדה
כמו

בז * ודרו * להכניע את החושים בו *
לד * להזכיר * המזמור הזה נעשה להזכיר את המלכה בישורין להפלה לה' בדברים
האלה * (ב) ובחמתך * חלת אל המלכה בשמים כאלו אמר אל בחמתך
תיסרני * (ג) נחתו בי * ככר ירדו בי חיי השובים וכבר ירדו ענין חמת ידך ודי צד * (ד)
אין תתקן * חיון תקום תס וטעם בבשרי ומסורתיים הכאים עלי מפני כעצך * משיח חשתי

אֵין שָׁלוֹם בְּעַצְמִי מִפְּנֵי חַטָּאתִי : ה בִּי
עוֹנֹתִי עָבְרוּ רֵאשִׁי כְּמִשְׂא כְּבֹד יִכְבְּדוּ
מִמֶּנִּי : ו הִבְאִישׁוּ נִמְקוּ חֲבוּרָתִי מִפְּנֵי
אוֹדֹתֶיךָ : ז וְעוֹתֵי שִׁחוֹתַי עַד מָאֵד כָּל הַיּוֹם
קִדְרָה לְכַתִּי : ח בִּי בְּסִלִּי מִלְּאוּ נִקְלָה וְאֵין
מָתָם בְּבִשְׂרֵי : ט נִפְוֹנֹתִי וְנִדְבִיתִי עַד
מָאֵד שִׁאוֹנֵי מִנְהַמַּת לִבִּי : י אֲדַנִּי נִגְדָה
כָּל תְּאוֹתַי וְאַנְהַתִּי מִמֶּךָ לֹא נִסְתָּרָה :
יא לִבִּי סִחַרְחַר עֲזָבֵנִי כִּחֵי וְאוֹר עֵינָי גַּם
הֵם אֵין אֵתִי : יב אֶהְבֵּי וְרַעִי מִנְגִיד נִגְעִי
יַעֲמִדוּ וְקִרְבֵי מִרְחַק עָמְדוּ : יג וַיִּנְקֹשׁוּ

מצודת דוד

מצודת ציון

מבקשי

מבקשי * כמו מי יחת עלינו (סס כח) (1) נחקו * ענין
החכם * חבורתי * מלשון חבורה וסוף מכה
שגורו הדם חתומים * חולתי * חיל * חויל ושוטה
(2) נעויתי * ענין עקום כמו וסתותו אכסי
החיל * קבלת יב * שחתי * מל' שחיה וכפיה *
קודר * ענין שחיות * (ח) כסלי * הוא חלק
השדרה הסמוך להכליות וכן אמר על הכסלים
(ויקרא 4) * נקלה * ענין מוקד ורשעה כמו
קלוי צאל * (סס ב) * (ט) נפונותי * ענין
רפיון וחלשות כמו ויטע לבו (בראשית חב) *
(יא) סחרתי * ענין סביב כמו סחרו אל סדן
ירמיה *
החלי ואין תקום טעם בבשרי * (ט) נפונותי ונדכתי * אחזני חלשות ודכאות רוח ואני טאנ *
מכמתם הלכ לה מהספק ולחן * (י) נגדך כל חמותי * כרסולת ורשקע שאני החתום הלא כיה
נגדך ונידך לעשותם * ולאחתי * וטעם שאני החתום להתחטע על עונותי לא יסתרים חזר ומסלחו
ח"כ להלכות חמותי * (יא) לבי סחרתי * לבי מסובב בינון וחמסה וכוחי עזב אותי וכלך חמתי *
אין חתי * לא תשארם כס * (יב) מנגד כנעי * כשאלני בנעני ונערי יעידו חנגד ולא קרבו אלי
לעזר * (יג) וינקשו * טמנו עלי מוקס * דגני כוות * ידברו בי דגני שגרו רוח * (יד) ואלך
כחש

מבקשי נפשי ודרשי רעתי רברו הוות
ומרמות כל היום יהגו: י ואני כחרש לא
אשמע וכאלם לא יפתח פיו: טו ואהי
כאיש אשר לא שמע ואין בפיו תוכחות
טז כי לה יהוה הוחדתי אתה תענה ארני
אלהי: יי כי אמרת פני ישמחולי במוט
הגדי עלי הגדילו: יח כי אני לצדע נכון
ומכאובי נגדי תמיד: יט כי עוני אני
אראנ מחטאתי: כ ואיבי חיים עצמו
ורבו שנאי שקר: כא ומשלמי רעה תחת
טובה ישמנוני תחת רדפי רדופי: ב טוב:
כב אל תעזבני יהוה אלהי אל תרחק

מצודת ציון

(יח) יהוה יי: (טו) הוחדתי: ענין הוחדתי
כמו והוחדתי לרברי' (איוז לב): (יז) במוטי
ענין הטענה ונטיה לישול כמו לעת תמוט
רגלם (דברים לב): הגדילו: מל' גדול:
(יח) ללע: ענין חגר האולע על ירכו:
כזון מל' הכנה: (כ) עצמו: ענין רבו
כמו עצמו לי אלתותי (יחיה עו): ורבו:
גדלו: (כא) ישעוני: מלשון טענה ונטיה
איבה כמו ישעוס עשו (ראשית כו):
לירותן

מצודת דוד ממני

כחש עושה את עצמו כחש כאלו לא אשע:
(טו) לא שמוע: לא חבין דברים: תוכחות:
ענות להתוכח עמם: (טז) כי לך וכו'
כי הכתתי עליך אשר אתה תענה להסב עבדתי
ר"ל תעשה עמדי אחר לעובד ותחשב לתשובה
כחתי: (יז) כי אחרתי ור"ל כהם לא חשתי
אני להטיב מה להם כי אחרתי פן תתקבר עלי
סעוכם וישאחו עוד יותר כי צעת מהם רגלי
לבד הגדילו עצמם להתיארות עליו ומה אם
אזיה ללקק בכל נופי: (יח) ללע כזון:
אני מוגן ורגיל להיות נולע מחולשת הטוף
ודברים המכאיבים אותי כמה חזומים תמיד נגדי לכא עלי: (יט) כי עוני חניד: אני בעלמי
אגיד עוני כי יודע אני בעלמי חשתי ולזה אדאג פן יבוא העונש וישחור עלי: (כ) ואויבי:
אל אויבי ימי חיים רבו וגדלו: (כא) ומשלמי וכו': גם כס ימי עושים רבו וגדלו: תחת:
במקום שאני חרף וריון להטיב עמם: (כב) אל תעזבני: הואיל ולא אוכל בעלמי להטיב
מה להם לך אל תעזבני אתה ותחשב לתשובה על
לענסי

ממני: כ חושה לעזרת ארני תשועתי:

תפלת דוד על ימיו ולא ספיקו מבעט ביסורים רק סוף מליצר בלשר סיסורים ונעלין ונעלין ונעלין ונעלין
ויחי אדם כמה מועטים ואם לא עכשיו איתתי סוף ימות סיום או אחר לכך בנת חבקק לבסוף
מקומו פיסורים כדי שיוכל ללמוד ולקנות עוב"ב:

יום ז למ

א למנצח לירותני לידותי כ מזמור לדוד:
ב אמרתי אשמרה דרכי
מחטוא בלשוני אשמרה לפי מחסום
בעור רשע לנגדי: ג נאלמתי דומיה
החשיתי מטוב וכאבי נעקר: ד חם
לבי בקרבי בהגני תבער אש רברתי
בלשוני: ה הודיעני יהוה קצי ומדת ימי
מה היא אדעה מה חדל אני: ו הנה

מצודת דוד

לענסי: (כג) חושה: מהר לעזור לי כי אתה
העולם לי לישועה ואין על מי להסתין להיות
לי לעזרה:

למ (כ) אמרתי: חשבתי בלבי אשמרה מחשבי
מלשונא בלשוני לדבר מה מול מדת סרין
אשמרה לפי מחסום: אשמור עצמי כאלו היה על
פי מחסום אשר יחנע הדבור ר"ל עם כל האוב
סגא עלי לא אציק להתרעס: בעוד רשע
לנגדי: בזון אשר הושע סגא לבקרני עוד
לנגדי כי אשח' כחש' אציק אזי ישח בלתי: (ג)
לאחרתי דומיה כ"ל אורגיל עצמי בנתיקה עד
מנעשיתי כחשם בעבור סתיקה: החשיתי

שוב: כי שחקתי מלדבר גם דברים טובים וקמומים כי פן בנבות הדברים אציק ואפתרעס:
וכאבי נעקר: עם מי כאבי נעקר עכ"ל אחשק ואחרים: (ד) חסלבי: הלכ אשר
בקרבי נתחמם מאד מהם חסלי: בנגוני: כשהגא יוצא מפי בוערת כאש כי הסבל חס
האוד: דברתי בלשוני: חושב על תבער אש לומר תבער כאש כשאלכר בלשוני וכפל הדבר גמ"ס:
(ה) הודיעני: הודיע לי סוף ימי חתי קמות ואם מעט ספס ימי חיי הלא אבחר למות מחלי: ו
מלשונא בער גדול ולמות אח"כ בזון קל: מה היא: כמה סוף וכפל הדבק גמ"ס: מה חדל חני:
במה הסוזן אזיה עם יושבי חלד: יד

מצודת ציון

למ (א) לירותני: גם כלי נגון: (ב) דרכי:
מחשבי: מחסום: ענין דבר הסודס בפי הסודס
סגא תיער ולא תאכל כמו לא תחסום סוד
דברים כה): (ג) דומיה: ענין שתיקה כמו
לך דומיה תהלה (לקמן סה): החשיתי: ענין
שתיקה כמו החשיתי מעולם (ישעיה חב):
נעקר: ענין השחתה כמו עברתם אותי
(בראשית לד): [ד] כנגיני: מל' סגון
ודבור: (ה) מה: הוא כמו כמה: חדל: הות
ספור מן חלד כמו כבש ועניינו זמן סעול:
כבל

שפחות

מצודת ציון
למ (א) לירותני: גם כלי נגון: (ב) דרכי:
מחשבי: מחסום: ענין דבר הסודס בפי הסודס
סגא תיער ולא תאכל כמו לא תחסום סוד
דברים כה): (ג) דומיה: ענין שתיקה כמו
לך דומיה תהלה (לקמן סה): החשיתי: ענין
שתיקה כמו החשיתי מעולם (ישעיה חב):
נעקר: ענין השחתה כמו עברתם אותי
(בראשית לד): [ד] כנגיני: מל' סגון
ודבור: (ה) מה: הוא כמו כמה: חדל: הות
ספור מן חלד כמו כבש ועניינו זמן סעול:
כבל

מַפְחֹת נִתְּתָה יְמֵי וְחֻלְדֵי כְּאֵין נִגְדָה אֶדְּ
כָל הַבֶּל כָּל אֲדָם נִצַּב סָלָה : אֶדְּ
בְצַלֶם יִתְהַלֵּךְ אִישׁ אֶדְּ הַבֶּל יִהְיֶה מִיּוֹן
יִזְכָּר וְלֹא יֵרַע מִי אֶסְפָּם : ה וְעַתָּה מֵה
קִוִּיתִי אֲדֹנָי תוֹחֲלֵתִי לָךְ הִיא : ט מִכָּל
פְּשָׁעֵי הַצִּיִּלְגֵי חֲרַפְתָּ נָבֵל אֶל תְּשִׁימֵנִי :
י נִאֲלַמְתִּי לֹא אֶפְתַּח פִּי כִי אֶתְהַעֲשִׂיתִי :
יא הִסַּר מֵעַלֵי נִגְעָה מִתְגַּרְתִּי דָה אֲנִי
כְּלִיתִי : יב בְּתוֹכָתָה עַל עֵזֶן יִסְרֶת אִישׁ
וְתַמָּס בְּעֵשׂ חַמּוּדוֹ אֶדְּ הַבֶּל כָּל אֲדָם
סָלָה : יג שְׁמַעְהָ תִפְלֵתִי יְהוָה וְשׁוֹעַתִי

מצודת ציון

(ו) סבל יס הכל הוא ענין פורעניות
וצרות כמו בסבל כל וכחשך ילך (קבלת ו)
(ז) כללם מל' ללמות וחוסר יחיוון ענין
קבוק החיוון כמו ומי אויב בחיוון (ט ט)
יזכור מל' זכור ותל' אוססס יוכנסס
לבית (ח) תוחלתו תקוית (יג) וחתרת
מל' תגר ותלחמה כמו אל תתירו בס (דברים
ג) כליתו מל' כליון (יב) בתוכחות
ענין פורעניות וישראלים כמו והבט בחלוב
(יא ג לג) ותתם מל' תתם והתם : כעס
טס

מצודת דוד

(ט) מכל פשעי ר"ל ע"כ תקוית שתליגני
לחיים בעיני הסבל (י) נאלמתי מל' ברא עלי העונס הייתי לאלם ולא התרעחתי כי אחרתי
הלא אתם עשית ולא תעשס על בחססס (יא) ססרי לזס הסר העלי הנעניסס בסאים חזק עלי
כי כבר כליתו מחלמות ודך רבי זוס : (יב) בתוכחות כעסור התוכחות הראויות על העון כן
תיסר את האיש בעונס סנוף וכס תתם חמורות עסרו כעס סזס החלס את הנכד : אך סבל
סבל סזס סזס לעולס וככל אדס ר"ל כל החוטאים כולס פליקס לעולס בנוסס ובחמדת עסרס אס
לא יזכרו לה' (יג) שזעז תפלתו להיגלי

מצודת דוד

(ו) טפחות זמני בעולם הוא כחין נגד טפחות
וחלדי זמני בעולם הוא כחין נגד טפחות
אשר לא יתמו : אך כל סבל וכו' כל הסבלים
הוא בכל אדם אש לא נעדר חססס סזון
לכ סלס סדבר סזס לכ לעולס ולא וחתת
לסוית מי חבני אדס חזל חסכלי סזון וסכעו
(ז) אך כללס וכו' סזיס הלא בסוסר ילך
ולסבל וריק קובן סזון עוסר רב כי סזס זוכר
ואינו יודע מי יאססס כוית כי סן ימות ואיש
אחר יאסססו (ח) ועתס סזולו וקניינו
סעולס סבל סזיס מל' א"כ תקוית אל ה'
ומל סזס סדבר אסר אסזיס מויתל לך עליס :

מצודת ציון

מל' אשכנזי ילך ילך על עמדי ולא לסקוע עמדי : (ז) וידבר רבים כאלך
ולא כסגנת ה' יכחורו ירדנו ידעונו : (ח) אשיר ויאלרו חבני וכו' : ולא ככס ינעונו
בססס ופעיי כזכ : כסוטיס אחר עכו"ס סזולו דבר כזכ :

הַאֲזִינָה אֶל רַמְעַתִּי אֶל תְּחַרְשׁ כִּי גַר
אֲנִי עַמְּךָ תוֹשֵׁב בְּכָל אֲבוֹתַי :
יִדְּשַׁע מִמֶּנִּי וְאֶבְלִיגָה בְּטָרֶם אֶדְּ וְאִינְנִי
כחה מעלות עובות עשה הקב"ה עם ישראל ומי יכול לחלל בבודתו אגידה ולדברה עמנו חספה
ברח העולם כשביל ישראל קרע היט כשביל ישראל ואינו חסן בזמנים רק לשמוע בקולו :
מ א למנצח קדוד מזמור : ב קוה קויתתי
יהוה ויט אלי וישמע שועתי
ג ויעלני מכור שאון מטיט היון ויגם על
סדערגלי כונן אשרי : ד ויהן בפיי שיר
חדש תהלה לאלהינו יראו רבים וייראו
ויבטחו ביהוה : ה אשרי הנבר אשר שם
יהוה מבטחו ולא פנה אל רהבים ועימי

מצודת דוד

מן העונסים כאלה : כי נר חבני עמדי לחול
טפחתי חני כנר ע"פ הכרחה כי מעט ימי וכן
כלו בתוכחת כאלה : תושב כל חנותי י"ל
כל מה שאני כחוסב בלזן סזס רק ככל חבתי
כי עס סזיס תושבים סזס סזו וליכס ולזול
טפחתי יחסב כנר : (ז) כעס דחני פכס
יחסב מל' ידך וחתחוק עלמי בתורת כ' כחכר
יוסר סיסוריס כסונכעיס וכסורדוסיס : כטסס
אלך עד לא חלך כדוד כל סזון ואינוני עור
זכס סעולס כי חזר כויתס כעסס האדס
חכסי מן סזורס וסזולת

מצודת ציון

(ג) טחון מוסר כמו תכסה שכלם בזהססון
(דגלי כז) : סיון כוספס סזרב סקקעית
סזיס וכן טעמתי סיון חזולס (לקחן טט) :
אשורי נגלי : (ח) רכזיס ענין ילוס
וכתחוקות כמו ירכבו סזקן (שעיהב) ד
ושעי ענין נעיס כמו אל יעס כל דרכיס לב
השלי

כזב

עס כחולעס כסכלס כנכד : (יג) עידך לחולך
וכן אל יעלור עידך אנוס (דס"ג יד) : תיכס
סזס ססוך כנר : כעס סכס כזו סעו מני
(יעסזיס ככ) : זכרלניס : וחתחוק כמו
סזולניס סזר (עידוס ס) :
מ (ג) טחון מוסר כמו תכסה שכלם בזהססון
(דגלי כז) : סיון כוספס סזרב סקקעית
סזיס וכן טעמתי סיון חזולס (לקחן טט) :
אשורי נגלי : (ח) רכזיס ענין ילוס
וכתחוקות כמו ירכבו סזקן (שעיהב) ד
ושעי ענין נעיס כמו אל יעס כל דרכיס לב
השלי

מצודת ציון

מל' אשכנזי ילך ילך על עמדי ולא לסקוע עמדי : (ז) וידבר רבים כאלך
ולא כסגנת ה' יכחורו ירדנו ידעונו : (ח) אשיר ויאלרו חבני וכו' : ולא ככס ינעונו
בססס ופעיי כזכ : כסוטיס אחר עכו"ס סזולו דבר כזכ :

כֹּזֵב : ו רבות עשית אתה יהוה אלהי
נפלאותיך ומחשבתך אלינו אין עזרת
אלה אנודה ואדרבה עצמו מספר :
ובחומנקה לא חפצת אונים ברית לי
עולה ותטאה לא שאלת : ח או אמרת
הנה באתי במגלת ספר כתוב עלי :
ט לעשות רצונה אלהי חפצתי ותורתך
בתוך מעי : בשרתי צדק בקהל רב
הנה שפתי לא אכלא יהוה אתה ידעתי :
י צדקתה לא בסיתי בתוך לבי אמונתך
ותשועתך אמרת לא בחדתי הסרה
ואמתך לקהל רב : יב אתה יהוה לא

מצודת ציון

תכלא
מצודת דוד
(א) רבות עשית * כפלאות רבות עשית וכל
למענו : אין ערוך * אין מי להעריך ולסדמות
אלך : אכירס * אם אחרתי אכיר כפלאותיך
לא אוכל כי רבו חלסתי : (ז) לא חפצת *
אכיר חפן שחלל הארס וביוא קרבן : אונים
כרית לי * לשמוע אל דברי התורה אשר היא
עושה בעיניך חובת וכן לאחר סכס שפוע חובת
טוב (ש"א עו) : (ח) אז * בעת חתן התורה
כאשר כתב עלי בחגילת ספר התורה שאמרתי
וכאשר קבלתי עלי כן חפתי לעשותם ותורתך שמוע בלבני
(י) בשרתי * השמתי לרבים את דברי התורה ולא חפצתי שפתי
חלשתי וכלא אתה ה' ידעת לבדני כן הוא : (יא) צדקתך * ה' ידעך שעשית עמדי לא כשית
בלבי חלשתי לרבים : לא כהתי * לא חפצתי להסתר לבס
לחירי : (יב) אתה ה' * לכן נס חסד ה' כשג גמול ולא חפצתי רחמי חתי : וחמתך *
אחית

תכלא רחמיך ממני חסדך ואמתך
תמיד יצרוני : יג כי אפפו עלי רעות עד
אין מספר השינוני עונתי ולא יכלתי
לראות עצמו משערות ראשי ולבי
עזבני ירצה יהוה להצילני יהוה לעזרתי
חושא : טו יבשו ויחפרו יחד מבקשי
נפשי לספותה יסגו אחר ויכלמו חפצי
רעתי : טז ישמו על עקב בשתם
האמרים לי האחד ראה : יז ישישו
וישמחו בך כל מבקשיך אמרו תמיד
יגדל יהוה אלהי תשועתך : יח ואני עני
ואביון ארני יחשב לי עזרתי ומפלטי
אתה אלהי אלתא אתר :

מצודת דוד

אחיתת כעשתך : [יג] השינוני * המקטרגים
הנעשים מעונתי רדפו אחרי ושינוני : ולא
יכולתי לראות * כי רבו עיני מספרות * ולבי
עזבני * כלך מחירי חומן סג : (יד) רגס *
וכשתלס אין מי יחמו בידך : (טו) יבשו *
כשיראו כפלאותי : יסגו אחר * כארס כגוס
כחורז על עקבו : (טז) יאחור * יכיר טוחמים
בעבור גמול סכר בשתם שפתיים אותי
והחירס עלי האח וטוחמים לרתי : (יז) בן
בתשועתך : אוכני * האוכנים שיבוא לבס
תשועה על ירך יאחור תמיד יגדל ה' ר"ל
יבוא לבס התשועה ויבוללו את ה' : (יח) עלי *
יקטב לי את הסכנעס הואת לזכות : אל תאחר

מצודת ציון

למנצה
כחו ולא כחור חכבותם [איוב עו] * (יג)
אספו * סכבו כחו אספוני חזלי מות [לעיל
יח] : עמרו * ענין רבוי : (טז) לשבות *
לכלותם כמו סכסם בסמות (יח) יסגו
חמור * יחורו לאחר : (טז) יאחור * חל
שמחו * עקב * ענין סכר ובמול כמו עקב
תשמעון (דברים ז) * האח' הוא ענין ל' אשחב
[יח] וסכיון * הוא דל חעני כי תאב הוא לכל
דבר סיות הכל מונע חלתי * תאחר * חל
אחור וכתתה :

כח. מדרות טובות והתעוררות רב להשגיל ולהשגיח כחך יתן לך קודם : ואשרי מי
שמסביל על החולה ונותן לו מה שצריך לחלייו :

מא א למנצח מזמור ליהוה : א אשרי
משכיל אל דל ביום רעה
ימלטהו יהוה : ג יהוה ישמרהו ויחיהו
ואשר יאשר כ בארץ ואל התנהו בנפש
איביו : ד יהוה יסעדנו על ערש דוי כל
משכבו הפכת בחליו : ה אני אמרתי
יהוה חנני רפאה נפשי כי חטאתי לה :
ו אויבי יאמרו רעלי מתי ימות ואבר
שמו : ז ואם בא לראות שוא ידבר לבו
יקבץ און לו יצא לחוץ ידבר : ח יחד עלי
יתלחשו כל שנאי עלי יחשבו רעה לי :

מצודת ציון

מא [ג] ואשרי : ישובת וכו' חל' אשרי :
בנפש : ברובו כח אס יש את כפסכס
(בראשית כג) : (ד) יסעדנו : חל' שער
ותמיכה : ערש : חל' מל' מרובה
וקלי : (ח) יתלחשו : חל' לנש וקול כחור :
בליעל

מצודת דוד

מא (ב) מסביל אל דל : סנותן לך קודם לרל
בהשכל לבל יכלימו : ביום רעה : ובחול
זה ימלטהו ה' כשיהיה בעולם עת רעה כי לא
תעבור עליו : (ג) ואשרי : ישובת בכל הארץ
ככל יאמרו אשריו : ואל תתנשו * אתם ה' הן
ירעתי שלא תתנשו בריון אויביו להשיג בו
תאוות : (ד) ה' יסעדנו * כשיפול למשכב
בעת חליו תהפכו בכל מקום תשכבו חל' אל דל
יסעדו ה' כסיותו על מעטו בחליו : הפכת
כדרך המשש את החולי אשר יצטרך למי לסעדו בזה ואחר כדרך משל : (ה) חל' אמרתי * בעת
חל'י אמרתי רפאה נפשי ר"ל מחול עוני כי העון הוא מולת הנפש והמחילס היא הרפואה * כי
חטאתי לך * ורצו חל' לחיילה שהוא רפואת הנפש וחמילא תבואת רפואת הגוף והיא כמער אשר
יסעד את החולה : (ו) רע לי * סנה הרע מוכן לבוא עלי ומתי ימות ר"ל סיו מ'סיס שיקרב
לבוא יום חיתו : (ז) ואם בא לראות * וכאשר בא מי חסס לראות צי ולנקרני סיה מדבר עמי
שוא כי כפיו ינכס חותי וכלבו סיה מקבן דברי און ועלל וכסילא לחן אל חליו סיה מדבר סאון
אשר קצן כלבו : (ח) יחד וכו' : ר"ל כל שואלי יחד ידברו עלי דברי גנות בלחש ובחשאי לבל
יס

מ

ט דבר בליעל יצוק בו ואשר שכב לא
יוסף לקום : י גם איש שלומי אשר
בטחתי בו אוכל לחמי הגדיל עלי עקב :
יא ואתה יהוה חנני והקימני ואשלמה
להם : יב בזאת ירעתי כי חפצת בי כי
לא יריע איבי עלי : יג ואני בתמי תמכת
בי ותציבני לפניך לעולם : יד ברוך יהוה
אלהי ישראל מהעולם ועד העולם אמן
ואמן : למנצח

מצודת דוד

יבא נאע לי : עלי יחסנו * חושבים עלי
שיבוא לי הרעה * (ט) דבר בליעל * חומרים
עלי דבר בליעל שעשה הוא יצוק צו את חליו
בזה ר"ל עוני גרמס חוליו ולזה חליו אשר
שכב בה לא יקום חמכה כי מות ימות : (י)
גב חיס שלומי גם האיש אשר סיה עמי בשלוס
אשר האכלתי לחמי : הגדיל עלי עקב * סיה
חגדיל עלי חארב לחרוב על נפשי : (יא) ואתם ה' * אז בחליו התפללתי ואמרתי אתם ה' סני
והקיימני חליו זה והשלחם להם כחולס : (יב) בזאת * כשתרפאלי אז ארע כי הפכת צי :
יריע * תרועה של שמחה : (יג) ואני בתומי * ובעבור שהלכתי חני בתמימות לזה תהכת צי
בחליו והלכתי לפניך בנרילות כל ימי חיי וכו' * מוסב למעלה לומר כסס שתחך לי בחליו * בעבור
כשרון מעשי כן יסעדו ויסמור את כל מסביל אל דל : (יד) ברור ה' * נתן הודאה לחל' צי ותן
כספר על אשר נתן בו רוח ה' לדבר צו : השעולס * ר"ל מקיס השעולס * ער קיסו : חל' חלון
הוא כדרך העונה חלון אחר הכרכה להיות מקוים * מסביל

מצודת ציון

(ט) בליעל * בלי עול חמים : יצוק חל'
ייקס : (י) עקב * ענין חארב כמו ואת
עקבו חיס (יהושע ח) : (יד) ברור * מענין
מחולל : (יד) חלון * הוא ענין ל' קיום והכפל
לחזק :

זה החומר חפוזר לנכות בני ישראל הכלתי חרניס חורבן הגדול ואכירס ורעה שגלו מעל שלחן
אביס : ולו חמור ויכילו חסר סיס להס עובד גדולה בנולס ליראות שלס פעמים בשנה לרגל
בזמנה בקול גדול ולא סיס להס טען ופגע רע : וס' יתן רחמים לכנינו מעתה ועד עולם א"ס :

מב א למנצח משכיל לבני קרה :
ב באיל תערג על אפיקי
מיס בנפשי תערג אליך אלהים : צמאה
נפשי לאלהים לא חי מתי אבוא ואראה
פני אלהים : ד היתה לי דמעת לחסיומם
ודילה באמר אלי כל היום איה אלהיך :
ה אלה אזכרה ואשפכה עלי נפשי כי
אעבר בסד ארדם עד בית אלהים
בקול רנה ותודה המון חונג : ו מה
תשתוחחי נפשי ותהמי עלי הוחלי

מצודת ציון
מב (ג) תערוני כן קרא שבת האיל וכמו
כס לחי ושקוק לרוב והרומים
אפיקי הס המקומות הנכרים בהס סמים
בחוק : (ג) כסר חל' סכר וכסה : ארדם
ענין הסלוד לחט וכמת וברז"ל האס מרדס
את ככה (שבת קכח) : המון מלשון סמים
חונג ענין הקרית השמח כמו חוללים וסותים
וחונגים (ש"ה 3) : (ו) תשתוחחי מלשון
סמים וכפיה : הוחלי חל'

מצודת דוד
מב (א) משכיל : צום ילמדו דעת והסכל
להסלל על הנאולה : (ב) כאלו
כמו האיל הצועקת על חסרון המים כאלו לם
לרוות הסחלון כן כפשי וכו' : (ג) נחמה כפשי
מתאווה אזי לבית אלהים המתאווה כנחמה לחים
והשאל חתי אבוא לנרות סני ס' בבית המקדס
[ד] היתה לי וכו' : דמעות כניותי סמס לי
במקום הלסס ר"ל ויביעו אותי כאלו אכלתי
לחם כי דמעות סככי יונעו האכילה וכן נאמר
בחי' ותכניולס תאכל (ש"ה א) באחור' צעבור
יקום ויעזר : (ג) אלה סברנים החמורים למעס
אזכרה ובעבור סמעו שעלי כפשי השתפכת ורובה לנחת : כי אעבור בזכרי אשר עברתי לירובלים
שלס פעמים בשנה בעגלות חכוסות כדרך סברנים וסייתי מרדס ללכת לחט ובנחת עד כואי אל
כס"ח המון חונג : בקול המון שח ורוקר : (ד) מה תשתוחחי : כאלו חסס כפסו ואחזר לם
אתה

לאלהים כי עוד אודנו ישועות פניו :
ואלהי עלי נפשי תשתוחח על בן אזכרה
מארץ יהדן וחרמונים מהר מצער :
ה תהום אל תהום קורא לקול צנוריה כל
משבריה ונגיף עלי עברו : ט יומם
יצוה יהוה חסרו ובלילה שירה עמי
תפלה לאל חיי : אמרה לאל סלעי
למה שכחתי למה קדר אלקי בדחין
אויב : י ברצח בעצמותי חרפוני צוררי
באמרס אלי כל היום איה אלהיך : יב מה
תשתוחחי נפשי ומה תהמי עלי הוחלי

מצודת דוד
אתה כפשי למס תלך שחוט ולמה תהמי בקול
ילל קוס לה' כי עוד ינא עת שאורה לו על
סרועה סכח לו מעמו : (ז) אלהי ס כאלו
תחזור הכפס להסרעס טוב ואחורית אתה אלהי
כסס כפשי שעלי תשאחם על אשר אזכור סרועה
ססס לי חוק אשר סלכנו הל בית ס' מאין ידך
כו' וזכר המקומות ססס על כי סיו בקסס גדול
חוק ישראל : (ח) תהום אל תהום ר"ל ועתה
לרות סררונות כתהום קורא כ"ל אל סניו
לכח עלי כי עד שלח תלך סאחת תנא סססית
וכאלו קוראיו ס לזס לכוא : ילקול כנור'ך

מצודת ציון
חל' תוחלת ותקוס : (ז) על כן על אשר :
וחרמוניס סרי חרמוני : חעבר : כד סס סכר :
(ח) תהום חקוס כניוס חיס רביס : כנור'ך
חל' כנור ונרוב סססס זוחלון דרך כסס מסניר
כן יקראו גלי סיס על סס סנרס כסנוריס את
סיס וכסנריס חלליס וכן חסנריס יתחשו
(איוב חא) : (ט) איהי חל' סיר : (י) סלעי
חוקי קודר : חוק וסמור כמו קודר סמותי
(לעיל לה) : בלחן : ענין דחק : (יא) ברנח'
ר"ל כחכב סרומס סס :

מצודת דוד
וכנורס חני וסלס לה' סמור חיי : (י) אומרס זאת בזכרי אומרס לכל חוקי למס עתה סכחני
ולמס חלך כחורס בעבור לחן סכנורס : (יא) ברנח וכו' : ר"ל מס סררררר אורי כאומרס אים
חליך דוחס כעיוי כאלו כחכב קרוו בעצמותי : (יב) מה תשתוחחי : כאלו חזר לנחס טוב את
כפסו ואחור לה מה תשתוחחי וכו' :

לאֱלֹהִים כִּי עוֹד אֹדְנוּ יִשׁוּעַת פְּנֵי וְאֱלֹהֵי:

תפלה גדולה על גודל הברכה והוא לא חסיד: ויכי רצון טיולה חדר הסתים ואליו הכניא: ונחיה יתחיי לני"ס להקריב קרבנות ככתחילה:

מג א שִׁפְטֵנִי אֱלֹהִים וְרִיבָה רִיבֵי מְגוּי

לאֲחִסֶּיהָ מֵאִישׁ מְרָמָה

וְעִזָּה תִּפְלְטֵנִי: ב כִּי אֶתָּה אֱלֹהֵי מְעֻזִי

לְמָה זִנְחָתָנִי לְמָה קִדַּרְתָּ אֶתְהַלֵּךְ בְּלַחֲץ

אֹיִבַי: ג שְׁלַח אֹרֶה וְאַמְתָּה הִמָּה יִנְחֹנֵנִי

יְבִיאוּנִי אֶל הַר קָדְשְׁךָ וְאֶל מִשְׁכְּנוֹתֶיךָ:

ד וְאַבּוֹאֶה אֶל מִזְבַּח אֱלֹהִים אֵל אֵל

שִׁמְחַת גִּלְיָוָא וְאֹדְךָ בְּכִנּוּר אֱלֹהִים אֱלֹהֵי:

ה מֵהַתְּשִׁוּת וְחֵחִי נִפְשִׁי וּמֵהַתְּהַמִּי עָלֵי

הוֹחִילֵי לְאֱלֹהִים כִּי עוֹד אֹדְנוּ יִשׁוּעוֹת

פְּנֵי וְאֱלֹהֵי:

המשורר חלוק ומקוין במד נפש על הגלות במד הסה

יום ה א לְמִנְצָה לְבְנֵי קִרְחַ מִשְׁבִּיר:

מצודת ציון

מג (א) תפלטני ענין סלה כמו רכי פלט (לעיל לב): (ב) זנחתני ענין עזיבה קורר חשוד וחסוד: (ג) ינחוני ענין פנסנס כמו ולא נחס אלבים (שמות יג):

כמג (א) שפטינו שפוט משפטי לנוקס נקחתי האיש הכל איש מראה וכו' [ב]

לחס זנחתי למה עזבתי ביד העבדים ולמה חלד בחושך בעבור לחן העבדים: (ג) שלח חודך וזנחתו: ר"ל כלה לי והאמת כנחתך לכניא אותי אל כל קדשך: (ד) שמת בניי השמת אותי בגלגל ורנס: (ה) חס תשתופשי כלני ויחור עיני לנחס נפשו ויאמר לה סה שתתוקחי נפשי וכו' [ב]

ב אֱלֹהִים בְּאֲזִינוּ שִׁמְעֵנוּ

אֲבוֹתֵינוּ סִפְרוּ לָנוּ פֶּעַל פְּעֻלַת בְּיָמֵיהֶם

בְּיָמֵי קָדָם: ג אֶתָּה יְדָךְ גּוֹיִם הוֹרֵשׁוֹת

וְהַמַּעַס תִּרְעֵל אֲמִים וְתִשְׁלַחם: ד כִּי

לֹא בְחָרְבָם יִרְשׁוּ אֶרֶץ וּזְרוּעֵם לֹא

הוֹשִׁיעָה לָמוֹ כִּי יִמְיָה וּזְרוּעָה וְאוֹר פְּנֵיהָ

כִּי רָצִיתָם: ה אֶתָּה הוּא מֶלֶךְ אֱלֹהִים

צִוֵּה יִשׁוּעוֹת יַעֲקֹב: ו בְּהַצְרִינוּ נִגְנַח

בְּשִׁמְךָ נְבוֹס קָמִינוּ: ז כִּי לֹא בְקִשְׁתִּי

אֲבָטַח וְהִרְבִּי לֹא תוֹשִׁיעֵנִי: ח כִּי

הוֹשַׁעְתָּנוּ מִצָּרֵינוּ וּמִשְׁנֵאֵינוּ הִבִּישׁוֹת:

ט בְּאֱלֹהִים הִלְלָנוּ כָּל הַיּוֹם וְשִׁמְךָ

לְעוֹלָם נִוְדָה סֵלָה: י אַף זִנְחָת וְתִבְלִימָנוּ

מצודת דוד

מד (ב) פועל פעלת הסעולה אשר פעלת: (ג) אתם ידו ככה ידו ברשת את העבדים חל"י ובחוקים נעשת את ישראל תרע: סעודת לעבדים ושלחתם חלדום: (ד) כי לא נחרבם תה שירשו ישראל את הארץ לא יחשו נחרבם ובנחום אלא אתם הושעם להם ביחודך ובכארה הבט להם חפידך כי סוית מרובה להם:

(ה) חלני אלבים סלה אתם אלבים ויבדך להושיע ואתם סיה חלני ורואי לחלך להושיע לעמו פאשר יש לחל ידו ולום סיה לכול ישועות יעקב: (ו) נד בעזרתך בשחר וכו' ככל סודר בח"ס: (ח) כי הושענו לא נכה ידנו חלל מחך נחש הושיע: (ט) כאלבים כחללי חלבים ושחר לעולם שחר חקיים לעולם נודס סלה אף בעקם גוא הסעועה: (י) אף זנחת אף נעת אשר עדיין זנחת חזונך וסלחת חזונך

מצודת ציון ולא

מד (ג) סודרת גרשת: (ד) כי רייתם חל"י רצון: (ו) ננח חל"י נניחה: נכום ענין רחום ודריכה כמו כפר מוכם ישעיה יד: (ח) סניסות חל"י נוסה: (ט) סלנג חל"י סלוג וסנח: (י) זנחה: עזבת כנכאיותינו

ולא

ולא תצא בצבאותינו: א תשיבנו אחור
מני צר ומשנאינו שסולמו: ב התגנו
בצאן מאכל ובגוים זריתנו: ג תמזר
עמך בלא הון ולא רבית במחיריהם:
ד תשימנו חרפה לשבנינו לעג וקלס
לטביבותינו: ט תשימנו משל בגוים
מנוד ראש בלאמים: טו כל היום כלימתי
נגדי ובשת פני כסתני: יו מקול מחרף
ומנהח מפני אויב ומתנקם: יא כל זאת
באתנו ולא שבתנוה ולא שקרנו
בבריתך: יב לא נסוג אחור לבנו והתמ
אשרנו מני ארחה: יג כי דכיתנו במקום

מצודת ציון
בצבאותינו ענין קבוצת אנשי המלחמה: (יא) שבו ברוחו כמו שזכר את הנקמת (ט"א כג): (יב) זריתנו מודתנו כמו זריתנו (ט"ב) מלאכי (ג) הון חיון רב רבית מל רבוי: (ד) רבית רב ענין חליפת הדבר וערכו: (ה) קלס ענין לגנו כחוקלס לכל הארנות (יחזקאל כג) (יז) וחנה ענין ביון ומתקנס ר"ל חרף להרע ומלא בעלמו כמקס והשלים גוול: (ט) כסוג אחור ענין חזרה לאחור: אחרנו רגלנו מני הן והיו"ד נוספת: תנים
(יז) הפני אויב אשר יתפסונו מפני הדיפת העכו"ם אשר ירדפנו: (יח) כל זאת עם שכל זאת בל עלינו אע"פ: לא שחזר מלחמות לך ולא שקרנו להכזיב התורה שקבלנו בברית: (ט) ותע חלת לא תחשבת ימים כאלו חזר ולת ע"ל לא נטה רגלנו הן ארחה: (כ) כי דכיתנו עם כי דכיתנו

תנים ותבסם עלינו בצלמות: כא אם
שבחנו שם אלהינו ונפרש כפינו לא לזר:
כב הלא אלהים יחקר זאת כי הוא יודע
תעלמות לב: כג כי עדיך הורגנו כל היום
גחשבנו כצאן טבחיה: כד עורה למה
תישן ארני הקיצה אל תזנח לנצח:
כה למה פניך תסתיר תושבח ענינו
ולחצנו: כו כי שחה לעפר נפשנו רבקה
לארץ בטננו: כז קומה עזרתה לנו ופדנו
למען חסדה:

כמפורסם אחר שיר זה על חלק החשיח ומספר מעלתו ומידותיו וכבודו ועשרו ומחלתו: וישראל
מלכים וזוכרים ואומרים בכל דור ודור אתי יבא חלק החשיח:

מח א למנצח על שושנים לבני קרח
משכיל שיר ירדת:

מצודת דוד
תנים והוא חסל על העכו"ם: (כא) חסכתנו
האם שכתנו עם ה': בתמים וכי כפרו כפינו
לא לזר: (כב) הלא זכר: כי אחרנו הלא
אלהים יחקר זאת ועש יעש: (כג) כי עליו
הלא בעבור יראתך הורגנו והיינו כחשבים בעיני
העכו"ם כאלו כהובן לענב: (כד) עורה לזה
עורה נל להושיע: (כה) תבסם כמו הדין: (כז)
תסכת מוסב על למה לומר למה תסכת וכו':
(כז) כי חסם נכסנו מוספת על לעשר: (כז) קומה
פדנו למען חסדך:

ב רחש לבִי דָבַר טוֹב אִמַר אֲנִי מַעֲשֵׂי
לְמַלְכֵה לְשׁוֹנֵי עֵט סוֹפֵר מֵהִיר : נ יִפְּיֵית
מִבְּגֵי אָדָם הוֹצֵק חַן בְּשִׁפְתוֹתַי עַל בֶּן
בְּרַכָּה אֱלֹהִים לְעוֹלָם : י חָגוּר חֲרָבָה עַל
יָרֵךְ גְּבוּר הַדָּרָה וְהַדָּרָה : ה וְהַדָּרָה צִלַח
רָכַב עַל דָּבָר אֱמֶת וְעֲנִוָה צַדִּיקוֹת וְהַדָּרָה
נִוְרָאוֹת יְמִינֶה : ו חֲצִיֵה שְׁנוֹנִים עֲמִים
תַּחֲתֶיהָ יִפְּלוּ בְּלֵב אוֹיְבֵי הַמֶּלֶךְ : ז כִּסְאָה
אֱלֹהִים עוֹלָם וְעַד שֶׁבֶט מִיֶּשֶׁר שֶׁבֶט
מַלְכוּתָהּ : ה אֶהְבֵּת צַדִּיקוֹת שֶׁנֶּאֱרָשַׁע
עַל בֶּן מִשְׁחָה אֱלֹהִים אֱלֹהֶיהָ שָׁמֵן שֵׁשׁוֹן

מצודת ציון

(ב) רחש * ענין תנועה ונידבור וברנ"ל קא
מרחשן שפוטת (ססדרין טו) ולזה יאמר מנחת
מרחשת (ויק"ב) לפי שמעשיו רחש' ומעשיו *
ע"ע קולמוס כמו בעט ברזל (איוב יט) * (ג)
יפסי' * מל' יפה * הולך * מל' יניקה * (ה)
על דברי בעבור ותורר * ותלמד' (ו) ענוים *
חדודים כמו אש ענתי ברק מרבי' (דברים לב):
(ז) שבת * הוסיף יקרא שבת כי בירו שש
המוצר וכן לא יסור שבת מיהורב' (בראשית מט) *
מור

מצודת דוד מחביד

מה (ב) רחש לבי * ר"ל לבי יחשוב מחשבת
דבר טוב : ואמר אני * בפתחת דברי
אני אומר שמעש הסור כזה הוא על הלך השחית
לשוני עט סופר מהיר לשוני הסירה לרנרני סיר
כעט על מופר מהיר : (ג) יפסי' * אתה הלך
השחית סור ופה במעשיר * מכל בני אדם ודברי
פיר הנה בןכאלו כשדכחן אל שפתותיו ובעבור
זה כדכך אלסים יעולם : (ד) חסור * וזאת
הכרעה אתה הכבור חסור חרבן על ירכך והוא
סודך והדודך כי בה תלח את העכו"ם בחלחלה
(ה) והדרי' ר"ל הכרז' אלה יבי' כך בהם תלחלח
ותרכב בנבכי' המהלה זה יביה לרנעבור האמת שפעת צעבי' * יית עניו בידך לא להכריזותורר'
לזה יחידך תלזה אויך לעשית מעשים נוראים בעכו"ם וחבלי' למוד ועור מולת : (ו) חסיר * החטים
אשר תשליך יסוי וחוררין ועי' * יפלו העכו"ם תחתיו כי החטים הם יפלו בלב א' ובי' החלך (והלת
יפלו חוסב להעלה ולמטה) * (ז) כשאר אלסים * כשא המלוכה הענין לך המלכים יתקיים עולם
ועד * שבת * בעבור כי מחשלת חלכותך ביה מחשלת חסור כי תכונה את המלוכה בידך ובמיסור *
(ח) על כן * בעבור כשרון מעשיר חסדך אלסים למלך : מן סען * לפעמים ילחם העם כחילוד
עליהם מלך אש הוא לא לרנולנסת ולזה אמר כאשר תביח נחשח בשתן לחלוד על העם יביה עליהם *
מסכר'

מִחְבֵּרֶה : ט מִר וְאֶהְלוֹת קִצְיוֹת כָּד
בְּגִדוֹתַי מִן הַיְכָלִי שָׁן מְנֵי שִׁמְחוֹךְ :
בְּנֹת מְלָכִים בִּיקְרוֹתַי נִצְבָה שָׁגַל
לִי מִיָּנָה בְּכַתֵּם אוֹפִיר : י א שְׁמַעִי בַת וְרָאִי
וְהִמְיָ אֲזַנְךָ וְשִׁכְחִי עִמָּה וּבֵית אָבִיךָ :
יב וַיִּתְאוּ הַמֶּלֶךְ יִפְיָה כִי הוּא אֲרֻנִיךָ
וְהִשְׁתַּחֲוִי לוֹ : יג וּבַת צַר בְּמִנְחָה פָּנֶיךָ
יִחְלוּ עֲשִׂירֵי עָם : יד כָּד כְּבוֹדָה בַת מֶלֶךְ
פָּנִימָה מִמְּשַׁבְּצוֹת זָהָב לְבוֹשָׁה :
טו לִרְקֻמוֹת הַיּוֹבֵל לְמֶלֶךְ בַּתוֹלוֹת אַחֲרֶיהָ

מצודת דוד

מחביד כי הכל יחפנו בך * (ט) כל בגדותיך
כולם יסוי מקושטים צמיחי כוסס כי כן דוד
הגדולים לגמר כוסס לבקיא להם כרוח : מן
יכולי * מן ששחה וסחבת כדעת שיש למי
סיוסב בסיוכלי * מן ששחה סחב' יסוי לך מן
הדברים אשר יחמטו מתוך בן * ר"ל כל חוגי
שחמה סיוסו לך יסוי * מן ששחה שיש לחם
סיוסב בסיוכלי * מן שחמה גדולה ומרובה :
(י) ביקרותיך * בהשפחות היקרות סלך כסן
יסוי אף בנות חלבים : כונס * עכל * המלכה
תסיה לנכה כמיחך הקושטת בכתם אוסיר וסכל
סוא למשל לנודל התענוב והמחשלה : (יא)
שמעני בת * לבעכו"ם יאמר כל עשר וערה שמעני

מצודת ציון רעותיה

(ט) מור ואכלות קציעות * שמות חילי כוסס *
בגדותיך * מל' כנף : טן * סן ספול : מני' כמו
מן וסיו' * כוססת : (י) ביקרותיך * מל' יקר *
כנל * כן תקרא כחשס כי מיוחדת למסגל וכן
וסכלל יוסנת אללו (כחשים ג) : בכתם אוסיר *
סוא סוסב סווב סכא חמדיית אוסיר * (יא) (א)
בת * ר"ל עדה וכן בת ככל (לקחן קלו) *
(יב) ויתלו * מל' תלוס : (יג) יחלוי יבקט *
(יד) חמשכות * מקום חוסב אבני יקר כמו
המכבים וסב (שמות כס) : (טו) לרקמות
מל' לקסס וסוא כמו כרקמו וכן יסבת לכסא
(לעיל

וראוי בהנחת הלך וסוי אונך למעוץ ללך אשר יסוה מלך השחית : ושכחי עמך וכו' * ר"ל לא תסיה
צעלת העכו"ם ההשחית אשר כוונ להלחשקם מלך השחית * (יב) ויתאו * אז יתאוה מלך השחית
את יופי כשרון מעשיר ואז ינוח לך כי יביה א' ויך ולא תשתחויו לו ולא יאיוס לך רעה כי יסך עליך
צילנו : (יג) ובת צור * נס עדת צור כסנחת מנחה יבקטו סכיר למלכות אלתם וסס
כי סחם העשירים שכלל עם חסובים מלוס : (יד) כל כבודה * כל אשה מכובדת ובת מלך סיוכנת
סניוה כחזרה לפי רוב כבודה אשר לבוסס עשויס חמשכות וסב : (טו) לרקמות * ככבדו רקסס
תסיה מונסל למלך השחית : בתולות חמרים * ר"ל עם הפתולות אשר תלכסס חמרים לשמש ועס
רעוטיס ססולכות עסס כאחד כולן תסיוסס מונסלות לך * וסכל סוא דרך ססל לומר גדולי סעכ * ס

רעותיה מובאות לה : טו תובלנה
בשמחות וגיל תבאנה בהיכל מלך :
תחת אבתיך יהיו בניה השיתמו
לשרים בכל הארץ : יח אזכירה שמך
בכל דר ודר על בן עמים יהודוך לעולם
ועד :

כו יוספר בעת שיבא גוב ומנוג יטליכו איש כלי מלחמתו : ולא יהיה עוד מלחמה בעולם :

כו א למנצח לבני קרח על עלמות
שיר : כ אלהים לנו מחסה
ועז עזרה בצרות נמצא מאר : נ על בן
לא נירא בהמיר ארץ ובמוט הריס בלב
ימים : ד יהמו יחמרו מימיו ירעשו הרים

מצודת ציון
(לעיל ט) ומשפחו בכח : תובל תובלנה עיני
בכח כמו יובל שי (ישעיה יח) תשיחמו
תשיח אותם
(כז) (א) עלמותם כלי גנון : (ב) בהמיר
חל' תחורה וחלוק בלב ימים : בעווק
ואם שמו חזקו של ים ככלב במקוף : (ד)
יחמרו חל' חומר ושע : פלגיו
אזכרים : בעבור כל זאת אזכיר שוך בכל דור :
השחית יודוך כל העכו"ם עד עולם יקבלו אותך לאלוה :
כז (ג) עזרה בצרות : הוא לנו לעזרה בעת צרה ומנוי לנו מאוך בכל קראינו אליו : (ג) בהמיר
חך : כשתחלף הארץ והשקט לרעה וכאשר יניעו הכדים לשול בעווק הים והוא חסל על חסלת
גוב והאלהים אשר חנו : (ד) יחמו : מי הים יחמו כרוב גליו ויעזר רפס ועשו וההרים ירעשו
לע לם בנאות ה' ומכל זה לא נירא : (ד) כהר פלגיו : פלגי הכהר סינא חבה"ל כח"ש
ובכח מים ינאחיס (ימן חל' חז) המים פהם ישאחו יושני עיר אלהים שמו מקום קדוש אשר שם
השכני

בנאותו סלה : ה נהר פלגיו ישמחו עיר
אלהים קדש מעבני עדין : ו אלהים
בקרבה בל תמוט יעזרה אלהים לפנות
בקר : ו המוגנים מטו ממלכות נתן
בקולו תמוג ארץ : ח יהוה צבאות עמנו
משגב לנו אלהי יעקב סלה : ט לכו חזו
מפעלות יהוה אשר שם שמות בארץ :
משבית מדחמות עד קצה הארץ
קשת ישבר וקצץ חנית עגלות ישראל
באש : י הרפו ורעו כי אנכי אלהים
ארום בגוים ארום בארץ : יב יהוה צבאות
עמנו משגב לנו אלהי יעקב סלה :

מצודת דוד
השכני עלין : (ו) אלהים בקרבה : ה' יטכון
בקרבי : וטלים לכן לא תמוט כי יעזור לה בעת
הבוקר יפכה לבוא ר"ל בזוך כנאלה : (ו)
המו : העכו"ם יחמו מתקב לב והמלכות יחמו
לפול כי ה' ישאל בקולו ותמוט רבות : (ח) ה'
עבר כדרך הכנאלים בניקמות רבות : (ח) ה'
כנאות : לפי שה' יכיר עמו ואלהי יעקב הוא
לנו לחסנו עד עולם ולכן יחמיר העכו"ם : (ט) לנו
הפעלות ה' אשר יעשה שחמה בחרן באבדו העכו"ם אשר עליה : (י) עד קצה הארץ : כי בכל
העולם לא יהיה עוד מלחמה כי כולם יעבדו : לך השחיה : קשת ישבר : כי לא יעטרכו עוד לכלי
המלחמה : עגלות : כעשויות לאורך המלחמה : (יא) הרפו : מעתה הרפו ידכם מלחמותיך בהלחמה
ודעו שככני אלהים והכל שלי וצירי ליתנם לחי' שאלהם : ארום : חני רם ומטל בכל הגוים וחני רם
ומטל בחרן ליתנם לחי' שער בעיני : (יב) ה' כנאות : חזי : ה' עמנו ואלהי יעקב יהיה לנו
לחסנו עד עולם :
יב

כז א קמנצח לבני קרח מזמור : כ כל
 העמים תקעו כף הריעו
 לאלהים בקול רנה : נ ביהוה עליון
 נורא מדך גדול על כל הארץ : ו ידבר
 עמים תחתינו ולאמים תחת רגלנו :
 ה יבחר לנו את נחלתנו את גאון יעקב
 אשר אהב סלה : י עליהם בתרועה
 יהוה בקול שופר : ז זמרו אלהים זמרו
 זמרו למלכנו זמרו : ח כי מדך כל הארץ
 אלהים זמרו משביל : ט מדך אלהים על
 גוים אלהים ישב על כסא קדשו :
 נדיבי עמים נאספו עם אלהי אברהם

לרגל סגן

כז א קמנצח לבני קרח מזמור : כ כל

מצודת ציון

מז (ב) תקעו כף : ענין הכות כף אל כף
 נאחמם וכן תקעו כף עליו (כחוס נ)
 (ד) ידבר : יכב כמו ודעו כבשים כדבר
 (ישעיה ס) : (ה) נאון : חל' נאום ורוממות
 (י) נדיבי : סותרן בחשון יקרא נדיב
 כעלה
 גאון יעקב : זה כס"ח אשר אהבם לו לעולם : (ו) עלה : אז יתעלה ויתרום אלפים בתרועה כי
 יתקעו על הקרבית : ה' בקול סופר מוסב על עלה לומר עלה ה' בקול סופר וכפל סופר בת"ש
 (ז) זמרו אלהים זמרו לאלהים יכפל סופר להתעוררו : (ח) זמרו משביל : זמרו זמר העשוי בהשכל :
 (ט) על כסא קדשו : לסדלות חתלתו על כל : (י) נדיבי עמים : סגנונים שכלל העמים היו
 כחבשים לנ"י וחוזר וחמרה שהם עם אלהי אברהם שכולם חסונים כדברים מול העכו"ם :
 מניני

בי לאלדים מגני ארץ מאד נעדה :

כח א שיר מזמור לבני קרח : כ גדול יהוה
 ומהלל מאד בעיר אלהינו הר קדשו :
 ג יפה נוף משוש כל הארץ הר ציון ירכתי
 צפון קרית מלך רב : ד אלהים
 בארמנותיה נודע למשגב : ה כי הנה
 המלכים נועדו עברו יחרו : ו המה ראו
 כן תמהו נבהלו נתפזו : ז רעדה אחותם
 שם חיל כבודך : ח ברוח קדים תשבר
 אגיות תרשיש : ט באשר שמענו כן ראינו

כח א שיר

מצודת דוד

מניני ארץ : הם שהרים והמלכים שהם להנן
 ולחזק לתשושי כח ור"ל כל שרי העכו"ם
 ומלכיהם הם לאלפים וכידו להוליך את
 ישראל תחת ידיהם ולהביאם אל ארצם :
 האזר נעלה : הוא האזר העולה ומרום אשר
 יתפזר יעשה
 כח (ב) בעיר אלהינו : ר"ל כשעמרה שכינתו
 בירושלים הר קדשו אז הוא גדול וחכולל
 בפי כל : (ג) יפה נוף : מחוז יפה ומשגב
 לכל הארץ היא הר ציון כעבודת כבוד ירושלים
 ויהי קרית חלק הר וגדול הוא דוד וכה"ל
 קרית חנה דוד (ישעיה כט) : (ד) אלהים :
 למשגב : (ה) המלכים נועדו : המלכים אשר עם גיב עשו יום מיוחד ועברו אז לבא על ירושלים
 להלחמה : (ו) הנה ראו : והם כאשר ראו מלכים בארמנותיה כן תהבו וכו' : (ז) שם :
 בירושלים : (ח) ברוח קדים : אשר היא בעזה שרורות בה תשבר את הלכותיה של חיל גוב הבאים
 דרך ים תשיש : (ט) כאשר שמענו : את הדברים שפי כנעניים כן ראינו אותם בעיר ה' שהיא
 אלהינו : יונקת

מצודת ציון בעיר

נעלה : חל' עליו ושגב והרמה :
 כח (ג) נוף : מחוז : המשג : כולם מחמים
 בראותם נוי תפארתו : ירכתי : ענין לה
 כירד כוס שלום בלז כלום : קרית הלשון קריה
 ועיר : רב : גדול : (ד) בארמנותיה : חל'
 ארמון וכיכל : (ה) נועדו : ענין הזמנה כמו
 בלתי אם נועדו (עמוס ג) : (ו) כחשו :
 הלשון חסון וככלה : (ז) רעדה : פחד : חילו
 תלחלה : (ח) אגיות : ספינות :
 דמוני

כשאלפים שוכן בארמנותיה אז נודע לכל שהיא לה
 על ירושלים

בעיר יהודה צבאות בעיר אלהינו אלהים
יבוננה ער עונם סלה : רמינו אלהים
חסדך בקרב היכלך : כשמה אלהים
בן תהלתך עד קצוי ארץ צדק מלאה
ימינה : ישמח הר ציון תגלגלה בנות
יהודה למען משפטיך : סבו ציון
והקיפה ספרו מגדליה : שיתו לבכם
לחיקה פסגו ארמנותיה למען תספרו
דרור אחרון : ביה אלהים אלהינו
עולם ועד הוא ינהיגנו עלמות :

חומר רב והתעוררות על כל העולם על עשיר עני ואניין ותוכיח על עבירות שאין אדם סובר
הם עבירות לרוב רגילות ומרשיעין באלם ליום הדין ובפרטות העשירים אין להם בעתון כהקב"ה
רק על חמורם :

יום ט מ"א למנצח לבני קרח מזמור
ב שמעו זאת כל העמים

מצודת ציון

(י) רמינו : ענין תחלת ותקום כמו דוס לה'
(לעיל ל') : (יב) בנות יסודם : ערו יסודם
(יד) לחיב : היא החומם הכתומם שלמי
הגבוה וכן יושל חיל וחומם (איבם ג) :
סמנו : ענין רחם וחזק כמו עלה ראש
הסמם (דברים ג) : (טו) על חות' כמו
עולמות :

באנינו

מצודת דוד

יבוננה : את ירושלים יבונן להיות עומדת על
כנה ובסיסם עד עולם ועד : (ז) קיונו
אתה אלמים הן הוחלדו חלזו אל חסד אשר
תראה בקרב היכלך (יא) כשחך : כמו
שחך מורה שחתם חושל בכל כן הוראו להלל
אותך בזה על קנות הסוד : זקק : עם כי
היכולת ביד לא תבוא בשעה אף כ"ל בידך
(יב) להען המפטיך : אשר תעשה כחיל בידך
(יג) סיבו ציון : וראו תשארתי : סמנו
הגדלים : ותרלו כי רבים הם (יד) ימיו : שידו
לככם ללבוץ החיל ליפנות ולחוקק : וסמנו
הכביד חזק הארמנות : להען תסמנו : גודל יופי
הבנין הכעס בעור אלהי : (טו) כי זה
הלבים : העיפה לנו כל זאת הוא אלהינו עד
עולם ובדרך זה יבאנו עולמות
(ג) כל העמים : כי כולם נרבים לדעת
החומר הם :

האנינו כל יושבי חדר : ג נס בני אדם
גם בני איש יחד עשיר ואביון : ד פי
ידבר חכמות והגנות לבי תבונות :
ה אמה למשל אנני אפתח בכנור חידתי :
ו למה אירא בימי רע עון עקבי יסבני :
ז הבטחים על חילם וברכ עשרם
יתהללו : ח אחלא פדה יפרה איש לא
יתן לאלהים כפרו : ט ויקר פדיון נפשם
וחדל לעולם : י ויחי עוד לנצח לא יראה
השחת : יא ביראה חכמים ימותו יחד

מצודת דוד

(ג) יחד : ר"ל זה כזה : (ד) וסנות : מחשבות
לני מה דברי תנוכה ר"ל הלכך הדברים
הנללים שיש בהם שאנדר בהם יש בהם עור
דברים נסתרים הם שאחשוב בלבי : (ה) אטם
למשל אוני : דברי החטל הם כמו כלאן לשאל
סתו ולא יראו חור ואתר גם אני אטם אזני
להם כאומר לא לזולת לבד אזכור ואזכיר כי גם
את עממי עממם : אפתח בכנור חידתי
כי סמיהם היא שגורם ותנוחה ואתר אפתח
סמיתם חידים ואפרשם עם הכנור שאומר בה
פי בכרעת הגנון יובן הדברים : (ו) להם
אירא : וזכו דברי להם אירא וכו' ר"ל על מה אירא
אני חזולו בהם לדרוש בעקב רגלי הם הם הכסנבים
אותי ובעבורם אני חתפחד פן ע"י אלכך
בהרעה : (ז) הנוטמים : ר"ל א"כ כ"ש האנשים
התולין בעתונם ברוש עשום ומתלללים בה כ"ש
שם להם להסתפר כהם הלא דרכם להרבות
ולזול בעונות ולדרוש בעקב הרגל : (ח) את וכו'
כאמר כסם בלחת סכלות גדול הוא לנטות בעושר
כי הלא אין איש יוכל לפרות בממון את חמיו
הן הרותם והף כומר כסם עמור לא יוכל ליתן :
(ט) ויקר : לפדות את הכסף הוא דבר יקר
ולא סוף דבר יקר הוא אלא אפי' חדל הוא לעולם
ואינו נמלא כלל : (י) ויחי : והף אם הרבה
יחיים וכו' יחיים עוד לנצח ולא יראה כלל את
השחת ומאז א"כ בעתון העושר : (יא) כי יראה
עם כי יראה שכל בני העולם עומדין למיתה
הכסם ישים או סבל ובחמתם יעזבו עושרם
למתיים

מצודת ציון

מ"ט האנינו : כמו חרון : חלד : אכשי
הומן : (ג) בני אדם : התון העם :
בני איש : הגדלים שבהם כמו הלא איש אתם
(ט"א כו) : (ד) וסנות : ומחשבות : (ו)
עקבי : עקב הרגל : (ז) חילם : עשרם :
יתהללו : ישתבחו : (ח) כפרו : פדיון כפרו :
(ט) ויקר : דבר אשר תקסם מניחתו קרוי יקר
וכן דבר ה' היה יקר (ט"א ג) : (י) השחת :
צור הקרב : (יא) ובער : שועם חילם :
עשום

כשיבוא הרע בעולם והלא על כי העונות אשר
אני חזולו בהם לדרוש בעקב רגלי הם הם הכסנבים
אותי ובעבורם אני חתפחד פן ע"י אלכך
בהרעה : (ז) הנוטמים : ר"ל א"כ כ"ש האנשים
התולין בעתונם ברוש עשום ומתלללים בה כ"ש
שם להם להסתפר כהם הלא דרכם להרבות
ולזול בעונות ולדרוש בעקב הרגל : (ח) את וכו'
כאמר כסם בלחת סכלות גדול הוא לנטות בעושר
כי הלא אין איש יוכל לפרות בממון את חמיו
הן הרותם והף כומר כסם עמור לא יוכל ליתן :
(ט) ויקר : לפדות את הכסף הוא דבר יקר
ולא סוף דבר יקר הוא אלא אפי' חדל הוא לעולם
ואינו נמלא כלל : (י) ויחי : והף אם הרבה
יחיים וכו' יחיים עוד לנצח ולא יראה כלל את
השחת ומאז א"כ בעתון העושר : (יא) כי יראה
עם כי יראה שכל בני העולם עומדין למיתה
הכסם ישים או סבל ובחמתם יעזבו עושרם
למתיים

כסיל ובער יאבדו ועזבו לאחריים חיקם:
יב קרבם בתימו לעולם משכנתם לדור
ודר קהאו בשמותם עלי אדמות:
יג ואדם ביקר בל ילין נמשל כבהמות
נדמו: יד זה ררכם כסל למו ואחריהם
כפיהם ירצו סלה: טו כצאן לשאוד שתו
מות ירעם וירדו במ ישרים לבקר וצורם
וצדם כי לבלות שאוד מזבל לו: טז אקרא אלהים
יפדה נפשי מיד שאוד כי יקחני סלה:
יז אהירא כי יעשר איש כי ירבה כבוד
ביתו: יח כי לא במותו יקח הכל לא

מצודת ציון

עשם: (יג) ביקר: הל' יקר: כדמו: הל'
דחיו: (יד) כסל: חלקן כסילות: לחו:
לס: ירו: הל' ריון: (טו) שמו: שמו:
ירעם: יפדו כמו תרועם כשבע (לעול ב):
ירדו
העור: כחל: הנועה בעשרו הוא כחל לבהמות ודומים אליהם בחסרון הדעת והענין כסיל
לחיון נמור: (יז) זה דרכם: כן מוכנס לחזיק לעולם את הכסילות הזאת להחלל עם העורף
ולנעוה כסיל אחריהם: חף בניהם כחלים אחריהם גם הם ירצו לעולם בלתי שי אבותיהם להחלל
עם העורף: (טו) כחלן: ועמודים מהם לחיות לגלות כשם עם הגוף וכמו החלן הנחשף אל הדרי
הנפשות עם נשמות כן יחשבו כולם נהייהם בשאול והחיות יפדו מכל וכל כי בקבר תכלה כשם
עם הגוף: יורדו: חף בחייהם כאשר יבא עתם ויחשלו גם היסורים בדי אע בקרם ויריחתם: וירדו
וחזקם יונא לברקב בשאול ולא יפדו יפדו לא מהגוף ולא מהנפש: דו ול לו: מי מהדור שלו
יובא אל השאול: (טז) חוד שאול: לכל תכלה כשמי עם הגוף בקבר: כי יקחני סלה: את
כשמי יקח להיות נגזרה עמו להעלה עד עולם: (יז) אל תירא: אל תדאג בעבור קמת העשיר:
(יח) הכל: כלל וכלל לא וכן וגרם חין כל (ט"ז יג): לא ירד: אל הקבר:

מצודת דוד

יד

ירד אררז כבודו: יט כי נפשו בתיו
יברך ויודה כי תטיב לך: כ תבוא עד הר
אבותיו עד נצח לא יראו אור: כא אדם
ביקר ודא יבין נמשל כבהמות נדמו:
נ א מזמור לאסף אל אלהים יהוה
דבר ויקרא ארץ ממזרח
שמש עד מבאו: ב מציון מכלד יפי
אלהים הופיע: ג יבא אלהינו ואל
יתרש אש לפניו תאכל וסביביו נשערה
מאר: ד יקרא אל השמים מעל ואל

מצודת דוד

מצודת ציון

הארץ

(יט) כי נפשו: הוא לבד כרך כשם עמנו בימי
חייו והארץ כולם יסיה לוי מכל לא כתרד יחולת
אבל חתה כאשר תשיב העשיר להשיב לך
בעורב: או הכל יורדו: (כ) תבוא וכו':
כאשר תבוא להסביל אף עד גמול דור אבותיו
אשר נ"כ היתם כל חמדתם לחסוף כון אז חבין
שעד נכח לא ירחו אור עורב: (כא) אדם
ביקר: ר"ל חף תבין כי האדם אשר הוא ביקר
העורף ולא יבין לכל יסיה בה כל חמדתו ונשח
בט שהוא כחל לנפשות ודומים הם בחסרון
הדעת דמיון נחור:
(א) אל אלהים: אל בעל כל אלהים הם רחמי העלה אשר שמו ה' הוא דבר וקרא אל
יושבי הארץ מן קרב החיות עד החיבור: (ב) הושיע: האיר והושיע את הקול חליו הכלול
בכל היופי: (ג) ואל יחש: על מה שעשו העכו"ם לישראל: תחלל: לשרף את העכו"ם:
נשערה: ר"ל ברוח סערה יסין חותם: (ד) העל: אשר הם ויחזקו ר"ל שרי העולם של העכו"ם
ואל הארץ: אל העכו"ם יושבי הארץ: לדון עמו: לעשת נכס דין עמו לקחת חסם נקמתם:
לשמו

זה המזמור מדבר כמה תוכחות ודומים גדולים: אשר המזמור מוכיח שאינם עושים תשובה
בכענה בנתיבות רוע וגם בלתיים שאינם מקיימים מה עלוהים: רק מן השפה ולחן הם
חושלים וחמתיאים הרגה כהנה וכהנה:

הָאֲרִיץ לְדִין עֲמוֹ : ה' אֶסְפוּ לִי חֲסִידֵי כְרִיתִי
בְּרִיתִי עֲלֵי זֶבַח : ו וַיִּגִּדוּ שָׁמַיִם צְדָקוֹ כִּי
אֱלֹהִים שִׁפְטָה הוּא סֶלָה : ז שְׁמַעְהָ עַמִּי
וְאֲדַבְּרָה יִשְׂרָאֵל וְאֶעֱרָה בְּךָ אֱלֹהִים
אֱלֹהֶיךָ אֲנֹכִי : ח לֹא עָלְזָבְחֶיךָ אוֹבִיחָה
וְעוֹלֹתֶיךָ לִגְנֵדֵי תַמִּיר : ט לֹא אֶקַּח
מִבֵּיתֶךָ פֶּרַם מִמִּבְלֹאתֶיךָ עֵתוּדִים : י כִּי
לִי כָל חֵיתוֹ יַעַר בְּהַמּוֹת בְּתֵרֵרֵי אֶלְפָּה :
יא יְדַעְתִּי כָּל עוֹף הָרָיִם וַיִּזוּ שָׂרֵי עֲמָדֵי :
יב אִם אֲרַעֵב לֹא אֲמַר קֶךָ כִּי לִי תִבֵּל
וּמְלֹאָה : יג הָאוֹכֵל בְּשָׂר אֲבִירִים וְדָם

מצודת ציון

(ז) ואעירם * ענין בתחלה שרובה להיות
צעדים : (ט) מחלואותיך * חל' בית הכלל
וכו' גדרת כללן : עתודים * סס הזכרים חן
סעוים : (י) חלף * חנין מרוב חסד הכתוב
(יא) * חיוז * ר"ל הו' מחקום לחקום וכן חיוז
שני ורענה (לקמן פ) * שני * כמו שם :
(יג) אבירים * חוקים : וחלפך
בך * אלהים חלפיו חכמי * ועליון לשמוע דברי * (ח) לא על זבחיך * לא זבחיך אותך על המזבח
לשקריב זבחים ולא זבחיך אותך שיהא תמיד לנבד עולותיך כי חיו חסדי בכם כי טוב אשר לא תזויר
(ט) לא חקך לא זייתי לקחת חביתך סר לשקריב לפני : מחלואותיך * מוטב על לא חקך * [י] כל
חיתו יער * עם שזינס בידך בלא חסד בירי * בהמות בסררי חלף * בהמות חלבויות בדבני הסרים
ולא ידעת * ורז' חסדו שעל שור כבד יאמר וכו' סס בהמות אשר עשיתי עמך (חיוב ח) והוא
זמן בכל יום בהרעה חלף סרים * (יא) ידעתי * הם שזינס ידועים לך * חיוז שרי *
סר ור' חזקום לחקום ע"פ סרסם ססם עתדי וברשותי * (יב) לא אומר לך * להאכיל
אותו לשבור רעובו והוא חל' חלופה * ומלואה * סבריות מחלואים את העולם : (יג) האוכל
וכי חל' אוכל בשר בהמות חזקות וזמנות וכי אשתם דם עתודים * ומה לי ח"כ בהנאות הקיינות *
זכ

מצודת דוד

עתודים

עֵתוּדִים אֲשַׁתָּה : י זָבַח לְאֱלֹהִים תּוֹרָה
וְשִׁלְמָה לְעִלְיוֹן נְדָרֶיךָ : יא וּקְרָאֲנִי בְיוֹם צָרָה
אֲחַלְצֶה וְתִכְבְּרֵנִי : יב וְלִרְשָׁעֵי אֱהִים
מִהֲלֶךְ לְסֶפֶר חֲסִי וְתִשָּׂא בְרִיתִי עֲלֵי פִיךָ
י וְאַתָּה שְׁנֵאתָ מוֹסֵר וְתִשְׁלַךְ דְּבָרֵי
אֲחֵרֶיךָ : יד אִם רָאִיתָ גֵּב וְתִרְצֵן עֲמוֹ וְעַם
מִנֵּי אֲפִים חֲלָקָה : ט פִּיךָ שִׁלַּחַת בְּרַעְיָה
וּלְשׁוֹנְךָ תִצְמִיד מֵרְמָה : כ תִּשָּׁב בְּאֲחִיךָ
הַדְּבָר בְּכֹן אִמָּה תִתֵּן דּוֹפִי : כא אֱלֹה
עֲשִׂיתָ וְהַחֲרַשְׁתִּי דְמִית הַיּוֹת אֲהִיָּה
כְּמוֹת אוֹבִיחָה וְאֶעֱרָה לְעֵינֶיךָ : כב בִּינוּ

זכ

(יד) זכח וכי * הזבח המקובל לאלהים הוא
זה שמתורם על פסעיו בעת הבאתו כי אז
יעורר לבו לחשוב שבעבור פסעיו ח' הוא ראוי
למות וכבר נשחח נפש : ואלם * ואם
כדת חס שלם לך * חלל טוב אשר לא תדור :
(טו) וקראני * וכאשר כן תעשה אז כשתקרא
חל' בעת זרה חל' יאמר חמנו ואתם תספר כבודי
בדברים על השמימה הבאה לך חמני : (טז) ורגע *
בבאת הקרבן ולא זכ חסד חל' יאמר * אלהים זה לך לספר חוקי ר"ל לעשות חזותי חל' כוונת
הלב כאשר יספר האדם * רי דברים חל' כוונת חל' כוונת * את דברי התורה
הכתובה בבית השא לך על סיד לדבר בכם מן השם ולחון ובלל לב חסד : (יז) ואתם * הלא
בלב חסד בנבית השא לך על סיד לדבר בכם מן השם ולחון ובלל לב חסד : (יז) ואתם * הלא
(יח) ותן עוז * להחמיר חל' חלקך * כחמת חלקך ללכת עם ענאפים : (יט) בדמים * לידע
כרע בעיני ח' : תזמור * תחבור עם המרמה כי לא נסרדם סרמם חל' חלקך : (כ) חשב * כאשר
חשב בך חל' חסד תדבר דברי ח' בחמך חל' חל' * בן אמן סהול ודל' חל' : (כא) וכחשתי *
מלפניך לך יעל כל חל' ולזה תדמה ותחשיב אשר חל' כמוך לחסוד את חרע : חל' חל' * חל' דע
אשר חתונת עמך וחשרון לפניך חק חשעיו ועל כולם תקבל גחול נעלם : (כב) בינו לא חל' *
חל' חל' *
זכ

נא זאת שכחי אלוה פן אטרף ואין מציר : כג זבח תודה יכבדנני ושם הרה אראנו בישע אלהים : ליום שלישי

בו מובא כשנאמר לדוד ע"י נתן הכניא חטא בבת שבע ונתן הכניא הלך לביתו * ולא היה דוד הולך מתבודד בינו לבין הקב"ה ואמר תפלות גדולות ונוראים ואין התכלל דוד בחטאו : וכל זאת יאמר חזקתו וס על אשתי ופסעיו :

נא א למנצח מזמור לדוד : כ בבוא אליו נתן הנביא באשר בא אל בית שבע : ג חנני אלהים כחסדך ברב רחמיה מחה פשעי : ד הרב הרבה בתיב בבסני מעוני ומחטאתי טהרני : ה כי פשעי אני אדע וחטאתי נגדי תמיד : ו לה לבדך חטאתי והרע בעיני עשיתי

מזודת ציון : מזודת דוד : למען ענין סדור : (כג) כא : עתה : (כג) וס : אה אשר כל מעשי האדם שגורים הם לעו"ב : פן אטרף * לעונם בעו"ב ואלו אין דבר להטיל עלמו בו כי אפי' התשובה לא תועיל : (כג) זוכה תורה * הזוכה קצנן ומתורה עליו וס מעון הוא הנכד אותי בזה : ועם דרך * המשיג דרכו ר"ל לא יעשה מעשיו בדרך מקרה וסודינות מכל ימים עיניו ולבו על דרכו להבין הטובה היא אם רעה : בישע אלהים * עם אהתי ארחק וכלנו המקום ידבר אחר בישע אלהים ולא אחר בישעי כי כן דרך המקרה וכן ואל חסא אחר עלה אל פ' (שמות בר) :

נא (כ) צבוא * להוכיחו בדבר ה' כשכח אל בת שבע : (ד) הרב * והאור ככספי : (ה) אפי' ארע : והיר אפי' שפסעתי ותוהא אפי' עליו : נגדי תמיד * לזכור בו ולדאוג עליו : (ו) לר לכדו * וכירד א"כ לחמול חסא * אס היה חסא לארס : בעיניו * כפל הדבר בח"ס : לחנן וכו' * מתחלה נעשית לחנן תהיה נדק בדברך אחרת שלא אעמוד בכספיו בזה וכו"ס ר"ל : תזכה וכו' * מוסס על מלת ליען כחומר ועמה חמול לי לחנן תהיה זכאי בספיער את קר

למען תצדק בדברך תזכה בשפטך : ה הן בעון חוללתי ובחטאי יחמתני אמי : ח הן אמת הפצתי בטחנות ובסתם חכמה תודיעני : ט תחטאני באזוב ואטהה תבבסני ומשלג אבין : י תשמיעני ששון וישמהה תגדנה עצמות דבית : יא הסתה פניה מחטאי וכל עונותי מחה : יב לב טהור ברא לי אלהים ורוח נכון חדש בקרבי : יג אל תשליכני מדפניך ורוח קדשך אל תקח ממני : יד השיבה לי ששון ישעך ורוח נדיבה תסמכני :

מזודת דוד : מזודת ציון : אלמדה : כהאניס לטוב ענ כי יראו מחמת לי בתשובה : (ז) הן בעון חוללתי * כי ארז"ל סדור היה בן תמורה כי חביו חסד שבו על שמתו ובו על אשתו ולזה אמר הלא נבראתי בעון ולזה האור נבר בי הים"ר להטעמי בדבר העון אשר היא מעין העון אשר נבראתי בה * ובחטא יחמתני אמי * כשנתחמת אמי כשנתעברה ממני סוף בחטא וכפל הדבר בח"ס : (ח) הן אמת וכו' * כלא חסן אהם להיות נכדס האמת אף במחשבות הכליות וא"כ לא יספ עשה אפי' במחשבתו עס כי לא חטא כפועל : ובסתום * בסכליות הסתומים הורעתי חכמי ר"ל כמוני כמות כל האדם חלויים הסכהם בסכליות ולזה רע האור מחשבה רעס כי היא נעשה בכליות מקום נביעת החכמה ולפי גודל החטא הנדיל בו הים"ר : (ט) תחטא לי * לזה תסיר חטאי כמו חסריון העושה עם כוונת האזוב ואסיס טהור ושוואת חטאי' תכבסני * ר"ל חמול לי לכלי שאר רועס עון ואסיס לבן יותר מן השלב חבלי רועס עון כלל : (י) תשמיעני ששון ושמחה * השמיעני סלחתי ויסי לי שמחה וששון ואל תגלגס העצמות אשר רית בדבר כנבואס הקדש הבאס אלי : (יא) הסתו ספיר * לכל יעמדו מול ספיר לקטורב : (יב) לב טהור * לכל חטאס עוד : ורוח כרון * רוח יסור וכפל הדבר בח"ס : (יג) אל תשליכני לחמס ני ולעזובי אל המקיים : ורוח קדש * רוב"ק אשר בי חמו : (יד) השיבה * שכל לי ששון

מז אַלמִדְרָה פִּשְׁעִים דִּרְכֵיךָ וַחֲטָאִים אֲלִיךָ
יָשׁוּבוּ : מז הַצִּילֵנִי מִדְּמַיִם אֱלֹהִים אֱלֹהֵי
תְּשׁוּעַתִּי תִרְנֵן לְשׁוֹנֵי צְדָקָתְךָ : יז אֲדַנִּי
שְׁפַתִּי תִפְתַּח וּפִי יַגִּיד תְּהַלְתֶּךָ : יח כִּי
לֹא תִחַפֵּץ זִבְחֵי וְאַתָּנָה עֹלָה לֹא תִרְצֶה :
יט זְבַחֵי אֱלֹהִים רוּחַ נְשֻׁבָרָה לִבְנֵי שֹׁבֵר
וְנִדְכָה אֱלֹהִים לֹא תִבְזֶה : כ הִיטִיבָה
בְּרַצוֹנְךָ אֶת צִיּוֹן תִּבְנֶה חוֹמוֹת יְרוּשָׁלַם :
כא אַז תִּחַפֵּץ זְבַחֵי צְדָק עֹלָה וְכִלִּי אֹז
יַעֲלוּ עַל מִזְבְּחֶךָ פָּרִים :

זה מזכור הילך המסור מקוון על דואב זה שמתהלל ומתפאר על הרע שפועם עם עלם כדעתו
אם נבזרם תחשב לו עשות רעה והקללה שקילל אותו ולכל הטובים כן :

נב א לְמַנְצֵחַ מִשְׁכִּיב לְדָוִד : כ בְּבוֹא
הַיָּאֵן הָאֲדוּמִי וַיִּגַּד לְשֹׂאֵר
וַיֹּאמֶר לוֹ בְּאֵר דָּוִד אֶל בֵּית אַחִימֶלֶךְ :

(יח) ואתכתיבתי לחן ונתת : (כא) וכלני הוא
כסופעים ולהסורם על השונם ולומר להסורו
תנחת כהן שאלהו בה כליל תכיס (ויקרא ו) לפי
שכחו כהן :
נב (ג) האדומי התגורר היה בארם :
הקדק שפית עמרי : (יז) תפתח בזה שתמחול לי תפתח פי להגיד תהלתך לרבים ולהסיר לבם
על השונם : (יח) כי לא תחפין אין עיקר חפין בזנח ומתן : (יט) זנחיו רוח נכבד הוא הזנח
החרוז ולא תבזה אל לב השנר והסלף : (כ) הישיבה חזר גם להפלה על בני הגולה ואחר רחם
לבות היוצרים והטיב ברוחך את ציון שתבנה ותכונן : (כא) אז תחשון וכו' : כי אז תמלא חלון
דעה ולי יתחשאו עוד להכיר חשאות ואשחורת ולבד זנחיו נקב יזכרו ורם שלמים ועולות כהנים
בגדרם ומבלי חשא : אז יעלו וכו' כפל הדבר בזה :

ג מה תתהלל ברעה הגבור הסר אל
בד היום : ד הוות תחשב לשונך
כתער מלטש עשה רמיה : ה אהבת
רע מטוב שקר מדבר צדק סלה :
ו אהבת כל דברי בלע לשון מרמה :
ז גם אל יתצדק לנצח יחתך ויסחך מאהל
ושר שקר מארץ חיים סלה : ח ויראו
צדיקים ויראו ועליו ישחקו : ט הנה
הגבר לא ישים אלהים מעומו ויבטח
בלב עשרו יעז בהותו : י ואני בזית רענן
בבית אלהים בטחתי בחסד אלהים

עולם

מצודת ציון

מצודת דוד

(ג) הגבור אהבה דואב הגבור בתורה מה
שתנצח עמך בהרעה שפית לי בקוסטר
שמעתה הכל ימנעו חלתת לי לידם ואהיה
ללכד ביד שאלו : חסד וכי לא ידעת שחסד
אל הוא בכל עת וימנעו לי מחמיוס : (ד)
תחשוב לשונך לפי שאלו תבלה מחשבת הלב
אחר תחשוב לשונך עושה רחמיס שחותר
כבשר עם השער וכן אתה משחלת לי האבנת
לכסי נוב : (ה) מעוב חלעשות טוב
שקר מושב על חלת חסנת לומר חסנת לדבר
(ד) דברי בלע הם לה' האמת בבליעה ובחשאי : (ז) כס אל כמו שעל ידך נתן שאלו כהני
נוב כן גם אותך יתך חלל : מאולס חביתר ושרש יעקר שרש מחרן חיים ועד עולם חבלי
חורס : (ח) וייראו ויסיפו וראתם : ועליו על דואב ילעבו : (ט) כס הגבר יאמר
בלענם כס זכו הגבר אשר לא עם את חלסיס חזקו ויטחוכו ראו מה עלתם לו : יעזו בבות
סיס חזקו עממו בזה שרר הוות עם לכסי נוב כי בזה חל חן בעיני שאלו : (י) ואני חבל
אני חסיס נכר כבית חלסיס כות רענן כי אני בעתת בחסד חלסיס עולם ועד ואיני כדואב :

עוֹלָם וָעֶד : א אֹרְהָ לְעוֹלָם כִּי עֲשִׂיתָ
וְאִקְוָה שְׂמֶךְ כִּי טוֹב נִגְדַחְסִידִיקָ :
נ ג לְמַנְצַח עַל מַחְלַת מִשְׁכִּיל לְדָרוֹד :
ב אֲמַר נָבֵל בְּלָבוֹ אֵין אֱלֹהִים
הַשְּׁחִיתוּ וְהִתְעִיבוּ עוֹל אֵין עֲשֵׂה טוֹב :
ג אֱלֹהִים מִשְׁמַיִם הַשְּׁקִיף עַל בְּנֵי אָדָם
לְרֹאוֹת הַיֵּשׁ מִשְׁכִּיל דַּרְשׁ אֶת אֱלֹהִים :
ד כָּלוּ סָג יַחְדָּו נֶאֱלָחוּ אֵין עֲשֵׂה טוֹב אֵין
גַּם אַחַד : ה הֲלֹא יִדְעוּ פְעָלֵי אֹן אֲבֹלֵי
עַמִּי אֲכָלוּ לֶחֶם אֱלֹהִים לֹא קָרְאוּ : ו שֵׁם
פָּחַדוּ פָּחַד לֹא הָיָה פָּחַד כִּי אֱלֹהִים פְּזֹר
עַצְמוֹת חַנּוּךְ הִבִּישְׁתָּהּ כִּי אֱלֹהִים מֵאֲכָסָ :

מצודת ציון

מצודת דוד

מי

נג (6) מחלת : סס כלי נגון : (ב) נבל
קדם פחות וכוונת : (ג) הסקיף : ענין
הכנסת ככוונת הלב : (ד) סג : ענין חזרה
לאחור כמו ורובב אחור השפט (ישעיהו ט)
כאלחו : כנשא כמו כתעב ונחלת (איוב טו)
בשוב
עבר כדרך הכוונת בחקירות רבות : השחיתו : הוא ועשו השחיתו ועשו עו : ותעו ואלו בהם מי
שעשה טוב : (ג) הסקיף : לראות העם הפעם הביא : היס השכיל : לחיות בדרך : דרוס :
לדרוס ולחקור את אלהים לרעת אשר השחתו בכל : (ד) כולו סג : כל העם חזרו לאחור ודרשו
חזרה טעם ויחדיו נבאש ר"ל קלקלו העמיס : (ה) הלא ידעו : ר"ל איך יחדו אין אלהים
הלא יש לרעת לשועלי האון שהם שואכלים את עמי בחיין מוחה כאוכל את הלחם שג"ו היא
בעבור אשר עמי לא קראו לה : (ו) סס פחדו : כי הלא סס בירושלים עמיה צעת בוא סחמרג
ובר עליה הלא פחדו פחד אשר לא היה כפחד"הם העולם על כי בולס כללו פגרום חתים : כי אלהים
: כאשר אלהים פזר עצמות האונים עליך ירושלים : סביטורה

מִי יִתֵּן מְצִיּוֹן יִשְׁעוֹת יִשְׂרָאֵל בְּשׁוֹב
אֱלֹהִים שְׁבוּתָ עִמּוֹ יִגַּל יַעֲקֹב יִשְׂמַח יִשְׂרָאֵל
תפלה לאלהים שיושיע בכבודו לכל המוחלים לחסדו ועיין
הרם לומר בזמנו :
נד א לְמַנְצַח בְּנִגְנוֹת מִשְׁכִּיל לְדָרוֹד :
ב בְּבוֹא הַזִּיפִּים וַיֹּאמְרוּ
לְשֹׂאֵל הֲלֹא דָוִד מִסֵּתֵהָר עִמָּנוּ : אֱלֹהִים
בְּשִׂמְחָה הוֹשִׁיעֵנִי וּבְגִבּוֹרֶתְךָ תִּדְרִינֵנִי :
ד אֱלֹהִים שְׁמַע תְּפִלָּתִי הַאֲזִינָה לְאֹמְרֵי
פִּי : ה כִּי זָרִים קָמוּ עָלַי וְעַרְצִים בִּקְשׁוּ
נַפְשִׁי לֹא יִשְׁמוּ אֱלֹהִים לְנַגְדָם סָלָה :
ו הִנֵּה אֱלֹהִים עֲזָר לִי אֲדַנִּי בְּסִמְכֵי נַפְשִׁי :
ז יִשִּׁיב יִשׁוֹב כִּי הֲרַע לְשִׁרְרֵי בְּאַמְתָּךְ

מצודת דוד

מצודת ציון

הצמתים

הכיוסות : ומה שאתה טעום ביימת את ישראל
צברג וחברו זה הים צעבור כי ה' מחסם אז
צרוע מעלליהם ולא בא במקרה : (ז) מי יתר
הלא שחבא חכמה וטענת ישראל והסוכן בליון :
בצובי צעת אשר ישקט ה' את בני השמים ר"ל
שכל יכירו אשר האת ה' תסיה בהקטם : יגל
יעקב : אז ישמחו כי גאולה עליהם תסיה :
נג (3) מסתתר : אשתחא אילינו : (2) תדנינו : תדני דיני לקחת נחמתי : (ה) כי זרים :
חכמי הזיסיס הים זרים משאלו וזיסיס מבני משחתו ועל"ו קמו בני למסרכי בידו : וערייסיס :
אנשים החוקים חמני חקקים נפשי ואין כי כח לעמוד כנגדם : לא שמו : ומעולם אין פחד אלהים
לנגדם ולא יתשבו ידם חמני מיראת ה' : (1) הנה אלהים : עם כי אין הכח בידו אכל הכה ה'
הוא עזר לי והוא יסיה בעזרת סוחבי נפשי : (ז) ישיב : הרע הוא בעלמו ישיב לאובי
המסתכלים כי לרעה : באלתך : בעבור שאתה אל אמת קלם לאים כגאולו לזם הכריתם כאשר
תננו

הַצְמִיתֶם : ח בְּנִדְבָה אֲזַבְּחָה לַךְ אֹרֶה
שְׂמֵהּ יְהוָה כִּי טוֹב : ט כִּי מִכָּל צָרָה
הֲצִילֵנִי וּבְאֵיבֵי רֵאתָה עֵינַי :

ז"ה אמר דוד כשברח מירושלים מפני בעלי לשון הרע : וסס היה הואב ואחיתופל שאמרו עליו שזאל חייב מיתה ודוד היה מחזיק לאחיתופל לארוב : ועשה לו כל הכבוד והוא היה בוגד וחלל הכרית וקילל כל סגולתו למען ירעו כל הדורות ולא יזיונו עוד :

יֹסֵף יוֹדֵנָה
א לְמַנְצָח בְּנִגְיֹת מִשְׁכִּיל לְרוּד :
כ הָאֲזִינָה אֱלֹהִים תִּפְלְתִי וְאֵל תִּתְעַלֵּם
מִתַּחַנְתִּי : ג הַקְּשִׁיבָה לִי וְעֲנֵנִי אֲרִיד
בְּשִׁיחִי וְאֶהֱיָמָה : ד מִקּוֹל אֲוִיבֵי מִפְּנֵי עֵקֶת
רָשָׁע כִּי יִמְטוּ עָלַי אֹזֶן וּבְאֵף יִשְׁטַמוּנִי : ה
לְבִי יַחִיל בְּקִרְבִּי וְאִימוֹת מוֹת נִפְדּוּ עָלַי :
ו יִרְאָה וְרַעַד יָבֵא בִּי וְתִכְסֵּנִי פְלִצוֹת :
ז וְאָמַר מִי יִתֵּן לִי אֶבֶר כִּיּוֹנָה אֲעוֹפָה

מצורת ציון ואשבונה

נה (ג) אריד : ענין נדחה וילל כמו זכור ענין ומרוד (א"כס ג) : בשחי : ענין ספור התלמות כמו ולשני ה' יסודן שחו (לקמן ק"ב) : (ד) עקת : היא תרנס של זרה וכן שמת מועקה (לקמן ס"ו) : ישתונו : ענין כעירות איכה כמו וישעו עשו (בראשית כז) : (ה) יחיל : מל' חיל ורעה : (ו) פלצות רערה כמו פלצת בעתמי (ישעיה כה) : (ז) אבר : כנף כמו הכנינת וברך נן (חוב לט : אחיזה והסדרה אשר הרעע חביל עלי : כי וישעו : החם חטעו עלי : און ר"ל עאל ויגיע : ובאף בעבוד האף שיש לטע עליו נוערים לי שחא ולא לטבי גמול כי לא עשיתי לטע רעב : (ח) לבי יחיל לואת יפחד לבי וחיימה של מיתה ככל עלי : (ו) ותכסני : הרעד כה כל גופי לנדל כרבו והוא ענין מליצה : (ז) מי יתן : הלאו היה לי כנפיים לעוף כהס כי אז הייתי מוכן למרוק לשכון סס

וְאֲשַׁכְּנָה : ח הִנֵּה אֲרַחֵק נִדְרֵי אֲדִינ
בְּמִדְבַר סֵלָה : ט אַחִישָׁה מִפְּלֹט לִי
מִרוּחַ סֵעָה מִסַּעַר : י בִּלְעֵ אֲדִנִּי פִּדְנֵ

לְשׁוֹנִם כִּי רֵאתִי חֲמַס וְרִיב בְּעִיר
י" א יוֹמִם וְלַיְלָה יִסּוּבְּכָה עַל חוֹמֹתֶיהָ
וְאֹזֶן וְעַמֵּל בְּקִרְבָּה : י"ב הַוּוֹת בְּקִרְבָּה
וְלֹא יִמְיֵשׁ מִרַחֲבֵה תֵד וּמִרְמָה : י"ג כִּי
לֹא אֲוִיב יַחֲרַפְנִי וְאִשָּׂא לֹא מִשְׁנֵאי עָלַי
הַגִּדְלִי וְאֶסְתַּר מִמֶּנּוּ : י"ד וְאֶתָּה אֲנוּשׁ
כְּעַרְבֵי אֲלוֹפִי וּמִיִּדְעִי : ט"ו אֲשֶׁר יַחֲדוּ
נִמְתִּיק סוּד בְּבֵית אֱלֹהִים נִהַלְךָ בְּרִנְשׁ :

מצורת דוד מצורת ציון ישיא

(ח) ארתיק : היותו מחזיק עצמי לנדוד הסס ואף ללון בחדר לעולם : (ט) אחישה : מעבר (י) בלע : (י"א) בלע : הסחת : פלצחוק : חמס : בול : (י"ב) יחיש : יסיר כמו לא חשו מקרב האחזה (סס י"ג) : חוד : חרפה הסבון תוך סלב (י"ד) ואשאל : ואשבול : (י"ה) כערכי : חיל : ערד ושנוי : אלופי : מר עלי כמו אל תנעמו באלוף (חייסה ו) : (טו) נגמס : ענין הקבון כמו למה רבשו גויס (לעיל ג) : ישיא

(י"ב) ולא יחיש : לטע תוכר מרחוב העיר תוך ומחמה ועשין אפי' בפרהסיא : (י"ג) כי לא אויב : החמה ארתי : אינמרחא עמור לי לחוב לשחולל לבכול חרפתי אף המגבול תיו לנדב רע חין חלאס עמור לי לשונא לשחולל לבסתר : עמור חמרו כי בקל יוכל האדם לבכול חרפת האויב ולבסתר עמור לרעות הסוק חלומס סידועים לו : (י"ד) ואתם : אמר זה נגד אחיתופל כלא אתם בעדכי ר"ל ירדע אתם כל וסקרי חרדיים כמוני : אלופי ומיודעי : ואתם שר הסגרים של ובייתי חרדיע לך היצון לבדי כי חלמתי שארוב עתה לי וא"כ מאור קסה עלי חרפתך ולהיות נפשו חרפתך : (טו) נמתיק סוד : שנינו יחד היינו התקמחים כדבר הספק להו"א להור נמיטע בענין : ברגס : נקבון ובחכום חמת :

מז ישיא מות ישי מות כי ערימו ירדו שאול
חיים כי רעות במגורם בקרבם: יאני
אהים אקרא ויהוה יושיעני: יי ערב ובקר
וצהרים אשיחה ומה וישמע קולי:
יש פדה בשלום נפשי מקרב לי כי
ברבים היו עמדי: כ ישמע אלויענים
וישב קדם סלה אשר אין חליפות למו
ולא יראו אלהים: כא שלח ידי בשלמי
חלד בריתו: כב חלקו מהמאות פיו וקרב
לב רכורברי משמן והמה פתחות:
ג השלך על יהוה יהבך והוא יבלכך
לא יתן לעולם מוט לצדיק: כד ואתה

מצודת ציון

(טז) ישיא - ענין חוב כמו לא ישיא חוב
(לקח טע) חיים - בריאים כמו עד חיותם
(יבוע ה) כמורס - ענין חרור: (יע)
קרב - מחלחה כמו חלי קרב (קטל ט)
(כ) ויענם - ויכניעם כמו לעלת חשני (שעת
י) למו: להס: (כג) וקרב - ומלחה:
פתחות - חרבות כמו ואת אין חרור בפתח
(חכס ה) (כד) יסכר - ענין חסר כן פי' רז"ל
(ר"ס כ) יבלכך - יסבלך כמו ותי יכלנו
שח
ישמע אל חרפתי ויכניע את חרפתי:
יכניעם עד עולם: חסר - על אשר חרפתי
מחללים: (כא) שלח ידיו - על איתוסל יאחר
חסר כרת עמי: (כב) חלקו - דברי פיו הם
כי: רכו וכו' ככל הדבר גמ"ס: ומה פתחות:
על ידיו וכו' ככל הדבר גמ"ס: ומה פתחות:
על ידיו וכו' ככל הדבר גמ"ס: ומה פתחות:

אהים תורדם לבאר שחת אנשי דמים
ומרמה לא יחצו ימיהם ואני אבטח בקי:

זה המזמור אחר כספים אלל חכים אחיו של גלית והבקשים אותו לחרנו והתכלל עלמו מה סבלך ביד
שאלך ונדר כדריס בנרתו:

נו א למניצח על יונת אדם רחקים
לדרור מכתם באחו אותו
פלשהים בנת: כ חנני אלהים כי שאפני
אנוש כל היום לחם ילחצני: ג שאפו
שוררי כל היום כי רבים לחממיס לי מרום:
ד יום אירא אני אליה אבטח: ה באלהים
אהלד דברו באלהים בטחתי לא אירא
מה יעשה בשר לי: ו כל היום דברי
יעצבו עלי כל מחשבותם קרע: ז יגורני

מצודת דוד

(כד) תורדם - את אחיתופל ורעיו כי הם
חכמי דמים ולכן לא יגיעו לחיות חיי ימים
- הקצונים להס: אבטח בקי - להכלל חידם:
נו (א) על ימתי אלס - בעבור כי היה אז
כדומה צותה אין לב ויהא כאלהם ואף
היה אז חרוק הארציו ויהי מן הנמנע לברוח:
חכמם - המהורו היה היה חניב בעיניו כחכם
כו: בחלוח אותו: כאשר אחזיהו שלמתיס
בחינתו עם שאלו: (ג) שאפני אנוס -
הנחם כי די בנרתי חסני שאלו פגעו בי שלמתיס ואין לי מקום חנוס: (ג) שאפו חוררי
הבסלתי: כי לרעה חושקים לב לעני: חרוס - (ר"ל אהס כ' הווסכ בשמי חרוס רחם כי רבים
לוחמים עמי וחס שאלו שלמתיס: (ד) יום אירא - אבל ביום שתגל מוראי אבטח אליך כי
בידך להיילני חיד כולם: (ה) באלהים - ר"ל אבטח באלהים ואהללנו על דברו שבטתי לי
המלוכה ועל כי בטחתי באלהים לא אירא חוב כי מס יעשה חסני: הלא לא יוכל לבטל הכעת
כי: (ו) דברי יעצבו - על ידיוסם כל דברי סתם דברי יעצבו ונעו כל מחשבותם עליו
לרעה

מצודת ציון

(כד) שחת - קבר:
(ג) שאפני - ענין בליעה כמו שאפס רוח
(ירמו' ג): לוחם - מלשון הלחמה -
ילחצני: חל' לחו ודוחק: (ו) יגורני - יאספו
כמו יגורו עלי עזים (לקח טע) יאספו -
יסתירו לארוב כמו נכנסים לנקי (משלי ח)
עקבי

יִצְפוּנוּ יִצְפִּינוּ כִּי הִמָּה עֵקֶב יִשְׁמְרוּ כִּי אֲשֶׁר
קוּוּ נַפְשִׁי : ח עַל אֲזֶן פֶּלֶט לָמוּ בְּאֶף עַמִּים
הוֹרֵד אֱלֹהִים : ט גִּדְּרֵי סַפְרָתָהּ אֶתֶּה שִׁימָה
דַּמְעָתִי בְּנֹאדֶךָ הֲלֵא בְּסַפְרָתְךָ : י אִז
יָשׁוּבוּ אוֹיְבֵי אַחֲרֶיךָ בְּיוֹם אֶקְרָא זֶה יִדְעֵתִי
כִּי אֱלֹהִים לִי : יא בְּאֱלֹהִים אֶהְלֵל דְּבַר בִּיהוָה
אֶהְלֵל דְּבַר : יב בְּאֱלֹהִים בְּטַחְתִּי לֹא
אִירָא מָה יַעֲשֶׂה אֲדָם לִי : יג עַלִּי אֱלֹהִים
נִדְרֶיךָ אֲשֶׁלֶם תוֹרוֹת לֶךָ : יד כִּי הִצַּלְתָּ
נַפְשִׁי מִמּוֹת הֲלֵא רַגְלִי מִדַּחֵי
לְהִתְהַלֵּךְ לִפְנֵי אֱלֹהִים בְּאוֹר הַחַיִּים :

התפלה זו עשה במערה על דרך וירא ויברך של אהרן ושל אהרן והיה בשכנה גדולה והקב"ה
עשה לו נוראים בהלכות בזכות הכתוב :

מצודת ציון

עקבי י המלך ורגלי (ח) הורר מל' ירושה : לרעה ודואג אני בזה : (ז) יגורו י טונו
(ט) בנאדר : סס כלי משק כמו נאד חלב יאספו ויסתירו עמם לארוב עלי וסוררים
(סופטים ד) : פסיעות רגלי כאשר יקו ללכוד לפשי ר"ל כאשר
רואים שיש מקום ללכודי אז ילכוני עלי :
הוות
(ח) על און * וכי מהראוי מיהיה להם פליטה והלל על האון שבאים לי : באף * לזה הוריהם
באף בעכו"ם וירי לא תהיה בהם : (ט) גורי * הלא ידועות וספורות לפניך חובות הכדורים
שאי נודו הפקיס : בנאדר * להיות שמורים אלך והלא הם ידועות וספורות לפניך ומהם
וללם להם גמול על כולם : (י) אז יסובו * כשיסובו אויבי אחור בו ביום שאקרא עליך אז אדע
בזה כי חלבים לי לעזרה ולא במקרב בא : (יא) בללבים * ר"ל בין שתכבד עמי במדת חלבים
שכא רין אהלל דברו וכין מתכבד עמי במדת ח' שכא רוחים אהלל דברו ואברך על הרעה כמו
על הטובה : (יב) באלפים בעמתי * אף במדת הדין בעמתי שלא יעשה בי כלם וזה ה"כ יעשה
אדם לי : (יג) עלי * מוטל עלי לשלם הכדורים שגדלתי בעת לך וללם בתורה והלל : (יד)
כי הלת * על אשר הללת נפשי ממות ואף הלא הללת גם רגלי חלבותי כתיים עוד מדחי אל דמי
בגדי ושל לפני חלבים בעית מקדמו ולעשוק באור החיים הם המורה ומזכות לי לא חיים עוד
מוטל להיות נחמה ותודתך :

ו א לִמְנַצַּח אֵל תִּשְׁחַת לְדוֹד מִכְתָּם
בְּבָרְחוֹ מִפְּנֵי שְׂאוֹל
בַּמַּעֲרָה : ב חֲנֻנֵי אֱלֹהִים חֲנֵנִי כִּי בָךְ
חִסֵּיהַ נַפְשִׁי וּבִצֵּל כְּנַפְיֶךָ אֶחְסֶה עַד
יַעֲבֹר הַזֹּאת : ג אֶקְרָא לֵאלֹהִים עֲלוּן
לֵאמֹר גִּמְרֵ עָלַי : ד יִשְׁלַח מְשָׁמַיִם
וַיּוֹשַׁעֲנִי הֲרַף שְׂאֵפֵי סֶלָה יִשְׁלַח
אֱלֹהִים חֲסֵדוֹ וְאַמְתּוֹ : ה נַפְשִׁי בְּתוֹךְ
לְבָאִים אֲשֶׁכְּבָה לִוְהֵטִים בְּנֵי אָדָם
שְׁנִיחֶם חֲנִית וְחַצִּים וּלְשׁוֹנָם חֶרֶב
חֲדָה : ו רוּמָה עַל הַשָּׁמַיִם אֱלֹהִים
עַל כָּל הָאָרֶץ כְּבוֹדֶךָ : ז רִשְׁתָּ הַכִּינוּ
לִפְעָמִי כַּפַּף נַפְשִׁי כָרוּ לִפְנֵי שִׁיחָה

מצודת דוד

נז (ה) אל תשחת * על כי היה קרוב
לכיות ולכד אז ביד שאול התפלל ואמר
אל תשחיתני : במערה * להסתור עצמו
במערה : (ג) חנני חלבים חנני * הספל
לחזק כדרך הטעק שסופל דברים : עד יעבורי
כאומר הוי' עמתי אף אחר שאכלל עתה חירו
יערוף טוב אחמי ואני אחסה בך עד אשר יעבור
הקוות מכל וכל : (ב) עליון * היושב בשמים מחלל וידו על העליונה * בומר * השמלים
לבוך הם שבטתי עלי : (ד) חרף שואפי טלה * מתרפת שואפי יושעני לעולם : והאמת
ואחיתת בטחתי : (ה) נפשי בתוך לבאים * נפשי שוכנת בין בני אדם כשורפים כלבאים ואני
שוכן בין חלבים כשורפים כללם אל ושמיים כחנית וחלבים : חרב * חמית בל"ר חרב חדה :
(ו) רומה * ר"ל עשה בהם נקם * ובזה ירוחם תפארתך * על השמים ועל הארץ ויאה כעורך בו
כפי עושה רין וישישם אף התרומם ויחלש : (ז) רשת * רשת

נפלו בתוכה סלה : ח נכון לבי אלהים
נכון לבי אשירה ואומרה : ט עורה
כבודי עורה הנבל וכנור אעירה שח :
אודך בעמים אדני אומרה בלאמים :
כי גדל עד שמים חסדך ועד שחקים
אמתך : י רומה על שמים אלהים על
כל הארץ בבורך :

זה המזמור וכוונתו סוף דוד המלך וכוונתו על שאלת סודו ביום שבת

נח א למנצח אל תשחת קדוד מכתם :
ב האמנם אלם צדק
הדרגון מישרים תשפטו בני אדם :
ג אף בלב עולת תפעלון בארץ חמש

מצודת ציון
עבר במקום עמיד * (ט) כבודו * הוא הנשמה
שהוא כבוד ה' *
נח (ג) האמנם * האמת : (ג) עולות ה'
עולה * תפלות * ענין יוצא וע"ז יקרא
הטעם המשקל בשם פלם כי חיישן המשקל וכן
פלם
וכיבוד לנפן בשם בעת אעירה בשחר לפרדות לה' :
כי גדול וכו' * חסד והאמת הנעשה לי גדלה עד השמים והראוי לפרנס אותו : (יב) רומה *
זו ירומה תשחקך על השמים וירומה כבודך על כל הארץ בעבור גדלה השמיים :
נח (ג) האמנם * כבוד דוד אל המעלה במקום שיהיה שאלו שוכב עם ונקח חסד חנית הנהגה והאמת
המים וזכר לו וזמרו קרא ואחר הלא תענה אנכי וכו' כח"ש ב"א ולזה אחר האמנם אל תשח
חלדך יקח שם לנח ולדבר והמאמרים שיש לכם לשפט בני אדם כי הלא עתה תוכלו להראות לשאל
שאינני אויבו סודו הים הים נדי ולל סודתיו : (ג) אף בלב * אל סוף הדבר שלא לנהגם אבות
אלא אף בנחמה הלא תפעלו העול בארץ : תעשטון * תייארו את חסדכם אשר כיבדתם לומר על
כחכם

ידיכם תפלסון : ד זרו רשעים מרחם
וזעו מבטן דברי כזב : ה חמת למנו
כדמות חמת נחש כמו פתן חרש
יאמס אזנו : ו אשר לא ישמע לקול
מלחשים הובר חברים מחכם :
אלהים הרם שנימו בפיו מלתעות
בפירים נתון ידוה : ח ימאסו כמו
מים יתהלכו למו ידרוך הציו הציו כי כמו
יתבגלו : ט כמו שבלול תמס יהלך
נפד אשת כל הון שמש : י בטרם
יבינו סירתכם אמר כמו חי כמו חרו

מצודת דוד
החכם שזר הוא : (ד) זורו * הרשעים הללו
נעשו זרים לה' ענת לאתם הן נחם : תעו
היזכרו עליו כזב תעו הדרך הטובה מעת
לאתם ונעו : (ה) חמת להו * כנעסם
העושים אדם כחש והוא ענין הליצה : כמו
פתן חרש * החש כמו עין אשר לעולם דעתו
לא יועיל לו הלחש כאלו היה חרש ומוטע אותו
לבל ישמע כי כן הרשעים הללו לא יועיל בהם
הדובר כאלו היה חרשים וכו' : (ו) אשר וכו'
בעבור רוע טעמו לא יאמץ לקול ולחשים
יבא אל המובר חברים הוא המוכס האור בדבר
הלחש עכ"ל לא יאמץ לקול לחשו : (ז)
כנינו * על הרשעים הללו : כסירים :
כסופים כספיים : (ח) ימאסו * יהיו נחמים סודו וילכו לארצו * ידרוך * המקום ידרוך
ענינם יהיו ויהיו כדוריה הכנתיים חיש חסד : (ט) כמו שבלול * כשבלול הוא אשר ריחו להיות
נחם והלך בדרך עניו * השמש וכחו הנפל של אשה אשר אינם רואים פניהם כן הרשעים הללו לא
יראו פניהם ר"ל אור הישועה : (י) בערם * עד לא יבינו ענפי הקוים להיות חתקנים כח"ש
אילן הקור ר"ל עד לא יבינו בני הרשעים להרשיע כלניהם : כח חי * כמו דבר העוק ע"ז
הרש

מצודת ציון
פלם מעגל רגליו (אפלי ה) : (ח) חמת ארץ
כמו חמת תנינים יינס (דברים לב) : פתן חרש
נחש רע : יאמס * יאמסו כמו חוש אזנו (משלי
כא) : (י) חובר חברים * היודע לחש וכן וחוכר
סוד (דברים יח) : (ז) חלתעות * הם כספים
הגדולים והוא החסדך כמו והאכלות התלעות
(משלי ל) : (ח) ימאסו * וימאסו וכו' האלף
במקום אות הכפל וכן אשר זאלו (שעיה יח)
וימאסו בזו : יתחוללו * יכרתו כמו יחוללו
ויבש (לקחן ז) : (ט) שבלול * שם שן חש *
חמש * על' הים : (י) סירותים * ענפי
הקוים

ישערונו : י שמח צדיק כי חזה נקם
פעמו ירחץ בדם הרשע : יב ויאמר
אדם אך פרי לצדיק אך יש אלהים
שפטים בארץ :

בז חנוך לא גדול שנעשה לרוד והוא היה בסכנה גדולה והיה נטול מחלון שלא הכניסו שומרי פתח ותפלות ותחנכים ונקלות גדולות שהיה דוד עומד בעת הזאת :

נש א למנצה אל תשחת לרוד מכתם
בשלה שאול וישמרו את
הבית להמיתו : ב הצילני מאיבי אלהי
ממתקוממי תשובני : ג הצילני מפעלי
און ומאנשי רמים הושיעני : ד כי הנה
ארכו לנפשי יגורו עלי עינים לאפשעי
ולא חטאתי יהוה : ה בלי עון ויצונן
עודה לקראתי וראתה : ו ואתה יהוה

מצודת ציון

הקוים כמו עד סורים סובבים (נחום א) :
אשר הוא חזק חילן קצון וכן יאמר האמר
אל העינים (שופטים ט) חיי ענין ברוחות
כמו עד מיותם (יהושע ה) : ושערונו חל
שערה ועם הוא נש"ן : (יה) חזק ראה
פעמו : רגליו אשר נועד בהם :
יביעון

נש (א) ויאמרו : לשמור בית דוד שלא יכחד בליגלל להמיתו בנזקו כח"ש"ח : (ב)
מתקוממי : המאשימים הקמים עלי תחוקי : (ד) יגורו : יתחשפו עלי בני אדם חזקים
לחששני ואני לא חטאתי להם כאשר ידעת אתם ה' : (ה) בלי עון : לא בעיתו להם והוא רבים
והקמים עמם ללכדני לכן עורה לקראתי וראתה בעיני : סקיים

אלהים צבאות אלהי ישראל הקיצה
לפקוד כל הגוים אל תחן כל בגדי און
סלה : ישובו לערב יהמו ככלב ויסובבו
עיר : ה הנה יביעון בפיהם הרבות
בשפתותיהם כי מי שמע : ו ואתה יהוה
תשחק למזו תלעג לכל גוים : י עזו אליך
אשמרה כי אלהים משוגבי : יא אלהי
חסדי חסדו כי יקדמני אלהים יראני בשרדי :
יב אל תהרגם פני ישבחו עמי הניעמו
בחילה והורידמו מגנו ארני : יג חטאת
פימו דבר שפתיו וילבדו בגאונם
ומאלה ומבכש שפרו : יד בלה בחמה

מצודת דוד

(ו) הקוים : ר"ל כמו שאתה מעורר עלמד לפקוד
את העכו"ם ללמד גמול חבלי חנינם כן אל תתן
חנינם לעולם לאלו הכוזבים העושים חון : (ז)
ישובו לערב : ר"ל ביום ישיבו עלי ולערב
טבים לביתי ובאשר נוולתי סבבו בעיר
לחשש אחרי ויבאו בקולם בעת החיסוס ככלב
הוא סבבב ומחשם והוא : (ח) חרבותי הלכ"ל
שמרנרים גפיהם כאלו יתנו חרבות ביד שחול
למיתני כי יאמרו מי שומע ולא יראו מאלהים (ט)
לעב לכל העכו"ם החושבים רע בעל ישראל : (י) עזו : הפני רוב חזקו כל שאלו חמתין על תשועתו
כי אתה חסדו אל בירי חון כח לעמוד נגדו : (יא) אלפי קשתיהם : העושים לג' חשש העולם וקדים
לי חסד עמי יכדני : יראני : חש שליבי חסד : בניעמו בחיל : חלה כמות הרב הניעם
כי המת נכח חן הלכ ולא יוכרו בהם ליקח חסד מוסר : בניעמו בחיל : חלה כמות הרב הניעם
הקיים להקום וסוריהם ומכשיהם אתם ה' : חסדו כי אז יוכרו ויקחו חסד מוסר : (יג) חטאת פימו
את ה' עשה להם בעון חטאת פימו וכו' ללכדים בעבור גאונותם : ומחלק : ומרוב הקללה
אשר יצא עליהם ומרוב הכח והרזון אשר יבואו יסמרו כדביות וז' לזה את כל הקורות לה : ויבוס

מצודת ציון

כלה
נש (ח) יביעון וידבדו כמו יביע אומר (לעיל
ט) : (י) אשמרה : ענין החמסה כמו
ואביו שחר את סבבו (בראשית ל"ו)
בשוררי : ענין רחום והבטח : (יג) הניעמו
חל' נע וכד : בחילך : כבודך : מבטח
לנו כנבור בחיננו : (יד) גאונם : חל' גאון :
ומחלה : חקללה : ומכש : רזון :
יביעון

כלה ואנימו וידעו כי אלהים מושל
ביעקב לאפסי הארץ סלה : טו וישבו
לערב יהמו בכלב ויסובבו עיר : טז המה
יניעון יועזר כי לא ישוב עו וילינו :
י ואני אשר עזה וארנן לבקר חסדך כי
היית משוגב לי ומנום ביום צר לי : יח עזי
אלך אמרה כי אלהים משוגב אלהי
חסדי :

בזמ א חור חבולר כשבח יואב ראש המלחמה לפני ארם כשרים אחרו לו לא חבולו של יעקב אתם
והיכן היה הכבוש שנבע ללבו : ולא היה יודע יואב לכשיב ושלל בסכרדיון והתפלל שהתפלל דוד
על המלחמה

יום יא א למנצח על שושן ערות מבתם
לרוד ללמד : ב בהצותו
את ארם נהרים ואת ארם צובה וישב

מצודת ציון

(טו) יניעון חל יע ונדל וילינו חל תלונסה
(יז) ומנום חל יוסה וברחם :
ס (א) שושן : טס כלי יבון עשויה בתחומת
שושן : ערות : ענין קישוט ועדי וכן
את הגור ואת הערות ח"ב יא : (ב) בהצותו
ענין ריב ומלחמה כמו בהצותם על ה' (במדבר
י) : זמחתו

מצודת דוד

את הרשעים הסס : ואיני חו : ולא יסיו עוד
בעולם : חוטל ביעקב : להושיע את החובים
בה לאפסי : חוטב על וידעו וכו' לומר לקנות
הארץ וידעו לעולם שאם חוטל ביעקב : (טז)
וישובו : הרשעים הסס יעשו מדה בדה כמו
שבו לערב לשחור וסבבו בעיר לחשם אחרי כן
יחזרו על אחי וזלזלם לעת ערב ויסובבו עיר
לנקט חזון ויהו חמלם לב : (טז) מהם כשהם
יהיו נעים לנקט חמלם לא יבצעו כי לא חמלו די חמלם אז יתלוננו ויהו חמלם לב : (יז)
וחלי אחר : כשהם נטש אחר עור כסיר : ובכל בוקר ארנן חסדך : ומנום : אחר דרך חמל
חארים הסס לחובו להחלט : (יח) עזי : חתם חוקי ולכן חזורה לך : חלפי חסדי : העושה לי חסד
בעולם :

ס (א) ערות ומנום : החזרה סוס סוס חסב לו כענין עבתם פו : למה - עשויה למה דעת אה
עם חיר סכל כל כשהם : (ב) בהצותו : כשהם עם ארם וכו' : ויום
יואב

יואב ויד את אהום בניאמלח שנים
עשר ארף : ג אלהים ונחתנו פרצתנו
אנפתת שובב לנו : ד הרעשתה ארץ
פצמתה רפה שכריה כי מטה : ה הראית
עמד קשה השקיתנו יין תרעדה :
ונתתה ליראיה גם להתנוכס מפני קשט
סלה : ז למען יחלצון ידיה הושיעה
ימינה וענני ועננו כי : ח אלהים דברה
בקדשו אעלזה אחלקה שכם ועמק
סוכות אמרד : ט ליגלעד ולי מנשה
ואפרים מעוז ראשי יהודה מחוקקי :

מצודת דוד

יואב : כשהם דוד ללחם עם ארם יא ארם
לעזור לארם וכן יואב טוהיערכה ללכת לקראת
ארם לבל יעזור להחבר עם ארם וערכו עמו
המלחמה וסכה יואב בכס : (ג) פלחמו ר"ל
כחו עיר סכרו חומתם אז בחים לתוכם חלל
דוח כן בחם המלחמה עלינו חלל לך : חלפת :
ססה עד עתה כעשת עלינו ומעת' בעדך אוחמו
בכשקט ומנוח : (ד) הרעמתה : ססה כרעמתה
לרננו וכקפת אוחם עתה רפא לא שגריה כי
כשה לעבר בתכלית הסמלות : (ה) הראית עד
סכה הראית עתה כסילם קשה והשקיתנו יין
תרעלה כהעטס את סלנו לרוע תכונתו וכוף
חמל על חרבי סרות : (ו) נתחם : מעתה
חמל ליראיה סרהם להתרועם בעולם : חסני
קדש סלבי יעבור למת לעולם דבריו כחמת נכסיו עמד בשלום על אדמתם : (ז) יין יחלצון
כסיר סל ירדדו יסיו חלצון סכריות לואת כושיעם לי ביחיד וענני : (ח) חזרו דקדשו : ערות
קדש דבר ע"י נכיליו חסר חלצון ואשמה בתלבוהי והמשול חמל רב : חלוקים : חקיות סכרם
חמל ליראיה ויחמד לכס ולחלקים : (ט) לי גלעד : כי ראש צרם ק סבירי וחבתם : חמל רבם ח
יגלה יחור בימי יסיו חלמס חמת החלתי : חצוה ראשי : חווק לרשעי לחסרי חן סכרבי לחוקקיי
ליו סרם סל ונכניעם לי

מצודת ציון

(ג) זמחתו : עזבתנו : סלחמו חל סרה :
חלפת : חל אף וחמם : חסוב : ענין סמס
וכשקט : (ד) סלחמם : ענין בקיעם וכו' :
בין פליס לחציו (כנת פס) : (ה) הרעלה :
חל' ערל ואעוס כמו ערלה חזום (ירמיה ז)
(ו) נתתם כמו חתן עבר בנקים עתה ורננו
כמוכו : כס להתנוסס : חל' כס וכלום וכו'
ענין כרמס וכבסס כס כגבוס : קושט : ענין
חמת וחמס כמו קשט חמרי חמת (השלי כב)
(ז) יחלצון : ענין סלוסס וכו' : (ח) כס
סוכות : סס סרות חקיות : (ט) מחוקקי : כן
יקראו סרסרם ע"ס ססס כותים כמוקים וכן
וחוקק חבין רגליו (בראשית חט) :

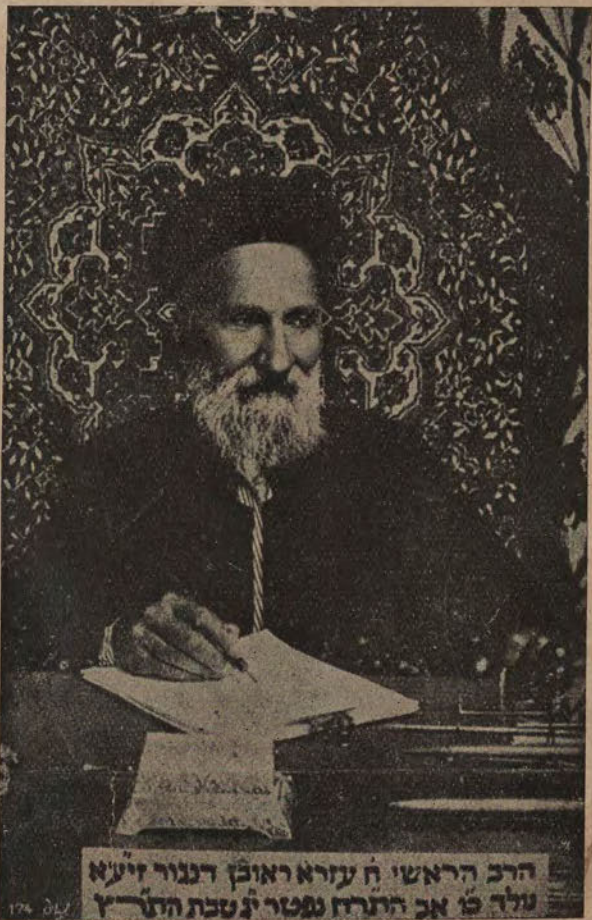
מִזֶּבֶד סִיר רַחֲצֵי עַל אֲדָוִם אֲשֶׁלֶךָ
נִעְלֵי עָלַי פְּלִשְׁתֵּי הַתְּרוּעָעִי : א מִי
יִבְלִנֵי עֵיר מְצֹר מִי נַחְנֵי עַד אֲדָוִם :
י הֲלֹא אַתָּה אֱלֹהִים וְנַחַתְנוּ וְלֹא תִצַּא
אֱלֹהִים בְּצַבָּאוֹתֵינוּ : י הֲבָה לָנוּ עֲזָרַת
מְצֹרוֹשׁוּאָה תִשׁוּעַת אָדָם : י בֵּאלֹהִים
נַעֲשֶׂה חֵיל וְהוּא יְבוֹס צָרֵינוּ :

זו התפלה אחר דוד כשהיה בורח מפני שאול : וכל מחשבותיו ובקשתו הים להאריך לו ימים לא
בשגיל תאות-עופ"ו רק להתעסק ביראת ה' כל ימיו :

סא
א לְמַנְצָחַ עַל נְגִינַת לָדָוִד : ב שְׁמִיעָה
אֱלֹהִים רַנְתִּי הַקְשִׁיבָה
תִּפְלְתִי : ג מִקְצֵה הָאָרֶץ אֲלֶיךָ אֶקְרָא
בְּעֶטֶף לִבִּי בְּצֹר יְרוֹם מִמְּנֵי תַנְחֵנִי :

מְצֹדֶת צִיּוֹן
(א) סיר קדוש : נעליי חלשן חקעול העשוי
כסגור בו כמו חקעולין וצריחין (כחמים י' ור"ל
כלי ברזל הסודרים את הכנל : עלי בעבורי
התרועעו" חל' תרועס : (יא) יובילני ענין
באדם כמו לרקחות טובל לחלך (לעיל חס) :
מבור : מבצר חזק שאין לכבשם חבלי המור :
כחמי : ענין הכבשם : (יב) זנחתנו : עזבתנו
(יד) חיל' כח ואומץ : יצום : ענין דרכים
ורחמים :
סא (א) נגינת : שם כלי נגון : (ג) בעטוף
חל' עטיפה ולבשים :
ולא כדרך הקדש : (ג) כבש : אתה תן לנו עזרת חסר אבל תשובת אדם היא שוא וחין כס תיעלת :
(יד) בחלשים : בעזרת אלהים נעשה נבונה להתחזק על העבד"ס ובהוא הוא ברוחם צרינו :
סא (ג) מקצת הארץ : כשהיה נלחם עם הארץ כשהיה בקצה הארץ דמין נא"ו כאשר לבו מעוטף
בגנות חקקם חלץ שנתמס אותי בגור כרס חתני ר"ל אלמנת חלשים חקקים חמי :

בן ימים נשכחה אל מן המזרח

הרב הראשי ה עזרא ראובן דגנור זיעא
עלד כי אב התרח נפטור יטבת התרץ

חומר עשירין אחרים כגון חלשים : (ט) כן : כאשר נזכר החלשים כן חזק
לעז כאשר לא תבוא עלי חלחלה כלל : לשנתי : בעת חלשם נדרי בכל יום חזיר אז לשקר כי חזק
לי לירור כחיים בכל יום על סלא באה עלי חלחלה חלירור בעת החלחלה שאכלל הן האויב ולכן
אותו :
סב (ב) אך וכו' : לא חסתי תחלתי באדם אך אל חלשים תקוה כפטי כי חשולם יאועת חסרו
(ג) אך הוא נורי : ולא זולתו :

מזמור לדוד

ד כי היית מחסה לי מגדל עוז מפני
 א׳ אויב: ה אנורה באהדך עולמים אחסה
 בכתר כנפיק סלה: ו כי אתה אלהים
 שׁמעת לנדרתי נתת ירשת יראי שמך:
 ז ימים על ימי מלך תוסיף שנותיו כמו
 ח דוד ודור: ח ישב עולם לפני אלהים חסד
 ט ואמת מן יצרהו: ט בן אומרה שמך
 ק לעד לשלמי נדרתי יום יום:

תפלה נגד שוכליו והתעורר לדורו שלא יכיה להם בטחון על חמון והיאך חספת חמון הוא ככל כנלים:

סב א למנצח על ידותון מזמור לדוד:
 ב אך אל אלהים רומיה
 ג נפשי ממנו ישועתי: ג אה הוא צור

מצודת דוד (ד) כי היית: העולם היית מחסה לי כחגל
 חזק: (ה) אגורה * וכ"כ אגורה באהליך עד
 עולם להיות כסתר בה חסני האויב והוא ענין
 חליטה: אחסה וכו' * ככל הדבר בח"ס: (ו) *
 שׁמעת * מעולם שמעת לנדרתי אשר נדרתי בעת
 סלחתי מול האויב כי נתקבל בליון ונתת ארץ
 האויב להיות ירשת ישראל יראי שמך: (ז) ימים *
 שלמי בדם ענה ולא אמות ביד האויב וטותי יכיר כשני כל סדורות וחס טבעים טוב * חלק * על
 עמלן חסר וכן כי אין חסדך יוכל אתכם (ירמיה לח) ויבדוק אחר על עמלן: (ח) לפי חליטה
 צב"מ חזבלי לכת לארץ העמים להלחם בהם * חסד ואמת ייחסי המקום ואמימת טבעתו וה
 מוות לשמרו מן האויב חזבלי חלחמה: (ט) כן * ר"ל כמו שאני חזירי חלחמה כן אדם
 לעד כאשר לא תבוא עלי חלחמה כלל: לשלמי * בעת חלחם נדרי בכל יום חומר אז לשמר כי חסד
 לי לידור ימים בכל יום על שלח בדם עלי חלחמה הלידור בעת החלחמה שאכלל מן האויב ולכל
 אותו:
 סב (ב) אך וכו' * לא חמתי תחלתי בדם אך אל חליטה תקום כשני כי מעולם ישועתי חמון *
 (ג) אך הוא צור * ולא וולתי:

בכבודתו ר"ל כמו תה סבינו הוא בלחם היה
 בעבדו אשר זכרנו וכו' כן השמיעה בלחם חמון
 ולא נדרך מקום: (יג) סכה * אתה תן לנו עזרת חסר חבל תשועת חסר הוא שרא ואין בה תיעלת
 (יד) בלחסי * בעזרת חליטה נעם נבונה להתחוק על סעכו"ס והוא הוא חרות ציונו:
 סא (ג) מקום חסר * כססיה ולחם עם חסר חסר כשני בקרב חסר רחוק וכו' כחצר לבי מעוק
 נבנות חקקם חליך שתתנה אותי בצור חסר חמון * ר"ל חלחמה חליטה חסר חמון:

قطعة شظية / إدراج وجد(ت) مع كتاب fragment/insert found with book

ד כי טוב חסדך מחיים שפתי ישכחונך :
 ה בן אברכה בחיי בשמה אשאכפי :
 ו כמו חלב ודבשן תשב ענפשי ושפתי
 רננות יהללפי : ז אם זכרתיך עד יצועי
 באשמרות אהנה בך : ח כי היית עזרתה
 לך ובצל כנפיק ארנן : ט דבקה נפשי
 אחריך בי תמכה ימיןך : י והמה לשואה
 יבקשו נפשי יבאו בתחתיות הארץ :
 יא יגרהו על ידי חרב מנת שעלים יהיו :
 יב והמלך ישמח באלהים יתהלל כל

מצודת ציון

ראיתך : עוזך : על הארץ ואחר וכמ"ס וארון
 עוזך (לקח קלב) על שהאם בפלתיסיה כח
 המקום כמ"ס כס"א : (ו) חלב : מיטב כמו
 ואלכו את חלב הארץ (בראשית מה) : דבשן
 דבשן : ושפתי : ענין חמירה כמו שם אחת
 (שם יא) : (ז) אם : ר"ל באחת כמו כי אחת
 הכסף (שם ז) : יצועי : משלשן חמירות המטה
 באשמרות : הם שלש חלקי הלילה ודרך האדם
 לסקו אז חמירתו : (י) לשואה : ענין שמה
 (יא) יגרהו : ענין הולך ופסיכה כמו וכאם
 סגרים (איוב יד) : תחת : מל' תחת ומתן
 יסגר

מצודת דוד

הנשבע
 הקודם ולראות עוזך שהא הארועם הכבוד אשר
 יסגן עלי : (ד) כי טוב חסדך מחיים ר"ל
 כי כל טוב חסדך מכתובת החיים הוא לחנן
 יפחוקן שפתי בעודי כי לולא זאת לאם לי
 חיים ולוא אחלוס להיות במקום המקודש לחנן
 אשגורם : (ה) כן אברכו בחיי ר"ל וכאשר
 אשכ במקום המקודש חמיה כן ואברכו כל ימי
 חיי וואח כפי בהזכרת חסדך להתפלל חלוק (ו)
 כמו חלב דבשן : כמו שתבנה שבע מחללי חלב
 דבשן כן תבנה נפשי אם יכלל פי את ה' בהרבה
 לשורות של רגמות : (ז) אם זכרתיך : באחת
 זכרתיך בסיתוי על יצועי ובאשמרות הלילה
 כשאתי חקרו חמיהם מחשב חייך : (ח) כי

היית : על פי היית לי לעזרה ובעבור חסיון כל כנפיק ארנן לך : (ט) דבקה : על פי דבקה נפשי
 ללכת אחריך לוא תמכה בי ימיןך לכל אמוט : (י) לשואה : משלשן חמירות המטה על השמים את נפשי
 ולחמיתם בלא הייתי רשע חוטא : יבאו : לוא יבאו בתחתיות הארץ חושבים עד עפ"י (יא) יגרהו
 כתיינים יגרו ויפסיק דמם ע"י חרב ויהיו לחמיה לשועלים וחמיות השם : (יב) ואחר : על עימו
 חזי שהא ישמח בשמעות ה' וגם כל הנשבע בה' יתהלל בשמעותיו כי הנשבע בה' הוא חמיתו בו
 וית לל ח"כ בהתשועה הכאה לו חמנו כי ישתנה עמנו על ששכיל לרעת מה' הוא החלבים
 כי

הנשבע בוכי יסבר פי דוברי שקר :
 בעלי חכמות דרשו זה החומר על שהשלך לכוז אריות ופסל לוד ברות הקודם המאורע והתפלל
 ע דמיאל חזונו סיה כח"ס לחוקים ומכנן חסר תוליר יקמו ויהיו סריסים כסילל חלוק ככל
 סד א למניצח מזמור לדוד : ב שמע
 אלהים קולי בשיחי מפחד
 אויב תצר חיי : ג תסתירני מסוד מרעים
 מרגשת פעלי און : ד אשר שגנו כחרב
 לשונם דרכו חצם דבר מר : ה לירות
 במספרים תם פתאום ירהו ולא יראו :
 יחזקו למו דבר רע יספרו לטמון
 מוקשים אמרו מי יראה למו : ז יחפשו
 עוגת תמנו חפש מחפש וקרב איש וקרב

מצודת דוד

כי יסכר כלשר יסגר פי סהרבר עלי שקר בפני
 שאלו דראונו שלג יוכל לו ולאכטי ווא אחת
 חזי ואכטי הכנענים בה' :
 סד (ג) שבע אלבים קונו : ארז"ל שאחרו
 דוד בעבר דמיאל על שהשלך לכוז
 אריות ע"י תחבולת סריס ונפסי סריס חזרעו
 חזר כהדר בערו : בשיתוי : בעת אשפר
 תלואות : חלוק חזיר : הם שני חלקי הירוש :
 (א) יסוק : חמית סריס קונו חמית חמית
 הסקבון שקבאו יחד להתייען בדבר : (ב) שכני
 חדרו לשונם כחבר להבטוח חות : בעיני החלך
 דרכו : הכינו לשונם כחן הכוס על הקמת בעת
 בררכו : דבר חר : להחיות חותי בגוב אריות : (ג) לירות : להשליך סתן בחסרת על חסם ופתאום
 יפליכו ולא ייראו מה' : (ד) יחזקו למו : כיו מחזקים בייסם את סד ר כיוע ויבנה סיועם
 ויספרו ל לוא להשוען חוקק על דמיאל ואחרו חזי ירחם חמיתם ר"ל שחזרו חין חמנו חרונם שכל
 עתם סיה על דמיאל : (ז) יחפשו : סיו מחפשים לחזק עוליה להחיות וכחשר תמו את החפשו
 סיו מחפשים ומחזו הענה סיה כ"א חמיתם כקרכו בעומק סלג לגל ורגשי חזי :

מצודת ציון עמוק

(יב) יסגר : הוא כמו יסגר וכן יסגרו חמיות
 (בראשית ח)
 סד (ג) בשיתוי : ענין סתור התלואות : (ג)
 מסור : ענין ענה הכעסה בסוד :
 חרכתי : ענין הקבול כמו למה רגשו מויס (לעיל
 ב) : (ד) סגנו : חדרו כמו חייך סגנוים (לעיל
 חס) : (ה) לירות : להשליך כמו ירה בים
 (שמות עז) : (ו) למו : להס : (ז) עולות
 עלילות : תמנו : כמו תמנו וכן חמיי ה' כי
 לא תמנו (איכה ג) וואח חל' תם והשלמה :
 יתגודרו

יחזקו למו : כיו מחזקים בייסם את סד ר כיוע ויבנה סיועם
 ויספרו ל לוא להשוען חוקק על דמיאל ואחרו חזי ירחם חמיתם ר"ל שחזרו חין חמנו חרונם שכל
 עתם סיה על דמיאל : (ז) יחפשו : סיו מחפשים לחזק עוליה להחיות וכחשר תמו את החפשו
 סיו מחפשים ומחזו הענה סיה כ"א חמיתם כקרכו בעומק סלג לגל ורגשי חזי :

סלה : טו לכו שמעו ואספרה כל יראי
אלהים אשר עשה גנפשי : י אליו פי
קראתי ורוםם תחת לשוני : יח און אם
ראיתי בלב לא ישמע אדני : יט אבן
שמע אלהים הקשיב בקול תפלתי :
כ ברוך אלהים אשר לא הסיר תפלתי
וחסרו מאתי :

זו הסודור הוא נכבד האור כנודע ונס נלאר על קיבוץ נליות ועל מלחמות נוב והננו ונאותו
פעם יביה ס' אחר :

סו א למנצח בנגינות מזמור שיר :
ב אלהים יתנונו ויברכנו יאר
פניו אתנו סלה : ג לרעת בארץ הרבה
בכל גוים ישועתך : ד יודוך עמים אלהים
יודוך עמים כלם : ה ישמחו וירננו לאמים

מצודת ציון

ובעל מוח : (טו) אכן - בלחת :
סז (ד) מזמור - חל' יער : תנחם - תנחם :
באחרון לא תחרב עור : (טו) לכו שמעו - אחר
דוד אל ימנ לבכם מלכאחיך כי שמעי זכו את
אשר עשה ליכפשו וזהו תאחיכו שם לכא ישעיה
כזאת : (י) אליו פי קראתי - בעת הייתי בחרב
ורוחם - רוחם ס' היתה תחת לבוני ר"ל ספרתי רוחותי כאל : (יח) און וכי - אף כדראיתי
בלבי עון ר"ל אף אם חשבתי לעשות עון חס עכ"ל לא ישמע ס' ר"ל עשה עיניו כאלו לא ישמע ולא
יודע מחשבת כי אינו חרף מחשבה רעה להיעשה ולא דמס את תפלתי בעבור החשבה הריא :
(כ) לא הסיר תפלתי - חזור להעלה לומי מזה תדעו כאשר שמע אלי כן ישמע אליכם ותנאלו מן
הטובה :
סז (ג) יתנונו - ישעיה עתה חניכם : יאר פניו - יראה לנו פנים חלירות ונחמדות : (ג) לרעת
ככדי שיכא נודע בכל הארץ דברך אלתם תגלס נמול להאמינינו כד : (ג) בכל גוים - התשובה
שתעשה לעמך ימים נודע בכל גוים : (ד) יודוך : און יודוך כל העכו"ם בראותם אליכו וקחם
כבר הכפטיים נד : (ה) לאומים :

כי תשפט עמים מי אשר ולאמים בארץ
תנחם סלה : י יודוך עמים אלהים יודוך
עמים כלם : י ארץ נתנה יבולה יברכנו
אלהים אלהינו : ח יברכנו אלהים וייראו
אותו כל אפסי ארץ :

תפלה טרמס ונפלאה שעשה דוד על סמך יריב שבא לירושלים ביומי חזקיהו כחג הסוכה נס נתכבד
כנאות על טובות שיהיה לנו ביותם המשיח :

סח א למנצח לדוד מזמור שיר : ב יקום
אלהים יפוצו אויביו וינוסו
משנאיו מפניו : ג בהנהרה עשן הנהרה
בהמס רונג מפני אש יאברו רשעים
מפני אלהים : ד וצדיקים ישמחו יעלצו
לפני אלהים וישישו בשמחה : ה ישירו
לאלהים זמרו שמו סלו דרכב בערבבות

מצודת דוד

העכו"ם סלו הרעו לישראל ישחוו לו בראותם
אשר תספוט העמים במישור ר"ל בדיון הרקוי
לפי הגזול ולכן ישחוו על אשר חנעו מלעשות
רע לישראל : ולאומים - את העכו"ם הסס
תנכסם בחר' לעולם לעייל בה לארצה ולהיטב
בשקט ושקט : (ו) יודוך - גם בעבור זה
כולס יודוך כי יראו אף לעכו"ם תשיב לכ"א
כנמולו : (ז) ארץ - אז תתן הארץ את
יבולה : (ח) יברכנו - ר"ל על כי יברכנו אלכ'
לזה יפחדו חמנו כל היושבים בקלות
חויבי ישראל קראים חויבי המקום : (ג)
כסדרוף עש' - כמו הענן הכנחף חוקיוו ברוח כל בן תגדוף החויב בשי"ש קלס : (ה)
סז

מצודת ציון

(ו) יבולה - פריס ונחמס : (ח) אפסי -
קלות :
סח (ב) יפוצו - עיני פזור : (ג) כסדרוף -
עיני דחיסה כמו עלס דרף (ויקרא
כו) : כהם - חל' כהמס והמנס - דוגני טעוב :
(ד) יעלצו - עיני שמחה : (ה) סולו - עיני
המס והמנסה כמו סולו סולו המסילה (ישעיה
סג)

אֵלֵי שְׁנֵאֵן אֲדָנִי בָּם סִינִי בִקְדָשׁ : י
 עֲלִיתָ לְמָרוֹם שְׁבִית שְׁבִי לְקַחְתָּ מִתְּנוֹת
 בְּאָדָם וְאַתָּה סוֹרְרִים לְשִׁכַן יְהוָה אֱלֹהִים :
 כ בָּרוּךְ אֲדָנִי יוֹם יוֹם יַעֲמֵם לָנוּ הָאֵל
 יִשׁוּעַתֵּינוּ סֵלָה : כא הָאֵל לָנוּ לְמוֹשָׁעוֹת
 וְלִיהוָה אֲדָנִי לְמוֹת תּוֹצֵאוֹת : כב אֲך־
 אֱלֹהִים יִמְחַץ רֹאשׁ אִיבִיו קְדָקֵד שִׁעָה
 מִתְהַלֵּךְ בְּאַשְׁמִיּוֹ : כג אָמַר אֲדָנִי מִבֶּשֶׁן
 אָשִׁיב אָשִׁיב מִמְצֻלוֹתַיִם : כד לִמְעַן
 תִּמְחַץ רִגְלֵךְ בָּדָם לְשׁוֹן כְּלָבֶיךָ מֵאִיבִים
 מִנְהוּ : כה רָאוּ הַלִּיבוֹתֶיךָ אֱלֹהִים הַלִּיבוֹת

מצודת ציון

(יח) אֵלֵי : שָׁרִים וְגִדּוּלִים כְּמוֹ אֵלֹהֵי יִשְׂרָאֵל
 (זכורִים יב) : טָלָן : כִּן יִקְרָאוּ הַמַּלְאכִי מְרוֹם :
 (כ) יַעֲמֵם עֵינָיו הַטְּעַמְתָּ חֵטְא כְּמוֹ חֶזֶן מַעֲמָם
 (סג) (כב) יִמְחַץ : עֵינָיו רִיבָה וְפָצְעָה כְּמוֹ
 מוֹחֵת רֹאשׁ (מִקְקוֹ ג) : (כג) מַחֲלוֹת יָם
 מַעֲוָק הַיָּם : (כד) מִכֹּה : עֵינָיו סִכְּתָה מִזֶּן
 כְּמוֹ תֵן הוּא (שְׁמוֹת יז) : שָׁרִים

מצודת דוד

זה הוּא בַעֲוֹנוֹתָיִם כִּי טוֹף הִדְבַר יִהְיֶה גֹאֲלִי שְׁלֹמֹה
 כִּי רָאִה חִצְתָּךְ לִפְנֵי הַמְּקוֹסֵי הַלֵּל מִלְאכֵי רַבְּנוּ
 הַיָּם הַרְבֵּה רַבְּנוּ שָׁרִים וְיָם : שׁוֹכֵן בַּסֶּף אֵף בַּעֲת
 צִוּוּ בִקְדוּשְׁתוֹ לַהֲרִי סִינִי לִיתֵן הַמְּרוֹם כִּי בַסֶּף
 הַמַּלְאכִים יִרְדוּ עִמּוֹ וּבָבֶל עַתְּ הַיָּם קְרוֹבוֹתֵי
 לַשְׁכִּיבָה : (ט) עֲלִיתָ לְמָרוֹם : וְעַכְשָׁיו אַתָּה יִשְׂרָאֵל
 עֲלִיתָ לְמָרוֹם רִ"ל רַחֵם יְדֶךָ לְהַתְּנַבֵּר עֲלֵיכֶם
 לְקַבֵּל אֶת הַתְּהִלָּה וּשְׂבִיתָ אֹתָהּ מִיַּד הַמַּלְאכִים

וְלִקְחָתָה אֹתָהּ לְחַתְּכָה לְבוֹת מִלִּיבֵי בְּבִי אֲדָם וְלֹא בִין מִלְאכֵי מַעֲלָה : וְאֵף סוֹרְרִים : אֵף כִּי כִרְבוּ
 לְמִדָּה מִחֲרִיבֵי ה' עַבְדֵי וְתִרְבֶּה לִבָּם וְרוּם עַל הַשִּׁכְּן לִשְׁכּוֹן בָּם : (כ) בְּרוּךְ אֲדָנִי : רָאוּ לָנוּ לְוַתֵּךְ
 בְּרוּךְ ה' אֲשֶׁר בָּכַל יוֹם טוֹעֵן לָנוּ וְרִ"ל בְּרַבְּנוּתוֹ אוֹ טוֹבוּתוֹ וְקָרַב דְּבַר הַתְּהִלָּה מִלִּיבֵי הַיָּם : הוּא
 הָאֵל הַמְּוֹשֵׁעַ לָנוּ עַד ט"ס : (כא) אֵל לְמוֹשָׁעוֹת : הוּא לָנוּ אֵל לְהוֹשִׁיעַ וְלֹא לְהַבִּיא הַרְעָה עִם כִּי
 בִּידוֹ הִרְבֵּה מִיַּד הַיָּם : הַטְּעַם מִן טוֹף לְהַבִּיא הַמִּיתָה מ"ה לֹא יִבֵּי אֵלֵינוּ : (כב) אֵף וְכו' : אֵף
 בְּזַמְנֵי הַמִּיתוּת הַיָּם יִמְחַץ רֹאשׁ אִוִּיבֵי וְלֹא רִאשִׁילוֹ : קִרְקַךְ שַׁעַר : כִּן קִרְקַךְ גֹּבֵה שֶׁרָאָה כִּי שֶׁסֶּמֶל
 שֶׁהָאֵל הַיִּלְדֵי וְהַיִּלְדֵי וְהוֹסֵב עַל יִמְחַץ לְוַתֵּךְ בְּסֶם יִמְחַץ קִרְקַךְ טַל מִן שֶׁהוּא הַתְּהִלָּה וְהוֹתֵן
 בְּאֲשֵׁר לֹא טַל הַיָּם : (כג) אֲמַר אֲדָנִי : כְּכֹר הַטְּעִיָה לָנוּ לְהַטְּעִי הוֹתֵנוּ הַיָּם הַטְּעוֹלִים הַמַּלְאכִי
 לְפָרִי הַטְּעַן אֲרֵעִים בְּמַרְע' שָׁן : מַחֲלוֹת יָם : רִ"ל מַעֲוָק הַבְּלוּת : (כד) לְחַטֵּן תַּחֲתוֹ : הַטְּעַן
 תַּחֲתוֹ בְּזַמְנֵי עֲשׂוֹת קִחָה בַּעֲבֹרֵם לְחַטֵּן יִסִּי רִגְלֵךְ כְּרִאִין כְּלָאֵס הַמְּוֹשֵׁעַ : עַל כִּי תִדְרֹךְ בְּדָם
 סוֹרְרִים וְתִלְכַךְ רִגְלֵךְ בְּדָמָם : מִיָּסֶה סִכְּתָה מִזֶּן כ"ח מ"ל כְּלָבִי יִסִּי הַיָּם הַיִּוִּבִי' כִּי לִנְקָא
 רַע

אֵלֵי מַלְכֵי בִקְדָשׁ : כו קְדָמוּ שָׁרִים אַחַר
 נְגִינִים בְּתוֹךְ עֲלָמוֹת תּוֹפְפוֹת :
 כז בְּמִקְהֵלוֹת בָּרְכוּ אֱלֹהִים אֲדָנִי מִמְּקוֹר
 יִשְׂרָאֵל : כח שָׁם בְּנִימָן צָעִיר רָדַם שָׁרִי
 יְהוּדָה רִגְמַתָּם שָׁרִי וּבְדוּן שָׁרִי נִפְתַּלְתִּי :
 כט צוּה אֱלֹהֵיךָ עֲזוּה עֲזוּה אֱלֹהִים זוּ פָּעַלְתָּ
 לָנוּ : ל מֵהֵיבֵלְךָ עַל יְרוּשָׁלַם לָךְ יוֹבִילוּ
 מַלְכִים שָׁרִי : לא גַּעַר חִית קָנָה עֲדַת
 אֲבִירִים בְּעִגְלֵי עַמִּים מִתְרַפֵּס בְּרִצֵּי

מצודת דוד

ר"ל רָאוּס חֵסֶה לָזֶם כִּי כְאֶשׁ רָאוּ הַלִּיבוֹתֶיךָ אֵל
 תוֹךְ הַיָּם בַּעֲוֹנוֹתֵינוּ : בְּקִדְשׁ : הַשִּׁכְּן בְּשָׁמַי
 קוֹרֵם : (כו) קְדָמוּ שָׁרִים : כְּאֶשׁ כְּשֶׁכְּמוֹ אַחֲרֵי
 וְהִלְכוּ בְּהִרְבֵּה וּמִזְרִים נִעְנְבוּ אוֹ הַשְׁרִיטִים סִקְדֵימּוֹ
 לְסוֹרֵר בַּסֶּף אֶת הַשְׁרִיטִים וְאַחֲרֵיכֶם נִגְנוּ הַמַּחְנִיכִים
 בְּכָלִי נִגְוֹן לְבַסֵּם קִקְלוּ : בְּתוֹךְ עֲלָמוֹת : הַסֶּם
 מְרוֹם וְהַבְּרוּתִים' בִּינִיכֵן הִיוּ מוֹסְפוֹת לִנְגֵן בְּקִסָּה
 לְסוֹרֵת עַל הַסֶּם : (כז) מַחְקָלוֹת : בְּקִקְלֵךְ רַב
 בְּרָכוּ אֶת ה' : מִמְּקוֹר יִשְׂרָאֵל : הַמַּחְדְּכִים הִיוּ
 אֵלֵינוּ בְּכָלִים מִמְּקוֹר יִשְׂרָאֵל ר"ל מִזְרַע יִשְׂרָאֵל כִּי
 הַזְרַע בְּתֵי הַמְּקוֹסֵי וְדוּגְמָתוֹ וְהוֹתֵי יִשְׂרָאֵל יִלְאֹךְ
 (יִשְׁעִים חט) : (כח) טַס : בַּעֲבוּר הַיִּוִּבִיבֵי אֵל
 הַיָּם שִׁדְרָה טַס זָכַם בְּיַמִּין צָעִיר הַטְּעִיָה לְחַתֵּן

מצודת ציון

(כו) שָׁרִים : מְשׁוֹרְרִים : עֲלָמוֹת : נְעוּרוֹת :
 תּוֹסְפוֹת : מ"ל תּוֹף וְהוּא כְּלִי שִׁיר : (כח) צָעִיר :
 קָטָן : וְרוֹדֵם יַעֲנִין מִמְּעַלָּה כְּמוֹ רֹדֵם בְּקִרְבֵי אִוִּיבִיר
 (לְקַחֵן קִי) : רִגְמַתָּם : עֵינָיו הַטְּעַמְתָּ לְחַבִּים :
 (ל) יוֹבִילוּ : יִבְיָאוּ : שִׁי תַשְׁוִּיר כְּמוֹ יוֹבֵל שִׁי
 לֵס' (יִשְׁעֵי יח) : (לא) גַּעַר : עֵינָיו נִקְעַת
 כְּיוֹסֵף : אֲבִירִים' חֲזָקִים : מְתַרְפֵּס' עֵינָיו רִחִים'
 כְּמוֹ בְּרַגְלֵה רַסֵּם (דְּרִיחָל ז) : בְּרִצֵּי יִמִּין' רִגְוֹן
 בְּזֵר : כְּמוֹ סוֹד : כִּי בְּזוּח' מִתְחַלֵּף וְכֵן וְכִסּוֹ
 לְבַסֵּי יִצְוֹר (שֶׁה יח) : קְרָבוֹת : מַחְלָמוֹת כְּמוֹ
 בְּיוֹם קִבֵּי (לְקַחֵן עח) : יִאֲחִי

וְהוֹתֵנוּ שָׁלוֹן הַיָּם לְפִיּוֹת רֹדֵם וְהוֹסֵל בְּיִשְׂרָאֵל כִּי הַסֶּם יִרְדוּ תַחֲתָה אֵל הַיָּם וּבַעֲבוּר זֶה זָכַם לְמַלְכֵי כֵן
 אֲרִז'ל : רִגְמַתָּם : הִיוּ רֹגְמִים עֲלֵיכֶם בְּכָלִים כִּי הִיוּ מִתְקַלְחִים בַּסֶּם : שָׁרִי זְבוּלוֹן וְכו' : וְכֵן הַסֶּם
 הַיָּם רַגְמוֹס בְּכָלִים וְהוֹסֵב לְמַעַל לְוַתֵּךְ רָאוּסִים הַסֶּם לָכֵן כִּי אֲדָם כְּמוֹ טוֹבֵה יוֹרֵדִים עַל הַסֶּם
 (טז) זֶה אֲלֵסִיד' כְּכֹר זֶה אֲלֵסִיד' הַעֲוֹן וְהַחֲזוֹק אֲשֶׁר יִבֵּא לָךְ : עֲוֹה אֲלֵסִים ז' : ר"ל כְּעוֹן הוּא הַבֵּא
 מִחֲלוֹסִים אֲשֶׁר עָשָׂה עַל הַסֶּם זֶה בַּעֲלָמוֹ כְּכֹר פִּעֵלָת לָנוּ עַל הַכְּאוֹלֵה הַיָּם כִּי לֹא עֵינָיו הַכְּאוֹלֵה
 שְׁמוֹרֵם וְזוֹכְרָת לְבוֹת דּוּגְמַת אֲלוֹתֵי חֲזָרִים : (ז) הַסִּיכְלֵךְ : מַכְבּוֹד הַסִּיכְלֵךְ אֲשֶׁר הִיא עַל יוֹרְשָׁלַם
 יִסִּי הַסִּיבָה אֲשֶׁר הַמַּלְכִים יִבְיָאוּ לָךְ מִמֶּנִּי : (ח) חִית קִסָּה : הוּא סְרוּסֵם לְחַיִּים סוֹד בִּין הַקְּבִיטֵם אֲשֶׁר
 בַּעֲבֹר הַיָּם עַדֵּם חֲזָקֵךְ בִּין עֲלֵי הַטְּעוֹלֵי ר"ל חֲזָקֵךְ טְבִיבֵם : מִתְרַפֵּס : נַעֲשֶׂה מְרוֹמֵם ר"ל מוֹכֵב
 וְיִוֹדֵד בַּעֲבוּר רָעוֹ הַטְּעַף כִּי הַבְּלַעֲדֵי הַטְּעַף חִין לְגִלוֹתוֹ לְהַכְּנִיעַ זָרוֹן לָנוּ :

בְּסֶף בְּזֶרַע עֲמִים קָרְבוֹת יִהְפְּצוּ : לֵב יֵאָתֵיב
חֲשָׁמַיִם מְנִי מְצָרִים כּוֹשׁ תִּרְיֵץ יָדָיו
לְאֱלֹהִים : לֵב מִמְלַכּוֹת הָאָרֶץ שִׁירוּ
לְאֱלֹהִים זְמִירוֹ אֲדֹנָי קְדָה : לֵד קִרְבֵּב
בְּשָׁמַי שָׁמַי קֹדֶם הֵנִי יִתֵּן בְּקִלְדוֹ קוֹדֵעוּ :
לֵה תִנּוּ עֵז לְאֱלֹהִים עַל יִשְׂרָאֵל נִאֲוֹתוֹ
וְעֵזוֹ בְּשִׁחְקִים : לֵו נִוְרָא אֱלֹהִים מִמְּקַרְשִׁיךָ
אֵל יִשְׂרָאֵל הוּא נֹתֵן עֵז וְתַעֲצֻמוֹת לְעַם
בְּרוּךְ אֱלֹהִים :

יום ג' ס"א לְמִנְצַחַת עַל שׁוֹשְׁנִים קְרוּחַ :
ב הוֹשִׁיעֵנִי אֱלֹהִים כִּי בָאוּ
מִים עַד נַפְשִׁי : ג טְבַעְתִּי בֵּין

מצודת ציון

(כג) יאתיב : יבואו כמו אתה בוקר (ישעיה
כח) : חשמלים : ענינו גדולים וחזקים וכן
חשמלים וכניו : מני : כמו חן : תרין : חלשון
ריב : ורדופים : (כד) תנו : אחרו כמו נתנו
לדרך הככות (ש"ח יח) ויתכן שהוא חל' עם יתנו
לקרות ח' (שופטים ט) שהוא ענין ספורי (לז)
ותעבותות : חל' עמם וחוק :
ס"א (ה) שופטים : עם עלי מלך עמים בלדות
שופטים : (ג) כיון : הוא סרפס
שנקרא עית

מצודת דוד

בזר עמים בזרון לבו תפוז עמים וכל זמן
חפלים בחלמה : (כב) יאתיב : הגדולים
חמורים וכלו עם תפוז : תרין : הרגלים
מריבים את הרדים להגיה בסם תפוז לה' :
בריות הרגלים סרפס סרפס וירדו כללנות סרפס :
(כג) שירו : כאשר ישנר שטע המכס הוא עשו
המפוזר העמים : (כד) שפתי שמי : במים אשר
מעל השמים אשר ברא ביום קדם : הן יתנו : הן
הוא הכותן קול חזק להפחיד כל בני עולם :
(לס) תנו עוז : אחרו שכל החזק הוא לה' לכבוד
ובעבור ישראל והוא האלה האותו וכמו כדמם בשחקי'
בשיר הסוכים וחלמה אשר לא ישנו את תפקידם (לז) החקידים : הן הכבוד הסוכן בחקדם תבוא
סרפס לבני האדם כי הם יואו כל המלכות : אל ישראל : חזק של ישראל הוא המושל נותן עוז
וחזק לעם סרפס הכבוד לו ובעבור זה יהיה האדם ברוך :
ס"א (ג) עז גש' : השל עומק כללות למים שופטים בהמים עז הסוף והכנס קרבה ללחם
וחן

מִצֹּדָה וְאֵין מַעֲמֵד בְּאֵתִי בְּמַעֲמָקֵי מַיִם
וְשִׁבְלַת שִׁטְפַתְנִי : ה יַגְעֵתִי בְּקָרְאֵי נַחֲר
גְרוֹנִי בְּלוּ עֵינַי מִיַּחַד לְאֱלֹהֵי : ה רַבּוּ
מִשְׁעָרוֹת רֵאשִׁי שֵׁנָאִי חָנָם עַצְמוֹ
מִצְמִיתִי אִיבִי שֶׁקֶר אֲשֶׁר לֹא גִוַּלְתִּי אֲז
אֲשִׁיב : ו אֱלֹהִים אַתָּה יִדְעָה לְאוֹדֹתֵי
וְאֲשֻׁמוֹתֵי מִמֶּךָ לֹא נִכְחָדוּ : ז אֵל יִבְשׁוּ
בִּי קַוֵּיךָ אֲדֹנָי יִהוּה צְבָאוֹת אֵל יִכְלֹמוּ
בִּי מִבְּקִשֶׁיךָ אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל : ח בִּי עֲדִיקָה
נִשְׁאַתִּי חֲרָפָה כִּסְתָהּ בְּלִמָּה פְנָי : ט מִוֹתָהּ
הֵייתִי לְאֵתִי וְנִכְרִי לִבְנֵי אֲמִי : י כִּי קִנְאַת

מצודת דוד

(ג) ואין מעמד : אין עם הקום קדם להשאר
עומד וארד אל' חסם חסם : במעמקי מים :
ר"ל כסם ככל במים עמוקים הוא הסוכן אף
אם אינם רדופים ושופטים וכדא' במים שופטים
הוא הסוכן אף אם לא בא במקום העומק
וחל'ם כדא' במים שופטים ובמקום העומק
שהוא הסוכן ביותר וכן בלא עלי זרות כסולות
והזרות : (ד) בקראי : בעבור רוב הקריאה
על קושי העבור : כחר : סופק לרבה
חמייבם רטיבת הרגון : כלו עיני : החקום
לדבר עם ואינם בלא קרוי כל' החקום כליון
עינים : (ה) משערות : יותר החשון שערות ראשי :
חסם : עמור : כבורתים אותי נתחזקו ובהם אריבם לי על סקר ובחנם : אשר לא בזלתי : הרבר
אשר לא בזלתי העולם בע"כ אשוב אז כאשר יעלינו עלי : (ו) אתם ידעת לחלומתי : כאומר
הלא אינם הרובים כ"ג לריות חייבם ביותר : ומשמותי וכו' : ככל הדבר בח"ם :
(ז) חל יבוסו : כי אם לא תענה לי יבוסו ח"כ כל המקוים לך בראותם שלא סועילו לי תחלתי :
אל יכלנו : ככל הדבר בח"ם : (ח) כי עליך : החופס שלי נוסח היא בניבור כ"א
כתחברתי עמם למעול כך הייתי אסוב להם : כסתה : ככל הדבר בח"ם : (ט) מזור : בעבור
אני נחמד לך לחקו וסם בני ישמעאל : לבני חמו : סם בני עשו שהם לי אחים גם מן האם

מצודת ציון

שנקראות חמים : חלום : עומק המים :
וסבלת : הוא תרונת המים כמו משבולת הסבר
(ישעיה כז) : (ד) נחר : ענין יובם כמו וסכן
חריים (ירמיה יז) : מוחל : חל' תחלת ותקום
(ה) עמור : חזקו וכדא' חל' עמם שהוא קדם
וחזק : חלומתי : ענין כריתם כמו לבקרים
חלומתי (לקח קח) : (ז) לחלומתי : חל' מויל
ר"ל עבירות כי אין אדם עובר עבירה חל'ם
כדמם בו רוח שעות : ככחו : כדמם חל' עמם
אוחם : (ז) בני ר"ל על ידי : (ט) מזור :
חל'

ביתך אבדתני וחרפות חורפיה נפלו עלי : י ואבכה בצום נפשי ותהי לחרפות לי : י ואהנה לבושי שקואהי להם למשל : י שיחו בי ישבי שער ונגינות שותי שברה : י ואני תפלתי קה יהוה עת רצון אלהים ברב חסדך עניי באמת ישעה : ט הצילני מטיטואל אטבעה אנצלה משנאי וממעמקי מים : טו ואל תשטפני שבלת מים ואל תבלעני מצולה ואל תאמר עלי באר פיה : י עניי יהוה כי טוב חסדך ברב רחמיה פנה אלי : י ואל תסתור פניה מעבדך בי

מצודת ציון

חל' זר : (י) כסלו * חנו וסכו כמו על פני כל אחי כל (בראשית כה) : (יב) יחור * ענין סגור דברים : (יד) בלעת * עניינו דבר הקיים : (טו) תאמר * ענין קטיוה וסורה ורונתו אשר יד יתנו (שופטים ד) (כא) ואלוהים * ענין קולי וכאוב כמו ויאלץ בילד (ש"ב יב) : בברותי

היושבים בשערי ביער אף סוה ויחור בי עם שאין תהדר השמונים לדבר דברים על חס בבר' ונגינות שוהי סגור * ינגנו בברכי הקודות אותי בדרך לעב ובינו : (יד) ואלו תפלתי * קבל אני תפלת למיך וליני סה ללעם * עת רצון וכו' ר"ל ברב חסדך יסיה עת רצון ועניו בישע אחת וחתקיים (טו) חטעי * סוף חסל על סבלות * ואל אשבעה * לזיות נקע ונאבד כולה : וחתקתי חוס * ר"ל ורבי סוף כאלו חלל חתקתי חוס : (טו) ואל תאמר * עם סגור כפלתי לבחי רחמי אל תאגר עלי סיה לכל חובל שגלות ר"ל חס אף כולל לא חתקתי כה : (יח) חסר עניי * על כי סורה בבר סגורה :

מצודת דוד

קנאת ביתך * על כי סוה חתקליס בתפלת כסל' ק"ז אבליס אותי ועוד יוסבו לחרפתי בברכים : (א) ואלוהים * וכאשר חכס בעת תסיה כפטי כיום : ותסי * בככיס תסיה לי לחסס כחורסס לא חסס ככס מדוע לא יסאע קול ככיות : (יב) ואלתס * וכאשר אשן לבושי סק בעבור חסויה ססס חרואיס חמני חסל בדרך לעב : (י) יוסבי שער * שופטים

היה עניי יהוה כי טוב חסדך ברב רחמיה פנה אלי : י ואל תסתור פניה מעבדך בי

צר לי מהר עניי : י קרבה אל נפשי נאלה למען איבי פדני : כ אתה ידעת חרפתי ובשתי וכלמתי נגדה כל צוררי : כא חרפה שברה לבי ואנושה ואקוה לנוד ואין ולמנהמים ולא מצאתי יב ויהנו בברותי ראש ולצמאי ישקוני חומין : כב יהי שדחנם לפנייהם לפח ולשלומים למוקש : כד תחשכנה עיניהם מראות ומתניהם תמיד המער : כה שפף עליהם ועמה וחרון אפה ישיגם : ט תהי טירתם נשמה באהליהם א יהי ישב : כו כי אתה אשר הכית רדפו ואל מבאוב חלליה

מצודת דוד

יע לעשן חויבי * לכל יאחור ירח נעם : (כ) נגדך * ר"ל רואה אתם כל החזירים לי : (כא) ואלוהים * בעבור שגרון לב נחלתי : לזרז * לנח מי לנחסאותי ולנודר בראש כורר החמתי : ולחנחתי : כסל סכר בח"ס * (כב) ויתנו וכו' * כחשיל עמור לני סוה רעב ללחם ואלו לזיס וחכילין אותו עסב חר וחשקין אותו חותן סתוסף חכאוב על חכאובו כי כן ישיב האויב

נשמת יסודי * יספרו זה לזה בעבור הכניא חכאוב על חללי ה' ר"ל סקודים לכוות חללים כי חלל לא ירגיש ואין לו חכאוב

הטה אלי אונה ודושיעני : ג היה לי לצור
מעון לבוא תמיד צוית להושיעני כי
סלעי ומצודתי אתה : ד אלהי פלטי מיה
רשע מבקמיעול וחומי : ה כי אתה תקותי
אדני יהוה מבטחי מנעורי : ו עליה
גם מבתי מבטן ממעי אמי אתה גווי בה
תהלת תמיד : ז במופת הייתי לרבים
ואתה מחסי עז : ח ימלא פי תהלתך כל
היום תפארתך : ט אלת שליכני לעת
זקנה כבלות כחי אל תעזבני : י כי אמרו
אויבי לי ושמרי נפשי נועצו יחדו :
יא לאמר אלהים עזבו רדפו ותפשוהו כי
אין מציל : יב אלהים אל תרחק ממני

מצודת ציון

(ג) מעון : מור : ומצודתי : ענין מצודת חזק
(ד) וחומי : חומם וגו' כמו אשרו חומי ישיעי'
(ה) : (ו) גווי : ענין הולאס כמו ויגו שלום
(מזכיר יא) שהולאס מן הים : שועני
אל תרחק ידך : (ה) אתה תקותי : אליך חקוק ואתה לי להצטח מעורני : (ו) הבטן : מעת זאת
הבטן אחי : אתה גווי : אתה סולתני מרחם אחי ולזה תמיד הסולל פי היא נך : (ז) כושפת :
עם כי סוית כושפת לרבים ר"ל סגרות סגרות עלי : סהם סיו לאות ולמופת לסמך בני חרם שלא
יחטאו שכל יקום להם כחוקי : ואתה מחסי עזו : אבל אתה מחסי עזו ולא כלו אותי סגרות סגרות
(ח) יחלא כי : ובעבור זה יחלא וכו' : כל היום : מוסב על יחלא פי לומר כל היום יחלא פי לספר
תפארתך : (ט) לעת זקנה : לכל יחמרו כל מה שנתחזקתי לבעבר סיה כח ירי ולא ה' פעל כל זאת
ולזה לא שחר בחזקי בעת חוקם כי תס כוחו : (יא) נאחם : גם יחמרו חלסים עזבו ר"ל בעז
סוף אל חקוקים ולזה רמזים כי אין לו חיל לא בכח יד ה' ולא בכח ידו כי יג' : (יב)

אלהי לעזרתתי חושה חושה כי : יב שוי יכלו
שטני נפשי יעטו חרפה וכלמה מבקשי
רעתי : יד ואני תמיד איחל והוספת על
כל תהלתך : טו פי יספר צדקתך כל
היום תשועתך כי לא ירעתי ספרות :
טז אבוא בגבורות אדני יהוה אזכיר
צדקתך לבהה : יז אלהים למדתני
מנעורי ועד הנה אניד נפל אותי : יח וגם
עד זקנה ושיבה אלהים אל תעזבני
עד אניד ורועה לדור לכל יבוא גבורתך
וצדקתך אלהים עד מרום אשה
עשית גדלות אלהים מי כמוך : יט אשה
הראיתני הראיתני כן צרות רבות ורעות

מצודת דוד

חלסים אל תרחק ממני : אם כחי כלל הלא ידך
לא תקח : (יג) יבוטו : אז יבוטו בראותם כי
כ" עשרי : יכלו : לא יוספו להטעין עוד
בראותם כי לא יועילו : יעשו ידו הסובבים
בכליהם כהלכות הזכ המעט גוף חרם הסובב : (יד) ואני תמיד איחל : על כי ירעתי אשר תחלא
תחלתי : על כל תחלתי : אשר הללתיך הוא אוסיף עוד : (טז) כי לא ירעתי ספרות : לא
ירעתי מספר ידוע לתחזיקי : לומר אחרת להספר כולם ואחדל כי אין להם מספר ולכן חסרת כל
סיום : (טז) אבוא : בכל מקום בואי סיה חניא בעזר נבורות ה' : וזה חזקיר לבר צדקתך סויל
ואין לי עזר כ"ח חזק : (יז) להדתי : נחת לי ביום הנעור לזכיר גללוחיד ומלא ועד סוף
אחברם : (יח) עד חנוך : ר"ל בכרי שאול לסיני ולסגרות בעצמי כח זרועך להנור סהם לייען
ידוע נבורת לכל הדורות כחלים כי סגרות יספרו לזכירם : (יט) וצדקתך : ח"ף אניד לומר
סדקת אשר עשית עמי : נבוס לחשב עד חרום ולא כנחול עשית חס שעשית : חלסים : ר"ל כי
חלסי : אתם בעל סבולת ומי כחוק לחמום בידך : (כ) אשר כח חלתי : סגרות כנאות עלי סיה

מצודת ציון

(יג) שועני : חל' שון וקטוב : יעטו : יעטו
כחו שועס אור כחלים (לקחן קד) : (יד)
איחל : חקוק ומתחכות

ועמך לא חפצהי בארץ : כו כלה שארי
ולבבי צור לבבי והלקי אלהים לעולם :
כי הנה רחקה יאבדו הצמתה כל
זונה ממך : כח ואני קרבת אלהים לי
טוב שתי בארני יהוה מחסי לספר כל
מלאכותיה :

הפסוק מעוקן ומקונן כולו שרפו כל בתי כנסיות ובתי מדרשות פלתיס שהרינו שילם ל"ג הארבע
בית ראשון וכל כך זמן שאני בגלות לא ראינו אותות כאלו ונתי שיש בגולתם עיני ומלא קיני
ובמחנות :

עד
א משביר לאספה למה אלהים זנחת
לנצח יעשן אפה בצאן
מרעיתה : כ זכר עדתה קנית קדם
נאלת שבט נחלתה הר ציון זה שכנת
בו : ג הרימה פעמיה למשאות

מצודת דוד נצח

וראה אנכי כי אין חי בנבא שהמים להרע או
להטיב * ועמד לא חפתי לשתק עמך את מי
כארז כי אין רוחה לך : (כו) כלה * בשרי
ולבבי יתאו לה' : זור לבבי * כי אלהים הוא
חרוק לבבי וחלקי לעולם : (כו) רחוק *
כרחוקים חזק יאבדו כאשר מעולם הכרת כל
ספר חזק : (כח) ואני וכו' * יש לי קרבת אלהים
כי אקרב עמי אלוהי שתי * שאשים מחסי ב' *
לספר * לעשוק בשפירי מעשיר הנוראים
ובנפלאים ולא לעשוק בדברי זולת *
עד (ה) זנחת לנכח * להם עזבת את ישראל
זה זמן רב עד שגורם כאלו כן היה
זה זמן רב עד שגורם כאלו כן היה
קנית קדם : (ג) קנית קדם * אשר קנית לך
כד ליון ששנתנו ונרשף חקרה קני : (ג) הרימה

מצודת ציון

(כו) כלה * ענין תאוה * שארי * בשרי כמו אם
יבין שזר לעמו (לקח עת) : (כו) הומתה *
ענין כריתת כמו עמך וחזית * (לעיל ט) *
זונה * ענין הסוס ועש"ו נקראת המנחמת בשם
זונה על אשר שרתה הנדרי הגיעות * (כח)
טלאכותיה * הל' תלאכה ומעשה *
עד (ה) זנחת * עזבת כמו זכח * ה' זנחת
(חוכה ג) : (ג) יעשן * הוא ענין כעם
כי ע"י חמס הכעס נראה יולא מהנחמתי כעין
עשן ואחר בלשון סופל בזה כי לשבר את
כאוזן : (ג) פעמיה * כרגלים שפוסעים בהן
ועין
עולם : יעשן * להם יעשן חזק בישראל שחם האון
לעם הזמן קרום הוא בלתי חמס המזויס וקנאתם אל
כד ליון ששנתנו ונרשף חקרה קני : (ג) הרימה

נצח כל הרע אויב בקרש : ד שאנו
צורר ריה בקרב מועדה שמו אותתם
אתות : ה יודע במביא למעלה בסבה
עץ קרדמות : ו ועתה ועת כי פתוחיה
יחד בכשיר וכלפות יהלמו : ז שלחו
ביאש מקדשיך לארץ חללו משבן
שמך : ח אמרו בלבם ניגם יחד שרפו כל
מועדי אל בארץ : ט אתותינו לא ראינו
אין עוד נביא ואלא אתנו יודע עד מה :
עד מתי אלהים יחרף צר ינאץ אויב

מצודת דוד

נצח את כל האויב העולם הרעם בנבא' ק' וסוף
הסוד כמו כל אויב הרע בקדש וכו כל תשא עון
(שמש יד) וחשמו כל עון תשא : (ד) בקרב
מועדיך * בתוך כה"מ חקום ססיו נועדים סס
כל ישראל והשג"ר עתה שמו אותותם אותות
אחרו ספלות שלם סוף אות אחת כי עד לא
הלך כ"ג על ירושלים עשה אותות לדעת אם
ילך כה"מ שאל בתרשים דאם במוכבים (יחזקאל
כא) וצא לו האות ללכת וזאת טכבסה אחר שיש
חמדות כאלה האותות : (ה) יודע וכו' * כל
הי שביא קדומו בסדך עני בלגון לחטוב
ארום להביאם לבנין כה"מ היה נודע לו כאלו
היה להעלה לפני כסא הכבוד כי האדם רב
היה נחבש בעינו : (ו) ועתה * בית החורבן
כל כמותי כוסב שעל הקירות היו כה"מ הולתי

מצודת ציון

וכן פעמי דלים (ישעי' לו) : להמאות * ענין
חוסר : (ד) שאנו * זעקו * מועדיך * הל' ווע'
ואסיפה : (ה) בסדך * סעקו נקרא סוכר ע"ש
שחמטבכים ונחמזים זה כוס כמו נאחת בסדך
(בראשית כג) אקדומוות גרוגיס : (ו) פתוחים *
עניינו החתירה והחקוקה של צרות ורקלים *
פתוחי חותם (שמות כח) : כשיל וכלפות *
שמות כלים עשויים לשבר בהם אב ניס * הלוחות
ענין סלס וסבירם כמו יכלמני דיק (לקחן
קחא) : (ז) שלחו * ענין סלס והבערה חללו
הל' חולין : (ח) ניכס * ענין שרד כמו ינו
שמו (לעיל עב) : (ט) עד מה * עד המי
וכן עד מה * תאליך לנכח (לקחן עט) : (י)
יחן * ענין ציון וכלה

ובמקרים כשיל וכלפות : (ז) שלחו בראש תקדש'ר * כמו שלחו אש בהקדשן * לארץ * חקום סביבת
סדך חללו והספילו עד לארץ : (ח) ניכס יחד * כל סביבה בעתה אחת * כל מועדי אל * כל המקומות
סביבות לה' כה"מ ובקמ"ד : (ט) אותותי * עדיין לא ראינו אותות כאלו ואין עוד ניכס
לנגות סוף : ולא חתנו * אין מי חתנו יודע עד התי יתאחר : (י) יחרף צר * באחרון מבני יבולת
ה' הרימה שיר האויב * יחן * וכי יחלו האויב את שדך לנכס בתמיס ולמה תאחר וזמן כאלוה' :
השיב

שִׁמְךָ לְנִצָּחַ : א לְמַה תֵּשִׁיב יְהוָה וּמִי־יָדָה
מִקָּרֵב חִיקְךָ חִיקְךָ כִּי בָלָה : יב וְאַל־הִים מִלְכֵי
מִקְדָּם פֶּעַל יְשׁוּעוֹת בְּקָרֵב הָאָרֶץ : יג
אֲתָה פּוֹרֶדֶת בְּעֵזָה יָם שְׂבַרְתְּ רֵאשֵׁי
תַנְיִינִים עַל הַמַּיִם : יד אֲתָה רִצְצִתְּ רֵאשֵׁי
לְוִיתָן תִּתְּנֵנּוּ מֵאֲכָל לַעֲם לְצִיִּים : טו אֲתָה
בְּהִעַת מַעֲיָן וַנְּחַל אֲתָה הוֹבֵשֶׁת גַּהֲרוֹת
אֵיתָן : טז לְהַיּוֹם אַף לִקְדִילָה אֲתָה הַבִּינֹת
מֵאֹר וּשְׁמֶשׁ : יז אֲתָה הַצַּבְתְּ כָל גְּבוּלוֹת
אָרֶץ בַּיָּן וַחֲרַף אֲתָה יַצַּרְתָּם : יח וְזָכַר זֹאת
אוֹיֵב חֲרַף יְהוָה וְעַם נָבֵל נֶאֱצַו שְׁמֶךָ :

מצודת ציון

(יא) כלם ר"ל חנע : (יג) נזרת עניינו
הרצין לחתיכות רבות כמו פור התפורס ארץ
(יט) עניו : תנינים תניס טס דג גדול
שבים דמורעה קרא תניס כח"ס בן התניס הגדול
הרובן כו' (יחזקאל טט) ולכו נקראו החגרים
תנינים : (יד) ר'ית ענין שורס לחתיכת
לוייתן זכו פועל כי התניס הגדול הוא לוייתן
כח"ס את התנינים הגדולים (בראשית ח) והוא
הלוייתן יבת זוגו לניס חל"ס והתניס :
(טו) הובשת חל"ס : איתן ענין חוק
כח"ס ח'ת מוסק (במדבר כד) : (טז) הבינתי
חל"ס בן נביס : (יז) הצבת העמדת קין
ימות נפשי : חורף ימות הנשיים : (יח)
כ' ענין ציון :

מצודת דוד

(יא) תשוב ידך לאחור לכל הכות בו את
האויב כלם ימיך כלם מקרב חיקך ואויב
חמס וסכס חכס בו את האויב : (יב) חרס
ועולם הוא חלכי ורוב סועל הוסיע : (יג)
בעזר בכה פורת ח"ס ל"ס נורם לכל טבע
טביל לעזמו כן חר"ל על המים כי נתקשו
חי המים כבלעים וסיו החגריים כוהקוס ענינם
וכשבר ראשם : (יד) ראשי לניית סריו ופליטיו
טל טעם כקרא לוייתן תתנו מחלל נתת
עושרם לבזה לעם ישראל שכלך במדבר חוקס
צום והתמה : (טו) חתה בקעת את הסלע
וסולאת לכס ענין נחל : נזרות ח'תן יום המים
והירדן ר"ל עשית להם נסום החוליים נחוקס
היובס הטפת מים נחוקס המים ה'בנת (טו)
לך יום ר"ל חתה בראשם חתה יריעות
לכיות של כלם ולי יטו תפקדם : חורף הוא הירם הנקרא חורף הקטן (בראשית ח) : (יז) כל
בגלות חורף לכיות כל חורף בתקום הראוי לו : (יח) זכר ר"ל חס חמס כלל כירד וחסנית
על כל זכר זאת חס החויב חורף את ה' נחוקס חמנו : ועם ככל ככל הדבר בח"ס
לחית

ש אֲלֵה־תִּתֵּן לַחֵית נַפְשׁ הַתּוֹרֶה חַיִּית עֲנִיִּיךָ
אֲלֵה־שִׁבַּח לְנִצָּחַ : כ הַבֵּט לְבָרִית כִּי
מָלְאוּ מַחֲשַׁבֵי אָרֶץ נְאוֹת חָמָם : כא אֲלֵה
יִשָּׁב רַךְ נִבְלָם עֲנִי וְאַבְיוֹן יִהְלֹו שְׁמֶךָ :
כב קוֹמָה יְיָ הִים רִיבֵה הַרִיבָה זָכַר חֲרַפְתָּהּ
מִנִּי נָבֵל כָּל הַיּוֹם : כג אֲלֵה־שִׁבַּח קוֹל
צִרְיִיךָ שְׂאוֹן קַמְיָה עוֹלָה תִּמְיֵר :

כחם עלות לישראל כחם יום טוב אינם עוסקים בדברי הוללות רק בשירות ותשבחות הלכות
ספס כפסח וגם כשאחרו נעשה וכמעט בזה קיימ העולם ויוסרים גדולים ללותם כמעגלים בעונם
צעור"ה שחטבו אשר כחם עשה כל החיל :

עה

א לְמִנְצִחַ אֲלֵה־תִּשְׁחַת מִזְמוֹר לְאַסָּף
שִׁיר : ב הוֹדִינוּ לְיְיָ אֱלֹהִים
הוֹדִינוּ וְקָרֹב שְׁמֶךָ סִפְרוּ נִפְלְאוֹתֶיךָ :
ג כִּי אֶקְחָ מוֹעֵד אֲנִי מִיִּשְׂרָאֵל אֲשַׁפֵּט :

מצודת דוד

(ט) לחית ענין עדה העכו"ם אל תחטור נפש
ישראל : חית ענין עדת ישראל שמה ענין
והוכנעים : (כ) הטעם ראה הצרית אשר כרת
לחבותינו לגלות בניסם : חמשי ארץ העקומות
שארן יושביססס בחטבת הללות בתחלואו מדורי
חמס ר"ל הא יב יושב בניינו ומוזם : (כא) דר'
המדוכס בגולה אל יטוב כלסם בעת ת'לתו רק
קבלס בריון וזו העניו והאביון יכללו את שחר
צעבור זס : (כב) ריבך כי חולך קחו לנרף : כל היום
אשר היא עולם תמיד לחרף כלני העולם :

מצודת ציון

(ט) לחית ענין עדה וקבוץ וכן חיות פלשתיים
(ש"ב כג) תורר חל' תור ורוב ככסת ישראל
והאשילס לתור כמו שהשילס ליוכס כח"ס ונת'
בחנוי הסלע : (ש"ס ב) : (כ) חמסני חל'
חושך : כלות חרור : (כב) חמי כמו חן :
(כג) שאון ענין חמס :
ערה מועד זמן : ממוגוס

ערה (א) אל תחטת ר"ל צום חמור יתרה ל' לכל ימית את ישראל כהיותם עולם : (ב)
הרדיון בכל עת אנו חורס ל' : וקרב שחר : וכן בכל עת קרוב לנו שחר להציל ולהשיע
סכנו ר"ל כאשר אבותינו סכרו בפלחיות : (ג) כי אקח מועד ר"ל לא אשכח מיסרים בקרואי
לבר כ"ה אקח זמן קבוע על סכנו : ממוגוס

ד נַמְנָמִים אֲרָץ וּבְלִישְׁבֵיָהּ אֲנֹכִי תִכְנֶנֶהִי
עַמּוּדֵיהֶם סֵלָה : ה אָמַרְתִּי לַהֲדָלִים אֵל
תָּהָלוּ וְלִרְשָׁעִים אֵל תִּרְיֹמוּ קָרָן : ו אֵל
תִּרְיֹמוּ לְמָרוֹם קָרְנֵכֶם הַיְדָבְרוּ בְצִוְאֵר
עַקֵּק : ז כִּי לֹא מְמוּצָא וּמִמַּעַרְב וְלֹא
מִמֶּדְבַר הָרִים : ח כִּי אֱלֹהִים שִׁפְטָה
יִשְׁפִּיל וְזֶה יָרִים : ט כִּי כּוֹס בִּידֵי הַיְהוָה וַיִּין
חָמַר מְלֵא מִסֶּךָ וַיַּגְרַמְזֶה אֶת שִׁמְרֵיהֶ
יִמְצֹו יִשְׁתּוּ בְלִרְשָׁעֵי אֲרָץ : י וְאֲנִי אֲנִיד
לְעוֹדֵם אֲזַמְרָה לֵאלֹהֵי יַעֲקֹב : יא וְכֵן קָרְנֵי
רְשָׁעִים אֲגִדֵּעַ תִּרְוּ מִמֶּנָּה קָרְנוֹת צְדִיק :

מצודת ציון

(ד) נמונים - חל' כחום והמס' תכנתי
חל' כן ובסוף : (ה) להוללים תהלו - ענין
סכלות ורשע כמו קנאתי בהוללים (לעיל חג)
קני' ענין מחשבה והתחזקות ע"ש סהקין הוא
לחזק לבעול סהקין : (ו) עתק - ענין חזק כמו
יבדו עתק : (ז) קרן - חל' כרס : חל'
הרמ' : (ט) חקר - תשובה בעטע כמו
תפתה חקר (דברים לב) : חקר - ענין חזק
כחו חסכה ייב' (שלי ט) : ויגר - ענין חזק
ושפיעה כמו חוגרים בחורד (יב' א) : חריש
ה' חנו' אל בקרקעות הכוס אחר צו חסקה
יחזו' חל' חליש' : (י) אגדע - ענין
כריתתו וחתך כמו שקמים גדעו (ישעיה ט)
בגלס

מצודת דוד למנצח

(ד) נמונים - כשלא ראו עכו"ם לקבל התור'
והיו נמונים : חוסרי הארץ וכל יושבי כי היו
קרובים לחזק לחזק ובוטו' : חנו' - הכס
חנכי תכנתי עמודי הארץ להשאר על עומד
עולם כי חני קבלתי סתור : (ה) אחרתי -
לזו אחרתי לרשעי עכו"ם לל תרשיעו את ישראל
להעבירם על דת כי סן יחזרו סעולם לחזרו'
אל תריומו קרן : לחטול חטול רב על ישראל
לחטויאם : (ו) אל תריומו - אל תתגאו עם
החששנש ואל תדברו כלפי העלם בחזק הווא'
ר"ל כנאיה רב : (ז) כי לא וכו' חריש' ר"ל
הסכמה לא בלא לבס מרוח מואה הסתם ולא
סמערב ולא חקרני כי אינכם בלא חלויב' : (ח)
שופט - ככל בא בחשט לפי סרין יפסיל את
זס ויריש את זס : (ט) כי כוס - אל תחטבו

שגד עילם חסיו כרומם לא כן הוא כי חוכן הוא ביד' ה'
סריו להחטיל ספור עניות לפתיית סיון סהבכל דעת סארס) : ויגר חוס' - חסכות סוס ויל
יספד לפי סרשעו : אל סחריס' - סרס סחקאל לומר אל כל רשעי ארץ יחלו ויסתו כל הכוס עם
סחריס' חל' לא סרנימס : (י) חני' - חל' חני' איר ליעולם לרמתו חני' יעשע עמנו : (יא)
יחזו' - חרס סררס ללכת לסררס ער

בו שואר כנולח סתריב כחשט סה' גרב חילו סה' לו כולם כחשטו כפינת חות ולל כיס כח בידס
ליטול כלי סלחחוס וכסלו כולם :

א לַמְנַצֵּחַ בִּנְגִינַת מִזְמוֹר לְאַסַּף שִׁיר :
ב נֹדַע בִּיהוָה אֱלֹהִים בְּיִשְׂרָאֵל
גְּדוֹל שְׁמוֹ : ג וַיְהִי בְשָׁלֹם סָבוּ וּמַעֲוֹנָתוֹ
בְּצִיּוֹן : ד שָׁמָּה שָׁבַר רִשְׁפֵי קָשָׁת מִגֵּן
וַחֲרַב וּמִלְחָמָה סֵלָה : ה נֶאֱוַר אֶתְּהָ אֲדִיר
מִהַרְרֵי טָרֶף : ו אֲשֵׁתוֹלוּ אֲבִירֵי לֵב
נְמוֹ שְׁנָתָם וְלֹא כָצְאוּ כָל אַנְשֵׁי חֵיל
יָדֵיהֶם : ז מִגִּיעַרְתָּהּ אֱלֹהֵי יַעֲקֹב נָרְדָם
וַרְכַב וְסוּסִים : ח אֶתְּהָ נֹוֹרָא אֶתְּהָ וּמִי יַעֲמֵד
לְפָנֶיהָ מִאֵז אֶפְסָה : ט מִשְׁמַיִם הִשְׁמַעַת דָּוִד
אֲרָץ יִרְאָה וְשָׁקָטָה : י בָּקוּם לַמִּשְׁפָּט

מצודת דוד

בידו וזכרית כל המלכות כרשעים ולא יתווסס
עוד כי עתה תרווחתה קרנות סביב
ומחלתו :
(ג) נודע - אז בעת הפלת ס חרב יסו'
אלהים נודע ומפוסס ביסודס : כישראל -
כפל סרבר כח"ס : (ג) ויבי בגלס - אז
ידעו ככל אשר סוכו ומדברו סל סה' יום הוא
בציון ובירוסלס : (ד) סחה - סביבות
ירושלס סבר וביטל לבס כרזילי חני סקסס :
גס סבר חני ומרס ואת סהלחסס

מצודת ציון

קו (ג) בגלס - הוא ירושלים כח"ס ומלכי
לדק חלן סלס (בראשית יד) : ומעונתו -
חל' מעון ומדור : (ד) רשפי - בחלס כמו
רשפיס רשפי אש (ש"ס ה) והוא חרסאל לזוהר'
כרזל סחיס וכמו סיאחר ולכס חרב וברק סנית
(כחוס ב) : (ה) נאור - חל' סארס : אדיר -
חוק : (ו) אשתוללו' - ענין סכלות כמו חולך
יועיס סולל (חייב יב) : כמו 'חל' חנוסס :
(ז) ורכב - סוי"ו יתירס : (ט) וקסס - ענין
מחוס

אתה הוא סחסיור וסחסייל ויורד חזק ססכריס אחר
כסס חיות סרורסיס : ויחל סל על חיל ססמרב : (ו) אשתוללו' - חיל ססמרב ססוי אכירי לב
למלחמה כעסו שטיס לבלי דעת ליערו חלחמה ונרדמו כסילס וכל אכסי חליל לא חלחו ידוס -
לערו חלחמה ורוא ענין חליש' לומר סכולס כסלו סגריס חסיס : (ז) חנוסס - סגערס
כחיל סמרב נרדס וססקע כסניס סרבר וססוס : (ח) ומו יעמור - וינר לבס לחסיות : חל' ז

אלהים להושיע כל ענני ארץ סלה : יא כי
חמת אדם תודך שארית חמת תחנך :
יב נדרו ושלמו ליהוה אלהיכם כל סביביו
יובילו שני למורא : יג יבצר רוח נגידים
נורא למלכי ארץ :

יום טו עז א למנצח על יהותון ידותו ב לאסף
מזמור : ב קולי אל

אלהים ואצעקה קולי אל אלהים והאזין
אייג ביום צרתי ארני דרשתי ידי לילה
נגרה ולא תפוג מאנה הנחם נפשי :
אזכרה אלהים ואהמיה אשיחה

מצודת ציון

זנוחה : (יא) שארית מל' שור : תחנך
מל' חסיה : (יב) יובלו : יבולו כמו לקחו
תובל לחנך (לעיל מה) : טי' תשורה ודורון :
(יג) יבזרו : ענין חניעה כמו ועתה לא יבזר
מחס (בראשית יא) : רוח : עניינו כעם וכו'
כמו וחסל ברוחו (תשלי יו) : כנינים : שרים
ומושלים :

עז (כ) ידי' לפי שהמכה חכה ביד קרוי חכה
בשון יד : ככס : ענין חלה ומפסיכה כמו
ויגר חזה (לעיל עב) : תשוב : ענין רמיון
וחלישות כמו תשוב תורה (מקוק ח) : חלסה
מל'

הנחיה והכעס של המושלים אז הוא נורא ומאויים לחלכי ארץ כי יפחזו על יקרה להם כחקדם :
עז (א) על ודותו : בעבור דתות והדינין העבורים על ישראל אז הוא סם כלי גרון : (ב)
קולי : ארם קולי אל אלהים ולאעק אליו וכאשר ארם קולי יאזין באזניו לשמוע אלי
(ג) ביום צרתי : בעת צור הכרס דרשתי את ה' : ידי' ר"ל חכתי חזל עני כל הליטה וארם
כתלפת ולבן מחלפת קשתי לקבל תמועין : (ד) אזכרה : כשגוי זוכר בכבוד כגלות לבי הוזהר :

ותתעמף רוחי סלה : ה אחות שמרות
עיני נפעכתי ולא אדבר : ו חשבתתי
ימים מקדם שנות עולמים : ז אזכרה
נגינתי בלילה עם לבבי אשיחה
ויחפשו רוחי : ה הלעולמים יזנה ארני
ולא יסיה קרצות עוד : ט האפס לנצח
חכרו נמר אמר לדר ודר : י השבח
חנות אג אס קפץ באה רחמי סלה : יא
ואמר חקותי היא שנות ימין עליון : יב
אזכור אזכיר כי מעללי יה כי אזכרה מקדם
פלאתי ויהייתי בכל פעלי הובעלילותי

מצודת דוד

אשיחה : חסר תלואתי וכוזי כפוס ומעוס
זו זון רב : (ס) אחות : הגורל הטובה לא
אורל לישן כללו חמות חכמי סעין השומרים
חתי מן האבק ולא אורל א"כ לסגור כדרך
הישן : כשפתתי : אזי כשר וחוסה עד שלא
אולל לדבר : (ו) חשבתתי : אזי חושב בימי
הטובים שני לי חיווי קרם : שנות עולמים
ככל הדבר במ"ט : (ז) בלילה : היא העת
שחשבות האדם פנויים וזו אזכור מה שהייתי
מנחן בנב"ח ואזי חזר עם לבבי ורוחי יחסס
לרעת מה יסיה סוף הדבר : (ח) הלעולמים
וכי עד עולם יעזוב ה' אותי וכי לא יוסף
לחיות עוד מרוח לי כאשר היה בימי קדם :
(ט) האפס : וכי כלס חסרו עד עולם וכי

מצודת ציון

מל' מואון : (ד) אשיחה : ענין ספור תללות
כמו יספור טומו (לקמן ק"ב) : ותתעמף : עניינו
כשוף ומעוכה כי הגורל הרע נראה כאלו
חשופו קתו בקתו בעבור הכפיפה : (ה)
כשפתתי : ענין שניר' וסכלא כמו תפעס רוחו
(דניאל ב) וכוח חלשון פעמון שמקשקש ויחם :
(ו) ויחשש : ענין מקורס : (ח) יזנח : ענין
עזיבה : לרעות : מל' רזון : (ט) האפס : ענין
כלין כמו אפס כסף (בראשית מו) : כתר :
ענין השלמה : (י) חנות : מל' חכיסה : קפו
ענין סגירה כמו לא מקפזו את ידך (דברים
טו) : (יא) חלותי : מל' חיל ורעסה : שנות
מל'

הכלים חמרי הכחות לזר דורים ר"ל וכי עד עולם יהיו כלים הכחות לכל יתקיימו : (י)
הכח : וכי שם ה' חמרי אותנו וכי בעבור האף שחרס בנו סנר את רחמינו עד עולם כחמיה
(י) ואומר : אשיב חמרי אלי אין זה כי אס לבזיא עני חיל ורעד לצוב מחטאתי ובעבור זה היתה
הסתנות בימיו ענין חמס שיהיה לשעבר חמרי נכח רועת האויב : (יב) אזכור : כי אזכור

אשיחה : י אלהים בקדש הרבה מי
אגדול באלהים : ט אתה האל עשה
פלא הודעת בעמים עזה : טו גאלת
בזרוע עמך בני יעקב ויוסף סקה : יז
ראוך מים אלהים ראוך מים יחילו אף
יגזו תהמות : יח זרמו מים עבות קול
נתנו שחקים אף הצציה יתהלכו : ט קול
רעמך בגלגל האירו ברקים תבל רגזה
והרעש הארץ : כ בים ררבה ושביליה
יתד : כמים רבים ועקבותיה לא נודעו :
כא נחית בצאן עמה ביה משה ואהרן :

מצודת ציון

מצודת דוד

חל' השמות : (יג) וסו'תי ענין חשבה :
אשיחה ענין דבור וחמירה : (יז) יחילו רגזו
ענין רתת ורעפה : תהמות עומק הים :
(יח) זרמו ענין טעף המים כמו חורם הרים
(איוס כד) : עבות עננים כמו עב קל יסעיה
(ט) : שחקים רקיעים : חלל' חל' חן :
(יט) כגלגל אופן העגלה : (כ) ושבילך
ענין חסילה ודרך : ועקבותיה עקב הרגל :
(כא) נחית נסגת :
האזינה

(יז) האוך חים : כאשר האוך חי הים חלו ורעלו ונסו חמקום : תהמות עומק המים רגזו
ופ חרו וכפל הדבר ב'ט' : (יח) זרמו מים עבות : העננים נעמו מים כורם בעת עננת בים
לפ' חס את המים : קול : זה ק' ל הרעם : חלל' חס הכנקים חס חליו של חקיס : (ט)
כגלגל יקול רעם בא כגלגלי חרכבות פרעה כ'ט' ויסר את אופן חרכבותיו (שמות יד) : האזינו
כבר קים היו גדלים עד ספקירו ככל העולם וכל הארץ רגזה ורעשה : (כ) בים דרך עשית
דרך בים : ושבילך כפל הדבר ב'ט' : לא נודעו : לא היו ניכר הדרך עקבות הרגל כי חיר
חיר חקיס לאיחתי לבנות על חקיס : (כא) נחית כלאן : כמו הרועה חמיה האון כן נסגת עמך
הרעה יגזו נלכת להסיד עז

כז'ס מכוחר כל הניסים שעשה כקנ'ס לישאל חזיונת הרוים עד תעשה ריד חלך על יתהל :

עח א משכיל לאסף האזינה עמי
תורתך הטו אונכם לאמרי פי : כ
אפתחה במשך פי אביעה חידות מני
קדם : ג אשה שמענו ונדעם ואבתינו
ספרו לנו : ד לא נבחר מבניהם לדור
אחרון מספרים תהלות יהוה ועיונו
ונפלאתיו אשר עשה : ה ויקם עדות
ביעקב ותורה שם בישראל אשר צוה
את אבתינו להודיעם לבניהם : ו למען
ידעו דור אחרון בנים יולדו יקמו ויספרו
לבניהם : ז וישמו באלהים כסלם ולא
ישבתו מעדלי אל ומצותיו ינצורו : ח ולא

מצודת דוד

מצודת ציון

יהו

ע"י חס וחסדן (אחר לחלת הענין לומר
כשלוכו כל אלה ארע כי לא חקיר יוד לא
גאלתו כל לעור לבנו לתשובה) :
עח (ג) אפתחה במשך פי : אפתח פי לדבר
במשל והמשל הוא ח'ט' ואם כחקס ביעקב
וכדומה : חידות : דברים סתומים קשים להבנה
וסוף ח'ט' ויתן לבני עזוב כי חילו לא כאשר בשמואל שלקחו סלשמים את הארון לא היינו יודעים
יה הוא : חני קדם : חס טעמה חמיו קדם : (ג) אשר נעשו : חמני דוד שלפניו : ורעם :
זהאחת כן הים : ולבותינו ספרו לנו : חן הדרך האב להסרם בלב בנו ספורי ספר : (ד) רביקסי
שבני אבותינו אשר לא בא להם הקבלה האבות : לדור אחרון : למען תספרו לדור אחרון : את
הלות ה' וכו' : (ה) ויקם : בעמיד עדות סתומים ביעקב : להיות התקיים לעולם צעבור אב
יה את אבותינו להודיע לבניהם : (ו) לדור אחרון : למען ידעו בני הדור סתומים ויספרו
בניהם ובניהם לבניהם עד סוף כל הדורות : (ז) וישמו : ע"י ספורי הסלחות ימיונו בעת
כ' ולא ישכחו פלגי מעשיו למען יסדרו חמיתיו :
כאזכור

יהי כאבותם דור סורר ומרה דור לא
הכין לבו ולא נאמנה את אלהיו: ט בני
אפרים נושקו רומי קשת הפכו ביום
קרב: לא שמרו ברית אלהים ובתורתו
מאנו ללכת: י וישכחו עלילותיו
ונפלא תיו אשר הראם: יב נגד אבותם
עשה פלא בארץ מצרים שדה צען:
יג בקעים ויעבירם ויצב מים כמו נר:
יד וינתם בענני יומם וכל הלילה באור
אש: טו יבקע צרים במדבר וישק
בתהמות רבה: טז ויוצא נוזלים מסלע
ויורד בנהרות מים: יז ויוסיפו עוד לחטא

מצודת ציון

זכב כמל' (איוב לא): (ח) סורר - סר הדרך
סורר: ונחמ' ענין עורר ומסרב: (ט) נושקו
חוויתו כמו נושקו קשת ומנן (דב' יז): ונחמ'
ענין סלכה כמו כרת ורומי קשת (ירמיה ד'):
קרב - מלחמה כמו המלח יד לקרב (לקמן
קחד): (י) מלכו - לא רצו: (יג) כד - אביר
ותל כמו כלכו כמו נד: (טז) עותו (עו): (יז)
וינחם - רכסם: (טז) צורים - סלעים: (טז)
נוזלים - מל' סולה ונחמ' (יז) לנרות
לחורד

והראם הקב"ה שלא שבעו בלחמי חמרים שטעבי אדם: הנה צוען - יושבי מד' יוען והוא
חלוק חמרים וכפל הרב כח"ש כדרך חמליהם: (יג) וינחם - העמיד חמרים הבאים לסיבות כמו תל
ככוס ולא יורדו כדרכם: (עו) יבקע צורים - להניח את החיים: וישקו - שיקה אותם וי
הקלם כחן בתחומות אשר כל אחת רבם וברוב: (עו) ויורד - שאלע סוירי חמרים כמו הכאדות:
(יז) ויוסיפו

מצודת דוד

(ח) כלנחמ' - רחם אלהי דוד המדבר שדי
סוררים הדרס' ומורדים בו: לא הכין לבו:
אל דבר ה' - ולא נאמנה לא האמינו בו: (ט)
בני אפרים - ר"ל עם כי ראו אהר בני אפרים
טעל כי בטחו בנחם כי היו מווייתים נושאי
חמרים ומוריס בקשת לזה הדרו את הקן לנחת
ביום קרב - והרנום אלהי נת כח"ש כד"ה
(י) לא שחרו - עכ"ל לא שחרו אלהי דוד המדבר
את ברית ה' ולא לקחו חוסר חבני אפרים:
(יג) נגד אבותם - ארז"ל האבות בלו על הים

(יז) ויוסיפו

לו למרות עליון בציהויה וינסו א בלבבם
לשאל אכל לנפשם: יט וידברו באלהים
אמרו היוכל אל לערה שלחן במדבר:
כ הן הבה צור ויזובו פנים ונחלים ישטפו
הגם לחם יוכל לתת אם יכין שאר לעמו:
כא לכן שמע יהוה ויתעבר ויאשגשקה
ביעקב וגם אף עדה בישראל: כב כי לא
האמינו באלהים ולא בטחו בישועתו:
כג ויצו שחקים ממעל ודרתי שמים פתח:
כד וימטר עליהם מן לאכל ודגן שמים
נתן למו: כה לחם אבירים אכל איש צידה
שלח להם לשבע: ט יסעקרים בשמים

מצודת דוד

(יז) דוסיפו - אחר כל הנסים האלו הוסיפו
עוד לחשוא: (יח) בלבבם - ר"ל חס שאלו
על הכסר לא היה עליה תוכן הכוונה כ"א
בלבבם היה לנשות את ה' - (יט) היוכל -
האם יוכל אל לערוך במדבר שלחן מלא להאכילם
בשר: (כ) הן - אחרו הן ראינו כי הכס נור
וזב חמרים וזה לבד ראינו לזם נחמ' לדעת אם
גם יוכל לתת את הלחם - ר"ל הכסר כח"ש את

קרבני לחמי (במדבר כו): אם יכין שאר - ככל הדבר בח"ש: (כא) ויתעבר - שחלא עברה חמס'
ואם נשקא - בערה כאש חמתו וכפל הדבר בח"ש וכפל עוד לומר ובס' וכו': (כב) כי לא האמינו
מיוכל לחלואות חס' ואם: ולא בטחו - חבלי נסיון: (כג) וינחם - הלא כבר נזכר שחקים וכו':
(כד) ויחטו - וכבר החטו הן וראו ח"כ שידו לא תקנן: ודגן חמרים - הוא חמון וכפל הדבר: וי
(כה) לחם אבירים - לחם חן סמרים הקרואים אבירים שהוא ענין חזק וכן נאמר עליהם חזקים
כראי חזק (איוב לו): אכל אים' - כלאור הלא דבר תימה הוא שאים' נכרם חסדאיהם אכל לחם חמרים:
לאובע - ר"ל להשבעים חמל חין שירלו כי עמנו בחן כל החשמיים ואלו ח"כ ככסר טל כסיון:
(כו) יסע -

מצודת ציון

לחורד - בנים: במדבר שיהא יום ושמחה
(יט) לערוך - ענין מדור: (כ) תת - מלשון
מתיבה: שאר - צמר כמו חלבו שאר עמו (מתיבה
ג): (כא) ויתעבר - מל' עברו ונחמ' נשקא
מל' חוסק והטענה: (כה) אבירים - חזקים
צידם - חזון: (כו) בעורו - בחזקו: (לא)
בשמיים

עכ"ל

מז יִהְיֶה בְּבֶרֶד גַּפְנֵם וְשִׁקְמוֹתֵם בַּחֲנָמַל :
מח וַיִּסְגַּר לְבֶרֶד בְּעֵיר סוּמָה הַגִּיהֵם לְרִשְׁפִים :
מט יִשְׁלַח בָּם חֲרוֹן אַפּוֹ עֲבָרָה וְזַעַם
וצָרָה מִשְׁלַחַת מִלְּאֲכֵי הָעֵינַם : נ יִפְלֹם
נתיב לְאָפוֹ לֹא חֶשֶׁךְ מִמּוֹת נַפְשָׁם
וחִיתָם לְרֶכֶב הַסָּגִיר : טו וַיִּדְּ כָּל בְּכוֹר
בַּמִּצָּרִים רֵאשִׁית אוֹנִים בְּאֶהֱלִיחָם : נב
ויִסַּע כִּצְאֵן עֲמוֹ וַיִּנְהַגֶּם בְּעֶדֶר בַּמְדָּבָר :
נג וַיִּנְחַם לְבָטָח וְלֹא פָחַד וְאֵת אֲבִיָּהֶם
כִּסָּה הֵימָּן : נד וַיְבִיאֵם אֶל גְּבוּל קָדְשׁוֹ
הַר זֶה הַקִּנְתָּה יְמִינוֹ : נה וַיִּגְרַשׁ מִפְּנֵיהֶם
גוֹיִם וַיִּפְּדֵם בַּחֲבֹל נַחֲלָה וַיִּשְׁכַּן
בְּאֶהֱלֵיהֶם שְׁבִטֵי יִשְׂרָאֵל : נו וַיִּנְסוּ וַיִּמְרוּ

מצודת ציון

(מז) יִהְיֶה * כוֹף לְשׁוֹן מוֹשָׁל עַל הַסְּבִירָה :
רְקִיעוֹתָיו * מִיֵּן אֵילָן תְּחַלֵּס כְּמוֹ זְבוּלֵם שְׁקִימֵם
(עמוס ז) * בַּחֲמַל * כוֹף מִיֵּן צֶדֶד : (מח)
ויִסְגַּר * עֵינֵן חֲסִירָה כְּמוֹ לֹא תִסְבֵּר עֲבָד
(דברים נב) * כְּעִירֵם * בַּחֲמַס * לְרַשְׁפִים *
עֵינֵן לֶסֶת וְלֶסֶב : (נ) יִפְלֹם * עֵינֵן יֵשׁ כְּמוֹ
פֶלֶס מֵעַבֵּל גְּבוּלֵךְ (חֲסִירָה) וְעַשׂוֹ קָרָא קִטָּה
הַמְּאֻזָּנִים בְּסֵם פֶּלֶס כִּי מִיֵּשֶׁר סִסְקֵל * נתיב *
שְׂבִיל וְדֶרֶךְ * לֹא חֶשֶׁךְ * לֹא חֲמַס * וְחִיתָם *
וּבַחֲמַס * הַסָּגִיר * עֵינֵן חֲסִירָה : (נא) לוֹנִים *
עֵינֵן כֹּחַ כְּמוֹ מִלְחָמָה אֲוִן לִי (סֹמֵעַ יב) : (נב)
בַּחֲבֹל * כוֹף קִי סֹמֵעַ : (נו) וַיִּמְרוּ *
יִתְחַלְּפוּ * רֵאשִׁית גִּבּוֹר נִכְחַת לְרַשְׁפִים עַד

מצודת דוד

(מח) לְרַשְׁפִים * רַשְׁפֵי אֵשׁ שְׂבוֹתָה מִתְּלַקַּחַת
בְּחֹר הַבְּרֶד : (נ) יִפְלֹם * סִימָה מִיֵּשֶׁר שְׂבִיל
לְהוֹלִיךְ דֶּרֶךְ כּוֹ אֵת אִשׁוֹ עֲלוֹיָם : (נא) רֵאשִׁית
אֲלוֹהִים * סֵם הַבְּכוּרִים * כְּמוֹ מִי וְרֵאשִׁית לוֹכֵי
(בראשית חט) : * חֵם * כוֹף חֲסִירֵים כְּמוֹ חֲמַס :
(נב) כְּעֶדֶר * כְּמוֹ שְׂדֵרוּעָה חֲסִירָה עֶדֶר בַּחֲקוּס
הַרְעָה בֶן כֶּהֱנֵם בְּדִרְבֵּר וְלֹא חֲסִירָה דֶבֶר : (נד)
גְּבוּל קָדְשׁוֹ * זֶה אֵלֵינוּ * כִּי וְכוּ' * זֶה בַּיָּמֵינוּ
אֲשֶׁר קִנְתָּה יְמִינוֹ לְהִיטוֹת שְׁלוֹ לְבָטָח שְׁמֵה *
(נה) גוֹיִם * אֵלּוֹ שְׂבֵעָה עֲבוֹרִים * וַיִּפְּלֹם *
סִפִּיל גּוֹרֵל לַתֵּת לְכָל שֶׁבַע חֲלוּקֵי בְּחִירָתָה חֲבֹל כִּי
כֶן הִרְדֵּךְ לַמְדוּד הַקָּרָע בַּחֲבֹל * כֹּאֲהֵלִים * שֶׁל
שְׂבֵעָה עֲבוֹרִים * (נו) וַיִּנְסוּ וַיִּמְרוּ * בִּימֵינוּ

את אלהים עליון ועדותיו לא שמרו : נו
ויסגרו ויבגדו באבותם נהפכו בקשת
רמיהם ויבעי סוהו בכמותם ובפבידיהם
יקניאוהו : נט שמע אלהים ויתעבר
ומאס מאד בישראל : ס ויש משמשן
שלו אהל שכן באדם : כא ויהן לשבי
עזו ותפארתו ביד צר : כב ויסגר לחרב
עמו ובנחלתו התעבר : כג בחוריו אבדה
אשו ובתולדותיו לא הולדו : כד כהניו
בחרב נפלו ואלמנתיו לא תבכינה :
כה ויקץ כישן אדני כגבור מתרוגן מיין :
כו ויד צריו אחור חרפת עולם נתן למו :

מצודת דוד

הַסֹּמֵעִים * (נו) כִּקְשֵׁת רַחֵם * מוֹרֵס קִשְׁתָּה
כִּרְעִמֵי חֲרָסֶם עַל מוֹ חֲסִירָה לְדֶר * זֶה וּבְרַעַשׁ חֲזָרָה
וּנְסָךְ עֲמָנוּ לִירוֹת בְּדֶר חֲזָרָה אֵל חֲקוּס סִכְלָה
כֶּן יִשְׂרָאֵל עֲבָדָה אֵת * כֶּל יְמֵי הַסֹּמֵעִים וְנִמְוֹת
הַסֹּמֵעִים כִּסְפֵנוּ כְּרֵבָה לְעֶבְדֵי הַעֲבוּרִים * (ס)
וַיִּטֹּם אֶתְּכֵן שְׁלוֹ * בְּיָמֵינוּ עַלֵי הַסִּכָּן * לוֹלֵל *
אֵת הַלוֹלֵל אֲשֶׁר שָׁכַן בֵּית בְּנֵי חֲרָס : (סא)
וַיִּתֵּן לְבָטֵי עֲזוֹ * זֶה חֲלוּקֵי אֲשֶׁר נִשְׁפָּה בְּיָד
פְּלִשְׁתִּים : (סב) כְּחִירָה * אֲכַסֵּי הַחֲלָחֵם *
לְכֹלֵה אֵשׁ * בְּעֵרֵם בְּסֵם אֵשׁ מִחַת * וַחֲמוֹ
בַּחֲלָחֵם * לֹא סוֹלֵל * לֹא כֹאֵף אֵל בֵּית הַחֹסֶפֶס
כִּי תַחֲסִיחַ וְחָרָה בַּחֲלָחֵם : (סג) כְּסִיר * סֵם חֲסִי
וְנִמְוֹת כִּי עַלֵי וַיִּתֵּן בְּנֵי עַלֵי וַיִּתֵּן סִכְּכִים גּוֹמְרֵי חֲלוּקֵי
לֹא תִכְסִיחַ * כִּי הִרְבֵּה לְבָכּוֹת עַל לְקַחַת חֲלוּקֵי וְלִמּוֹל זֶה לֹא הֵיךְ נִכְסָב כְּעַד אֲלֵחֲנוּתָם לְחֲלוּקֵי *
(סד) וַיִּקַּץ כִּישָׁן כִּי עַד הַיּוֹם סִיחָה הַחֲרוּשׁ סִימָקוֹס מֵעֲנִיֹת הַת * יִשְׂרָאֵל עַל חֲעִימֵם בַּחֲלוֹל הוּא יִכּוֹ
וּבַעַת סִיחָה גִבּוֹר סֵעוּתָה וַחֲקוּס חֲסִינָתָה לְעִשׂוֹת בְּסֵם נִקֵּס * חֲתֻרוּן * הַחֲתֻרוּן מִסְכִּית סִיחָה
יִשְׂעָה וְרִגְנוּ * (סז) וַיִּמְרוּ * (סח) וַיִּנְסוּ * (סט) וַיִּמְרוּ * בִּימֵינוּ

מצודת ציון

(נו) וַיִּסְגְּרוּ * עֵינֵן חֲסִירָה לְאֲחִיר : (נז)
בַּחֲמוֹתָיִם * כְּמוֹ יִקְוִיאוֹתָיו מִלְּ קִטָּה וְסִכְּכֵם *
כְּמוֹ סֵם קִטָּה כֹּל אֵל חֲקוּס (דברים לב) : (נח)
וַיִּתְעַבֵּר * מִלְּ עֲבָרָה וְזַעַם : (ס) וַיִּשְׁעוּ * עֵינֵן
עֲזוֹבִים * (סא) עֲזוֹבֵי כִין קִטָּה חֲלוּקֵי עַשׂוֹ סִכְּכֵי חֵן
סֵם * כְּפִלְשְׁתִּים לְסִכּוֹת בְּסֵם כְּמֵם בְּסֵם * (סב)
וַיִּסְגְּרוּ * חֲסִיר * (סג) סוֹלֵל * בֵּית הַחֹסֶפֶס
קָרָא בְּחֹרֵי סוֹלֵל (כְּתוּבָה) * עַשׂוֹ סִכְּכֵי סוֹלֵל *
וְחֲסִינָתָם * בְּסֵם אֵת חֲתָן וְאֵת סִכְּכֵי *
מִתְּחִלָּתָה

סו וימאם באהל יוסףוב שבט אפרים לא
בחר : סו ויבחר את שבט יהודה את הר
ציון אשר אהב : סט ויבן כמזרמים
מקדשו בארץ יסדה לעולם : ע ויבחר
בדוד עבדו ויקחהו ממבלאת צאן :
עא מאחר עלות הביאו קרעות ביעקב
עמנו וב ישראל נחלתו : עב וירעם כתום
לקבו ובתבונות כפיו ינתם :

ז"ה אמר אסף להקב"ם על שספר חמתו על עמים ואבנים מ"ה אמר במר כפשו וחאונן ומקונו על
חורבן הגדול וה' הקב"ה התאסף במקום ישראל לא היו נשאים לנזקן הכפן בגלל צדק הכיפונים
לבד ועכשו שושלים הלאו בו :

יום טז עט א מזמור לאסףואלהים באוגים
בנחלתה טמאו את
היכל קדשך שמו את ירושלים לעיים :

מצודת ציון
(ע) מחללות • מל' בית הכלל ומאמר וסוף
דוד האלן שמה כלואים כס : (עא) עלות •
הנגלות עוללין ר"ל חניקות : (עב) ינתם •
ינתם •
עט (ה) לעיים • עניינו תל ובל כמו לעי
סדר
דבים כי שס נעקר יאחק : (סק) כמו רמים • ר"ל ככה בכין עדי עד כמו שהמים הרמים ויסדה
ליות לעולם כמו הארץ : (ע) ויבחר בדוד • לחנך על ישראל : מחללות לאן • מהה שסיה
חמיד עם האלן בדיר שלס • מאחר עלות • מהה סלך אחר החניקות לרעותן כדור • ליות חלך
רועה ישראל : (עג) כתום לבבו • כפי תמימות לבו ויעה אותם : ובתבונות כפיו • עם כי
סתבוכה היא בלב אחר כפיו לפי שסיה וסנה הרועה ויראה כללו התבוכה ככפיו רדוה • לו של את
ידיו (בראשית מח) ור"ל עשה בסגל וכ"ז חוזר לראשית האמרים לומר • את כל זה יספרו לכל
יאחזו כמעשי אבותם שחרו כס' כ"א יאחזו כמעשה דוד שזכה לחלוקה בעבור כשרון דרכו
יחזו כמעשי אבותם שחרו כס' כ"א יאחזו כמעשה דוד שזכה לחלוקה בעבור כשרון דרכו
עמאן • כי טיטוס

ב נתנו את נבלת עבדיך מאכל לעוה
השמים בשר חסדיך לחיתו ארץ :
ג שפכודמם כמים סביבות ירושלים
ואין קובר : ד היינו חרפה לשכוננו לעג
וקלם לסביבותינו : ה עד מה יהוה תאנף
לנצח תבער כמו אש קנאתך : ו שפך
חמתך אל הגוים אשר לא ידעו ועל
ממלקות אשר בשמה לא קראו : ז כי
אכל את יעקב ואת נידו השמו : ח אך
תזכר לנו עונות ראשנים מהר יקדמונו
רחמיך בידלוננו מאד : ט עזרנו אלהי
ישענו עד דבר כבוד שמה ויהצילנו
וכפר על חטאתינו למען ישמה : י למה

מצודת דוד
(ג) כתנו וכו' • כי לא נתנום לקבור : (ג)
ומין קובר • כי כשנארים פחדו ללאת חמקום
מחנאם ולקברם : (ד) כינו חרפה • הסבכים
מחרפים אותנו : (ה) עד מה • עד מתיידיה
כן וכי תאקף לנלח וכי תבער קנאתך כמו אש
סכולך וסורף עד תומו : (ו) שפור • ספר
החמה מחמתו וספור אותם על הגוים אשר לא
יפיו לדעת אותם : (ז) אכל • כלו והסתירו :
נוסו סהור • הסריבו חרורו זה כס"ח : (ח) אל תזכר וכו' • אם לאנס עתה כסוב חליך • חדרו
בחירות רב תקדים לנו רחמיך כי דלונך מאד בתכלית העוני ואין לך כח לסבול עוד : (ט) על
דבר • בעבור כבוד שמך לכל יחולל בין סענו"ס • לחען שמך • הסודרה שאתה רחום וחנין
(י) למה וכו' : למה תיחמו בגלות שיהארו הגוים אים אלהיהם אם אלהים הוא יריב ריב עמו •
יורע

אמר

יאמרו הגוים איה אלהיהם יודע בגוים
בגיים כי לעינינו נקמת דם עבדיה השפוח:
יא תבוא לפניך אנקת אסיר בגרל זרועה
הותר בני תמותה: י והשב לשכנינו
שבעתים א חיקם חרפתם אשר חרפוך
ארני: י ואנחנו עמה וצאן מרעית הנודה
לך לעולם דרוד ודור נספר תחלתה:

תעלה כוראס סיקיב הק"ס עמנו לישראל כמו שהיה מקדם

פ א למנצח אל שישנים עדות לאספ
מזמור: ב רעה ישראל
האזינה נהג בצאן יוסף ישב הכרבים
הופיעה: ג לפני אפרים ובנימין ומנשה
עודרה את גבורתה ולכה לישעתה לנו:

מצודת ציון

(יא) אנקת ענין נעקב ונניחם כמו באנוק
חלל (יחזקאל כו) סותר ענין שחית
בקטר:
(א) אל שושנים על שושנים וזה כלי
כיון עשו בורות שושנים עדות
חליון עדי וקטוב וכן את סודו ואת עדות
(ח"ב יא) ר"ל הוציאו את הים לקטוב ולבשר
לחם: (ג) שושנים ענין הארץ כמו שושנים
שאר סוף (דברים לב) (ג) ולכה כמו
וכן כן סוף בחסדו ור"ל ענין:
עשת

תלתינו: כוסב: אתה סודו את יוסף כרועה
הששנים בחסדים לכן נקראו על שמו: יוסף

מצודת דוד אלהים

יודע לנחל יודע יודע סקס בגוים חסד מחר
לעינינו עורנו חיים: (יא) אנקת נעקב
הסוד בגולה: סותר: סותר קטר כחאסדים
לשויאם להריגה: (יב) הסב: כמו ששנו לנו
כן סבס גוול פורעניות אל הכינו: סבעתים
שני פעמים שבע ר"ל רבת פעמים סבס לס
גוולס: אל חיקם הסודעניות תביא אל
חיקם ולא יעז לבאן ולכאן: חרפתם גוול
חרפתם אשר חרפוך: (יג) ואחמו: ואל אחמו
שאלו עתך נכו: נורה לך לעולם בבערות
וכסר תסגור להודות סבאים:
(ב) רועס: אתה נקם ישראל קטוב
הסוד: את סבאן: ונשי סודס לכלל את
אתה הוא סודס על סבובים סעל סררו סופיעס

ד אלהים השיבנו והאר פניה ונושעה:
ה יהוה אלהים צבאות עדמת עשנת
בתפלת עמך: ו האבלתם לחם דמעה
ותשקמו בדמעות שלישי: י תשימונו
מדון לשכנינו ואיבינו ידענו למו:
ה אלהים צבאות השיבנו והאר פניה
ונושעה: ט גפן ממצרים תסיעה גרש
גוים ותטעה: י פנית לפניך ותשרש
שרשיה ותמלא ארץ: יא כסו הרים צלה
וענפיה ארזי אל: יב תשדח הציריה עה
יס ואלנהר יונקותיה: יג למה פרצת

מצודת דוד

ולכה כמו ולך כן הוא ע"ס הסודס ור"ל
ענין: (ד) סייבנו: סבובלס לחרינו: וסחר
סרלס לנו פנים חליות וסחקות וסכס
סודס: (ה) עשת: סבעס לחסס חללת
עמד: (ו) לחס דמעס: סחקוס לחסס
סחכילס וכאלו סביע סבד חכבל: וסחקמו
סחסק לוחס חרועות חלוא שליט ר"ל סרועות
סרוס לחאוס: (ז) מדון: בעלי דין וסריכס:
(ח) גבן: ישראל סבובל לגבן סלח לוחס
סודעס וסולח סחוריס: סגס: חו"י גרבת
סבעס עכו"ס וסעית לוחס סחקוס: (י)
סנית לסקס: חת סעו"ס ססס וסרבת סרסס
סל ישראל וסחלח סת ססדן סגס: (יא) יס

אל ערת סחלל: וסעסס: סל סעסס ססס ססו חרויס
(יב) סלס: ססעס עססס עס יס סלססס וסו סחור: וסל סכר: זס סכר סרת וסו סרונס
(יג) סח: עסס לסס סחכס לחו"ב וסרבת גרויס וסל סוכו דוד חלקיס סרוס ר"ל לוח סת
לססקר לכל

מצודת ציון

(ה) עשת: כמו טעסן וסו ענין כעס כמו
יעסן סכר (לעיל ע"ד): (ו) שליט: סס סרס
גדולס וכן וכל סלסס (ישעיס ח): (ז) מדון
חל דין: לחו: לסס ר"ל עליס: (ח) סנית
ענין ססס וסענו חן סחקוס: (יא) סלס
חל"ל: אל: ענין חווק כמו סיד אל גוים
(יחזקאל לח): (יב) סלס: ענין ססססס
כמו וסלס סלרות (סס יג) קטריס: עכסס
כמו וססס קטרי כמו טע (איוב יד):
יונקוסיס: עכסס יונקוס וסכס כמו ויעל
כיווק (ישעיס נג): (יג) סרת: ענין
סגריס: גגריס: סלסס: וסרוס: ענין
לקעס

סל סרלל וסחלח סת ססדן סגס: (יא) יס
סל ערת סחלל: וסעסס: סל סעסס ססס ססו חרויס
(יב) סלס: ססעס עססס עס יס סלססס וסו סחור: וסל סכר: זס סכר סרת וסו סרונס
(יג) סח: עסס לסס סחכס לחו"ב וסרבת גרויס וסל סוכו דוד חלקיס סרוס ר"ל לוח סת
לססקר לכל

מְרִיבָה סָלָה : ט שָׁמַע עָמִי וְאַעֲרֶה בָּהּ
 יִשְׂרָאֵל אֲלֵאִם תִּשְׁמַע לִי : לֹא יִהְיֶה בָּךְ אֵל
 זָר וְלֹא תִשְׁתַּחֲוֶה לְאֵל נִכְרִי : י אֲנֹכִי יְהוָה
 אֱלֹהֵי הַמַּעְלָה מֵאֲרֶץ מִצְרַיִם הַרְחֵב
 פִּיךָ וְאַמְלֵאֲהוּ : יב וְדֹא שָׁמַע עָמִי דְקוֹלִי
 וַיִּשְׂרָאֵל לֹא אָבָה לִי : יג וַאֲשַׁלְּחֵהוּ
 בְּשָׂרֵיהוּת לְבָבִם יִלְכוּ בְּמוֹעֲצוֹתַי יָהֵם : יד לוֹ
 עָמִי שָׁמַע לִי יִשְׂרָאֵל בְּדַרְכֵי יִהְלְכוּ :
 טו בְּמַעֲטֵי אֹיְבֵיהֶם אֲכַנֶּיָּע וְעַל צָרֵיהֶם
 אֲשִׁיב יָדִי : טז מִשְׁנֵי אֵי יְהוָה יִכְחָשׁוּ לוֹ וַיְהִי
 עֵתָם לְעוֹלָם : יז וַיִּאֲבִלְהוּ מִחֶלֶב חֹטֵה
 וּמִצוֹר רַב־שׂ אֲשַׁבֵּי עֵד :

בזה המזמור מנוהר חומר גדול על אותם הדיינים המעוותין את המין לכל ויתום ולאלת פני עשירים ולקחים שוה ועומים עמם כאלו לא ידעו ולא יבינו את הדין :

מצודת ציון	מצודת דוד	מזמור
(ט) ואעירם * ענין התרה כי ע"פ רוב התדין בעדים שלא יכחש : (יב) לא אבהי לא רבא : (יג) בסודות * במרחות כמו אסורנו ולא קרוב (בחדר כד) : (יד) לו * כמו אם וכן לו החיים אותם (שופטים ח) : (יז) חלב * ענין חוש כמו ואלו את חלב הארץ (בראשית מה)	(ט) שמע עמי * אחרתי הוא שמע עמי והנה אחרתי לשמוע אחרי : ירמלא * ר"ל כי אם תשמע לי אתה ויראל : (יח) אנהי * ר"ל הנה הלא אני שמעך תהיה חרס וירי בכל השלה ולזה הרהב פיך לשאל חמדי כל חשך וחלמאם אסתשמע לך : (יב) ולא שמע * חבל עמי לא שמע לקולי : לא חבא לא רבא לשמע לי : (יג) ואלתהו * שלתתים הארנס לכת בגולם כי הלכו בשרירות	
לכך ובעלתם הרעה : (יד) לו עמי * אם היה עמי שומע לי וכו' : (טו) כמעט כמעט חשבתי וחקיית חסר הייתי וביני ארוביסי יתני חסדי ודי על הארניים להכות ולהחזירם ולכתי : (טז) משאלו * שואלו ייראל הנחשבים לשואלו * היו אז הנחשים לו לומר שאינם שואלים על כי יפחדו השעוים : ויבי עת * את שערב סודא היתה לעולם מבלי הספק : (יז) ויאכילנו * אז היה ה' האכיל אותנו מחיבת החטים והוא חסדינו דבש חבז חן האור וכן הוא חומר ויניקו דבש חלב (דברים לב) והוא חדרן חסל לומר שנים רב שפע חמק ס יובש ונחא אם היה הולכים בדרכי החקוקים		

כב א מְזִמּוֹר לְאַסַּף אֱלֹהִים נִצַּב בְּעֵדוּת
 אֵל בְּקֶרֶב אֱלֹהִים יִשְׁפֹּט :
 ב עַד מְתִיתִי שִׁפְטוּ עוֹל וּפְנֵי רָשָׁעִים
 תִּשְׁאוּ סָלָה : ג שִׁפְטוּ דְלוֹיֹתוֹם עֲנִי
 וְרַשְׁהֲצִדִּיקוּ : ד פִּלְטוּ דְלוֹ וְאַבְיוֹן מִיַּד
 רָשָׁעִים הַצִּילוּ : ה לֹא יִדְעוּ וְדֹא יִבְיֵנוּ
 בְּחֻשְׁכָּה יִתְהַלְכוּ יְמוּטוּ כָּל מוֹסְרֵי
 אֲרֶץ : ו אֲנִי אִמְרֹתִי אֱלֹהִים אַתֶּם וּבְנֵי
 עֲדִיוֹן כְּלָכֶם : ז אֲבֹן כְּאֲדָם תִּמּוֹתוֹן
 וּכְאֲחֵר הַשָּׂרִים תִּפְלוּ : ח קוֹמָה
 אֱלֹהִים שִׁפְטָה הָאָרֶץ כִּי אַתָּה תִּנְחַל
 בְּכָל הַגּוֹיִם :

מצודת דוד	מצודת ציון	שיר
(6) בעדת אל * בתוך הדיינים השופטים לראות אם עושים השפט אחת : בקרב * יושב בקרב הדיינים וכאלו ישפט עמם וככל הדבר לחזוק : (ג) עד מתי * הואיל וכן ח"כ עד מתי תשפטו עול ולעולם תשאו פני הרשעים	(3) תשאו עיני חופסי וכן שאלת פני רגע (מסני יח) : (ד) פלטו * ענין חללה : (ה) יחוטו * חל' הטיה :	דמי
לחמיסס בדבר כהשפט : (ג) שפטו * לא כן עשו כ"א שפטו כל ויתום כהשפט הראוי ולא הרחמנו עליהם כהשפט : הדריקו * בעת כהשפט אם הוא דריקו דרינו ולא תאמרו אזכר כהשפט את העביר בעל דינו שלא לביישו וחס"ז אודיעו שהדין עם שנגדו : (ד) פלטו * מיד כבא לעשקס : (ה) לא ידעו * ח"ן הדיינים נותנים לב לדעת ולהבין חומר העון והרי הם כהסולך בחשוכים ואינו יודע בזה יושלו * יחוטו * בעבור קלקול הדין יחוטו חוסדי הארץ ויביא קרובם לפול כי יעל שלש דברים העולם עומד ודיון אחד חוסס הן ארז"ל (ג) אני אחרתי * אחר כסס ה' כסס כאשר יחיתי חתכסעל הדיינים אחרתי חן סבעבורם תהיו כחלאכרס ולא תשלו בכס הכותה * ובני עליין * כסל הדבר בח"ס : (ז) חכן * באתה סואיל ואין אתם נזכרים בה תחיותו כמו שמת חרס סואשון על שלא נזכר בחיותו : וכאחר סריס * הע שקיס דליס סרואיס אכיוניס כי ע"פ רוב יד סריס כמעל סוס :		
(ח) שפט סארן * הואיל ואין דין למעט שפט אתם דין עמי ואניון : כי אתם תנחלו וכו' : סלל סף בכל גויה סארן תאכב סענייס דכ"א סרוח וסנחלתס לך לנחלתס לוס שפוט את סתפטס :		כל

תשם על הלחמות שני על ישראל ביום יחושע ויהי עושי סודות על ישראל עיני בניסיון : פג א יום יי שיר מזמור לאסף : ב אלהים אל דמי לה אל תחרש ואל תשקט אל : ג כי הנה אויבי יהמיון ומשנאיה נשאוראש : ד על עמה יערימו סוד ויתיעצו על צפוניה : ה אמרו לכו ונכהיהם מגוי ולא יזכר שם ישראל עוד : ו כי נועצו לה יחדו עליך ברית יברתנו : ז אהלי ארום וישמעאלים מואב והגרים : ח נבל ועמון ועמלק פלשת עם ישבי צור : ט גם אשור גדלה עמם היו זרוע רבני לוש סלה : י עשה להם כמדין כמסר אביבין בנחל קישון : יא נשמרו

מצודת ציון : פג (ב) חמי עיני שתקם כמו לך דומים תהלה (לעיל ט) : תשקוע עיני מנוח : (ב) יחיון חל' חיים : (ד) יערימו חל' חן סודו (סמות ט) : עיני חבור כחן יסגס ילום חיי (בראשית כט) : (א) דומן חיות עור גוי ולא יזכרו עור : (ו) עליך : כרתו בניסוס ברות לקום עליך להשחית עמך : (ז) חללי ארום : וס בני ארום יושבי אוהבים : וסגרים : חס בני סג סילס הבול אחר לא חסרס : (ט) גם אשר : עם כי ראו כורת ס' בחסס סחורב ח"ל לא לקחו חוסר וחבר עמנו עמסס וסיו חיוסל לעזור לבני לוש הם עמון וחוש סלחמים בישראל : (י) סדין : סכלו כירי דעקו סח"ס כסעסס : כסעסס חייבן : ססעססו סנחל קיסן בימי דרוס וברק : (יא) ססורו בעין דלר' : על מדין

בעיני דאר הוידמן לאדמה : י שיתמו נדיבמו בערב וכזאב וכזבחו כצלכנע כלנסיכמו : יא אשר אמרו נירשה לנו את נאות אלהים : יב להי שיתמו כנגדל כהש לפניחה : יג כאשר תבער יעה וכלהבה תלהט הרים : יד כן תרדפם בסערה ובסופתה תבהלם : יו מלא פניהם קלון ויבקשו שמך יהוה : יז יבשו ויבהלו עדי עד ויהפרו ויאבדו : יח וידעו כי אתה שמך יהוה לברך עדין על כל הארץ :

כו מצודת תפלות ונקשות והמפורסות פסוקי ותקוני גבר כסס חמעקקי סלב על חורבן כנקדס וכסס ברכות וכנסמות סיסס כבינינו אסרי לגבר סיססס סיססס וסיו חייאס עסלו :

מצודת דוד : מדין כול חור : סיו דומן : סיו לגדר כפ סרגל כדומן סע"ס סלנסס : (יב) סיתמו סוס סכדיס ססס כעורב וכ' וסס סיו סרי סדין : (יג) אשר : על אסר אחרו כירס חקוס ססקדס וכס סודו סלביס : (יד) כולגל : סוא סרגל סראס סקויס סססגלל ע"י סרוח : (טו) ססבר יער : כי על ססעלס ססוכיס זס לזס לכן כסברו כו סאס סולר וסורק סכלי סלכט סריס כי סרוח ססוי ססריס סוס סכלככ ראיך סוח לכסותו : (טז) כן סררכס : סללות ככל סכלי סלרית : (יז) וינסקו : אז יססרו על רעססס וינסקו ססר : (יח) ינסו : סכל לא יועילו כנסקסס כי ינסו ויכלו עד עולם : (יט) וידעו : אז ידעו ככל כי חסס לגדר סר' ס' ססורס סכדיסלכ כידר וסין וולרד וסס סוא כסניו על כולס ו' סל ססי' חלס לחעלס לכסור יססב ומ"ס כסור לחעלס

פר א למנצח על הגתית לבני קרח
מזמור : ב מה ידירות
משכנותיה יהוה צבאות : ג נכספה וגם
כלתה גפשי לחצרות יהוה לביו ובשרי
ירננו אל אל חי : ד גם צפור מצאה
בית ודרור קן : לה אשר שתה אפרחיה
את מזבחותיה יהוה צבאות מלכי ואלהי
ה אשרי יושבי ביתך עוד יהלוקה סלה :
ו אשרי אדם עוזו בגו מסרות בלבבם :
ז עברי בעמק הבכא מעין ישיתוהו וגם
ברכות יעשה מורה : ח ילכו בתי אל

מצודת ציון
פר (א) סתית כלי נגון כהא מנת :
(ב) ידירות אסונות : (ג) נכספה :
ענין תלוס כמו נכסוף נכספתה (בראשית לא) :
כלתה אף הוא ענין תלוס וחסק כמו כלתם
לתועתך בפשי (לקחון קיע) : (ד) ודרור :
עוף חם : קן : כן קרא מדור סעוף כמו כי
יקרא קן לבור (דברים כב) : שמה אסרתי ה :
צבים הקטנים כמו אסרתי או כבים (סס) :
(י) משילות : חל' משילה וזביל : (י) יעשה
ענין עושה ולביסה כמו כבג יעשה (לקחון
ק) : מורה חל' סוואה ולמוד יביס בדבר
סויהם :
סמנוסף
העוררים דרך עומק סכא גדליסס החוטסוכן מחול ככאים (כ' דר' סס סיה סוואה)
ענין יסויהם : בעבור יום סס ה' העיינות חיס למען יחלו לסקות : יעשו מורס סויהם
לסס את סדר חסר ולכו בו יסיה ענין וסעוף כדרכות כי כל סולכוס יברכוהו כי סנועי חיס
יסלס : (ח) יכרו וכו' : יכרו סעונס עד כי ילכו חלכא חלכוס אל נלכא חלכוס סעונס כמות רנות
זסר ילכו לסיות סקוס אל ס' סיון :

חיל יראה אל אלהים בציון : ט יהוה
אלהים צבאות שמעה תפלת האזינה
אלהי יעקב סלה : י מנגנו ראה אלהים
והבט פני משיחך : יא כי טוב יום
בחצריך מאלף בחרתי הסתופף בבית
אלהי מדור באהלי רשע : יב כי שמש
ומגן יהוה אלהים חזן וכבוד יתן יהוה לא
ימנע טוב להלקים בתמים : יג יהוה
צבאות אשרי אדם בטח בך :

כל יחיד ויחיד יתפלל אחרו בצרכו

פר א למנצח לבני קרח מזמור : ב רצית
יהוה ארצך שבת שבת
שבות כי יעקב : ג נשאת עון עמך כסית
כל חטאתם סלה : ד אספת כל עברתך

מצודת דוד
(י) מנינו : כה' סוואה לנו לחגן ולחחסה
ראס אותו וכו' כד' סוואה : סל פני דוד חסידך
ולמענו עשה סלא יסא כקוס ערחתסו על כה' ח'
(יא) כי טוב וכו' : לוס אני חמלוס לרלות
צבניכס כי יותר ט' לי לנסת בחצריך יוס
חלנסת אלף סניס כלרו סעכו'ס ועס יסיה
צלנוס כחרתי : יותר סמחר לחסות כספ ססער
כ' סית ה' חדרור דויה סליוס כבית סעכו'ס :
עליו לזס חונסח ח' כי עוד יתן לנו חן וכבוד
פר (ב) רשת : כמו סגית את חרנך חלו וסנסת סגית יעקב חללות ככל : (ג) נשאת : כי
חללת עונס וכסית חללתס עד עולס לא יכרו : (ד) חססת : סכנסת עברתך לכל סכעוס
כס

השיבות מחרון אפך : ה שובנו אלהי
 ישענו והפר בעסק עמנו : ו הלעולם
 האנף בנו תמשך אפך לדר ודור : הלא
 אלה תשוב תתינו ועמה ישמחו בך :
 ה תראנו יהוה חסדה וישעה תתן לנו :
 ט אשמעה מה ידבר האל יהוה כי ידבר
 שדום אל עמו ואל חסידיו ואל ישובו
 לבסלה : י אך קרוב ליראיו ישעו לשכן
 כבוד בארצנו : יא חסד ואמת נפגשו
 צדק ושלוש נשקו : יב אמת מארץ תצמח
 וצדק משמים נשקף : יג גם יהוה יתן
 הטוב וארצנו תתן יבולה : יד צדק
 לפני יהלך וישם לדרך פעמיו :

מצודת ציון
 (1) תלף * חל' אף וחיים : (ט) לכסלה *
 חלשין כסיל ור"ל לחטוף : (יא) כנשנו * ענין
 מניעה * כפקו * חל' נשקף : (יג) כשקף *
 ענין כעסה * (יג) יבולה * תבואתה ופריה : (יד)
 פעמיו נעדינו כמו פעמיו כן (לקוין קוע) :
 האזינה
 צהרם ביימיו : (ט) אשמעה * כן שומע אני מה ידבר האל אשר ידבר שלום אל עמו וחנניהם שלא
 ישובו לחטוף עור : (י) אך קרוב * רצה לומר אין סדר קשה כי קרוב קשה' וקלה ביימיו לבני
 ליראיו ישעו ולשכון כבוד בארצנו : (יב) חסד ואמת * חסד ואמת סוגים זה בזה ר"ל חסד
 תלוי בחבירו כשדבר אמת תבוא חסד אל : נשקו פשוט זה בזה ונשקו יחד ר"ל תלויים בהם זה בזה
 כשעשה נדק תבוא כסלים : (יג) אמת * כשתרבה האמת באלו ימים בנדק כשקף עין השמים
 לשרות ע"ם הארץ : (יד) גם כ" וכו' ר"ל חלוד בחול המעשה יתן גם את הטוב מה שבטעם
 בשמרו : (יד) נדק * כל אשר יחלך לפניו בדרך ר"ל שיהיה בדרך תמיד נוכח עיניו וישים פעמיו
 לדרך בדרך ללכת אחרים וככל הדבר לוקח *
 טה

במה וכמה תפלות על צרותי ונגד שונאי רואה ואחיתופל וכמה תולד שנקים ספק"ס וכל יסוד
 יכול להשליף אותה בעת צרותי :

פו א תפלה לדרור הטה יהוה אונך ענני
 כי עני ואביון אני : ב שמחה
 נפשי כי חסיד אני הושע עבדך אתה
 אלהי הבוטח אליך : ג חנני אדני כי
 אליך אקרא אבל היום : ד שמח נפש
 עבדך כי אליך אדני נפשי אשא : ה כי
 אתה אדני טוב ושלח ורב חסד לכל
 קראיך : ו האזינה יהוה תפלתתי
 והקשיבה בקול תחנונותי : ז ביום
 צרתתי אקרא כי תענני : ח אין כמוך
 באלהים אדני ואין כמעשיך : ט כל גוים
 אשר עשית יבואו וישתחוו לפניך אדני
 וכבדו לשמך : י כי גדול אתה ויעשה
 נפלאות אתה אלהים לבדך : יא הורני

מצודת דוד
 (1) האזינה * כעס און לשמוע : וסקטנס
 ענין שמיים : (ב) סורני * ענין למוד
 יתך
מצודת ציון
 פו (א) סטל לשמוע תפלתו וענני * כי עני
 אני הונקע כעני : (ב) כי חסיד אני *
 וזוכי במה ששומע תפלתו ויבין לקבול נקם
 ויגעיר על הצרותי : (ג) חנני * הקרא חסודים
 וכו' כיון אלהי חסודים חנני * (ד) חנני אשא * אני כושא כסני להענין עליך
 ולשען בך : (ז) כי תענני * בעוה אני שתענה לי * (ח) באלהים * כס סני מעלה : ואין כמעשיך
 אין כעו * ששעה ככלא כמעשיך : (ט) יבואו וכו' * כי לעתיד יאמרו הכל בך : (י) כי גדול * אז
 ידעו

יהוה ררפק אהלה באמתה יחד לבבי
ליראה שמך : וי אודך ארני אלהי
בכל לבבי ואכבדה שמך לעולם : י
כי חסדה גדול עלי והצלתי נפשי משאול
תחתיה : י אלהים זרים קמו עלי ועדת
עריצים בקשו נפשי ולא שמוך לנגדם :
טו ואתה ארני אל רחום וחנון ארך אפים
ורב חסד ואמת : טז פנה אלי וחנוני תנה
עזו לעבדה והושיעה לבן אמתך : יז
עשה עמי אות לטובה ויראו שנאי
ויבשו כי אתה יהוה עזרתני ונחמתני :

מחזור זה כתיבד לאחורא בנ"ח ומשנת כבוד ירושלים וסוף מגדל תמים רבים ונדולים בעלי שם
ואכתי מעשה וכתב עובדת לעתיד לבוא

פו א לבני קרח מזמור שירי סודתו

מצודת ציון

יחד * מלשון חד ואחד : (יג) תחתים * ענין
עומק וסגולת : (י) עריצים * חוקים כמו
אל כעוד (לקח פט) : (יז) אות * סימן
ומופק : (יב) גדול עלי * הגדלת עמי חסד :
רסב
ע"י נתן הכניא שמה לו כי ענין דבת טבע : (יז) ולא שמוך * לא שמו וראת אלהים כגד פניס :
(טו) לבן אמתו * ר"ל אני מוכנע ככן אמת ילד בית : (יז) ארת לטובה * סימן לטוב
לכל טעם אמת טעם צדי : ויבשו * כראותם כי אתם עומי : כי אתם וכו' * ר"ל הלא מעולם
עזרתני ונחמתני ע"י נתן הכניא * כספרת חמילת העין דבת טבע לזה שאלתי * עשה לי גם אות
לעצם לטובי לכל :
פן (א) יסודתו * וסוד שפיר סוד סוד לרבו כהמללי הררי קדש וסן ציון וירושלים :
מכל

בהררי קדש : ב אהב יהוה שערי
ציון מכל משכנות יעקב : ג נכבהות
מדבר בקר עיר האלהים סלה : ד
אזכיר רהב ובבל לידעי הנה פלשת
וצור עם כוש זה ילד שם : ה ולציון יאמה
איש ואיש ילד כה והוא יכוננה עליון :
ו יהוה יספר בכתוב עמים זה ילד שם
סלה : ז ושירים כחללים כל מעיני בקר :

המחזור מלשון ומקונו כספרד מר על כחללים וספורים סובלין ישראל בגלות ומזכיר הכל בפשוטה

יום ית פחא שיר מזמור לבני קרח למנצח
עד מחלת לענות משכיל
להימן האזרחי : ב יהוה אלהי ישועתי

מצודת דוד

(ג) מכל חסכות * כי אף שכל א"י אהבה סיא
למקום מ"ח שפיר ציון אהוב לפניו יותר מהכל
(ג) נכבות * וזה לפי שמדובר בך אתם ציון
אחרות נכבות כי סנהדרין יושגי' בה ועוסקים
בתורה ולזה תקרא עיר חלסים עד עולם : (ד)
אזכיר * אחרו בתקום ה' לעתיד אזכיר את
הזרים ובבל על יודעי ואוכי להביאם אל ציון
סנה כן אזכיר פלשת וכו' להביאם שמה כי
יאמר הלא זה יולד שם בציון ר"ל תולדות
אבותיו מכון הוא ולזה סמיורכו למקומו :
(ה) ולציון יאמר * הסביר יבשר את ציון ויסיק
לימר לה סנה סובא כל איש ואיש אשר יולד בה :

מצודת ציון

פן (ד) רסב * סוף חזריסכ"ה ב"ס רכניס
שבת (שעס"ל) ויקראו כן ע"ה
גאותם וסוף חז' ירסנו סכער בזקן (סס ג) :
ליודעי עניינו אהוב ומנוב כמו וחודע לביבה
תקרא (משל"ז) : (ז) זרס"ס * מלשון שירה
כחוללים * שם כלי כגון כמו תוף וחיליל (שעי'
ס) : מעייני * חל' עיון ומחשבה
פח (א) מחלת * שם כלי כגון : לענות
להיום סקול צביר כמו וענו הליום וכו'
קול
וכוא * מי שצירד לכונן הוא יכונן אותה להיות
עליון ומעל על כל ערי סהרנות : (ו) ה' יספור וכו' * בעת יכתוב את סעכו"ס לקבל סודן
כראוי יספור אז את ירחל סכלעים כתובס ויברר אותם לעצמו ויאמר הלא זה חילדי סיבירס
מעולם מיחי אבותיו אשר נולדו בציון ולו סמה ולג יוכללו בדין סעכו"ס : (ז) זרס"ס * אז יסודד
כמו סהכניס כחללים ויאמר כל עיוני וסבעתי ותולתי סהס כד
פח (א) לבימן סמחור סזה כספר לבימן סהוא יאמר על סרובן (ועל כי אחר למנצח ר"ל סמחור
לכן לוי סמנצח צביר חור ופירס סמחור לבימן סהיס חן הליום) : (ג) יום סעקמי * עס כי

יום צעקתי בלידה נגדה : תבוא לפניך
תפלתי הטה אונה לרנתי : ד כי שבעה
ברעות נפשי וחי לשאול הגיעו :
ה נחשבת עם יורדי בור הייתי כגבר
אין איל : ו במתים תפשי כמו חללים
שכבי קבר אשר לא זכרתם עוד והמה
מידה נגזרו : ז שתני בבור תחתיות
במחשכים במצלות : ח עלי סמכה
חמתה וכל משבריה ענית סלה :
ט הרחקת מידעי ממני שתני תועבות
למו כלא ולא אצא : י עני דאבה מני
עני קראתך יהוה בכל יום שטחתי

מצודת ציון

קול רם (דברים כז) : (ה) איל : ענין כח
כחו אל גיים (יחזקאל לא) : (ו) עוד : כמו
עדיין וכן עוד כיום גדול (בראשית כב) : כגורו
כנדרתו כמו כנזרו לנו (יחזקאל לו) : (ח) וכלי
סו"ר בתקום עם וכן יוסף הים צמרים
(שח ח) ור"ל עם יוסף שהם צמרים :
השבריר : הם נלי הים הגדלים כחשברים מי
הים וכן חשברים יתעטלו (איוב מא) : ענית
חלשון עניו : (ט) מידועי : אובני כמו אלושי
ו מידועי (לוי יס) : למו : להם : (י)
דאבה : ענין עכרון כמו ודבון נפש (דברים
כח) : שטחתי : ענין פריסה כמו היטח חרמים
(יחזקאל
א יתי לעולם ר"ל זמן רב : (ט) הרקחת : חזקת לב אובני להרחק חתי כי נספכו לאויבים : שטחתי :
שמת אותי להיות מתועב בעינים : כלאו : אני כמו בנית הכלוא וחטא ולא חוכל לאלת : (י)
עני דאבה : עזבה עיני מן גודל העיני : שטחתי : קפצתי

מצודת דוד

אליך

לעקתי בתפלה כל היום מ"ח נס בליה אערור
תמינתי לפניך : (ד) כי שבעה : כי רבו כרעו
עד נכפשי שבעה מסס והוא ענין חליהי וחי
ימי חיי קרבו לרדת אל השאול : (ה) נחשתי
הטחתי נחשתי עם האנשים אשר כבר
יורדו לקבר : אין איל : שלא היה לו כח העולם
(ו) בחתים חפשי אני נחנה בין החתים שהם
חפשים מחקי העולם ועמלו : עוד : עדיין ולא
זכרתם כי לא באת זמן החתים : והם : עדיין
הם כרותים מחמת ירך : (ז) שני : שמת
אחתי בגלות הרומה לגור תחתיות העמוק
למאור : בחולות : בעומק הים והוא חסל
לצרות שונות : (ח) וכלי עם כל חשבריו ענית
א יתי לעולם ר"ל זמן רב : (ט) הרקחת : חזקת לב אובני להרחק חתי כי נספכו לאויבים : שטחתי :
שמת אותי להיות מתועב בעינים : כלאו : אני כמו בנית הכלוא וחטא ולא חוכל לאלת : (י)
עני דאבה : עזבה עיני מן גודל העיני : שטחתי : קפצתי

אליך כפי : י הלמתים העשה פלא אם
רפאים יקומו יודוך סלה : יב היסופר
בקבר חסדך אמונתך כאברון :
ה יודע בחשה פלאך וצדקתך בארץ
נשיה : יד ואני אליה יהוה שועתי ובכקר
תפלתי תקדמך : טו למה יהוה תזנח
נפשי תסתיר פניך ממני : טז עני אני
וגוע מנער נשאתי אמה אפונה : יז עלי
עברו חרונך בעותי צמתוני : יח סבוני
כמים כל היום הקיפו עלי יחד : יט
הרחקת ממני אהב ורע מידעי מחשה :

מצודת דוד

פרשתי כפי כדרך החתללים : (יא) סלהתים
ר"ל סלה נחות חקשי השעבוד וכי לסתים
תעטם הסללות שבעת : אם רפאים : אם
החתים שרפו ונחלו ע"י מלאך המות אם הם
יודוך לעולם על נפלאותיך : (יב) היסופר :
ככל דבר רבות פעמי' כדרך הנהגים ותקונתם
באברון : הוא הקבר שבו נאמר האדם הזה
העולם : (יג) היודע : וכי יהיה טרע פלאך
ע"י כספים נחשתי קברו וכי נספך להקטר
בארץ גוים ובה הקבר : כי בסוית האדם הם
נשכח מפי סבריות : (יד) ואני : סלה אני

מצודת ציון

(יחזקאל כז) : (יא) רפאים : מל' רפיון
וחלשות : (יג) נשים : ענין שמה כמו נכני
אלהים (בראשית מא) : (טז) נחש : תעוב
(טז) חמיר : חלשון חיהם וכמד : אפונה : מל'
סנוי : (יז) בעותיך : מל' בועת וחזרה כמו
פללות בעתתני [ישעיה כא] : לתחתוני :
ענין כנייה כמו יאחיתם ס' [לקמן כד] :
(יח) הקיפו : ענין סבוב : [יט] מידועי :
אובני : חטק : מל' חושך
יער

שועתי אליך להניחני יין העולם ובכל בוקר תקיים תפילתי לנח לפניך : (טז) להם : ר"ל רואיל
אזני החסלל לפניך להם ח"כ תעוב נפשי ביד האויב : (טז) ונוע מענך : חטת כעור וחי אני
בגריעה ר"ל זמן חרוץ אני בגולה ותעט סני ימי הלום : נשאתי וכו' : ר"ל חסיה סנוי העסק
בגורח נשאת השם : (יז) בעותיך : חסרה כנאלת חמד היא כנחם אותי : (יח) סבוני : כחיון
וכחורה חסננים אותי כחיים החסננים טוף העומד בהם : יחד : בחיון וחמרה : [יט] סר חקתי
כי לא ברו חני לחתמי : מידועי חטק : כאלו הם במקום חושך סלה הנחם אותם

זם החמור נאמר על מלכות בית דוד והמפורסם הים הקטן על מלכות בית דוד הים בעל המנו
במה וכמה טעמים וזכה והוא אומרו :

פט א משכיל לאיתן האזרחי : ב חסדי
יהוה עולם אשירה לדר
ורד אודיע אמונתך בפיי : ג כי אמרת
עולם חסד יבנה שמים תבין אמונתך
בהם : ד כרתי ברית לבחירי נשבעתי
לדוד עבדי : ה עד עולם אבין זרעה
ובנית לדר ודור בסאתך סלה : ו וידו
שמים פלאך יהוה אמונתך בקהל
קדשים : ז כי מי בשחק יערה ליהוה
ידמה ליהוה בבני אדם : ח אל נערץ
בסוד קדושים רבה ונורא על כל
סביביו : ט יהוה אלהי צבאות מי

מצודת ציון

פט (א) יערד מל ערד וסוד : אלים
חזקים כמו אל בויס (יחזקאל לא) ור"ל
מלאכי העלה : (ח) נערץ ענין חזק כמו
נגדו ערד (ירמיה ב) : בסוד ענין חזק
ואסיפה כמו ואל סוד בחורים (טו)
(ט) חסין ענין
אכין ורעץ להיות נכונים לחלום : כסוף סלה
עולם כי אף שחנעל בימי סגולה סבה תשוב בימי השנים ולא תוספק עור : (ו) וידו אל כח
השמים יורו על הסלאים שתעשה בימי השמים ואף חזות העמחק ישור נקב קדושים סבה בני
ישראל : (ז) יערך לה יערד עמנו לסיוד רוחם לה להבטיח ולקיים : ידמה וכו' ככל הדבר
במ"ס : (ח) אל נערץ כי הוא אל חסין בחבורת ערת קדושים רבה וגדולה סם מלאכי מעלה על
ל מנוחה סם מלאכי העמחק סם ערד

כמוה חסין יהוה ואמונתך סביבותיה :
אתה מושל בגאות הים בשוא נלד
אתה תשבחם : י אתה דכאת כחלל
רהב בזרוע עזך פורת אויביך : יב לה
שמים אפלה ארץ תבל ומלואה אתה
יסדתם : יג צפון וימין אתה בראתם
תבור וחרמון בשמה ירגנו : יד לה
זרוע עם נבורה תעז ידה תרום ימינה :
צדק ומישפט מכון בסאתך חסם
ואמת יקדמו פניה : טז אשהי
העם ידעי תרועה יהוה באור פניה
יהלכון : יז בשמה יגידון כל היום

מצודת דוד

ואחזקת * האחזקה היא מעולם סביבותיך
ולא תתפרד ממך : (י) בגלות הים בחזק
הים וגאווה : כסוף : בגלותם בליו אתה
תשקיעם ותשפילם : (יא) כחלל רכב כמו
סחלל הסדוק כן דכאת רכב סם המצרים סקרד
רכב : פורת אויבך : סם מלכי כנען : (יב)
לך שמים על השמים : ומלואה סבריות
סמחלאים את העולם : (יג) וימין הוא
ברום כי חזקת נקרא קדם וסעודת קדמת סניו
לקדם מול השמים וימין א"כ לדרום ומערב קרוי
אחור כי אל אחוריו למערב : כסוף ירגנו : ר"ל פלא נגסס יעודרו סבריות לנן בפלאי מחו : (יד)
זרוע עם נבורה : ר"ל זרועה נעווה על כל ובכולס תעשה נבורות : תרום ימין : להיות יגידון על
כל : (טו) חסין סכנת כסוף הוא כדק ובמסע לא לפי כח סודע : יקדמו סנין : יקדמו לכוה
לסניד להסניד בסם את בני העולם : (טז) יודעי תרועה * סידועים להחמק ולהסדק במקום :
באור סנין * סם ילכו באור השועס סכל מלפניך : (יז) כסוף * כסועת סוף יגידון כל סביבים
תשחת

מצודת ציון

ענין חזק כמו וחסין הוא כאלוהים (עמוס ב)
(י) תשכח * תשקיעם ותשפילם כמו משכית
סחון ימים (לעיל סג) : (יא) דכאת * ענין
כתיסה וסנירים : (יב) כחלל ומחמון * סמות
סרים נכונים : (טז) תרועה * ענין סתחנות
וריעות וכן ותרועת מלך כו (במדבר כג)
(יז) יגידון : מלשון גילה וסמחה
במחן

וּבְצַדִּיקְתָּהּ יָרוּמוּ : יח כִּי תִפְאֶרֶת עֲזָמוֹ
 אֶתְהוּ וּבְרִצֹנָה תִרְוֹם תִּרְוֹם כִּי קָרְנָנוּ :
 כִּי לִיחֻדָּה מִגִּנְנוּ וּלְקָדוֹשׁ יִשְׂרָאֵל
 מִלְכָּנוּ : כ אֲזִרְבֶּרֶת בְּחֻזֶן לַחֲסִידֶיהָ
 וְתֹאמַר שׁוֹיֵתִי עֶזְרָה לְגִבּוֹר הַיְיָמוֹתִי
 בְּחֹרֵם מַעַם : כא מִצֵּאתִי רוֹד עֲבָדֵי
 בְּשֶׁמֶן קָדְשִׁי מִשְׁחַתִּיו : כב אֲשֶׁר יָדִי
 תִּבְּזוּ עֲמֹ אֶף זְרוּעֵי תֵאֲמָצְנוּ : כג לֹא
 יִשְׂאֵא אוֹיֵב בּוֹ וּבִזְעֻלָּה לֹא יַעֲנֵנוּ :
 כד וְכִתּוֹתֵי מִפְּנֵי צָרָיו וּמִשְׁנֵאֵי אֲנוּף :
 כה וְאֲמוֹנֹתַי וְחֲסֵדֵי עֲמֹ וּבְשֵׁמֵי תִרְוֹם
 קָרְנוּ : ט וְשִׁמְתִי בִּיִּם יְדוּ וּבְגִדֵי הַרֹדֹת
 יָמִינוּ : כו הוּא יִקְרָאֵנִי אָבִי אֶתְהוּ אֱלֹהֵי יְצוּרָה

מצודת ציון

(כ) כחזון בחרש כחוש: היותי: חל' כחש
 וכתשחור: (כ) פלחכחול' אוחוכה: (כ) יסוף
 עין' סלוח' כמו כי תסה צרע' (דברים כד):
 יעננו חל' ענוי: (כ) וכתותי' ענין
 רעים וסניס: אקף' חל' חפס: (כ) רור
 אוחס' נרת' בחזון לחסידיו הוא שחולל כניח:
 סכח' סכולין סדיותי' חתוך בעם להלכיו: (כ) חלתי' חות' חלתי' בני' יס' וחסחתי' על
 יד: (כ) תכין עמו' ססיה עמו לעזרה: תלחוני' להתכבד עור על שולחיו: (כ) לא
 יסוף: לא יסיה לו כחוש לקחת עשרו: (כ) עמו' יסיו תמיד עמו: ובשמי' בעור שמי: (כ) ירו'
 וחסלתו יסיה כחולני יחיס וקביות למחקי' ארן: (כ) אכי אחס' ר'ל כל בשחור יסיה
 עלי ככשחון כן על החב:
 נכור

מצודת דוד ישועתי

יְשׁוּעָתִי : כח אֶף אֲנִי בְּכֹרֶךָ אֶתְהוּ עֲלִיָּן
 לְמַלְכֵי אֶרֶץ : כט לְעוֹלָם אֲשַׁמְרֶךָ אֲשַׁמְרֶךָ לוֹ
 חֲסֵדִי וּבְרִיתִי נִאֲמַנְתָּ לוֹ : ל וְשִׁמְתִי לְעַד
 זֶרְעוֹ וּכְסָאוֹ כִּימֵי שָׁמַיִם : לא אִם יַעֲזֹבוּ בְּנֵי
 תוֹרָתִי וּבְמִשְׁפָּטֵי לֹא יִלְכוּן : לב אִם חֲקֵתִי
 יַחַלְלוּ וּמִצְוֹתַי לֹא יִשְׁמְרוּ : לג וּפְקַדְתִּי
 בְּשֶׁבֶט פְּשָׁעִים וּבְבִגְדֵי עוֹנָם : לד וְחֲסֵדִי
 לֹא אֶפִּיר מִעֲמֹ וְלֹא אֲשַׁקֵּךְ בְּאֲמוֹנֹתַי :
 לה לֹא אֶחַלֵּל בְּרִיתִי וּמוֹצֵא שִׁפְתַי לֹא
 אֲשַׁנֶּה : לו אַחַת נִשְׁבַּעְתִּי בְּקָדְשֵׁי אִם
 לְרוֹד אֶכְזֹב : לו זֶרְעוֹ לְעוֹלָם יִהְיֶה וּכְסָאוֹ
 כְּשֶׁמֶשׁ נִגְדִי : לה בִּירַח יִכּוֹן עוֹלָם וְעַד

מצודת דוד

(כח) ככור לחכמו' לסיבת גדול על כל חלכו
 כהרש' כמו הככור על סוף הכניס' עליון וכו'
 כפל הכר' במ"ה לחוספת ביאור: (כט) ובְרִיתִי
 סגרי' סגרת' לו תסיה נחמת ומקיימת: (ל) ושמתי וכו'
 זכירו גם חסם בחמלת הסיה:
 וכסחו' כסח' זרעו: (לא) אם יעזבו' אכל
 אם יעזבו בניו תורת: (לב) ופקדתי' אז אחסר חסם סלונכס בעבור פורעניות נחול פשעם:
 ובנגעים' אייסרס כנגעים נחול עונם: (לג) וחסד' אכל לא חסיה חסדי' חכל וכל לקח חמכו
 סלונכס לעולם כי תשוב לזרעו בימי הקים: בחמנתי' במס סכשחתי' בחחוס: (לה) לא אחלל
 צריתי' חכל וכל ללכות סלונכס חזרעו: (לו) חחת וכו' סבעיה חיוודת ככעתי בקרשתי
 זריח תקום ולה חסעס: חס לרוד חכזב' ג' ס ולא חמר וסרי הוא חכלו חמר כך וכך יסיה חסככזב
 לרוד יחמר לשון סוסל כחחס וכן חס יבולון חל חחחתי' לקחן' (ה) זרבים כחוסו: (ז) זרעו
 לעולם יסיה' בחחלת סלונכס כי חס יוספק זמן חס תשוב עור בימי חחחסי' וכסחו' כשחסי' ער
 עולם כחיו כחסי' יסיה כחו נגדי לכסגית' בו: (ח) כיוח' כמו סויה כן זרעו יכוון ער עולם
 על

מצודת ציון

ולר' ענין חזוק: (ג) וסקדתי' ענין
 חסרון כמו ויפקד חקוס דוד (ש"א כ) ככעתי
 ר"ל חוסר מרעיות: (ג) חסיו' חל' ססיה
 ובעול: (ג) חכזב' חל' כוז וסקר: (ט) כתנברת

בשחק נאמן סלה: לא אתה זנחת ותמאם
 התעברת עם משיחה: מ נארתה ברית
 עבדך חללת לארץ גזרו: מא פרצת כל
 גדרתי שמת מבצרו מחתה: מג שסהו
 כל עברי רדה היה חרפה לשכני:
 מג חרימות ימין צרו השמחת כל איביו:
 מד אף תשיב צור חרב ו לא הקמתו
 במלחמה: מה השבת מטהרו וכסאו
 לארץ מגרתה: מו הקצרת ימי עלומיו
 העטית עליו בוישה סלה: מז עדמה

מצורת ציון

מצורת רוד

המבצרת * חל' עברה וזעם: (ח) כרתה *
 ענין כרתה כמו כח מקדשו (ויכס ב): כזרו *
 כתרו: (חא) גדרותיו * ענין כותל ומחיצה *
 חתמה * מושבו כמו חתמה קצותם (ירמיה *
 נח): (חג) שוכו * ענין הויסה כמו מי נתן
 למשיסה (ישעיה חג): (חד) צור * ענין
 חרוד כמו חרובות נודים (ירמוע ה): (חז)
 שבת * ענין בטול כמו שבת טובה (ישעיה ד)
 מטרו * ענין זכר וזכות כמו וכעם השמים
 לטור (שמות כד): מנרתה * ענין הפלה כמו
 ויפול רוכבו חמור (בראשית מט) תגורו
 ויחגר: (מד) עלומיו * נעוריו כמו בן מי זה
 העלם (ש"י) הבעית * ענין עטוף ולביסה
 כמו

על כסא המלוכה: ועד בשחק * ואתי קבועם
 לו בשחק לעד * כאן עד עולם שתמיד לו
 כאלו' עד עולם כימי סירח וכפל הכור לתזוק *
 (לט) ואתה זמת * וכנס בעבור העון עזבת
 ארית וטמא בו כאשר אמרת * ופקדתי בשבע
 פשעם: התעברת * נתחללת עברה עם השיחך
 זה לרקיס שחמך ביד כ"כ על שורה דבר ה':
 (מ) כרת * סחקת סברות שעם
 דוד ותללת זכרו להשליכו לארץ *
 [חא] פרצת וכו' * וכל הרודם בא בו ר"ל נתת
 ארית להשקר: חתמה * לביית משוכר והרום *
 (חג) כל עובדי דוד * כדבר השקר אשר כל
 מולאה רוחם ודרסה: (חד) אף תשיב וכו' *
 עסקי חרבו היתה לעולם * ומרודם להכות
 בו את האויב ככה השבת חרודי לחורויו לכל
 במלחמה להגלל כח חיר האויב ר"ל
 אף אם היה לפי טבע היום * להחבר כח על האויב ללחמו עמו חזרים ולא תחבר ונס ככל עוה:
 (חז) השבת * שגלת ארית חזרה * והלכת כחאו לארץ: (מו) ימי עלומיו * ימי סעודות
 ר"ל ימי הטובים סגרת ובעטת עליו בוס לעולם ר"ל זה זמן רב: (מז) עד מה * ר"ל אם
 חונם עשית בדני * עד מתי נהיה בגולה וכי תסתר פניך מחנו לנצח בתמים: תכנר * וכי
 תכנר

יהוה תסתר לנצח תבער כמו אש
 חמתה: מח זכר אני מה חלד * עלמה
 שוא בראת כל בני אדם: מט מי גבר יחיה
 ולא יראה מות ימלט נפשו מיד שאול
 סלה: נ איה חסדיך הראשונים אדני
 נשבעת לרוד באמונתך: נא זכר אדני
 חרפת עבדיך שאתי בחקי כל רבים
 עמים: נב אשר חרפו איבך יהוה אשר
 חרפו עקבות משיחה: נג ברוד יהוה
 לעולם אמן ואמן:

מצורת רוד

מצורת ציון

תפלה

תבער חמתך כהאם הזה הסורף הכל: (מח)
 זכר אני * בכל עת אני זכר וחושב מה היה
 בזמן שיש לי * צור הסולם הלא היה הסעע וכן
 אמות ולא חרסה היסועם: על זה שוא * למה
 בחכם בראת כל בני אדם * ימות ולא יראה
 היסועם: (מט) מי גבר ימים * מי הוא
 האדם אשר ישאר חי ולא יראה היותה וימלט
 כפשו לעולם תן השאל * (ג) איה חסדיך
 ר"ל הוהיל וכולנו עומים * למיתת איה הם
 חסדיך שהנעמת לנו בימים הראשונים אשר כשבעת
 לרוד בחורוס להשיב המלכס לזרעו ר"ל למה חלחר הגאולה זמן רב הלא חכו חתים יום יום ואים
 חסרם הלא לא נהאם בחייו: (נא) חרפת עבדיך * הסופים שאנו סובלים העכוס: באתי *
 חס שאני טיטח בחיקי וסובל חרפת כל העמים הרבים: (נג) אשר חרמו וכו' וחחר * ומסרם אשר
 חרמו הסחחרות השיחך שמתחחר לגול ולחורים שלא יבוח לעולם: (נד) ברוד * ה' * חזון עס
 כי אני חרמס על חירם הגאולה מ"מ ברוד * לעולם: חזון וחמן
 ר"ל אחת הוא שמתקוס הוא ברוד וחייגל וכפל החלה לקזוק:

ספר רביעי

ליום חמישי

תפלה זו נאמרה ביום חמישי כד ויהיה קבלה אלנו שמש רבינו אהרן ויהיה נספרו ומדבר מוסרים גדולים מתקרב ימיו של אדם ומעורר לאדם לתשובה בפרשות שלא יתנאה בזה העולם :

יום י"ט צ א תפלה למשה איש האלהים
ארצי מעון אתה היית
לנו ברך ודה : ב בטרם הרים ידו
ותחולל ארץ ותבל וומעודם עד עולם
אתה אר : ג תישב אנוש עד רכא
ותאמר שובו בני אדם : ד כי אדף
שנים בעינייה כיום אתמול כי יעבר
ואשמורה בליילה : ה זרמתם שנה יהיו

מצודת ציון

צ (א) מעון חרות כמו הסקופס מעונן קדש (דברי' כו) : (ב) ותחולל ענין יצירה כמו הן בעון תולדתי (לעיל לח) ארץ ותבל כשם שמוכס יורה ארץ על המקום הכלתי מיוסבת ותבל על המקום המיוסבת : (ד) ורשעוים הוא חלק משלש קלני הליה וקדוים אחרים בלשון חקרא : (ה) זרמתם ענין חרות כיום כיום מים (ישעיה כח) רבואל לחרות השנים יתלוף ענין התחדשות כמו יתלמו כח (הא) עין

מצודת דוד בכור

צ (א) תפלה נמש : י"א וזמורים שחאן עד לדוד זמור חס אחר רדוד ימרה בספרו : איש האלהים ר"ל אהיה נביא : ה' מעון אתה לנו לחסס בכל דור ודוד כמו סדור המנין מורס ומענ : (ב) טרס עד לא ילדו וכברו הסקופס ועד לא חוללת הארץ ותכל וטרס סק' העולם ועד סוף ימי העול' בכל עת אתה אל ר"ל חזק ובעל סיכולת : (ג) תשב אנוש אתה חשב את הארס חן רוב חזק חזק עד אשר יסס חרובא ביסורים מחלשיים כח ובוס כללו תאמר לכני ארס טובו מדריכס העמים על כי אין יסורים בלא

עון : (ד) כי אלף שנים ר"ל ע"י הסיורים כאליו תאמר להארס בלא חף אם תחיה אלף שנים בלא יסיו בעיניך כיום אתחול בחד יעבור כי אחר שער הזמן מה לו אם כיה זמן חרובס חו מועט בלא סר לו וחינו : ואשעורס בלינה וכמו השמרס אחת מהשחרות היל' כי לאחר ר הזמן תשמר וחד ואלף שנים לאחת נמשב : (ה) זרמתם חרובת חייסס מהס כחלוס השנים קינו אין דבר מדברי החלוס כן אין חסס כחיי הארס : בכורק ר"ל ביומי הכערים לכד חקליך כח כחלוד הסה טרף בכורק יתיך כח : בכורק יצין : אס בכורק יצין ומחליף כח הלא לערב

צד

בבוקר כחציר יחרוף : ו בבוקר יציין
וחלף לערב ימודל ויבש : ז כי בדינו
באפה ובחמתה נבהלנו : ח שיתה שת כי
עונותינו לנגדך עלמנו למאור פניך :
ט כי בדימינו פנו בעברתה בדינו
שגינו כמזוהנה : י ימי שנותינו בהם
שבעים שנה ואם בגבורות שמונים
שנה ורהבם עמל ואן כי גו חיש
ונעפה : יא מי יודע עוז אפה וכיראתה
עברתה : יב למנות ימינו כן הודע

מצודת דוד

מצודת ציון

ונביא

לערב ביומי חוקי' יחולל ויבש ודומס הוא לחייו כנחייב אחר שזרס החסס עליו כל היום : (ז) כי בדינו : עתה ידבר על לשון בני הכלות שאמר אס חיי כל ארס הוא הכל חף אס מהס בשלוס כל סכן לחכמו בגלות אשר בלינו באשר שאכפת בנו על עונותינו : ונחמתך הוא ככל בח"ט : (ח) שמה שמת עונותינו נגד לזכור בהס ולפרוע עליסס גמול : עונמנו הסגילות שהס בעלמים החלנו תשימס מול חזיר פניך לזכור גס בהס ולשלס גמול אליסס : (ט) פנו : כלנו להס בעברה וזעס הנאה מועד : כלנו : לחמנו בענותינו גורמים כליון בסס : בחספרס יהיו טבעים טעס : ואס בגבורות : ואס בהתגברות כח טבע יהיו שמונים טעס : ורבעס : חף התוקף והאוזן של השנים בהס מה יגיעים ועבר : כי גו : לפי שלא יארכו ימי האוהז כי חסר יזכרת ויעף א"כ האוזן שהס בתחילה גרמה להוסף כהעבר בהעדרו : (יא) מי יודע : בימים מועטים כאלס מי יוכל לדעת חזק אפך על הס היא ולסיות נשמר חסס : וכיראתך כחצר יראתך כעלמה חלדעת חיד כירא חת סן כעלמה עברתך חלדעת על הס אתה מהמלא עברה וזעס כי אין להסיו חלדעת חיד כירא חת סן כעלמה עברתך חלדעת על הס אתה מהמלא כן הודע לא דרכך ר"ל לפי ערך מעט השנים כן חרבה לנו חכמה לדעת הכל כמעט זמן חלו נביח גס אנו לבב חכמה ר"ל אס חתו בנו בהס חכמה חו נמשב לתור ולחפש בה לבוא חל תוכן עומק

(ו) יצין : יסריח : יחולל : ענין כריתת כמו כי החילס (לקחו קיח) : ויבש ר"ל וכבר בעשה יבש זכן אתה קלפת ומחטא (ישעיה סד) : (ח) עלומינו : מלשון העלס ומסורו ידעש : (ט) פנו : מלשון פנים : הנה : ענין דבור כמו ולשוני חכמה (לעיל לה) : [י] והבס : ענין התחוקות כמו ירבעו כענין בזקן (ישעיה ג) : גו : ענין כריתת חלויסס כמו גו כוד (ירמיה י) : ח"ט : חסר כמו חוסס לעודתי (לעיל לח) : (יב) ונביא : מל' הבאס : וכדוד

כדוד

וּנְבִיא לִבְבַחְכֶּמָה : י שׁוֹבֵה יְחִהּ
עַד מֵתִי וְהִנַּחַם עַל עֲבָרֵי : ד שְׂבִיעֵנו
בְּבִקְהַת חֶסֶדְךָ וְנִרְנְנָה וְנִשְׁמַחָה בְּכָל
יְמֵינוּ : טו שְׂמַחְנוּ כִּימוֹת עֲנִיתָנוּ שְׁנוֹת
רָאִינוּ רַעְיָה : שו יִרְאֶה אֶל עֲבָרֵי פִעֲלֶךָ
וְהִדְרֶה עַל בְּנֵיהֶם : ז וַיְהִי נֶעַם אֲדֹנָי
אֲלֵהֵינוּ עֲלֵינוּ וּמַעֲשֵׂה יָדֵינוּ כּוֹנֵנָה עֲלֵינוּ
וּמַעֲשֵׂה יָדֵינוּ כּוֹנֵנָהוּ :

זו המזמור הוא לעורר לב העם לחכות תחת כנפי זכיונה : גם בו ענין ארבעה תקופות וחי הס
אשר משלמים עליהם וכל שוקה נפשו ירחק מהם :

צא א יֵשֶׁב בְּסִתְּהָ עֲלִיּוֹן בְּצַל שְׂרֵי
יִתְלוֹנֵן : ב אֲמַר לִיהוָה מַחְסֵי
וּמְצוֹדֹתַי אֱלֹהֵי אֲבֹתָם בּוֹ : ג כִּי הוּא

מצודת ציון
(טו) זה לך * תלונ הרי ויפוי : (יז) נועם *
ענין מתקנות ועיבות כמו ולחם * מתרים יעט
(תשלי ט) :
צא (ח) יתלונן * ענין התמדה וכן לך
ילין כס' (יעשים ח) : (ג) ותלונתי *
ענין חבדן חזק : (ג) חסד * חרשת : יקוש *
חל' חוקש * הוות * ענין שברון כמו סוף על
הום (יתקאל ז) :
בגם על כניסה אחרים תהיה סדר העמך : (יז) ויהי נועם * נעימות ס' יהיו עלינו : טונס
עלינו * הכן עלינו להיות מתוקן בירינו ולא יאיע לנו תקלה בעת נעשה את המעשה : טונסו *
סכן את המעשה הריא שלא יארע בה תקלה והסכס מה :
צא (ח) יושב וכו' * אמר בלשון קריאה אל מול השובט אתם סיוט * בסתר עלינו ר' להתעורר
בעצרת ס' ונעיון סתרי חודתו * בלל וכו' * אלה המתלונן וכו' וכל הדבר בת"ס :
(ג) אומר לה * אומר אני לך בעבור ס' אשר הוא חסדי וכו' * (ג) כי הוא יליך : אשר הוא יליך

יִצִּיֶךָ מִפֶּחַ יִקוּשׁ מְדַבֵּר הוֹוֹת :
וּבְאֲבָרְתוֹ יִסֶּךְ לָךְ וְתַחַת כְּנָפָיו
תִּחְסֶה צִנְהָ וְסוֹחֲרָה אֲמָתוֹ : ה לא
תִּירָא מִפֶּחַד לִיָּה מַחֵץ יַעֲוֹף יוֹמָם :
וּמְדַבֵּר בְּאֶפֶל יִהְיֶה מִקְטָב יִשׁוּד
צִוְהָרִים : ז יְפֹל מִצִּדְךָ אֱלֹה וּרְבִבָה
מִיְמִינְךָ אֱלִיךָ לֹא יָנֹשׁ : ח רַק בְּעֵינַיִה
תִּבְיֹשׁ וְשִׁלַּמְתָּ רָשָׁעִים תִּרְאֶה : ט כִּי
אֲתָה יְהוָה מַחְסֵי עֲלִיּוֹן שְׂמַתָּ מְעוֹנָה :
לא תֵאָנֶה אֱלִיךָ רַעְיָה וְנִגְעַלְתָּ יִקְרָב
בְּאֲחֵלְךָ : י אֵל בִּי מִלְּאֲבָיו יִצִּוֶה לָךְ
לְשִׁמְרֶךָ בְּכָל דַּרְכֶיךָ : יב עַל כַּפָּיִם

מצודת דוד
(ד) באברתו * בכנפיו : צנה * דומה הוא
לחנן * וסוחרה * לבוש חרזול חסכת סוף
סחור סחור : (ו) כאל * בחושך : מקטב *
נקרא כן מענין כריתם כמו אהיס קטבן שאלו *
(הושע יג) : וסוד * תלשון שיריה וגולה : (ח)
מעובר * תלשון מעון ומדור : (י) תלוכה
ענין הודתנות כמו וסאלסיה אנה לירו (שדות
כא) : (יא) לך * עליך : (יב) תמוך * ענין
הכאס
מצודת ציון
המח הלכו ונדבר האבנר : (ד) באברתו
בכנפיו יסוכך ויגן עליך : אחת * אחיתת
הכשתו היא כלנה וסוחרה : (ס) לא תירא *
על כי יסוך עליך לא תירא חסד השמים
השולטים עליה * חסן * חסדן שהעופף ביום
כחו : (ו) מדבר * מן החזיק דבר הסולך באופל *
מקטב * מן המוקד קטב הסודך נפשות בעת
הכרית : (ז) יפול * חף אס בעת הדבר יפלו
אנשים רבים חזק ומימינך ח"ה אלך לא יגש
הדבר הסוף ולא יזיק לך : (ח) רק וכו' *
חיות האשים תביע רק בעיך ותראה תלונתך הרשעים הכופלים אבל לא יגעו בך לרעה : (ט)
כי אלה * כלשר תאמר אתה ס' מחסי ועל אל עליך * תשים מעובר ר'ל תנעה בו כלשר הכושר
במדורו לחכות בו לאדם ומחסי : [י] לא תלוכה * אז לא תודען לך רעה : וכגע וכו' * כפל הדבר
בצ"ס : (יב) על כפי * העלכיס כסס יפלו אותך על כפי ידס ולא ישובך ללכת * בלדו רבליכי
מן חסד וגליך בלשון המועל בלדו וכוה חסל על גורל המיירה והספגמה : תדור

ישאונך פן תגור באבן רגלך : י על שחל
ופתן תדרך תרמס כפיר ותנין : י כי בי
חשק ואפליטהו אשגבהו כי ידע שמי :
טו יקראני ואענהו עמו אנכי בצרה
אחלצהו ואכבדהו : טז ארך ימים
אשוביעהו ואראהו בישועתי :

זה התורה חמור הלויס כפיר על הרוכן כנה"מ ביום השבת וחזר הענין ע"כ וחזר על לב
צב סדוקאים בימורים :

א מזמור שיר ליום השבת : ב טוב
להורות ליהוה ולומר לשמה
עליון : ג להגיד בבקר חסדך ואמונתך
בדילות : ד עלי עשור ועלי גבל עלי הגיון
בכנור : ה כי שמחתני יהוה בפעולתך
במעשה ידיך ארנן : ו מה גדלו מעשיך

מצודת ציון
כאם כמו וכנפו אדם כהם (טס) : (יג) שחל
טס ששמות סהרים : ופתן * חין נחש * כפיר *
חרי כחור : ותנין * חין נחש : (יד) אשגבהו *
ענין התחקות : (טו) אחלצהו * ענין הולאה
ושלופה :

צב (ד) סניון * ענין דבור : (ז) בערי שועה
כבשמה

אשגבהו * ימים טבע חסד לגדול הרבו * ואראהו * בעיניו יראה בימיו תשובתה *
צב (ח) ליום השבת * החומר הוא סוקבע לומר על הרוכן בשבת * (ב) טוב להורות לה *
עוב וישה לנו להורות לה * ולומר לשם העליון על כל * (ג) כנור * בכל בוקר * וחמונתך *
קיום השמחתך כגיד בכל הלילות * (ד) עלי עשור * לומר על כלי כנון בעלת עשרה נימון * עלי
הניון ככנור * על כפיר שדבור הפס חנין כנור לבשם הקול כקור האנגנים * (ה) בפעולתך
במעש

יהוה מאד עמקו מחשבת יך : איש בער
לא ידע וכסיל לא יבין את זאת : ה בפרח
רשעים כמו עשב ויציצו כל פעלי און
להשמדם עדי עד : ט ואתה מרום לעולם
יהוה : כיהנה איביך יהוה כי הנהת
איביך יאבדו ותפרדו כל פעלי און :
יא ותתם כראם קרני בלתי בשמן רענן :
יב ותבט עיני בשורי בקמים עלי מרעים
תשמענה אזני : יג צדיק בתמר יפרח
בארז בלבנון ישנה : יד שתולים בבית
יהוה בחצרת אלהינו יפריחו : טו עוד יגובון

מצודת דוד
במעש הסמים פעלתי לי בטעמה וכו' * כפל
הדבר במ"ס : (ו) עתק * הם דברים עמוקים
ומין להניס : (ז) חוש בער וכו' * וחזר
ותפס וכסיל לא יבין את זאת * וכו' האחרים
למע : (ח) כפרות * כמה סודות חסידים *
כמו עשב וכו' * לא יבין אשר הכונה היא
להשמדם עד עולם כי ישלם להם השע שר
לדקתם לשרדו העו"כ * (ט) ואתם * כי
אתם הרום לעולם * וככל עת ידך על העליונה
ואם לא תפרע חסד בחיים * תפרע חסד אחרי
מות : (י) כי כה וכו' * וחזר ותפס כי כה
בשר ויתשרדו עמך חס * (יא) ותתם * חבל קרני
תרום כקרני הראש : בלתי * אהיה ככלל
בראשי בשמן לח והטן והוא חל על רבוי התענוג : (יב)
ותבט עיני * עיני תראם חפלה כהאויב
המביט כי ענין רע * בקמים * בעת יקומו עלי
מרעים תתענה אזני הם תתענה לשמוע והוא
המביט המרעים * [יג] כתיב ירח * יעשה ערי
בבנות ובבנות כתיב הוה ספורת להוליא סירות
יבנה * יתגדל ויעלה * לה חלבל כקומת הארז
לכנון : (יד) שתולים * יסור טעושים
וקטועים בבית ה' לומר יתורה והתחמה :
בחצרת * כפל הדבר במ"ס * (טו) עוד יגובון
ביתו * וקמת ירבו עוד * ונכבה והתחמה
ויהיו דגנים ורעוים : לכנור

מצודת ציון
כבשמה והוא חל' אהנו ובערנו (במדבר כ)
(ח) ויצילו * יפריחו * (יא) כראם * טס
חיה ראם : בלתי * חל' בלולס וערובני רענן
ענין לחות וטן כמו וקיה עלהו רענן * (יח) חיים
(יז) : (יב) כשורי * ענין כבשם כמר האורני
ולא קרוב (במדבר לב) : (יג) ישנה * יתרבה
גדלו כמו ישנה אחו (אויב ר) : (יד) שתולים *
טעושים : (טו) יגובון * חל' תנובה והתחמה *
דגנים

בְּשִׁיבָה דְשָׁנִים וְרַעֲנָנִים יִהְיוּ לַהֲגִיד כִּי
יִשְׂרָאֵל יִהְיֶה צוּרִי וְלֹא עֹזֶלְתָּה עֲלֵתָה כְּתִיב בּו :

וס המוזמר נאמר על ימות המשיח בלוחות פנים ילבש הקב"ה נבואות וזה יתנאה לפניו אדם כמו
פעם נבוכדנצר ופרעה וסמורב :

צג א יְהוָה מִלְּךְ גֵּאוֹת לְבַשׁ לְבַשׁ יְהוָה
עֹז הַתְּאוֹר אֶף תִּכּוֹן תִּבְל בְּל

תְּמוֹט : ב נִכּוֹן בְּסֵאֶךָ מֵאֵז מֵעוֹלָם אֲתָה :
ג נִשְׂאוּ נְהַרְוֹת יְהוָה נִשְׂאוּ נְהַרְוֹת

קוֹלָם יִשְׂאוּ נְהַרְוֹת דְּבָרִים : ד מִקְלוֹת מַיִם
רַבִּים אֲדִירִים מִשְׁבָּרִים אֲדִיר בְּמָרוֹם

יְהוָה : ה עֲדִיתִי נֶאֱמַנּוּ מֵאֵד לְבִיתֵהּ
נֶאֱמַר קִדְשׁ יְהוָה לְאַרְבַּע יָמִים :

תפלה נוראה וכפלה לכל יחיד על הגאולה ומוסר גדול :

צד א אל נַקְמוֹת יְהוָה אֵל נַקְמוֹת הוֹפִיעִי :

מצודת ציון

דמנים חמנים ורעננים ענין לחות ורענון
כמו רבים עלהו רענון (ירמיהו יז)
צג [א] התאור מל' אור וחמורה : (ג)
דכיס מל' דכא ושברון וסס הכלים
הקרואים חמריה כח"ש וכל חמריה (לעיל
פס) ע"ש חמריה ח' סיס : (ד) אדירים
חזקים : חמריה יס' סס כלי סיס : (ה) נאורי
מל' נאס ויופי כמו נאור כירושלים (פ"ה)
צד (א) הופיע ענין חזק כמו הופיע חזק
פארן

מצודת דוד הנשא

(עו) להגיד למען יודע לכל כי ישר ה' ואין
בו עולה ברחמים כי מלך הדבר שקבל כל חזק
מול העשו
צג (א) מלך ביהו המשיח יאמר סס ה'
מלך ולבש בלוחות פנים על הכל : לבש ה'
עוז לבש כח והתאור בו ר"ל עתה תראה כחמו'
אף תהיו אז יכירו הכל כי אף העולמות הככת
לכל תהי נועם לשול : (ב) חלו מעת בראת
העולמות העולמות ועתה בראת העולם אתה הוא :
(ג) נשאו וכו' וחזרו והפסע ששאלו קול רס
ועל העמו"ס יאמר ששאלו קול על ידאל ליראס
ולא-חזרס : דכיס שטיפת גליהס : (ד) מקולות אכל
יותר מקולות חיס וכו' ויותר מן חמריה יס'
חזק ה' הופיע חזק ולא יכלו לס' : (ה) עולתיר דברי
הנבואים העשירים על השועים סס
נאמנים האור ויסיב לבינת נוי ויופי קדושה
ותמיד למורד ימים ולא תחזר עוד :

ב הַנְּשֵׂא שֶׁפֶט הָאָרֶץ הַשֶּׁב נִמְד
עַל גַּאִים : ג עַד מֵתֵיר שְׁעִים יְהוָה עַד

מֵתֵיר שְׁעִים יַעֲלוּ : ד יִבְיְעוּ יִדְבְּרוּ עֲתָק
יִתְאֲמְרוּ כָל פֶּעֲלֵי אֲוֵן : ה עֲמַדֵּי יְהוָה יִדְכְּאוּ

וְנִחַלְתֶּהּ יַעֲנוּ : ו אֶל מִנְהַגֵּר יִהְרְנוּ וַיִּתּוּמִים
יִרְצִחוּ : ז וַיֹּאמְרוּ לֹא יִרְאֶה יְהוָה לֹא יִבִּין

אֱלֹהֵי יַעֲקֹב : ח בֵּינוּ בְּעָרִים בְּעָס וּבְכֵסִידִים
מֵתֵי תִשְׁכְּבוּ : ט הַנְּטַע אֲוֵן הֲלֹא יִשְׁמַע

אִם יִצַּר עֵינֵי הֲלֹא יִכִּישׁ : י הַיִּסְרָגִים
הֲלֹא יוֹכִיחַ הַמְּלַמֵּד אֶדָם דַּעֲת : יא יְהוָה
יִדַּע מַחְשְׁבוֹת אֶדָם כִּי הֵמָּה הַבָּל :

יב אֲשֶׁרֵי הַגִּבֹּר אֲשֶׁר תִּיִסְרְנוּ יְה

מצודת דוד

מצודת ציון ומתורתך

מעכו"ס : (ג) כנשא כראס נוחותיר והפס
נחול על העכו"ס כנא"ס : (ג) עד תתי
וחזר ומפס עד תתי יעלו ויסתחו : (ז) ולא
יבין יאנו נותן לב להסתכן כמעשים : (ח)
בינו אהססופטים שבעס תנו לב להבין : (ט)
כעול : סלג בורדתי כעולס חוון הוא ישמע כי
אס סיתס הפסג כעולס כעולס חתנו און ברא
כאון כלי סעול : אס יוצר עין : אס חתס
הוא יוצר עיני סלג ב דתי לא כעולס חתנו כעולס
ובסלגס סלג יוכיס חתס אף אס חתס חתס : סלג
חועעט ביין חעמיס ועולס חוכס יוכיס : (יא) כי ססס סכל
חול חתס חקוס סכלל חתס
ויוון ח"כ כעולס חועעט : (יב) חשני סגבר :
חסיסרו על ידכס וכו' חלג חותג חתומו ר"ל בזה חלג
חוון לעולס חת חת דברי סתוס
לסקיע

מחול על העכו"ס כנא"ס : (ג) עד תתי
וחזר ומפס עד תתי יעלו ויסתחו : (ז) ולא
יבין יאנו נותן לב להסתכן כמעשים : (ח)
בינו אהססופטים שבעס תנו לב להבין : (ט)
כעול : סלג בורדתי כעולס חוון הוא ישמע כי
אס סיתס הפסג כעולס כעולס חתנו און ברא
כאון כלי סעול : אס יוצר עין : אס חתס
הוא יוצר עיני סלג ב דתי לא כעולס חתנו כעולס
ובסלגס סלג יוכיס חתס אף אס חתס חתס : סלג
חועעט ביין חעמיס ועולס חוכס יוכיס : (יא) כי ססס סכל
חול חתס חקוס סכלל חתס
ויוון ח"כ כעולס חועעט : (יב) חשני סגבר :
חסיסרו על ידכס וכו' חלג חותג חתומו ר"ל בזה חלג
חוון לעולס חת חת דברי סתוס
לסקיע

ומתורתך תלמדנו: ג לה שקיטלו מימי
רע עד יכרה גרשע שחת: ד כי לא ישש
יהוה עמו ונחלתו לא יעזב: ט כי עד צדק
ישוב משפט ואחריו כל ישרי לב: טו מי
יקום לי עם מרעים מי יתיצב לי עם
פעלי און: י לולי יהוה עזרתה לי במעט
שכנה רומה נפשי: יא אם אמרת מטה
רגלי חסדך יהוה יסעדני: יב ברב שרעפי
בקרבי הנחומיה ישעשעו נפשי:
כ היחברך בסא הוות יצר עמל עלי חק:
כא יגורו על נפש צדיק ודם נקי ירשיעו:

מצודת ציון

(יג) לה שקיט ענין סכסך יכרה
ענין חסירה כמו בור כרה (לעיל ז): חת
בור (יז) רומה ענין שתיקה כמו כאלתמי
רומיה (לעיל ט) (יח) מטה מל' טעם:
ישעני מל' טעם וסחיס: (ט) שרעפי
ענין מחסרה וכן בחכמי רועי שרעפי (לקחוקט)
ישעשעו מל' שרעפי וסחיס כמו וסעשע יונק
(ישעיה יא): (כ) סוות ענין שרון
למשגב

לבוט: (טו) מי יקום לי מי הוא המקום אותי
לולי אם לא הים לי כי לעורה היתה נפשי שוכנת בשעה מועדת במקום הסתיקה והוא הקבר
(יח) אם אחרתי כאשר אני רואה עמי בסכסך ואחשוב סכר מעט רגלי לנפול סכסך חסר כי ישען
אותי לשאר עומד: (טז) ברוב בעת בוא בקרבי רבוי מחשבות חתונה ולער על אריכות בגלות
הם הנחומין וכאחרים חמי הכניאים הם ישעשעו ויסתחו נפשי: (כ) היגור וכי יחבר עתך
לכיות רומה לך כסא של מלכי העכו"ם העומים הוות החסרים ורוללים את האינונים יוצר עמלי
בגור ומחשד רבוי עמל: עלי חוק לכיות לסס מקצוע: (כא) יגורו ויתקברו גבורים על נפש
האריה לנחמה וישעו מקיינים בתקולקל:

מצודת דוד

(יג) לה שקיט בכדי לה שקיט לו חן יחי רע סס
יחי ניהנס: עד יכרה עד יתן לב לראות
חסרות שחת לסוריד בך את רשע לניהנס כי
כסאסרס בהרווחה חותן לב לראות מפת שוכא
ולא כן כשאינו בהרווחה: (יד) לא יעוש לא
יעזוב עד עולם: (טו) ישוב משפט משפט
ישורים עליו יבוא וישוב ויבוא עד כי ישאר
מוצק וזכאי ואחריו: אחרי ככלות המשפט
ישוב כולם להיות ישרי לב כי סעון נתחוק ולא
יסיפו עוד לחטוא בראותם כי המשפט הוותד
להלחמי עם הרעים הלא אין לאל ידי: (יז)

וידי
וידי

ויהי יהוה לי למשגב ואלהי לצור
מחסי: כג וישב עליהם את אונם
וברעתם יצמיתם יצמיתם יהוה אלהינו:
זדה א לבו נרננה ליהוה נריעה לצור
ישענו: כ נקדמה פניו בתודה
בזמירות נריעו: ג כי אל גדול יהוה
ומלך גדול על כל אלהים: ד אשר
ביהו מחקרי ארץ ותועפות הרים לו:
ה אשר לו הים והוא עשהו ויבשת ידיו
יצרו: ו באו נשתחווה ונברעה נברכה
לפני יהוה עושנו: ז כי הוא אלהינו ואנהנו

מצודת דוד

(כג) ויהי כי אצל כי הים לי למשגב להאינני
פירס: (כג) וישב עליהם יסב את כחול
סחיס שעשו כח סרוע ונעיתם כסרעס
עמס סכניאו עלי בם יכריתם כ' יצמיתם
כ' כחורף אף אם יתחמס בודאי יכרית סולל
יסיו נקיים מן הסכרת:

צה (ח) לבו נרננה ל' לעתיד יזרוז וא"ו
ויאחרו לבו נרננה וכו': (ב) נקרתם:
קקס עמניו לבוט מול פניו כבודלס סחיס
לכודות לו על הטובס ככאס: (ג) אלסיס
הס מלאכי מעלס: (ד) מחקרי ארץ רכריס
הסעלמיס בלחך אשר יחקרו ברעת להבינס
תועפות נבסי סריס ססס לו: (ה) והוא
עשבו תקנו על תקומו לכיות נקיים במקום חמד
וכנדעס הוא כסיפס סרלס וקלס סקוף: נכרכלס
וכמורמס חתנו:

מצודת ציון

(כג) לחשנני לחוק: (כג) חוסס ענין כח כמו
חלאתי און לי (סופס יב): יצמיתם ענין
כריתס כמו אותו אצמית (לקיו קא)
צה (ח) לבו הוא ענין זרוז כמו ועתס לבו
וכרנשו (בראשית לו) וסלא בא אללס
כריעס מל' תרועס: (ד) מחקרי מל'
חקירה וספוש ותועפות ענין נכסות ע"ס
סעוף אשר יעופף בגובה סלוי: (ה) עשבו
ענין תקון כמו וימסר לעשות אותו (בראשית
יח): (ו) עוטנו ענין סריתס וכדולס כמו
כוא עסר ויכוננו (דברים לב)

(ו) נשתחווה
הוא כריעת סכריכוי

עם מרעיתו וצאן ירו היום אם בקולו
תשמעו: ה אל תקשו לבבכם כמרובה
ביום מסה במדבר: ם אשר נסוני
אבותיכם בחנוני גם ראו פעלי:
ארבעים שנה אקוט ברור ואמר עם
תעלי לבב הסוהם לא ידעו דרכי:
אשר נשב עתי באפי אם יבאון אל
מנוחתתי:

עור יאמר ליום אל תקו כאלו ונשירם לם

צ א שירו ליהוה שיר חדש שירו ליהוה
כל הארץ: ב שירו ליהוה ברכו
שמו בשרו מיום ליום ישועתו: ג ספרו

מצודת ציון

מצודת רוד

(א) אם כאלו וכו' ואם יסיה היכול (בחדבר
(ז) ואלן ירו ר"ל כמו רועם כחמני אשר
יבנה סלון עם נעוית סוד ולא בקל: היום
ר"ל סיוס הסוד יבנה אתכם כן כאלו בקולו
תשמעו: (ח) אל תקשו לבבכם לנסר חסרי
ס' כמו בחי חריב: כיום כמו בחי חסס
בחדבר ובכל הדבר בח"ס כי סוף הוא בח"ס
יקרא סס סתקוס חסס וחריבס וכו' (סמות יז):
יה כחם האחר סס יבנוני גם ראו פעלי אפילו
האחריו כן וחורו וכתבו אותי: (ז) אקוט ברור סיה
לי קטטס באלסי סודו הסוד ואחרתי וכו'
לביס תועס חאחרי: וכו' אחר כל הקטטס לא ידעו
סס את דרכי: (יא) אשר נשב עתי
האפתי יבליס ונשב עתי בחרן אפי סלן יבואון אל
תנוחתתי וכו' וכו' סוד כאלס חאחרי כן וכן יסיה
אם אעסס סודו סוס וכן אם נדרו חסכו (לעיל פס'
יז) על סעויעס סלסס: (ב) ספרו מיום ליום ככל
יום ספרו זס לזס על

בגוים כבודו בכל העמים נפלאותיו:
כי גדול יהוה ומהלל מאד נורא הוא
עד כל אלהים: ה כי כל אלהי העמים
אלילים ויהוה שמים עשה: ו חוד והדר
לפניו עז ותפארת במקדשו: י הבו
ליהוה משפחות עמים הבו ליהוה כבוד
ועז: ה הבו ליהוה כבוד שמו שאו מנחה
ובאו לחצרותיו: ט השתחוו ליהוה
בהדרת קדש חילו מפניו כל הארץ:
אמרו בגוים יהוה מלך אף תבון תבל
בלתמוט ידין עמים במישרים: יא ישמחו
השמים ותגל הארץ ירעם הים ומלאו:
יב יעדו שרי וכל אשר בו אז יתנו כל

מצודת רוד

מצודת ציון

(ד) על כל אלילים סס סטטס וסודו וכל אבא
סעויעס סעויעס סעויעס עויעויעס לביס וקבלס
לאזוב: (ה) אלילים ס' כי לחול ס' כחוססכאון:
וס' אלילים עסס את סעויעס ונבאיו בכללו
א"כ גם כחם מעסס ידו ס': (ז) סבו לם'
ומורו ומסרס סבו לם' כבוד ועזו ר"ל ספרו
כבודו ועזו: (ח) כבוד סמו ל' כבוד סראיו לסמו סלן
סכלו סחסס על סכתו וכו' וכו' עסס לסחרותיו
וכוא כח"ס: (ט) סבדות קטס: בבס"ס סססודו בקרובס:
(י) ספרו כנויעס: ביו כל סעכו"ס
אחרו זס לזס ס' חלק ר"ל עתס סרלס חלכותו: ח
אם תכון ר"ל עתס נרלס סלף סעולס אפס ס'
סכנת לכל חסיו נועל ספול: ידיו ס' כוא סקן את
סעויעס כסססס כיוסר וסרליו: (יא) יסמחו סעויעס
עכו"ס חלילס קוד על רוב סחססס ססססס אז בעולס
וכן ביום רעס נאמר סטס יודת קודו: (ב) יעדו
ירעס יסמחו קול רס לנודל סעויעס: ותולסס
סבדות סמטללסס אותו: (ג) וכל אשר בו
ספני סבדות סמטויעס סססס:

עֲצֵי יַעַר : י לִפְנֵי יְהוָה כִּי בָאֵפֶיכָא
לִשְׁפֹט הָאָרֶץ יִשְׁפֹט תִּבְל בְּצַדִּיק וְעַמִּים
בְּאֲמוֹנָתוֹ :

יז כִּי אֵל יְהוָה מֶלֶךְ תִּגַּל הָאָרֶץ יִשְׁמְחוּ
אֵיִם רַבִּים : כ עֲנֵן וְעַרְפֵּל
סָבִיבוּ צַדִּיק וּמִשְׁפַּט מִכּוֹן כִּסְאוֹ : ג אִשׁ
לִפְנֵי הַתְּלָה וְהַתְּלָה סָבִיב צְרִיו : ד הָאִירוּ
בְּרַקִּיו תִּבְל רֵאֲתָהּ הוֹתֵחַל הָאָרֶץ : ה הָרִים
כִּדְוֹנָג נִמְסוּ מִלְּפָנֵי יְהוָה מִלְּפָנֵי אֲדוֹן כָּל
הָאָרֶץ : ו הִגִּירוּ הַשָּׁמַיִם צַדִּיק וּרְאוּ כָּל
הָעַמִּים כְּבוֹדוֹ : ז יִבְשׁוּ כָּל עֵבֶר יִפְסַל
הַמַּתְהַלְלִים בְּאֵלֵיהֶם הַשֵּׁתַּחוּ לוֹ כָּל
אֱלֹהִים : ח שִׁמְעָה וְהַשְׁמַח צִיּוֹן וְהַגְדִּינָה

מצודת ציון

צו (ב) וערפל הוא ענן הענן : (ג) ותלשי ענין לכך ורפס כמו חם לופס (לקמן קד) : צרו אויביו : (ד) ותחל מלשון חלחלה : (ה) כדונג כשעם : נמשו ענין סתבה וסתבה : (ז) כהתהללים מלשון הלול ושבח
מכון כסאו סגנת כסאו תביה בצדק ובמשפט לשלם לכ"א כמולו : (ד) סוריו סברקיס יסיו גדולים עד שיאירו לכל העולם : רחם כשתראה סמך לכך סברקיס אז תחיל ותרעד : (ה) סרים הוא חסל גול מלכי העכו"ם : (ו) סמים מלכתי סמים יספרו הצדק שעשה לישראל : (ז) כהתהללים כהסבחים את עמו ככו"ם סלסל והמלך אלגילוס חבלי תגלות : כל חלשים נבא סמים כעבדים למלכים הם ישמחו לכ' על כי עשכ משפט געבדנים : (ח) שבע כבשר

בְּנוֹת יְהוּדָה לִמְעַן מִשְׁפַּטֶּיךָ יְהוָה : ט כִּי
אֲתָהּ יְהוָה עֲלִיוֹן עַל כָּל הָאָרֶץ מֵאֵד
נִעְלִיתָ עַל כָּל אֱלֹהִים : י אֱהִי יְהוָה
שִׁנְאוֹ רַע שִׁמְרֵנִי נַפְשׁוֹת חֲסִידָיו מִיַּד
רְשָׁעִים יִצִּילֵם : יא וְאוֹר זְרַע לְצַדִּיק
וְלִישְׂרֵי לֵב שִׁמְחָה : יב שִׁמְחוּ צַדִּיקִים
בִּיהוָה וְהוֹדוּ לְזִכְרֵךְ קִדְשׁוֹ :

גו יספר סוף ישראל יתנו טבח להקנים על כנאלה :

צח א מזמור שירו ליהוה שיר חדש כי
נפלאות עשה הושיעה לו
ימינו וזרוע קדשו : ב הודיע יהוה
ישועתו לעיני הגוים גלה צדקתו : ג זכר
חסדו ואמונתו לבית ישראל ראובל

מצודת דוד מצודת ציון אפסי

כבשר תשמע ציון נקמות האויב אז תשמח : (ח) כנות יבורם כפני יבורם כמו למען משפטך בעבור עשיית המשפט : קנת ואת כנותים (בחדר לב) : (ט) נעלות חל מעלה וטבח : פסחו
ולא תפחדו מהם כי הם ס' שומר נפשות חסידיו ויגלה מיד כדשעים הם : (יא) לזריק כבוד לזריק ים אור זרוע ר"ל כמו הזרוע דבר מה סכס יותר תוכה הפדס מהם שזרע כן סרבה סבר מוכן לזריק יותר מאלו קבל סברו מיד : ולישרי לב שמחה : לישרי לב זרוע שמחה וכסל סברו כמ"ט : (יב) כס' כחשענת ס' : לזכר לזכרון סס קדשו :
צח (א) הושיעה לוי ימינו ר"ל איננו נרין תשובה חוללתו כי ימינו הושיעה לו : (ב) הודיע שם בוא התם עכ מרסחה ע"י סבניאוס ועתם נלס נרקתו לעיני כל : (ג) זכר ס' זכר לישראל את כהסר סכענית נאחונתו : אפסי

אָפְסֵי אֶרֶץ אֶת יְשׁוּעַת אֱלֹהֵינוּ : ד הָרִיעוּ
לַיהוָה כָּל הָאָרֶץ פְּצְחוּ וּרְנְנוּ וּזְמְרוּ : ה
וּמְרוּ לַיהוָה בְּכִנּוּר בְּכִנּוּר וְקוֹל זְמִירָה :
ו בַּחֲצֹצְרוֹת וְקוֹל שׁוֹפָר הָרִיעוּ לִפְנֵי
הַמֶּלֶךְ יְהוָה : ז יָרַעַם הַיָּם וּמִלְאוּ תַבֵּל
וַיִּשְׁבִּי בְּהִינְהָרוֹת יִמְחֲאוּ כַּפֵּי יַחַד הַיָּם
יִרְנְנוּ : ט לִפְנֵי יְהוָה כִּי בָא לְשַׁפֵּט הָאָרֶץ
יִשְׁפֹּט תַבֵּל בְּצַדִּיק וְעַמִּים בְּמִישְׁרִים :

זס כחזרו כאחד על חלחלות בוג ומנוג

צמ א יְהוָה מֶלֶךְ יִרְנְנוּ עַמִּים יֹשְׁבֵי בְרוּבִים
תְּנוּטָה הָאָרֶץ : ב יְהוָה בְּצִיּוֹן
גִּדּוֹל וָרֵם הוּא אֵל כָּל הָעַמִּים : ג יוֹדוּ
שִׁמְךָ גִּדּוֹל וְנִרְאָה קְדוֹשׁ הוּא : ד וְעִזְּ מֶלֶךְ

מצודת ציון

צ"ח (ד) כחזרו פתחו עם כחזרו רננו
יחזרו (ישעיה כב) : (ו) בחצוצרות
סס כלי ננון : (ח) יחזרו ענין כחזרו לשמוע
כחו יען תחזר יד (יחזקאל כה) :
צמ (א) ירננו ענין ירעד כמו רננו ואל
תחזרו
ירננו יחד : (ע) לפני ה' כחזרה תהיה לפני ה' על כי בא לשפוט : במישרים כחזרה הישר
כראוי לכל אחד ואחד :

מצודת דוד

צמ (א) ה' מלך כאשר תחלה חלחלתו ירעדו העמים : וישב' הלפני סיושב על הכרובים
שעל הארון תהיה הארון ליושבי הארון תחזרו חלחלו : (ב) ה' בליון ה' ה'
מלך העומת בליון הוא גדול ורם על כל וחתנו יחזרו : (ג) יודו שיר' כולם יודו למלך כי גדול
וכו' : (ד) ועוז מלך' ישוע הוא למלך אשר אויב השפוט : חמישים : התורה היינו מישרים
אתה

מִשְׁפָּט אֱהָב אֶתְּהָ כוֹנֵנַת מִישְׁרִים
מִשְׁפָּט וּצְדִיקָה בִיעֲקֹב אֶתְּהָ עֲשִׂית : ה
רוּמְמוּ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ וְהִשְׁתַּחֲוּוּ לַהֲדוּם
רַגְלֵי קְדוֹשׁ הוּא : ו מִשָּׂה וְאֶהְרֵן בְּכַתְּנֵי
וּשְׂמוֹאֵל בְּקוֹרְאֵי שְׁמוֹ סוֹרְאִים אֵל יְהוָה
וְהוּא יַעֲנֵם : ז בְּעַמּוּד עֲנַן יְדַבֵּר אֲלֵיהֶם
שְׁמְרוּ עֲדוֹתַי וְחַקְנַתֶּן לָמוֹ : ח יְהוָה אֱלֹהֵינוּ
אֶתְּהָ עֲנִיתֶם אֵל נִשְׂא הֵייתָ לָהֶם וְנִקְּם
עַד עַל לִוְיָתָן : ט רוּמְמוּ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ
וְהִשְׁתַּחֲוּוּ לַיהוָה קְדוֹשׁ כִּי קְדוֹשׁ יְהוָה
אֱלֹהֵינוּ :

זס לאחד לעורר לבבות האנשים אשר הם ביסורים צעוקים ח"מ יעבדו את ה' בשמחה סהכל יוא
לעונתם על דוד כי את אשר יאמרו ה' יזכיר וכל הקרבנות יסירו בעלים חזן מקרבן תורה

מצודת דוד

אתה כוננת משפט וצדקה משפטי התורה ורננים
המחוקקים הסתומים ביעקב מעשה ידיו הוא :
(ה) להרוס רגליו : הוא בס"מ וחזו במשל כללו
חמכון שבתו השמים יורדים רגליו לגות בכה"מ :
קדוש הוא כי ה' א' קדוש ומלך הקדוש ברוך
רגליו : (ו) משם ואחר' ר"ל דלו גודל קדושתו

מצודת ציון

תחזרו (לעיל ד) : (ה) להרוס הוא
שרפתי כשחזר הכתוב תחת רגלי סיושב כמו כרוס
לרגליו (לקמן קי) : (ח) עלילות מעשה
כחו אשר עולל לי (איכה א) :
דבר

כי הלא משם והארון היו מסגדולים ומסמיותדים בכהני ה' (כי גם משם ביה כהן כי משם ביהמי
החלואים) ומחולל היה מסגדולים ומסמיותדים בקרתי שמו : קוראים : סס היו קוראים לה' ובוא
היה עובד להס : (ז) בעמוד ענין : עם עמוד הענין בא ודבר חלואים על אשר שמו עבודתו והחוק
אשר נתן : (ח) אתה ענית : עם כי אתה ענית להס בכל עת קראים ובעבוד כיית נוסח
עון ישראל ועכ"ל נוקס היית על מעלליהם ולא וחתרת להס כלום כי משם ואחר' חתו על פי חריבה
ומחולל לא חרירי ימים על אשר לא חרירי את בניו כראוי וכלל זה כחלם גדול קדושתו ש' ינו עטף
כנים : (ע) רוממו' לזם רוממו וכו' : להר קדשו : הוא ב"מ שעל ה' המנויה :

ק א מזמור לתודה הריעו ליהוה כל הארץ : ב עבדו את יהוה בשמחה באו לפניו ברננה : ג דעובי יהוה הוא אלהים הוא עשנו ולו ולא בתיב אנחנו עמו וצאן מרעיתו : ד באו שערינו בתודה הצרתיו בתהלה הודו לו ברכו שמו : ה ביטוב יהוה לעולם חסדו ועד דור ודור אמונתו :

צ"ס מבואר סוף דור סוף התבאר מבני אדם וכחם חדות טובות וישרות שנים התכבב בניתו :

קא א לרוד מזמור חסד ומישפט אשירה לך יהוה אומרה : ב אשכיה בדרה תמים מתי תבוא אלי אתה לך בתם לבבי בקרב ביתי : ג לא אשית לנגד עיני דבר בליעל עשה סמים

מצודת ציון קא (ג) דבר בליעל מעשה אים בליעל טעמים קא (א) לתורה זכר החומר יהוה הכביד

ענינו תורה על השם הנעשה לו : הריעו וכו' על כי תראו מפלות ה' בהם הנעשה לי : (ג) הוא אלהים : ד' הוא בעל היכולת : הוא עשנו : הוא נדלנו ורוממנו וכן ישח ישראל בעושי (לקחו קמט) : ולו אחינו : מיתקדים לחנו לו כהיות נקראים עמו ולאן מרעיתו : (ד) בואו צעת יהוה עשה לכם כס דואו שעירי בקרבן תודה וסללו אותו : (ה) לעולם חסדו : חסד ה' הוא דבר המתקיים עם עולם ולא כן חסד צ"ו : אמונתו : האמת כבשתתו קיימת עד כלות כל היצורים :

קא (א) חסד ומשפט : כאשר אשירה לך על חסד כן אזורה לך על המשפט ולא אהרהו אחר מד' (ב) אשכיה : אתן נב על דרך התמים ותתאום אני לס לאמר מתי תבוא אלי וקיימת כי כל חסדי שיוצק חסד לירי : בקרב ביתי : ר"ל בסלע כמו בפרסיה : (ג) לא אשית : לא אסתכל בדברי

שנאתי לא ידבק בי : ד לבב עקש יסור ממני רע לא אדע : ה מלושני יתרו בסתר רעהו אותו אצמית גבה עינים ורחב לבב אותו לא אוכל : ו עיני בנאמני ארץ לשבת עמדי הולך בדרה תמים הוא ישרתני : ז לא ישב בקרב ביתי עשה רמיה דבר שקרים לא יבון לנגד עיני : ח לבקרים אצמית כל רשעי ארץ להכרית מעיר יהוה כל פעלי און :

תפלה נראה על בני הסולם וכל אדם יוכל לומר זה החומר צעת כרותיו בדרך תפלה :

קב א תפלה לעניי כי יעטוף ולפני יהוה ישפך שיחו : ב יהוה שמיעה

מצודת דוד מצודת ציון

דבריו דע : עש' מעשה טעם שנאתי ולא ידבק בי מה חסד : (ד) לבב עקש * מי שלבו עשק יסור מחווי ולא אסתכר עמו : רע * איש רע לא יסיה מיודעי ואוכני (ועש' זקרא האוכב מודע על כי הוא יודעו ומכירו) : (ה) הלשני * הסלשין בסתר על רעבו אכרית אותו : גבה עינים * הוא בעל גאון * ורחב לבב * החומר ותתאום לכל דבר * אותו לא אוכל * לא אוכל לסבול אותו כי המעשים האלה שראים בעיני : (ו) עיני * כותן חכי את עיני בנאמני ארץ לשבת הם עמדי : (ז) לא ישב * אין אני חנוה לשבת בביתי איש עושה מעשה רחיה : לא יבון * לא יהיה ככון לשבת נגד עיני : (ח) לבקרים * בכל בוקר בזריות רב אכרית כל רשעי ארץ בכדי להכרית וכו' עד שלא ישאר אחד :

קב (א) תפלה לעני * התפלה כהיא הוא לישראל בסיוותם כגולה עם עני * כי יעטוף * כאשר יהיה כפוף ומעוטה באלו הוא מתעטף קלתו בקלתו ולפניו כאשר ידבר לרותיו ויסכר תלפוחיו לפני ה' :

יְהוָה וּתְהַלְתוּ בִירוּשָׁלַם : כג בְּהַקְבִיץ
עַמִּים יַחְדָּו וּמִמְלָכוֹת לַעֲבֹד אֶת יְהוָה :
כד עֲנֵה בְּרָךְ כַּחַי כְּחַי קֶצֶר יָמֵי כה אִמַר
אֲדִי אֵל תַּעֲלֵנִי בַחֲצֵי יָמֵי בְהוֹר הוֹרִים
שְׁנוֹתֶיךָ : כו לְפָנֵים הָאָרֶץ יִסְדֶּת וּמַעֲשֵׂה
יְדִיךָ שָׁמַיִם : כז הִמָּה יֵאָבְדוּ וְאַתָּה
תִּעֲמַד וְכֹלם כַּבָּנָד יִבְלוּ בְלִבוֹשׁ
תַּחֲלִיפִם וַיִּחַלְפוּ : כח וְאַתָּה הוּא וּשְׁנוֹתֶיךָ
לֹא יִתָּמוּ : כט בְּנֵי עֲבָדֶיךָ יִשְׁכַּחוּ וְהָרַעַם
לְפָנֶיךָ יִסֹּן :

ז'ם דוד סיד' אומר כשהיה חולה וטוב להתפלל על החולם חכ"ם החולם ע"מו בעוד נשמתו בנוסח אלו
יכול לברך להקב"ה בנוסח ונשמו עם הקדושים ע"ין בפינים ותואר מרובע לכסתר :

מצודת ציון

מצודת דוד

יחזקאל (כו) : לפתח ענין התרת הקשר
כמו חוסר חלבים פתח (ליוב יב) : (כד) ענין
חל' עניניים : (כה) תעלמי ענין סלוק כמו
כעלות גידו בעתו (סס ס) : (כו) לפנים
תחיל' כמו וזאת לפנים בישמעאל (רות ד)
(כז) יבול ענין רקבון וכמוסס שור ועליו
לא יבול (לעיל ה) : (כח) הוא ר"ל דבר
העומד בסווייתו ומתקיים יתמו חלטון תס
ושלמה : (כט) יבון חל' הכנה :
קבני

סמנים מעט ידך סוף ואל"כ קדמת להם : (כו) סוף יאבדו סוף הכנה יב' סתם יאבדו
ותם תבואה ואל"כ כס תאחר להם : כלבוט שמיטס אחר ומחלוטו באחר כן תחליף את העולם
כח"ס כני גודת סמים חרסין חרס' (ישעי' כב) : ויהלבו ר"ל אבדו תעטס כן תקיס
(כג) וזתתס הוא חבל חתת דבר העומד בסווייתו ומתקיים ואל"כ תעלוט וכן לשנותך : (כט)
כני עבדיו כני חרסין יתקו ויעקב יבואו לחרסין ויסכנו כס וירעס יבין ככון לפניך עד עולם
ולק יבויסו עוד לנכת כולום ומכס לחעל' לומר חל"ס יאבדו לעבו"ס לומר כזס וכזס התעללתי
והכסס ורסיס כני שמיטס חל' :

קא א לְדָוִד בְּרָכִי נַפְשִׁי אֶת יְהוָה וְכָל
קָרְבִי אֶת שֵׁם קְדֹשׁוֹ : ב בְּרָכִי
נַפְשִׁי אֶת יְהוָה וְאֵל תִּשְׁכַּחֵי כָל גְּמוּלָיו :
ג הַסּוֹלֶה לְכָל עֲוֹנָי הָרֹפֵא לְכָל
תַּהֲלֹוֹאֵיכִי : ד הַגּוֹאֵל מִשַּׁחַת חַיִּיכִי
הַמַּעֲטֵר בְּכִסֵּי וּרְחָמִים : ה הַמִּשְׁבִּיעַ
בְּמִוֶּבַע עַד יֵיךְ תַּתְּחַדְּשׁ כִּנְשָׁר נְעוּרַיכִי :
ו עֹשֶׂה צְדָקוֹת יְהוָה וּמִשְׁפָּטִים לְכָל
עֲשׂוּקִים : ז יוֹדֵיעַ דְּרָכָיו לְמִשְׁחָה לְבָנֵי
יִשְׂרָאֵל עַל לִוְיוֹתָיו : ח רַחוּם וְחַנוּן יְהוָה
אֲדָךְ אַפִּים וְרַב חֶסֶד : ט לֹא לִנְצַח יָרִיב
וְלֹא לְעוֹדֵם יִטּוֹר : י לֹא כַחֲטָאִינוּ עָשֵׂה
לָנוּ וְלֹא כְעֹנוֹתֵינוּ גַּמֵּל עֲדֵינוּ : יא כִּי כִנְבֵה

מצודת דוד

מצודת ציון

שמים

קא (א) וכל קרבי איבני הפקידים גם סוף
'ירכוו חת סס קדשו : (ב) כל נחלוני גחול
שוכס סגול עמך : (ג) כנסר כמו סנסר מחדש
ככסיו מעשר סני' עני' וזחור הוא לימי נעוריו
כן תתחדש ימי נעוריו כחוצין כס ובגדיות
(ד) ומשפטיס עוטס סשט לכל עשוקיס לזקוס
לקמתס מיר עשוקיס : (ז) יודיע דרכי טובו
סודיע לחס' לבני וכו' : כסל הכנה כח"ס
(ח) רחום וכו' ר"ל ואלו סס דרכי טובו רחום
וכו' : (ט) לא לנצח יריב אף אס יריב עס
כחוטס' ח"ס לא לנכת יריב כי יסוב ירחס :
(י) לא כחטליוני אס נחול הכוכס לא יעטס
בעור סתקס : (יא) ככנסו בעור רוב ככסית סמנים על סארן כן הוא
יארנו

קא

שמים על הארץ גבר חסדו על יראיו :
ברחק מורח ממערכ הרחיק ממנו
את פשעינו : ברחם אב על בני רחם
יהוה על יראיו : כי הוא ידע יצרנו וזכות
כי עפר אנחנו : וטו אנוש כחציר ימיו כציץ
השדה בני ציץ : כי רוח עברה בו
ואיננו ולא יבירנו עוד מקומו : ויחסה
יהוה מעולם ועד עולם על יראיו
וצדקתו לבני בנינים : לשמרי בריתו
ודוברי פקדיו לעשותם : יהוה בשמים
הב זבסאו ומלכותו בכל משלה : ברכו
יהוה מלאכי גבורי כח עשי דברו
לשמוע בסוד דברו : כא ברכו יהוה בכל

מצודת ציון
(יד) יראנו מל' ילדה ובראה : רוב התנבחות חסדו על יראיו כי אף אם חטאו
עושה
כי מעביר ראשון ראשון ומחל עליהם :
מצודת דוד
צבאו
(יד) יראנו : יראותינו אשר הוא מעפר וא"ל להפיר חבל וכל תחלות הגוף : זכור ותמיד זכור
לפניו סאחנו עפר וככל הדבר בח"ט : (עו) אלוהים : ר"ל עם כי ימי האדם חולפים מהר כחציר
כחתייבס מהר מחוס השמש : כנין : כמו פרחי הסדה הכלים נבעע זמן כן הוא פרימת האדם
וסולחתם : (עו) כי רוח' כלשר עברה בו רוח קיועה של זבס אז אינו עוד בעולם ואם היה חזר
למקו לא היו חכיריים בו אפי' מקומו כי נסכה חלבם וכאומר אס כן הוא פן יאמר האדם היה א"כ
רעד האל : (יו) ותמד' כאומר לו כן הוא כי חסד ה' הוא על יראיו והעולם הזה עד עולם נשמתו
וסחורה לו חסד על העולם הסיא : ודקתו' ודקת ה' על יראיו שחורם היא לבני בניסולא יבטול
א"כ חסד לא בעוה"ל ולא בעוה"ב : (יח) לשומרי' מוסב למעלה לומר לבני בנינים אשר הם שומרי
בריתו : ולזכורי וכו' : ככל הדבר בח"ט : (יע) ה' בשמים : ר"ל על כי הנין כסא בשמים חמעל
לכן אף לזם חסד מלכותו בכל כי אף אם חטא לזכור יחשב והי"ט נכור למעלה : (כ) לשמוע'
ל' יראו בעבור קבול סדר בי עושים דברו בעבור לשמוע בקול דברו וזה כל המהמס : (כא) כל

צבאו משרתיו עושי רצונו : כב ברכו
יהוה כל מעשיו בכל מקמות ממשלתו
ברכי נפשי את יהוה :

כו יסודר טח כל חעשה בראשית ומה טכנרא בכל יום ויום ויהאד סס נוראים וקלאים סמטלים
מקדני ראמים ועד ביצי כנים

יום כא קד א ברכי נפשי את יהוה יהוה
אלהי גדלת מאד הוד והדר
לבשת : כ עטה אור בשלמה נוטה
שמים ביריעה : ג המקרה במים עליותיו
השם עבים רכובו המהלך על בניפי
רוח : ד עשה מלאכי רוחות משרתיו
אש להט : ה יסד ארץ על מכוניה בל
המוט עולם ועד : ו והום בלבבו שבסיהו
עד הרים יעמדו מים : ז מן גערתה

מצודת דוד
צבאו
כנפיו : אלא בשמים בוכים ומוות : (כב) בכל
תקוות' אשר הם בכל תקוות מחלתו וסוף
כל העולם :
קד (ג) עוטה' מלגים את העולם באור
כסגה הטענה גוף האדם : נוטה שמים
סניב הארץ כלום בנישע יריעה : (ג) המקרה
עשה תקרת עליותיו נמים וסס השוה העליונים
אמר ועל השמיים כתקרה לעלי' : רכובו
כ היות חכבם וכל אשר יספון יעה כסרוב ית ורכבו : האהלך ימולך העבים בחורף על ידי הרוח
כרוב ועופף כדעל כק' (ד) מלאכיו רוחות : עושה הרוחות להיות פלומיו : (ה) על מכוניה :
על כים ובפיסם לכל תהיה נוטה ליפל עד עולם : (ו) תחום : נסית את התחום לכל יעלה ויטוף
את העולם כמו שחכים דבר חם במלבוש : על הרים : יש חיווי הים על סדרים ואינים נשכים
למעט כדרך האים : (ז) מן גערתה : כסגרת יקווי האים נטו אל המקום סגרה סס

מצודת ציון
קד (ג) עוטה' ענין עטיפה כמו כנבד יעט'
(לקמן קט) : כסלמה' כמלבוש : כריעה'
כילוף : (ג) המקרה ענין כסוי הכית כמו
הים קרובו (כחיי' ג) : עלותו' מל' עליה
והוא חדר מעל לחדר : עבים' עננים : (ד)
לוטט' שורה ומתלבס כמו ותלטהו חסניב
(יעשים חג) : יתמזון

ינוסון מן קול רעמה יתפזון : ה יעלו
הרים ירדו בקעות אל מקום זה יסדת
להם : ט גבול שמת בליעברון בל
ישבון לכסות הארץ : י המשלה
מעינים בנחלים בין הרים יהלכון :
יא ישאו כל חיתו שדי ישברו פראים
צמאם : יב עליהם עוף השמים ישבון
מבין עפאים יהנו קוד : יג משקה הרים
מעלותיו מפרי מעשיך תשבע הארץ :
יד מצמיח הציר לבהמה ועשב
לעבודת האדם להוציא לחם מן הארץ :
טו ויין ישמח לבב אנוש להצהיל פנים

מצודת ציון

(ז) יתפזון * חל' חפזון והסירות : (יב)
עפאים * עלים כמו עפס שיר (דניאל ד)
(יג) מעלותיו * חל' עליה : (טו) להסיל *
ענין החרם כמו כהל' והחם (אסתר ח)
יסעד

משבון

מן קול רעמו * בעת שהמעת להם קולך שיהא
בקול רעם חכרו אז ללנת אל חקונה : (ח)
יעלו הרים * בעת נסו הלכו בדרך מהלכס על
ההרים מון מעבע הים וירדו אל הבקעו'
ולא נשחרו שמה כעבע הים רק הלכו אל
המקום הזה אשר יסדת להם : גבול שמת * חול

הים שמת להם לגבול לכל יעברו הגבול הסוף לכל יטובו למקום לכמות הארץ כאשר בתחילה : (י)
בנחלים * שלח יספק מימיכם והים שוטפים והולכים בין הרים להשקות אותם : (יא) יסדו *
בנחלים הסס חשקין את חיות הסדה המזויים בין הרים והפראים יסברו את תמאס בתימיכם ר"ל
י בעלן המלחון בשתיית המים : (יב) עליהם * אלל הנחלים הסס יסכנו העומות : חנין עפאים *
חנין עלי האלילות המזויים אלל הנחלים חסס יתנו קול סיר : (יג) מעלותיו * הסס העננים שמתה
לגד השמים : מפרי מעשיך * הסס עמי העננים והוא הנסס וכפל הרב בנ"ש : (יד) לבהמה *
למחלל בסמה : לעבודת האדם * מחימה עשב למחלכת האדם כחימי נעבים וכדומה : להסיל *
מחמת להסיל לחם וכו' : (טו) ויין * מחימה סיון המשמח לב שותבו : להסיל * מחימה השתן
להסיר

מצודת דוד

כעבר * יסעו * (יז) כפיים * הוא סס כולל
לכל העומות : יקננו * חל' קן ומדור : חסיד *
סס עוף : ברושים * סס חילן סרק : (יח)
ליעלים * סס חיה יעל : לספכים * סס חיה

מצודת דוד

להסיר פני האדם ע"י כסירכה לאכול מחנו
ולתמוח בו : ולחם * מחימה לחם להסעיר לב
האדם מחולשתו : [טו] יסבעו * מן המעור
יסעו ע"י ח' ומדור והפרס ארזי סלבנון אשר
כעס סס חילני סרק חרדך האדם לנטעים
וגדלים החלילים ומעספ ס' סס : (יז) חסך
סס * על ארזי סלבנון יעשו הספרים לעמון קן
ומקום מדור וכאלו כרא החרוים לתועלת
הכפרים : ברושים ביה * מקום מדורה על
הכפרים וכלנו כנרחו לתועלתם : (יח)
ליעלים * למדור כיעלים וכן סלעים להיות
מחסה לספכים ר"ל על הכל יסגיח לתת לכ"א

לשי עבעו ומכסו : (יט) לחוערים * לחנות ע"י
סוף דוד בואו ולא יסכס סדר מהלכו ולא כן סירח כי פעמים נח בארובה פעמים בקצרה כן ארזי *
(כ) תשת * שמת את המדור ועשית גבולו להיות בלילה * בו * בעת הלילה תלך חיות היער על
כי בלילה חלכס חזויים ב"א כמו ביום : (כא) כספיים * אז יסאלו כספיים לחזיר טרף : ולבקס *
סואחני לבקס חמל חלכס : (כב) יאסכון * יאסכו עמכם ללכת למקום מחבואם : ואל ועבותם *
דוביים במקום מדורם ולא יאזו ביום סחיים : (כג) ינא * אז בורות ססמס עת סבו סחיות למקויים
ינא חרס אל הסדה לעשות מ כתווי עכב שמה עד הסבר עת יטובו סחיות ללכת : (כד) חס רבו *
חס חמוד רבו :

משמן ולחם לבב אנוש יסעד :
טו ישבעו עצי יהוה ארזי לבנון אשר נטע
י אשר שם צפרים יקננו חסידה ברושים
ביתה : יח הרים הגבהים ליעלים סלעים
מחסה לשפנים : יט עשה ירח למועדים
שמש ירע מבואו : כ תשית השך ויהי
לידה בו הרמש כד חיתו יער :
כא הכפירים שאגים למרף ולבקש מאל
אבדם : כב תזרח השמש יאספון ואר
מעונותם ירבצון : כג יצא אדם לפעלו
ולעבדתו עדי ערב : כד מהרבו מעשיך

מצודת ציון

יסעד * יסעו * (יז) כפיים * הוא סס כולל
לכל העומות : יקננו * חל' קן ומדור : חסיד *
סס עוף : ברושים * סס חילן סרק : (יח)
ליעלים * סס חיה יעל : לספכים * סס חיה

מחנה * יסעו * (יז) כפיים * הוא סס כולל
לכל העומות : יקננו * חל' קן ומדור : חסיד *
סס עוף : ברושים * סס חילן סרק : (יח)
ליעלים * סס חיה יעל : לספכים * סס חיה

יהוה בלם בתכמה עשית מלאה הארץ
הנינה : כה זה הים גדול ורחב ידים שם
רמשו ואין מספר חיות קטנות עם גדלות:
כו שם אניות יהלכון לזיתן זה יצרת
לשחקבו : כו בלם אלקי שברון קתת
אבלם בעתו : כה תתן להם ילקוטן תפתח
ידך ישבע עין טוב : כט תסתיר פניך יבהלון
תסתרו חס יגעון ואל עפרם ישובון :
ל תשלח רוחך יבראון ותחדש פני
ארמה : לא יהי כבוד יהוה לעולם ישמח
יהוה במעשיו : לב המביט לארץ ותירעד

מצודת דוד

מצודת ציון

יע

(לעיל א) : רבו : גדלו : (כב) ידים : ר"ל
הקום : רמז : ענין חזק : (כו) יסברון :
ענין תקום כמו שבר על ה' (כג) לקחו קחו) :
(כד) תוסף : כמו תאסף והוא ענין חיות
והכנסת רוח אל חקום נביתו : ינועון ענין
חיות : (לג) ותרעד : חל רעד ורעט :
יערב
כנל לזיתן זס' זה הליתן סדוע ברוב גדלו חיות ירת להיות תחק וישיל בסיס הסוף ולא ית
חבל סבריות והיה לו לחבל : (כו) כולם : כל סבריות שבעולם יקו חלד לתת חלכלם לכ"א
בזמן הליך לו : (כח) תתן : אתה נתן לם חזקם אשר ילקטו ואתה תפתח ידך והם יטבעון טוב
ור"ל פעמים בחזקם עד ילקטו מעט מעט ופעמים בהרוע' עד יטבעון טוב : (כט) תסתיר פניך :
אל כל בעת תסתיר חסם ספיד חכל וכל אז יחזום בהלם וספר : תוסף : כאשר תאסף רוחם אל חקום
נביתם אז ינועון ויטעו לעפרם אשר נבראו חיים : (ל) תשלח : וכאשר תשלח רוח חקויי בספרי
חמיתם בזמן חמיתם אז יבראון כנתחילם ותחדש בם פני האדמה (עס כי בראשונה יאחר על כל
סחי עתה ירבר על האדם לנד סוף הנחך סברואים) : (לא) יהי כבוד : כבוד יתמיד כל ימי עולם
על כי נהאם פלאי בראיו והסתחוו על כל : ימח' ה' בנעמיו : כי לל' יבוא לטעמים עבדון
במעש' דיו כאשר תסייע לרצונו חכל לח בן בהקום ב"ה : (לב) ותרעד : תא"כ ב"ו

יגע בהרים ויעשנו : ל אשירה ליהוה
בתיי אומרה לאלהי בעודי : לד יערב
עליו שיחי אנכי אשמח ביהוה : לה יתמו
חטאים מן הארץ ורשעים עוד אינם
ברכי נפשי את יהוה הללויה :

ז"ה חזק דוד כשהעלה הארון לעיר דוד וחי' תסודר אותו לפני הארון וסיפר כל הכסים שעשה
בחמרים והיאך שלם למנוחם יוסף וכל לבית האסורים והואיל אותו עד שכל למעל' גדולם לאסור סגי
פרעה בלי רשות פרעה :

קה א הודו ליהוה קראו בשמו הודיעו
בעמים עלילותיו : ב שירולו
זמרו לו שיהו בכל נפלאותיו : ג התהללו
בשם קדשו ישמח לב מבקשי יהוה :
ד ררשו יהוה ועזו בקשו פניו תמיד :
ה זכרו נפלאותיו אשר עשה מופתיו

מצודת דוד

מצודת ציון

ומשפטי

אשר לפעמים ירעד הוא חמעה דיו ויעשו
יכיו מרופים ויעלו העשן : (לג) בחיי : בעת
אני מי : בעודי : בעוד אני בקומי וכל הדבר
במ"ט : (לד) יערב ירחק עליו תפילי לקבל'
ברצון ואשחא אני ביטועתו : (לה) יתמו
תפילי הוא שיחמו מעלים ר"ל שכי חדם יתגברו על יצום ולא יעשו חמאים וא"כ לא יכיו עוד
רשעים פעולם : ברכי : כאשר כן יכיה תברך נפשי את ה' וגם אחס כולכם סללו ים על זאת :
קה (א) בשחו : השיוחד לו לבדו המורה על גדולתו : הודיעו : פרסמו בין העמים פלאי חמיות
(ב) שירו לו : בם : זמרו לו : בכלי שיר : שיחו : רבו בתחירות בכל נפלאותיו :
(ג) התהללו : שחמו א"ע להספיד בם קדשו אשר יורה על יכלתו : ימח' לב' : למען שימחה לב'
כ"א חמקטי ה' כמעט כל חלם : (ד) ועזו : דרשו לכוונות לבם עזו ויכלתו : (ה) ומשפטי

ומשפטי פיו : ו זרע אברהם עבדו בני
יעקב בחיריו : ו הוא יהוה אלהינו בכל
הארץ משפטי : ח זכר לעולם בריתו
דבר צוה לאלק דוד : ט אשר כרת את
אברהם ושבועתו לישחק : י ויעמידה
ליעקב לחק לישראל ברית עולם :
יא לאמר לך אהנן את ארץ בגען חבל
נחלתכם : יב בהיותם מתי מספר כמעט
וגרים בה : יג ויתהלכו מגוי אל גוי
מממלכה אל עם אחר : יד לא הניח אדם
לעשקם ויזכה עליהם מלכים : טו אל תגעו
במשחי ודגבי אי א תרעו : טז ויקרא רעב

מצודת ציון

קה (ט) לישחק : כמו ליחאק : חבל : חזון
וחלק כמו חבל בני יהודה (יחזקאל יט)
(יב) מתי מספר : אלפי מספר : (יד) לעשק
חל'
(ח) זכר : הכרית שכת זכר לעולם : דבר טוב : הכרית היא על הכר אשר גזר ואחר לשחור
החשד לאלף דור כח' ש שומר הכרית והחשד וכו' לאלף דור (דברים ז) : (ט) אשר כרת : על
הדבר אשר עליה כרת ברית עם אברהם ועי' היתם המבועה לישחק : (י) ויעיידה : הכרית
הוא העמידה ליעקב לחוק קבוע : לירחל וכו' : ככל הדבר בח' א (יא) לך חתן ולא לשמעאל
ועשו עם סתם חורעם : חבל כחלחם : מה סתוא עתה חבל כחלחם : (יב) בהיותם : בעוד
היותם אחי מספר כחשבו היותם מעט והיו הם כגרים בדרך : (יג) ויתלכו : לא יטבו במקום
אחר חבל הלכו הגוי האחד אל גוי האחר והחלחלה : וכו' ודרדגני הידיעה לעשוק בכרי הכא לדור
צלי קבע : (יד) ויזכה : למענם הוכיח בהחלוב את הנך מזרים והנך פלשתים על כי לקחו את סרם
ועם כי לא הוכיח מי בעבור יחאק אחר עליהם לפי שז' היה טובה שלא נגע אהיאלך ברבקה (שמו)
(טו) אל תגעו : בהחלוב שהביא חלבו אחר אל תגעו וכו' ולאחיאלך נחמו בפרדוס : בחשתי :
ר"ל כצדוני נכסיו וכן לחשתי לכורש (ישעיה מה) : ולנביאי : כי האבות היו נביאים : אל תרע
אל תעשו רעה : (טז) ויקרא : כחשד הרא'
רעב

עד הארץ כל מטה לחם שבר : יז שלח
לפניהם איש לעבד נמבר יוסף : יח ענו
בכבד רגלו רגליו כתיב ברזל באה נפשו :
יט עד עת בא דברו אמרת יהוה
צרפתהו : כ שלח מלך ויתירהו משל
עמים ויפתחהו : כא ישמו ארון לביתו
ומשל בכבד קנינו : כב לאסר שריו בנפשו
וזקניו יחכם : כג ויבא ישראל מצרים
ויעקב גר בארץ חם : כד ויפר את עמו
מאד ויעצמהו מצריו : כה הפך לבם
לשנא עמו להתנכל בעבדיו : כו שלח

מצודת דוד

רעב לכל הארץ וסדר כל חשבו לחם : (יז) שלח
לפניו יעקב וצניו הנזכרים לחמלה
חומר ורע וכו' צני יעקב בחיריו לפניהם שלח
חית יוסף ומחר לעבר : (יח) ענו בכבד רגלו
ענו ויתו לסוס רגלו בכבד וכפשו בלא בכבלי
ברזל ואם כי גופו בלא ברזל אחר נפשו כי גם
כפשו מעובה בעניו הכוף : או כפשו הוא כמו
גופו וכן ויקרא נפשו ישעיה כט) : (יט) עד עת
יטב בחשבו עד עת בוא דבר פתרון החלום
לפרעה : אחרת ה' יחז חמרת ה' נרפס אחרי יוסף
ר"ל דבר ה' היה כפיו לפתור החלום בפתרון דרוף חבלי סיב ושיאח : (כ) שלח : בעבור החלום שלח
פרעה להתירו מחשבו : חובל וכו' : ככל הדבר בח' ט : (כח) שמו : פרעה שם חת יוסף להיות
חזון על ביתו : (כב) לאסור : הסתילו מחל רב לאסור שריו בכפשו ודרגונו חבלי חיים : וזקניו
יחכם : לית חכמה עם זקני פרעה : (כג) ויבוא : עי' ב' ישראל לחזרים : באלו חס : הוא
היורים הוא חכם וכפלו דבר בח' ט : (כד) ויפס : הפיר והרבה את עמו : ויעיבאו : חזקו
יותר מן זריו הם חשבו חזרים : (כז) ספן לבס : התקום ספן לב הזרים לנגוא את עמו :
כאנכל

מצודת ציון

משה

חל' עושק ונזל : (טו) חטא : על כי סדרה
להשגן על החמה כחשאל חלת מעה על השעיה :
(יח) ענו : חל' ענו' בכבד בשלמות כמו
בכבלי ברזל (לקיזן קחט) : (כ) וישתחרר :
עיניו התרת קשרי החושך כמו חומר חלכים
כתח (אויב יב) : (כב) נכפשו : ברצונו כמו
אל תתנני נכפש לרי (לעיל כז) : (כג) להתנכל'
עיניו החשבה רעה וערומה כמו ויתכננו : אחרת
לחמתו

מוֹשֶׁה עֲבָדוֹ אֲהַרֵן בְּחַר בּוֹ יְבוֹנוּ שְׁמוֹ
בְּסֵד דְּבַרֵי אֲתוּתָיו וּמִפְתִּים בְּאֶרֶץ חָם :
כח שֶׁלַח חֲשֵׁד וַיַּחֲשֵׁד וְלֹא מָרוּ אֶת דְּבָרוֹ
דְּבָרוֹ כִּי לֹא הִפְךָ אֶת מִימֵיהֶם לְרִסּוּיֹמֶת אֶת
דָּגְתָם : לִי שְׂרִיץ אֲרֻצִּים צִפְרִידַעִים בְּחַדְרֵי
מַלְכֵיהֶם : לוֹ אָמַר וַיָּבֵא עֲרֹב כְּנִים בְּכָל
גְבוּלָם : לֹכֵן נָתַן גְּשָׁמֵיהֶם כְּרָד אִשׁ לְהַבּוֹת
בְּאֲרֻצִּים : לז וַיֵּךְ גַּפְנֵם וְתַאֲנִתָם וַיִּשְׁבֵּר
עֵץ גְּבוּלָם : לח אָמַר וַיָּבֵא אֲרָבָה וַיִּלְקַח
וַאֲיִן מִסָּפֵר : לה וַיֹּאכַל כָּל עֵשֶׂב בְּאֲרֻצִּים
וַיֹּאכַל פְּרֵי אֲדָמָתָם : לו וַיֵּךְ כָּל בְּכוֹר
בְּאֲרֻצִּים רֵאשִׁית לְכָל אוֹנָם : לז וַיּוֹצִיאֵם
בְּכַסֵּף וְזָהָב וַאֲיִן בְּשִׁבְטָיו כּוֹשֵׁל : לח שְׂמַח

מְצוּדַת צִיּוֹן
לסִיחָיו (בְּרַחֲשֵׁית כ) : (כח) חֲרוֹב עֵינָי
חֲרוֹב וּסְרוּב : (ל) שָׁרִיץ עֵינָי הַסּוֹלֵה עַם
קָרָוּ : לְשִׁרְעֵים הָיָה שָׁרִיץ חָמִים : (לו)
ט כִּס עֵינָי כַח כְּחוֹ חֲרוֹב אוֹנִים (יִשְׁעִים ט)
(ז) כּוֹשֵׁל עֵינָי כִּשְׁלֵת הַתְּנַבְרוֹת וְרִסּוּיֹמֶת
וַיִּקְרַב לָם עַל הַרְבִּיבֵי הַסּוּבִי
לְחַסֵּר
(שִׁיחַ ט) : (יג) יִירָב כְּכֹר הַכֶּה עַלֵי גְּפִים וְתַאֲנִתָם : (לד) וַיִּלְקַח וְגַם חֵיָן וַיִּקְרַח חֲסֵפֵי לִסֵּי
(ל) רֵאשִׁית : רֵאשִׁית חֲבֵל גְּפִים הַבְּחִים הַבּוֹתָם וְכָל הַדֵּבֶר פִּתְוִי : (ז) וַחֲרוֹב בְּשִׁטְוִי : כָּל כְּנֵי
בְּשִׁטְוִי לֹא הָיָה חֵי מִי כּוֹשֵׁל בְּצִוּוֹ :
פְּתִים

מְצַרִּים בְּצִאתָם כִּי נָפַל פְּחָדְסָם עֲלֵיהֶם :
לט פֶּרֶשׁ עֲנַן דְּמָסַךְ וְאִשׁ לְהָאִיר לְיָדָה :
מ שָׂאֵל וַיָּבֵא שְׁלִיחֵי שְׁלֹחֵי וְלָהֶם שָׁמַיִם
יִשְׁבִּיעֵם : מא פֶּתַח צוּר וַיִּזְוּבוּ מֵיִם הִלְכוּ
בְּצִיּוֹת נָהָר : מב כִּי זָכַר אֶת דְּבַר קִדְשׁוֹ
אֶת אֲבֹרָהֶם עֲבָדוֹ : מו וַיּוֹצִיא עַמּוֹ בְּשִׁשּׁוֹן
בְּרָנָה אֶת בְּחִירָיו : מז וַיִּתֵּן לָהֶם אֲרֻצּוֹת
גּוֹיִם וַעֲמַל לְאֲמִים יִירְשׁוּ : מח בְּעַבּוֹר
יִשְׁמְרוּ חֻקָּיו וְתוֹרוֹתָיו יִנְצְרוּ הַלְלוּיָהּ :
זח הַחֲזוֹר קָהֵי עַל הַקּוֹדֶם וְהַחֲזוֹר הַחֲזוֹר כּוֹדוֹ לֹא עַל שִׁעֵשׂ לָנוּ עוֹד נִסִּים מִה שֶׁלֹּא זָכַרנוּ מִקֶּדֶם
כֹּאשֶׁר חֵי יַחֲלֵל גְּבוּרוֹת ה' אִם בְּאֵלֵינוּ לְסַפֵּר חֵי יוֹכֵל לַחֲלֵל כָּל :

מְצוּדַת דָּוִד
(לח) פְּתִים : של יִשְׂרָאֵל נִפְלוּ עַל הַמְּצִרִים :
(לט) לְחַסֵּר : לְסִיחָיו מִכּוֹךְ עֲלֵיהֶם : וְאִשׁ
פֶּרֶשׁ עַמּוֹר אִשׁ לְהָאִיר אֶת הַלַּיִל : (מ) שָׂאֵל
יִשְׂרָאֵל שָׂאֵל בְּשֵׁר וְהִכִּיָּה שְׁלִיחֵי : וְלָהֶם שָׁמַיִם הָיָה
הָיוּ : (מא) הִלְכוּ בְּצִיּוֹת : בְּחֻקֹּס חֵי וְחֲרִיב
הִלְכוּ הַמִּים כְּחוֹ נָהָר : (מב) כִּי זָכַר ה' זָכַר
אֶת דְּבַר קִדְשׁוֹ אֲשֶׁר הִבְטִיחַ אֶת אֲבוֹתָם עֲבָדוֹ :
(מג) בְּעַבּוֹר : כָּל הַטּוֹבֵה הַכֶּה עֵשׂ ה' לְחַסֵּן
יִשְׁחָרוּ מִחֻקָּיו וְכוּ' : הַלְלוּיָהּ לֹא הִלְלוּ אֶת ה'
עַל הַטּוֹבֵה שִׁעֵשׂ לְאֲבוֹתָיו :
קו (א) כִּי עֲזָבֵי כִי כּוֹא טוֹב וְחַמְדוֹ לֹא תִּלָּא רַעִי כִּי עוֹלָם עוֹשֵׂה חֲסֵד : (ב) חֵי יַחֲלֵל וְחֵי
יוֹכֵל לְסַפֵּר כָּל גְּבוּרוֹת ה' וְחֵי יוֹכֵל לְהַשְׁמִיעַ כָּל תְּהִלָּתוֹ :
בַּח

מְצוּדַת צִיּוֹן
לְחַסֵּר : (ל) שָׂאֵל וַיָּבֵא שְׁלִיחֵי שְׁלֹחֵי וְלָהֶם שָׁמַיִם
יִשְׁבִּיעֵם : מא פֶּתַח צוּר וַיִּזְוּבוּ מֵיִם הִלְכוּ
בְּצִיּוֹת נָהָר : מב כִּי זָכַר אֶת דְּבַר קִדְשׁוֹ
אֶת אֲבֹרָהֶם עֲבָדוֹ : מו וַיּוֹצִיא עַמּוֹ בְּשִׁשּׁוֹן
בְּרָנָה אֶת בְּחִירָיו : מז וַיִּתֵּן לָהֶם אֲרֻצּוֹת
גּוֹיִם וַעֲמַל לְאֲמִים יִירְשׁוּ : מח בְּעַבּוֹר
יִשְׁמְרוּ חֻקָּיו וְתוֹרוֹתָיו יִנְצְרוּ הַלְלוּיָהּ :
זח הַחֲזוֹר קָהֵי עַל הַקּוֹדֶם וְהַחֲזוֹר הַחֲזוֹר כּוֹדוֹ לֹא עַל שִׁעֵשׂ לָנוּ עוֹד נִסִּים מִה שֶׁלֹּא זָכַרנוּ מִקֶּדֶם
כֹּאשֶׁר חֵי יַחֲלֵל גְּבוּרוֹת ה' אִם בְּאֵלֵינוּ לְסַפֵּר חֵי יוֹכֵל לַחֲלֵל כָּל :

בפרץ לפניו להשיב המתו מהשחית :
בר וימאסו בארץ חמדה לא האמינו
לדברו : טו וירגנו באהליהם לא שמענו
בקול יהוה : כו וישא ירו להם להפיל
אותם במדבר : כז ולהפיל זרעם בגוים
ולזרותם בארצות : כח ויצמדו לבועל
פעור ויאבלו זבחי מתים : כט ויבעיסו
במעלליהם ותפרץ בם מגפה : ל ויעמד
פנחס ויפגל והעצר המגפה : לא ותחשב
לו לצדקה לדר ודר עד עולם : לב ויקציפו
על מי מריבה וירע למשה בעבורם :
לג כי המרו את רוחו ויבטא בשפתיו ילד

מצודת ציון

(כה) וירגנו * עינו תלונה ות עוונות כמו
דברי רבין (חגי יח) : (כו) ולזרותם לפזרם
כמו תורה לרוח (יחזקאל ט) : (כז) ויאמרו *
עינו דבוק וחבור כמו אמר בתיל (מדבר ט)
(כט) ותפרץ * עינו התחזקות כמו מה פולח
בראשית לח) : (ל) ויפגל * עינו דין והפגט
כמו ונתן בפליגים (שמות כא) : ותעצר * עינו
חניעו : (לב) ויקציפו * הל' ק' : (לג) המרו
מירו וסרבו : רוחו * עינו דבור כמו וברוא
שפתיו (ישעי' יא) : ויבטא * עינו אמיר' כמו
לכטא בשפתים (ויקרא ט) : (ויתעברו

מצודת דוד

עמוך במקום פרשת הנדר לנלי תת לבוא דרך
כב ור"ל בתפלתו : בעל המחש ולולי הוא היה
השמיים : (כד) ויחמיו ע"י תלונת המרגלים
לדבריו שהבטיח לרשת אותם : (כה) לא שמעו *
לא האמינו בקול דבור : (כו) וישא ירו * כטא
ירו שבועה עליהם להפיל זכו : (כז) ולהפיל
וכו' * כי אז נגזר עליהם בגלות והוקבע בכ"י
לזרות : בחרות * ר"ל בחרות הגוים : (כח)
ויאמרו * חכרו עולם לבעל פעור ואכלו זבחי
כו"ס שהוא דבר שאין בה מות כמות : (כט)
ותפרו * האנפה בתחוקה כסס כי רבים חתו
(ל) ויעמוד * קס חתוך העדה ועשה דיוקמסט

בזמרו וע"י נעזרה המגפה : (לא) ותחשב * ה"פסט כוז נחשב לו לזכות ולנקה להיות שבור עד
עולם כי בעבור זה נתכבד וכו"ס וזאתה וכו' : (לג) ויקציפו * אח"י
הבעיסו את ה' בתי מריבה ובעבורם נעשה רעל ל טס לחות בחדר : (לג) כי המרו * כי ישראל
חזרו כדבר ה' : ויבטא * ודבר המה בשפתיו לקרות המורים ואחר שמעו לא המורים (סס ב) וע"י
געט :

לא השמיהו את העמים אשר אמר יהוה
להם : לד ויתערבו בגוים וילמדו מעשיהם
לו ויעברו את עצביהם והיו להם למוקש
לו ויזבחו את בניהם ואת בנותיהם
לשרים : לח וישפכו דם נקי דם בניהם
ובנותיהם אשר זבחו לעצבי כנען
ותחנף הארץ בדמים : לט ויטמאו
במעשיהם ויזנו במעלליהם : מ ויחר אף
יהוה בעמו ויתעב את נחלתו : מא ויהתנם
ביר גוים וימשלו בהם שנאיהם : מב
ויקחצום אויביהם ויכנעו תחת ידם : מג
פעמיס רבות יצילסוהמה ימרו בעצתם
וימכו בעונם : מי וירא בצר להם בשמעו

מצודת דוד

(לד) לא השמיהו * ונבואם לארץ לא הפעירו
את העמים אשר נזכר' : (לד) ויהי ירו
העכו"ס ססס היו לסס למוקש כי סס הכפילוס
בסתת עבות העכבים : (לז) לשרים * אשר
היו עובדים לסס : (לח) ותחנף הארץ * וישב
הארץ תחמיב ותרשיע בעבור רוב הרמיוס הנספן
בה לכ"ס : (לט) ויזנו * סרו מה' צרוע
העלליהם : (מ) ויהתנם ביר גוים * בימי
השופטים : (מג) ויכנעו * היו כנענים
תחת ידי אויביהם : (מד) פעמים דכו' * ע"י
שופטים כח"ס ויהי ה' עם השופט וכו' (שופט')

מצודת ציון

(לה) ויתעברו חל' תיזכות : (לו) עלניכס'
כן יקראו העכו"ס כי מעניב לב עובדיו לזעקי'
אליו ואינס נענים : (לח) ותחנף * תחמיב
ותרשיע כותרגוהו וכן יחניף את הארץ במדבר
לה) : (לט) ויזנו * עינו ססרה וע"י תקרא
סמאלת זונה כי סרתה מודרכי הכניעות : (מ)
ויתעב * חל' תיעבס : (מג) וילחוס * חל'
לחן ודמק : (מד) ימרו * מרדו וסרבו : ויחמיו
עינו דלות וסגלות כמו ואס חן הוא (ויקרא
ט) :

ג' ימרו * בנות השופט מרו ססס ב' בעלתס סרעה וכח"ס וכו' גנות השופט יסונו וססחיתו :
(סס) ויזכרו בעונם * בעבור עונם געשו ספלים לעניים : (מד) וירא' ראה בנרתס בעת שמעו
את

את רנתם : מה ויזכר להם בריתו וינחם
כרב חסדיו חסדו כי : מו ויתן אותם לרחמים
לפני כל שוביהם : מז הושיענו יהוה
אלהינו וקבצנו מן הגוים להודות לשם
קדשה להשתבח בתהלתה : מה ברוך
יהוה אלהי ישראל מן העולם ועד העולם
ואמר כל העם אמן הללויה :

ספר חמישי

לזם ששי

ז"ה נאמר על ארבעה שילאו עזרה לרווחה זריכים לחדות לה' כי בעתה מעולם היו בלרה
ובחמד אלהים כללו ומתראוי לשבח ולספר בפני רבים :

קו א הודו יהוה כי טוב כי לעולם חסדו :
ב יאמרו גאולי יהוה אשר גאלם
מירצו : ג ומארצות קבצם ממזרח

מצודת ציון

(מו) טובים : חל' טובים :
המצוקות יבס

מצודת רוד

את תפלתם : (מז) בריתו אשר כרת עם
אבותינו ואמר ואף גם את כבודם וכו'
לכלותם לספר בריתו (ויקרא לו) :

וינחם * על הרעה * כרוב חסדיו * ולא כפי מעשיהם * (מו) לרחמים * לכיות טובים מרחמים
עליהם לכל יבדירו העול * (מז) הושיענו * ר"ל כמו שנתת אותנו לרחמים בחסדך הגדול כן
בושיענו מן הגולה וקבצנו מן הגוים אל ארצנו להודות שמה לשם קדשך : להשתבח * לשבח את
עלמינו בתהלתך כי לפי רוב אהבתך כן ירבה שחמינו אשר בחרת בנו וכל העמים : (מח)
ברוך וכו' * ר"ל לאמר בבורחך נרוך ה' וכו' * מן העולם * אהבתלת העולם עד סוף העולם *
ואמר כל העם * ר"ל כל העם אשר לא ידעו לברך יענו ויאמרו האן ר"ל אמת הדבר שהוא ברוך ולא
כללו את ים כאומרים אם אנו לא כדע איד להלל אתם היודעים הללויה :

(ב) יאמרו * גאולי ה' יאמרו חסדו וכו' על אשר גאלם חסדו * (ג) ומארצות * אלהים
אשר קבצם מארצות המזרח

וממערב מצפון ומים : ד תעו במדבר
בישימון הרך עיר מושב לא מצאו :
ה רעבים גם צמאים נפשם בהם
תתעטף : ו ויצעקו אל יהוה בצר להם
ממצוקותיהם יצילם : ז וידריכם בדרך
ישרה ללכת אל עיר מושב : ח יורו
ליהוה חסדו ונפלאותיו לבני אדם :
ט כי השביעי נפש שוקקה ונפש רעבה
מלא טוב : י ישיבי חשך וצלמות אסירי
עני וברזל : יא כי אמרו אמרי אל ועצת
עליון נאצו : יב ויכנע בעמל לבם כישלו
ואין עוזר : יג ויצעקו אל יהוה בצר להם
ממצוקותיהם יושיעם : ד יוציאם מחשך

מצודת רוד

וכו' לטוב לחקומו : וחיים * מאוי הים : (ד)
פעמים תעו במדבר שמה ולא מצאו
דרך הסודר לעיר מיושנת * (ה) רעבים
יבשו רעבים ואלהים חסדו לחם וחיים :
תתעטף * כשאלם הוא בלרה הוא מרוכס
ובכפו וכלו הוא עטוף קתו בקתו : (ו)
בצר לבם * בעת הים הר לבם * המצוקות יבס

מצודת ציון

קו (ו) המצוקות יבס * מלגון זוקה וברה :
וידריכם * ענין הלוד : (ט) שוקקה * ענין
תלוס כמו ונפשו שוקקה (ישעיה כט) : (י)
וללמות * ללו מלו מות והוא ענין חושך כחשכת
הקבר : (יא) אמרו * חל' מרי ומרד : גאלו *
ענין ציון : ומצודת יבס

ואיל אותם מן המצוקה שהיא : (ז) וידריכם * נתן בלבם לדרוך בדרך ישרה : (ח) יורו * האלמים
הסם יורו לה' על חסדו ויספרו נפלאותיו לבני עדם לפרסם בהם : (ט) כי השביעי * בעבור כי
השביעי נפש החתום בהיותו תועב * מלא טוב * כאשר בלו חל עיר חושב : (י) יושבי האלמים
היושבים במקום חושך והם אסורים בקשרים השענים ובכבלי ברזל : (יא) כי אמרו * ובגמול
בעונם ברא על כי חסדו אמרו חל : (יב) ויכנע * ולכן השביעי לבס בעתל החסדו ובשלו בלרה ולא
חללו עוזר : (יג) ינחם * ינחם * ינחם

וְצַלְמוֹת וּמוֹסְרוֹת יְהוָה יִנְתְּקוּ מִיִּזְרוּ לַיהוָה
חֲסְרוּ וּנְפְלְאוֹתָיו לִבְנֵי אָדָם׃ טו כִּי שָׁבָה
דַּלְתוֹת נְחֹשֶׁת וּבְרִיחֵי בְרֹזַל גִּרַע׃
יֵאֱוִילִים מִדָּרְךָ פִּשְׁעֵם וּמַעֲוֹנוֹת יְהוָה יִתְעַנּוּ
יִי כָּל אֲכָל הַתֶּעֶב נַפְשָׁם וַיִּגְיַעוּ עַד יֵיעָרֵי
מוֹת׃ יז וַיִּזְעֲקוּ אֶל יְהוָה בְּצַר לָהֶם
מִמַּצּוֹקוֹת יְהוָה יוֹשִׁיעֵם׃ כ יִשְׁלַח דְּבָרוֹ
וַיִּרְפָּאֵם וַיִּמְלֹט מִשְׁחִיתוֹתָם׃ כא יוֹרוּ
לַיהוָה חֲסְרוּ וּנְפְלְאוֹתָיו לִבְנֵי אָדָם׃
כב וַיִּזְבְּחוּ זִבְחֵי תוֹרָה וַיִּסְפְּרוּ מַעֲשָׂיו
בְּרָנָה׃ כג ז יוֹרְדֵי הַיָּם בְּאֲנִיּוֹת עֲשִׂי
מְלֹאכָה בְּמַיִם רַבִּים׃ כד ז הַמָּהֲרָאוּ
מַעֲשֵׂי יְהוָה וּנְפְלְאוֹתָיו בְּמַצּוֹלָה׃

מצודת ציון
(יד) ומוסרותי ענין קצור פלוניות ינתקו ענין העתק כמו נתקתי מוסרותי (ירמיה ב) (ט) וברחמי ענין מעט לרוחב הדלתות לפנים : גרע ענין כותת כמו שקיים גרעו (ישעיה ט) : (יז) אוילים ר"ל מועטים : (כ) חשיתותם חל' שחת ובור : (כד) בתולה עוקק היס' תתמוג
(יד) ומוסרותי ענין קצור פלוניות ינתקו ענין העתק כמו נתקתי מוסרותי (ירמיה ב) (ט) וברחמי ענין מעט לרוחב הדלתות לפנים : גרע ענין כותת כמו שקיים גרעו (ישעיה ט) : (יז) אוילים ר"ל מועטים : (כ) חשיתותם חל' שחת ובור : (כד) בתולה עוקק היס' תתמוג
בפתחים כ' א מרפא בחמורו : חשיתותם : חשתי הקצר שהיה קרוב להם : (כב) זבחי תורה קרבן תורה בכל על הסם : (כג) יורדי היס' האנשים היורדים גים בפניות (ועל כי שנת היס' סוף חמול וממנה יורדים למטה אל היס' לזה חמור יורדי היס') עושי מלאכה : הוא החבולת הפנות מרוב חל המקום הרעס :

כה ז וַיֹּאמֶר וַיַּעֲמֵד רוּחַ סֶעֱרָה וַתִּרְוַח רוּחַ
גְּלוֹי׃ כו ז יַעֲלוּ שָׁמַיִם יְרֵדוּת הוֹמוֹת
נַפְשָׁם בְּרָעָה הַתְּמוֹנָה׃ כז ז יַחֲוֹנוּ
וַיִּנּוּעוּ בַשָּׁכָר וּבְכַח חֲכָמָתָם הַתְּבַלְע׃
כח ז וַיִּזְעֲקוּ אֶל יְהוָה בְּצַר לָהֶם
וּמִמַּצּוֹקוֹת יְהוָה יוֹצִיאָם׃ כט יִקַּם סֶעֱרָה
לְדַמְמָה וַיַּחֲשׂוּ גְלוֹתָם׃ ל וַיִּשְׁמְחוּ כִּי
יִשְׁתַּקּוּ וַיִּנְחַסּוּ מִחוּז חֲפָצָם׃ לא יוֹרוּ לַיהוָה
חֲסְרוּ וּנְפְלְאוֹתָיו לִבְנֵי אָדָם לְכוֹיֵרוֹ מְמוֹהוּ
בְּקַהֲלָעַם וּבְמוֹשָׁב זִקְנִים יִהְלְלוּהוּ׃
לב יֵשֶׁם נְהָרוֹת לְמַדְבָּר וּמִצְאֵי מַיִם
לְצִמְאוֹן׃ לד אֶהַץ פְּרִי לְמַלְחָה מִרְעֵת

מצודת דוד
(כס) ויאמר : כאשר חמור ה' תעמוד רוח סערה וכו' תרוחם גלי היס' : (כו) יעלו שמים חשתי הספינה עולים למעל' לנג' השמים וחמורים יורדים עד הסהם כי הכלים חנכיים הספי' למעל' ואל' חורירוסאות' למטה עם חשתי : דרעס' ברעת הפחד תמוג כפסס : (כז) יחוננו וכהם כעס וקדים בתוך הספינה בעבור גורל תנועת הספינה עד שח' לעמוד במקום עמדה וכדור השעור : וכל חממתי : אשר למרו והסכילו בהסגת הספינה כל החממה יחיה נשחת כי לא יועילו בחממה : (כט) יקם סערה לדממה ר"ל הסערה שהקים ישיבה לדממה וגלי היס' לא יסמו עוד : (ל) וישמחו חשתי הספינה ישמחו כאשר ישתקו הכלים : וינחם : והמקום ינחם חל הנבול אשר חסלו ללכת אליו (לג) בקל עם : בקרון עם רב : (לד) ישם נהרות : ר"ל מלבד היס' האלה יעשה עוד פלאות דבר וחלופו כי ישם נהרות להיות מקום יובס כמדבר : ומולאי וכו' ככל הדבר בח' : (לה) ארו : וחו' הארון העומה פרי תהיה נספד לבית עפרה חלוח כל יעשה פרי : מרעת : ר"ל לא יע

לחמם : ר"ל הסערה שהקים ישיבה לדממה וגלי היס' לא יסמו עוד : (ל) וישמחו חשתי הספינה ישמחו כאשר ישתקו הכלים : וינחם : והמקום ינחם חל הנבול אשר חסלו ללכת אליו (לג) בקל עם : בקרון עם רב : (לד) ישם נהרות : ר"ל מלבד היס' האלה יעשה עוד פלאות דבר וחלופו כי ישם נהרות להיות מקום יובס כמדבר : ומולאי וכו' ככל הדבר בח' : (לה) ארו : וחו' הארון העומה פרי תהיה נספד לבית עפרה חלוח כל יעשה פרי : מרעת : ר"ל לא יע

וַיֹּשְׁבֵי בָהּ : לָהּ יֵשׁוּם מִדְּבַר לְאַנְשׁ מַיִם
 וְאַרְצָן צִיָּה לְמִצְאֵי מַיִם : לוּ וַיּוֹשֶׁב שָׁם
 רַעֲבִים וַיִּכְנַנּוּ עִיר מוֹשָׁב : לְוַיִּזְרְעוּ שְׂדוֹת
 וַיִּטְעוּ כֶּרְמִים וַיַּעֲשׂוּ פְרִי תְבוּאָה :
 לָהּ וַיְבָרְכֶם וַיִּרְבּוּ מֵאָה וּבְהַמְתֶּם לֹא
 יִמְעִיט : לְטַיִם וַיִּמְעֲטוּ וַיִּשְׁחוּ מֵעֲצַר רָעָה וַיִּגְוֹן :
 מ שִׁפְךָ בּוֹז עַל גְּדִיבִים וַיִּתְעַס בְּתוֹהוּ לֹא
 דָּרָךְ : מֵא וַיִּשְׁגַּב אֲבִיוֹן מֵעוֹנֵי וַיִּשְׁם בְּצֹאן
 מִשְׁפָּחוֹת : מֵב יִרְאוּ יִשְׂרָאֵל וַיִּשְׁמְחוּ
 וְכָל עוֹלָה קִפְצָה פִּיהָ : מֵג מִי חֶכֶם וַיִּשְׁמָה
 אֱלֹהִים וַיִּתְבוֹנְנָה חֲסֵדֵי יְהוָה :
 יום כג קח א שירה מזמור לדוד : כגכז לב

מצודת ציון
 (ל) לאנשׁ : שם מקום כניסת המים : ציפ
 שומשׁ : (ט) וישורו : ענין שפלות וכפיפה
 כמו תחתיו שחתו עזרתי רכב (איוב ט)
 מעורר : ענין העכבה כמו נערה לא אחר
 (שופטים ג) : (ב) קפצה : סגרה כמו אש
 קפץ כלף רחמי (לעיל ט)
 שחר

מצודת דוד
 חס יעשה כוונת : כ"א בעבור רעת יושביה
 וגחולה הוא המלש : (ל) יסס חזק : המקום
 יובש כמדבר יסס לחקו אגמי מים : וארץ ציפ
 ככל הדבר בח"ט : (לו) ויושב שם : ובמקום
 הסוף מושב אנשים סמוי רעבים עד הסוף חבלי
 חוצה מקום להחיות נפשם : ויכוננו : וחס
 יכוננו את המקום הריא להיות עיר חו שב לכל
 תחמך כל צד : (לז) ויעשו : השנות והכדומים
 פרי תבואה הכדומים יעשו פרי והשנות תבואה : (לט) וימעטו : ר"ל וכן בהסוד : בעולם ימעטו
 וישורו עד לעשר מן הרעה אשר תהיה עבודה ועבודה אללס ומן סיבון אשר תהיה עליהם : (מ)
 שופך : פעמים יביא כזיון הרבה על כדובים : ויתעם : עושה אותם טועים ללכת באורח תוהו
 לא בדרך ישר ר"ל אנשים ברעיהם : (מא) וישגב : ר"ל וכן בהסוד כי חזק את האביון מן הטוב
 טעים צד וחוליר השפחות רבות כעדר האין : (מב) יראו ישרים : הטובם הריא להאביון
 וישחמו : ברשות השגחת המקום : וכל עולה : כל איש עולה ויסור פיו ויבוס חלדבר על כי יראה
 משללות הסגנה : (מג) מי חכם : מי אשר נחשו לבו בחכמה וישמור בלבו אללס בדברים יסיו
 התבוננים אליו חקרי ה' ר"ל כשים אללס בדברים : על הלב יסיו נללים אליו חקרי ה' ויבן אותם
 חללים

אֱלֹהִים אֶתְּכַבְּדִי : ג עוֹרָה הַנֶּבֶל וְכִנּוֹר אֶעֱרָה
 וְשָׁחַר : ד אֹדֶךָ בְּעַמִּים יְהוָה וְאֹמְרָה
 בְּלְאוּמִים : ה כִּי גָדוֹל מֵעַד שָׁמַיִם חֲסֵדָה
 וְעַד שְׁחָקִים אֲמַתָּה : ו רוּמָה עַל שָׁמַיִם
 אֱלֹהִים וְעַל כָּל הָאָרֶץ כְּבוֹדָה : ז לְמַעַן
 יִחַלְצוּן יְדֵי דִיהוּ וְשִׁיעָה יְמִינָה וְעִנְנוּ כִּי עֲנַנִּי :
 ח אֱלֹהִים דַּבֵּר בְּקִדְשׁוֹ אֶעֱלֶזָה אַחֲלֶקְהָ
 שְׂכֵם וְעַמְּק סִכּוֹת אֲמַדָּה : ט לִי גִלְעָדָה
 לִי מְנַשֶּׁה וְאַפְרַיִם מְעוֹז רֵאשִׁי יְהוּדָה
 מְחַקְקִי : י מוֹאָב סִיר רַחֲצִי עַל אֲדוֹם

מצודת דוד
 קה (ג) חללים : אתם חללים הכה לבי ככון
 עמד להחמין כך ולזה השירה ואזכרה
 לך : אף כבודי : אף כהתי תסיר לה' כפי
 רחמינותה : (ג) עורה : חזק בדרך חליפה אתם
 כנגל וכנור עורה את עמך לומר לה' בעת
 אשירה אותך בשחר : (ד) מעל שמים : חסדך
 עולה מעל השמים ר"ל היא יותר גדולה מעור
 גבסות השמים : אחתך : אחת כעשתך גדולה
 כעדר גבסות השמים : (ו) רומה : הרם
 עמך לשבת על השמים ר"ל הראה לכל שאתה
 עמך למעלה לגבור יחסך וחסך גבור למעלה : ועל : הראה על הארץ כבודך : (ז) למען : בכדי
 חלל למעלה לגבור יחסך וחסך גבור למעלה : ועל : הראה על הארץ כבודך : (ז) למען : בכדי
 סיפאל ירידך יאלו מסבלות העמים הושיעה למו בימיך וענה אף לי : (ח) דבר בקדשו : ברוח
 קדשו דבר על ידי נביאיו אשעלון ואשעה בגלכותי כי אללס את העכו"ם : חללקה : חקונות
 העכו"ם חללק חלקים לישראל בחבל המד : (ט) לי גלעד : כי ראה ברס"ק שבתי לחבשם חללק
 החלוקה לכן חזק בימי יסיו כולם תחת המשלתי : מעז ראשי : חזק לשחר ראשי מן החויב
 חקוקי : יסיו שרים עלי ככל חזוני : (י) סיר רחמי : ר"ל אשעה בכם כל תשמישי כדלוי קדשה
 חזקן לחזון גו : אשליך נעלי : אשים בגלגלכם כבלי
 כנול

מצודת ציון
 קה (ג) חללים : אתם חללים הכה לבי ככון
 עמד להחמין כך ולזה השירה ואזכרה
 לך : אף כבודי : אף כהתי תסיר לה' כפי
 רחמינותה : (ג) עורה : חזק בדרך חליפה אתם
 כנגל וכנור עורה את עמך לומר לה' בעת
 אשירה אותך בשחר : (ד) מעל שמים : חסדך
 עולה מעל השמים ר"ל היא יותר גדולה מעור
 גבסות השמים : אחתך : אחת כעשתך גדולה
 כעדר גבסות השמים : (ו) רומה : הרם
 עמך לשבת על השמים ר"ל הראה לכל שאתה
 עמך למעלה לגבור יחסך וחסך גבור למעלה : ועל : הראה על הארץ כבודך : (ז) למען : בכדי
 חלל למעלה לגבור יחסך וחסך גבור למעלה : ועל : הראה על הארץ כבודך : (ז) למען : בכדי
 סיפאל ירידך יאלו מסבלות העמים הושיעה למו בימיך וענה אף לי : (ח) דבר בקדשו : ברוח
 קדשו דבר על ידי נביאיו אשעלון ואשעה בגלכותי כי אללס את העכו"ם : חללקה : חקונות
 העכו"ם חללק חלקים לישראל בחבל המד : (ט) לי גלעד : כי ראה ברס"ק שבתי לחבשם חללק
 החלוקה לכן חזק בימי יסיו כולם תחת המשלתי : מעז ראשי : חזק לשחר ראשי מן החויב
 חקוקי : יסיו שרים עלי ככל חזוני : (י) סיר רחמי : ר"ל אשעה בכם כל תשמישי כדלוי קדשה
 חזקן לחזון גו : אשליך נעלי : אשים בגלגלכם כבלי
 כנול

אשליך

אשליך נעלי עלי פלשת אתרועע: מי
יבילני עיר מבצר מי נתני עד ארום:
בלא אלהים זנחתנו ולא תצא אלהים
בצבאתינו: הבה לנו עזרת מצר ושוא
תשועת ארם: באלהים נעשה חיל
והוא יבוס צרינו:

חברו דוד נבחרו מנני טולו ובלתו פעם היה לו הרבה טולא יס טיהס חרביים רק רע עליו וסיס
מחזין אליו כאלו היו חרביני לכן סיס מקלס בחר כפשו:

למנצח לדוד מזמור אלהי תהלת
אל תחרש: בבי פי רשע
ופי מרמה עלי פתחו דברו אתי לשון
שקר: ג ודברי שנאה סבבוני וילחמוני
חנם: ד תחת אהבתי ישמנוני ואני

מזמורת דוד תפלה

(א) ויבילני עיני טהא: מנני כב איתי
(ב) זחתנו עזבתנו: בבלותינו: כנח
סיוח טחלמה: (ג) כב: טכ: (ד)
חיל נח וחזון: יבוס: עיני רחיס ורחיס
כמו כפר חובס (יטעיה יר)
קט (ח) תחם: עיני שתיק כמו חרם
יחיס (בדבר): (ד) יטעונו
חלשן טעס ועיניו ח'ב וטחם:
סקר

בלהיס: בעזר חלסי נעס כח לתחוק על הערס וסול ירמו חל סרס לנו:
קט (ט) חלסי טחלתי: חת חלסי טחלתי טחני חכלל לך ככל עת: חל תחם: חל תקוט
חלשע חן סח' קיס לי: (ג) ופי ח' חס: פי ח' חס: ח' חס: ח' חס: ח' חס: ח' חס:
לסון חק: ח' חס: ח' חס: ח' חס: ח' חס: ח' חס: ח' חס: ח' חס: ח' חס: ח' חס:
ח' חס: ח' חס: ח' חס: ח' חס: ח' חס: ח' חס: ח' חס: ח' חס: ח' חס:
ח' חס: ח' חס: ח' חס: ח' חס: ח' חס: ח' חס: ח' חס: ח' חס: ח' חס:

תפלה: ה וישמו עלי רעה תחת
טובה וישנאה תחת אהבתי: ו הפקר
עליו רשע ושטן יעמד על ימינו:
בהשפטו יצא רשע ותפלתו תהיה
לחטאה: ח יהיו ימיו מעטים פקדתו יקח
אחר: ט יהיו בניו יתומים ואשתו למנה:
ינוע ינועו בניו וישאו ודרשו מחרבתיים
ינקשנושה לכל אשר לו ויבזו זרים
יגיעו: יב אל יהי לו משך חסד ואל יהי
חונן ליתומיו: יג יהי אחריתו להכרית
בדוד אחר ימח שמם: יד יזכר עון אבותיו
אל יהוה וחטאת אמו אל תמח: ט יהיו

מזמורת דוד תפלה

לס כח' ואני בחלותם לבוסי סק וכו' (לעיל)
(א) חת טובה: בחקוס טובה: (ו)
הפקד: לכן הפקר עליו רשע כמותו ולא יחמול
עליו: על ימינו: לפיות ככון אלנו לקטרב
עליו: (ז) בהפטו: כסיפי: כפט על העטיו
יח חייב: חסי: לחטאי: לא נחשב לזכות כח'
לחזרת עון לוחי עליו בטחיס חיד חלס לבי
לשול לרכיו חס' חזין לבו שלט עמו: (ח) סקודמו: עטרו וקנינו סחול סקיד וחמוס עליס:
(ט) וכו' ינועו: יהיו נעיס ונדס לשול פת לחס גס ישאלו חתן חקוס חוסבותם בטחיס
חריבות ר' גס על ספתחיס ישאלו גס בחוסבותם העובי דרך: (י) יקס: סנוסס בו יסיס
סח יקוס ללכוד לעממו חת סכל וסכריס חמוס חלויס לירסו יסללו עטרו: (יב) חל יסי לא
יסיס לו סוס חוסב לסיות חוסך עליו חסד ולא יסיס מי חסד יחנן ליתומיו: (יג) יסי חריתו:
כנו יסי' לכריתס ובלוד חלסר סחחר כנו ר' נדוד סלסיס יחם סס סלכ וסכין כי יחמו וליסס
ויסכחו חן סלכ: (יד) יזכר עון חבותיו: יסיס כוכר לו עון חבותיו לעמו גס עליסס וכו'
סקר עון חבות על כניס (סחוט ד): חל תחם: חל יסיס כוכר על כנס: (טו) יהיו

מזמורת דוד תפלה

נַגִּיד יְהוָה תִּמְדֵּי וַיִּכְרַת מֵאֶרֶץ זָכָרָם :
 י יַעַן אֲשֶׁר לֹא זָכַר עֲשׂוֹת חֶסֶד וַיִּרְדֶּף
 אִישׁ עֵנִי וַאֲבִיוֹן וַנִּכְאֶה לִּבִּב לְמוֹתָת :
 י וַיֵּאֱהָב קָלְלָהּ וְתָבֵאָהּ וְלֹא חֲפֵץ
 בְּבִרְכָהּ וְהִתְרַחַק מִמֶּנּוּ : י וַיִּגְבַּשׁ קָלְלָהּ
 כְּמִדּוֹ וְהִבֵּא כַמִּים בְּקִרְבּוֹ וּכְשִׁמּוֹן
 בַּעֲצָמוֹתָיו : י שֶׁתְּהִי לוֹ כְּבִגְדֵי עֹטָה
 וּלְמִזַּח תִּמְדֵּי יַחְנֶנָּה : כ זֹאת פְּעוּלַת
 שִׁטְנֵי מֵאֵת יְהוָה וְהִדְבְּרֵם רַע עַל נַפְשֵׁי
 כ אֶתְּהָ יְהוָה אֲדַנִּי עֲשֵׂה אֵתִי לְמַעַן
 שִׂמְךָ כִּי טוֹב חֶסֶדְךָ הַצִּילֵנִי : כב כִּי עֵנִי
 וַאֲבִיוֹן אֲנִי וְלִבִּי חָלַל בְּקִרְבִּי : כג בְּצַל

מצודת ציון
 (עו) ונכאם * ענין שנייה כמו ונכס רוח *
 (ישעיה סו) : (יח) כמדו * ענין מלבוש מה
 כמו מדו בד (ויקרא ו) : (טו) יעטה * ענין
 עשיסה וכן עוטה אור כעלמה (לעיל קד) ולמזח
 ענין חנור * כמו ומזח אפיקים ופס (איוב יב) :
 (כ) שועני * חויבי וסוקלי * נערת
 מעודת לבא עליהם ולכן תסי' הכרסה הלא רחוק ממנו : (יח) וילבס * יכיה העוטף בקללה
 כמדו המעשפת את כל גופו : ותבא * הקלל' תבוא בקרבו בשפע רב כמים וכשמן : עס כי משית'
 היא למעלה על הנוף עכ"ז באה היא כשעממות כן הקללה תרד בו אל מדוי צנן אל עמאו ובשרו :
 (טו) כבגד יעטה * הקלל' יהי' על גופו וסביבו כבגד העוטף כל הגוף : ולמזח * יחנור הקלל'
 תמיד לביטת לו למזח : (כ) זאת פעולת * זהו גמול פעולת שועני חמת ה' וגמול הדברים רע על
 נפשי : (כח) עשה אתי * חסד וחמת : למען שחך * למען ידל שחך : כי טוב חסדך * כאשר חסדך
 טוב לכל כן היילגי גם אתי : (כג) כי עני-אני נכנע וחושפל כעני ואביון ולכי נעש' חלל בקרבי
 מגדל הסדר והתנועה : (כג) כלל

בְּנִמְוֹתָיו נִהְלַכְתִּי וַנִּגְעַרְתִּי בְּאֶרְבֶּה :
 כד בְּרַבִּי כְּשָׁלוֹ מִצוּם וּבְשָׂרִי כַחֲשׁ
 מִשָּׁמֶן : כה וְאֲנִי הִיִּיתִי חֲרָפָה לְהֵם יְרֹאוּנִי
 יַנִּיעוּן רָאשֵׁם : כו עֲזַרְנִי יְהוָה אֱלֹהֵי הַוְשִׁיעַנִי
 כְּחֶסֶדְךָ : כז וַיִּדְעוּ כִּי יָרָךְ זֹאת אַתָּה יְהוָה
 עֲשִׂיתָה : כח יִקְלְלוּ הֵמָּה וְאַתָּה תִּבְרַךְ
 קְמוּ וַיִּבְשׁוּ וְעַבְדְּךָ יִשְׂמַח : כט יִלְבְּשׁוּ
 שׂוֹטְנֵי בְּלִמָּה וַיַּעֲטוּ כַמְעִיד בְּשִׂמְחָה
 ל אֲוִדָה יְהוָה מְאֹד בְּפִי וּבִתְוֶךְ רַבִּים
 אֶהְלֶנּוּ : לא כִּי יַעֲמֵד לִימִין אֲבִיוֹן
 דֶּהוּשִׁיעַ מִשְׁפָּטֵי נַפְשׁוֹ :

בו יוספר סליך שאלו לאליעזר עבד אברהם ויספר סליך סרג אברהם מלכים גדולים וחילות עיניו
 בפנים ותמלא גל סת' מור הולך על אברהם בשביל סכירו את בוראו בילדותו לנר זכה לשם :

קי א קרוד מזמור נאם יהוה לאדני שב

מצודת דוד לימיני
 (כג) נערתני * ענין סודו והתנועה הסוקה
 כמו חלני נערתני (נחמיה ה) סר"ל הייתי
 חנינע חלני בתנועה חזקה : (כד) כחש * ענין
 רזות : (כה) ימועון * חל' תנועה : (כט)
 כמעיל * עס מלבוש מה :
 הרוס
מצודת ציון
 כענותו כמו סלל וחזור ומשמש כמו נטיית סלל
 שאינה באה חפאת עמאו כ"א ע"י נטיית הדבר
 העושה סלל כן נהלכתי חלני ר"ל מהלכתי לא באה
 חפאת עמאי ומרדוני כ"א ע"י מריחמים סלכתי
 גולה ומשולל : נערתני כארבה * נערתני
 מחקוס לחקוס כמו הארבה שאין לו קן מיוחד
 ונעני חנור לגדר : (כד) חזוס * בעבור הלוס
 כשלו ברבו ומחלשו : חשון חסיות בה שומן : (כה) ואני * בעבור חרנית הלוס סתם חזרתי חותמי
 לבלע ובויון : ירחוני * כאשר ירחוני ימיעון עלי בראש בדרד לעני : (כג) וידעו' תן בלבס
 לדעת ולבסין כי ירד עשתה זאת התנועה ולא באה במקרה : (כח) יקללו סתם * אף כי סתם חקללני'
 אסת תסכסס לבדן ועס כי קמו עלי מה בכך הלא קמו ויבטו כי לא יוכלו לי ואני שמתה בהסלסת :
 (כט) כשסת * הנוסת אשר תבוא עליהם יעווף אותם מסביבו מעשיבת המעיל : (לא) כי יעמוד *
 כאשר יעמוד לימין סלכיון לסושיעו מיד הסועים השופטים לקחת נפשו בהספסס המקולקל :
 קי (א) חלס' ה' לחרוני * חר"ל כחש' ית אברהם את

וישר : ט פדות שלח לעמו צדה לעולם
בריתו קדוש ונורא שמו : ראשית
חכמה יראת יהוה שבד טוב לכל
עשיהם ההגלתו עמדת לעד :

גם זה המזמור נאמר ב"ב בכל פסוק שני אותיות ובשני אחריהם כלש המסוד על מרות טעות
שיבור לו ארס וסאין יתן זקק וסכרו שלל ילעד לבריות :

קיב א הגלויה אשרי איש ירא את יהוה
במצותיו חפץ מאד :

ב גבור בארץ יהיה זרעו דור ישרים
יבקר : ג הן ועשר בביתו וצדקתו
עומדת לעד : ד זרה בחשך אור לישרים
חנון ורחום וצדיק : ה טוב איש חונן
ומדוה יכלכל דבריו במשפט : ו כי

לעולם מצודת ציון מצודת דוד

קיב (ה) יכלכל ענין ספוק הזור נחו וישר ואין א"כ מקום שיכו בעולם בשום זמן :
וכלכלו את מחלל (מלכים א' ד) : סוד קרנו
ענין הסעכה :

לעולם ובעבור קבלתם שלח ספרות : קדוש יכו' ולזה קדש גם אותם במצותיו ותי' יראת ה'
על פניהם : (י) ראשית חממה סכנון הוא שבתחילת למוד החכמה זרעו שלחם נלכו יראת ה'
ולשכל טוב יחשב לכל העושים כן כי אז תהי' תהלתו עומדת לעד להיות מחולל בחכמה כי תהיה
מתקיימת תהי' א"כ אס"ל תקיים כיראה אל החכמה ותי' חו"ל :

קיב (א) הללויה אשרי וכו' הללו את יהוה ואמרו בהללו אשרי איש וכו' : כי הדבר הזה יחשב
הללו לה' : ירא וכו' : הלעבור על ל"ת : במצותיו וכו' : לקיים מצות העשויין : (ב) גבור
לא זה בלבד אשרי לו כי גם לזרעו ייעוב ויהי' כ"ל גבור בלחן ואף כל אחי הדור על ספרים יהיו
חבורים כי חכמיים את העולם לזכות : (ג) הן ועשר : עם כי יקבל בחול טוב בזה העולם
ויש' הן ועשר בביתו עכ"ל שכן נדקתו עומדת לעד ומזמור לו לעו"ב : (ד) זרה בחושך בעת
בזו חשכה הניבס יורח הקיום אור לישרים כי הוא חנון וכו' ולא יכסח להם מה שקבלו בחול
בעו"ל : (ה) טוב : לזה טוב לאיש אשר חונן עניים ונלוה להם בעת חקם וזכרי ביתו חלל
בשפט ראוי וחס על נכסיו כי בהיות כן כפולה זכותו על כי מקחו לעצמו ומסר לעניים כי

לעולם לא ימוט לזכר עולם יהיה צדיק :
משמועה רעה לא ירא נכון לבו בטח
ביהוה : ח סמוך לבו לא ירא עד אשר
יראה בצריו : ט פזר נתן לאביונים צדקתו
עמדת לעד קרנו תרום בכבוד : י רשע
יראה וכעס שגיו יחרוק ונמס תאות
רשעים תאבד :

בו יסופר ככללות הציאת הנדים :

קיח א הגלויה הללו עבדי יהוה הללו
את שם יהוה : ב יהי שם
יהוה מבורך מעתה ועד עולם :
ממזרח שמש עד מבוא מהדל שם
יהוה : ד רם על כל גוים יהוה על השמים

מצודת דוד מצודת ציון כבוד

(ו) לא ימוט לא יכו' נוטם ליסוד לזכר עולם :
אף בעו"ב יזכר לזרוק ויקבל עוד בחול :
(ז) המעושה רעש : עת ישמע בעולם שמועש
רעה לא יירא חממה ולבו תהיה כחן בטוח בסי'
שלא תגע בו סעסע : (ח) סמוך : כ"כ וסיס
לבו סמוך בסי' ולא יירא עד יתן לב לראות
בכרעה הכאה על לריו כי נכסאדם הוא בנמח
אזינו נותן לב לראות כקת לריו : (ט) פזר

בעבור פזר כחמון אשר נתן ללציונים יהי' שם
לזכרו חממה לעו"ב וגם בעולם הזה תרום מחשבתו בכבוד : (י) רשע : כאשר ירדס כרעש את
זאת יכעס בעצמו לנודל כקאלס יחריק שגיו כדרך המתקלף ולבדו ירם בקרבו ברוח בקנה' חילס
תאות כל רשע מהרשעים תהי' אבודת ולא ירצל לחלואתם לעשות אל כל צדיק שהוא ירואה וע'
קיב (א) הללויה : וחזר ופי' הללו עבדי ה' אכל נרשע חמור חלבים וס לך לספד חוקי : (ב) יכסי
ל' חמור נבלול יכסי סס וכו' : (ג) המזמור : התי' היובדיס בח זוח וכו' סמי כולס מה לל סס
ס :

חלצת נפשי ממות את עיני מן
דמעה את רגלי מרחי : ט אתה הלך
לפני יהוה בארצות החיים : י האמנתי
בי אדבר אני עניתי מאד : יא אני
אמרתי בהפני כל האדם כזב : יב מה
אשיב ליהוה כל התגמוליה עלי :
יג כוס ישועות אשא ובשם יהוה
אקרא : יד נדרתי ליהוה אשלים נגדה
נא לכל עמו : טו יקר בעיני יהוה
המותה לחסיריו : טז אנה יהוה כי אני
עבדך אני עבדך בן אמתך פתחת

מצודת ציון מצודת דוד למוכרי

חלצת נפשי ממות את עיני מן דמעה את רגלי מרחי : ט אתה הלך לפני יהוה בארצות החיים : י האמנתי בי אדבר אני עניתי מאד : יא אני אמרתי בהפני כל האדם כזב : יב מה אשיב ליהוה כל התגמוליה עלי : יג כוס ישועות אשא ובשם יהוה אקרא : יד נדרתי ליהוה אשלים נגדה נא לכל עמו : טו יקר בעיני יהוה המותה לחסיריו : טז אנה יהוה כי אני עבדך אני עבדך בן אמתך פתחת

כחלצת נפשי ממות את עיני מן דמעה את רגלי מרחי : ט אתה הלך לפני יהוה בארצות החיים : י האמנתי בי אדבר אני עניתי מאד : יא אני אמרתי בהפני כל האדם כזב : יב מה אשיב ליהוה כל התגמוליה עלי : יג כוס ישועות אשא ובשם יהוה אקרא : יד נדרתי ליהוה אשלים נגדה נא לכל עמו : טו יקר בעיני יהוה המותה לחסיריו : טז אנה יהוה כי אני עבדך אני עבדך בן אמתך פתחת

למוכרי : יג לך אובח אובח תודה ובשם
יהוה אקרא : יד נדרתי ליהוה אשלים נגדה
נא לכל עמו : ט בחרות בית יהוה
בחרות בית יהוה : יא בתוככי יהוה הללויה :

חזו חזו חזו חזו על ימות המשיח וישראל בתפלות ולכן הללויה כולם כי אז כולם יקראו בשם ה'

קטו א הללו את יהוה בלגונים שבחוהו כל
האמים : ב כי גבר עלינו חסדו
ואמת יהוה לעולם הללויה :

בז יאמר גלגל הכתוב שבו לודו ורובם תכלות להשי' קיים לנו זה סכנעיה אותנו :

קחא תודו ליהוה כי טוב כי לעולם חסדו :
יאמר נא ישראל כי לעולם
חסדו : ג יאמרו נא בית אהרן כי לעולם
חסדו : ד יאמרו נא ראיי יהוה כי לעולם
חסדו : ה מן המצר קראתי יהוה עניני

מצודת דוד מצודת ציון במרחב

כבן אמה יליד בית ולזה התורה קטו מוכרי :
(יז) זבח תודה כי קרבן תודה בלש על הכס :
(יט) בחצרות אהרן בעבודתם בחצרות בית
ה' אשר הם בתוך ירושלים הללו את ים בשמעתם
הכס הכנעני לי :

קיו (א) הללו זה יאמר על לעבד אתם כל הגוים כולכם הללו את ים : (ב) כי גבר על
אשר גבר חסדו עלינו והוא לעולם אל אחת כי קיים לנו הכנעני ולזה הללו את ים ומלכו
מן העכו"ם :

קיא (א) כי טוב : כי הוא טוב ועושה חסד לעולם : (ב) יאמר נא : עתה בעת האלוהי יאמר
ישראל בחצרות לה אשר לעולם חסדו : (ד) יאמר נא : כמה הגוים : (ה) מן המצר
ר' זכו חסדו כי כאשר קראתי לך מן המצר וברחוק עמך לי ה' ובעמיר אותי במרחב :

במרחביה : ו יהוה לי לא איראמה
יעשה לי אדם : ז יהוה לי בעזרי ואני
אראה בשנאי : ח טוב לחסות ביהוה
מבטח באדם : ט טוב לחסות ביהוה
מבטח בגריבים : י כל נאום סבבוני
בשם יהוה כי אמילם : יא סבבני גם
סבבוני בשם יהוה כי אמילם : יב סבבני
כרברים דעכו באש קוצים בשם יהוה
כי אמילם : יג דחה דחיתני לנפול ויהוה
עזרני : יד עזי וזמרת יהוה לי לישועה :
טו קול רנה וישועה באה לי צדיקים ימין
יהוה עשה חיל : טז ימין יהוה רוממה ימין

מצודת ציון

(י) אחילם * ענין כתיבה כמו ימולל ויבט
(לעיל 5) : (יג) כדבורים * שם המין שעושים
הדבש דועכו * ענין כיתור וקטיף והוא
כדור השלם שהלכת קופלת מחמה וכן ירעד
כרו (משלי כ) : (יד) עזי * ענין חוזק כו"ד
יתורה : וזמרת * חל' זמר ושנח : וחי' לי *
כמו חיים לי וכן וישועה את עבדיו (שמות ע)
וחשפתו עז * (טז) חיל * כח וזמין *
עניתי

מצודת דוד

(ו) ה' לי * כאשר חיים ה' לי לעזרה לא אירא
חמי כי חם יעשה אדם לי אם ה' עמרי : (ז)
ה' לי בעזרי * כאשר חיים ה' לי בעזר עזרי
לא אירא בנקמת שונאי * (ט) צדיקים * עם
כי הם המעולים שבבני אדם * כל גוים * הם
חיל גו * בשם ה' * ר"ל אבטח בשם ה' אשר
אכריתם : (יא) סבבני וכו' * ר"ל עם כי רבת
שעמים יאספו ויסבבו אותי עכו' אבטח בשם
ה' אשר אכריתם : (יב) סבבני כדבורים * אף כי
סבבו אותי כדבורים לללו אשר יסבבו כלי חלל
הדבש * דועכו אף אם כבו לחלתי כחם חצני הקוליס סבבים חסר' ור"ל אף אם סבבו רבים מישראל
עכו' אבטח בשם ה' אשר אכריתם : (יג) דחה דחיתני * אף אם הם דחו אותי לנפול בארץ עכו'
ה' עזרני ולא יוכל לי : (יד) עזי וזמרה * ים * כעזו וסננה של המקום היה לי לישועה ר"ל התשועה
היתה לחצני הרהוט חזקו ולחצני אזור שבתו : (טו) קול רנה * ויחיים נחמתי באשלי צדיקים קול
רנה וישועה ויאחזרו ימין ה' עושה חיל וכו' * (טז) ימין ה' רוממה * ימין ה' אשר היא העולם
ורוממה סימין ה' היא עתה עושה חיל :
לא

יהוה עשה חיל : י לא אמות כי אחיה
ואספר מעשייה : יא יסר יסרני יהודמות
לא נתנני : יב פתחו לי שערי צדק אבא
בם אודה יהוה : יג זה השער ליהוה צדיקים
יבאו בו : יד אודה כי עניתני ותהי לי
לישועה : יה אבן מאסו הבונים היתה
לראש פנה : יז מאת יהוה היתה זאת
היא נפלאות בעינינו : יח זה היום עשה
יהוה נגילה ונשמחה בו : יט אנא יהוה
הושיעה נא אנא יהוה הצליחה נא :
כ ברוך הבא בשם יהוה ברכנוכם מבית
יהוה : כא אל יהוה ויאר לנו אסרו חג

מצודת דוד

(יז) לא אמות * ניד הקמים עלי כי עוד
אחיה וכו' : (יח) יסור * הן יסור ייסר
אותי ביסורים למרק העון אבל לא יחסור אותי
למיטה ניד הקמים עלי : (יט) פתחו * לזאת
פתחו לי שערי כה"ל והוא גם ואודה ים על
פדות נפשי : (כ) זה השער לה' * הלא זה השער של ה' עשוי הוא לפיות צדיקים באים בו ללל
לה' והוא בזה גם אני להודות לה' : (כא) כי עניתני * כי ענית לי בעת קראי לך וביית
לי לישועה : (כב) אבן מאסו * עם כי היינו כמו האבן אשר מאסו הבונים לתרו בצבין עתה אנו
מאבן כיתור בראש הויות (כי סודך לתת האבן המשובת ביותר בנפת הכותל לפיות כדלח משתי
סדורות) ור"ל עם כי היינו מבזוים חבל עתה אנו מכובדים חבל : (כג) חלח ה' וכו' * ולא
בכח ידינו היא כפלא * הדבר שהוא כפלא היא בעינינו ולא נוכל לדעת אוד היתה גאולה עליה
כ"כ מה שלא יורה עליו טבע : (כד) זה היום * יום הגאולה שהוא עשה ה' ולזה נגילה ונסמחה
בו כי בודאי לעולם תהיה לא כמעט ב' * ויחיו מתקיים : (כה) אלה ה' * אבטח את ה' כושיע'
עתה והנתיחה עתה : (כו) ברוך הבא * ברוך יהי הבא לבס"ח נקריבו קרבנות בעבור שם ה'
בכרכוס * בכרכוס נבדקה כפלא בית ה' ר' להסוכן גם : (כז) חל ה' * ה' הוא חזק
וחזין

בַּעֲבוֹתַיִם עַד קִרְנוֹת הַמִּזְבֵּחַ : כח אֲרִי
אֶתְהוּ אֹרֶךְ אֱלֹהֵי אֲרוֹמְמֶךָ : כט הוֹדוּ
לַיהוָה כִּי טוֹב כִּי לְעוֹלָם חֲסֵדוֹ :

ז' כבד מאוד וחברו דוד על שנגסה א"ב וכל אות ח' פסוקים וכל פסוק י' בו דוד או חזק
עדות פקודים חזק אמר דבור משפט דק חוקים כל החומר הוא מוסר ובקשות גדולות שכן
כראוי לכל חכם לחמו בכל יום וראו הסכה גדולה לעבודת הקב"ה (פר' ו' ב' ד' ד' ח' מ' ז' ט' ט' ט' ט'
ערו' תד' ב'ו' חולס :

יוֹם כַּח קִיט אֲשֵׁרִי תַמִּימֵי דַרְךְ הַהֵלְכִים
בַּתּוֹרַת יְהוָה : כ אֲשֵׁרִי נִצְרִי
עֲדַתְיָו בְּכָל לֵב יִדְרֹשׁוּהוּ : ג אֵל לֹא פָעִלוּ
עוֹלָה בְּדַרְכֵי הַלְכוֹ : ד אֶתְהַצְוִיתָהּ
פַּקְדֵיהָ לְשֹׁמֵר מֵאֵד : ה אַחֲלֵי יְכוֹנֵנו דַּרְכֵי
לְשֹׁמֵר חֲקִיקָה : ו אֲזַלֵּא אֲבוֹשׁ בְּהַבִּיטֵי אֵי
כָּל מִצְוֹתֶיהָ : ז אֹרֶךְ בֵּיִשָּׁר לֵבֵב בְּלִמְרֵי

מצודת ציון
(כ) אחרו קשורתי. סקרנן תקרא חן על
כי רוב הקבנות באים בנח. בעבותים
בנבלים עבות. קמות. הם ככליעות
שדלש המזבח.
קיש (ח) אשירי ענינו סלול ונבח. תמימי
מלשון תם. (ט) נוצרי. שומרי
עדותי.
העולם כשבת ומודעים ויורגו. (ס) אחלי.
ענין בקשה כמו אחלי ארוננו לפני הכבוי (ח"ב
(ס)
בכל לב לדעת תוכן הכבד והמתנו. (ב) חן וכו'. ר"ל חן
תעשה לא סיה די לבט צום כ"ל עור. כלכו בדרכי התורה והמנוח לקיימם דקום ועשה. (ד)
אחלי. הלא אחלי ה' צוית פקודיו ואין ראוי ח"כ להקל בהם רחם ונכון הוא לשומר מאוד. (ה)
אחלי. חבקק חס' שקיפו דרכי נכונים לשומר חוקיו ר"ל לב ע' אותן חן שמיים. (ו) ח' כשיקפו
דרכי נכונים או לא חנוה בשביעי אל כל חנותיך. כי ח' ימים שחלטה הוא בום זכילה כשדוה
שחלטה הם חסד ורחמים. (ז) ח' חסד ורחמים.

מִשְׁפָּטֵי צְדָקָה : ח אֶת חֲקִיקָה אֲשִׁמּוֹר אֵל
תַּעֲזוּבֵנִי עַד מָאֵד : ט בַּמָּה יִזְכֶּה נַעַר
אֶת אָרְחוֹ לְשֹׁמֵר כְּדַבְּרָךְ : י בְּכָל לֵבִי
רַדְשִׁיתִי אֶל תְּשִׁיעֵנִי מִמִּצְוֹתֶיהָ : יא בְּלִבִּי
צִפְנֵתִי אִמְרַתְּךָ לִמְעַן לֹא אֲחַטָּא לָךְ :
יב בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה לְמִתְנֵי חֲקִיקָה : יג
בְּשִׁפְתַי סִפְרַתִּי כֹל מִשְׁפָּטֵי פִיךָ : יד
בְּרַרְךָ עֲדוֹתֶיךָ שִׁשְׁתִּי כְּעַל כָּל הַיּוֹן : טו
בְּפַקְדוֹתֶיךָ אֲשִׁיחָה וְאֲבִיטָה אֲרַחֲתֶיךָ : טז
בַּחֲסֵתֶיךָ אֲשֶׁה עֲשֵׂעַל אֲשַׁכַּח דַּבְּרֶיךָ :
יז גַּמְלַעַל עַבְדְּךָ אַחִיהָ וְאֲשַׁמְרָה
דַּבְּרֶיךָ : יח גַּלְעֵינִי וְאֲבִיטָה נִפְלְאוֹת

מצודת דוד
משפטי דקד חרע או חר' אורד ציונר לבב :
(ח) ער האור. הוא הפוד כאלו אמר אם חוקיך
אחור עד מאוד ר"ל מחשבותי לשחור מאוד
חוקיך לכן אל תעזבני לכל ימי' לי שום חניע' :
(ט) בנה. בליום ענין יעשה את ארחו זכאי
צעת ירגיל ענינו מעשרותו לידך באורח חיסור.
לשומר כדבריו ר"ל לא יאחר אי אפסי בצצרים אלא יאחר אפסי בו אכל אשור בדבר ה' : (י) אל
תסגני אל תשימו טובם מלביבין חותיך ר"ל תן בלבי צינע להבין על צוריה : (יא) בלבי נסמתי
שחורים הם בלבי למען לא אשחך לך כי אם אשחך מה חסד אהיה כלכד בחשך בלי דעת : (יב) צנור
אומר אני ברוך אתה ה' על נתינת חוקיך ואשחך חמך שחלחתי אותם ר"ל תן בלבי צינע להבנים :
(יג) נסמתי. כי משפטי התורה סקתי בשפתי ללמד לזולת ח"כ כשתלחני אועיל גם לזולתי : (יד)
(יד) נדוך. משפתי נביותי הויך דודך ערותיך כמו הסוחר על דבוי הון : (טו) ואניש' אריט
בכנות בלב ולא חן הספס ולחון כ"ל לקיים וללכת באורחותיך. (טז) השתעשע. בכל עת חר
השתעשע בהם למען לא אשחך מה חסד : (יז) גמול. ר"ל גמול חסד על עבדך שחמס למען אשחור
דכרין ולא בעבור הכחות עוב' : (יח) גל עיני. האר עיני להבין התורה דברים וכלחסי
והקב"ה

מתורתה: ש גר אנכי בארץ אל תסתה
ממני מצותיך: כ גרסה נפשי לתאבה
אל משפטיה בכל עת: כא גערת ימים
ארוכים השגים ממצותיך: כב גל מעלי
חרפה ובוז כי עדתיה נצרתה: כג גם
ישבו שרים בי נדברו עבדך ישיח
בחקה: כד גם עדתך שעשעי אנשי
עצתי: ד כה רבקה לעפר נפשי חניני
כדברך: כו דרכי ספרתי ותעניני למדני
חקה: כז דרך פקודיה הבינני ואשיחה
בנפלאותיך: כח דלפה נפשי מתונה

מצודת ציון

מצודת דוד

קיפני

(כ) גרסה * ענין עבירה כמו ויגרם בחזן שיני
(א"כ) ג: * לתאבה * כמו לתאוב: (כא)
סוגים * מלשון שוגג ומגשגש * (כב) גל *
גלגל וסבב * וכו': (כג) דלפה * ענין
סעסה כמו דלף עורר (שגלי כז) * וחתוכה *
הל' יגון:
ארוז

ר איתי אשר מעולם גערת בזדים ארוכים אשר הם
למדו ולזה אחאוב אל המטעין ללמדם ולעשותם * (כב) גל * העבר מעלי חרפה ובציון כי חזרתי
התורה ואיני בדיון להסתכזות לחטון יגדל כבוד התורה: (כג) גם ישבו * לא לבד באקראי ידברו כי
כי גם ישבו דרך קבע אבל איני לא אדבר בס' א' אשית בחוקיך: (כד) גם עדותיך * לא לבד אשית
בס' דרך ערלי * כי גם שעשועי מהם בכל עת ויחשבו לאנשי עמתי לדבר בס' בתעודות כארס עם
יועזיו: (כה) דבקה * שמה נפשי ודבקה עד לעפר ואשאל ממך מיניי העלם כדברך עלי ע"י נתן
הכביד: (כו) דרכי * ענייניי הייתי מסגר לפניך לשאול לך עצה עליהם כח"ש ושאל דוד חס' (ע"ב)
ה * ותענני * וע"י * על שאלתי * למדני * לכן אשאל גם זאת אשר תלמדני הכמה הסור * וענני
גם עתה ללמד משאלותי: (כז) דרך פקודיך * ר"ל המסתיי המצות ועיקרם: ואשיחה * ואדבר עוד
אולי ללמד בדברים הפלאים והמכוסים שבהם: (כח) דלפה * שחוב תוגם כחם נפשי עד שזעמפת
טיעין

קימני כדברך: כט דרך שער הסר ממני
ותורתה הנני: ל דרך אמונה בחרותי
משפטיה שויתי: לא דבקותי בעדותיך
יהוה אל תרחיב לי שני: לב דרך מצותיך
ארוץ כי תרחיב לבי: ה לג הורני יהוה
דרך חקיה ואצרנה עקב: לד הבינני
ואצרה תורתך ואשמרנה בכל לב:
הרריבני בנתתיב מצותיך כי בו
הפצתי: לו הט לבי אל עדותיך ואדואל
בצע: לו העבר עיני מראות שוא
כדרכי חניני: לח הקם לעבדך אמרתך
אשר לראתך: לט העבר חרפתי אישה

מצודת דוד

מצודת ציון

יגורתי

טיעין טיפין והוא ענין הניסס הפלגה * קיימני
כדברך קיימני בחיים ע"י נתן הכניח: (כט)
סגר ממני * לבל אחאוב ללכת בס': ותורתך חנני
ללכת בדרך תורתך: (ל) שויתי * שמתו דברי
המשפיע לנגד עיני ללכת בהם: (לא) דבקותי *
על כי דבקותי בעדותיך לכן אחס' אל תביאני
לידי בזה: (לב) ארוץ * ר"ל בזדיונות רב
אשעם חנותיך כי ידעתי אשר בעבורם תרחיב
לבי בתענוגי עוב"ב: (לג) ואצרנה עקב *
ואשמר' עד סוף ימי הבלי הפסקי: (לד) הבינני

דרכי התורה: (לס) הדרכיך * ר"ל הן השמים יטייע לי לדרך בנתיב המותיק: כי זו הפלאתי והבא
לטהר חסייעני לו: (לו) לבי * תן בלבי להיות נטע אל החורס ולא אל * אהבת אהיבת החמון:
(לז) העבר * יימי * חניע עיני חלואות דבר שוא ואיסור כי פן אחמור בה ואכשל: בדרכיך מיניי
כחיים את נפשי בהסתכלות דרכיך לחמ' ד אליהם: (לח) הקם * תקיים לעבדך הנעמת חמורתך אשר
סוף חמור ליראהך כי ע"י הפסקת אול' ל לירוא את ה': (לט) חרפתי * חרפת העון אשר אשחד
חמני

יגורתי כי משפט יקטובים מהנה תאבתי
לפקודיך בצדקתך חניני : ו מא ויבאני
חסדיך יהוה תשועתך באמרתך
מב ואענה חרפי דבר כי בטחתי
בדברך : מו ואל תצל מפי דבר אמת עב
מאר כי למשפט יך יחלתי : מד ואשמרה
תורתך תמיד לעולם ועד : מה ואתהלכה
ברחבה כי פקודיך הרשתי : מו וארברה
בערתך נגד מלכים ולא אבוש
מו ואשתעשע במצותיך אשר אהבתי :
מה ואשא כפי אל מצותיך אשר אהבתי
ואשיחה בתקיקי : ו מט זכר דבר לעברה

מצורת ציון

מצורת דוד על

יגורתי : ענין סוד כמו ויגור תואב (במדבר
כב) : (מ) תלל : ענין סוד וכן אשר הלי
אלהים ויבאונו (בראשית לא)
הליכתי
למעס : (ח) ויבואני יבוא לי חסדך והסנה נוסע ע"י תשועתך כאשר אהרת על ידי נתן הכהן
(ט) ויאני : אשיב לחסדיך דבר ר"ל אבני חרוף כאשר דבר אלי : כי בטחתי בדבריך : אשר
הסעתיני שלא יוכל לי ולכן הדבר ולא אירא : (נג) ואל תלל : אל תסור חסי דבר אמת ועד
האור לא תסור ר"ל כלל וכלל לא אהיה נוסע ודבר הוראות אמת בטעמי התורה : כי למשפט
יחלתי : כי אני חייל וחוקר לעשות משפטי ולזו אין מהאוי להיות ככלל כסם : (נד) ואשמרי
תן בלבי לשור : לעולם ועד : כל ימי היותי על הארץ : (נז) ברחבה : במקום רחב ר"ל לא
אשל דבר משפטי התורה בסולך במקום רחב שאינו כוח להכיל : כי פקודיך רדשתי : ומהאוי
שחור עיני כסם : (נו) נגד מלכים : הם חכמי התורה : ולא אבוש : כי יסוד דברי נדקיס אין
כסם כפתי : (נז) ואשתעשע : אהיה משתעשע במצותיך אשר אהבתי אותם ר"ל בעבור נודל
האכזה אשתעשע עמם בכל עת : (מח) ואשא כפי : אריס יתן אל עולותי להחמם חיי וליעשותם
על אשר אהבתי חותם : ואשיחה : אדבר ולאגיד כסם : (מט) זכר דבר : זכר ועבדו את הסנד
וחוקר

על אשר יחלתיני : נ זאת נחמתי בעניי
כי אמרתך חיתני : נא ודים הליצני עד
מאר מתורתך לא נטיתי : נב זכרתי
משפטיך מעולם יהוה ואתנהם : נג זלעפה
אחותני מרשעים עזבי תורתך : נד ומירות
היו לי חקיקה בבית מגורי : נה זכרתי
בלילה שמה יהוה ואשמרה תורתך :
נו זאת היתה לי כי פקודיך נצרתיו : נז חלקי
יהוה אמרתי לשמר דבריך : נח חליתי
פניך בכל לב חנני כאמרתך : נט חשבתני
דרכי ואשיבה רגלי אל עדותיך : ס חשתי

מצורת דוד

מצורת ציון

וחוקר וחסד לומר על אשר יחלתיני ר"ל הדבר
הסעתיני לי לסיות אני חייל וחוקר לה : (כ) זאת
זאת : הסעתיני הסיה הנחמת חותי בעת עניי :
כי אמרתך : אשר אהרת להושיעני היא חסיתי
את רומי ולא אבוש עלב : (לא) הליכתי : עס
כי הזדים מתלוצצים בי עד האור בעבור עסקי
בתורה תמיד עב"ו מתורתך לא נשתי ולא אחוס להס"י (כב) משפטיך : הנעשים חבולה כחשי רשע
את נחם : בזה אתנחם על דאכא שלת הזדים כי ידעתי שקבלו גמולם : (כג) זלעפה : עם כי
אחותי ועד מאני רשע העיניס את התורה כי כולם קחו עלי : (כד) זמירות : ת"ח חל
הקומות סיייתי נר עם היו נחשבים לי חוקר כסיר וזמר ר"ל למדתי בשמחת הלל וכדבר המצויר
(כה) זכרתי בלילה : עת היות האחשבות פנייות זכרתי שמך המורה על החשלה ולכל בטחתי בו
ואשמרה תורתך ולא הייתי סוכה לערבת הסלה מ : אהני רשעי : (נו) זאת : ר"ל הגדולה הזאת
שאני עתה כה היא כהא לי על אשר שמרתי פקודיך : (נז) חלקי : אהרתי לכל ה' את חלקי וכו'
אני וחמני והוא חושיעי לחנן גם כל השומע ישמור דבריך : (נח) כאמרתך : ע"י נתן ה' ב'א
(נט) קשתי דרכי : כאשר אחסס איוז דרך אלך אשיב רגלי אל דרך עדותיך : (ס) חשתי : כתיבות
דב ולא כהעכבה חלק לשמור חנותיך :
לב

יגורתי כי משפטי טובים יהנה תאבתי
לפקודיה בצדקתך חניני : ו מא יבאני
חסדיה יהוה תשועתה באמרתך
מב ואענה חרפי דבר כי בטחתי
בדברך : מ ואל תצל מפי דבר אמת עב
מאד כי למשפטיך יחלתי : מ ו אשמרה
תורתך תמיד לעולם ועד : מה ואתהלכה
ברחבה כי פקדיה דרשתי : מ ו אדברה
בעדתיך נגד מלכים ולא אבוש :
מ ו אשתעשע במצותיך אשר אהבתי :
מ ו אשא כפי אל מצותיה אשר אהבתי
ואשיחה בחקיה : ו מט זכר דבר לעבדך

מצודת ציון

על

מצודת דוד

יגורתי * ענין פחד כמו ויגור ויגור (במדבר
כז) : (מג) תלל * ענין הסרה וכן אשר הילל
אלהים האזינו (בראשית לא) *
היוני כפי דקתו אשר תלף * מחשבה ערבה
למעשה : (מא) ויבואני * יבוא לי חסדך והסירה נוסע ע"י תשועתך כאשר אמרת על ידי נתן הכהן
(מב) והאנשי * אשיב לחמרי דבר ר"ל אגרי תרוף כאשר דבר אלי * כי בטחתי בדבר יי * אשר
הטעמתי שלא יוכל לי ולכן אדבר ולא אירא * (מג) ואל תלל * אל תסור חסי דבר אמת ועד
חזור לא תסור ר"ל כלל וכלל לא אהיה נוטע ונדבר הוראות אמת במשפטי תורה : כי למשפטיך
יחלתי * כי אני מייחל ומקוד לעשות משפטיך ולזה אין מוראוי לסיוע ככלל בסס : (מד) והאשר
תן בלבי לשמור : לעולם ועד * כל יוני סיותי על האדם : (מט) ברחבה * במקום רחב ר"ל לא
אשגל בדבר משפטי תורה כהסולך במקום רחב שאינו נוה להכשל : כי פקודיך דרשתי * והמוראוי
שתאיר עיני בסס : (מו) נגד חלכים * סס חכמי תורה : ולא אבוש * כי יסיו דבריו ודוקים אין
בסס בפתל : (מז) והשתעשע * אהיה משתעשע במצותיך אשר אהבתי אותם ר"ל בעבור נודל
האכזה אשתעשע עמם בכל עת : (מח) והשא כפי * אוריס יתי אל מצותי להחמם אלי ולעשותם
על אשר אהבתי אותם : והאשר * הדבר והלמד בסס : (מט) זכר דבר * זכר לעבדך את הדבר
וקודר

קבה

על אשר יחלתיני : נ זאת נחמתי בעניי
כי אמרתך חיתני : נא זדים הליצני עד
מאד מתורתך לא נטיתי : נב זכרתי
משפטיך מעולם יהוה ואתנחם : נג ולעפה
אחותני מרשעים עזבי תורתך : נד ומירות
היו לי חקיה בבית מגורי : נה זכרתי
בלילה שמה יהוה ואשמרה תורתך :
ו זאת היתה לי כי פקדיך נצרתני מן חלקי
יהוה אמרתי לשמר דבריך : נח חליתי
פניך בכל לב חנני כאמרתך : נט חשבתני
דרכבי ואשיבה רגלי אל עדתיך : ס חשתי

מצודת דוד

מצודת ציון

וחזור ומסר לומר על אשר יחלתיני ר"ל הדבר
סהטת לי לסות אני מייחל ומקוס לה : (כ) זאת
הסנעטה היא נחמת אותי בעת עניי :
כי אחרת * אשר אמרת להושיעני היא תמיים
את רוחי ולא אדוץ עכב * (לא) הליצוני * עם
כי הזדים מתלוצצים בי עד מאוד בעבור עסקי
בתורה תמיד עכ"י מתורתך לא נטיתי ולא אחוש להסס : (נג) משפטיך * המעשים הטובים הגדולים כהנשי רשע
לחננס * כזה אהבתי על דלתי שלאת הזדים כי ידעתי שקבלו גמולם * (נד) זלעפא * עם כי
אחזתי רעד חלמי רשע העוזבים את התורה כי כולם קחו עלי : (נז) זמירות * ח"מ חלל
המקומות שהייתי בו עם היו נחשבים לי חוקיך כמור וזמר ר"ל למדתי בספחת הלב וכדבר המזמור :
(כז) זכרתי בלילה * עת היות האהבנות פנייות זכרתי שמך המורה על המחשבה ולכל בעמתי בר
ושמרת תורתך ולא הייתי פוסק לערבת הסגלם : ח אהי רשע : (כו) זאת * ר"ל הגדולה הזאת
שאני עתה כה היא בזה לי על אשר שמרתי פקודיך : (כז) חלקי ה' * אחרתי לכל ה' הוא חלקי וכו'
אני מחמין והוא מושיעני ולען גם כל שמוע יאמור דברך * (כח) כלאחרת * ע"י נתן הכהן :
(כט) משפטי דרכי * כאשר אהבתי איוע רך חלך אשיב רגלי אל רגן ערותיך : (ס) משפטי * במצודת
רב ולא בהעבכה חלך לשמור מצותיך
תכלי

וְלֹא תִמְהַמְהַתְּ לִשְׁמֹר מִצְוֹתֶיךָ :
 כֹּה תִבְלִי רַשְׁעִים עֹוֹרְנֵי תוֹרַתְךָ לֹא
 שָׁבַחְתִּי : סב חֲצוֹת לֵילָה אֶקוֹם לְהוֹדוֹת
 לָהּ עַל מִשְׁפָּטֵי צְדָקָה : סג חֵבֶר אָנִי לְכָל
 אֲשֶׁר יִרְאוּ וְלִשְׁמֹרֵי פִקּוּדֶיךָ : סד חֲסֹדְךָ
 יְהוָה מְלֵאָה הָאָרֶץ חֲקִיָּה לְמִדְנֵי : טו סֶה טוֹב
 עֲשִׂיתָ עִם עַבְדְּךָ יְהוָה בְּרַבְרִיָּה : סו טוֹב
 טַעַס וְרַעַת לְמִדְנֵי כִי בְּמִצְוֹתֶיךָ הֵאֲמַנְתִּי
 סז טָרַם אֶעֱנֶה אָנִי שֶׁגִּגְוַעַתָּה אִמְרַתְךָ
 שְׁמַרְתִּי : סח טוֹב אַתָּה וּמְטִיב לְמִדְנֵי
 חֲקִיָּה : סט טָפְלוּ עָלַי יִשְׁקַרְזִים אָנִי בְּכָל

מִצְוֹת צִיּוֹן
 יחזק (ע) : ישיע (ס) : התחמתי : ענין
 התעבות כמו אשיתחמה חכה לו (חבקוק ז) :
 (סא) חבלי * ענין סיעה וחבורה כמו חבל
 כנאים (ס"א) : עורוני * ענין כזה ושלל
 כמו בדרך זאכל ער (בראשית תז) : (סב)
 אענה * מלשון עניני : (סג) טפלו * ענין
 חבור כמו ותטפל על עוני (איוב יד) :
 טש
 מִצְוֹת רֹדֵד
 (סא) חבלי רשעים * חבורות רשעים שללו
 ארזי ועם כל פלעז הזה לא שחתי תורתך *
 (סב) על חשתי דרך * על חשתי הדרך
 שעשית ברשעים שובלי נפשי : (סג) חבר אני
 לרוב וריע לכל הרעים חזק : (סד) חוקיך
 למדני * ר"ל חבל החסדים עשה עמדי החסד
 הזה אשר תלמדני חקך : (סה) טוב * מעולם
 עשית טוב עם עבדך : (סו) כדברך * אתה ה'
 הלא עשית כדברך שהנעת לי ולא ככל דבר
 ארצה : (סז) טוב עשם * הטוב אשר בעשתי החסד והרעות אשר בזה להדני ר"ל כמו שהנעת
 לעשית לי בדבר ישיע ורחמים כן עשה לי גם את זאת : כי בתורתך האמתית אני מחזיק
 בצנותיך שאתה ליתיה ולזה תלבחי לדעת טוב עשם : (סח) טרם אענה * עניתי עלי
 בלמוד התורה כמו שכתב ר' חזקוני וזהו חסדך כי לא ידעוים על אמתותם אבל
 עשה אחרי ליבוי את כל דברי התורה ואת המצוות ולא חשבו עור : (סח) טוב אתה * גם
 בלא נקש על הטובה : וטוב * להנקה את הטובה : למדני * ר"ל ואת זה אני מבקש למדני
 חקיקי לדעת חסדך החסד : (סג) טפלו * הרעים חזרו עלי שקר ר"ל תלו בי דבר שקר לומר
 שאין תובי כדברי ומעשי הם : בסקר אבל לא כן הוא כי אני בכל לב אשור פקודיך ובדני כן תומי *
 טש

לֵב אֶצַּר פִּקּוּדֶיךָ : ע טָפַשׁ כַּחֲלָב לִבִּים
 אָנִי תוֹרַתְךָ שָׁעֵשְׂעָה : עא טוֹב לִי כִי עֲנִיתִי
 לְמַעַן אֲלַמֵּד חֲקִיָּה : עב טוֹב לִי תוֹרַת פִּיָּה
 מֵאֲדָפֵי זֶהָב וּכְסָף : עג יְדִיהָ עֲשׂוּנֵי וַיְכַוְנֵנִי
 הַבִּינֵנִי וְאֲלַמְדָּה מִצְוֹתֶיךָ : עד יִרְאֶיךָ
 יִרְאוּנִי וַיִּשְׂמְחוּ כִי לְדַבְרֶךָ יִחַלְתִּי :
 עה יְדַעְתִּי יְהוָה כִּי צָדֵק מִשְׁפָּטֶיךָ וְאִמּוּנָה
 עֲנִיתָנִי : עו יְהִי נֹא חֲסֹדְךָ לְנַחֲמֵנִי
 בְּאִמְרַתְךָ לְעַבְדְּךָ : עז יִבְאוּנִי רַחֲמֶיךָ
 וְאַחִיָּה כִי תוֹרַתְךָ שָׁעֵשְׂעָי : עח יִבְשׂוּ זֵדִים
 כִּי שָׁקַר עֹוֹתוֹנֵי אָנִי אֲשִׁיחַ בְּפִקּוּדֶיךָ :
 עט יִשׁוּבוּ לִי יִרְאֶיךָ וַיְדַעֵי וַיִּדְעוּ עַדְתֶּיךָ :

מִצְוֹת צִיּוֹן
 (ע) טפס * לבס יעשה שמו כחלב כי ישעשו
 בתענוגות בזמן אבל אני תורתך היא
 שעשיתי כחשת עור את הכח : (עא) טוב לי *
 טובה היא בעיני אשר הייתי מעני * עמאי בלמוד
 התורה כחשת כח למען אלמד ת כן עומק חוקיך כי
 טובה בעיני מאלפי וכו' וכאומר אם רבים ירבו החל ותענים
 כפסם לקנות הין כ"ש שיש לענות
 הספס בעבור קנין התורה : (עג) ויכונוני * ר"ל עשו אותי כלי
 חסד ויכונוני * עבוד בה וישתחו גם הים כי בלא חלי על אשר יחלתי
 וחלתי : (עד) ירלוני * בהגדלה שאי עמוד בה וישתחו גם הים כי בלא חלי על אשר יחלתי
 לדברך וכלל גם הים חן היתחלים לה' ומעוהדים לנדולה : (עה) דק חסדך * החסדים
 שעשית בי בדרך הים : ואזכרה * ובאזכרה ענית אותי בעיניו כפס : (עז) יבי נא * אתה יבי
 חסדך עלי לנחמי כאשר אהרת על עבדך בירי נתן הכי יא : (עז) כי תורתך שעשועי * וראוי
 אני לרחמים : (עח) כי שקר עותוני * בסקר תוליס בי עון אשר לא כן כי אני חשיח בפקודיך
 ועמק התורה הלא חילת הן העין : (עט) ישובו לי * כאשר יבשו הורים וילכו לבס ישובו אלי
 יירקך אשר טרו חמני בעת בוא סודים לקנתך :
 תמים

מִצְוֹת רֹדֵד
 (ע) טפס * לבס יעשה שמו כחלב כי ישעשו
 בתענוגות בזמן אבל אני תורתך היא
 שעשיתי כחשת עור את הכח : (עא) טוב לי *
 טובה היא בעיני אשר הייתי מעני * עמאי בלמוד
 התורה כחשת כח למען אלמד ת כן עומק חוקיך כי
 טובה בעיני מאלפי וכו' וכאומר אם רבים ירבו החל ותענים
 כפסם לקנות הין כ"ש שיש לענות
 הספס בעבור קנין התורה : (עג) ויכונוני * ר"ל עשו אותי כלי
 חסד ויכונוני * עבוד בה וישתחו גם הים כי בלא חלי על אשר יחלתי
 וחלתי : (עד) ירלוני * בהגדלה שאי עמוד בה וישתחו גם הים כי בלא חלי על אשר יחלתי
 לדברך וכלל גם הים חן היתחלים לה' ומעוהדים לנדולה : (עה) דק חסדך * החסדים
 שעשית בי בדרך הים : ואזכרה * ובאזכרה ענית אותי בעיניו כפס : (עז) יבי נא * אתה יבי
 חסדך עלי לנחמי כאשר אהרת על עבדך בירי נתן הכי יא : (עז) כי תורתך שעשועי * וראוי
 אני לרחמים : (עח) כי שקר עותוני * בסקר תוליס בי עון אשר לא כן כי אני חשיח בפקודיך
 ועמק התורה הלא חילת הן העין : (עט) ישובו לי * כאשר יבשו הורים וילכו לבס ישובו אלי
 יירקך אשר טרו חמני בעת בוא סודים לקנתך :
 תמים

פיהי לכי תמים בחקיה למען לא אבושי
 כ פא בלתה לת שועתה נפשי לדברה
 יחלתני ככלו עיני לאמרתי
 תנחמני: פה כי הייתי כנאה בקטור חקיה
 לא שבחתי: פד כמה ימי עברה מתי
 תעשה ברדפי משפט: פה כרולי יודים
 שיחות אשר לא כתורתך: פה כל
 מצותיה אמונה שקר רדפוני עזרני:
 פו במעט בלוגי בארץ ואני לא עזבתי
 פקדיך: פח בחסדה חייני ואשמרה עדות
 פיה: ל פט לעולם יהוה רבך נצב

טצורת ציון מצודת דוד בשמים

ר"ל עון: (פא) כלתם עיני תאיה וחסק כמו
 נכספה וגם כלתה כפסי (לעיל פד): (פג) ללו
 עיני: סמיתחיה לרבר מה ומתחמת לבות קרח
 ז"ל הוקרח כליון עינים כמו ועיניך רוחות
 וכלית וכו' (דברים כח): (פג) ככאד"ס כל
 ישויו בו כיון: בקטור עיני עשן וכלל כמו
 קטור הכנסן (בראשית יט): (פג) כרו
 חפרו: שיחות טורות כמו כרו לפני שחם
 לעיל
 חיות ולא אראם הנקמה: (פג) כרולי
 עלי חסבות רעות: חסר לא כתורתך
 (ויקרא יט): (פג) כל הוצתך כל המצות הלא הם לעשות אחוה לשם התלום וס' רדפוני לשקר
 כי ר"ל אף שחם חומרים שאני אים עון ופסע רב אין עשם כוונתם בעבור הוצת ה' לעבר הרע
 כ"א לשקר ב"י ולכן עזרני להתגבר עיר עליהם: (פג) כמעט כשיעור זמן חושש היה לבלות את
 לארץ ר"ל חם היה הדבר קרוב: ואני לא עזבתי קדוה ר"ל עשם כי פעמים רבות הייתי קרוב
 לארץ נדבתי והינן היה לש נחום חסור בני ע"ז לא עזרתי פקודת ומעתי לשלוח יד בדם:
 (פג) כסודך: חף חם אין בו חיות: ולא שחם וכו' ולא בע ור' הכתה ע"ז"ו: (פג) לעולם
 ה' תחיה ה' עד עולם ככד ד' רבן בשמים
 ר"ל

בשמים: לדרודר אמונתך כוננת ארץ
 ותעמוד: יאלמ שפטיה עמדו היום כי הכל
 עבדיך: זב לולי תורתך שעשעני או
 אבדתי בעניי: זג לעולם לא אשבח
 פקודיה כי בם חיייתני: זד קה אני הושיעני
 כי פקודיה דרשתי: זה ליקוור שעים
 לאבדני עדותיה אתבונן: זו לכל תכלה
 ראיתי קץ רחבה מצותך מאד:
 יום כז מצו מה אהבתי תורתך כל היום היא
 שיחתך: זח מאיבי תחכמני
 מצותיך כי לעולם היא לי: צט מכל מלמדי

מצודת דוד מצודת ציון השכלתי

ר"ל אף אם מערכת השמים וכספיהם יורו להרע
 או להטיב הנה גורת דבר עומדת בשמים ומנסל
 הוראתם: (ז) אחינתך אמונת וקיום הצטחתך
 היא לרוד ודור עם כי מערכת השמים יורו כחלוף
 עומדת על פיך ומי א"כ יתחה בידך חלעשות כה כרצונך: (ח) להטקטור עיניו היום ר"ל
 בכל יום ויום עומדים מערכת השמים וכספיהם לעשות חשפיהם כפי כנזר ואם כוונתם איהם
 בהסוד כי הכל הם עבדיך וככנענים הם לגזרת החקוקים: (ט) לולי תורתך שטעוהי: אף לא
 היתה עסק תורתך משהח אותי אז הייתי לאבר בעבור רוב עניי וכאומר הלא התורה מתשת כח
 ואין תשיף אותך אל הכלכל בחבלי עוני דבר שאין טענע יורם עליו חלל ע"כ דבר חלק שלטון על
 טענע והכנסת העולם: (י) כי בס' בעבור שמירת הפקודים נתת לי חיים: (יג) לך אני
 עיני תלויים אליך להשיעני כי דרשתי לשמור פקודיך: (יד) לי קוור עני יקור הטענים לאבדני
 חן העוה"ב כי ישדרוני למען לא אשכח בתורה אבל עכ"ז אתבונן בעדותך בעווק טעוהיכם:
 (יז) לכל תכלה לכל דבר אשר יש להם תכלה הנה בעיני הסכל ראיתי את הקן אבל חטוהיך רחבם
 היא חסור ואין עזרתי לבוא עד סוף תכלית חסותה א"כ בודדתי אין לה תכלה כי אף חס ליה
 כייתי וואם הקן בעיני הסכל כמו שראיתי בכל בעלי התכלית: (יז) חס אהבתי חס חסור אהבתי
 התורה עד סכל היום היא חסור פי' (יח) מאויבי חסותך תחכם אותי להיות יותר חכם
 חסותי הטענים כי היא לי לעולם ר"ל אני עווק כה בתמידות ולזה מחכתה אותי: (טט) השכלתי
 חולקם

השכלתי בי עדותיה שיחה לי : קמזקנים
אתבונן כי פהודיה נצרתה : קא מכל ארח
רע בלאתי רגלי למען אשמר רברקה :
קב ממשפטך לא סרתה כי אתה
הורתני : קג מה נמלצו לחכי אמרתך
מדבש לפי : קד מפקודיך אתבונן עד כן
שנאתי כל ארח שקר : נ קה גר קרנלי
דברך ואור לנתיבתי : קו נשבעתתי
ואמימה לשמר משפטי צדקך : קי נענתי
עד מאד יהוה חייני כדברך : קכ נדרבות
פירצה נא יהוה ומשפטיך למדני :
קכ

קכ (קא) כלאתי * הנעתי כמו ויכלא הנסס
(בראשית ח) : (קב) כורתני * ענין לאור :
(קג) נחלצו * חל' הליטה : לחכי * חל' חיר :
(קד) לנתיבתי * ענין סביל וחסיסה : (קו)
כענתי * ענין הכנעה כמו לענות הפני (שמות
' :)
כבריות כ"ל למען אשמור דברך סודרת עליו :
כי אתה למדתני לכל אכל נדבר : (קב) מה נחלצו * מה האור נחשבו אחרת דין אמת
לדברי מליצה והיה ערבים לי יותר הערבות הדבש לפי : (קד) מפקודיך אתבונן * האשר
אתבונן בפקודיך ע"כ שאלתי אורח שקר וכת"ל רז"ל האור שבה מחזיר למועד : (קג) נר לרגלי *
כמו הכר חיל הוא כחשכת הליטה מכל חככול לכל תנוף רבכל כן דברך חיל אותי מכל חככול עביר :
ואור וכו' ככל הדבר בח"ס : (קו) כענתי וכו' * ר"ל כדי לרזו את עצמי כענתי לשמור וכו'
וקיימתי את הסבועה : (קו) כענתי * כעשיתי הוכנע עד מאוד לכן חייני כדברך שאלתי עלי
ע"י נתן הכניא [קכ] נדבות פי * דברי רז"ל מה שפי התקרב קבלם ברוך ולהדני השפטיד :
(קט) נכסי ככמי * וף נכשפי הוא תמיד בנכנס
כח

מצודת ציון

מצודת דוד שכחתי

שכחתי : קינתנו רשעים פחלי ומפקודיה
לא תעיתי : קיא נחלתתי עדותיך לעולם כי
ששון לבי המה : קיב נטית לבי לעשות
חקיך לעולם עקב : קיג כעפים שנאתי
ותורתך אהבתי : קיד סתרי ומגני אתה
לדברך יחלתני : קטו סורו ממני מרעים
ואצרה מצות אהי : קטז סמכני באמרתך
ואחיה ואל תב ישני משברי : קיז סערני
ואושעה ואשעה בחקיך תמיד : קיח סלית
כל שוגים מהקיך כי שקר תרמיתם :
קיט סיגים השבת כל רשעי ארץ לכן

מצודת דוד
כמו המחזיק דבר מה בכפו שהוא קרובה לפול
כשיפתח כפו ועכ"ל לא שכחתי תורתך בעלדות
השכחה : (קי) נתנו * אף כי נתנו פה בדרכי
מ"ל לא תעיתי מדרך פקודיך לעשות דבס נקס *
(קיא) נחלתני * אני מחזיק לעולם בתורה
והיא לי נחל"ל כי החלות שבה' ישימו לבי : (קיג)
נעיתי לבי מתענוגי הזמן : לעולם עקב * עד
עולם עד סוף ימי וכלל החלה בשמות נרדפים
וכן אדמת עשר (דניאל יב) : (קיג) שעפסי כל
החשבות שאלתי אבל תורתך אהבתי וכל
חשבותי צה : (קיד) סתרי * אתה לי לחשבור
ולאנו כי אקוב לדברך אשר כעשיתני על זה :
(קטז) סורו וכו' * לכל חשיתו אותי למרע
כי חפץ אני לשמר מות אלוהי : (קטז) סמכני
סמך אותי כבטחתיך שאלתי ואל תבייש אותי מן תקותי כי האקוב לדבר מה
וכמעט חמנו תחשב לו לנפש : (קיו) סערני * כשאלתה חסעד אותי אכיה בנודתי נוסע
ותמיד חספי חוקיך כי יסירו חמני הסדרות החונקות : (קיא) סלית * רחמת כל ס' סוגים מעשות
חוקיך ר"ל עם כי יאמרו שגגס היתה : כי שקר תרמיתם * כי יודע אתה שערומתם שקר ולא בשגגה
לעשה כי חזירין הנה : (קיט) סיגים * כמו הקיגים אשר נכרטים בהם כבוד הבודק כן השבת מן
סולת

מצודת ציון

מצודת דוד

מצודת ציון
(קי) פח * רשת הלוכד * תעיתי * הסר מדרך
היסר וסולך בדרך אחר קרוי תועה : (קיד)
עקב * ענין סוף כעקב שהוא סוף הכוף : (קיג)
סעפים * ענין חשבה כמו על שתי הסעופים
מ"ל ח"י : (קטו) מרעים * רשעים : (קטז)
משרני * ענין תחלת ותקום כמו סברו על ה'
לקמן קמו : (קיו) אשעה * ענין שפור כי
ויספר תרגומו ואשעתי וכן ונשעתי ונרא' אחר
ישעתי מה' : (קיא) סלית * ענין רחמים כמו
סלח כל אכירי (איכה ה) : סוגים * חל' שגגה
תרמיסם * ענין ערמה כמו ותרמיס לבס
יורמים יד : (קיש) סיגים * כשניגס והיא
סולת

אֶהְבֵּתִי עֲדוֹתֶיךָ: ק סָמַר מִפְחָרְךָ בְּשָׂרִי
 וּמִשִּׁשְׁפָּיִךְ יִרְאֵתִי: ע קבָּא עֲשִׂיתִי
 מִשִּׁשְׁט וְצָרְךָ בְּלִתְנַחֲנִי לְעֵשְׂקִי קבב עֲרַב
 עֲבָרְךָ לְטוֹב אֵל יַעֲשֶׂנִי יוֹדִים: קבג עֵינֵי
 כָּלוּ לִישׁוּעָתָה וּלְאִמְרַת צְדָקָה: קכד
 עֲשֵׂה עִם עֲבָרְךָ בְּחֶסֶדְךָ וְחַקְךָ לְמִרְנִי:
 קכה עֲבָרְךָ אֲנִי הִבֵּנִי וְאַרְעָה עֲדוֹתֶיךָ:
 קכז עֵת לַעֲשׂוֹת לִיהוָה הִפְרוּתוֹתֶיךָ: קכז
 עַל בֵּן אֶהְבֵּתִי מִצֹּתֶיךָ מִזֶּהָב וּמָפוֹ: קכח
 עַל בֵּן כָּל פְּהוּדֵי כָל יִשְׂרָאֵל כָּל אֶרֶץ
 שִׁקְר שָׁנֵאתִי: פ קכט פְּלֹאוֹת עֲדוֹתֶיךָ עַל
 בֵּן נִצְרַתְּסָנְפְּשִׁי: קל פֶּתַח דְּבָרֶיךָ יֵאִיר

מצודת ציון

פסולת הכסף • סבת • ענין בעול: (קכ) סמך
 ה' חסד ויתר וענינו התקפות וכן תסור
 שרת כשרי (איוב ד'): (קכא) לעוסקי • מל'
 עוסק וגול: (קכב) ערוב • ענין התיקות כמו
 קולך ערב (ש"ס ב) ור"ל היטיב והכפר וכן ה'
 עסקה לי ערבני (ישעיה לח): (קכג) עיני
 כלו • תלום התאחרת קרוי כליון עינים •
 (קכו) וחסו • הוא הזכר טוב: (קכד) ישרתי
 מל' ישר: (קכט) פללות • חכמה ונעלם כמו
 ורוב פלתי (שופטים יג): (קל) פתיים •
 כשילים

מצודת דוד

העולם כל הדשעים ולכן בראותי הפלחם חסתי
 עבותיך: (קכ) סמך • כי כשרי נקטס ועמדה
 כחמ' חסדרה סבד וי אחי תוהמטט ולכן אהבתי
 עבותיך: (קכא) כל תניחתי • כל תנזוב אותי
 להיות נחש ביד עוסקי: (קכב) ערוב • היטיב
 והכשר עבדך לטוב שלם יעסקוני ודום: (קכג)
 עיני כלו • עיני אופים לישעתך ולקיום אחרת
 או קרוב ככלו • כי תאחרת לנזול: (קכד) כחסדך
 ולא כפי מעשי: וחוקיך להדני: ר"ל זה חסדך
 תעשה עמדי: (קכט) עבדך אני • ר"ל חסדי
 לעבוד אותך ולכן הבינני וכו' ואעבוד לך:
 (קכו) עת לעשותים • עת קבוע לעשו' לם' חסעט
 • על כן בעבור שידע אני שתבוא עת חסעט
 לכן אהבתי וכו' • (קכח) על כן וכו' • בעבור עת חסעט אני אוהב כל הסקודים כולם ישרי חסמה
 ונאלתי כל אוהב סקי: (קכט) פללות עבותיך • האות הם הכוסים ולא נודע התן סכרו על כן
 את כולם כהונס נכסי כי מי יודע חיוס יכשר לקבל עליו סקי: (קל) פתח דברין • פתימת דבריך
 יאיר

מִבֵּין פִּתְיִים: קלא פִּי פִּעַרְתִּי וְאַשְׁאֵפָה כִּי
 לְמִצּוֹתֶיךָ יֵאָבֵתִי: קלב פָּנָה אֵלַי וְחַנּוּנִי
 כְּמִשְׁפָּט לְאֵהְבֵי שְׁמֶךָ: קלג פְּעָמֵי הַבֵּן
 בְּאִמְרַתְּךָ וְאַל תִּשְׁלַט בִּי כָּל אֶוֹן: קלד
 פָּדֵנִי מֵעֵשֶׂק אָדָם וְאַשְׁמְרָה פְּקוּדֶיךָ: קלה
 פָּנֶיךָ הָאָרֶץ כְּעֵבֶרְךָ וְלִמְדֵנִי אֶת חֻקֶּיךָ: קלז
 פָּלְגֵי מִיִּסְרָדוֹ עֵינַי עַל דֹּא שְׁמֵרוֹת תּוֹרַתְךָ
 צ קלז צְדִיק אֲתָה יְהוָה וְיִשָּׂר מִשְׁפָּטֶיךָ:
 קלח צוֹיֹת צָדֵק עֲדוֹתֶיךָ וְאַמוּנָה מְאֹד: קלט
 צִמְתַּתְנִי הַנְּאֵתִי כִּי שָׁכַחְתִּי דְּבָרֶיךָ צָרִי:
 קמ צְרוּפָה אִמְרַתְךָ מְאֹד וְעֲבָדְךָ אֶהְבֵּה:

מצודת דוד

יאיר עיני סלב ר"ל כאס' יתחיל האר' להתבונן
 בת ורס יאירו עיני ויוסף תבול' בכל עת חבין
 היא נותנת בינה לפתיים: (קלא) פי כערתתי
 פתחתי פי ואלתאס להסך האזות אל בית
 הבליעה כי האור אני החלוס לם: (קלב)
 כחשט' כראוי לתן לאוכבי סקר: (קלג) שעי
 סכן לעדי ללכת נחדרך: ואל תשט' לא תתן
 כח ביד סמון לסיו' שולעת עלי להשיר לחרוס:
 (קלד) דעוסק חס' • העסקות של חס':
 והשמה • כי לא יסיה לי סבות מונעות:
 (קלס) סניד האר' • ר"ל כהא לי פניס מחליות
 וסחוקית ורוא ענין רצון וסרס ונאחר בלסין
 סלח סבן חס להסיר: (קלו) סלני' מיסוכו' •
 סיה תנחא על סעונות ואחר עיני מורידס
 דעיה כחל על חסר לא סמרו תמור' וסלכו כפי סורס לסס: (קלי) ויסר חסעטיר • כ"א חסעטיר
 היא ישר: (קלח) צוית וכו' • ר"ל ערותיך חסר צוית סיה צדק וחסוס חסח: (קלט) חמתתי
 סכעס כרתס חותי כי לרי סח' דבר וסדנר סוס חסעס חותי: (קמ) חסוס' • חמתך לרסס'
 חסיג וסגילס לכן חלסב חותס:

מצודת ציון

כשילים: (קלא) פערתי • ענין פתיחס כמו
 וסערס סיס (יסעי' ה) וסחלסס' • ענינו
 סהשסיס אל בית סכליעס כמו סלסס רוח
 (יחז' ב) • ילחתי • כמו חלחתי וסול ענין
 חלוס: (קלב) פערתי ענין ערס וסלור' • חון •
 ענין דבר סלין בו חסס וסס חסעס וסלורס:
 (קלו) סלני חיס' • חזות חסס ויקרלו כן ע"ש
 דרסס להספלג ולהסמרד ללכת חילד וסלור'
 (קלט) נחחתי • ענין כויתס כמו ילחתי ס'
 (לעיל ד) • קלחתי • ענין כעס ככו סס
 קנאוני כלא אל (דבריס לב) • (קמ) כרופס' •
 ענין סזכות וסעוס חבלי פסולת וסחלל סוז
 חל' חרף כספ' • פער

קמא צעיר אנכי וגבוהה פקדיך לא שכחתי :
 קמב צדקך צדק לעולם ותורתך אמת :
 קמג צר ומצוק מצאני מצותך שעשעי :
 קמד צדק עדותיך לעולם הבינני ואחיה :
 ק קמה קראתי בכל לב ענני יהוה חקך
 אצורה : קמו קראתיך הושיעני ואשמרה
 עדותיך : קמו קדמתי בנשף ואשועה
 לדבריך יתירי יחלתי : קמח קדמו עיני
 אשמרות לשית באמרתך : קמט קולי
 שמעה כחסדה יהוה במשפטי חניני :
 קנ קרבו רדפי זמה מתורתך רחקו :
 קנא קרוב אתה יהוה וכל מצותיך אמת :

מצודת ציון
 (קמא) צעיר עניינו קטן וספל (קמב) ומצוק
 מל' נוקב וזרע : (קמג) נכסף בולס כמו את
 כסף חסקי (יסעיב כא) : ואשועה : ואזעק :
 (קמה) אשמרות * חלק מחלקי הלילה קרוי
 אשמורה כמו וזכי באשמורת הבוקר (שמות י) :
 (קנ) זמה * ענין דבר תעוב ומעבד דעם כמו
 זמה עשו (ויקרא כ) : וחלני

מצודת דוד
 (קמא) צעיר * עם כי בעבור שמרי המצות
 יחשבי ארובי לעיר וכבוד עבד לא שכחתי
 שקודיך ולא חשיתי עליהם : (קמב) בראש
 ר"ל כי אחרתי הלא הצדקה שאתה עושה לזוכרי
 שקודיך הם קיימים לעולם ועוד הלא תורתך
 היא אמת חזק עמך ואיך אשכחה בעבור ציון
 האויב : (קמג) דר' לום חף אם מלאו אותי
 דר ומצוק לא עזבתי מוצותיך והם שעשעי
 וכנס אשחח : (קמד) עדותיך * דרך עדותיך הנאמרים בצדק קיימים הם לעולם כי הצדק לא יבוטל
 בעום פעם לכן הכיניתי ואחיה ע"י עובד ע"י ער עולם כאשר הם קיימים עד עולם : (קמה)
 מוקיך * ר"ל הלא קראתי היא לזכני לשמור חוקיך ומחלואי א"כ שת נניי : (קמו) ואשמרה * כי אחיה
 פניו משררת האויב : (קמז) קדמתי בנשף קדמתי לכל אדם לעמוד בנשף ואזעק לך בתפלה כי אלו
 חייתל ומקו לקיום דברך ומתפלל אני עליהם : (קמח) קדמו עיני * עיני קדמו להפתח מתרומת
 פניו משררת האויב : (קמט) לעסוק בתורה : (קמט) כמחשתיך * כמ' הכן לעשות
 חסד : (קנ) קרבו וכו' * ר"ל רודפי הזמה קרבו אל הזמה והשינו אותה אבל מתורתך רחקו כי לא
 רדפו אחריה : (קנא) קרוב אתה ה' * לכל קולאיד : וכל חנותיך אמת * ר"ל האמת עם המצות

קנב קדם ידעתי מעדותיך כי לעולם
 יסרתם : קנג ראה עניי וחלצני כי תורתך
 לא שכחתי : קנד ריבה ריבי וגאלני
 לאמרתך חניני : קנה רחוק מרשעים ישועה
 כי חקך לא דרשו : קנו רחמי רבים
 יהוה במשפטי חניני : קנא רבים רדפי
 וצרי מעדותיך לא נטיתי : קנב ראיתי
 בגדים ואת קושטה אשר אמרתך לא
 שפרו : קנב ראה כי פקודיה אהבה יהוה
 כחסדה חניני : קס ראש דברך אמת
 ולעולם כל משפט צדקה : ש קסא שרים
 רדפוני חנם ומרברך יתירי פחד לבי :

מצודת ציון
 (קנב) וחלני * ענין הוליס וסליס כמו חלון
 סיעל (דברים כה) : (קנב) ואת קושטה :
 ענין מריבה כמו קושט כדור (לעיל כה) :
 שלל

מצודת דוד
 (קנב) קדם * ר"ל ראשית כל הידיעות הנכתי
 מעדותיך אשר ידעתם לעולם ולא תבוטל כי
 בראותי שכולם זרק וישר אחרתי איד א"כ יבוטל
 הצדק בעום פעם : (קנג) וחלני * הוציאני מן
 העוני : כי תורתך וכו' * וא"כ מהלאו שתי יאלי מן העוני : (קנד) ריבה ריבי * אתה
 תריב עם שונאי הריב שיש לי לריב * לאחרתך חניני * לקיים אחרתך ולא יעבור הנאות עו"ש :
 (קנה) כי חקך לא דרשו * ואינם ראוים לתשועה לכן רחמם חסם : (קנו) כמחשתיך * כמחשדך
 לחסם על סכרוי : (קנא) לא נטיתי * עם כי רבו טודרתי מן האויבים סודרשים : (קנב) ואת קושטה
 הייתי מריב עמכם על לא שמרו התורה : (קנב) אהבתי * אני אוהב אותם וחסן בעשייתם ואף חס
 לא עשיתי כולם עבדו חייני כחשדך כאלו דרכך מעולם לצרף מחשבה טובה למעשה : (קס) ראש
 דברך * תחלת דברך שאמרת כבר סיני חכמי ה' אלהיך היא אמת : ולעולם וכו' * ולכן יעמדו לעולם
 כל חשש צדק ולא תבוטל בעום * וזון הואיל והמנוס הוא ה' האלהים קיימים לעד : (קסא) שרים
 וכו' : חף כי פשיס רדפוני חנם על לא חסם * ונדי הלא היה לנקום נקם חלל מדברך חסד לבי
 ולא שחתי בעם יך :

על

קסב שש אנכי על אמרתך כמוצא שקל
 רב : קסג שקר שנאתי ואת עבתי תורתך
 אהבתי : קסד שבע ביום הללתי על
 משפטי צדקה : קסה שלום רב לאהבי
 תורתך ואין למו מכשול : קסו שברתי
 לישועתך יהוה ומצותי עשיתי :
 קסז שמרה נפשי עדתי ואהבם מאד :
 קסח שמרתי פקודי ועדותי כי כל דרכי
 נגדה : קסט תקרב רנתי לפני יהוה
 כדברה הבינני : קעא תבואת חנתי לפני
 באמרתך הצינני : קעב תבענה שפתי
 תהלה כי תלמדני תקיה : קעג תען לשוני

מצודת ציון
 (קסב) של רב * צום רבס ונדולס : (קסג) ואלעב * הל' תעוב : (קסד) שברתי * ענין תקום כמו שברו על ה' (לקמן קסו) : (קעא) תבעני * ענין אחירם כמו יביע אומר (לעיל יט) : (קעב) תען * ענין רמות קול כמו וענין
 מצודת דוד
 (קסב) על אמרתך * על קיום אמרתך : כמוצא כאלס המוצא שלל רב : (קסג) תורתך * על כי אשר אהבתי תורתך ובוט הזכירם על שקר : (קסד) שבע * ר"ל פעמים רבות וכן שבע יסול לדיק וקס (חשלי כד) : על חשפתי צדקך * בעבור חשפתי הדיק שמת לנו : (קסז) לא אהבי תורתך * יסיה לאהבתי תורתך : ר"ל לא עררו אותי נרות האויב כי קויתי לעשותך ועשיתי האומין ולא רשו ידס בעבור ערדת הרוח : (קסח) ואהבם מאד * ר"ל שברתי הפטות ואהבם ולא מוראת העונס בלבד : (קסט) כי כל דרכי נגדה * ר"ל כי יודע אני אשר כל דרכי הנה נגדה כי אתה חשבת בכל * (קעא) תקרב * תללתי תקרב אליו והתפילה היא שתבין לי סתוה כדבורך ר"ל כפי אמתת כוונת דברך [קעב] כאומרך * כאשר אהרתי לי בסנטה ע"י כחן סביח : (קעג) כי תלמדני : כאשר תלמדני חוקיך או תלמד כי שפתי תלסל : (קעג) נבדמת קול תדבר לשוני אמרתך כי סהס דברים נורקים ותכראו לנרנ בה נפרוסם יד בקול גדול

אמרתך כי כל מצותי צדק : קעג תהי
 ירך לעזרני כי פקודי בחרתי :
 קעד תאבתי לישועתך יהוה ותורתך
 שעשעי : קעה תחני נפשי ותהללך
 ומשפטי יעזרני : קעו תעיתי כשה אבה
 בקש עבדך כי מצותי לא שכחתי :

ויכות על אותן המדברים לשון כרע סוף הורגת אף במקום רחוק יותר מכלי זיון :

ליום השבת

יום כז
 קב א שיר המעלות אל יהוה בצרתה
 ליקראתי ויענני : ב יהוה
 הצילה נפשי משפת שקר מלשון
 רמיה : ג מה יתן לה ומה יסיה לך לשון
 רמיה : ד הצי גבור שנוגים עם גחלי

מצודת דוד
 גדול : (קעג) תסי יד' תכא ידך מוכנת לעזרני : וענו כלום וכו' קול רס (דברים כז) : [קעד] (קעד) תלכתי * אני מתאווה וחוסק לישועתך ויסיה אז תורתך בעשעי כי לא אשר צערתי האויב : (קעה) ותהללך * למען תהללך לא בעבור הכחות עוה"ל * וחשפתי : כחשפתי אשר תשמעו בנכחא כהם יעזרוני מידס וחסיה א" סני להללך : (קעו) תעוטי כסס א בר * ר"ל כמו כסס כסיה חבור : סעדר אינו יודע לסזור עד שיבקשו כרוסס כן תועס אני ברעתי ולא ארע מעלמי כל תוכן כסרוס ה דך לכן בקס אתה את עבדך ורסס הדך אשר ילך כס כי לא שחתי * חזיתוך וסכא לטטר סלל חסייעין לי מן סמיוס :
 קב (ה) שיר המעלות * חלס חסס עשר שיר המעלות אחרס דוד לסיאחרו אותס כלום כחחס עשרס המעלות העולות מעורת כסיוס לעורת חסיוס שיר אחר על מעלה אחת : אל ס' וכו' ר"ל בעת סייתי ברסס פניתי אל ס' אני קראתי אליו וסוף ענה לי : (ג) ס' הילס * חסס ס' כס עתה סילס נכסי חכסי שפת שקר וחכסי לשון רמיה : (ג) מה יתן לך וכו' אתה לשון רמיה סה סוף כסמיוס אשר יתן עוד עליך ומה יוסף עוד * סלל ככר כתוסס אתה לסניס מחוחת כספתוס וססיוס וסס חלו לא כועילו לסהרו מה נוסף עוד סמיוס : (ד) חנו גבור * חנוה אהב ליני

רַתְּמִים: הִיא אוֹיֵה לִי כִי גִרְתִּי מִשָּׁה שְׁכַנְתִּי
עַם אֲהֲלֵי קָדֶר: יִרְבֶּת שְׁכָנָה לָהּ נַפְשִׁי
עַם שׁוֹנֵא שְׁלוֹם: וְאֲנִי שְׁלוֹם וְכִי אֲדַבֵּר
הִמָּה לְמַלְחָמָה:

היאך יש מעלה נג'ע הכתחון ומסס עולה לג'ע העליון ואיך הקנ"ה מסויס עלינו :

קבא א שִׁיר לְמַעְלוֹת אֲשָׁא עֵינַי אֶל הַהַרִים
מֵאֵין יְבוֹא עֲזָרִי: ב עֲזָרִי מֵעַם
יְהוָה עֲשֵׂה שָׁמַיִם וָאָרֶץ: ג יִתֵּן לְמוֹט
רִגְלֶךָ אֵינוֹם שְׁמֶרֶךָ: ד הִנֵּה לֹא יָנוּם וְדֹא
יִישָׁן שִׁמְרֵי יִשְׂרָאֵל: ה יְהוָה שִׁמְרֶךָ יְהוָה
צִלְהַ עַל יַד יְמִינֶךָ: ו יוֹכִים הַשָּׁמַיִם לֹא

מזודת ציון
מזודת דוד
מזודת יבכה
לשונס (לעיל סד) * (ס) חסר * סס
אומה וזכרת בתורה וסמה עתה בלמות
העכו"ם וקרי סס מחלכות ישמעאל ורוב בגול'
המה בניסס:
קבא (א) למעלות * כמו הועלות והלח"ך
במקיס ה"ח היריעה: אל הסרים * כמו על
הסרים * מאין * מאיזס מקיס וכן מאין אתס
(בראשית כט): (ג) לחוט * מל' כטיס והעידס:
ינוס * מל' תנומה והיא סנה חועסת וקלס *
ישליו
סננה נפסי עס העכו"ס שווא' הסלוס: (ז) אפי סלוס * אפי כפי סלוס וכסר אדנר עליס' סלוס
הסס חתעוררי' לחלחס:
קבא (א) אשע עיני * דוד סלכס על העוררי' לעלות על הכרי' ונוסע עיניו למרחוק לראות
מאין יבווא: (ב) עזרי ר"ל אלל לא חלחתי עזר רק מה' וכו': (ג) אל יתן * כאלו
חסר ואחר לחבירו דרך נחמס סכס עזרס טובס היא כי לא יתן רגליך לנטיס והעידס ולא ינוס שומרך
ר"ל לא יסור סגחתי חסר: (ד) סכס לא ינוס * כי סכס מעולס אוינו חסיר סגחתי: (ס) ילך
כמו סלל מנין מחוס סחמס כן יגו על יתקן לעשות כס חיל: (ז) יחוס * ביוס לא יזיק לך חוס
סחמס ובלילס לא יזיק לך
לחות

יְבַכְּהוּ וִירַח בְּדִלְקָה: ו יְהוָה יִשְׁמְרֶךָ מִכָּל
רַע יִשְׁמַר אֶת נַפְשֶׁךָ: ח יְהוָה יִשְׁמַר
צֵאתְךָ וּבֹאֶךָ מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם:

מספר החשור בפסח ירושלים הכיסוס שנעשו בירושלים :

קבב א שִׁיר הַמַּעְלוֹת לְדָוִד שִׁמְחָתִי
בְּאֲמָרִים לִי בֵּית יְהוָה נִלְדָה:
ב עֲמֻדוֹת הַיּוֹרְדֵינִי בְּשַׁעֲרֵי יְרוּשָׁלַם:
ג יְרוּשָׁלַם הַבְּנוּיָה כְּעִיר שֶׁחִבְרָה לָהּ
ד יְחַדְדוּ: ד שֵׁשֶׁם עָלוּ שְׁבָטִים שְׁבָטֵי יְהוָה
עֲדוֹת לְיִשְׂרָאֵל לְהוֹדוֹת לְשֵׁם יְהוָה: ח כִּי
שָׁמָּה יָשְׁבוּ כִסְאוֹת לְמִשְׁפָּט בְּסֵאוֹת
לְבַיִת דָּוִד: ו שֶׁאֲדָו שְׁלוֹם יְרוּשָׁלַם יִשְׁלִי
אֶהְבִּיךָ: ז יְהִי שְׁלוֹם בְּחִידֶךָ שְׁלוֹה

מזודת דוד
מזודת ציון
מזודת בארמנותך
לחות סירח כסכיא חלחלוסי * (ב) חלחך *
סלל חסל בלחך דודך ובנוחך:
קבב (א) סחחתי * סווא חלחך בני סולס
סלחתי: כן חלח סחחתי בעת סכיו חלחתי
לי נלך אל בית ס' בזמן סרגל * (ב) עומדות * חרוב חרס סכיא' וסיווא' סייגו חתעככי' ועוררי'
בשערי' זמן חס עד אסר וכולל לגל כס: (ג) ירושלים * זחל ירושלים אסר היא בניוס בכל חייני סלחך
כעיר אסר חוברס לה יחדיו כל הכרי' לכללס בכל חייני סלחך ויוסי: (ד) ססס * אסר סס עלו סככעי'
ססס סכטי יס ר"ל עס ס' * עדות יסרלל * העלס סלחל סיתס עדות ליסרלל סכככיס סוכן כס
לגורל ססס סכעסס אז כִּי סיתס חכילס חל כל סכחון סזס ולא סיס לר' לסס סחיק': לסודות לסס ס'
ויסכיא' סיס לסודות לס' על סדנר סכיא' (ס) כִּי ססס * ר"ל רליו' סיתס לססחלל סכככיס כִּי ססס
יסכו סכסלות רבות לעשות סססס וסס סכסלות סכככרין * ואלך סס יסס סכסלות לבית דוד סכככין דין
חפס: (ז) סלנו * לזחל סלנו מה' סלוס ירושלים לסיות בניוס כחלו: * יסליו חלככין * סללו
לירושלים ידנר לחור גס חלככיס אחר יסיו סלסלס: (ז) יסס סלוס וכו' * ר"ל לא יסור עליס
סלויב ולא ינתון חל סלחמונות:
למען

יְנוּחַ שְׁבַט הַרְשָׁע עַל גּוֹרֵל הַצְדִּיקִים
לִמְעַן לֹא יִשְׁלַחוּ הַצְדִּיקִים בְּעוֹדְתָהּ
יְדֵיהֶם: הַטִּיבָה יְהוָה לְטוֹבִים וְלִישָׁרִים
בְּלִבּוֹתָם: וְהַמַּטִּים עֵקֶל גְּלוּתָם יוֹדִיכֶם
יְהוָה אֵת פְּעֻלֵי הָאֱוֶן שְׁלוֹם עַל יִשְׂרָאֵל:

ידבר על סעודי ומדמה סגלות כמו אדם שזרע נחרץ יבשה בוכה ומתחנן להקב"ה שיחזיר עליו שלח יפסיד הרע ואם יוכה לקיור הוא נותן כוראה להקב"ה עיין גוראים ונפלאים:

קבו א שִׁיר הַמַּעֲלוֹת בְּשׁוֹב יְהוָה אֵת
שִׁיבַת צִיּוֹן הֵינּוּ כַחֲלָמִים:

ב אֲזוּ יִמְלֵא שְׂחֹק פִּינוּ וְלִשׁוֹנֵנוּ רִנָּה אֲזוּ
יֵאמְרוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל יְהוָה לַעֲשׂוֹת עִם אֱלֹהֵינוּ:

ג הַגְּדִיל יְהוָה לַעֲשׂוֹת עִמָּנוּ הֵינּוּ שְׂמֵחִים
ד שׁוֹבָה יְהוָה אֵת שְׁבוּתֵנוּ כִּי שְׁבִיתָנוּ

מצודת ציון
קבה (ג) שטע ענין מחשבה על כי ביד
החושל שטע החוסר לייסר החמיר וכן
לא יסור שטע חמיר (בראשית מט): גורל
המחלה שמשל לגורל ולמלקט ועל כי על פי רוב
המלקט מחלה בגורל אשר לגורל: (ה)
והמטיס חלשון נטיס: עקלקלות ענין
עקלקלות כמו ארמות עקלקלות (סופטים ה):
קבו (א) בשבט חלשון השבט שיבת מל'
שני: (ד) שטע מל' השבט שניתנו
מל'
הנה כל הכרות שעברו הרי הם כאלו חלמו חלום
היו הכרות באמת כ"א בחלום ראו כאלו חזירים להם: (ג) הגדיל ה' ר"ל הגדלות האלה היא
ה' ואלו בלו בחקרים: (ג) הגדיל ה' לעשות עמנו כאלו ישיבו ישראל לומר הן אחת עם הגדיל
לעשות עיניו ובעבור שחשון היטובים הכיחם היו עור סיניו בגולה: (ד) שטע ה'
עורם בגולה יאמרו שכן בני השבים לחקורם ורבים כאפיקים בגנב ר"ל כמים הגגרים בחוק במקום
גנובה

כַּאֲפִיקִים בַּגֶּב: הַ הַזּוֹרְעִים בְּדַמְעָה
בְּרִנָּה יִקְצְרוּ: וְ הַלּוֹךְ יִלְךְ וּבִכְהַנְשָׂא
מִשֶׁךְ הַזֶּרַע בֹּא יִבֵּא בְרִנָּה נִשְׂא אִמְתִּיו:

בו מבאר הי"ד דוד המלך מוכיח בני דודו ובראשון מלוצר כמו שיהיו כל מעשיו לטעם עמים ומגיד
לכשי סוחר ים המיניעים יומם ולילה במתייתן:

קבו א שִׁיר הַמַּעֲלוֹת לְשִׁלְמָה אִם יְהוָה
לֹא יִבְנֶה בַּיִת שְׂוֵא עֲמִלּוֹ

בּוֹנֵי כּוֹ אִם יְהוָה לֹא יִשְׁמַר עֵיר שְׂוֵא
שֹׁקֵד שׂוֹמֵר: ב שְׂוֵא לָכֶם מִשְׁכִּימֵי קוֹם

מֵאַחֲרֵי שַׁבַּת אֲכַלְיָלָחַם הָעֶזְרָבִים בֶּן
מַצוֹדַת דָּוִד

גנובה ויבשה: (ה) הזורעים אשר הזורעים
בחקים הכניבו כהוא הלא זרעו נדמעה בחשכתם
לא תנחה ויפסידו כורע: ברום יקלורו בשבט
שם אפיקי המים והמתיים הכס יקצרו כתבואה
ברנב: (ו) כופש אשר כורע ר"ל בעת הים
קופש חשיכת והלכת כורע אל הפרס הלא ילך
ויבשה הפחדו פן לא תנחה: ב"א ח"ל יבואו
לבינו ברנב בעת יבש החלונות מן המים אשר
כרכו ה' והביא בו אפיקי המים הוא כשל ענין
ב"א ור"ל כן כהיה אחרת עם כי בגולה אנו
זורעים מעשה החיות ברמעה על כי חושבים
אחרת שח"ו אחרת תקיחנו וכחם כל מעשה
החיות כהם כלשר ב"א זמן כנ"ל

מצודת ציון
קבו (א) למטה אחר זה על שלמה כי יבש ברום ק אשר בעת יבש את יבש את בת פרעה
ואחר עליו מה שבעלת א"כ בכינו כי חס ה' לא יבשה הבית ר"ל חס החקוק לא יחשוך בבנין
על מעשיו אשר לא טיבם א"כ הלא למעט עמלו בו הבונים כי לא תתקיים חס ה' לא יאמר עור
בעבור המעשים האלה: שיה שר שומר הלא למעט היא חזרת והחזרת השומר במזירת העור כי
ב"א יבוא החיוב העורם ויחזר הבית: (ב) שו"ל לכו: וכלו כן עמחם לכו בחנם חתם החושבים
לקום לעשות חלאתם ומאחרים לבנת ועסק המלחם למיעוט שחחום נ"ה ומה אוכלים החם
הנא בעצב כו וביעית החלאתם: כו יתן ה' סלף כו יתן ה' די מחסורו למי שחגדר שיה עשיר
ועסק או במלאת שמים ור"ל כמו שמרנית שמית בעיר אין בו תועלת רב כי הכל תלוי בשריאת
החקוק כן מרביית גיעת המלאתם אין בו תועלת כי בזולת גיעה רבם נותן החקוק די הפסוק למי
שעמל

יתן לידירו שְׁנָא: ג הנה נחלת יהוה בנים
שָׁבַר פְּרֵי הַבְּטֵן: ד כחצים ביד גבור בן
בני הנעורים: ה אשרי הגבר אשר מלא
את אשפתו מהם לא יבשו כי ידברו
את אויבים בשָׁעַר:

גו מבורר כמו מעלות לאדם אם נכנס חייגש כמו אינו נכנס האחרים אף הרוצים ליתן לו בחת' א"ש גזילה או עושה מלאכה ה' ברוח וכוה הסגת עינות שכן הראוי לקיות ירא נחיש:

קב א שיר המעלות אשרי כל ירא יהוה
ההלה בדרךיו: ב יגיע בפיה
כי תאכל אשרי וטוב לך: ג אשתך
בגפן פוריה בירכתי ביתך בניך בשתי ימי

מצודת ציון (כ) אשפתו הוא הכרתק אשר יטונו בו את הכנים וכן אשפתו כקבר פתוח (ירמיה ס) בשער ה' דרך החכמים וטובים לבטח בשער וכן כאשר שלים שפטו בשעריכם (זכריה ו): קב (ג) בירכתי עניינו עבר וכל יודך הוא שהוא בשר האדם וכן על ירך הסוכה (ויקרא ד) בשתי ימי ותים

המה ביד גבור עם שהמים רבו את מי עכ"ל הלא כראש לכל שלא שהמים הם המים כ"א הגבור אשר ירה אותם כן הכנים שהמים מולד בעצמותו בעוד הכה בידו לכדריכם בדרך ישרה הכה עם כי הכנים הם הדור כים בדרך ישרה עכ"ל נושא לכל שכל זכ שהם מעשי ידי אביהם להתפאר (ה) אשר מלא וכו' ר"ל אשר הרבה בנים כאלה ולמי שהמזלם לחיים אחר בהם לשון הוספל בחיים שהדרך להלאותם בתוך הכרתק: לא יבשו: לא יבואו לירי בושם כאשר ידברו במקום מושב החכמים כי יתאכחו לדבר בהסכל ונדעת: את אויבים: ר"ל עם אותם החולקים עמהם בדבר חמת הכונה הכורים כאלו היו אויבים להם לפי המחלוקת:

קב (ה) ירא ה' מלעבור על הלא תעשה: הכולל בדרךיו לקיות את העשיין: (ב) כי תאכל: יבאשר תאכל יגיע כפיך ולא תהנה מאחרים לחלוק עמהם בשכר התורה או אשריך ר"ל יקיה שנהך ויהלך וטוב לך מי אז תקבל אתה כל שכר המלס אין מחזור: (ג) נכחו כו' חסיהם כספן המגדל פירות העושר בירכתי הבית הקרוב אליו לפסגתו בו לזבלו ולספקתו בעתו סוף שירות המדעת וטובות כן אשתך תלך לך בנים מרצים ועושים ותים

זיתים סביב לשלחנה: ג הנה פי בן יברכה
גבר ירא יהוה: ה יברכה יהוה מציון
וראה בטוב ירושלים כל ימי חייה: ו ראה
בנים לבניך שלום עד ישראל:

במסגרת האזון על הכות:

קבט א שיר המעלות רבת צָרְרוֹנֵי
מְנַעֲרֵי יִשְׂרָאֵל:
ב רבת צָרְרוֹנֵי מְנַעֲרֵי גַם לֹא יָבִלּוּ לִי:
ג עד גבי הרשון הרשעים האריכו למענותם כי
למענותם: ה יהוה צדיק קצץ עבות
רשעים: ה יבשו ויכנו אחר כל שנאי
ציון: ו יהיו כחציר נגות שקרמת שלף

מצודת דוד מצודת ציון יבש

זתים כמעט כל זיתים כמו זיתים כעצמותו (לעיל א) קבט (ב) יכלו: ה' יכלו: (ג) גבי: כן נקרא אחריי בנוך כמו וכל בשר ונביהם (יחזקאל יד): למענותם כוה בקו אשר יחרוש כחורט בצלוח סדרה וחורט חורט אליו כידתו עד גלות הסדרה וכן כחציר יענה ליד סדרה (ש"א יד): (ד) קצץ: עיין כריתת ומתוך כמו וקצץ פתילים (שמות לו): (ה) ויסונו חסור עיניו כחורט למחור כהו לא כסוב חסור (ש"א א) (ו) כחציר: כעשב: שקדמת' חל' קודם: שלף עיניו

קבט (א) רבת וכו' ר"ל עם לי רבים קצו עליו ח"ט גם כולם לא יכלו לי לעשות כי כלם: על בני: כחורטים את הדמעה חרטו על בני והכריחו עוד מעינת החורטים דוה לומר ככידו עול כבוד וזמן מרובם: (ד) מ' צדיק: ה' חל' ה' הצדיק קצו חצירי כענותות של בעכו"ס מה שאבדו ח' ח' בס' ר"ל סתור מעלי האשר הגלות: (ה) יבשו: כדאודס שינאית מתחת ידיהם: ויסונו חסור: דרך עשבו: חל' על הגנות שטרם התנייה נחייג

תהלים ליום השבת קבש קל

יֵבֶשׁ : ז שְׁלֹא מֵלֵא כִפּוֹ קוֹצֵר וְחֲצָנוּ
מֵעֵמָר : ח וְלֹא אָמְרוּ הָעֹבְרִים בְּרַבַּת
יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם בְּרַכְנוּ אֶתְכֶם בְּשֵׁם יְהוָה :

תפלה על אריות הגלות

קל א שִׁיר הַמַּעֲלוֹת מִמַּעַמְקִים קְרָאתֶיהָ
יְהוָה : ב אֲדַנִּי שְׁמַעְהָ בְּקוֹלִי
תִּהְיֶינָה אָזְנֶיהָ קְשׁוּבוֹת לְקוֹל תַּחֲנוּנָי
ג אִם עֲוֹנוֹת תִּשְׁמַר יְהוָה אֲדַנִּי מִיַּעֲמֹד :
ד כִּי עֲמַךְ הַסְּלִיחָה לְמַעַן תִּזְרַא : ה קוֹיִתִּי
יְהוָה קוֹתֵה נַפְשִׁי וְלִדְבָרוֹ הוֹחֵלֵתִי :
ו נַפְשִׁי לְאֲדָנִי מִשְׁמָרִים לִבְקָר שְׁמָרִים

מצודת ציון מצודת דוד לבקר

ענין תלישה והולאה מתקומו כמו שלף איש נעלו
(רות ד) : (ז) וחצנו * שולי הכנר יקרא חוץ
וכן נס חלני נערת (כתיבה) : עתה חזרת
הסכלים כמו ושכחת עומר (דברים כג) *
קל (ב) קשובות * ענין שמועה : (ד) תוראי
חל מורם * (י) תשומים * חל שומר או
הוא ענין תקוה וסתתנה כמו ואביו שמר את
דבר (בראשית לו) :
עויתי

עולם עד לא יבואו ימי הוקנה *
קל (ח) מעמקים * חתוך עומק הכות קראתי לך * (ג) אם עונות תשמר * אם לא תחול
ותשחרר את עם להפריע עליהם נחול מי יוכל לעמוד ולהתקיים כי כל רבו מאד * (ד) כי
עורך הסלחים : ולא הסרת סליחת העון לאחר ההיחלשים כח * כי לא ישא לפשעכם (סמות כג) למען
תורא * כח * משו הסליחה אל המלאך היא כפחה לב האדם לומר המלאך יפתיים לנו הואיל ולא לו
תשגרו ודלא את העון והיה חמט חיראת החקום : (ה) קויתי ה' * קויתי אל ה' * קותם כפשי *
כפל הדבר להתמדתו * ולדבר הוחלתי * אני מייחל ומוקים לדברי הכעשתו * (ו) נפשי לה' * כפשי
מוקיה לה' * יותר מאשר יקרו שומרי החומות לאור הבוקר ללכת לישון : או כפשי הוה אל ה' * מן האנשי
השומרים והמסכים לבקר חור הנאלה ר"ל כפשי ה' א כאחת הכעשות האלה * שומרים לבקר * כפל
הדבר להתמדתו *

תהלים ליום השבת קל קלא קרב קרו

לִבְקָר : ז וַיַּחֲלֵי יִשְׂרָאֵל אֶל יְהוָה כִּי עָם יְהוָה
הַחֲקָר וְהַרְבֵּה עֲמּוֹ פְדוּת : ח וְהוּא יַפְדֶּה
אֶת יִשְׂרָאֵל מִכָּל עֲוֹנוֹתָיו :

בו יסופר תפלת דוד והיאך לא נבט לנו כל ימיו ולא עשה לו גדולות ותענוגי בני אדם

קלא א שִׁיר הַמַּעֲלוֹת לְדָוִד יְהוָה לֹא
גָבַהּ לִבִּי וְלֹא רָמוּ עֵינָי וְלֹא
הִלַּכְתִּי בְּגִדוֹלוֹת וּבְנִפְלְאוֹת מִמֶּנִּי :
ב אִם לֹא שׁוֹיִתִּי וְדוֹמַמְתִּי נַפְשִׁי כְּנִמְל
עָלֵי אֲמוֹ כְּנִמְדַּע לִי נַפְשִׁי : ג יְהוָה יִשְׂרָאֵל
אֵל יְהוָה מַעֲתָה וְעַד עוֹלָם :

זו השיר חזרו דוד כפשי דבר בעולם והיה הוא וקני ישראל מתכנסים ושקום והאשכנז היה רחוק
מחס לכך הים מתעלם בתפלות גדולות שהקני"ה יזכיר מה שעשה דוד הערות וענויים על כה"ה

קלב א שִׁיר הַמַּעֲלוֹת זְכוֹר יְהוָה לְדָוִד

מצודת דוד

מצודת ציון את

(ז) יחל ישראל * אתה ישראל קום אל ה' כי
ענה חסדך * והרבה * הלא פרע אותך רבות
פעמים וכמו כן יפרע אותך * גם עתה כי לא
יחסר לו פדות כי הרבה עמו : (ח) והוא
יפרע את ישראל וכו' * ר"ל הכס גם העון לא
יעכב הגאולה כי הוא יפרע את ישראל מן
העונות כי כבר נתחרק העון בקושי השעבוד וכלר לו והרי הוא פקוי מן העון :

קלא (ח) לא נבט לנו * בחשבת לב לא הייתי מתגאה : ולא רמו עיני * במעשה להשתרר
ביותר להרים עין למעלה כדרך גסי הרוח : ולא הלכתי בגדולות * לא עשיתי דברים
גדולים ונפלאים בדביונים כא"ס והמגלים גבוהים להראות גדולה וכבוד כדרך הסולחים עושים *
חמני * ר"ל יותר המעורר והמראוי לו : (ג) אם לא * הוא ענין שנועה כאומר אם לא עשיתי * כן
יבא עלי עונש כזאת וגם ולא אחר * שויתי ודוממתי * הסגלתי נפשי כתינוק הנחמל חסדי אמו שכל
בשחורו על חמו כן כל נעמוני כה' : כנחמול עלי כפשי * הכפש אשר עלי ובקרני הוה כתינוק הנחמל
ובכל הדבר להתמדתו : (ג) יחל ישראל * ר"ל חמני ראו וכן עשו גם אתם וקויו אל ה' מעתה ועד
עולם :

קרב (ח) זכור ה' לדוד * התפלל על עמו שזכור לו עניו כפשו אשר ענה למאור הקום יבנה
ס

את כל ענותו : ב אשר נשבע
ליהוה נדר לאביר יעקב : ג אם אבא
באהל ביתי אם אעלה על ערשי יצועי :
ד אם אתן שנת לעיני לעפעעי העומת :
ה עד אמצא מקום ליהוה משכנות
לאביר יעקב והנה שמענוה באפרתה
מצאנוה בשרי יערי נבאה למשכנותיו
נשפתת להרום רגליו : ח קומה יהוה
למנוחה אתה וארון עזה : ט כתנה
ידבשו צדק חסידיה ירגנו : י בעבור דוד

מצודת ציון

מצודת דוד עבדך

קלב (ב) לאביר * ענין חזק כמו ומטר
אבירים בכחו (איוב כד) : (ג) ערש *
מטה כמו ערשו ערש ברזל (דברים ג) : יצועי *
מל' מצעות המטה כמו זה חללת יצועי (בראשית
טז) : (ד) לעפעעי * הוא אשון סעון *
תנומה היא שיהי קלה : (ז) להרום * הוא
שורף הכשא הסתון תחת רגליו האדם כשהוא
יושב וכן הדום לרגליו (לעיל קי)
אום

(ו) הכה שמענוה באפרתה * עוד הייתי ויקום מולדתי כי היא בית לחם מל' בדרך אפרת
כיון בית לחם (בראשית חח) ואחרי כי חזו שמענו כי עתיה להיות מקום נכחד לב' מ' אלל לא ידעתי
עקובה ארי : האלוהים צדרי יער * עתה הכה מלאתי את המקום בשדי יער הוא גורן ארוכה סובבי
רהי גם שם עלי יער כי הוא המקום שנקרא עליו יאקב ובאלל תמורתו נאמר לחזו בשבד נקרינו
(סס כב) שנאחז בעיני עיני יער : (ז) כנראה * עתה כראיל וידענו המקום כנראה לשכנותיו *
לכדום רגליו * כה"מ קרוי הדום רגלי ה' ולחזו דרך המל' כאלו מושבו בשמים מחלל ורגליו יורדים
לנוח בכס"מ : (ח) קומה ה' * לכן קומה והסרים שכינתך אל מקום הנומחם כי עד הכה היה מחללך
מחובה אל חובל ומחשך וכו' אלל המקום היה תכיה המקום הנומח וקובעו עד עולם : אום וארון
עזר * שכינתו תכיה גם עם הסרון אשר הראם לכל את עזר וכן זרועך בפלשתים צבת לקחו
איתו בשבי כמו שכתוב בסי"ח : (ט) ילצטו דק * כדרי הכוה נקראים כדרי דק כי הם מכפפים
ומזריקים את החוטאים : ומסיריו ירגנו * הלוים ירגנו בשיר : (י) בעבור וכו' * על עמלו אשר
עשה

עבדך אהשב פני משיחך : י"א נשבע
יהוה לדוד אמת לא ישוב ממנה מפרי
במנך אשית לכסא קדך : י"ב אם ישמרו
בניך בריתי ועדותי זו אלמדם גם
בניהם עדי עד ישובו לכסא קדך : י"ג כי
בחר יהוה בציון אוה למושב לו : י"ד זאת
מנוחתו עדי עד פה אשב כי אותה :
טו צידה ברך אברך אביוניה אשביע
לחם : טו וכהניה אלביש ישעו וחסידיה
רגן ירגנו : י"ז שם אצמיח קרן לדוד
ערכתי נר למשיחי : י"ח אביו אלביש
בשתי ועליו יציץ נורו :

מצודת דוד

בשתי ועליו יציץ נורו :

מצודת ציון שיר

עשה זאת צעורו וכפל דברו ואמר עוד אל תשב
ריקס את פני משיחך לכל שמוע חסלתו
(יא) כשבע וכו' אמת * ר"ל שבעה חסלות
ולא יחזור תסבועה וכשנועה היא סבטיחו
לומר חזרנו אמת חלך לטבת על הכשא שלך
(יב) זו חלמדם * אשר חלמדם ביד הנביאים :
גם נביס * של כדרי עד עולם ישבו לכשא
המלוכה : (יג) כי בחר וכו' * ר"ל הואיל וס'
בחר את ציון ודוד כאלו עמד וסבין את המקום
הכיא לזכ יקבל כגמול שכרו את המלכות לו ולזרעו עד עולם : (יד) זאת מנוחתו * וכה אמר
ס' זאת תכיה מנוחתי עדי עד ופה אשב כי מתאחז אני לה : (טו) זירה * מן המקום שהיא
השביע לברך מוזן ערתי ולא שביע אביוני עמי : (טז) אלביש ישע * ר"ל ע"י לבשת כדרי
כיון כבוד אביונים כי מהם הכפרים ונאם ע"י השמועה : וחסידיה * הלוים ורגנו בשיר :
(יז) שם * כציון אמתיה קרן מחלמדם לדוד ר"ל שם יתובס ויתגדל מחלמלתו בכל עת : ערכתי
כי * שם ערכתי כי ר"ל האדם וזיקתו מחלמל רב : (יח) אלביש בושתי * יסיו מעופפים בושתי
כנגזם הכה המטעף את כל הנוף

עשה זאת צעורו וכפל דברו ואמר עוד אל תשב
ריקס את פני משיחך לכל שמוע חסלתו
(יא) כשבע וכו' אמת * ר"ל שבעה חסלות
ולא יחזור תסבועה וכשנועה היא סבטיחו
לומר חזרנו אמת חלך לטבת על הכשא שלך
(יב) זו חלמדם * אשר חלמדם ביד הנביאים :
גם נביס * של כדרי עד עולם ישבו לכשא
המלוכה : (יג) כי בחר וכו' * ר"ל הואיל וס'
בחר את ציון ודוד כאלו עמד וסבין את המקום
הכיא לזכ יקבל כגמול שכרו את המלכות לו ולזרעו עד עולם : (יד) זאת מנוחתו * וכה אמר
ס' זאת תכיה מנוחתי עדי עד ופה אשב כי מתאחז אני לה : (טו) זירה * מן המקום שהיא
השביע לברך מוזן ערתי ולא שביע אביוני עמי : (טז) אלביש ישע * ר"ל ע"י לבשת כדרי
כיון כבוד אביונים כי מהם הכפרים ונאם ע"י השמועה : וחסידיה * הלוים ורגנו בשיר :
(יז) שם * כציון אמתיה קרן מחלמדם לדוד ר"ל שם יתובס ויתגדל מחלמלתו בכל עת : ערכתי
כי * שם ערכתי כי ר"ל האדם וזיקתו מחלמל רב : (יח) אלביש בושתי * יסיו מעופפים בושתי
כנגזם הכה המטעף את כל הנוף

קלג א שיר המעלות לדוד הנה מה טוב
ומה נעים שבת אחים גם
יחד : ב בשמן הטוב על הראש ירד על
הזקן זמן אהרן שירד על פי מרותיו :
ג במל חרמון שירד על הררי ציון כי שם
צוה יהוה את הברכה חיים עד העולם :

המורד מעורר לב האמנים והסודי' שיעמדו מוחט' בליל' לבית ס' להפעלל והסוד מנולר בתוכ

קלד א שיר המעלות הנה ברכו את
יהוה כל עבדי יהוה
העומדים בבית יהוה בגילות : ב שאו
ידכם כי ירכים קדשו וברכו את יהוה :
ג יברכה יהוה מציון עשה שמים וארץ :

מצודת ציון מצודת דוד הללויה

קלג (א) נעים עיני עירבות ומתיקות : קלד (א) הכה מה טוב : מה מאוד טוב ומה
(ב) מדותיו מלבושיו כמו מדו כד מאוד נעים הרבה כאשר יבנו על אדמתם כל
(ויקרא ו) : לבנותו בית ישראל הקרויים אחים לגדל האמה
שנייהם : גם יתק' ויהיו גם יחד בחלכות אחת
ולא יתנו לשתי מהלכות עור : (ב) כשהן טוב' וברי הדבר רותם כשהן האסחה הנתון על הראש
בשפע רב עד כי ירד חסם על הזקן והוא זקן אהרן שהיה הראשון להנשחם בשמן האסחה : שירד
אשר ירד עור על פי מלבושיו בשתיחת בית האלר' ור' כמו שזן האסחה עם כי ה' נתון על הראש
לדבר ה' בזה השמן חמנו על מקומו מחולפות על כי האם דבוקות זו בזו כן אס כל בית ישראל
בחלכות אחת וראש אחד להם תתחלק אז השפע לכולם באמצעות החלך המקבל השפע בראשונה :
(ג) כעל חרמון : כמו העל היורד חסר חרמון על הררי ציון הכנענים חמנו כן בזה השפע באמצעות
החלך ליתר העם : כי הם בציון לזם ה' את הברכה והחיים עד העולם ר' בציון בזה השפע
ותחל ראשונה על החלך החלך בה וחמנו יושפע על בני העם ולכן עור הרבה שיהיו לאחיים :
קלד (א) העומדים וכו' : להלל את ה' בכה"מ : (ב) שאו : הרימו ידכם לה' בקדושה לברך
אותו כי בן דוד המנצחם להרים ידכם למעלה : (ג) יברכו וגו' : שם המקרא יברכו
ה' עומס וכו' מליון ר' אס תברכו את ה' אלו גם הוא יברך אתכם מליון כי חסם כשפעם כל
הברכות והטובות כי הוא מקור' : בראת השמיים :

יום כח קלה א הללויה הללו את שם יהוה
הללו עבדי יהוה :
ב שעומדים בבית יהוה בחצרות בית
אלהינו : ג הללויה כי טוב יהוה זמרו
לשמו כי נעים : ד כי יעקב בחר לו יהוה
ישראל לסגלתו : ה כי אני ידעתי כי גדול
יהוה וארונינו מכל אלהים : ו כל אשר
חפץ יהוה עשה בשמים ובארץ בימים
וכד תהומות : ז מעלה נשאים מקצה
הארץ ברכים למטר עשה מוצא רוח
מאוצרותיו : ח שהכה בכורי מצרים
מאדם עד בהמה : ט שדה אתות
ומופתים בתוככי מצרים בפרעה ובכל

מצודת דוד מצודת ציון עבדי

קלה (א) הללויה הללו וכו' : שם המקרא
כאלו אמר הללו יה ומי יכלל ואמר הללו
עבדי ה' אתם הללו את שם ה' אבל להרשע
אמר אלמים הם לך לספר חוקי : (ב)
שעומדים וכו' : להפעלל בה' לה' : (ד) בחר לו
יהוה : ה' בחר לעמנו את יעקב לסגלתו
לביית לו כאשר נחמו : (ה) כי אני ידעתי
וכו' : לכן אני מעורר לבות בני אדם להללו
ואדונינו : מושב על הלת גדול לומר ואדונינו גדול מכל אלמים הם מלאכי מעלה : (ו) חקום
האור' ר' כאשר כמה נראים למראה העין שם בשפולי הרקיע בקים האורן אז מעלה אותם ברום
סרקיע אל המקום אשר ירצה להעמיד שם : ברכים : לעת בא המטר חנניך בברקים ואין
המטר הכבד חותם : מוציא : הוא מוציא את כחות חקום חוירו : (ח) שכה : הוא האל אשר
הכה בכורי הנשים והנחין בין עמם של בכור וכו' : (ט) בתוככי מצרים : ולא הללו כמכות ע'
ישאל

עבדיו: **י** שהכה גוים רבים והרג מלכים
עצומים: **י** לסיחון מלך האמרי ולעוג
מלך הבשן וכל ממלכות כנען:
יבנתן ארצם נחלה נחלה לישראל עמו:
יג יהוה שמך לעולם יהוה זכרה לדור
ודר: **יד** ביריין יהוה עמו ועל עבדיו
יתנחם: **טו** עצבי הגוים כסף וזהב מעשה
ידי אדם: **טז** פה להם ולא ידברו עינים
להם ולא יראו: **יז** אזנים להם ולא יאזינו
אף אין ישרוח בפיהם: **יח** כמוהם יהיו
עשיהם כל אשר בוטח בהם: **יט** בית
ישראל ברכו את יהוה בית אהרן
ברכו את יהוה: **כ** בית הלוי ברכו את

מצודת ציון

מצודת דוד

(יא) לסיחון את סיחון כמו הרגו לאכר
(ש"ב ה): (טו) עצבי כן יקרא העכו"ם כי
מעבד לב עובדים קורא חליו וחירו כעבד:
(יז) ואזינו עיניו שמיעם וכו' חזן חזן
לרוקע

חזן כן כמו עד עולם: זכרן כי הוא הוא
(יד) כי ירין: כי עוד יבא זמן אשר ירין ה' בין עמו
לנקום נקמתם מיד העכו"ם: יתנחם יתנחם
יחטבו חמטבה אחרת להטיב להם: (טו) עצבי בניו
הכל העכו"ם אשר העכו"ם עובדים להם
הלא היה חסדך ורחמך וחסדך מעשה ידי אדם
וחין מושב בם: (טז) פה להם ולא ידברו עיניו
לשם פה הם בניו הלא לא ידברו בו: (יז) חף חין
יש רוח חפילו רוח החיובי כבאמו חין כפיהם:
(יח) כמוהם יבקלה אחר שהחזינו בעושים
את העכו"ם יהיו כמו העכו"ם לכל ידברו וכו'
וכן יסיו כל הכותב בם: (יט) כדרכי על
הסביל חמטם ון העכו"ם התועים: בית אהרן
וכו' ר"ל כל חזק דברו לפי כח השגתו:

יהוה יראי יהוה ברכו את יהוה: **כא** ברוך
יהוה מציון שוכן ירושלים הללויה:

צום המזמר יש כ"ו פסוקים נגד ששה ועשרים דורות שכיב חביראת עולם עד שישאל קבלו חת
התורה וזן אותם הקב"ה בנסם בלא שום זכר מצות עיין ותראה מה סיו החסידים:

קלו **א** הודו ליהוה כי טוב כי לעולם חסדו:
ב הודו לאלהי האלהים כי
לעולם חסדו: **ג** הודו לארצי הארצים כי
לעולם חסדו: **ד** לעשה נפלאות גדולות
לבדו כי לעולם חסדו: **ה** לעשה
השמים בתבונה כי לעולם חסדו:
ו לרוקע הארץ על המים כי לעולם חסדו:
ז לעשה אורים גדולים כי לעולם חסדו:
ח את השמש לממשלת ביום כי לעולם
חסדו: **ט** את הירח וכוכבים לממשלות
בדליה כי לעולם חסדו: **י** למכה
מצרים בבכוריהם כי לעולם חסדו:

מצודת דוד

מצודת ציון

(כ) יראו ה' אלו הגוים: (כא) חזיון חסידים אור
שכינתו חזיון סוכן בירושלים: הללויה הללו את
יהוה כהכל לומר ברוך ה' חזיון וכו':
קלו (א) כי לעולם חסדו כי חסד ה' הוא דבר
המתקיים לעולם ולא כן חסדו של בשר ודם:
(ב) האלהים הם מלאכי מעלה: (ג) הארונים הם
שמיים וכסיליהם שם הארונים למשול בארץ
וב' הוא חזון עליהם ולכל אשר יחבון יעם:
(ד) לעושה יחבון על חלת ה' דו לומר
סודו לעושה נפלאות גדולות וכן כולם:
לכדו ואינו נרד לעזר מלאכי מעלה:
(ו) על חסידים וכו' וכו' כענין כי ענין חסידים
מעל לארץ: (ח) את כפיהם ר"ל כדורו
לעושה את השמים

למכה מצרים בבכוריהם כי לעולם חסדו: ר"ל כדורו לעושה את השמים

יא ויִצְאָה יִשְׂרָאֵל מִתּוֹכֶם כִּי לְעוֹלָם חֲסָדוֹ׃
יב בְּיַד הַזִּקְנָה וּבְזִרְעוֹ עֲנֻטוּיָהּ כִּי לְעוֹלָם
חֲסָדוֹ׃ יג לְגִזְרֵי סוּף לְגִזְרֵי כִּי לְעוֹלָם
חֲסָדוֹ׃ יד וְהֵעֵבִיר יִשְׂרָאֵל בְּתוֹכוֹ כִּי
לְעוֹלָם חֲסָדוֹ׃ טו וְנִעַר פְּרַעֲיָה וַחֲיִלוֹ בַּיָּם
סוּף כִּי לְעוֹלָם חֲסָדוֹ׃ טז לְמוֹדֵי עֲמוֹ
בְּמִדְבָּר כִּי לְעוֹלָם חֲסָדוֹ׃ יז לְמַכַּה מְלָכִים
גְּדוֹלִים כִּי לְעוֹלָם חֲסָדוֹ׃ יח וַיַּהֲרֹג מְלָכִים
אֲדִירִים כִּי לְעוֹלָם חֲסָדוֹ׃ יט דִּסְיַחֲוֹן מֶלֶךְ
הָאֱמֹרִי כִּי לְעוֹלָם חֲסָדוֹ׃ כ וְדַעוּג מֶלֶךְ
הַבְּשָׁן כִּי לְעוֹלָם חֲסָדוֹ׃ כא וְנִתַּן אֶרֶץ
לְנַחֲלָה כִּי לְעוֹלָם חֲסָדוֹ׃ כב נִחַלְתָּה לְיִשְׂרָאֵל
עֲבָדוֹ כִּי לְעוֹלָם חֲסָדוֹ׃ כג שָׁב שְׂפֵלְנוֹ זָכָר

מְצוּדַת צִיּוֹן
לְגִזְרֵי עֵינֵי כְרִיתֵי הַתּוֹרָה כִּמוֹ גִּזְרֵי הַיָּם
(י"א) וְיִצְאָה יִשְׂרָאֵל מִתּוֹכֶם כִּי לְעוֹלָם חֲסָדוֹ׃
(י"ב) בְּיַד הַזִּקְנָה וּבְזִרְעוֹ עֲנֻטוּיָהּ כִּי לְעוֹלָם חֲסָדוֹ׃
(י"ג) לְגִזְרֵי סוּף לְגִזְרֵי כִּי לְעוֹלָם חֲסָדוֹ׃
(י"ד) וְהֵעֵבִיר יִשְׂרָאֵל בְּתוֹכוֹ כִּי לְעוֹלָם חֲסָדוֹ׃
(ט"ו) וְנִעַר פְּרַעֲיָה וַחֲיִלוֹ בַּיָּם סוּף כִּי לְעוֹלָם חֲסָדוֹ׃
(ט"ז) לְמוֹדֵי עֲמוֹ בְּמִדְבָּר כִּי לְעוֹלָם חֲסָדוֹ׃
(י"ח) וַיַּהֲרֹג מְלָכִים גְּדוֹלִים כִּי לְעוֹלָם חֲסָדוֹ׃
(י"ט) דִּסְיַחֲוֹן מֶלֶךְ הָאֱמֹרִי כִּי לְעוֹלָם חֲסָדוֹ׃
(כ) וְדַעוּג מֶלֶךְ הַבְּשָׁן כִּי לְעוֹלָם חֲסָדוֹ׃
(כ"א) וְנִתַּן אֶרֶץ לְנַחֲלָה כִּי לְעוֹלָם חֲסָדוֹ׃
(כ"ב) נִחַלְתָּה לְיִשְׂרָאֵל עֲבָדוֹ כִּי לְעוֹלָם חֲסָדוֹ׃
(כ"ג) שָׁב שְׂפֵלְנוֹ זָכָר

לָנוּ כִּי לְעוֹלָם חֲסָדוֹ׃ כד וַיַּפְרֵקֵנוּ מִצָּרֵינוּ
כִּי לְעוֹלָם חֲסָדוֹ׃ כה נִתַּן לָחֶם לְכָל בָּשָׂר
כִּי לְעוֹלָם חֲסָדוֹ׃ כו הוֹדוּ לְאֵל הַשָּׁמַיִם כִּי
לְעוֹלָם חֲסָדוֹ׃

כאחר על חורבן הבית האלף כ"ג היה שאל מהם שיטתו הנוספים בשנים כמו על הדוכן וסע אחריו
סיפור כסיר את שיר ה' על ארחת נכר ורוח הקודש היה חמסס להם

קלו א על נהרות בבל שם ישבנו גם
בכינו בוכרנו את ציון׃ בעל
ערבים בתוכה תגינו כנורותינו׃ ג כי
שם שאלנו שובינו דברי שיר ותאללנו
שמחה שירו לנו משיר ציון׃ ד איה נשיר
את שיר יהודה על ארמת נבר׃ ה אם
אשכחך ירושלם תשכח ימיני׃ ו תרבק

מְצוּדַת דָּוִד
היינו בתלמידי הספרי' במצוי' נדמים ומלכותם
בעבודת כור׃ (כד) ויפסקו׃ סודו לאשר פרק
והוסיפה לנו חמישי׃ (כה) ויתן׃ סודו לנותן
לחם לכל הבדיות והאגיות על הכל׃ (כו) לאל
השמים׃ לאל הים ובשמים עליון על כל׃
קלו (א) על כהרות בבל׃ דוד יגש ברוח ה' ק'
אשר יגלה כ"ג את ישראל לכלל ואומר בלשון
הנוסחא אשר יקראו וישפירו את הקורא' אותם סדר'
ויאחרו הכה בכהותינו על כהרות בבל׃ טס ישבנו
ישבה הראויים לנו יסאמועס לאלו ונס בכינו על
כי זכרנו את ציון החורבה והאומות׃ (ג) על
ערבים׃ על אילני ערבים שכתל תלמי הסבורות
לפעליהם מן העין תוך ענפי האילנות ליען לא יראום
אחויב׃ (ג) כי טס׃ ר"ל עסם העלמותם
סיה כי טס שאלו הסבאים מאתנו לנגן על הסבורות
דברי טיך׃ ומתולליו׃ הסתכלים ומלעיגים׃
בנו שאלו דברי שחמה וחמה לנו שירו לנו קן
הטיף אשר שוררתם ציון׃ (ד) איה נשיר׃ ר"ל
אחרנו אז בלכנו איה נשיר את שיר ה' על ארחת
נכר שאינו מקום המקדש ולפי שכתבנו פן יכופו
אותנו לשקר לזם סעלמותם מן העין ואת
האחרים סודו׃ (ה) טס אשכחך׃ ידבר בלשון
בני הגולה יאחרים סם אשכחך׃ (ו) תדבק׃ סתוב

מְצוּדַת צִיּוֹן
לְגִזְרֵי עֵינֵי כְרִיתֵי הַתּוֹרָה כִּמוֹ גִּזְרֵי הַיָּם
(י"א) וְיִצְאָה יִשְׂרָאֵל מִתּוֹכֶם כִּי לְעוֹלָם חֲסָדוֹ׃
(י"ב) בְּיַד הַזִּקְנָה וּבְזִרְעוֹ עֲנֻטוּיָהּ כִּי לְעוֹלָם חֲסָדוֹ׃
(י"ג) לְגִזְרֵי סוּף לְגִזְרֵי כִּי לְעוֹלָם חֲסָדוֹ׃
(י"ד) וְהֵעֵבִיר יִשְׂרָאֵל בְּתוֹכוֹ כִּי לְעוֹלָם חֲסָדוֹ׃
(ט"ו) וְנִעַר פְּרַעֲיָה וַחֲיִלוֹ בַּיָּם סוּף כִּי לְעוֹלָם חֲסָדוֹ׃
(ט"ז) לְמוֹדֵי עֲמוֹ בְּמִדְבָּר כִּי לְעוֹלָם חֲסָדוֹ׃
(י"ח) וַיַּהֲרֹג מְלָכִים גְּדוֹלִים כִּי לְעוֹלָם חֲסָדוֹ׃
(י"ט) דִּסְיַחֲוֹן מֶלֶךְ הָאֱמֹרִי כִּי לְעוֹלָם חֲסָדוֹ׃
(כ) וְדַעוּג מֶלֶךְ הַבְּשָׁן כִּי לְעוֹלָם חֲסָדוֹ׃
(כ"א) וְנִתַּן אֶרֶץ לְנַחֲלָה כִּי לְעוֹלָם חֲסָדוֹ׃
(כ"ב) נִחַלְתָּה לְיִשְׂרָאֵל עֲבָדוֹ כִּי לְעוֹלָם חֲסָדוֹ׃
(כ"ג) שָׁב שְׂפֵלְנוֹ זָכָר

לְשׁוֹנֵי לְחָכִי אִם לֹא אֶזְכְּרֶיךָ אִם לֹא
אֶעֱלֶה אֶת יְרוּשָׁלַם עַל רֹאשׁ שְׂמֹחַתִּי׃
זָכַר יְהוָה לִבְנֵי אָדָם אֶת יוֹם יְרוּשָׁלַם
הָאֲמָרִים עָרוּ עָרוּ עַד הַיְסוּד בָּהּ׃ הַבַּת
בְּכָל הַשְׁדוּדָה אֲשֶׁרִי שִׁישָׁלֶם לָךְ אֶת
גְּמוּלָךְ שְׂגֻמֹת לָנוּ׃ ט אֲשֶׁרִי שִׁיאֲחֹז
וּנְפִץ אֶת עוֹדְלֶיךָ אֶל הַסַּלַע׃

שמים נוראים נתן להקצ'ם על חמד שעשה עמו וקיים הבטחתו ונתן לו המלוכה :

קלח א לְדָרוֹר אֹדְךָ בְּכָל לִבִּי נִגְדַר אֱלֹהִים
אֶזְמַרְךָ׃ ב אֶשְׁתַּחֲוֶה אֶל
הַיָּבֵל קְדֻשָׁה וְאוֹרָה אֶת שִׁמְךָ עַל
חֲסֻדְךָ וְעַל אֲמִתְךָ כִּי הִגְדַּרְתָּ עַל כָּל

מצודת ציון מצודת דוד שמך

כמו ערות יסוד (חזקוני ג) : (ח) בת צבל *
ערת צבל : סדרה * ח' סדרה וזל *
שמלת * לשעמים ואחר ל' גזול על תחילת
עשיות הרעה וכן ואם גזולים אתם עלי (יואל
ד) : (ט) ונשן * ענין השבירה עם ה'און
ובס' ור' כמו ונשן הכדים (שופטים ז) : עולליך *
גכר הקמים כמו עוללים ויוקקים (לעיל ח) *
תרהיבני

אשר בדרך להיות מדוד על ידי דרוש המדי * אשרי שילם *
לך חת נחולך הראוי לך כפי אשר נמלת לנו * (ט) אשרי שילם *
יאלוז בירו חת עולליך וירשם על פני סלע ויוקקים קנאת עם ה' *
קלה (ח) נגד אליהם * הם השופטים והכחמים כמו עד האלבים יבא דבר שיהיה (שמות כב) *
(ג) יבא חתה יעל שאתה מאמת אחרי הבטחתך לקבל שנים * כי הגדלת על כל שער אמרת
כי סלם כל שנות פאקוס ב"ה חורים על תרנית גדולתו והמורד בחלן גדול סלם חתה דתו להצית
ואין מועיט שט שיהי וזוהי חמד כי אתה הגדלת על כל שט שיש לו המורה על הגדולה והאשמים
את

שִׁמְךָ אֲמַרְתָּךְ׃ ג בְּיוֹם קָרָאתִי וְתַעֲנֵנִי
תִּרְהַבְנִי בְּנַפְשִׁי עוֹז׃ ד יוֹדֶךָ יְהוָה כָּל
מַלְכֵי אֶרֶץ כִּי שָׁמְעוּ אֲמִרֵי פִּיךָ׃ ח וַיִּשְׁירוּ
בְּדַרְכֵי יְהוָה כִּי גָדוֹל כְּבוֹד יְהוָה׃ ו כִּי
רָם יְהוָה וְשָׁפַל יִרְאֶה וּגְבוּהַ מִמְרַחֵק
יִירָע׃ ז אִם אֲלֹהֵי בְּקָרֵב צָרָה תַּחֲנִי עַל
אֵף אֵיבֵי תִשְׁלַח יָדְךָ וְתוֹשִׁיעֵנִי יְמִינְךָ׃
ח יְהוָה יִגְמֹר בְּעַדִּי יְהוָה חֲסֻדְךָ לְעוֹלָם
מַעֲשֵׂי יָדְךָ אֱלֹהֵי רָם׃

ז"ה נכבד מאלך ואין בכל החמשה ספרים וזמורו התיימר לאדם בדרכי הסם כמו זה המזמור וזמור
ונפלאות צלילת סולף : ואשרי לאדם האומר זה בכל יום :

קלט א לְמַנְצַח לְדָרוֹר מְזֻמֹּר יְהוָה
חֲקַרְתָּנִי וְתִרְעֵנִי בְּאֵתָה

מצודת דוד

את החוטף האור הכס על כלם הגדלת אמרתך
הבטחת לקבל שנים ועם כי חלך גדול אתה *
(ג) תרהיבני * מחזקני לשום בכפשי עזו ואמלות
להחזק בעבודתך * (ד) כי שמעו * כאשר שמעו
אחרי פיה שאתה חזקל שנים ואז יודוך * (ה)
וישירו * לא ישירו שיר שחוק ומשק כ"א ישירו
בדרכי ה' בהכבדת מדותיו : כי גדול וכו' *
וראוי אם כן לשיר בדרכיו : (ו) כי רם ה' *
לשקו : רבוב * עם כי מושבו ברכבי השמים מכל מקום מרחק יסר את החוטאים *
(ז) תחייני * ר"ל תלילני מהכרה : על אף חויבני * על כי צערס בהסם וחיותם לבלעני לזם
תשלח עליהם מכה ידך ותושיע לי בזימוך : (ח) ה' יגמור בעדני * כאשר סחל להנחות חסדך
כן יגמור בעדני ר"ל ישלים חסדו עלי לעולם * מעשי ידוך * סלם חני העשה ידוך כי אתה התלכתי
לזם אל תרף דרך חמני וחמור בי *
קלט (א) חקרתני * חקרת החטבות לכי ותדע אותם *
ז

עם שבוה רם האור ח"מ יראה את הספל וישגיח בו
קלח (ג) תרהיבני * ענין התחזקות כמו
ורבסם עמל ואון (לעיל ג) : (ו)
(יידע) * יסר כמו וידע בהסם אכשי סוכות
(שופטים ח) : (ח) יגמור : חל' גמר והסלמה *
בעדני * עלי : תרף * חל' רסיון *
נחתה

ידעת שבת יוקמי בנתה לרעי מרחוק :
ג ארחי ורבעי זרית וכל דרכי הסכנתה :
ד כי אין מלה בלשוני הן יהוה ידעת
בלה : ה אחר וקדם צרתני ותשת עלי
כפפת : ו פליאה פלאיה כי דעת ממני
גשגבה לא אוכל לה : ז אנה אלה
מרוחק ואנה מפניך אברח : ח אם אסק
שמים שם אתה ואציעה שאול הנך :
ט אשא בנפי שחר אשכנה באחריתים :
י גם שם ידך תנתני ותאחזני ימינך :

מצודת ציון מצודת דוד ואמר

קלם (ב) בנתה ה' בימי : לרעי : פניו
החשב כמו ורעיון לבו (קללת ב) :
(ג) אחי : דרכי : ורבעי : ענין רביע וסוף
הסבים לטוב כי ותכזב חתת בלעם (במדבר
כז) תרבונו ורבעת וקדו לו לא תרביע כלל
(יורקא יז) : זרית : ענין סבוב וסוף חל' זר
זכר (מזות כ) : הסכנת : ענין סכנה כמו
הסכן הסכנתי (במדבר כג) : (ד) מלה :
ותשת : ענין שחה : (ה) נתתי : חל' גורו וסבוב :
כמו ורף פלאי (שופטים יג) : חוקק :
איכל : חל' יכולת : (ז) אנה : לסימן : מרוחק
ענין כעס כמו חל' תכבד ברוחך (קללת ז) :
(ח) אסק : אעלה כמו ורסק דניאל חן נבוא
(דניאל ז) : ואציעה : חל' חטע והשכב :
כך : הכס חתה : (י) תנתני : ענין סכנה :
ישופני

ט ואמר אה חשד ישופני וליקה אוח
בעדני : י גם חשך לא יחשיך ממך
וליקה כיום יאיר כחשיכה באורה : יג כי
אתה קנית כליותי תסבני בבטן אמי :
יד אודה על בי נוראות נפליתי נפלאים
מעשיך ונפשי ידעת מאד : טו לא נבחר
עצמי ממך אשר עשיתי בסתר רקמתי
בתחתיות ארץ : טז גדמי ראו עיניך ועל
ספרך כלם יכתבו ימים צרו ולא יכלו אחד
בהם : יז ולי מה יקר ורעיקה אל מה עצמו

מצודת דוד מצודת ציון ראשונה

(יא) ואמר : ואם אומר אר חשבת סלילה
יחיד בעני וכו' אסתר : ולילה : אכל הלילה
כאיר בעדני ותראני כלילה כמו ביום : (יב)
גם חוקק : כי גם הסגור לא יחשיך דבר מהך
ואליר יאיר כלילה כיום : כחשכה כאורה
טוים הם לנולך זכ כוס ואין פחד בימיס : (יג)
אנה בראתם עם כי הם בחקוס היותר נאמר
קנית כליותי : הוא כליו קניוס הפס לך כי
אנה בראתם עם כי הם בחקוס היותר נאמר
בגוף ואין ח"כ נאמר מהך כל דבר : תסוככי
עודי בבטלתי בחקוס חושך סככת אותי חושך
ועוד ואין ח"כ יחשך חוק כל חושך : (יד)
על כי נוראות נפליתי : על אשר עלילות
נוראות נפליתי : חל' מלאי יציתי חת' בעלילי
נוראות ונוראות : נפלאים מעשיך : מעשיך
הם המוכסים לא ידעתו סאחכי נכפי הוא חשלת
ויודעת חמוד דברי' מוכסים עכ"ו פלאי מעשיך
איכנה וודעת : (טו) לא נבחר עצמי חוק : לא נעלם חוק עזמותי וכו' ותבונתי בשרי חוק נבחר
בסתר בזית כרמס ונרקתני בתחתיות חלון ר"ל בחקוס הסבל בחדר התחתון שבהשי חלון : (טז)
בלתי : בעור בייתי בולם חמד בלא חזק חייבים ולא נעלם עניין זרתי : הכה אז רחוק חומס
עיניך : בולם יכתבו : כל החקוקים בולם ידועים לך כאלהכתובים לכפר בלתי : זמית יולדו
אף כי יכין בימים אשר יוצרו לאי : ולו אחד בהם : כי לכפרו אחד הוא בכל אלה כי חון
לכפרו הפחד חס כבר נעשה : חל' חון בכל אהר : (יז) ולי מה יקר : חס חמוד יקר

ראשיהם: יאספרם מחול ירבון הקצתי
ועודי עמד: יאם תקטול אלוה רשע
ואנשי דמים סורו מני: כאשר יומרוך
למומה נשוא לשוא עריך: כא הלא
משנאיך יהוה אשנא ובתקוממך
אתקוטט: כב תכלית שנאה שנאתים
לאויבים היו לי: כג חקרני אל ודע לבבי
בחנני ודע שרעפי: כד וראה אס דרך
עוצב ב ונחני בדרך עולם:

ז"ה חובר דוד על המלצני' בטרעות על דואג שה' ראש לכל הקורני' לכן היה חובר יס"ר סאלבים
מן השמים יבא ויפיל ברק עליו עד שיאז מן עולם ותפלה זו יאמר כל יחיד ויחיד שיש לו מלשינים:

מצודת ציון

ענין רבוי כמו עמנו לי אלהותיו (יהוה עו):
(יע) אס תקטול: אסר תהרוג: (כ) יומרוך:
ענין רחמות וכן את ה' האהבת (דברים כו)
ובאס היר"ד בחקוס הול"ף וכן ובכבוד תתימרו
(ישעיה סא) לתויה' ענין דבר תועבה ומעשה
רעה וכן וזה הול' (ויקרא כ): כסוף ענין
הרמה: עירך: שגאוף כמו ויהי ערך (שא
כא): כג) בחנני ענין חקירה הול' כגורף
הכחון כסף לחקור הטובה הול': שרעפי ענין
מחשבה כמו ברב שרעפי בקרבי (לעיל כד):
(כד) ונחני כהגני: בדרך עולם: היותה
בקרא כן כמו ככה אנכי הולך בדרך כל הארץ
(ת"א ב) וכמו כי הולך האדם אל בית עולמו
(קהלת א):

מצודת דוד

לפני מחשבותיך ומה מאוד עצמו ורבן ראשי
הכרבים וכללותיהם: (יה) אסכרם: א"ד
אסכרם ובהם רבים חתול הים ואף אס פייתי
כל הימים ביקוה חבלי סיגה ואפילו בעודי
צעולם אסיה אני עורך צמיס ולא אטרד
בעדרות חנושיה עכ"ל א"ל לשכרם: (יע) אס
תקטול: ר"ל אס אהנס סכל גלויות לך ועל
כל זה ירשיעו הרשעים לזאת כחן הדבר אשר
תקטול את הרשע ואנשי שופכי דמים אשר
מחשתי אותם לאהרן להם סורו מחי ולא תרבה
לצבת עוהם: (כ) אסר יומרוך לתויהם:
הם מרוממים אהרן לזען עשות את הוזה ר"ל
שארומים הנה הם ה' ואין זה כבודו להענית
צעולם השכל וכל עמם כובת מחשבתם לעשות
את הוזה: כסוף לשוא עירך: אתה מנושא

ומרום כפי שגאוף לזען עשות את השוא והוא
בדרך סאלבים: (כא) כסוף: השגיוה' ענותיך בעיני הכרובים דבני רע כאלה: ובתקוממך
בהשגים הרשעים האלה הקמים עליך להכחיש את הסגהם: אעשה עמהם חריבה
וקטעה: (כב) תכלית גמלה: ר"ל סוף הסגה אין למעלה היותה: לאויבים: נחמד בעיני
כאן הול' אויבי ונבקשי רעתי עם כי לא עשו לו מחוה רע: (כג) יידע: עד שתרע מחשבות
לדבי: בחנני וכו': ככל הדבר בח"ם: (כד) אס: אס המחשבות דורכים בדרך
המרוי ומענידי לחקוס: ונחני: ר"ל אס כן הול'
היותה משמעת ע"ד

יום כמ קמ א למנצח מזמור לדוד: כחלצני
יהוה מארם רע מאיש
חמסים הנצרני: ג אשר חשבו רעות
בלב כל יום יגורו מלקחות: ד שגנו
לשונם כמו נחש המת עכשוי תחת
שפתים סלה: ה שמרני יהוה מידי
רשע מאיש חמסים הנצרני אשר
חשבו לדחות פעמי: ו טמנו גאים פח
לי וחבלים פרשו רשת ליה מענד
מקשים שתו לי סלה: ז אמרת לי יהוה
אלי אתה האזינה יהוה קול תחנוני:
ח יהוה ארני עוז ישועתי סבותה לראשי

מצודת דוד

קמ (ב) חלצני רע: מיד ארם רע: חמסים
חמסים: חמסי עושה חמסים: (ג)
יגורו: יאספו עלי מלחמות: [ד] שגנו
לשונם: מדרו לשונם וכינו אותם לדבר לה'
כמו נחש שחמד לטורו כסוף לכסוף: חמת
עכשוי: ארם של עכשוי יס לעולם תחת שפתיהם
רובע לומר חין פוסקין מלדבר לה"ר: (ה)
אשר חשבו: חמסים מחשבות להיות רגלי
נחמס נחמי אל דמי לברוח מפני שאלו: (ו)
עמנו: העמנו עלי כרשת לכל אסיה נחמר
ואלכד כס: וחנני: גס חבלי הפח
העשויים לסגור פי כספ גס אותם העמנו לכל
רשת ליד מעגל: בהקוס מעגל ואסויו פרוו כרשת
למען אסול כס וכמ"ס והוא את מקומו אשר
תסיה רגלי עם (ש"א כג): סמו לי סלה: רובע
לומר חבלי הפסוק חף אס לל' הול' וכו' בראשית
חזרו טוב לארוב: (ז) חמרת: לזכר חמתי
בחפילה הלא מעולם אתה אלי וחזקי באזינה
העולם סכות על ראשי בעת בחו עלי ככלי נקמ

מצודת ציון

קמ (ב) חלצני: ענין הול' וסלבים: [ג]
יגורו: ענין אסיה כמו יגורו בחריבו
(חכוק א): (ד) שגנו: מדרו: חמת: ארם
כמו חמת זוחלי עפר (דברים לב): עכשוי: הול'
מין פתן ונחש: (ה) פעמי: רגלי על עם
שועקים כהם כמו פעמי דלים: (ישעיה ו):
(ו) וחנני: חוסרי כסח: ליד: לחקוס:
מעגל: שכי' לו ומסילה כמו יאמני בעמעגלי דק
(לעיל כג): סמו: סמו: (ח) סכותה: הלי
סלה

עֲצִמְנוּ לְפִי שְׂאוּד׃ הִי אֱלֹהֵי יְהוָה אֲדֹנָי
עֵינַי בְּכַה חֲסִיתִי אֶתְעַרְנֶפְשִׁי׃ ט שְׁמֵרְנִי
מִדֵּי פַח יִקְשׁוּ לִי וּמוֹקְשׁוֹת פְּעָלֵי אֹן׃
י פָּלוּ בְּמִכְמָרֵי רִשְׁעִים יַחַד אֲנֹכִי עַד
אֶעְבֹּר׃

תפלה נוראה ונפלאה כשביה במערה וברת כנף המעיל וכן הים אומר אלה חכמה נאלה חכמה אין לי אלה ללעוק אליך

קמב א מִשְׁבִּיל לְדוֹד בְּהִיּוֹתוֹ בַּמַּעְרָה
תְּפִלָּה׃ ב קוֹלִי אֵל יְהוָה
אֲזַעַק קוֹלִי אֵל יְהוָה אֶתְחַנֵּן׃ ג אֲשַׁפֵּה
לְפָנָיו שִׁיחֵי צָרָתִי לְפָנָיו אֲנִי׃
ד בְּהִתְעַטֵּף עָלַי רוּחִי וְאַתָּה יְרַעַת
נְתִיבָתִי בְּאַרְחֵזוֹ אֶהְלֶךְ טָמְנוּ פַחֲלִי׃

מצודת ציון מצודת דוד הבט

יפנה כליותי (איוכ יז) וכן דוד מתקרא לכפול בשמות נדרסים כמו אמות עפר (דניאל יב) [ח] תער ענין שפיה וסרקת כמו ותער כרה (בראשית כד) : (י) במחורו ענינו פח ורשת כמו ויחטפוהו במחורו (תנחומי א) : קמב (ב) שיח ענין ספור התלחות : (ד) בפתע : כשהוא ברה הוא מעולה וכזוף וכאלו מעוטף קת הנוק בקתו ורוחו בקרב גם הוא כאלו תתעטף : נתפתי ענין שגיל

התקרא עד חכמי אעבור ר"ל הם יפלו פחה ערס אשר אעבור חכי במקום הפח וכשאעבור חכי לא יפני עדי הפח כרום כי הם יהיו לכבדים גם ואחר בדרך חסל ון לכירת העוף : קמב (א) בסיותו במערה : כשברת כנף שאלו והו התפלל התפלל הבה : (ב) קולי : בקולי אזעק לה : (ג) אשפור : ר"ל ארבה לספר התלחות הבה עלי : (ד) בפתע : בעת שתשטף רוחי בעבר רוב הצרות ואתם הלא ידעת דתפתי אשר אלך ביתם הלא כי לא חלך לעשות למי חסד ויאוטם רע ועל"ו באורך זה אשר חלך כפוף ונע ענין עלי כפי ללכדתי עם כי לא

ה הַבֵּשׂ יִמִּין וְרֵאָה וְאִין לִי מְכִיר אֲבִד
מָנוּס מִמֶּנִּי אִין דּוֹרֵשׁ לְנַפְשִׁי׃ ו זַעֲקָתִי
אֱלֹהֵי יְהוָה אֶמְרָתִי אַתָּה מִחֲסֵי חֲלָקִי
בְּאַרְץ הַחַיִּים׃ ז הַקְּשִׁיבָה אֶל רִנָּתִי כִּי
דְלוּתִי מְאוּדָה הִצִּילֵנִי מִרְדְּפֵי כִּי אֲמַצּוּ
מִמֶּנִּי׃ ח הוֹצִיאָה מִמִּסְגַּר נַפְשִׁי לְהוֹדוֹת
אֶת שִׁמְךָ בִּי יִבְתִּירוּ צְדִיקִים כִּי תִגְמוּד
עָלַי׃

קמא א מִזְמוֹר לְדוֹד יְהוָה שָׁמַע תְּפִלָּתִי
הָאֲזִינָה אֶל תְּהַנּוּנֵי
בְּאֲמַנְתְּךָ עֵנִי בְּצַדִּיקְתָּה׃ ב וְאַל תִּבּוֹא
בְּמִשְׁפַּט אֶת עַבְדְּךָ כִּי לֹא יִצְדַּק לְפָנֶיךָ
כָּל חַי׃ ג כִּי רָרַף אֹיִב נַפְשִׁי רַבָּא לְאַרְצִי

מצודת דוד מצודת ציון חית

הכתי להרע להם : (א) הבט : כשאני ימין וז מאל ורואה חכמי אם יש לי מכיר אבל אין לי חכמי לחשות עלי להרע טוב לפני שאל : חכמי מנוס : אין לי למי לרום לעזרה : (ו) בחרן החיים : ר"ל לא אמות בידי שאל ות הים חלקי מיופני בחרן החיים בזה העולם : (ז) כי דלותי נעשיתי דל ותוכנע : כי אילנו חמתי : ואין בי

כח לעמוד נגדם אם לא תילני אתם : (ח) הוציאה מחשברי : מחקום מחננאי חלני עמו ונסגר צם : להורות : לענין אורה שחך : כי יכתירו וכו' : כאשר תנחול עלי טוב אז הצדיקים יתפללו וישירו אותי עטרה לראשם אבל עתה ערדי מעולה וברך מי יפנה אלי ומי יחשוב אותי : קמב (א) באחיותי : לחית ולחון בעתה עלי : ענני בצדקתך : אם אין בידי זכות ענני בצדקתך : (ב) במשע : לעשות עמדי כפי בחול ידי : כי לא ידק : אם תשלים כפי בחול אין מי בעולם שיסיס צדיק לפניך לזאת הפעם את המשפט ועשה צדקת : (ג) כי רדף : ר"ל והנס תפילתי הלא על אשר רדף חויב כשירדתי וכו' : קת חיי להוריסם לחון : משינני בחויב הוסיב

חִיתִי הוֹשִׁיבֵנִי בְּמַחְשָׁכִים כְּמַתִּי עוֹלָם :
וְתַתְּעַמֵּף עָלַי רוּחִי בְּתוֹכִי יִשְׁתּוּמֵם
לִבִּי : ה' זָכַרְתִּי יָמִים מִקֶּדֶם הִגִּיתִי בְּכָל
פְּעֻלָּה בְּמַעֲשֵׂה יָדַי אֲשׁוּחָח : וּפְרִשְׁתִּי
יְדַי אֵלַי וְנַפְשִׁי בְּאָרֶץ עֵיפָה לָּהּ סֵלָה :
מֵהָרַע נִנְיִי יְהוָה כְּלָתָהּ רוּחִי אֶל תִּסְתַּר
פְּנֵיהָ מִמֶּנִּי וְנִמְשַׁלְתִּי עִם יַרְדֵּי בּוֹר :
ה' הִשְׁמִיעַנִי בְּבִקּוֹר חֲסֵדָהּ כִּי בָהּ בִּטַחְתִּי
הוֹדִיעַנִי דְרָהּ זֶו אֱלֹהֵי בִי אֱלֹהֵי נַפְשָׁתִי
נַפְשִׁי : ה' הִצִּילֵנִי מֵאִיבֵי יְהוָה אֱלֹהֵי הַכְּסִיתִי
לְמַדְנִי לַעֲשׂוֹת רְצוֹנָהּ כִּי אֶתָּה אֱלֹהֵי
רוּחָה טוֹבָה תִּנְחַנֵּנִי בְּאָרֶץ מִישׁוֹר :

מצודת ציון

מצודת דוד

למען

(בראשית ז) : (ד) ישתומם * ענין תמוהן
והשתק כמו ואשכ ובר' המוסיף בתוכו (יחזקאל
ג) * סתומי * ענין החסד כמו וסנין לבי
לעיל (ט) * חלום * חל' שיהם ודבור : (י)
עיפה * לפי שהעוף הוא נחל לחים לזה חלף ל'
עיפה בדרך חלף על הארץ והוא טוף ירד עם
כחש : (י) רוח * ענין רגון כמו סנין נתן
ברוח (ישעי' לז) : תחית
(ז) כלתה ר' חיי לנרול התאום כמעט כלתה רוחי רן סוף ויאלם לה * ונמלתה * ר"ל כי כאשר
חסד ענין חסד נמשל לזרבי בור : (ח) בנוקר * ר"ל בהכנסה בצריות רב : דבר זו חלק *
בדבר חלק חלק בה להכלל חיי האויב * כשאתי בפני * חיי נוסח בפני להעלה להסעל כך ולבטוח
עליו * (ט) חלק כסיתי * לא בלתי רובי לפני חסד כי הוא תמונת חסד וזה כסיתי וכולם
לכלית חלק בלבד : (י) למדני * חן בלתי לעשות וליכר כי חסד חלפי וליכר לבטות לפני חלק *
רוח טיב * ר"ל טובת חסד בחרן הארץ ר"ל חלף בענין כמו סנין בחרן כחוקים טר
שאינו כחל :

א לִמְעַן שִׁמְךָ יְהוָה תִּחְיֶנִּי בְּצַדִּיקְתֶּךָ
תוֹצִיא מְצָרָה נַפְשִׁי : י וְבַחֲסֵדְךָ תִּצְמִית
אִיבֵי וְהֶאֱבַדְתָּ כָּל צַרֵּי נַפְשִׁי כִּי אֲנִי
עַבְדֶּךָ :

זה חיבר דוד כאשר נחל כל כעלמותו נתן שם לסיק'ס העזר לו עד כה ורשם ושלל ויגדים בעתה

קמו א לְדוֹד בְּרוּךְ יְהוָה צוּרֵי הַמַּלְמֵד
יְדֵי לִקְרֹב אֲצַבְעוֹתַי
לְמַדְחָמָה : ב חֲסָדֵי וּמְצוּדֹתַי מִשֹּׁנְבֵי
וּמִפְלִמֵי לִי מְנִינֵי וְכֹחַ חֲסִיתִי הִרְדֵּד עָמִי
תַּחְתָּי : ג יְהוָה מָה אֲדָם וְיִתְדָעוּ בֵּן
אֲנוּשׁ וְיִתְהַשְׁבְּהוּ : ד אֲדָם לֵהֲבַל דָּמָה
יְמָיו כִּצְלַע עוֹבֵר : ה יְהוָה הֵט שָׁמִיךְ

מצודת דוד

מצודת ציון

וחרד

(יא) למען שמי * למען יקודם ויגדל שמי *
בצדקת חף אל פין בידי וכות מ"ח בצדקת
תוליה בפני חסד : (יב) כי חיי עבדך * ועל
כארון נקום נקמת עבדו חיי סקיים עליו :
קמו (א) האלמד ידיו כל הנחמן חלפי עולם
בתחמה לא בזה ככס ידיו כי הוא
התלמד יד לתחמה * חכמותיו * ככל הדבר
במ"ט * (ב) חסדי * הוא כעובד עמדי חסד
והוא לי להבאר חוק והוא דמנין ויפליט יחזיל
חתי ולתוסבת ביאור חמר לי : הניני * הוא לי
חמס כענין : סרוד * השוע עמי לביות חלע
תחתי וככענן לי ועל המסכת בית שאלו יאמר
סכיו חבני עמו וכו' לי לקייס ואחר זה כעלו בידם ומל בסס : (ג) ח' ח' אדם ותדעיה חסד ח'
בזה חמס חלרס ח' חלרס חכבני ויחמס ח' ח' חלרס חמס ח' ח' חלרס ח' ח' חלרס ח' ח' חלרס ח' ח'
הוא חומס ח'
עומה ח'
כל כענן ח'
כשחל כענן ח'

ותרד געבהרים ויעשנו : ז ברוק ברק
ותפיצם שלח חצקה ותהמם : י שלח
ידך ממרום פצני והצילני ממים רבים
מיד בני נכר : ח אשר פיהם דבר שוא
וימינם ימין שקר : ט אלהים שיר חדש
אשירה לך בנגבל עשור אומרה לך :
יהנותן תשועה למלכים הפוצה את דוה
עברו מחרב רעה : יא פצני והצילני מיה
בני נכר אשר פיהם דבר שוא וימינם
ימין שקר : יב אשר בנינו כנמטעים
מגדלים בנעוריהם בנותינו כזויות

מצודת ציון מצודת דוד מחוטבות

[1] ברוק ברק ר"ל שלח את הכרוק ותפיצם
ענין ספור ותהוים מל' מוחסם: (ז) פלני
ענין פתיחה כמו פתיח מי (טופטים יב) :
ור"ל כתח אומי תן המאמר והסכסם :
מחוטבות
הס העכו"ס אשר קמו עליו : (ח) אשר פיהם * על אשר פיהם ידבר שוא וכה יתיסם הוא מיומן
לעשות שקר ולא גברו לאמונה ולא כן חני ולזה הילוני חידם : (ט) אשר לך כשאלל חידם *
בכל עשור * תחסר הוי"ו והשפטו בכלל ועטור * והוא סס כלי נכון בת עשרה יתרים : (י)
הנותן * אהה הוא הנותן תיועה לחלבים כי עם כל חזק היללים לריכסיהם הנה לתשועת
הסוכה את דוד * עם כי דוד עממו אחר עכ"ל * אחר כהאר הדבר וכן ושלח ה' וכו' ואת שמואל
(ס"א יב) ולא אחר וחותי עם כי שמואל עממו אחר * מחרב רעה * הוא חרב שאל הקרויה
רעה על כל לא חסך מלרדוף אחריו כי היה בטוח מדוד לא ישלח בו יד כי חשיה ה' הוא : (יא)
פלני * כמו שפיתותי חחרב שאל כן פלני מיד בני נכר * אשר דוננים שוא ועושים שקר ולא
כן חני : (יב) אשר בנינו * ר"ל רחמים אנו להללה על אשר בנינו הנה כנטיעי האילנות
גאים ומרוקים חומם בעריהם * מנדלים כנעוריהם * כי כן הםה הנורלי בריות חסע מיחי
כעוריהם וכה"ס חנוך לבער וכו' גם כי יזקין לא יסיר חמסה (משלי כב) : גנותינו כזויות * כמו
היות הכנין העשויות מחלבים מחוטבות ביושר רב עד אשר ידמו לאנן אלהת והמה דמות תננית
אשני

מחטבות תבנית היכל : יג מזוינו מלאים
מפיקים מזן אל זן צאונו כי צאנו מאליפות
מרבבות בחוצותינו : יד לאפינו מסבדים
אין פרץ ואין יוצאת ואין צוחה
ברחובותינו : טו אשרי העם שכבה לו
אשרי העם שיהוה אלהיו :

כל האומר זה חס מור ב"ס בכל יום בכל כוונתו מובטח לו שהוא בן עוסי' ולגורל הסתלה חסרו
באל"ף בית :

יום ל קמה א תהלה לרוד ארוממה אוהי
המלך ואברכה
שמה לעולם ועד : ב בכל יום אברכה
ואהלה שמה לעולם ועד : ג גרוד יהוה

מצודת דוד מצודת ציון ומרולל

אבני בנין סיכל חלך 'המה מחוטבות חלך ור"ל
כמו זויות האלה נחלים יפה מבלי מקוסמעוקס
כן בנותינו לא נחלא כהן דבר יעוקס ושום
נרוד עבירה ופרישות: (יג) מזוינו * הדוד לת
התבואה בחלמנו' סחד וכסיה רבה נתחללים
בסחוינו' ולזה אחר מזוינו חלל' וכו' ר"ל בעבר'
זה רחמים אנו להיות זויות מדרי התבואה
מלאים מתבואה עד אשר יולאו והס לפרנסם
השעת האסיף חזון שנה זו עד שעת אסיף חזון
שנה שאחרים ולא יחסר כל ימות הסנה : אכנו
חלופיות * סלאן יתרבו בחילותינו לאלפים
ולרבבותי' (יד) חלופינו הסובלים הסורים שלנו
יהיו בעלי סבל עשונות השא כבד ר"ל יהיו שמיים ובעלי כסר וכאלו יחסב עליהם לחסא : חין סרן
לא יבוא פרה לא בנו ולא בבחנתנו : ואין יוצאת * לא יסא כסס חסס יוצאת כסני : ואין יחסי *
לא יסא כשעט ברחובותינו קול זוחה בעבור בהלה ומחד מה כי לא תהיה בנו : (טו) אשרי הים *
חטבת העם סך הדבה טובה יש בידו ומשוכח העם סה' הוא חליו אשר בידו להשפיע טובה מרובק
בנמול חמעה כי ידו לא תקיר :

קמה (א) תהלה לרוד * לפי שבהחזור הזה חין גה שום טאלה ובקשה כ"א סחיה המקוס לזם
אמר תהלה לרוד כי חין בה כ"א חלסה ושבת : ארוחך * אקסר ומוחך : [ב] בכל יוסס
ר"ל לפי הדאוי בכל יום : החמודע :

ומרולל

וּמְהִלֵּל מְאֹד וּלְגִדְלָתוֹ אֵינִי חֹקֵר : י דָּוִד
 לְדָוִד יִשְׁבַּח מַעֲשֵׂיהָ וּגְבוּרֹתֶיהָ יִגִּידוּ :
 ה הַדָּר בְּבוֹד הַהֹרֶה וּדְבַרִּי נִפְלְאָתֶיהָ
 אֲשִׁיחֶהָ : ו יַעֲזֹזוּ נֹרְאֹתֶיהָ יֹאמְרוּ וּגִדְלָתָהּ
 וּגְדֻלַּתָּהּ : ז אֶסְפְּרָנָהּ : ח זָכַר רַב טוֹבָהּ יִבְיַעוּ
 וּצְדָקָתָהּ יִרְנְנוּ : ט חֲנוּן וְרַחוּם יְהוָה אֲרֹךְ
 אַפְּסִים וּגְדֹלֵכִי וּגְדַל חֶסֶד : י טוֹב יְהוָה לְכָל
 וְרַחֲמָיו עַל כָּל מַעֲשָׂיו : י יוֹדוּהָ יְהוָה כָּל
 מַעֲשֵׂיהָ וְחִסְדֵיהָ יִבְרַכּוּבָהּ : יא בְּבוֹד
 מַלְכוּתָהּ יֹאמְרוּ וּגְבוּרַתָּהּ יִדְבְּרוּ : יב
 לְהוֹדִיעַ לְבָנֵי הָאָדָם גְּבוּרֹתָיו וּבְבוֹד
 הַדָּר מַלְכוּתוֹ : יג מַלְכוּתָהּ מַלְכוּת כָּל
 עוֹלָמִים וּמִמְשַׁלְתָּהּ בְּכָל דָּוִד וְדָוִד : יד
 סוּמָה יְהוָה לְכָל הַנוֹפְלִים וְזוֹקֵף לְכָל

מצודת ציון
 קמה (ה) אשיתה * מל' שמה ורבור : [ו] *
 ועז ז * מל' עז וחוקק * (ז) יביעו *
 ידברו כמו יום ליום יביע אומר (לעיל ט) :
 חתריך * ונגרותיך יביעו * ככל הדבר ש"ה *
 וקוף
 (ו) ועזות וכו' ר"ל כמו שא"י אספר גדולתך כן
 פולס יאמר חזק מעשיך סגוראים : (ז) רב עוצר * מצבית עוצר * ודקתך * זכרון דקתך
 ורכני * (ח) חנין * כותן וחתנת חסד : חרך אפיס * אינו מחזר לבעוס * וגדל חסד * עוצל חסדים
 גדולים : (ט) לכל * לרעים ולטובים : על כל מעשיו * על כל הבריות שבעולם * (י) כל
 מעשיו * ר"ל הכל מעשה ה' בה לו סודים וסגת : יברוכים * יבוכו חותך * (יב) להודיע *
 טומת דבורס יביא כדי לרמס לבני אדם גבורות ה' וכו' : [יג] כל עלוהים * על כל העולמות
 בכל דור ודור * מחלחלן עומדת בכל ימי סגורות : (יד) * לכל יביעו עדי און :

הַכְּפוּפִים : טו עֵינֵי כָל אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל וְאַתָּה
 נוֹתַן לָהֶם אֶת אֲכָלָם בְּעֵתוֹ : טז פֹּתַח
 אֶת יְרֵךְ וּמִשְׁבִּיעַ לְכָל חֵירָצוֹן : יז צְדִיק
 יְהוָה בְּכָל דְּרָכָיו וְחִסִּיר בְּכָל מַעֲשָׂיו :
 יח קְרוֹב יְהוָה לְכָל קוֹרְאָיו לְכָל אֲשֶׁר
 יִקְרָאָהוּ בְּאֵמֶת : יט רְצוֹן יִרְאֵיו יַעֲשֶׂה
 וְאֵת שְׁוֹעֵתָם יִשְׁמַע וְיוֹשִׁיעֵם : כ שׁוֹמֵר
 יְהוָה אֶת כָּל אֲהַבָיו וְאֵת כָּל הַרְשָׁעִים
 יִשְׁמִיר : כא תְּהַלֵּל יְהוָה יִדְבַּר פִּי וּיְבַרֵךְ
 כָּל בְּשָׂר שֵׁם קִדְשׁוֹ לְעוֹלָם וָעֶד :

ז"ה מעורר לאדם לעשות תשובה ומעשים טובים בחיים * חיותו בעוד שיש נשמתו בו ואל יבטח בבחי
 אדם שמיים יבולים להודיע לעולם כי בשעת פתאום תלא רוחו חתנו לכך מן הראוי לבעות בהקב"ה
 שיהיה לקיים מה שרואה לעשות :

קמו א הִלְלוּ יְהוָה הַלְלֵי נַפְשֵׁי אֶת יְהוָה :
 ב אֲהַלְלֶה יְהוָה בְּחַיִּי

מצודת דוד * לכל הכפופים * ילאשר כבר כפשו קומתם עדי ארץ *
 (טו) חלוק ישברו * למלאות די החסורים *
 בעתו * לכל אחד בעת הכריז לו * (טז) פותח
 אתה פותח את ירך * ומשביע לכל מי למי רכוכו
 ותארתו : (יז) צדיק * נותן לדקק למי חלוק
 לו זכיות : (יח) באמת * רואה לומר בלב שיהי
 פיו ולבו שונים ולא יכתב הלב מחמת פיו : (כא) ויצרך כל בשר * ר"ל גם כל בשר יברכו וכו'
 כחוני *
קמו (ה) הללוים * אתם כולכם הללו את ים וגם אתה נפשי הללי את ה' : (ב) אהללה
 בפה * בקיי * בעוד חני קיי * אומרם * בכלי נגון * בעוד חני בקיומי
 חליו

אזמרה לאלהי בעוהי : ג אל תבטחו
בגדריבים בבן ארם שאין לו תשועה :
ה תצא רוחו ישב לאדמתו ביום ההוא
אברו עשתונותיו : ה אשרי שאל יעקב
בעזרו שברו עליהו אלהיו : ו עשה
שמים וארץ את היסודות כל אשר בם
השמר אמת לעולם : ז עשה משפט
לעשוקים נתן לחם לרעבים יהוה מתיר
אסורים : ח יהוה פוקח עורים יהוה זיקק
כפופים יהוה אהב צדיקים : ט יהוה שמר
את גרים יתום ואלמנה יעודר ודרך
רשעים יעות : י ימלוד יהוה לעולם

מצודת ציון

קמו (ד) עשתונותיו מחשבותיו כמו
יתעשת האלים לנו (יונה א) : (ב)
שברו תקותו (ו) לעשוקים לנגזלים :
(ח) פוקח עיניו פתיחה כמו לפקוח עינים
עורות (ישעיה ח"ב) : (ט) יעודר עיני
רוחמות וחזק כמו ואחזקו קמו וכתעודר
(לעיל ב) : יעות : מל' עוות ועקום
כאוס

לעשוקים לקחת נקמתם מיד עושקיהם : חתיר
חפשי : (ח) זוקף כפופים האנשים הכפופים לארץ בשלל החיב המקום ב"ב זוקף אותם לעמוד
זוקף ברום המעלה : (ט) יעות * עושה דרכם מעוות ומעוקם לחנן יכפל רובם לומר כותף
צלבם ללכת בדרך הרע להם : (י) יתלוד וכו' וחי' אלהיך השוכן בציון הוא יתלוד ללוד
דוד

מצודת דוד

אלהיך
שאלו לו * שאלו בידו תשובה : (ד) תיא *
כי כאשר תלח חמנו רוח החיוני אז ישוב אל
הדמות אשר נלקח ממנו וביום ההוא אברו כל
מחשבותיו כי איננו להזיקם אל הסועל וזה
א"כ בעמורו : (ה) שברו * חלת אשרי חששת
בשמים לומר תשובה ותבולל זה אשר כו' :
עושה שמים וכו' * וא"כ ידו בכל חלה ויכול
הוא להושיע בכל מקום : השומר * הוא
השומר אחימת הנשמתו עד עולם : (ו)

פנתח קשרי האסורים במאמר וישלחם
ב"ב זוקף כפופים האנשים הכפופים לארץ בשלל החיב המקום ב"ב זוקף אותם לעמוד
זוקף ברום המעלה : (ט) יעות * עושה דרכם מעוות ומעוקם לחנן יכפל רובם לומר כותף
צלבם ללכת בדרך הרע להם : (י) יתלוד וכו' וחי' אלהיך השוכן בציון הוא יתלוד ללוד
דוד

אלהי ציון לדוד ודוד הללויה :

כמה מעלות למקום מה הוא הראוי לומר לו עיני ויועט לך

קמו א הללויה כי טוב זמרה אלהינו כי
נעים נאווה תהלה :
ב בונה ירושלים יהוה נרחי ישראל יבנים :
ג הרופא לשבורי לב ומחביש לעצבותם :
ד מונה מספר לכוכבים לכלם שמות
יקרא : ה גרוד ארוננו ורב כח לתבונתו
אין מספר : ו מעודר עניים יהוה משפיל
רשעים ערי ארץ : ז ענו ליהוה בתודה
זמרו לאלהינו בכנור : ח המכסה שמים
בעבים המכין לארץ מטטר המצמיח
הרים תציר : ט נותן לבהמה לחמה

מצודת דוד

דוד : הללוים * לכן אתם כולכם הללו את יהוה
קמו (ה) כי טובי הוא טוב זמרה אלהינו
זמרה לאלהינו : כי נעים וכו' * על כי
הוא נעים לזה כאלו לו תהלה : (ב) בוכה
הוא הבוכה לעזר * את ירושלים ואת ישראל
הכרוים בקה ארון יכנס אליהם : (ג) הרופא
הוא הרופא ומי שלבו כשבר הרוב סדומה *
ומחב * עו * ח תחבשת לעבותם ר"ל מעביר
העבדים : (ד) מוכה וכו' * ר"ל יודע הוא חפסם
וקרא להם שירת לכו"ה עם כאלו לו : (ה)
לתבונתו לדברים שיש בהם תבול' הנהאלי' אליו

אין מחסר להם כי רבו מאוד : (ז) ענו * סיימו קול לה' בארצה על שובם : (ח) הרים * לפי
שא"ה לקרוא ולזרוע עם בעבור הבוכה לזה מאיח שם חזיר לחבל בזהם : (ט) לחמה * חזיר
הסרים

מצודת ציון

קמו (ח) נאווה * מל' כאלו ויפס כמו לישירי
נאווה תהלה (לעיל ג) : (ג) יכנס *
תלשון הכנעה הנשיפה וכן והאנחה לרה בסתננס
(ישעיה כח) : (ז) ומחבש * ענין קשירת
המעלות על הסכה כמו ולבסרת אחבש(יחזקאל
לד) : (ד) מוכה מל' חנין : (ו) מעודר *
ענין רוחמות וחזק : עדי ארץ * עד ארץ :
(ז) ענו * ענין רמת קול כמו וענו הלוים וכו'
קול רם (דברים כו) : (ח) בעבים * בעננים
חזיר

לפי
שם חזיר לחבל בזהם : (ט) לחמה * חזיר
הסרים

לבני ערב אשר יקראו : לא בנבורת
הסוס יחפץ לא בשוקי האשירצה :
א רוצה יהוה את יראיו את המיחלים
לחסרו : י שבחי ירושלם את יהוה הללי
אלהי ציון : י כי חזק בריחי שעריה
ברה בנייה בקרבך : י השם גבולך
שלום חלב חטים ישיביעד : ט השלח
אמרתו ארץ עד מהרה ירוץ דברו :
טו הנותן שלג בצמר כפור באפר יפור :
י משליך קרחו בפתים לפני קרתו מי

מזודת ציון
מזודת דוד
יעמוד
הזיר דשא ועשב : (י) בשוקי שוק הרגל :
(יא) המיחלים המקיים : (יב) בריחי
כעין חטא ישימו אותם ברוחב השער לשכור :
(יג) חלב * מיעב כמו ואלכו את חלב הארץ
(כד) חטא * (טו) ירוץ * עינין חסירות
הלויים * (טז) כפור * כעין שלג נופל הוא
בשער ביהוה הקור וכן וכבוד שמים מי יורו
(יז) חטא * (יח) קרחו * הוא הללי הקפס
והקרח על פני הים ביהוה הקור וכן מבעני מי
יבא הקרח (טט) * כפתים * עינין חסירות כמו
פתות אותם פתים (י) קרתו * מלשון
קור
שמי ירושלים * יושבי ירושלים : ציון * אמת יושבי ציון הללו את אלהיך : (יג) כי חזק
ולא יוכל האויב לכנעה העתה * בך * הוא בך את הבנים אשר בקרבך ר"ל יסיוו הבנים מרובים
ויתגברו על האויב * בגבולך * בגבולך סס שלום כי לא תבוא עניך לחמה * חלב וכו'
ולא יאכלם האויב : (טו) חזרתו * הוא המער הבא בחאמר מין * עד חזרה * כאשר ילחמו ירוץ
חזרה לעשות שליחות : (טז) כאשר * לכן כאשר ועם שהאר הוא פחות חזרו בלבן עם כל זה
השילבו לחזר על כי אין הם בדרך יותר לבן חזר להשילב אליו וכן יקולי כקול חזר חזר (יח) חזק
(יח) וכמו חזר חזר * כפור * הוא הכוול מן השמים בשאר בזמן הקור האם זו ע"פ הדמה כאשר
החזיר ולפי שאין הספור לבן כמו השלג לבן דמהו לאמר : (יז) חזיר קרחו כפיתים * ר"ל
וקריו כל שני הים ואלו השליו חתיכות קרח לכפות כל רוחם חיים ואיכו * לשני קרתו * לשני
ההור

קמח
יעמד : י השלח דברו וימסם ישב רוחו
יזלו מים שמניד דברו כי דבריו ליעקב חקיו
ומשפטיו לישראל : כ לא עשה בן לבד
גוי ומשפטים בל ידעום הללויה :

כתמור התחיל מעולם הגדול ועד עולם הקטן עיין נוואים חנניות הקב"ה בעליונים ותחתונים
כולם עומדים בכוח :

קמח * הללויה הללו את יהוה מן
השמים הללויה
במרומים : כ הללויה כל מלאכיו
הללויה כל צבאו כי צבאו : ג הללויה
שמש וירח הללויה כל כוכבי אור :
ד הללויה שמי השמים והמים אשר
מעל השמים : ה יהללו את שם יהוה כי

מזודת ציון
מזודת דוד
הוא
קור ונס * (יח) וימסם * מל' חמה וסמנה :
ישב * מלשון כשיבה וסמנה כמו כי רוח כ' כש' *
זו (ישעיה מ) : יזלו * מלשון הולך ונעוטה *
(כ) כל * ענינו כמו לא :
לעד
הקור הוא בגזרתו מי ויכל להקיים אם לא
יתחום בדבריו וימסם חיים : (יח) שלח דברו * ר"ל
ישלח המער או חס השמש והס חמשים את השלג
והכסור והקרח וסמנה חמס * רוחו ימסו ויזלו
מים : (יט) מניד וכו' * מושב על הלת שבחי
שומר בתחלת הענין לומר שבחי את ה' על שמו
גיד דברי תורה ליעקב חקיו וכו' * כל הדבר בח"ט : לא עשה כן * ליתן לשם דבר התורה
ולא תודיע להם הסתפטים כ"ל לישראל לבדם : הללויה : לזם הללו את יהוה :
קמח (א) הללו את יהוה וחמרו הללו את ה' מן השמים ר"ל מן השמים ישע קול הסלול :
סללוהו * הללו אותו בשמי מרום וככל הדבר נח"ט : (ב) כל מלאכיו * בתחלה חזרו דוד
כלל יסללו לה' בשמי מרום ועתה פרעם מי הם אשר יהללו : כל צבאו * הם הגלגלים והחזקות :
(ג) כוכבי אור * הם חמסה כוכבי לכת החאזרים יותר חמסר הכוכבים : (ד) שמי השמים * הם
השמים העליונים אשר מעל השמים : מעל השמים * מעל השמים התחתונים : (ה) יהללו * כולם
יהללו את ה' כי הוא צוה שיביו נכדוים והכס נכדוים : ויעמדם

הוא צוה ונבראו וייעמידם לעד לעולם
חקנתן ולא יעבור : י הללו את יהוה מן
הארץ תנינים וכל תהומות : אש וברד
שילג וקיטור רוח סערה עשה דברו :
ההרים וכל גבעות עץ פרי וכל
ארזים : י החיה וכל בהמה רמש וצפור
בנף : י מלכי ארץ וכל לאמים שרים וכל
שפטי ארץ : י בחורים וגם בתולות
זקנים עם נערים : י הללו את שם יהוה
כיו נשגב שמו לברו הודועל ארץ
ושמים : י וירם קרן לעמו תהלה לכל
חסידיו לבני ישראל עם קרובו הללו יה :

מצודת ציון סעודת דוד הללויה

קמח (ו) לעד לעולם כל המלה בשמות
כדפיס וכן ארמת עפר (דניאל ב) :
חקי עניינו כמו גורם (ז) תנינים הם
חיות דגים גדולים שנים : תהומות עומק
הים : (ח) וקיטור הוא האד העולה מן הארץ
ורוחם הוא לעשן (י) רמש ענין הזוח
מח קום למקום וכן הם רמש ואף חספר (לעיל
ק) : (יא) לאוקים עמים : (יב) קרן
השאלו המלה הלא להתחזקות ומחלה על כי
צעלי הקרן יתחזקו בו בהלחמה עם חיי
בעשיו
סס : כי נשגב כי לבר שמו הוא חזק ואין
ושמים : (יד) זרים הוא ירושם קרן מחלה לעמו
וירכב תהלה לכל חסידיו של בני ישראל עם
קרוב לה' : הללויה ולזה מעתה הללו את יה :

קמז א הללויה שירו ליהוה שיר חדש
תהלתו בקהל חסידים :
ב ישמח ישראל בעשיו בני ציון יגילו
במלכם : ג הללו שמו במחול בתוף
וכנור יזמרו לו : ד כירוצה יהוה בעמו
יפאר עגונים בישועה : ה יעלו חסידים
בכבוד ירגנו על משכבותם : ו רוממות
א בגרונם וחרב פיפיות בידם : ז לעשות
נקמה בגוים תוכחות בלאמים : ח לאכור
מלכיהם בזקים ונכבדיהם בכבלי ברזל :
ט לעשות בהם משפט כתוב הדר הוא
לכל חסידיו הללויה :

מצודת דוד מצודת ציון הללויה

קמז (א) תהלתו שמו יסופר בקהל
חסידים : (ב) בעשיו בעור מי
שגדיל אותו : (ג) כי רוצה עתה נראה לכל
כי רוצה ה' בעמו ואת העמים יפאר בישועה :
(ד) בכבוד בעבור הכבוד הנאה לה' על
משכבותם על מנוחתם כי על המשכב יתח
האדם ור"ל ירגנו להי כשיכיר בארצם בהנחה :
(ו) רוממות אל בגרום בגרום יספרו רוממו
האל וזה תהיה לחרב פיפיות בידם ר"ל ע"י
יגברו על האויב כאלו לחזו בידם חרב בעלת
שתי פיות חדרים חסתי הירדים : (ח) נכבדיהם
המכובדים שבהם : (ט) משפט כתוב המשפט
הכתוב ע"י יחזקאל כמ"ס ונתתי את נקמת
בארס וכו' יחזקאל ב"ב) ואף שבימי רוב עדיין
לא היה כתוב ח"מ אמר כתוב לפי שינוי המלה
לבר יהיה כתוב : הדר הוא המשפט הוא יקרא
לבר לכל חסידיו כי הם יעשה המשפט : הללויה לכן הללו את יה :

עוון

קנ א הָלְלוּ יְהוָה בְּקִרְשׁוֹ הַלְלוּהוּ
בְּרִקְיעַ עֻזוֹ : ב הַלְלוּהוּ
בְּנִבְרוֹתָיו הַלְלוּהוּ כְּרוֹב גְּדֻלּוֹתָיו הַלְלוּהוּ
בְּתַקְעַ שׁוֹפָר הַלְלוּהוּ בְּנִבְלֹת וּבְכִנּוֹר :
ד הַלְלוּהוּ בְּתוֹף וּמְחוֹל הַלְלוּהוּ בְּמִנִּים
וְעִנָּב : ה הַלְלוּהוּ בְּצִלְצְלֵי שִׁמְעַ הַלְלוּהוּ
בְּצִלְצְלֵי תְרוּעָה : ו כָּל הַנְּשָׁמָה תִּהְלַל
יְהוָה הַלְלוּ יְהוָה :

דשני יחע
באזכרת

חוק

סמס הפסוקים של תהלים אלפים וחמש מאות ועשרים ויבנה א"א ב"ד סימן וחציו : ופתחו בניהם : ודריו י"ט ומזמוריו ק"ג :

מצודת דוד

קנ (א) הללויה * כללו את ים וחמרו הללו את האל בתקום קדשו והוא עולם המלאכים : ברכיע עוזה * הוא עולם הגלגלים כי הם נראים עוזה וחזקו של המקי : (ב) בנבירותיו בספרון בנבירותיו : כרוב גדלו * ר"ל כמו גדולתו חרוב * כן כללוו חרוב * (ג) בלללי שוע * כללי ננוקקקח מלתיסמחיע קול לחרוק : בלללי תרועה * הסחיעים קול תרועה : (ד) כל הכמה וכו' הללויה * סמס התקרא לומר הללו את ים וחמרו כל מי טיש בו נסח' וכס' הסכל' תהלל את ים :

חוק

מצודת ציון

קנ (א) עוזה עינין חזק : (ד) במינים ועונב : שנות כלי נגון : (ה) בלללי שוע * הם שני כלי נחוש ומקיסים זה בזה ומחיעים קול גדול בסקתן וכו' * בללליס נחשת להסחיע (דס"א טו) כחשק קיס בן חרוב בלללי (תמיר ס"ז) : בלללי תרועה * הסחיעים הסחיעים סרעשת קול תרועה כי ללל הוא עינין סרעשת קול וכן לקול לללו שתי (מקוק ב') שהיא סרעשת חועשת :

חוק

תושלבע

בשבת וכיום טוב אומרים זה

יהי רצון מלפניך יהוה אלהינו ואלהי אבותינו בזכות ספר () שבת תהלים שקראנו לפניך שהוא כנגד ספר () בזכות מזמוריו ובזכות פסיקו ובזכות תיבותיו ובזכות שמותיו הקדושים והוריים היוצאים ממנו שתהא נחשב לנו אמירת מזמורי תהלים אלו כאלו אמרם דוד מלך ישראל ע"ה בעצמו וכוונתו יגן עלינו ועמוד לנו לחבר אשר נעורים עם דורה באהבה ואהבה וריעות ומשם ימושך לנו שפע לנפש רוח ונשמרה : וכשם שאנו אומרים שירה בעולם הזה כך נזכה לומר לפניך יהוה אלהינו ואלהי אבותינו שיר ושבתה לעולם הבא : ועל ידי אמירת תהלים תתעורר חבצלת השרון לשיר בקול נעים גילת ורגן כבוד הלכנון יתן לת הוד והדר בבית אלהינו במהרה בימינו אמן סלה : יהי רצון לליל הושענא רבה

אחר שהשלים ספר ראשון שבת תהלים יאמר זה

יהי רצון מלפניך יהוה אלהינו ואלהי אבותינו שזכות ספר ראשון שבת תהלים שקראנו לפניך שהוא מכונן כנגד ספר בראשית שבחמשה חומשי תורה בזכות מזמוריו ובזכות פסיקו ובזכות תיבותיו ובזכות אותיותיו ובזכות נקודותיו ובזכות מעמיו ובזכות שמותיו הקדושים הפתיבים דרמזים ותמצידים בהם שתחון עלינו כגודל חסדך ותחתמנו בספר תיים טובים : ותפתח לנו שערי אורה : שערי לווית חן וחסד : שערי פדות שערי לבון עונות : שערי מזל העליון : שערי דוד יומם צות יהוה חסדו : ובקלילה שירה עמי תפלה לאל חיי :

זה יאמר אחר ספר ראשון אחר צאת הל בנה

יהי רצון מלפניך השם הגדול והקדוש והטהור (אדני) שתצילני היום ובכך יום ויום לי ולכל אנשי ביתי וירכך אשר עמי ולכל אשר לי בבית ובשדה ולכל הנגזים אלינו לכל אחד ואחד מהם וממנו

יהי רצון לליל הושענא רבה

וממנו מכל צרה וציקה ומכל צער ונזק ומכל מיני שיבוש ומכל מיני הפסד ומכל דבר תקלה ומכל נסיון ומכל דבר בזיון ומכל גזון וחמסן ואדם ומכל מיני פירענות המתגשות ובאות לעולם ומכל גזירות קשות ורעות ומתוקף הגלות ומרעב ומשבי ומכל מאסר ומבית הפלא ומגלות ועניות בכח הישב הגדול והקדוש היוצא מפסוק אנכי ארד עמך מצרימה ואנכי אעלה גם עלה שסידרו בך (אמ"י נצ"א כר"ע י"ל אמ"י רה"ג דו"ס ע"א"ע מניל ככ"ה) ובשם (אל"ד) שתטיב לנו החתומה ותעורנו בכל ענינינו וחפצנו אמן :

אחר שהשלים ספר שני שבתהלים יאמר זה

יהי רצון מלפניך יהוה אלהינו ואלהי אבותינו שבזכות ספר שני שבתהלים שקרינו לפניך שהוא מכון כנגד ספר שמות שבחמשה חומשי תורה ובזכות מזמורי ובזכות פסוקיו ובזכות תיבותיו ובזכות אותיותיו ובזכות נקודותיו ובזכות מעמיו ובזכות שמותיה הקדושים הרמזים והמצורפים בהם שתצוה פחדך על אויבינו ותצילנו בכח גבורתך ותחתמנו בספר גאולה וישועה : ותפתח לנו שערי אומן ושערי לבוב ושערי הצלה : שערי ישועה : שערי מזונות : וגם עד זקנה ושיבה אלהים אל תעזבני עד אניד זרועך לדור לכל יבוא גבורתך :

אחר שהשלים ספר שלישי שבתהלים יאמר זה

יהי רצון מלפניך יהוה אלהינו ואלהי אבותינו שבזכות ספר שלישי שבתהלים שקרינו לפניך שהוא מכון כנגד ספר ויקרא שבחמשה חומשי תורה ובזכות מזמורי ובזכות פסוקיו ובזכות תיבותיו ובזכות אותיותיו ובזכות נקודותיו ובזכות מעמיו ובזכות שמותיה הקדושים הכתובים בהם ובזכות שמותיה הקדושים הרמזים והמצורפים בהם שתרחם עלינו ברחמיך ואמתך ותחתמנו בספר מזונות ופרנסה טובה ותפתח לנו שערי יושר : שערי יתירות : שערי רעה : שערי הצלה : שערי אהבה : שערי זעזע טוב : שערי

אמת

יהי רצון לליל הושענא רבה

קסג
אמת : שערי יתירות : שערי הרחמה ושערי אהבה : וקיים בנו מקרא שכתוב ולתהלה עליו על כל הגוים אשר עשה לתהלה ולשם ולתפארת ולהיותך עם קדוש ליהוה אלהיך כאשר דבר :

אחר שהשלים ספר רביעי שבתהלים יאמר זה

יהי רצון מלפניך יהוה אלהינו ואלהי אבותינו שבזכות ספר רביעי שבתהלים שקרינו לפניך שהוא מכון כנגד ספר במדבר שבחמשה חומשי תורה ובזכות מזמורי ובזכות פסוקיו ובזכות תיבותיו ובזכות אותיותיו ובזכות נקודותיו ובזכות מעמיו ובזכות שמותיה הקדושים הרמזים והמצורפים בהם שתגין עלינו ותאמצנו ולנצח שונאינו ותחתמנו בספר ישרים ותמימים ותפתח לנו שערי ידירות : שערי הוד והדר : שערי הצלה : שערי צדקה : שערי ברכה : שערי אהבה ורעות : שערי תקומה : יהוה צבאות עמנו משגב לנו אלהי יעקב סגה : תודיעני ארץ חיים שובע שמחות ואת לפניך געמות בימנך נצח :

אחר שהשלים ספר המישי שבתהלים יאמר זה

יהי רצון מלפניך יהוה אלהינו ואלהי אבותינו שבזכות ספר המישי שבתהלים שקרינו לפניך שהוא מכון כנגד ספר אלה הדברים שבחמשה חומשי תורה : ובזכות מזמורי ובזכות פסוקיו ובזכות תיבותיו ובזכות אותיותיו ובזכות נקודותיו ובזכות שמותיה הקדושים הרמזים והמצורפים בהם שתתן הודך על משיחה ליהד מלכותך : ותחתמנו בספר צדיקים ותפתח לנו שערי אוצר טוב : שערי צדקה : שערי השקט : שערי יקר : שערי מנוחה : שערי צהלה : שערי בינה שערי אומן ואילות : שערי תשועה : יהוה אלהים צבאות השבינו והאר פניך ונושעה : יהוה ארוננו מה אדיר שמו בכל הארץ אשר תנה הודך על השמים נכספה וגם כלתה נפשי לחצרות ידוה : לבי ובשרי ירננו אל אלהי : פי אתה יהוה טוב וסלח ורב חסד לכל קוראיך :

ולא יבוש עמי לעולם דרכיו ראיתי וארפאתו ואנחהו ואשלם
 נחמים לו ולא בליו: בורא ניב שפתים שלום שלום לרחוק ולקרוב
 אמר י ורפאתו ויורחה לכם יראי שמי שמש צדקה ומרפא בגופיה
 או יבקע פשתר אורח וארוכתך מהרה תצמיח רפאתי ונרפא
 הושיענו ונושעה בי תהלתינו אתה ותעלה רפואה שלמה לכל
 מפות עמך בית ישראל ובפרט (לפכ"ב) רפואה שלמה לרמ"ח
 איבריו (לנקיבה איבריה) ושם הגידיו (לנקיבה גידיה) לרפאות
 אותו (לנקיבה אותה) פחוקיהו מלך יהודה מחליו ובמרים הנביאה
 מצרעתה בשם השמות הקדושים שלש עשרה מרותיך: אר נא
 רפא נא (לפכ"ב) להקים אותו מחליו (לנקיבה אותה מחליה) זה
 ולהאריו עוד ימי חייו (לנקיבה חייה) כדי שיעבוד לך באהבה
 ויבראה חיים של רחמים חיים של בריאות חיים של שלום חיים של
 ברכה ברכתיב כי אורך ימים ושנות חיים ושלום יספיקו לך אמן
 סלה: (וכשמשיני השם יאמרו זה) ואף אם נגזר עליו (לנקיבה
 עליה) בבית דין הצדק שימות מחליו זה הנה רבותינו הקדושים
 אמרו שלשה דברים קורעים גזר דינו של אדם ואחד מהם הוא שני
 השם שישינו השם של החולה וקיימנו דבריהם ונשתנו שמו (לנקיבה
 שמה) כי אחר הוא (לנקיבה אחרת היא) ואם על (פלוגי) נגזרה
 הגזר דין על (פלוגי) לא נגזר לכן אחר הוא ואינו הוא (לנקיבה
 אחרת היא ואינה היא) הנקרא בשם הראשון ובשם שנשתנה שמו
 (לנקיבה שמה) בן ששתה הגזר דין מעליו (לנקיבה מעליה) מדין
 לרחמים וממיתה לחיים וממחלה לרפואה שלמה (לפכ"ב) בשם
 כל השמות הכתובים בספר תורה ואר ובשם כל השמות
 ובשם כל המלאכים הממונים על כל הרפואות והצלוח תשלח
 מהרה רפואת שלמה (לפכ"ב) ותאריו ימיו ושנותיו (לנקיבה ימיה
 ושנותיה) בנעימים ויבלה בטוב ימיו (לנקיבה ימיה) ברוב עו
 ושלום מעתה ועד עולם אמן סלה: מי שבידך

תושלבע

מסודר כפי ימי הסבוע על הסדר והמנוח תכנינו ז' סמורים בכל יום מונחם לו סכוד בן סעוד"ב
 תורה **בראשית** ברא אלהים את השמים ואת הארץ:
 והארץ היתה תהו ובהו וחשך על פני
 תהום ורוח אלהים מרחפת על פני המים: ויאמר אלהים יהי אור
 ויהי אור: וירא אלהים את האור כי טוב ויבדל אלהים בין האור
 ובין החשך: ויקרא אלהים לאור יום ולחשך קרא לילה ויהי ערב
 ויהי בקר יום אחד:
 נביאים בישיעה מב

בה אמר האל יהוה בורא השמים ונומיהם רוקע הארץ וצאצאיה
 נותן נשמה לעם עליה ורוח להולכים בה: אני יהוה קראתיך
 בצדק ואחזק בידך ואצרך ואתנך לברית עם לאור גוים: לפקוח
 עינים עוררות להוציא ממסגר אסיר מבית כלא ישבי חשך: אני
 יהוה הוא שמי וכבודי לאחר לא אתן ותהלתי לפסילים: הראשנות
 הנה באו וחדשות אני מגיד במרם תצמחנה אשמיע אתכם:
 כתובים תהלים כד

לדוד מזמור ליהוה הארץ ומלאה תבל וישבי בה: כי הוא על
 ימים יסדה ועל נהרות יכוננה: מי יעלה בדר יהוה ומי יקום
 במקום קדשו: נקי בפים ובר לבב אשר לא נשא לשוא נפשי ולא
 גשבע למרמה: ישא ברכה מאת יהוה וצדקה מאלהי ישעו: זה
 דוד דורשיו מבקשי פניך יעקב סלה: שאו שערים ראשיכם והנשאו
 פתחי עולם ויבא מלך הכבוד: מי זה מלך הכבוד יהוה עזו וגבור
 יהוה גבור מלחמה: שאו שערים ראשיכם וישאו פתחי עולם ויבא
 מלך הכבוד מי הוא זה מלך הכבוד יהוה צבאות הוא מלך הכבוד
 סלה:

תורה דברים לב

האוינו השמים וארברה ותשמע הארץ אמרי פי: יערוף כמטר
 לקחי תול כמל אמרתי בשערים עלי דשא וכרכיבים עלי
 עשב: כי שם יהוה אקרא הכי גדל לאלהינו: הצור תמים פעלו מי

כד

ארף

כל דרכי משפט אל אמונה ואין על צדיק וישר הוא : שחת לו לא
בניו מיאם דור עקש ופתלתול : הליהוה תגמלו זאת עם נבל ולא
חכם הלא הוא אבד קנה הוא עשך ויכוננה :

השם כרך ראשון מחכמת תמיד

בשלושה מקומות הכהנים שומרים בבית המקדש : בית אבטינס
ובית הנצוץ ובית המוקד : בבית אבטינס ובבית הנצוץ
היו עליות והרובים שומרים שם : בית המוקד כפה ובית גדול היה
מוקף רובדיון של אבן וקני בית אבן היו ישנים שם ומפתחות
העזרה בידם ופרחי כהונה איש פסותו בארץ לא היו ישנים בבגדי
קודש אלא היו פושטין ומקבלין ומניחים אותם תחת ראשיהם
ומתכסים בכסות עצמן : אידע קרי לאחד מהם יוצא והולך לו
לו במסיבה התולכת תחת הבירה וגרות חלקות מפאן ומפאן עד
שהוא מגיע לבית המבילה : ומדורת היתה שם ובית הכסא של
כבוד וזה היה כבודו מצאו נעול בידוע שיש שם אדם : פתוח
בידוע שאין שם אדם : ירד ומבל עדה ונסתפן ונתחמם כנגד
המדורה : וכן וישב לו אצל אחיו הכהנים עד שהיו השערים
נפתחים יוצא והולך לו מי שהוא רוצה לתרום את המזבח משמים
ומובל עד שלא יבא הממונה : וכי באיוו שעה הממונה בא : לא
כל העתים שוות פעמים שהוא בא מקריאת הגבר או סמוך לו
מלפניו או מלאחריו הממונה בא ודופק עליהם והם פותחים לו :
אמר להם מי שטובל יבא ופיס הפיסו זכה מי שזכה : נטל את
המפתח ופתח את הפשפש ונכנס מבית המוקד לעזרה : ונכנסו
הכהנים אחריו ושהיו אביקות של אור בידם : ונחלקו לשתי כתות :
אלו מהלכין באכסדרא דרף המזרח ואלו מהלכין באכסדרא
דרף המערב והיו בודקין והולכין עד שהם מגיעים למקום עושה
חביתין הגיעו אלו ואלו אמרו שלום הפל שלום והעמידו את עושה
חביתין לעשות חביתין : מי שזכה לתרום את המזבח הוא יתרום
ואומרים לו הוי חזיר שלא הגע בכלי עד שתקדש ידיך ורגליך מן
הפיור והרי המחנה נתונה במקצוע בין הכבש למזבח במערבו

של כבש : אין אדם נכנס עמו ולא נר בידו אלא מהלך לאור
המערבה : לא היו רואין אותו ולא שומעין את קולו עד שהיו
שומעין קול העץ שעשה בן קמין מוכני לפיור והם אומרים הגיע
ערת קדוש ידיו ורגליו מן הפיור נטל מחתת הכסף ועלה לראש
המזבח ופנה את הנחלים הילך והילך וחתה מן המאכלות
הפנימיות וירד : הגיע לרצפה הופך פניו לצפון והולך במזרחו
של כבש בעשר אמות : צבר את הנחלים על גבי הרצפה רחוק
מן הכבש שלשה מפרחים מקום שנותנין שם מראת העוף ודישון
מזבח הפנימי והמנורה :

עזרא ובית דינו תקנו על פי הקבלה לקרוא בכל יום במעשה
בראשית כמו שהיו עושים במקדש תורה נביאים וכתובים
ולכך תקנו שיהיו קורין במעשה בראשית בשעת עבודה כדי
שיתקיימו בזכות הקרבן מעשה בראשית והם מעשה שמים
וארץ : ואמרו רבותינו זכרונום לברכה לנטוע שמים וליסוד ארץ
אלו הקרבנות שהבטיח הקדוש ברוך הוא לאברהם אבינו
שבישהיו קוראים בסדר הקרבנות שמעלה הוא עליהם כאלו
הקריבים לפניו ואמלא מעמדות לא נתקיימו שמים וארץ שאין
מעמדות אלו אלא על הקרבנות : אמר רבי כריספראי האי מאן
דמדבר בפומיה בבתי פניסות ובבתי מדרשות ענינא דקור בגניא
ותקריבא ויכוין בהו ברית פרותה היא דאינן מלאכי דמדברין
הוביא דבני נשא לאבא שא לון דלא יכלין למעבר ליה בישא אלא
מכא ועמה בעונותינו שאין אנו יכולין להקריב קרבן אין לנו אלא
להזכיר סדר הקרבנות ואחרי כן להשתדל בתלמוד כדי שיהיו כל
ימיו של אדם משלשי שליש במקרי שליש במשנה שליש בתלמוד
וכל העושה כן מכחט לו שהוא כן העולם הבא ועליו הפתוב אומר
והחוש המשלש לא במרהרה ינתק :

תלמוד ליום ראשון נכונות כרך תפלת השחר 97 כח

רבי נחמיה בן הקנה היה מתפלל בבניסותו לבית המדרש
ובציאתו תפלה קצרה : אמרו לו מה מקום לתפלה זו :

אמר להם בכניסתי אני מתפלל שלא יארע דבר תקלה על ידי :

וביצאתי אני נותן הודאה על חלקי : ^{נרכות סוף 6}

תניא אמר רבי יוסי פעם אחת הייתי מהלך בדרך ונכנסתי לחורבה אחת מתורבות ירושלים להתפלל ובא אליהו

זכור לטוב ושמר לי על הפתח והמתין לי עד שסימתי תפילתי

לאחר שסימתי תפילתי אמר לי שלום עליך רבי אמרתי לו שלום עליך רבי ומר לי באמר לי בני מפני מה נכנסת לחורבה זו אמרתי לו

להתפלל אמר לי היה לך להתפלל בדרך ואמרתי לו מתרא הייתי שקרא יפסיקוני עובדי דרכים ואמר לי היה לך להתפלל תפלה קצרה :

באותה שעה למדתי ממנו שלשה דברים : למדתי שאין נכנסין לחורבה : ולמדתי שמתפללים בדרך : ולמדתי שהמתפלל בדרך מתפלל תפלה קצרה :

ואמר לי בני מה קול שמעת בחורבה זו אמרתי לו שמעתי בת קול שמנהמת בינה ואמרת אוי שהחרבתי את ביתי ושרפתי את היכלי והגלית את בני לבין העפזים ואמר לי בני תיף ותי ראשך לא שעה זו בלבד אמרת כך

אלא שלשה פעמים בכל יום ויום אמרת כך ולא זו בלבד אלא שבשעה שישראל נכנסין לבתי בנסיות ולבתי מדרשות ועונין אמן יהא שמי רבא הקדוש ברוך הוא מנגנע בראשו ואומר אשרי המלך שמקדסין אותו בביתו כך ומה לו לאב שהגלה את בניו ואוי להם לבנים שגלו מעל שלחן אביהם :

והיה כאשר ידים משה ידו ונבר ישראל וכאשר עיני ידו ונבר עמלק :

וכי ידו של משה עושות מלחמה או שוברות מלחמה אלא לומר לך כל זמן שהיו ישראל מסתכלין כלפי מעלה ומשע בדין את לבם לאביהם שבשמים היו מתגברין ואם לאו היו נופלין :

פיוצא בדבר אתה אומר ויאמר יהוה אל משה עשה לך שרף ושנים אותי עלנם והיה כל הנשוי וראה אותו וחי וכי נהש ממית או נחש מחיה אלא בזמן שישראל מסתכלין כלפי מעלה ומשע בדין את לבם לאביהם שבשמים היו מתרפאין ואם לאו היו נימאקין :

תניא אמר רבי יוחנן כל ישראלי שיהיה חלק לעולם הבא שנאמר ועמד כלם צדיקים לעולם ירשו ארץ נצח נטעי מעשה ידי להתפאר :

תני רבנן העסיקים במקרא מדה ואינה מדה במשנה מדה ונוטלין עליה שבר בתלמוד אין רך מדה גדולה מזו ולעולם הו רץ למשנה יותר מהתלמוד :

תני רבנן העסיקים במקרא מדה ואינה מדה במשנה מדה ונוטלין עליה שבר בתלמוד אין רך מדה גדולה מזו ולעולם הו רץ למשנה יותר מהתלמוד :

תני רבנן העסיקים במקרא מדה ואינה מדה במשנה מדה ונוטלין עליה שבר בתלמוד אין רך מדה גדולה מזו ולעולם הו רץ למשנה יותר מהתלמוד :

הנילס סוף בני העיר

תניא שאלו תלמידיו את רבי נחוניא בן הקנה במה הארכת ימים

אמר להם מימי לא נתכבדתי בקלון חברי ולא עלתה על מטתי קדחת חברי ותרן הייתי בממני : ^{קידושין פ' בתרה}

רבי מאיר אומר לעולם ילמד אדם את בנו אומנות נקה וקלה ויבקש רחמים למי שהעושר והנכסים שלו שאין העשירות ואין העניות מן האומנות אלא למי שהעושר שלו שנאמר לי הכסף

ולי הזהב נאם יהוה צבאות :

רבי שמעון בן אלעזר אומר ראיתי מימך היה ועוף שיש להם אומנות והם מתפרנסים שלא בצער והלא לא נבראו אלא לשמשני ואני נבראתי לשמש את קוני אינו דין שאתפרנס שלא בצער אלא שהרעתי את מעשי וקפחתי את פרנסתי שנאמר

עונותיכם המו אלה וחמאתיכם מנעו הטוב מכם :

תניא רבי נהוראי אומר מניח אני כל אומנות שבעולם ואיני מלמד את בני אלא תורה שכל אומנות שבעולם אין עומדת לו אלא בימי ילדותו אבל בימי זקנתו הרי הוא מומלך ברעב אבל תורה אינה בן עומדת לו בעת ילדותו ונותנת לו

אחרית טוב ותקוה בעת זקנתו בעת ילדותו מהו אומר וקני יהוה יחליפו בה יעלו אבר פגשדים ירצו ולא ייגעו לכו ולא יעפו בזקנתו מרו אמר עוד ינובון בשיבה דשנים ורעננים יהיו :

תני רבנן העסיקים במקרא מדה ואינה מדה במשנה מדה ונוטלין עליה שבר בתלמוד אין רך מדה גדולה מזו ולעולם הו רץ למשנה יותר מהתלמוד :

תני רבנן העסיקים במקרא מדה ואינה מדה במשנה מדה ונוטלין עליה שבר בתלמוד אין רך מדה גדולה מזו ולעולם הו רץ למשנה יותר מהתלמוד :

תני רבנן העסיקים במקרא מדה ואינה מדה במשנה מדה ונוטלין עליה שבר בתלמוד אין רך מדה גדולה מזו ולעולם הו רץ למשנה יותר מהתלמוד :

תני רבנן העסיקים במקרא מדה ואינה מדה במשנה מדה ונוטלין עליה שבר בתלמוד אין רך מדה גדולה מזו ולעולם הו רץ למשנה יותר מהתלמוד :

תני רבנן העסיקים במקרא מדה ואינה מדה במשנה מדה ונוטלין עליה שבר בתלמוד אין רך מדה גדולה מזו ולעולם הו רץ למשנה יותר מהתלמוד :

תני רבנן העסיקים במקרא מדה ואינה מדה במשנה מדה ונוטלין עליה שבר בתלמוד אין רך מדה גדולה מזו ולעולם הו רץ למשנה יותר מהתלמוד :

תני רבנן העסיקים במקרא מדה ואינה מדה במשנה מדה ונוטלין עליה שבר בתלמוד אין רך מדה גדולה מזו ולעולם הו רץ למשנה יותר מהתלמוד :

תניא רבי יעקב אומר אין לך כל מצוה ומצוה שבתורה שמתן שכרה בצידה שאין תחיית המתים תלוייה בה בכבוד אב ואם פתיב למען יאריכון ימיו ולמען ייטב לך ובשלוחת הקן נמי פתיב למען ייטב לך והארכת ימים הרי שאמר לו אביו עלה לבירה והביא לי גזולות ועלה ושלח את האם ולקח את הבנים וברדתו נפל ומת היכן אריכות ימיו של זה והיכן מוכתו של זה אלא למען יאריכון ימיו לעולם שכלו ארוף ולמען ייטב לך לעולם שכלו טוב :

ימים סוף ג

כל פתבי הקדש מממאין את הדיים שיר השירים וקהלת מממאין את הדיים רבי יהודה אומר שיר השירים מממא את הדיים וקהלת מחלוקת רבי יוסי אומר קהלת אינו מממא את הדיים ושיר השירים מחלוקת רבי שמעון אומר קהלת מקולי בית שמאי ומחומרי בית הלל אמר רבי שמעון בן עזאי מקובל אני מפי שכעים ושנים וקנים ביום שהושיבו את רבי אלעזר בן עזריה בישיבה ששיר השירים וקהלת מממאין את הדיים אמר רבי עקיבא חסושלום לא נחלק אדם משראל על שיר השירים שלא תממא את הדיים שאין כל העולם פלו פדאי כיום שנתן בו שיר השירים לשראל שכל הכתובים קודש ושיר השירים קודש קדשים ואם נחלקי לא נחלקו אלא על קהלת אמר רבי זחנן בן יהושע בן חמיו של רבי עקיבא פדברי בן עזאי בן נחלקי ובן גמרו :

כזה פקני דרש רבי שמלאי למה הילך הומה במעי אמו מקיפל ומניח בפנקס שתי ידיו על שתי צדעיו שתי אציליו על שתי ארבעותיו ושתי עקביו על שתי עגבותיו וראשו בין ברכיו ובין סתום וטבורו פתוח ואוכל ממה שאמו אוכלת ושותה ששתי שאמו שותה ואינו מוציא רעי שמא יחרוג את אמו וכיון ראויר העולם נפתח הסתום ונסתם הפתוח שאלמלא בן אינו

אינו יכול לחיות אפילו שעה אחת ונר דלוק על ראשו וצופה ומביט מסוף העולם ועד סופו שנאמר בהלו נרו עלי ראשי לאורו אלה חושך : ואל התמה שהרי אדם ישן כאן ודואה חלום באספמא ואין לך ימים שאדם שרוי בטובה יותר מאותם הימים שנאמר מי יתנני כירתי קדם בימי אלוה ישמרני : ואיזה הימים שיש בהם ימים ואין בהם שנים הוי אומר אלו ירחי לידה ומלמדו אתו פל התורה כלה שנאמר ויורני ויאמר לי יתמדדברי לבך שמור מצותי וחייה : ואומר בסוד אלוה עלי אחלי : מאי ואומר וכי תימא נביא הוא דקאמר תא שמע בסוד אלוה עלי אחלי וכיון שיצא לאויר העולם בא מלאך וספרו על פיו ומשכח ממנו פל התורה כלה שנאמר לפתח חמאת רובין ואינו יוצא משם עד שמשביעין אותו שנאמר כי לי תכרע כל ברה תשבע כל לשון בני תכרע כל ברה זה זים המיתה שנאמר לפניו יכרעו כל ירדי עפר : תשבע כל לשון זה זים הלידה : שנאמר נקי בפיים ובר לבב אשר לא נשוא לשוא נפשי ולא נשבע למרמה : ומה היא השבועה שמשביעין אותו : אומרים לו הוי צדיק ואל תהא רשע ואפילו כל העולם פלו אומרים לך צדיק אתה היה בעיניך ברשע והוי יודע שהקדוש ברוך הוא מתור ומשרתיו מהורים ונשמה שנתן בקדמתורה אם אתה משמרה בטהרה מוטב ואם לאו הרי הוא נוטלה ממך :

ככל יום ויום אחר כל מעמד ומעמד יאחר עשרת הדברות ופרשת הון וטלפה פסוקים בראשונים חפצת כחם ואין קדוש ופטוס הקטורת : וסדר הערכה : ופרשת הקרבנות : ופסוקים מלש תיבות : ועשרה פסוקים הסומך ז"ל וירין כזה כוונה גדולה : ואחר עשר פסוקים שהתחילין בנ"ו וחסיומין בנ"ו וחס עובים : וטלפה פסוקים חסר"י יכורה חסדי ז"ל וע"כ פסוקים : וטלפה פסוקים בישעיהו החתולין כ"ה וחסיומין כ"ה q

כתב סדר ר"י קהר"ו טעם לומר ככל יום עשרת הדברות על ידי זכור מעמד סה סייני ויתחוק בחמורתו :

שמות כ וידבר אלהים את כל הדברים האלה לאמר : אנכי יהוה אלהיך אשר הוצאתיך מארץ מצרים מבית עבדים לא היה לך אלהים אחרים על פני : לא תעשה לך פסל וכל המניח אשר בשמים ממעל ואשר בארץ מתחת ואשר במים לארץ : לא תשתחוה להם ולא תעבדם כי אנכי יהוה אלהיך

קנא פוקד עון אבות על בנים על שלשים ועל רבעים לשנאי :
ועשת חסד לאנשים לאהבי ולשמרי מצותי : לא תשא את שם
יהוה אלהיך לשוא כי לא ינקד יהוה את אשר ישא את שמו לשוא :
זכור את יום השבת לקדשו : ששת ימים תעבד ועשית כל
מלאכתך : ויום השביעי שבת ליהוה אלהיך לא תעשה כל
מלאכה אתה ובנך ובתך עבדך ואמתך ובהמתך וגרך אשר
בשערך : כי ששת ימים עשה יהוה את השמים ואת הארץ את
הים ואת כל אשר בהם וינת ביום השביעי על פני ברך יהוה את יום
השבת ויקדשהו כבוד את אביך ואת אמך למען יארכיך ימך על
הארמה אשר יהוה אלהיך נותן לך : לא תרצה לא הנאה לא
הגנוב לא תענה ברעך עד שקר : לא תחמד בית רעך לא תחמת
אשת רעך ועבדו ואמתו ושורו וחמורו וכל אשר רעך :

כתב סרי קלמן ז"ל טעם לומר מרבת הון כדי שיהיו כל חזונותיו צליל לו בהנחה :
וקבלה ביד סחמכים כל האוהר מרבת הון בכל יום חונטה לו שלא יבוא לעולם לירי חסרו
חונות וקודם אחרת מרבת הון יאמר זס

יהי רצון מלפניך יהוה אלהינו ואלהי אבותינו שתזמין פרנסה לכל עמך בית
ישראל ופרנסתי ופרנסת אנשי ביתי בכללם כנחת ולא בצער ככבוד
ולא כביווי בהיתר ולא באיסור כדי שנוכל לעבוד עבודתך ללמוד תורתך
כמו שזנת לאבותינו מן כבודך בארץ ציון וערבת :

פרשת המן

מחזיק יי ויאמר יהוה אל משה הנני ממטיר לכם חם מן השמים
ויצא העם ולקמו דבר יום ביומו למען אנסנו היקד בתורתך
אם לא : והיה ביום הששי והכינו את אשר ביאו והיה משנה על
אשר לקמו יום יום : ויאמר משה ואהרן אל כל בני ישראל ערב
וידעתם פי יהוה הוציא אתכם מארץ מצרים : ויבקר וראיתם את
כבוד יהוה בשמעו ארת תלנותיכם על יהוה ונחננו מה כי תלינו
עלינו : ויאמר משה בתת יהוה לכם בערב בשר לאכיל
ולחם בבוקר לשבוע בשמוע יהוה ארת תלנותיכם אשר אתם
עליו ונחננו מה לא עלינו תלנותיכם כי על יהוה : ויאמר
ג אהרן אמר אל כל עדת בני ישראל קרבו לפני יהוה כי

שמע את תלנותיכם : ויהי כדבר אהרן אל כל עדת בני ישראל
ויבנו אל המדבר והנה כבוד יהוה נראה בעיני : וכדבר יהוה אל
משה לאמר : שמעתי ארת תלנות בני ישראל דבר אלהם
לאמר בין הערבים תאכלו בשר ובבוקר תשבועו לחם וידעתם כי
אני יהוה אלהיכם : ויהי בערב ותעל השליו ותכס את המתנה
ובבוקר היתה שכבת המל סביב מתנה : ותעל שכבת המל
ורנה על פני המדבר דק מחספס דק כפפור על הארץ : ויראו
בני ישראל ויאמרו איש א אחיו מן הוא כי לא ידעו מה הוא ויאמר
משה אלהם הוא לחם אשר נתן יהוה לכם לאכלה : זה הדבר
אשר צוה יהוה לקמו ממנו איש לפי אבדו עומר לגלגולת מספר
נבשתיכם איש לאשר באהלו תקחו : ויעשו כן בני ישראל וילקמו
המדבר והממעיש : וימרו בומר ולא העדיף המרבה והממעיש
לא החסיר איש לפי אכלו לקמו : ויאמר משה אלהם איש אל יותר
ממנו עד בוקר : ולא שמעו אל משה ויותרו אנשים ממנו עד
בוקר וירם תולעים ויבאש ויקצוף עליהם משה וילקמו אתו בבוקר
כבוקר איש כפי אכלו וחם השמש ונמס : והיה ביום הששי לקמו
לחם משנה שני העומר לאחד ויבאו כל נשיאי העדה ויבאו למשה
ויאמר אלהם הוא אשר דבר יהוה שבתון שבת קדש ליהוה מחר
את אשר תאפו אפו ואת אשר תבשלו בשלו ואת כל העהף הניתנו
לכם למשמרת עד הבוקר : ויניחו אתו עד הבוקר כאשר צוה
משה ולא הבאיש ורמה לא היתה בו : ויאמר משה אכלתו היום
כי שבת היום ליהוה היום לא תמצאוהו בשדה : ששתי ימים
תלקחנה וביום השביעי שבת לא יהיה בו : והיה ביום השביעי יצאו
מן העם ליקמו ולא מצא : ויאמר יהוה אל משה עד אנה מאתם
לשמור מצותי ותורותי : ראו כי יהוה נתן לכם השבת על פני הים
נותן לכם ביום הששי לחם ימים שבו איש תחתיו אל יצא איש
ממקומו ביום השביעי : וישבתו העם ביום השביעי : וייראו בית
ישראל את שמן מן והוא מורע גד לבן ומעמו כצפיתת בדיח חומה
ויאמר משה זה הדבר אשר צוה יהוה מלא העמר ממנו לנו מקדש

מעמדות ליום ראשון

לחורותיכם למען יראו את תהום אשר האכלתי אתכם במדבר
ברוציא אתכם מארץ מצרים : ויאמר משה אל אהרן קח צנצנת
אחת ותן שמה מלא העומר מן והנח אתה לפני יהוה למשמרת
לחורותיכם : כאשר צוה יהוה אל משה וינחתו אהרן לפני העדת
למשמרת : ובני ישראל אכלו את המן ארבעים שנה עד באם
אל ארץ נושבת את המן אכלו עד באם אל קצה ארץ כנען
והעומר עשירית האיפה הוא : וחל"כ יאמר ז

אתה ה' לבדך אתה עשית את השמים ושמי השמים הארץ וכל אשר בהם
ואתה מחיה אות כולם ואתה ששית נסים ונפלאות גדולות תמיד עם אבותינו גם
במדבר המשרת להם לחם מן השמים ומצור החלמיש הוצאת להם מים וגם נתת להם כל
צרכיהם שמלותם לא בלתי מאליהם כן ברחמיך הרבים ובחסדך העצום תזוננו ותפרנסנו
ותבללנו כל צרכנו וצרכי בית ישראל הצרובים במלנו ובריות בלי טורח ונמל גדול מתחת
ידך הנקיח ולא מתחת ידו בשר ודם :
יהו רצון מלפניך ה' אלהי ואלהי אבותי שתמך לי ולאנשי ביתי כל מחסורנו ותזמין לנו כל
צרכינו לכל יום ויום מחיינו די מחסורנו ולכל שעה ושעה שיעזרנו / די ספוקנו ולכל עצם
מעצמינו די מחיינו כדרך הסוכה והרחבת ולא בשיעור מפעלנו נקוצר חסרנו ומעורר גמולותינו
ויהיו מענותי ומזונות אנשי ביתי ורועי ורעי מטרות כדרך ולא ביד בשר ודם :

כתב סל"ו קא"ר ו"ל טוב לומר פרשת עקידה כדי לזכור זכות האבות לפני הקב"ה וגם
לסכנינו ישר לעבודת סל"ו כמו שזכר יצחק נפשו :
כרב רס"י לא חית מלך המצול מותא חבני נפא כקרבן עקידה דיצק דליתמר זיס ויעקוד
את יצחק בני חתקטר מרת סדין וחתקטר לעילא ועקידת יצחק הענייה לישראל להכרזא
לם ככל יואא בללותא דחנין עליוסו חכל חרעין בסיין
וקודם פרשת עקידה יאמר ז

אלהינו ואלהי אבותינו ומלנו בנכרנו טוב לפניך ופקדנו בנקודת ישיעת ורחמים משינו שמי קדם
וזכור לנו ה' אלהינו אהבת הקדמונים אברהם יצחק וישראל עבדך את חברי
ומת תחסד ואת השבעת שנשמעת לאברהם אבינו בחד הסודות ואת העקידה שיעקד את יצחק
בנו ככתוב בתורתך :

בראשית כס ויחי אחר תדברים האלה והאלהים נסה את אברהם ויאמר אליו
אברהם ויאמר חנני : ויאמר קח נא את בןך את יחידך אשר
אהבת את יצחק ולך לך אל ארץ המוריה ותעלהו שם לעולה על אחד
ההרים אשר אמר אליך : וישבם אברהם בבוקר ויחבש את חמורו ויקח
את שני געריו אתו ואת יצחק בנו ויבקע עצי עולה ויקם וילך אל המקום אשר
אמר לו האלהים : ביום השלישי וישא אברהם את עינו וראה את המקום
מרחוק : ויאמר אברהם אל געריו שבו לכם פה עם החמור ואני והנער
נלכח עד בה ונשתחוה ונשובה אליכם : ויקח אברהם את עצי העולה וישם
על יצחק בנו ויקח בידו את האש ואת המאכלת וילכו שניהם יחד : ויאמר
אברהם אביו ויאמר אביו ויאמר חנני בני ויאמר הנה האש העצים
ועולה : ויאמר אברהם אלהים וראה לו השם לעולה ביו ולכו
ויבאו אל המקום אשר אמר לו האלהים ויבן ע

מעמדות ליום ראשון

את המאכלת ויערף את העצים ויעקד את יצחק בנו וישם אתו על המזבח
ממעל לעצים : וישלח אברהם את ידו ויקח את המאכלת לשחוט את בנו :
ויקרא אליו בלאף יהוה מן השמים ויאמר אברהם אברהם ויאמר חנני :
ויאמר אל תשלח ידך אל הנער ואל תעש לו מאומה כי עתה ידעת כי ירא
אלהים אתה ורא חשבת את בןך את יחידך ממני : וישא אברהם את עינו
ורא והנה איל אחר נאחו בסבך בקרניו וילך אברהם ויקח את האיל ויעלהו
לעולה תחת בנו : ויקרא אברהם שם המקום ההוא יהוה יראה אשר
יאמר היום בחד ידוה יראה : ויקרא בלאף יהוה אל אברהם שנית מן
השמים : ויאמר כי נשבעתי נאם יהוה כי יען אשר עשית את הדבר הזה
ולא חשבת את בןך את יחידך : כי בך אברכה וברכה ארפה את זרעך
ככוכבי השמים וכחל אשר על שפת הים וירש זרעך את שער איביו :
והתפרפו בזרעך כל גוי הארץ עקב אשר שבעת פקולו : וישב אברהם אל
געריו ויקמו וילכו יחדו אל פאר שבע וישב אברהם בפאר שבע :

דפ"ע יהו רצון מלפניך ה' אלהי ואלהי אבותי שהזכור לנו זכות אבותינו כמו שבשב אברהם
אבינו את רחמינו סבן יחידו ורצה לשחוט אותו כדי לישיע דעוננו כן וכבשו החמיק את
כעסך מעלינו ויגולו החמיק על מרותך והבנס אתנו לפניך משורה דיעך ותתנת עינו ה'
אלהינו במדת החסד ובמדת הרחמים ובטובך הגדול ישוב חרון אפך מעמך ושיעורך ומחלתך יד
וקיים לנו ה' אלהינו את הדבר שהבטחתנו ע"י משה עבדך כאמור וזכרתי את בריתי ונקום ואמר
את בריתי יצחק ואת בני יתו אברהם ואזכור והארץ אזכור :

וידבר יהוה אל משה לאמר : פנתם בן אדעוד בן אהרן הכהן
השיב את חמתי מעל בני ישראל בקנאו את קנאתי
בתוכם ולא כליתי את בני ישראל בקנאתי : לכן אמור הגני טהרן
לו את בריתי שדום :

אין קדוש בידה כי אין בלתי ואין צור פאלהינו : כי מי אלוה
מבלעד יהוה וימי צור וזלתי אלהינו : אין פאלהינו אין
פאדוננו אין פמלפנו אין פמושיענו : מי פאלהינו מי פאדוננו מי
פמלפנו מי פמושיענו : נודה לאלהינו נודה לאדוננו נודה למלפנו
נודה למושיענו : ברוך אלהינו ברוך אדוננו ברוך מלפנו ברוך
מושיענו : אלה הוא אלהינו אלה הוא אדוננו אלה הוא מלפנו
אלה הוא מושיענו : אלה תושיענו אלה תקים תרחם ציון כי
עת להננה כי באמועד :

רבונו של עולם בזמן שבית המקדש היה קיים אדם היה חוטא
ומביא קרבן ומתכפר לו ועכשיו בעונותינו אין לנו מקדש
וכא

ולא מוזהב ולא קרבן ולא פה שוכר בעדינו אלא זכרון רבדים
התא כפרתינו ונשלמה שיה שפתותינו תחת קרבנותינו :

סמות ט (6) וזה אשר תעשה על המזבח כבשים בני שנה שנים
ליום תמיד : את הכבש האחד תעשה כבודך

ואת הכבש השני תעשה בין הערבים : ועשרון סולת כדול
בשמן כתיבת רבע ההין ונסך רביעית ההין לכבש האחד : ואת

הכבש השני תעשה בין הערבים כמנחת הבוקר ונספה תעשה
לה לריח ניחוח אשה ליהוה : עולת תמיד לדורותיכם פתח את

מועד לפני יהוה אשר אועד לכם שמה לדבר אלה שם : ונועדתי
שמה לבני ישראל ונקרב בכבודי : וקדשתי את ארץ מועד ואת

המזבח ואת אהרן ואת בניו אקדש לבחן לי : ושכנתי בתוך בני
ישראל והייתי להם לאלהים : וידעו כי אני יהוה אלהיהם אשר

הוצאתי אותם מארץ מצרים לשכני בתוכם אני יהוה אלהיהם :
פרשת מזבח מקמר קמרת

כי אור ואמר פרשת קמרת שהוא במקום הקרבה וידעו לא עשה מזבח ע"פ ואמר מקודם
פרשה זו :

ועשית מזבח מקמר קמורת עצי שמים תעשה אותו : אמה ארמו
ואמה רחבו רביע יהיה ואמתיים קומתו ממנו קרנותיו וצפית

אותו זהב טהור את גוו ואת קורותיו סביב ואת קרנותיו ועשית לו
זה זהב סביב : ושתי טבעות זהב תעשה לו מתחת לזרוע על שתי

צלעותיו תעשה על שני צדיו והיה לבתים לבדים לשאת אורחו
בהמה : ועשית את הבדים עצי שמים וצפית אותם זהב : ונתתה

אותו לפני הפרוכת אשר על ארון העדת לפני הכפורת אשר על
העדת אשר אועד לה שמה :

אתה הוא יהוה אלהינו שזקמנו אבותינו לפניך את קמורת הסמים בזמן
שבת המקדש קיים כאשר צוית אותם על יד משה נביאך כפתוב

בתורתך ויאמר יהוה אל משה קח לה סמים נסף ושלחל והלפנה סמים
ולפנה ופה בד כבוד יהוה : ועשית אותה קמורת וקח מעשה רוקח

ממלח טהור קודש : ושחקת ממנה חרק ונתתה ממנה לפני העדת באהל
מועד אשר אועד לה שמה קודש קדשים תהיה לכם ויאמר והקמיר עלי

אהרן

אהרן קמורת סמים כבודך כבודך בהמינו את הנרות יקמירנה : ובהעלות
אהרן את הנרות בין הערבים יקמירנה קמורת תמיד לפני יהוה לדור ודורים :

כרות פרק א פטום הקמורת כיצד שלש מאות וששים ושמונה מנים היו
בה שלש מאות וששים וחמשה כמני ימות החמה

ושלשה שהיה מוסף בהן גדול בערב יום הכפורים ומהזרין למכתשת וטמל
ממנה מלא הפניו כדי לקום מצות דקה מן הדקה ואחד עשר ככנים היו בה

ואלו הן הצרי והצפורן והחלפנה והלכונה משקל שבעים שבעים מעה מור
וקציעה ושכולת נדד וברכום משקל ששה עשר ששה עשר מנה

חקושת שנים עשר קלופה שלשה קמון השעה בורית פרשינה תשעה
קצין יין קפריסין סאין תלתא וקצין תלתא ואם לא מצא יין קפריסין מביא

חמר תורין עתיק מלח סדומית רובע הקב מעלה עשן כל שהוא : רפי
נתן אומר אף כפת תירדן כל שהוא אם נתן פה רבש פכלה ואם חסר אחרת

מפל ממנה חייב מיתה :

רפן שמעון בן גמליאל אומר הצרי אינו אלא שרף הנוסף מעצי הקמך בורית
פרשינה ששפין פה את הצפורן כדי שתהא נאה יין קפריסין ששורין

בו את הצפורן כדי שתהא עזה : והלא מירגלים יפין לה אלא שאין
מכניסין מירגלים במקדש מפני הכבוד :

תניא רפי נתן אומר כשהוא שוחק אומר חק חייב חייב חק מפני שהקול
יפה לשמים : פממה לחצאין בשרה לשליש ולרביע לא שמענו :

אמר רפי יהודה זה הנקל אם פמדתה בשרה לחצאין ואם חסר אחרת מכל
ממניה חייב מיתה :

תניא פר קפרא אומר אחת לששים או לשבעים שנה היתה פאה של
שירים לחצאין ועוד תני פר קפרא אלו היתה נותן בה קורטוב שר

רבש אין אדם יכול לעמוד מפני ריחה ולמה אין מערבין פה רבש מפני
שהתורה אמרה כי כל שאור וכל רבש לא תקמירו ממנו אשה ליהוה :

ויאמר משהאל אהרן קח את המחמה ורתן עליה אש מעד
המזבח ושם קמרת והלך מהרה אל העדת וכפר עליהם

כי יצא הקצף מלפני יהוה החל הנגף וקח אהרן באשר דבר משה
ורץ אל תוך הקהל והנה החל הנגף בעם ויתן את הקמרת וכפר

על העם : ויעמד בין המתים ובין החיים ותעצר המגפה : ויהיו
המתים במגפה ארבעה עשר אקושיבע מאות מלבד המתים על
דברי קרה : וישב אהרן אר משה אל פתח אהל מועד והכניסו
נעצרה

מפני
אור

כגון חומרים תמימות אין חומרים רבון :

רבו העולמים גלוי לפני כסא כבודך אשר מרת הרין מתוחה
 עלינו בעונותינו ובאנו לחלות פניך שתעצור המגפה
 והמשחית מעלנו ולא תתן המשחית לבא אל ביתינו ורחם עלינו
 ועד טפנו ועל עולמינו ועל כל ישראל עמה וקבל ברחמים וברצון
 את תפלתנו פעמן שנאמר תפון תפלת קטורת לפניך משאת
 כפי מנחת ערב וכמו שקבלת קטורת הסמים שהקטיר לפניך
 אהרן הכהן כאשר החל הנגף בעם שנאמר ועמד בין היתים
 ובין החיים ותעצר המגפה וכן פינתם שנאמר ועמד פינתו ופילל
 ותעצר המגפה : וכן דוד שנאמר וכן שם דוד מנחת ליי ועל
 עולות ושלמים ויעתר ללארץ ותעצר המגפה מעל ישראל : כי
 אתה אבינו וידך תלויות עינינו רפאינו ונרפא הושיענו ונושעה בי
 תהלתינו אתה שכן כרתוב בתורתך והסוד מן חול וכל
 מדוי מצרים הרעים אשר ידעת לא ישמם בך ונתנם בכל שנאמר
 ליי הושיעה על עמך ברכתך סלה : צבאות עמנו משגיב לנו
 אלהי יעקב סלה : צבאות אשרי אדם בושט בך : הושיעה
 המלך יעננו ביום קראנו :

נדה פרק בתרא תנא דפי אליהו כל השנה הלכות בכל יום מכטח לו שדיא
 פן העולם תבא שנאמר רחמיכות עולם לו אל תקרי
 הליכות אלא הלכות : אמר רבי אלעזר אמר רבי תניא תלמיד חכמים
 מרבים שלום בעולם שנאמר וכל בניך למודי ורב שלום בניך אל תקרי
 בניך אלא בניך : שלום רב לאהבי תורתך ואין למו מכשול יה שלום
 בחילוף שלוח בארמנותיך : למען אחי ורעי אדברה נא שלום בך למען
 בית יי אליהו אבקשה טוב לך : יי עוז לעמו יתן יי ברכך את עמו בשלום :
 מנחות פרק יג בתיב ובכל מקום מקשר ומגוש לשמו וכי בכל מקום
 מקשר ומגוש אלא אלו תלמידי חכמים שעושים
 בהלכות עבודה בכל מקום מעלה אני עליהם כאלו מקמיים
 ומגשים לשמי :

יומא פרק ב תנא מי שזכה בתרומת הדשן זכה במערכת ובסודר שני גורי
 עצים : סדר מערפה יומא אמר להם הממונה
 אביי מסדר מערכת משמא דגמרא ואליפא דאפא שאול : מערכת גדולה
 קודמת למערכת שניח על קטורת ומערכת שנייה של קטורת
 קודמת

קודמת לסודר שני גורי עצים : וסודר שני גורי עצים קודם לדישון מנחת
 הפנימי ודישון מנחת הפנימי קודם להטבת המש נרות והטבת המש נרות
 קודם לדם התמיד ודם התמיד קודם להטבת שתי נרות והטבת שתי נרות
 קודם לקטורת וקטורת קודם לאברים : ואברים למנחה : ומנחה לחביתין :
 וחביתין לנסבין : ונסבין למוספין : ומוספין לכזיבין : וכזיבין לתמיד של בין
 הערבים שנאמר ועכף עליה העולה ותקטיר עליה חלפי השלמים עליה
 השלם כל הקרבנות פולם :

פסחים טקס תנו רבנן אין לך דבר קודם לתמיד של שחר אלא
 קטורת בלבד שנאמר בבוקר בבוקר ואין לך
 דבר שמתעכב אחר התמיד של בין הערבים אלא קטורת ופסח
 ונרות ומחוסר פפורים בערב פסח שמובל שנית ואוכל את פסחו
 לערב : רבי ישמעאל בנו של רבי יוחנן בן ברוקה אומר אף מהוסר
 פפורים בשאר ימות השנה שמובל ואוכל בקדשים לערב :

סדר קרבנות מניחה פרק ד אמר ר' אמי אלמלא מעמדות לא נתקיימו שמות וארץ שנאמר
 אם לא בריתי יומם ולילה חקות שמים וארץ לא שמי וברכ ויאמר ה'
 אלהים כמה אדע כי אירשנה אמר אברהם לפני הקב"ה רביש"ע שמא ח"י ישראל חוטאין לפניך
 ואתה נושח להם כדוד המלך ודוד הפלג אמר לו לאו אמר לפניו רביש"ע כמה אדע (ופי'
 רש"י כמה אדע מה תאמר לי ללבוך דבר שיתבפרו בו עונותיהן) א"ל חלה לו עולה משולשת
 וגו' פורש רש"י כלומר הקרבנות יכפרו עליהן אמר לפניו רביש"ע תניח בזמן שפ"ה קיים בזמן
 שאין ב"ה קיים מה תהא עליהם אמר לו כבר תקנתי להם סדר הקרבנות כל זמן שקודמין בהן
 מעלה אני עליהם כאלו מקריבים לפני קרבן ומחל אני על כל עונותיהם :

תנו רבנן תמיד של בין הערבים קודם לנרות ונרות קודמות לקטורת :
 שנאמר והקטור עליו אהרן קטורת כמים בבוקר בבוקר בהטיבו את
 הנרות וקטרתה : ובהעלות אהרן את הנרות בין הערבים יקטירנה קטורת
 תמיד לפני לדרוהתיכם :

זו נוסחת סדר המספר זליל :

פי עולג (ג) ויקרא אל משה וידבר יהוה אליו מאהל מועד לאמר :
 דבר אל בני ישראל ואמרת אליהם אדם פי יקריב מכם
 קרבן ליהוה מן הבמה מן הבקר ומן הצאן תקריבו את קרבנותם
 אם עולה קרבנו מן הבקר זכר תמים יקריבנו אל פתח אהל מועד
 יקריב אותו לרצונו לפניי : וכסך ידו על ראש העולה ונרצה לו
 לכפר עליו : ושחט את בן הבקר לפניי יהוה והקריבו בני אהרן
 הכהנים את הדם וזרקו את הדם על המזבח סביב אשר פתח
 אהל מועד : והפשיט את העולה ונתנה אותה לנתחיה : ונתנו בני
 אהרן

אֶהְרֵן הַכֹּהֵן אֲשֶׁר עַל הַמִּזְבֵּחַ וְעָרְבוּ עֵצִים עַל הָאֵשׁ : וְעָרְבוּ בָנֵי
 אֶהְרֵן הַכֹּהֲנִים אֶת הַנְּתֻחִים אֶת הָרֹאשׁ וְאֶת הַפָּדֶר עַל הַעֵצִים
 אֲשֶׁר עַל הָאֵשׁ אֲשֶׁר עַל הַמִּזְבֵּחַ : וְקָרְבוּ וַיִּכְרְעוּ יָרְחָץ בְּמִים
 וְהִקְטִיר הַכֹּהֵן אֶת הַכֹּל הַמִּזְבֵּחַה עֹלֶה אִשֶׁה רִיחַ נִיחֹחַ לַיהוָה : וְאִם
 מִן הַצֵּאֵן קָרְבָנוּ מִן הַכֹּשְׂבִים אוֹ מִן הָעֵזִים לְעֹלֶה זָכָר תָּמִים קָרִיבָנוּ
 וְעַל חַט אֹתוֹ עַל יַד הַמִּזְבֵּחַ צִפּוּנָה לִפְנֵי יְהוָה וְזָרְקוּ בְנֵי אֶהְרֵן
 הַכֹּהֲנִים אֶת דָּמֹו עַל הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב : וְנִתַח אוֹתוֹ לְנִתְתָיו וְאֶת רֹאשׁוֹ
 וְאֶת פָּדְרוֹ וְעַרְךָ הַכֹּהֵן אוֹתָם עַל הַעֵצִים אֲשֶׁר עַל הָאֵשׁ אֲשֶׁר עַל
 הַמִּזְבֵּחַ : וְהִקְרִיבוּ וְהִפְרָעִים יָרְחָץ בְּמִים וְהִקְרִיב הַכֹּהֵן אֶת הַכֹּל
 וְהִקְטִיר הַמִּזְבֵּחַה עֹלֶה הוּא אִשֶׁה רִיחַ נִיחֹחַ לַיהוָה : וְאִם מִן הָעֹפָר
 עֹלֶה קָרְבָנוּ לַיהוָה וְהִקְרִיב מִן הַתּוֹרִים אוֹ מִן בְּנֵי הַזְּוֹנָה אֶת
 קָרְבָנוֹ וְהִקְרִיבוּ הַכֹּהֵן אֶת הַמִּזְבֵּחַ וּמִלֶּקֶת אֶת רֹאשׁוֹ וְהִקְטִיר הַמִּזְבֵּחַה
 וְנִמְצָה דָּמֹו עַל קִיר הַמִּזְבֵּחַ : וְהִסִּיר אֶת מְרֹאתָו בְּנוֹצָתָו וְהִשְׁלִיךְ
 אוֹתָהּ אֶצֶל הַמִּזְבֵּחַ קִדְמָה אֶל מְקוֹם הַדֶּשֶׁן : וְשָׁמַע אוֹתוֹ בְּכַנְפָיו
 לֹא יִבְדִּיל וְהִקְטִיר אוֹתוֹ הַכֹּהֵן הַמִּזְבֵּחַה עַל הַעֵצִים אֲשֶׁר עַל הָאֵשׁ
 עֹלֶה הוּא אִשֶׁה רִיחַ נִיחֹחַ לַיהוָה :

כתב הרב המחבר שהקדמתו כשקרא צ' פרשת העולה על סוס חטא שחטא שמיאיים עליו קרצן עולה יקרא חטא מהפרשיות לשם חונת כפרת החטא ופרשם שנים יכוון כקורא בתורה או לשם הקרנת עולת נדנא כיהיבא דלא לחזוי שמקריב צ' עולה על חטא אחד וכן כפרשיות של חטא ואסם וכו' יכוון צ' חטא לשם חונת כפרת וכו' כקורא בתורה:

ס ויקרא ו יודבר יהוה אל משה לאמר : צו את אהרן ואת בניו
 לאמר זאת תורת העולה הוא העולה על מזבחה על
 המזבח כל הלילה עד הבוקר ואש המזבח תוקד בו : ולבש הכהן
 מדו ומכנסי בד לבש על בשרו והרים את הדשן אשר תאכל
 האש את העולה על המזבח ושמו אצל המזבח : ופשט את בגדיו
 ולבש בגדים אחרים והוציא את הדשן אל מחוץ למחנה אל מקום
 טהור : והאש על המזבח תוקד בו לא תקבה ובער עליה הכהן
 עצים בבוקר ובערך עליה העולה והקטיר עליה חלבי
 השלמים : אש תמיד תוקד על המזבח לא תקבה :

על

צ' שנת חין אומרים רצון העולמים הא מיהא יתנו לו סכר כקורא בתורה :
 רצון העולמים יהי רצון מלפניך שיהא זה חשוב כאלו הקרבתו עולה בזמנה :
 (ב) פרשת מנחה ויקרא ב' (זה נוסחת הרב המחבר צ"ל) :

וּנְפֹשׁ בִּי תִקְרִיב קָרְבָן מִנְחָה לַיהוָה סֹלֶת יִהְיֶה קָרְבָנוּ וַיִּצַק עֲלֶיהָ
 שֶׁמֶן וְנָתַן עֲלֶיהָ לְכוֹנֶה : וְהִבִּיאה אֶל בְּנֵי אֶהְרֵן הַכֹּהֲנִים
 וְקִמֵץ מִשֶׁם מְלֹא קִמְצוּ מִסֹּלֶתָהּ וּמִשֶׁמֶנָּה עַל כָּל לְבוֹנֹתֶיהָ וְהִקְטִיר
 הַכֹּהֵן וְאֶת אוֹכְרָתָהּ הַמִּזְבֵּחַה אִשֶׁה רִיחַ נִיחֹחַ לַיהוָה : וְהִנְוֹתֶרְתָּ
 מִן הַמִּנְחָה לְאֶהְרֵן וּלְבָנָיו קֹדֶשׁ קֹדְשִׁים מֵאִשֵׁי יְהוָה : וְכִי תִקְרִיב
 קָרְבָן מִנְחָה מֵאִפֶּה תִנּוּר סֹלֶת חֲלוּת מִצוֹת בְּדוּלוֹת בְּשֶׁמֶן וְרִקְקִי
 מִצוֹת מִשְׁחִים בְּשֶׁמֶן וְאִם מִנְחָה עַל הַמִּזְבֵּחַ קָרְבָנָה סֹלֶת בְּלוּלָה
 בְּשֶׁמֶן מִצָּה תִהְיֶה : פְּתוֹת אוֹתָהּ פְּתִים וַיִּצַקְתָּ עֲלֶיהָ שֶׁמֶן מִנְחָה
 הוּא : וְאִם מִנְחַת מִרְחֶשֶׁת קָרְבָנָה סֹלֶת בְּשֶׁמֶן תַּעֲשֶׂה : וְהִבִּיאתָ
 אֶת הַמִּנְחָה אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה מֵאֵלֶּה לַיהוָה וְהִקְרִיבָה אֶל הַכֹּהֵן וְהִגִּישָׁה
 אֶת הַמִּזְבֵּחַ : וְהָרִים הַכֹּהֵן מִן הַמִּנְחָה אֶת אוֹכְרָתָהּ וְהִקְטִיר הַמִּזְבֵּחַה
 אִשֶׁה רִיחַ נִיחֹחַ לַיהוָה : וְהִנְוֹתֶרְתָּ מִן הַמִּנְחָה לְאֶהְרֵן וּלְבָנָיו קֹדֶשׁ
 קֹדְשִׁים מֵאִשֵׁי יְהוָה : כָּל הַמִּנְחָה אֲשֶׁר תִּקְרִיבוּ לַיהוָה לֹא תַעֲשֶׂה
 חֵמְצָנִי כָּל שְׂאוֹר וְכָל דָּבֵשׁ לֹא תִקְטְרוּ מִמֶּנּוּ אִשֶׁה לַיהוָה : קָרְבָן
 רֵאשִׁית תִּקְרִיבוּ אוֹתָם לַיהוָה וְאֵל הַמִּזְבֵּחַ לֹא יַעֲלוּ לְרִיחַ נִיחֹחַ :
 וְכָל קָרְבָן מִנְחָתְךָ בְּמִלַח תִּמְלַח וְלֹא תִשְׁבִּית מִלַח בְּרִית אֱלֹהֶיךָ
 מֵעַד מִנְחָתְךָ עַל כָּל קָרְבָנָה תִקְרִיב מִלַח :

(ג) ויקרא ו וזאת תורת המנחה הקרב אותה בני אהרן לפני יהוה ו
 פני המזבח : והרים ממנו בקמצו מסולת המנחה
 ומשכנה ואת כר הלבונה אשר על המנחה והקטיר המזבח ריח
 ניחוח אוכרתה ליהוה : והנותרת ממנה יאכלו אהרן ובניו מצות
 תאכל במקום קדוש בתצר אהל מועד יאכליה : לא תאפה חמץ
 חלקם נתתי אותה מאשי קודש קדשים הוא כחמאת ובאשם : כל
 זכר בבני אהרן יאכלנה חק עולם לדורותיכם מאשי יהוה כל אשר
 יגע בהם יקדש :

צ' שנת חין אומרים רצון העולמים
 רצון העולמים יהי רצון מלפניך שיהא זה חשוב כאלו הקרבתו מנח' בזמנ' (זה הנוסחה הוא לפי צוואת הרב המחבר צ"ל)

(9) פרשת שלמים ויקרא ואם נבחר שלמים קרֵבנו אם מן הבקר הוא מקריב
 אם זכר אם נקבה תמים יקריבנו לפני יהוה :
 וסמך ידו על ראש קרבנו ושחטו פתח אוהל מועד וזרקו בני אהרן
 הכהנים את הדם על המזבח סביב : והקריב מזבח שלמים אשה
 ליהוה את החלב המכסה את הקרב ואת כל החלב אשר על
 הקרב ואת שתי הכליות ואת החלב אשר עלהן אשר על הכסלים
 ואת היותרת על הכבד על הכליות יסירנה : והקשירו אורתובגני
 אהרן המזבחה על העולה אשר על העצים אשר על האש אשה
 ריח ניחוח ליהוה : ואם מן הצאן קרבנו לזבח שלמים ליהוה זכר או
 נקבה תמישקריבנו ואם פשב היא מקריב את קרבנו והקריב אתו
 לפני יהוה : וסמך את ידו על ראש קרבנו ושחט אותו לפני אהל
 מועד וזרקו בני אהרן את דמו על המזבח סביב : והקריב מזבח
 השלמים אשה ליהוה חלבו האליה תמימה לעמת העצה יסירנה
 ואת החלב המכסה את הקרב ואת כל החלב אשר על הקרב :
 ואת שתי הכליות ואת החלב אשר עלהן אשר על הכסלים ואת
 היותרת על הכבד על הכליות יסירנה : והקשירו הכהן המזבחה
 לחם אשה ליהוה : ואם עז קרבנו והקריבו לפני יהוה וסמך את ידו
 על ראשו ושהא אותו לפני אהל מועד וזרקו בני אהרן את דמו על
 המזבח סביבו והקריב ממנו קרבנו אשה ליהוה את החלב המכסה
 את הקרב ואת כל החלב אשר על הקרב : ואת שתי הכליות ואת
 החלב אשר עלהן אשר על הכסלים : ואת היותרת על הכבד על
 הכליות יסירנה : והקשירם הכהן המזבחה לחם אשה ליהוה ניחוח
 כל חלב ליהוה : חקת עולם לדורותיכם בכל מושבותיכם כל חלב
 וכל דם לא תאכלו :

(זה הנוסחא הוא לפי צוואת הרב המחבר זצ"ל)

(10) ויקרא וידבר יהוה אל משה לאמר : דבר אל בני ישראל לאמר
 המקריב את זבח שלמו ליהוה יביא את קרבנו
 ליהוה מזבח שלמים : ידיו תביאנה את אשי יהוה את החלב על
 החזה יביאנו את החזה להניף אותו תניפה לפני יהוה : והקשיר
 הכהן

הכהן את החלב המזבחה ויהיה החזה לאהרן ולבניו : ואת שוק
 הימין תתנו תרומה לבהן מזבחי שלמים : המקריב את דם
 השלמים ואת דם החלב מבני אהרן לו תהיה שוק הימין למנה : כי
 את חודה התניפה ואת שוק התרומה לקחתי מאת בני ישראל
 מזבחי שלמים ואהן אותם לאהרן הכהן ולבניו לחק עולם מאת
 בני ישראל : ואת משחת אהרן ומשחת בניו מאשי יהוה ביום
 הקריב אותם לכהן ליהוה : אשר צוה יהוה לתת להם כיום משחו
 אופתמאת בני ישראל חקת עולם לדורותם : ואת החודה לעלה
 למנה ואת המזאת ולאשם ולמלואים ולזבח השלמים : אשר צוה
 יהוה את משה בהר סיני ביום צוותו את בני ישראל להקריב את
 קרבניהם ליהוה במדבר סיני :

(זה הנוסחא הוא לפי צוואת הרב המחבר זצ"ל)

(11) כי נספים נמדננו עו וידבר יהוה אל משה לאמר : דבר אל בני ישראל
 ואמרתם אליהם כי תביאו ארץ מושבותיכם

אשר אני נותן לכם : ועשיתם אשה ליהוה עולה או זבח לפלא
 נדר או בגדבה או במועדיכם לעשות ריח ניחוח ליהוה מן הבקר
 או מן הצאן : והקריב המקריב קרבנו ליהוה מנחה סודת עשרון
 בלול ברביעית ההין שמן : ויין לנסך רביעית ההין מעשה על
 העולה או לזבח לפכש האחד : או לאיל תעשה מנחה סודת שני
 עשרונים בלול בשמן שלשית ההין : ויין לנסך שלשית ההין
 מקריב ריח ניחוח ליהוה : וכי תעשה בן בקר עולה או זבח לפלא
 נדר או שלמים ליהוה : והקריב על בן הבקר מנחה סודת שלשת
 עשרונים בלול בשמן חצי ההין : ויין מקריב לנסך חצי ההין אשה
 ריח ניחוח ליהוה : ככה יעשה לשור האחד או לאיל האחד או לשה
 בכבשים או בעזים : כמספר אשר תעשו ככה תעשו לאחד
 כמספרם : כל האדה יעשה ככה את אלה להקריב אשה ריח
 ניחוח ליהוה : וכי יגד אתכם גר או אשר בתוככם לדורותיכם
 ועשה אשה ריח ניחוח ליהוה כאשר תעשו כן יעשה : הקהל חקת
 אדת לכם ולגר הגר חקת עולם לדורותיכם ככם כגר יהיה לפני

יהוה : תורה אחת ומשפט אחד יהיה לכם ולגר הגר אתכם :

בשבת אין אומרים רכון העולמים : רכון כל העולמים יהי רצון מלפניך שיהא זה חשוב ומקובל לפניך כאלו הקרבתי שלמים כוננים זו נוסחת הרב המחבר זצ"ל

ס' חטאת ויקרא ד' ואם נפש אחת תחטא בשגגה מעם הארץ בעשותה אחת ממצוות יהוה אשר לא תעשינה ואשים : או הודע אליו חטאתו אשר חטא והביא קרבנו שעירת עזים תמימה נקבה על חטאתו אשר חטא : ומקד את ידו על ראש החטאת ושחט את החטאת במקום העולה : ולקח הפהן מדמה באצבעו ונתן על קרנות מזבח העולה ואת כל דמה ישפוך אל יסוד המזבח : ואת כל חלבה יסיר כי אשר הויבר חלב מעל זבוח השלמים והקמיר הפהן המזבחה לריח ניחוח ליהוה וכפר עליו הפהן ונסלח לו : ואם כבש יביא קרבנו לחטאת נקבה תמימה ביאנה ומקד את ידו על ראש החטאת ושחט אתה לחטאת במקום אשר ישחט את העולה : ולקח הפהן מדם החטאת באצבעו ונתן על קרנות מזבח העולה ואת כל דמה ישפוך אל יסוד המזבח : ואת כל חלבה יסיר כי אשר חלב הפשב מזבח השלמים והקמיר הפהן אתם המזבחה על אשי יהוה וכפר עליו הפהן על חטאתו אשר חטא ונסלח לו :

וה הנוסחה הוא לפי צוואת הרב המחבר זצ"ל
(ו) ויקרא ו' וידבר יהוה אל משה לאמר : דבר אל אהרן ואל בניו לאמר ואת תורת החטאת במקום אשר תשחט העולה תשחט החטאת לפני יהוה קודש קדשים היא : הפהן המתא אוהה יאכלנה במקום קדוש תאכל בחצר אהל מועד : כל אשר יגע בכשרה יקדש ואשר יזה מדמה על הבגד אשר יזה עליה תכבם במקום קדש : וכלי חרש אשר תכשל בו ישבר ואם בכלי נחשת בשלה ומורק ושטף במים : כל זכר בפתיים יאכל אתה קודש קדשים הוא : וכל חטאת אשר יבא מדמה אל אהל מועד לכפר בקודש לא תאכל באש תשרף :

רכון כל העולמים אם אני חייב חטאת יהי רצון מלפניך שיהא זה חשוב ומקובל לפניך כאלו הקרבתי חטאת כוננים

זה נוסחת הרב המחבר זצ"ל פרשת קרבן עולה ויורד ויקרא ה'

ונפש כי תחטא ושמעה קול אלה והוא עד או ראה או ידע אם לא יגיד ונשא עונו : או נפש אשר תגע בכל דבר ממא או כנבלת חיה ממאה או כנבלת בהמה ממאה או כנבלת שרץ ממא ונגעלם ממנו והוא ממא ואשים : או פי יגע בממאת אדם לכל ממאתו אשר יטמא בה ונגעלם ממנו והוא ידע ואשים : או נפש כי תשבע לכמא בשפתים להרע או להטיב לכל אשר יבטא האדם בשבועה ונגעלם ממנו והוא ידע ואשים לאחת מאלה והיה כי יאשים לאחת מאלה והתודה אשר חטא עליה : והביא את אישמו ליהוה על חטאתו אשר חטא נקבה מן הצאן כשבה או שעירת עזים לחטאת וכפר עליו הפהן מחטאתו : ואם לא תגיע ידו רי שה והביא את אישמו אשר חטא שתי תורים או שני בני יונה ליהוה אחד לחטאת ואחד לעולה : והביא אותם אל הפהן והקריב את אשר לחטאת ראשונה ומקד את ראשו ממול ערפו ולא כבדק והיה מדם החטאת על קיר המזבח והנשאר בדם ימצה אל יסוד המזבח חטאת הוא : ואת השני יעשה עולה כמשפט וכפר עליו הפהן מתחטתו אשר חטא ונסלח לו : ואם לא תשיג ידו לשתי תורים או לשני בני יונה והביא את קרבנו אשר חטא עשירית האפה כולת לחטאת לא ישים עליה שמן ולא יתן עליה לבונה כי חטאת הוא : והביאה אל הפהן וקמץ הפהן ממנה מלא חמוצו את אוכפתה והקמיר המזבחה על אשי יהוה חטאת הוא : וכפר עליו הפהן על חטאתו אשר חטא מאתת מאלה ונסלח לו והיתה לפהן כמנחה :

רכון כל העולמים אם אני חייב קרבן עולה ויורד יהי רצון מלפניך שיהא זה חשוב ומקובל לפניך כאלו הקרבתי קרבן עולה ויורד כוננים : זה הנוסחה הוא לפי צוואת הרב המחבר זצ"ל פרשת אשם תלוי ויקרא שם

ואם נפש כי תחטא ועשתה אחת מכל מצוות יהוה אשר לא תעשינה ולא ידע ואשים ונשא עונו : והביא אל תמים מן הצאן בערפק לאשם אל הפהן וכפר עליו הפהן על שגגרתו אשר שגג והוא לא ידע ונסלח לו : אשם הוא אשם אשם ליהוה :

מעמדות ליום ראשון

(ס) ויקרא ו וזאת תורת האשם קודש קדשים הוא: במקום אשר
ישחטו את העולה ישחטו את האשם ואת רמו יזרוק
על המזבח סביב: ואת כל חלבו יקריב ממנו את האלה ואת
החלב המכסה את הקרב: ואת שתי הפליות ואת החלב אשר
עליהן אשר על הפסלים ואת היוותרת על הכבד על הגלויות
יסירנה: והקמיר אותם הפהן המזבחה אשה ליהוה אשם הוא:
כל זכר בפתנים יאכלנו במקום קדוש יאכל קודש קדשים הוא
פהמאת פאשם תורה אחת להם הפהן אשר יכפר בו ל יהוה:
והפלון המקריב את עולת איש עור העולה אשר הקריב לפהן לו
יהוה: וכל מנתה אשר תאפה בתנור וכל געשה במחשת ועל
מחבת לפהן המקריב אתה לו תהיה: וכל מנתה בלונה בשמן
והרבה דבל בני אהרן תהיה איש פאחיו:

דבון כל העולמים אם אני חייב אישם תלו יהו רצון מלפניך שיהא זה חשוב וסך בלא פניך כאו
הקרבתו אישם תלו בזמנו:
זה הנוסחא הוא לפי צוואת הרב המחבר זצ"ל

פ' אשם ויקרא ס' וידבר יהוה אל משה לאמר: גפש פי החטא
מעלה מעל ביהוה וכחש בעמיתו וכחש בעקדון או
כתשומת יד או בגזל או עשק את עמיתו: או מצא אבדה
וכחש בה שבע על שקר על אחת מכל אשר יעשה האדם
לחטא בהנה: והיה כי יחטא ואשם והשיב את הגולה אשר גזל
או את העשק אשר עשק או את הפקדון אשר הפקד אהו או את
האבדה אשר מצא: או מפל אשר ישבע עליו לשקר ושגם או יז
בראו והחשתו יוסף עליו לאשר הוא לו יתננו ביום אשנתו:
ואת אשמו יביא ליהוה אילתמים מן הצאן בערפק לאשם אל
הפהן: וכפר עליו הפהן לפני יהוה ונסלח לו על אחת מכל
אשר יעשה לאשמה בה:

דבון כל העולמים אם אני חייב אישם יהו רצון מלפניך שיהא זה חשוב ומקובל וסרוצח לפני
כאלו הקרבתו אישם בזמנו:
זה הנוסחא הוא לפי צוואת הרב המחבר זצ"ל

(ט) פ' תולד ויקרא ז וזאת תורת זבח השלמים אשר יקריב ליהוה:
אם על תורה יקריבו והקריב על זבח התורה

מעמדות ליום ראשון

חלות מצות בלולות בשמן ורקיקי מצות משותים בשמן וסולת
מרבבת חלות בלולות בשמן: על חלות לחם חמץ יקריב קרבנו
על זבח תורת שלמיו: והקריב ממנו אחד מגד קרבן תרומה
ליהוה לפהן תורה את דם השלמים לו יהיה: ובשר זבח תורת
שלמיו ביום קרבנו יאכל לא יניח ממנו עד בקר: ואם נדר או
נדבה זבח קרבנו ביום הקריבו את זבתו יאכל וממחרת והנותר
ממנו יאכל: והנותר מבשר הזבח ביום השלישי באש ישרף: ואם
האכל יאכל מבשר זבח שלמיו ביום השלישי לא ירצה המקריב
אותו לא יתשב לו פגול יהיה והנפש האוכלת ממנו עונה תשא:
והבשר אשר יגע בכל טמא לא יאכל באש ישרף והבשר כל
טהור יאכל בשר: והנפש אשר תאכל בשר מזבח השלמים אשר
ליהוה ושמארתו עליו ונכרתה הנפש החיה מעמיה: ונפש כי תגע
בכל טמא בשמאת אדם או בכחמה טמאה או בכל שקץ טמא
ואכל מבשר זבח השלמים אשר ליהוה ונכרתה הנפש ההוא
מעמיה:

דבון כל העולמים אם אני חייב קרבן תורה יהו רצון מלפניך שיהא זה חשוב ומקובל לפניך
כאלו הקרבתו תורה בזמנו:
זה הנוסחא הוא לפי צוואת הרב המחבר זצ"ל

פ' הכור וידבר יהוה אל משה לאמר ועשית כדור נחוששת וכנו נחוששת לרחצה ונתת
אותו בין אהל מועד ובין המזבח ונתתה שמה ביום: ורחצו אהרן
ובניו ממנו את ידיהם ואת הנליהם: ככואם אל אהל מועד ירחצו ימים ולא
ימותו או בגשתם אל המזבח לשרת להקמיר אשה ליהוה: ורחצו ידיהם
ורגליהם ולא ימותו והיתה להם חן עולם לו ולירעו לדורו חם:
וערכה ליהוה מנחת ירהרה וירושלים כימי עולם וכשנים קרמוניות:
כל אלה בהיות היכל על יסודו ומזבח על מכונו היינו מלאים כל
טוב ועכשיו חרב בית המקדש ובמלה עבודה ואין לנו
בעונותינו לא אשם ולא אישים: לא בדים ולא בלולה: לא גבול
ולא טרלות: לא דביר ולא דקה: לא היכל ולא הר המור: לא
ועד ולא וידוי: לא זבה ולא דיקה: לא חמאת ולא חלבים: לא
טהרת ולא טבילה: לא ירושלים ולא יער לבנון: לא כפורת ולא

פרובים: לא לבונה ולא לחם הפנים: לא מובת ולא מנודה: לא
נתחים ולא נסכים: לא סמיכה ולא סמים: לא עולה ולא עזאזל:
לא פרוכת ולא פר תטאת: לא ציון ולא ציון נדר הקודש: לא קדה
ולא קנמון: לא ריח בשמים ולא ריח ניחות: לא שיו ולא שלמים:
לא תודה ולא תמירה: לא ארץ ישראל ולא מעשרות: לא כהן
ולא נביא עונותינו ועונות אבותינו החריבו נוינו ושמים מקדשינו
ונטל כבוד מבית חיינו מקום שהללוד בו אבותינו ואין אנו יכולין
לדקר יבקרין כי אין לנו לא זבת ולא זובח ולא שעיר המשתלח
ולא כהן שיכפר בעדנו אלא שיח שפתותינו תחת קרבנותינו
ותפלתנו תחת כפרתינו:

כיום שאין אומרים בו תחינת אין אומרים זה

יהי רצון מלפניך יהוה אלהינו ואלהי אבותינו שתכפר לנו על כל חטאתינו
ותסלח לנו על כל עונותינו ותמחול לנו על כל פשעינו ותתנה פיר
המקדש במהרה בימינו ותכפר לנו על כל זדונותינו שהודנו לפניך בין באו
בין בצדון בין בשוגג בין כמזיד בין בשמיעה בין בראיה בין בדיבור בין
במחשבה הכל תעביר ותסלח אשר נואלנו ואשר חטאנו:
ואי-כ אומרים אוי תבא לפניך וכל הודוי עד גמירא: פסוקים משלש תיבות
ומשמע ודומה ומשא: וישב יצחק בגר: והרעב פכד בארץ:
ובני דן חשים: לישועתך קויתי יהוה: יששכר וכולן
ובנימין: מבשפה לא תחיה: ועשית משבצות זהב: ולצרעת
הבגד ולבית: ולשאת ולספחת ולבדרת: יברכה יהוה וישמרך:
יהי אחרי המנופה: ובני פלוא אליאב: ברוך מינא ומשאריתך:
והחוטא המשקש לא במהרה ינתק: יהוה צבאות עמנו משגב לנו
אלהי יעקב סלה יהוה צבאות אשרי אדם בוטח בך: יהוה הושיעה
המלך יענני כיום קראנו: יהוה עוז לעמו יתן יהוה יברך את עמו
בשלום: יהוה רצון אמרי פי והגיון לבי לפניך יהוה צורי וגואלי:

עשרה פסוקים מהרמב"ן זיל וצריך בהם כוונה גדולה
בראשית ברא אלהים את השמים ואת הארץ: ולכל היד
החוקה ולכל המורא הגדול אשר עשה משה לעיני
כל ישראל: ויעקב הלך לדרפנו ויפגענו בו מלאכי אלהים: ויאמר
יעקב

יעקב כאשר ראם מחנה אלהים והיקרא שם המקום ההוא מחנים:
האזינו השמים ואדברה ותשמע הארץ אמרי פי: יערוף כמטר
לקחי תגל כמל אמרתי בשערים עלי רשא וכרביבים עלי עשב:
ויהי בנסע הארץ ויאמר משה קימה יהוה ויפצו איביהו ויננו משנאוד
מפניה: ובנחה יאמר שובה יהוה רכבות אלפי ישראל: וצבאו
ופקדיהם חמשה ושלשים אלף וארבע מאות: כל הפקדים למחנה
אפרים מאת אלף ושמונת אלפים ומאה לצבאתם ושלשים יסעו:

א פסוקים שמתחילין בנו"ן ומסיימין בנו"ן והם טובים

נגע צרעת כי תהיה באדם והיבא אל הכהן: נתנו געבור חלוצים
לפני יהוה ארץ כנען ואתנו אחוזה נתלתנו מעבר לירדן:
נביא מקר בך מאחיד במוני ימים דך יהוה אלהיך אליו תשמעון:
נדר מהוד בבל ומארץ פשרים צאו והיו בעתהוים לפני צאן: נהר
פלגיו ישמחו עיר אלהים קדוש משכני עדין: נחית בצאן עמך
ביד משה ואהרן: נגד אבותם עשה פלא בארץ מצרים שדה צוען
נופת תמונה שפתותיה פלה רבש וחלב תחת לשונך וריח
שלמותך כריח לבנון: נפתי משפכי מור אהלים וקנמון: נר יהוה
נשמת אדם חופש כל חדרי בטן: נושקי קשת מימינים ומשמאלים
באבנים ובחצים בקשת מאת שאול מבנימין:

מצאתי כתוב כל אותן פסוקים המתחילין בלות נו"ן ומסיימין בלות נו"ן כסודות
בפסוקים ועין כמע וכל אלה כסודות ועונות כסודות אחרת סי"א פסוקים סג"ל
תהיה בטוח ולא שלט עינך ביום על ילדים: ועוב לומר חזר י"א פסוקים אלו תפסל קדם זו:

רכונו של עולם תכל את עמך בית ישראל מכל מוגו בשפים ומכל מינו עין הרע ובישם שפרשת
כנפוד על אבותינו ושמדבר שלא שלם עליהם ע"נא כישא דלנים כן תפדים עלינו
כרחמיך הרבים לחיותנו ממוקים בשמותיך במבסה ובהנהגה תקדושים מכל עיני א
כישא:

שלט פסוקים חכ"י יורה חסדי ז"ל

אתה ברת לי מצר תצרני רני פלמ תמוכבני סלה: במחו ביהוה
עדי עד כי ביה יהוה צור עולמים: יהוה עוז לעמו יתן יהוה
יברך את עמו בשלום:
כי תעבור במים אתך אני ובנהרות לא ישמפך פי ילקח במו אז
לא תבוה וקרה לא תבער בך: כי עם בציון ישב בירושלים

בכה לא תבכה חנוך יחנה לקוד ועקב בשמעתו ענה : כי אני יהוה
אלהיך קדוש ישך אל מושיעה נרתי בפרך מצרים כוש ומכא
תחתיה : כי אני יהוה אלהיך מחזיק ימינה האומר לה אל תירא אני
עדיתי : כי לא שאול תורה מות יהללה לא ישברו ירדי בוד אל
אמתה : כי אצק מים עד צמא ונוולים על יבשה אצוק רוחי על גורעף
וכרתי על צאצאיה : כי אתה אבינו כי אברהם לא ידענו וישראל
לא יכירנו אתה יהוה אבינו גאלנו מעולם שמך :

יברכה ייגומר ושיר למעלות אשא עיני וגומר

עב"ם פ' קמא אמר רבי תנחום בר תנלאי לעולם ישלש אדם
שנותיו שליש במקרא שליש במשנה שליש בתלמוד
אמר רבי יהושע בן לוי דבר וחפתוב בתורה ושנוי בגביאים
ומשלש בפת ובים כל העוסק בתורה נכסיו מצליחין לו • פתוב
בתורה דכתיב ושמרתם את דברי הברית הזאת ועשיתם אותם
למען תשליכו את כל אשר תעשון : שנוי בגביאים דכתיב לא
ימוש כפר התורה הוה מפיד והגית בו זמם ולילה למען תשמור
לעשות ככל הפתוב בו כי אז תצליח את דרכיך ואז תשכיל : הלא
צויתך חוק ואמץ אל תערוץ ואל תחת כי עמה יהוה אלהיך בכל
אשר תלך : משולש בפת ובים דכתיב כי אם בתורת יהוה חפצו
ובתורתו יהגה זמם ולילה : והית כעץ שתול על פלגי מים אשר
פריו יתן בעתו ועליהו לא יבול וכל אשר יעשה יצליח :

גדה פרק במרא תנא דבי אליהו כל השונה הלכות בכל יום מכתח לו
שהוא בן העולם הבא שנאמר הלכות עולם לו
אל תקרי הליכות אלא הלכות : אמר רבי אלעזר אמר רבי תנינא
תלמודי חכמים מרבים שלום בעולם שנאמר וכל בניה למודי
ורב שלום בניה אל תקרי בניה אלא בונה : שלום רב לאהבי
תורתך ואין כמו משול יהי שלום בחילך שלוח בארמנותיך :
למען אחי ורעי אדברה נא שלום בך למען בית יי אהינו אבקשה
שוב לך : יי עוז לעמו יתן יי בריך את עמו בשלום :

בקשה ליום ראשון וכשאין אומרים תחנות א"א זה :

יהי רצון מלפניך יהוה אלהינו ואלהי אבותינו אלהי אברהם אלהי

יצחק ואלהי יעקב לחים עלי ברחמיך הרבים ולהשיבני בתשובה
שלמה לפניך ולתחנותי הקשיב אונך • ותפתח לי בתורתך ותטע
ברעיוני וראתך ותגזור עלי גזרות טובות ועל כל בני ביתי • ובטל
מעלי כל גזרות קשות ורעות • ומעל כל בני ביתי • ואל תביאני
לידי נסיון ומכל פגעים רעים הצילני • ועד יעבור הוות בצדק
תסתירני : והיה עם פי והגיוני • ושמור דרכי מחטא בלשוני וזכרני
ברצון עמך ובכנין אולמך לראות בטובת בחרך וזכני לשחר בית
דכירך השמם והחרכ ודלחוך עפרותיו וזרצות אבניו ורגבי
חרכותיו ולהיות שם קבורתי עם כל עבדך הצדיקים אבותי אדני
שמעה אדני סלחה אדני הקשיבה ועשה אל תאחר למענה אלהי
כי שמך נקרא על עירך ועל עמך : אדני שמעה בקולי תהינה
אונך קשובות לקול תחנוני : ואני תפלתי לה יהוה עת רצון אלהים
ברכ חסדך ענני באמת ישעה : ענני יי ענני בעת ובעונה הזאת
ורחם עלי ועל כל נפשות ביתי ותיחד לבכי לאהבה וליראה ארת
שמך ותבשרני בשורות טובות ממעונך ותרפאני רפואה שלמה
רפואת הנפש ורפואת הגוף וחני דעה בינה והשפל לדעת ארת
שמך יהיו רצון אמרי פי והגיון לבי לפניך יי צורי וגואלי : כי אתה
שומע תפלת כל פה ברוך אתה שומע תפלה :

בקשה אחרת מעין יצירת היום על דרך הקבלה

יהי רצון מלפניך יהוה אלהינו ואהי אבותינו יוצר בראשית
כשם שהמצאת עולמך פרצונך ביום זה ונתת חיים בעולמך
ותלית בו עליונים ותחתונים במאמרך ואין שני עמך ואין מלבדך
וגלית הוי עליונים ותחתונים לברואיך בן ברת יך הרבים תיחד
לכבינו ולבב עמך ישראל באהבה ליראה ארת שמך והאר עינינו
במאור תורתך כי עמך מקור חיים באורך נראה אור וזכנו לאור
באורך הצפון לצדיקים לעתיד לבא ומחכמתך חכמינו ומבנתך
חכמינו וסוד שמותיך הודיענו והוד תורתך הראנו ובקדשך
קדשנו ובצל כנפיך תסתירנו ומשכך תשביענו ומזון כבודך תתן
עלינו והראנו פני משיחך ובמאב לבב שמחנו שנוכל לסבול אנחנו

מעמדות ליום ראשון

וְכָל עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל: כִּי אַתָּה שׁוֹמֵעַ תִּפְלֵת כָּל פֶּה: בְּרוּךְ אַתָּה
שׁוֹמֵעַ תִּפְלָה:

מעמדות ליום שני

וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי רִקְעָה בְּתוֹךְ הַמַּיִם וַיְהִי מְבַדִּיל בֵּין מַיִם
לְמַיִם: וַיַּעַשׂ אֱלֹהִים אֶת הַרְקִיעַ וַיַּבְדֵּל בֵּין הַמַּיִם אֲשֶׁר
מִתַּחַת לַרְקִיעַ וּבֵין הַמַּיִם אֲשֶׁר מֵעַל לַרְקִיעַ וַיְהִי כֵן: וַיִּקְרָא
אֱלֹהִים לַרְקִיעַ שָׁמַיִם וַיְהִי עַרְבַּיְתָּה בֹקֶר וַיִּם שְׁנַיִם:

נביאים בישועה מ"ב

שִׁיר לַיהוָה שִׁיר חֲדָשׁ תִּהְיֶה מִקְצֵה הָאָרֶץ יוֹדֵי הַיָּם וּמְלֹאוֹ אֵיִם
וַיִּשְׁבְּיָהֶם: יִשְׂאוּ מִדְּבַר וְעֲרִיּוֹ הַצָּרִים תִּשָּׁב קֶדֶר יְרוּנוֹ יִשְׁבִּי
סֹלֶע מְרֵא הַרִים יִצְוֹנוֹ: יִשְׂמוּ לַיהוָה כְּבוֹד וַתִּהְיֶה לְתוֹ בְּאֵיִם
עֵרֵדוֹ: יְהוָה כְּבוֹד יִצְאֵא כְּאִישׁ מִלְחָמוֹת יַעִיר קְנֵאָה יִרְעֵ אֶף יִצְרִית
עַל אִיבּוֹ וַתִּגְבֹּר: הַחֲשִׁיתִי מֵעוֹלָם אַחֲרִישׁ אֶת אַפְּךָ מִיִּזְדָּרָה
אֶפְעֶה אֵשׁ וְאֶשְׂאֵף יָחַד: אַחֲרִיב הַרִים וְנִכְבְּעוֹת וְכָל עֲשָׂבִים
אוֹבִישׁ וְשִׁמְתִי נִהְרוֹת לְאֵיִם וְאֲנַמִּים אוֹבִישׁ: וְהוֹלַכְתִּי עוֹרִים
בְּדָרְךָ לֹא יֵדְעוּ בְּנֵי תִבּוֹת לֹא יֵדְעוּ אֲדָרִיכֶם אֲשֵׁים מִחֶשֶׁךְ לִפְנֵיהֶם
לְאוֹר וּמַעֲקֻשִׁים לְמִשׁוֹר אֲלֹהֵי הַדְּבָרִים עֲשִׂיתֶם וְלֹא עֹבְדֵיתֶם:

כתובים תהלים טז

שִׁיר מְזֻמָּר לְבְנֵי קִרְחָה: גְּדוֹל יְהוָה וּמְהִלָּל מְאֹד בַּעִיר אֱלֹהֵינוּ הַר
קָדְשׁוֹ: יִפְהַ נֹּחַף מִשׁוֹשׁ פֶּלַח הָאָרֶץ הַר צִיּוֹן יִרְבְּתִי צִפּוֹן קִרְיַת
מִלְדָּה רַב: אֱלֹהִים בְּאַרְמוֹתֶיהָ נֹדַע לְמִשְׁגָּב: כִּי תִהְיֶה הַמֶּלֶכִים
נוֹעֲדוּ עֲבָרֵי יְהוָה: תִּמְהַר רְאוּ פֶן תִּמְהַר נִבְחָלוּ נִחְפְּזוּ רַעְדָה אַחֲזָתֶם
שֵׁם חַיִל כִּי־וָרָה: בְּרוֹת קָדִים תִּשְׁבֵּר אֲנִוֹת תְּרִשִׁישׁ: כִּי־אֲשֶׁר
שָׁמְעוּנוּ כֵּן רָאוּנוּ בַּעִיר יְהוָה צְבָאוֹת בַּעִיר אֱלֹהֵינוּ אֱלֹהִים יְכוֹנְנֶהָ
עַד עוֹלָם סֵלָה: דְּמִינוּ אֱלֹהִים תִּסְדָּד בְּקִרְבֵּי הַיְכָלָה: כִּי־שָׁמַד אֱלֹהִים
כֵּן תִּהְיֶה עַל קִצְוֵי אֶרֶץ צִדְקָה מְלֹאָה יְמִינָה: יִשְׁמַח הַר צִיּוֹן תִּגְלַנָּה
בְּנוֹת יְהוָה לְמַעַן כִּשְׁמִיָּה: סוֹבוּ צִיּוֹן וְהִקְפִּינָה סִפְרוֹ מִגְּדֻלָּתָהּ:
שִׁיתִי לְבָבִים לְמִלְחָה פֶסֶס אֲרִמְנוֹתֶיהָ לְמַעַן תִּסְפְּרוּ לְדוֹר אַחֲרָיו:
כִּי־יִתֵּן אֱלֹהִים אֱלֹהֵינוּ עוֹלָם וָעֶד הוּא יִנְחַנְנוּ עַל מוֹת:

זכור

מעמדות ליום שני

מ"ב

זְכוֹר יְמוֹת עוֹלָם בֵּינוּ שְׁנוֹת הוֹר וְדוֹר שְׂאֵל אֲכִיף וַיִּגְדַּף
זְקֵנֶיךָ וַיֹּאמְרוּ לָךְ: בְּהִנָּחַל עֲלֵינוּ גוֹיִם בְּהַפְרִידוּ בֵּנֵי
אָדָם יִצְבּ וּגְבוּלוֹת עַמִּים לְמַסְפַּר בְּנֵי יִשְׂרָאֵל: כִּי חִלַּק דְּרוֹדֵי עַמּוֹ
יַעֲקֹב חֶבֶל נִחְלָתוֹ: יִמְצָאֵהוּ בְּאֶרֶץ מִדְּבַר וּבְרֵתָהּ יִלְדוּ יִשְׁמֹן
יִסּוּבְכַנְהוּ יְכוֹנְנֵהוּ יִצְרְנֵהוּ כְּאִישׁוֹן עֵינָיו: כִּי־נִשְׂרַע יַעֲד קָטָן עַל גּוֹלְדָיו
יִרְחַף יִפְרֵשׁ כִּנְפָיו יִקְחָהוּ יִשְׂאֵהוּ עַל אֲבָרְתוֹ: יְהוָה בְּרַד יִנְחַנוּ וַאֲנִי
עַמּוֹ אֵל נֹכַר:

כ"ש:ה פרק שני מסכתת המיד

רְאוּהוּ אֲחִינוּ שִׁירָד וְהֵם רָצוּ וְכָאוּ: מִהֲרוּ וְקִדְשׁוּ יְדֵיהֶם וְרַגְלֵיהֶם
מִן הַכִּיּוֹר: נִמְלוּ אֶת הַמְּגִרָפוֹת וְאֶת הַצְּנוּרוֹת וְעֵלְנוּ לְרֹאשׁ
הַמְּזֻבָּח: הַאֲבָרִים וְהַפְּדָרִים שְׂרָא נִתְאַפְלוּ מִבְּעָרֵב סוֹנְקִין אוֹתֶם
לְצַדִּיקֵי הַמְּזֻבָּח: וְאִם אֵין הַצְּדִיקִין מִתּוֹקִים סוֹדֵרִין אוֹתֶם בְּסוֹבֵב
עַל הַכֶּבֶשׂ: הִחֲלוּ מַעֲלִין בְּאֶפְרַיִם עַל גְּבֵי הַתְּפֹחִים: וְתִפּוֹת הַיְהוּדָה
בְּאִמְצַע הַמְּזֻבָּח: פְּעָמִים עֲלִיו כִּשְׁלֹשׁ מֵאוֹת כּוֹר: וּבְרַגְלֵים לֹא
חָיו מִדְּשָׁנִין אוֹתוֹ מִפְּנֵי שֶׁהוּא נוֹי לְמִזְבֵּחַ וּמִיִּמּוֹ לֹא נִתְעַצֵּל הַפֶּה
מִלְּהוֹצִיא אֶת הַדָּשָׁן: הִחֲלוּ מַעֲלִין בְּגוֹרֵין לְסִדֵּר אֶת הַמַּעֲרָכָה:
וְכִי כָל הַעֲצִים כְּשֵׁרִים לְמַעֲרָכָה: הֵן כָּל הַעֲצִים כְּשֵׁרִים לְמַעֲרָכָה:
חוּץ מִשְׁדָּוִית וְשֵׁל גִּפְן: אֲבָל בְּאֵלוֹ הַיּוֹרֵגִילִין בְּמִזְבֵּי־וֹרֵת שְׂרָל
תִּאֲנֶה וְשֵׁל אֲגוֹ וְשֵׁל עֵץ שָׁמֶן: סִדֵּר הַמַּעֲרָכָה גְּדוּלָה מִזְרָחָהּ
וְחִזְיֹתָהּ מִזְרָחָה וְרֵאשִׁי הַגּוֹרֵין הַפְּנִימִים רֵיוּ נֹגְעִים בַּתְּפֹחִים וְרוּחַ הַיָּה
בֵּין הַגּוֹרֵין שֶׁהֵיוּ מִצִּיתֵין אֶת הָאֵלִיתָא מִשֶּׁם: בְּרֵרוּ מִשֶּׁם עֲצֵי
תִּאֲנֶה יָפִים לְסִדֵּר הַמַּעֲרָכָה שְׁנֵיהֶם לְקַטְוֹת מִכְּנֵד קָרוֹן מַעֲרָבִית
דְּרוֹמִית מִשׁוֹד מִן הַקֶּרְנֵי כְּפִי צִפּוֹן אַרְבַּע אַמּוֹת בְּעוֹמֵד חֲמֵשׁ סְאִין
גְּחִלִים וּבְשֵׁבֶת בְּעוֹמֵד שְׁמוֹנֶה סְאִין גְּחִלִים שֶׁשֶּׁם הֵיוּ נוֹתֵנִין שְׁנֵי
בְּזִיבֵי לְכוֹנֵה שֶׁל לְחֵם הַפְּנִים וְהַאֲבָרִים וְהַפְּדָרִים שְׂרָא גִרְתָּא אֲמֵלוּ
מִבְּעָרֵב מִחִזְרֵין אוֹתוֹן לְמַעֲרָכָה: וְהִצִּיתוּ שְׁתֵּי הַמַּעֲרָכוֹת רֹאשׁ
וְנִדְרוּ וְכָאוּ לָהֶם לְלִשְׁבֵת הַגּוֹזִית:

תלמוד זרעים ברכות פרק הרואה

תִּיב אָדָם לְכַרְךָ עַל הָרַעָה כְּשֵׁם שְׁמִינְךָ עַל הַטּוֹבָה שְׁנֵאָמַר
וְאִהְיֶה

ואהבת את יהוה אלהיך בכל לבבך ובכל נפשך ובכל מאדך
בכל לבבך בשני יצריך ביצור טוב וביצור הרע ובכל נפשך אפילו
נוטל את נפשך ובכל מאדך בכל ממונך דבר אחר בכל מאדך
בכל מדה ומדה שהוא מודר לך הוי מודה לו :

תנו רבנן פעם אחת גזרה מלכות שלא יעסקו ישראל בתורה בא
פפוס בן יהודה ומצאו לרבי עקיבא שהיה מקהיל קהלות
ברבים ועוסק בתורה אמר לו עקיבא אי אתה מתירא מפני אומה
זו אמר לו אמשול לך משל למה הדבר דומה לשוע שהיה מהלך
עד שפת הנחל : וראה דגים שהיו רצים לכאן ולכאן אמר להם
מפני מה אתם רצים אמרו לו מפני הרשתות שמביאים עלינו בני
אדם אמר להם רצונכם שתעלו ליבשה ונדור אני ואתם כשם
שדרו אבותי עם אבותיכם אמרו לו אתה הוא שאומרים עליך
פקח שבחיות לא פקח אתה אלא מפש אתה : ומה במקום חיותינו
אנו מתיראין במקום מיתותינו על אחת כמה וכמה : אף אני בזמן
שאנו עוסקין בתורה דכתיב בה פי היא חיה וארץ ימיד בך אני
מתיראין : כשאנו פוסקין מדברי תורה על אחת כמה וכמה : לא
הוי ימים מעטים עד שתפשו לרבי עקיבא וחבשיו בבית
האסורים ותפשו לפפוס בן יהודה וחבשיו אצלו : אמר לו פפוס
מי הביאך לכאן : אמר לו אשריך רבי עקיבא שנתפסת על דברי
תורה ואוי לו לפפוס שנתפס על דברים בטלים אמרו בשעה
שהוציאו לרבי עקיבא להריגה ומן קריאת שמע היה והיו סורקין
את בשרו במסרקות של ברזל והיה מקבל עליו עז מרכיבת
שמים באהבה אמרו לו תלמידיו רבינו עד כאן אמר להם כל מי
הייתי מצטער עד פסוק זה בכל נפשך ואפילו הוא נוטל את נפשך
אמרתי מתיבא לדי ואקימנו ועבשיו שבא לידי לא אקימנו והיה
מאריך באחד עד שיצתה נשמתו באחד יצתה בת קול מן השמים
ואמרה אשריך רבי עקיבא שיצתה נשמתך באחד אמרו מלאכי
השרת לפני הקדוש ברוך הוא רבונו של עולם זו התורה וזו שכרה
ממתים ידך יהיה ממתים מחלד אמר להם חלקם בחיים יצתה בת
קול

קול ואמרה אשריך רבי עקיבא שאתה מומן לחיי העולם הבא :
יומא טרק טרף בקלמי בא לו אצל פרו שנית וסומך שתי ידיו עליו ומתורה
וכך היה אומר אנא השם חמאתי עויתי פשעתי
לפניך אני וביתי ובני אהרן עם קדושיך : אנא בישם כפר נא לחמאים
ולעונות ולפשעים שחמאתי ושעויתי ושפשעתי לפניך אני וביתי
ובני אהרן עם קדושיך כפתוב בתורת משה עבדך מי ביום הנה
יכפר עליכם לטהר אתכם מכל חמאתיכם לפני יהוה תמחרו : והם
עונים אתרו ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד :

סוכה טרק לונג וערכס תנו רבנן בשלשה דברים גדולה גמילות חסדים
יותר מן הצדקה : צדקה במקומו : וגמילות
חסדים בין בגופו בין במקומו : צדקה לעניים : גמילות חסדים בין
לעניים בין לעשרים : צדקה לחיים גמילות חסדים בין לחיים בין
למתים :

קידוש ס"א כל העושה מצוה אחת מטיבין לו ומאריכין לו ימיו ונחל
את הארץ וכל שאינו עושה מצוה אחת אין מטיבין לו
ואין מאריכין לו ימיו ואינו נחל את הארץ : כל שישנו במקרא
ובמשנה ובדרש ארץ לא במהרה הוא חוטא שנאמר ותחוט
המשלש לא במהרה ינתק : וכל שאינו לא במקרא ולא במשנה
ולא בדרש ארץ אינו מן הישוב :

כתובות טרק נאמן תנא רבי רבי ישמעאל מפני מה און כלה קשה ואי
שלה רפה מפני שאם ישמע אדם דבר שאינו
הגון יבוא אליה לתוכה :

תנו רבנן אל ישמע אדם לאוניו דברים בטלים מפני שהאון נכות
תחלה לאברים :

סמות פרק אלו הו הלוקין :

רבי שמעון בר רבי אומר הרי הוא אומר רק חוק לבלתי אכול
הדם פי הדם הוא הנפש : ואומר לא תאכלנו למען יטב לך
ולבניך אחריו כי תעשה הישר בעיניי : ומה אם הדם שנפשו של
אדם קצה ממנו הפורש ממנו מקבל שכר גדול ועריות שנפשו של

אדם מתאוה להם ומתמדתן הפורש מהם על אהת פמה וכמה
שיזכה לו ולדורותיו ולדורות הורותיו עד סוף כל הדורות :

בכא בתרא פרק ראשון

תניא רבי יהודה אומר גדולה צדקה שמקרבת את הנאולה
שנאמר כה אמר יהוה שמרו משפט ועשו צדקה כי קרובה
ישועתי לבוא וצדקתי להגלות : הוא היה אומר עשרה דברים
קשים נבראו בעולם : הר קשה ברזל מחתכו : ברזל קשה אש
מפעפעו : אש קשה מים מכבים אותו : מים קשים עבים סובלים
אותן : עבים קשים רוח מפורתן : רוח קשה גוף סובלו : גוף קשה
פחד שוברו : פחד קשה יין מפיגו יין קשה שינה מפכתו : ומיתה
קשה מכלם וצדקה מצלת מן המיתה שנאמר וצדקה תציל ממות :

מנחות פרק הרי עלי עשרון

נאמר בעולת בהמה אשה ריח ניחוח : ובעולת העוף אשה ריח
ניחוח : ובמנחה אשה ריח ניחוח : לומר לה אחד המרבה
ואחד הממעט ובלבד שיכוין לבו לשמים :

תניא אמר רבי שמעון בן עזאי בוא וראה מה פתית בפרשת
קרבנות : שלא נאמר בהן לא אל ולא אלהים אלא ליהוה
שלא ליתן פתחון פה לבעל הדין לחלוק :

אמר רבי יצחק מאי דכתיב ואת תורת החטאת ואת תורת
האשם כל העוסק בתורת האשם כאלו הקריב אשם :
העוסק בתורת אשם כאלו הקריב אשם : אהלות פרה א

האברים אין להם שיעור : אפילו פחות מכוית מן המת : ופחות
מכוית מן הנבילה : ופחות מפעדרשה מן השרץ : מטמאין
מומאתן : מאתים וארבעים ושמנה אברים באדם : שלשים
בפיסת הרגל : ששה בכל אצבע : עשרה בקרסל : שנים בשוק :
חמשה בארובה : אחת ביד ושלושה בקמלית : ואחר עשר
צלעות : שלשים בפיסת היד : ששה בכל אצבע : שנים בקנה :
ושנים במרפק : אחד בידוע וארבע בכתף מאה ואחד מזה ומאה
ואחד מזה : ושמונה עשר תוליות שבשדרה : תשעה בראש :
ושמונה

ושמונה בצואר : ששה במפתח של לב : וחמשה בנקיבו : כל אחד
ואחד מטמא במגע ובמשא ובאהל אימתי בזמן שיש עליהם בשר
כראוי אם אין עליהם בשר כראוי מטמאין במגע ובמשא ואינם
מטמאין באהל :

נדה פרק יוצא דופן

ריש לקיש משום רבי שמעון בן מנסיא אומר ויכן " אלהים את
הצלע מלמד שקלעה הקדוש ברוך הוא להוה והביאה אצל
אדם הראשון שכן בכרפי הים קורין לקלעתא בניתא :

ולומר עשרת כדנרות ופרסת כסו וגומר עד סנקסות כמו סכסו הסולל כוונתו יום רמב"ם

בקשה ליום שני

יהי רצון מלפניך " אלהי ואלהי אבותי שתכפר לי על כל פשעי
ותמחול לי על כל עונותי כי רבו משוכותי לה חטאתי עויתי
ופשעתי צרתי קשיתי עורף ופירתי ממצותיך וממשפטיך הטובים
ולא שוה לי אנה " אלהי ואלהי אבותי קבלני בתשובה שלימה
לפניך ועשה למענך אם לא למעני ורצה תשובתי ונקני משגיאות
ומנסתרות ואהיה מן השבים אליך בכל לב אשר לחטאתם לא
תזכור עוד יהי רצון מלפניך " אלהי ואלהי אבותי שתצילני מצר
הרע ומכל צרה וצוקה ותכונן מעשה ידי ותרפא את מכותי ואת
מכאובי ולא ישמע בני ועקב בביתי ולא שוד ושבר בגבולי
ואהיה מן יראיך ומעושי רצונך ותשפילני שכל טוב מלפניך למען
אשכיל בכל אשר אעשה ובכל אשר אפנה שם עד היום אשר
תאספני אליך ותוציאני משלום אל שלום ואמצא חן וחסד בעיניך
ובעיני כל רואי אדני שמעה אדני סלחה אדני תקשיבה ועשה אל
תאחר למענך אלהי כי שמך נקרא על עירך ועל עמך : אדני
שמעה בקולי הנהינה אונה קשיבות לקול תחנוני : ושמע תפלתי
כי אתה שומע תפלת כל פה : ברוך אתה שומע תפלה :

בקשה אחרת מעין יצירת היום על דרך הקבלה

יהי רצון מלפניך " אלהי ואלהי אבותי ארון הכל ושליט בעולמך
והכדלת לכסאך העליונים ביום זה פן ברחמיך הרבים תכדילני

ולכל עמדה בית ישראל מכל חמא ועון ואשמה ולכל חברתינו
ותברלנו מן התועים ותתן לנו מהלכים בין העומדים לפניך
ותצילנו מרונה של גיהנם וברחמיך הרבים תצילנו ולכל עמדה
ישראל משציפת מים והולכי ימים ועוברי נהרות תצילם מנחשור
של ים ומשבולת מים כדכתיב כי תעבור במים אתך אני ובנהרות
לא ישטוףך כי תלך במו אש לא תפיה ולהכה לא תכער בך :
ותצילנו ולכל עמדה בית ישראל מנסער הים ומרהיזק היבשה ואני
וכד עמדה ישראל בכלל הרחמים כי אתה שומע תפלת כל פה ברוך
אתה שומע תפלה :

מעמדות ליום שלישי

תורה ויאמר אלהים יקוו המים מתחת השמים אל מקום אחד
ותראה היבשה והיה כן : ויקרא אלהים ליבשה ארץ
ולמקוה המים קרא ימים וירא אלהים כי טוב : ויאמר אלהים תרשא
הארץ רשא עשב מזריע זרע עץ פרי עשה פרי למינו אשר זרעו
בו על הארץ והיה כן : ותוצא הארץ רשא עשב מזריע זרע למינהו
ועץ עשה פרי אשר זרעו בו למינהו וירא אלהים כי טוב : ויהי
ערב והיה בוקר יום שלישי :

נביאים כיוצא ב ויקנא יהוה לארצו ויחמול על עמו : ויען יהוה
ויאמר לעמו הנני שולח לכם את הרגן

והתיירוש והיצהר ושבעתם אותו ולא אתן אתכם עוד חרפה
בנוים : ואת הצפוני ארחיק מעליכם והחיתתיו אל ארץ ציה ושממה
את פניו אל הים הקדמוני וסופו אל הים האחרון ועלה באשו ותעל
צחנתו כי הגדיל לעשות : אל תירא אדמה גילי ושמתי כי הגדיל
יהוה לעשות : אל תיראו בהמות שדי כי רשאו נאות מדבר כי
עץ נשא פרוי האנה ונפן נתנו חילם : וכני ציון גילו ושמתו ביהודה
אלדיכם כי נתן לכם את המורה לצדקה ויורד לכם גשם מורה
ומקוש בראשון : ומראו הערנות בר והשקו היקבים תירוש
ויצהר : ושלמתי לכם את השנים אשר אכל הארבה והחטיל
הגוזל ויגדל אשר שחת בכם אבל תסאכול ושבעו והללתם

את שם יהוה אלהיכם אשר עשה עמכם להפליא ולא יבשו עמי
לעולם : וידעתם כי בקרב ישראל אני ואני יהוה אלהיכם ואין עוד
ולא יבשו עמי לעולם :

כתובים תחלים א"ב מזמור לאסף אלהים נצב בעדת אל בקרב
אלהים יפוט : עד מתי תשפטו עוד לפני רשעים
תשאו סלה : שפטו דל ויתום עני ורש הצדיקו פלטו דל ואביון
מיד רשעים הצילו : לא ידעו ולא יבינו בחשכה יתהלכו ימוטו כל
מוסדי ארץ : אני אמרתי אלהים אתם ובני עדיו כלכם : אבן
כאדם תמותון וכאחד השרים תפולו : קומה אלהים שפחה הארץ
כי אתה תנחל בכל הגוים :

דברים לב ירכיבהו על במתי ארץ ויאכל תנובות שדי וינקחו דבש
מסלע ושמן מחלמיש ציר : חמאת בקר וחלב צאן עם
חלב פרים ואילים בני בשן ועתודים עם חלב פליות תמה ודם
ענב תשתה חמר : וישמן ישרון ויבעט שמנת עבית פשית וישט
אלוה עשהו וינבל צור ישועתו : יקניאיהו בורים בתועבות יבעיטהו
ויזבחו לשרים לא אלוה אלהים לא ידעום תרשים מקרוב באו לא
שערום אבותיכם : צור ילדה תשי ותשפח אל מחולקת :

משנה ב נ מסכת תמיד

אמר להם הממונה בואו והפיטו מי שוחטמי זורק מי מדשן מזבח
הפנימי מי מדשן את המנורה מי מעלה איברים לכבש הראש
והרגל ושתי הידים העוקץ והרגל החזה והגרה ושתי הדפנות
הקרבים והסולת וחבתין והיין הפיכו זכה מי שזכה אמר להם
הממונה צאו וראו אם הגיע זמן השחיטה אם הגיע תרואה אומר
ברקאי מתאי בן שמואל אומר האיר פני כל המורה עד שיהוא
בחרון והוא אומר הן : אמר להם צאו והביאו לי מלה מלשכת
הטלאים והרי לשכת הטלאים היתה במקצוע צפונית מערבית
וארבע לשכות היו שם אחת לשכת הטלאים ואחת לשכת
החותמות ואחת לשכת בית המוקד ואחת לשכת שהיו עושין בה
לחם הפנים נכנסו ללשכת הכלים והוציאו מוזהב תשעים ושלשה

כלי מסך וכלי זהב השקו את התמיד בטום של זהב אף על פי
 שהוא מבוקר מבערב מבקרין אותו לאור האביקות : מזי שזכה
 בתמיד משכו והולך לבית המטבחים ומי שזכה באברים דולקין
 אחריו ובית המטבחים היה לצפוננו של מזבח ועליו שמונה עמודים
 ננסין ורבעים של ארז על גביהן ואונקלאות של ברזל היו קביעים
 בהם ושלשה סדרים היו לכל אחד ואחד שבהן תולין ומפשימין
 עד שלחנות של שיש שבין העמודים : מי שזכו בדישון מזבח
 הפנימי והמנורה היו מקדימין וארבעה כלים בידם המני והכזו
 ושתי מפתחות המני דומה לתקב גדול של זהב מחזיק קבים
 וחצי והכזו דומה לקתון גדול של זהב ושני מפתחות היו אחד ויורד
 לאמת השתי ואחד פותח כיון : בא לו לפשפש הצפוני ושני
 פשפשין היו לו לשער הגדול אחד בצפון ואחד בדרום שבדרום
 לא נכנס בו אדם מעולם ועליו הוא מפורש על ידי יחזקאל ואמר
 אלי יי השער הזה סגור יהיה לא יפתח ואיש לא יבא בו כי יאהי
 ישראל בא בו והיה סגור : נטל את המפתח ופתח את הפשפש
 נכנס לתא ומן התא אל החיצל עד שהוא מגיע לשער הגדול
 הגיע לשער הגדול העביר את הנגר ואת הפותחות ופתחו לא
 היה שוחט השוחט עד ששומע קול שער הגדול שנפתח : מריחו
 היו שומעין קול שער הגדול שנפתח מריחו
 היו שומעין קול המנורה מריחו היו שומעין קול העץ שעשן בן
 קמין מכני לפיור : מריחו היו שומעין קול גביני כרוז מריחו
 היו שומעין קול החליל מריחו היו שומעין קול הצלצל מריחו היו
 שומעין קול השיר מריחו היו שומעין קול השופר : ויש אומרים
 אפקולו של כהן גדול בשעה שהוא מזכיר את השם ביום הכפורים
 מריחו היו מריחין ריח פטים הקמורת : אמר רבי אלעזר בן הגלאי
 עזים היו לבית אבא בהר מכור והיו מתעמשות מריח פטים
 הקמורת מי שזכה בדישון מזבח הפנימי נכנס ונטל את המני והניחו
 לפניו והיה חופ ונותן לתוכו וכאחרונה כבוד את השאר לתוכו
 והניחו ויצא : מי שזכה בדישון המנורה נכנס ומצא שתי נרות
 מזרחיות

מזרחיות דולקות מדישן את השאר ומניח את אלו דולקין במקומן
 מצאן שכבי מדישן ומדליקן מן הדולקין ואחר כך מדישן את
 השאר ואכן היתה לפני המנורה ובה שלש מעלות שעליה הכהן
 עומד וממייב את הנרות והניח את הכזו על מעלה שניה ויצא :
 כרכות פרק בתרא כל חותמי כרכות שהיו במקדש היו אומרים
 עד העולם משקלקלו המינין ואמרו אין
 עולם אלא אחד התקינו שהיו אומרים מן העולם ועד העולם
 והתקינו שהיא אדם שואל את שלום חבירו בשם שנאמר והנדה
 בוועו בא מבית להם ויאמר לקוצרים יי עמכם ויאמרו לו יברכה יי
 ואומר יי עמך גבור החיל : ואומר ואל תבזו כי זקנה אקף : ואומר
 עת לעשות ליי הפרו תורתך : רבי נתן אומר הפרו תורתך משום
 עת לעשות ליי :

תניא הלל הזקן אומר בשעת המכניסין פור בשעת המפזרין
 פנים אם ראית דור שהתורה תכביה עליו פור שנאמר יש
 מפור ונוסף עוד ואם ראית דור שאין התורה תכביה עליו פנים
 שנאמר עת לעשות ליי הפרו תורתך :

יוטא פרק שני שנינו

בא לו אצל שיער המשתלח וסמך שתי ידיו עליו ומתנודה וקב
 היה אומר : אנא השם חטאו עוו פשעו לפניך בית ישראל
 אנא בשם כפר נא לחטאים ולעונות ולפשעים שחטאו ושעו
 ופשעו לפניך עמך בית ישראל כפתוב בתורת משה עבדך כי
 ביום הזה יכפר עליכם לטהר אתכם מכל חטאתיכם לפני יי
 הטהרו : והכהנים והעם העומדים בעזרה בשהיו שומעים את שם
 המפורש שהוא יוצא מפי כהן גדול היו כורעים ומשתחוים ונופלים
 על פניהם ואומרים ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד :

מנילה פרק כ"ח חזון תנו רבנן משה תקן להם לישראל שהיו שואגין
 ודורשין בענינו של יום הלכות פסח בפסח : הלכות
 עצרת בעצרת : הלכות חג בחג :

יבמות פרק הבא על יבמתו האיש מצוה על פריה ורביה אצל לאיהאשה
 רבי

רבי יוחנן בן ברוקה אומר על שניהם הוא אומר ויברך אותם
אלהים ויאמר להם אלהים פרו ורבו :

הני רבנן ובנחה אמר שובה רבבות אלפי ישראל : מלמד
שאין השכינה שורה על פחות משני אלפים ושני רבבות
מישראל הרי שהיו ישראל שני אלפים ושני רבבות חסר אחד וזה
לא עסק בפדיה ורביה נמצא שזה גורם לשכינה שתסתלק מישראל
אבא תנן אומר משום רבי איעור תיב מיתה שנאמר ובנים לא היו
להם הא אם היו להם בנים לא מתו : אחרים אומרים גורם לשכינה
שתסתלק מישראל : שנאמר ל צדק לאלהים ולזרעך אחרים :
בזמן שזרעך ואחרים שכינה שורה עליכם : אין זרעך אחרים על מי
שורה על העצים ועל האבנים :

מכות פרק אלו הן חלוקין רבי חנניא בן עקשיא אומר רצח הקדוש ברוך
הוא זכות את ישראל לפיכך הרבה להם תורה

ומצות ש אמר יהוה חפץ למען צדקו גדיל תורה ויאריך :

ברכות פרק ראשון תניא אמרו עליו על בנימין הצדיק שהיה ממונה על

קפה של צדקה : פעם אחת באתה אשה אחת

להני בשני בצורת אמרה לו רבי פרנסני אמר לה העבודה שאין

בקפה של צדקה פלום : אמרה לו רבי אם אין אתה מפרנסני הרי

אשה ושבעה בניה מתים עמד ופרנסה משלו : לימים חלה בנימין

הצדיק ונטה למות : אמרו מלאכי השרת לפני הקדוש ברוך הוא

רבנו של עולם אתה אמרת כל המקיים נפש אחת מישראל כאלו

קיים עולם מלא : ובנימין הצדיק שהחיה אשה ושבעה בניה ימות

בשנים מועטות הללו מיד קרעו לו גזר דינו : תנא הוסיפו לו עשרים

ושתיים שנה על שנותיו :

קנים פ"ג רבי שמעון בן עקשיא אומר זקני עם הארץ כל זמן

שהם זקנים דעתן מטורפת עליהן : שנאמר

מסור שפה לנאמנים ישעם זקנים יקח : אכל זקני תורה אינם בן

אדם כל זמן שהם זקנים דעתן מתישבת עליהן שנאמר
בישישים חכמה ואורך ימים תכונה :

חולין פרק כסוי הדם

אמר רבי אילעא אין העולם מתקיים אלא בשביל מי שפולח
עצמו בשעת מריבה שנאמר תודה ארץ על בלימה :

נגעים פרק שני כל הנגעים אדם רואה חוץ מנגעי עצמו : רבי זמא

אומר אף לא נגעי קרוביו כל הנדרים אדם מתיר חוץ מנדרי עצמו

רבי יהודה אומר אף לא נדרי אשתו שבינה לבין אחרים : כל

הבכורות אדם רואה חוץ מבכורות עצמו :

נה פרק הטפלים תני רבנן שלשה חדשים הראשונים הולך דר במדור

בתחתון אמצעים הולך דר במדור האמצעי :

אחרונים הולך דר במדור העליון : וכיון שהגיע זמנו לצאת

מתהפך ויורד : וזהו חבלי לידה :

ואמר עשרת הדברות ופרש המן ונמר עד הבקשה כסו שחוא סכור במעמד יום ראשון :

בקשה ליום שלישי

יהי רצון מלפניך יי אלהי ואלהי אבותי לטהר רעיוני ולכונן מזונה

לשוני : ולטהר מחשבות לבבי : והיה עם פי בעת הטיפי ועם

לבי בעת מחשבי : ועם ידי בעת מעבדי ועם רגלי בעת שבילי :

ואל אומר לפניך דבר שאינו הנון ושלא פרצונך : וגעור בששן קבל

ישלם בי : ועורני על דבר כבוד שמך ואל יבהלוני חלומות רעים

ואל ישלוט בי יצר הרע :

רבון העולמים גלוי וידוע לפניך שרצוני לעשות רצונך אל א

ששאר שבעיסקה מעכב יהי רצון מלפניך יי אלהי ואלהי

אבותי שתשמדי ורתבניע יצר הרע מכני ותרחיקהו ממאתי

וארבעים ושמונה אברי ואל ימלני מדרכיך הטובים ותן כלבי יצר

טוב לשמור תקיף ולעשות רצונך ואל עבדך בלכב שלם וקבל

תפלתי בפתוב שמעה תפלתי יהוה ושועתי האוינה אל דמעתי

אל תחדש בי גר אנכי עמך תושב ככל אבותי : ואני תפלתי לך יי

עת רצון אלהים ברכ חסדך ענני באמת ישעך : ישמע תפלתי כי

אתה שומע תפלת כל פה : ברוך אתה שומע תפלה :

בקשה אחת מעין יצירת היום על דרך הקבלה :

יהי רצון מלפניך יי אלהינו ואלהי אבותינו מלך רחמן עורך שלחן
לבריותיו : גלית ארץ ביום זה : ומלאת פני תבל תניבה לתת
חיים לעם עליה ומוון יהולכים בה שתמציא ברחמיך הרבים
מזונותינו לנו ולכל עמך בית ישראל : ורחמיך פרנסתנו שלמה
ועל דרך כבוד כדי שנוכל לעבדך בלבב שלם ואל יעכב עלינו
שום חטא ועון ואשמה לפרנסתנו והצל כל הולכי דרכי סוד ברות
מעמדך ישראל מחיות רעות ומכל פגעים רעים ומכל שמן ומכף
כל אויב ואורב על ההרך כדכתוב כי מלאכיו יצוה לך לשמרך
בכל דרכיך עד פנים ישאונך פן תגוף באבן רגלך : ואנחנו וכל
עמך בית ישראל בכלל הרחמים כי אתה שומע תפלת כל פה :

ברוך אתה שומע תפלה :

מעמדות ליום רביעי

הורה ויאמר אלהים יהי מארות ברקיע השמים להבדיל בין היום
ובין הלילה והיו לאותות ולמועדים ולימים ושנים : והיו
למאורות ברקיע השמים להאיר על הארץ והיה כן : ויעש אלהים
את שני המאורות הגדולים את המאור הגדול לממשלת היום ואת
המאור הקטן לממשלת הלילה ואת הפוככים : ויתן אותם אלהים
ברקיע השמים להאיר על הארץ : ולמשל ביום ובלילה ולהבדיל
בין האור ובין החשך וירא אלהים כי טוב : ויהי ערב ויהי בקר יום
רביעי :

נביאים ידמה לא פה אמר יהוה נותן שמש לאור יומם תקורת ירח
וכוכבים לאור לילה ורגע היום ויהמו גליו יהוה
צבאות שמו : אם ימשו החקים האלה מלפני נאם יהוה גם ירע
ישראל ישבותו מהיות גוי לפני כל הימים : כה אמר יהוה אם ימדו
שמים מלמעלה ויחקרו מוסדי ארץ למטה גם אני אמאם בכל ירע
ישראל על כל אשר עשו נאם יהוה : הנה ימים באים נאם יהוה
ונבנתה העיר ליהוה ממגדל תננאל עד שער הפנה : ויצא עוד קו
המדה נגדו על גבעת נרכ ונסב געותה : וכל העמק הפגרים והדשן
וכל

ובל השדמות עד נחל קדרון עד פנת שער הסיסים מרחקה קורש
ליהוה לא ינתש ולא יהרס עוד לעולם :

כתובים תהלים צד אל נקמות יהוה אל נקמות הופיע הנשוא שופט
הארץ הישב גמול על גאים עד כתי רשעים

יהוה עד כתי רשעים יעלוו יביעו ידברו עתק יתאמרו כל פוערי
און עמדי יהוה ידבאו ונחלתך יעני אלמנה ונר יהרוגי ויתומים ירצחו
ויאמרו לא יהא יה ולא יבין אלהי יעקב בינו בועדים בעסובסלים
כתי תשכילו הנושע און הלא ישמע אם יוצר עין תלא יביש הוסר
גוים הלא יוכית המלמד אדם דעת יהוה יודע מחשבות אדם כי
המה הכל אשרי הגבר אשר תיסרנוה ומהתורתך תלמדנו
להשקט לו מימי רע עד יכרה לרשע שחרת כי לא ישש יהוה עמו
ונחלתו לא יעזוב כי עד צדק ישוב משפט ואחריו כל ישרי לב מי
יקים לי עם מרעים מי יתיצב לי עם פועלי און לולי יהוה עזרתה לי
כמעט שכנה דומה נפשי אם אמרת מטה רגלי חסדך יהוה
יסעדני : ברוב שרעפי בקרבי תנחומיך ישע שענו נפשי : ההכדך
כסא הוות יוצר עמל עלי חוק יגדו על נפש צדיק ודם נקי ירשעו :
ויהי יהוה לי למשעב ואלהי רצור מחסי יושב עליהם את אונם
וברעתם יצמיתם יצמיתם יהוה אלהינו :

הורה וירא יהוה וינאץ מפעם בניו וכוונותיו : ויאמר אסתירדה פני
מחם אראה מה אחריתם כי דור תהפכות המה בנים
לא אמן במ : הם קנאיני בלא אל כעסוני בתבליהם ואני אקניאם
בלא עם בניו נבל אכעיסם : כי אש קדחה באפי ותיקר עד שאול
תחנית ואתכל ארץ ויבקה ותלתט מוסדי דרים : אספה עלינו
רעות הצי אכלה במ מוזי רעב ולחמי רשף וקטב מרירי ושן בהמות
אשלח במ עם חמת וזחלי עפרתי מחוץ תשכל חרב ומחרים אימה
גם בחור גם בתולה יונק עם איש שיבה : אמרת אפאיהם
אשביתה מאנוש זכרם :

משנה פרה רביעי מסכת תמיד

לא היו כופתין את המלה אלא היו מעקירין אתו מי שובו באבדיהם

אחיון בו ובך היתה עקרתו ראשו לדרום ופניו למערב והשוחט עומד במזרח ופניו למערב של שחר היה נשחט על קרן צפונית מערבית על טבעת שניה ושל בין הערבים היה נשחט על קרן מזרחית צפונית על טבעת שניה : שחט השוחט וקבל המקבל בא לו לקרן מזרחית צפונית ונתן מזרחה צפונה מערבית דרומית ונתן מערבה דרומה שירי הדם היה שופך על יסוד הרומית לא היה שובר בו את הרגל אלא נוקבו מתוך ארפבו ותולה בו היה מפשיט ויורד עד שהוא מגיע לחזה הגיע לחזה חתך את הראש ונתנו למי שזכה בו חתך את הפרעים ונתנם למי שזכה בהם מירק את ההפשיט קרע את הלב והוציא את דמו חתך את הידים ונתנם למי שזכה בהם עדה לרגל הימנית חתכה ונתנה למי שזכה בה ושתה בצים עמה קרעו ונמצא פלו גלוי לפניו נמל את הפרך ונתנו על בית שחישת הראש מלמעלה נמל את הקרבים ונתנם למי שזכה בהם להרחיק והפרס מרחיק אורתה בבית המרחיק כל צרכה והקרבים מרחיק אותן שלש פעמים במיעוץ על שלחנות של שיש שבין העמודים : נמל את הספין והפריש את הריאה מן הכבד ואצבע הכבד מן הכבד : ולא היה מוזהב ממקומה נוקב את החזה ונתנו למי שזכה בו : עדה לדופן הימנית היה חותך ויורד עד השדרה ולא היה נוגע בשדרה עד שהוא מגיע לבין שתי הצלעות רכות חתכה ונתנה למי שזכה בה והכבד תלוי בה בא לו לגררה והגית בה שתי צלעות מפאן ושתי צלעות מפאן חתכה ונתנה למי שזכה בה והקנה והלב והריאה תלוי בה : בא לו לדופן השמאלית והגית בה שתי צלעות רכות מלמעלה ושתי צלעות רכות מלמטן ובך היה מניח בחבורתה נמצא מניח בשתייהן שתיים שתיים מלמעלה ושתיים שתיים מלמטן חתכה ונתנה למי שזכה בה והשדרה עמה והטחול תלוי בה והיא היתה גדולה אלא של ימין קודין גדולה מפני שהכבד תלוי בה : בא לו לעוקץ חתכו ונתנו למי שזכה בו : והאליה ואצבע הכבד ושתי פליות עמו : נמל רגל השמאלית חתכה

ונתנה

נתנה למי שזכה בה : נמצאו פולס עומדים בשוה והאכרים בידם הראשון בראש וברגל הראש בימינו וחוטמו בלפי ורוע יקרניו בין אצבעותיו ובית שהיטרו מלמעלה והפרך נתון עליה הרגל של ימין בשמאלו ובית עורו לחוץ השני בשתי ידים של ימין בימינו ושל שמאל בשמאלו ובית עורן לחוץ השלישי בעוקץ וברגל העוקץ בימינו והאליה מודלדת בין שתי אצבעותיו ואצבע הכבד ושתי הפליות עמו והרגל של שמאל בשמאלו ובית עורו לחוץ הרביעי בתוחה ובגרה תחזה בימינו והגרה בשמאלו וצלעותיו בין שתי אצבעותיו החמישי בשתי רפטרות של ימין בימינו ושל שמאל בשמאלו ובית עורן לחוץ הששי בקרבים הנחונים בבגד וכרעים על גביהם מלמעלה השביעית בסולת השמיני בחבתין התשיעי בין הלכו ונתנום מחצי פכש ולמטה במערבו ומלחוסו ודרו ובאו להם ללשכת הגזית לקרוא את שמע : פאה פרק שמיני מי שיש לו חמשים זוז והוא נושא ונותן פהם חרי זה לא יטול וכל מי שאינו צריך ליטול ויטול אינו כות מהוקנה עד שיצטרך לבריות וכל מי שהוא צריך ליטול ואינו נוטל אינו נפטר מהעולם עד שיפרים לאחרים ויעלו הפתוח אומר ברוך הגבר אשר יבטח ביהוה ויהיה יהוה מבטחו :

ברכות פרק תפלת השחר הגו בפני כשחלה רפי אליעזר נכנסו תלמידיו לבקרו אמרו לו תלמידיו רבינו למדנו אורחות חיים ונזכר להי העולם תפא אמר להם הוררו ככבוד חביריכם וימנעו בניכם מן ההגיון והשיכום בין ברפי תלמידי חכמים ובשאתם מתפללים דעו לפני מי אתם עומדים ובשכיל כך תזכו לחיי העולם תפא : וכשחלה רפן יוחנן בן זבאי נכנסו תלמידיו לבקרו בנין שראו אתם התחילו לבכות אמרו לו תלמידיו רבינו גרמי ישראל פמיש התוק עמוד הימני מפני מה אתה בוכה אמר להם אלו ריו מוליכין אותי לפני מלך בשר ודם שהיום באן ומהר בקבר ואם יבעוס עלי אין בעמו פעם ולם ואם יאכרני אין אסורו אסור עולם ואם מיתני אין מיתתי מיתת עולם : ואני יכול לשוהדו בממון ולפיסו בדרבים ואף על פי כן הייתי בוכה : קל ודמר עכשיו שמוליכין אותי לפני מלך מלכי המלכים תקדוש ברוך הוא : שהוא חי וקיים לעולם ולעולמי עולמים : ואם יבעוס עלי פעם פעם עולם ואם יאכרני אסורו אסור עולם : ואם מיתני מיתתי מיתת עולם ואני יכול לשוהדו בממון ולפיסו בדרבים ולא עוד אלא שיש לפני שני דרכים אחד לגיהנם ואחד לגן עדן ואני יודע באיזו דרך מוליכין אותי ולא אכפה אמת

לו רבינו ברכנו : אמר להם יהי רצון שיהא מורא שמים עליכם במורא אנפשי
דום : אמרו לו תלמידיו עד כאן ותו לא אמר להם ולואי : תדעו כשאדם עובר
עבירה אומר שלא יראני שום אדם :

ויבא פי יוה"כ האומר אהמא ואשוב אהמא ואשוב אין מספיקין בידו לעשות
תשובה אהמא ויום הכפורים מכפר אין יום הכפורים מכפר :

עבירות שבין אדם למקום יום הכפורים מכפר עבירות שבין אדם לחבירו
אין יום הכפורים מכפר עד שירצה את חבירו אתו דרש רבי אלעזר בן
עזריה לפני י"י תטהרו : עבירות שבין אדם למקום יום הכפורים מכפר ושבין
אדם לחבירו אין יום הכפורים מכפר עד שירצה את חבירו :

מגילה פרק בני העיר

הנניא שאל רבי עקיבא את רבי נחוניא הגדול במה הארכת ימים
אתו ונזאי וקא מחו ליה סליק יתיב ארישא דדיקלא אמר לו
רבי אם נאמר כבש למה נאמר אחד : אמר להם צורבא מרבנן
הוא שבקוהו אמר לו אחד מיוחד שבקוהו אמר לו מימי לא
קבלתי מתנות ולא עמדתי על מדותי ותתן בממוני הייתי לא
קבלתי מתנות פי הא דרבי אלעזר פי הווי משדרי ליה מתנות מבי
נשיא לא הוה שקיל פי הווי מזמני ליה לא הוה אוזי אמר דהו לא
ניחא לכו דאחיה דבתיב ושונא מתנות יהיה : רבי יודא פי הווי
משדרי ליה מתנות מבי נשיא לא הוה שקיל פי הוה מזמני ליה הוה
אוזי אמר אתיקרי דמתקוהו בי ולא עמדתי על מדותי דאמר רבא
כל דמעביר על מדותיו מעבירין ממנו כל פשעיו שנאמר נושא
עון ועובר על פשע למי נושא עון למי שעובר על פשע : ותתן
בממוני הייתי דאמר מד אויב ותתן בממוניה היה שהיה מניח
פרומה להנני ממוניה :

בתובת פרק שני דיני גזירות

הכל מעלין לארץ ישראל ואין הכל מוציאין תנו רבנן לעולם דור
אדם בארץ ישראל ואפילו בעיר שרובה עכו"ם ואל דור
בחוצה לארץ ואפילו בעיר שרובה ישראל שכל הדר בארץ
ישראל דומה כמי שיש לו אלוה וכל הדר בחוצה לארץ דומה
כמי שאין לו אלוה שנאמר לתת לכם את ארץ פנען לחיות לכם
לאלהם וכי כל שאינו דר בארץ ישראל אין לו אלוה אלא דומה לך

כל הדר בחוצה לארץ כאלו עובד עכו"ם וכן ברוך הוא אינו
ועתה ישמע נא אדוני המלך את דברי עבדו אם יהיה הסתם בי
יח מנחה ואם בני האדא ארורים הם לפני יי כי גרשני היום מהסתם
בנחלת יהוה לאמר לך עבוד אלהים אתרים וכי מי אמר לו לדור לך
עבוד אלהים אתרים אא לומר לך כל הדר בחוצה לארץ כאלו עובד
עכו"ם אמר רבי אלעזר כל הדר בארץ ישראל שרוי בלא עון שנאמר
ובל יאמר שכן חלתי העם היושב בה נשא עון :

מדות פרק ח

אמר רבי יהושע מקבל אני מרבן יחנן בן זכאי ששמע מרבו
ורבו מרבו הלכה למשה מסיני שאין אלוהו בא לממא ולמחר
לרחק ולקרב אלא לרחק את המקורבים בודוע ולקרב את
המרוחקים בודוע משפחת בית צדפה היתה בעבר הירדן ורחקה
בן ציון בודוע ועוד אחרת היתה שם וקרבה בן ציון בודוע בגון
אלו אלוהו בא לממא ולמחר לרחק ולקרב רבי יהודה אומר לקרב
אבל לא לרחק רבי שמעון אומר להשוות את המחלוקת וחכמים
אומרים לא לרחק ולא לקרב אלא לעשות שלום בעולם : שנאמר
הנה אנכי שלח לכם את אלוהי הנביא לפני בא יום יהוה הגדול
והנורא : והשיב לב אבות על בנים ולב בנים על אבותם :
עיקצין פרק ג אמר רבי שמעון בן הלפתא לא מצא הקדוש ברוך הוא כלי
מתיוק ברכה לישראל אלא השלום : שנאמר יהוה עוה לעמו
יהוה יברך את עמו בשלום :

תמיד פרק ז באו ועמדו אצל בן ארוא אחד מימינו : ואחד משמאלו שהח
לנסף והניף הסנן בסודרים והקיש בן ארוא בצלצל ודברו הלויים בשיר הגיעו
לפרק תקעו והשתחוו תעם על כל פרק תקיעה ועל כל תקיעה השתחויה
זהו סדר התמיד לעבודת בית אלהינו יהי רצון שופנה במהרה בימינו אמן :
מנחות פרקיהתכלת תנו רבנן חביבין ישראל שמכבין הקדוש ברוך הוא
במצות תפילין בראשיתן ותפילין בצועותיהן וציצית
בכנדיהן ומוזזה פתחיהן ועליהן אמר דור שבע ימים תלתיך על משפטי
צדקך ובשעה שדוד נכנס לבית המרחץ וראה את עצמו ערום הוה אומר
אוי לי שאני עומד בלא מצוה ובין שנוכר במילה שכבשוו חתישכת דעו
לאחר שיצא אמר עליה שירה שנאמר למנצח על השכינות מוכנר לתו :

מעמדות ליום רביעי

על מילה שנתנה בשמיני רבי אליעזר בן יעקב אומר כל מי שיש לו תפילין
פראשו ותפילין בורעו וציצית בבגדו ומוזיח בפתחו ובל כחוק שלא יחמא
שנאמר החוט המושלש לא במהרת יתקן : ואומר הנה מלאך יהודה סביב
ליראי ויהלצם :

פרה פרק ג לא מצאו משבע עושים משש מחמש מארבע משלש משתיים
באחת מי עשאן הראשונה עשה משה והשניה עשה עזרא
ודמש מעזרא ואילך דברי רבי מאיר וחכמים אומרים שבע מעזרא ואילך
ומי עשאן שמעון הצדיק ויחנן כהן גדול עשו שתיים שתיים אליועני בן חקוף
וחנמאל המצרי וישמעאל בן פיאפי עשו אחת אחת :

נדה פרק הטפלת דרש רבי יוסי הגלילי מאי דכתיב אורך על בני נוראות
גפילתי וגפלאים מעשיך ונפשי יודעת מאד : פוא ורצאה
של לא במדת הקדוש ברוך הוא מדת פשר ודם מדת פשר ודם אדם נוראן
זרעונים פערונת כל אחת ואחת עולה במניה ואלו הקדוש ברוך הוא צר את
העבר במעי אמו ומילן עולין קמן אחד דכר אחר צבע נוחן סמנן לזרית ומילן
עולין לצבע אחר ואלו הקדוש ברוך הוא צר את העבר במעי אמו כל אחד
ואחד עולה למינו :

ואומר פרישת העקידה ועשרת הדברות ופרשת המן וטמר עד הבקשות כמו
שחוא מסודר במעמד יום ראשון :

בקשה ליום רביעי

יהי רצון מלפניך אלהי ואלהי אבותי שתשים חלק עם יושבי
בית המדרש ולא תשים חלקי מושבי קדנות ותצלני כל ימי
מלכות בעצת רשעים ומלישיב במושב לצים ותן לבי נשבר ונדבה
ושפל רוח לפני כל בני אדם ולמקללי נפשי תדום ושמרה לפני
מחוסם שלא אחטא בלשוני : ולא אשיב חורפי דבר ואתה צורי
היה מנן בעדי שלא תוכר שום בריה להזיקני ויחד לבבי לאתבה
ולדאיה את שמך עד אשר יהיו דרכי מתקנים נגד פניך ועורני
לנצור עדותיך בכל לב ונחני באורח מישור ונג עיני ואביטה
גפלאות מתורתך ומלא כל משאלותי במדה טובה ישועה ורחמים
ודרך שקר הסר ממני והעבר עיני מראות שוא וכוף את יצרי
להשתעבד לך ולעשות רצונך כל ימי חיי והיה עם לבי לעשות
חקיך בו עמך תוצאות החיים וכידך רוחי ונשמתו לרמות לבי
דרצונך יהי רצון מלפניך יהוה אלהי ואלהי אבותי שיכבשו רחמיך

את

מעמדות ליום רביעי

את בעסק מעלינו ויגדו רחמיך על מדותיך ותתנהג עמי במדת
חכד ובמדת רחמים וחסה נא עלי ופני לראות באור החיים וללמד
וללמד ולשמור ולעשות ולקיים את כל חקי רצונך ויהי חק עם
יראי שמך ותן לי חיים מבורכים וטובים וקבל תהנתי ועשה
בקשתי ומחה והעבר פשעי מנגד עיניך כאמור אנכי אנכי הוא
מוחה פשעיך למעני וחטאתך לא אזכור וחנני ושמע תפילתי פי
אתה שומע תפלת כל פה ברוך אתה שומע תפלה :

בקשה אחת סגון יצירת היום על ודך הקלה

יהי רצון מלפניך אלהי ואלהי אבותינו יוצר הכל אחד יחד
וימחד בפי כל תורה עולמו בורעו כפאשכול חפץ ויכול
שתציל משכור וקדורת עמך ישראל ואספרה שתלית ביום זה
השומר ממנה תנוקות של עמך בית ישראל שלא תפול בפיהם :
ותגדלם לתורתך ורגנן עליהם ברחמיך פדכתיב ותנתי את אשר
אחון ותתתי את אשר ארחם פי אתה שומע תפלת כל פה ברוך
אתה שומע תפלה :

מעמדות ליום חמישי

תורה ויאמר אלהים ישראל המים שרין נפש תיה ועוף יעופף על
הארץ על פני רקיע השמים : ויברא אלהים את
התנינים הגדולים ואת כל נפש החיה הרומשת אשר שרצו המים
למיניהם ואת כל עוף כנף למיניה ורא אלהים כי טוב : ויברך אותם
אלהים לאמר פרו ורבו ומלאו את המים בימים והעוף ירב בארץ :
ויהי ערב ויהי בקר יום חמישי :

נבואים ותקאל לה וברתי להם ברית שלום והשבתי חיה רעה מן

הארץ וישבו במדבר לבטח וישנו ביערים
ונתתי אותם וכביבות גבעתי ברכה והורדתי הגשם בעתו גשמי
ברכה יהיו : ונתן עץ הישרה את פריו והארץ תסון יבילה והיו על
ואדמקם לבטח וידעו כי אני יהוה בשבדי את מומות עלם והצלתי
מיד העובדים בדם : ולא יהיו עוד בני לגוים ונתת הארץ לא תאכלם
וישבו לבטח ואין מחריד : והקימותי להם ממע לשם ולא יהיו עוד

אספי

מעמדות ליום רביעי

אכפי רעב בארץ ולא ישאו עוד פלמת הגוים : וירעו כי אני יהוה
אלהיהם אתם והמה עמי בית ישראל נאם אדני יהוה : ואתן צאני
צאן מרעיתי אדם אתם אני אלהיכם נאם אדני יהוה :

תדלים פ"א למצח על הגתית לאסף : חרנינו לאלהים עיניו חרעו לאלהי
יעקב : שאו זמרה ותנו תוף כגור נעים עם נבל : תקעו

בחודש שופר בפקח ליום הגנו כי חוק לישראל הוא משפט לאלהי יעקב :

עדות כיהוסף שמו בצאתו על ארץ מצרים שפת לא ידעתי אשמע: הסירותי
מסבל שכמו בפיו מדוד תעבורנה : בצרה קראת ואחלצך אענך כסתר רעם

אבחנך על מי מריבה סלה : שמע עמי ואעידה בך ישראל אם תשמע לי לא
יהיה בך אל זר ולא תשתחוה לאל נכר : אנכי יהוה אלהיך המעלה מארץ

מצרים הרחב פיך ואמלאהו : ולא שמע עמי לקולי וישראל לא אבה לי :
ואשלחה בשרירות לפם ולכו במועצותיהם: לו עמי שומע לי ישראל בדרך
יהלכו : כמעט אויביהם אבניע ועל צריהם אשיב יד: משנאי יהוה יבחושו לו

ויהי עתם לעולם : ויאבדוהו מחלב הטח ומצור רבש אשביעד :

האוניו לולי כעם אויב אגור פן ינכרו צרימו פן יאמרו ידני רמה
ולא יהוה פעל כל זאת : כי גוי אבד עצות המה ואין

בהם תבונה : לו חכמו ישכילו זאת יבינו לאחריהם : איכה
ידרוף אחד אלף ושנים יניסו רבבה אם לא פי צורם מחרם ויהוה

הסגרים : פי לא פצורנו צורם ואויבינו פלים : פי מגפן סרום גפנם
ומשדמות עמורה ענבימו ענבי רוש אשגלות מורות למו : תמת

תנינים ינם וראש פתנים אכור : הלא הוא כמס עמדי חרונם
באוצרותי : לי נקם ושלם לעת הממו רגלם כי קרוב יום אידם
וחש עתדות למו :

משנה פ"ח ממסכת תמיד אמר להם הממונה ברכו ברכה אחת :
והם ברכו : קראו עשרת הדברים שמע והיה

אם שמיע ויאמר וברכו את העם שלש ברכות אמת ויצוי ועבודה
וברכת כהנים ובשבת מוסיפין ברכה אחת במשמר היוצא :

אמר להם חדשים לקטורת בואו והפיסו הפיסו זכה מי שזכה אמר
להם חדשים עם ישנים בואו והפיסו מי מעלה אכרים מן הכבש

למזבח רבי אליעזר בן יעקב אמר המעלה אכרים לכבש הוא
מעלה אותם על גבי המזבח מסרום לחונים היו משמיטין אותם את

מעמדות ליום חמישי

בגדיהם ולא היו מניחים עליהם אלא מכנמים בלבד וחלונות היו
שם וכתוב עליהם תשמישיהם כלים מי שזכה בקטורת היה נזמל
את הפך והפך דומה לתרקב גדול של זרח מתזק של שרה וקבין

והבזך היה בתוכו מלא וגדוש קטורת וכסוי היה לו וכמין ממוטלת
היה עליו מזמעה מי שזכה במחתה נמל מחתת הכסף ועלה

לראש המזבח ופנה את הנחלים הידף והידף וחתה יד ועידן
לתוך כלי של זהב נתפור ממנו כקב נחלים והיה מכבדן באמה

ובשבת היה כופה עליהן פסכתו ופסכתו היתה כלי גדול מחוקת
לתוך ושתי שרשרות היו בה אחת שהוא מושך בה ויורד ואחת

שהוא אוהו בה מזמערן בשביל שלא תתנגלגל ושלשה דברים
היתה משמשת כופין אותה על גבי נחלים ועל השרץ בשבת

ומורידין בה ארת הדשן מעל גבי המזבח : הגיעו בין האולם
ולמזבח נמל אחד את המגרפה וזרקת בין האולם ולמזבח אין אדם

שומע קול חברו בירושלים מקול המגרפה : ושלשה דברים היתה
משמשת כהן שהיה שומע את קולה יודע שאחיו הפהנים נכנסין

להשתחוות והוא ארץ ובא ובן לוי שהוא שומע את קולה יודע
שאחיו הלוים נכנסין לדבר בשיד והוא ארץ ובא וראש המעמד היה

מעמיד את הטמאים בשער המזרח :

פ"ח ס"ח כל דיין שלוקח שוחד ומטה את הדין אינו מרת מן הזקנה
עד שעניו פהות שנאמר ושוחד לא תקח פי השוחד

יעור פקחים ויסקף דברי צדיקים : וכל מי שאינו לא חגר ולא אלם
ולא סומא והוא עושה עצמו כאחד מהם אינו מת מן הזקנה עד

שנעשה כאחד מהם שנאמר ודורש רעה תבואנו :

ברכות פ"ח ע"ד תנו רבנן מעשה בחסיד אחד שהיה מתפלל
בדרך ובא הגמון אחד ונתן לו שלום ולא

החזיר לו שלום המתין לו עד שסיים תפלתו לאחר שסיים תפלתו
אמר לו ריקא והלא כתוב בתורתכם רק השמור קף ושמור נפשך

מאד וכתוב ונשמרתם מאד לנפשותיכם בשנתתי לך שלום למד
לא חתורת לי שלום אם הייתי חותך ראשך בסייף מי היה הוביע

את דמך מדי אמר לו המתן לי עד שאפיקך בדברים אמר לו אלו
היית עומד לפני מלך בשר ודם ובא חבירך ונתן לך שלום היית
מתוור לו שלום אמר לו לא ואם היית מתוור לו מדה היו עושין לך
אמר לו היו חותכין את ראשי בסיף אמר לו והלא דברים קל וחומר
וימה אתה שעומד לפני מלך בשר ודם שהיום כאן ומחר במקד בך
אני שהייתי עומד לפני מלך מלכי המלכים הקדוש ברוך הוא
שהוא חי וקיים לעד ולעולמי עולמים על אחת כמה וכמה מיד
נתפיים אותו הגמון ונפטר אותו חסיד ממנו והלך לביתו לשלום :

שקלים פרק בשלשה פרקים
אין התורם נכנס לא בפרגוד חפות ולא במנעל ולא בסנדל ולא
בתפילין ולא בקמיע שמא יעני ויאמרו מעון הלשכה העני או
שמא יעשר ויאמרו מתרומת הלשכה העשיר לפי שאדם צריך
לצאת ידי הבריות בדרך שצריה לצאת ידי המקום שנאמר והייתם
נקיים מן ימי ישראל ואומר ומצא חן ושכל טוב בעיני אלהים ואדם:
שבת פרק במה מדריקין

תנו רבנן מי שתלה ונטה למית אומרים לו התודה שבן דרך כל
המימתין מתודין אדם יוצא לשוק יהי דומה בעיניו כמי
שנמסר לסדריוט הש בראשו יהי דומה בעיניו כמי שנתנוהו
בקולר עלת למטה ונפל יהי דומה בעיניו כמי שהעלוהו לגרדום
לדון שבד העולה לגרדום לדון אם יש לו פרקליטין גדולים נצול
ואם לאו אינו נצול ואלו הן פריקליטין של אדם תשובה ומעשים
טובים ואפילו תשע מאות ותשעים ותשעה מלמדיו עליו חובה
ואחד מלמד עליו זכות נצול שנאמר אם יש עליו מלאך מליץ אחד
מני אלק לתגיד לאדם ישרו : ויהננו ויאמר פדעוהו מדרת שחת
מצאתי פופר : רבי אליעזר בנו של רבי יוסי הגלילי אומר אפילו
תשע מאות ותשעים ותשעה באותו מלאך רחובה ואחד לזכות
נצול שנאמר מלאך מליץ אחד מני אלה :

סוטה פרק משוה מחמה

אל ידך לבבכם אל תיראו ואל תחפזו ואל תערצו מפניהם : כיי
אלהיכם

אלהיכם החולק עמכם להלחם לכם עם אויביכם להושיע
אתכם : אל ידך לבבכם מפני צהלת טוים וצחצוח הרבות אל
תיראו מפני הגבת התריסין ושפעת הקלגסים ואל תחפזו מפני קול
הקרקנות ואל תערצו מפני קול הצוחה כיי אלהיכם החולק עמכם
הם באים בנצחוננו של בשר ודם ואתם באים בנצחוננו של מקום
פלשתים באו בנצחוננו של גלית מה היה סופו לסוף נפל בחרב והם
נפלו עמו בני עמון באו בנצחוננו של שובד ומה היה סופו לסוף נפל
בחרב והם נפלו עמו : ואתם אי אתם כן : כיי אלהיכם החולק
עמכם להלחם לכם עם אויביכם להושיע אתכם זה מחנה הארון :
תנו רבנן אשר בנה אשר נטע אשר ארש : למדה תורה דרך
ארץ שיבנה אדם בית : ונטע כרם ואחר בך ישא אשה וזאף
שלמה אמר בחכמתו הכן בחוץ מלאכתך ועתדה בשדה לך אחר
ובנית ביתך : הכן בחוץ מלאכתך זה בית : ועתדה בשדה לך : זה
כרם : אחר ובנית ביתך זו אשה : דבר אחר הכן בחוץ מלאכתך
זה מקרא : ועתדה בשדה לך : זה משנה : אחר ובנית ביתך : זה
תלמוד : דבר אחר הכן בחוץ מלאכתך זה מקרא ומשנה ועתדה
בשדה לך : זה תלמוד : אחר ובנית ביתך אלו מעשים טובים רבי
אליעזר בנו של רבי יוסי הגלילי אומר הכן בחוץ מלאכתך זה
מקרא ומשנה ותלמוד ועתדה בשדה לך אלו מעשים טובים אחר
ובנית ביתך דרוש וקבל שכר :

אבות פרק שני רבי טרפון אומר היום קצר והמלאכה מרובה
והפועלים עצלים והשכר הרבה ובעל
הבית דוחק הוא היה אומר לא עליך המלאכה לגמור ולא אתה כן
חורין להבטל ממנה אם למדת תורה תורה נותנין לך שכר הרבה
ונאמן הוא בעל מלאכתך שישלם לך שכר פועלתך ורע שמתן
שכרן של צדיקים לעתיד לבא :

סנהדרין פרק חלק תנא רבי אליהו צדיקים שעתידי הקדוש ברוך הוא
להחיותן אין חורין לעבדן שנאמר והיה
הנשאר בציון והנותר בירושלים קדוש יאמר לו כל הכתוב להיום
בירושלים

בירושלים: מה קדוש לעולם קים אף הסלעולם קיימים ואם תאמר
אותן אלק שנים שעתיד הקדוש ברוך הוא להדש בהן את עולמו
שנאמר ונשגב יהוה לבדו ביום ההוא צדיקים מה הם עושים
הקדוש ברוך הוא עושה להם כנפים בנשרים ושמים על פני המים
שנאמר עד בן לא נדא בהמיר ארץ ובמוט הרים בלב ימים:
ושמא תאמר יש להם צער תלמוד לומר וקוי יהוה יחליפו כח יעלו
אבר בנשרים ודצו ולא יגעו ילכו ולא יעפו:

ערכי סוף ג' באונם ובמפתה להקל ולהחמיר ביצד אחד שאננם
ופתה את הגדולה שבכחונה ואת הקטנה
שבשיראל נותן חמשים סלעים ובכושית ובפגם הכל לפי המבייש
והמת בייש ובמוציא שם רע להקל ולהחמיר ביצד אחד שהוציא
שם רע על הגדולה שבכחונה ועל הקטנה שבשיראל נותן מאה
סלעים נמצא האומר בפיו חמור מן העושה מעשה שכן מצנינו
שלא נחמם גזר דין על אבותינו במדבר אלא על רשון הרע
שנאמר וינסו אתי זה עשר פעמים ולא שמעו בקולי:

ערכי סוף ג' תנא דבי רבי ישמעאל על מה מכפר הקטורת על
לשון הרע אמר הקדוש ברוך הוא יבא דבר
שבחשאי ובכפר על דבר שבחשאי:

ירושלמי סוף פסוקי מי רביעית נומלין לידים לאחד ואף לשנים מחצי לוג
לשלושה או לארבעה מלוג לחמשה ולעשרה
ולמאה רבי יוסי אומר ובכבוד שלא יפחות לאחרון שבהם רביעית
מוסיפין על השנים ואין מוסיפין על הראשונים:

גור פסוק תנו רבנן בגר שאבר בו פלאים הרי זה לא ימננו לעמו
ולא יעשה ממנו מרדעת לחמור אבל עושה ממנו
תכריכין למת דכתיב במתים חפשי: פיון שאדם מת געשה
חפשי מן המצות:

ואומר פרשת העקידה ועשרת הדברות ופרישת המן ונומר על הבקשות כמו שהוא מסודר במעמד
יום ראשון:

בקשה ליום חמישי

הי רצון מלפניך יהוה אלהי ואלהי אבותי שתתנהג עמי במדרת
חסד

חסד ובמדת הרחמים כל ימי חלדי ותנוח לי ממנוגי ואר
תאסוף עם חטאים נפשי ועם אנשי דמים חיי וגם עד זקנה ושיבה
אל תעזבני ותתן חלקי עם ראוף ויודעי שמך ובין רצונך והעשים
רצונך בלבב שלם ועממם תהא חלקי וגורלי וכסי כי אתה תומיק
גורלי אנא יי אלהי ואהי אבותי אל תפן להשעי ולחטאתי ולעונותי
ולפשעי שחטאתי ושעותי ושפשעתי לפניך ולמעשים הרעים
שעשית עישה אתה עמי צדקה למען שמך ולמען ברוכה עם
אברהם יצחק וישראל עבדך ולמען משה ואהרן דוד ושלמה
ואליהו ולמען כסא כבודך ולמען שכינתך ורחם עלי כי רחום
אתה ומברך עדיף אין לי מי שירחמני וראה כעניי כי אתה יי אלהי
יי שמעתי שמעך דאתי וחלתי ונבהלתי ואירא מהוות דעי ארתי
כי מאתך הצדק והאמונה ומפיה הדעת והתבונה יהודה שמעיה
תפלת ושועתי אליך תבא: והאזינה אל תחנוני באמינתך ענני
ושמע תפלתי כי אתה שומע תפלת כל פה ברוך אתה שומע
תפלה:

בקשה אחת מעין יצירת היום על ורד הקבלה

הי רצון מלפניך יי אלהינו ואלהי אבותינו מכין תכל בכוחו ומקיים
עולם בתורתו בורא בריות חיים בתחתונים ביום זה להראות
תפארת גדלתו ונתת בהם כח לפרות ולרבות ולהפליא לעשות
איש על עבודתו אנא יי אלהי ברחמך הרבים רחם על מעשי ידך
לבד תפיל אשה מפרי בטנה מעמד ישראל ואר יחסר המונג
למניקותיהן והכן הדין כשתי מענות להשפיע חלב לוגדורתיהן
למען יגדוהו לעבודתך כדכתיב מפי עוללים ויונקים יסדת עו
ונזפה כלנו לראות בנחמות ציון כדכתיב למען תניקו וישבעתים
משר תנחומיה למען תמוצי והתענגתם מזיו כבודה: כי אתה
שומע תפלת כל פה ברוך אתה שומע תפלה:

מעמדות ליום ששי

ויאמר אלהים הוצא הארץ נפש חיה למינה בהמה ורמש וחיתו
ארץ למינה ויהי כן: ועש אלהים את תית הארץ למינה
ואת

ואת הבהמה למינה ואת כל רמש האדמה למינה וירא אלהים כי טוב : ויאמר אלהים נעשה אדם בצלמנו כצלמנו כדמותנו וירדו בדגת הים ובעוף השמים ובהמה ובכל הארץ ובכל הרמש הרומש על הארץ : ויברא אלהים את האדם בצלמו בצלם אלהים ברא אותו זכר ונקבה ברא אותם : ויברך אותם אלהים ויאמר להם אלהים ברו ורבו ומלאו את הארץ וכבשה ורדו בדגת הים ובעוף השמים ובכל חיה הרומש על הארץ : ויאמר אלהים הנה נרתי לכם את כל עשב זרע זרע אשר על פני כל הארץ ואת כל רועץ אשר בו פרי עין זרע זרע לכם יהיה לאכלה : ולכל חית הארץ ולכל עוף השמים ולכל רמש על הארץ אשר בו נפש חיה את כל ירק עשב לאכלה ויהי כן : וירא אלהים את כל אשר עשה והנה טוב מאד ויהי ערב ויהי בוקר יום הששי : נביאים ישעיה מר כה אמר יהוה קרוש ישראל ויצרו האתיות שאלוני עד בני וער פועל בדי תצוני : אנכי עשיתי ארץ ואדם עליה בראתי אני ידי נטו שמים וכל צבאם צייתי : אנכי העריות יהו בצדק וכל דרכיו אישר הוא יבנה עירי ויגדתי ישלח לא במחיר ולא בשחר אמר י צבאות : כה אמר יהוה גיע מצרים וסחר ביש וסבאום אנשי מדה עליך יעבורו וליך יהו אתריך ולכי בזקים יעבורו ואלהי ישראל יתפללו אך בך אל ואין עוד אפס אלהים : אכן אתה אל מסתתר אלהי ישראל מושיע בוש וגב נבלמו כלם יחדו חלכו בבקמה חרשי צירים : ישדא נושע ביהוה תשועת עולמים לא תבשו ולא תפלמו עד עולמי עד :

כתובים תלים גג יהוה מלך גאות לבש לבש יהוה עוז הר נאור אף תפוז תיבל כל תמוט : נכון כסאך מאז מעולם אתה : נשאו נהרות יהוה נשאו נהרות קולם ישאו נהרות דכים מקולות מים רבים ארזים משברי ים ארזי במרום יהוה : עדותיך נאמנו מאד לביתך נאות קודש יהוה לאורך ימים : האזינו כי ידן יהוה עמו ועל עבדיו יתנחם כי ראה כי אולת יד ואהם עצור ועוב : ואמר אי אדמימו צור חסו בו : אשר

חלב זכחימו יאכלו ישתו יין נסיכם יקימו ויעזרכם יהי עליכם סתרה ראו עתה כי אני אני הוא ואין אלהים עמדי אני אמית ואתי מחצתי ואני ארפא ואין מרדי מציל : כי אשא אל שמים ידי ואמרת חי אנכי לעולם : אם שנותי ברוק הרבי ותאתו במשפט ידי אשים נקם לצדי ולמשנאי אשלם : אשכיר חצי מדם וחרבי תאכל בשר מדם חרל ושביה מראש פרעות אויב : הרנינו גוים עמו כי דם עבדיו יקום ונקם ישיב לצדיו וכפר אדמתו עמו :

משנה פ"ו מטענת תמיד החלו עולים במעלות האולם מי שובו בדשון מופת הפנימי והמנוחה היו מקדימין לפניהם מי שובו בדשון מופת הפנימי נכנס ונמל את המני והשתחוה ויצא מי שזכה בדשון המנוחה נכנס ומצא שתי נרות מזרחיים חולקות מדשן את המזרחי ימני את המערבי חולק שממנו היה מדליק את המנוחה בין הערבים מצאו שכבה מדשנו ומדליקו ממוזבה העולה נמל את הכוז ממעלה שניה והשתחוה ויצא מי שזכה במחתה צבר את הנחלים על גבי המזבח ומרדן בשולי המחתה והשתחוה ויצא : מי שזכה בקמורת היה נמל את הבזך מתוך הבזך ונתנו לאוהבו או לקרובו מתפוד ממנו לתוכו ונתנו לו בהפניו ומלמדן אותו היו והיר שמא תתחיל מלפניך שלא תכזה התחיל מרדן ויצא לא היה המקמיר מקמיר עד שהמנינה אומר לו הקמיר אם היה כהן גדול המנינה אומר לו אישי כהן גדול הקמיר פרשו העם והקמיר והשתחוה ויצא :

חשך שני פרק חמישי השקיפה ממעון קדשך מן השמים עשינו מה שגורת עלינו אף אתה עשה עמנו מה שהבחתנו השקיפה ממעון קדשך מן השמים וברך את עמך את ישראל בכנים ובנות ואת האדמה אשר נתת לנו במד ומקמיר ובלדות בהמה כאשר גשבעת לאבותינו ארץ זבת חלב ודבש כדי שתתן טעם טוב בפירות :

פרקות פ' סד"ה בן זומא ראה אוכלוסא על גב מעלה בהר הבית אמר ברוך חכם הרזים וברוך שברא כל ארץ לשמשו

לשמשי: הוא היה אומר כמה יגיעות יגע אדם הראשון עד שמצא פת לאכול חרש זורע וקצר ועמר ודש וזרה וברר ומתן והקד וקש ואפה ואחר כך אכל ואני משקים ומוצא כל אימתוקנים לפני וכמה יגיעות יגע אדם הראשון עד שמצא בגד לבוש גזו ולבן ונפץ ומטה וארג וצבע ותפר ואחר כך לבש ואני משקים ומוצא כל אלו מתוקנים לפני :

תענית טק ב לא נאמר באנשי גיגוה גירא האלהים את שקם ואת תעניתם אלא וירא האלהים את מעשיהם כי שבו מדרבם הרעה ובקבלה הוא אומר וקרעו לבבכם ואל בגדיכם ושובו אר"י :

ט ט טק כל כתני אמר רבי יוסי מימי לא עברתי על דברי חברי יודע אני בעצמי שאני כהן ואם אומרים לי חברי ענה לדוכן הייתי עולה ואמר רבי יוסי מימי לא אמרתי דבר ותורת לאחורי :

כז ט טק רבי שמעון אומר גדולה מילה שהיא שקולה כנגד כל התורה שנאמר הנה דם הברית אשר כרת יי עמכם על כל הדברים האלה :

תניא רבי אומר גדולה מילה שאין לה מי שנתעסה במצות כאברהם אבינו ולא נקרא תמים אלא על שם המילה שנאמר התהלך לפני והיה תמים : וכתוב ואתנה בריתי ביני ובינה : דבר אחר גדולה מילה ששקולה כנגד כל המצות שבתורה שנאמר כי על פי הדברים האלה כרתית אתך ברית ואת ישראל : דבר אחר גדולה מילה שאקמלא מילה לא נתקיימו שמות וארץ שנאמר אם לא בריתי יומם ולילה תקות שמם וארץ לא שמת : סנהדרין פרק אחד דיני ממונות

לפיכך נברא אדם יודי בעולם ללמדך שכל המאבד נפש אחת מישראל מעלה עליו הכתוב פאלו אבד עולם מלא וכל המקיים נפש אחת מישראל מעלה עליו הכתוב כאלו קיים עולם מלא ומפני שרום הבריות שלא יאמר אדם לחבירו אבא גדול מאביך

מאביך ושלא יהיו המינים אומרים הרבה רשויות בשמים ולהגיד גדלתו של הקדוש ברוך הוא שאדם טובע כמה משבעות בחותם אחד וכיום דומין זה לזה : ואלו מלך מלכי המלכים הקדוש ברוך הוא טובע כל האדם בחותמו של אדם הראשון ואין אחד מהם דומה לחבירו : תנו רבנן אדם נברא בערב שבת ומפני מה שלא יהיו המינים אומרים שותף היה לו להקדוש ברוך הוא במעשה בראשית : דבר אחר שאם תזוה דעתו עליו ואומרים לו ימוש קדמך במעשה בראשית : דבר אחר כדי שיפנם למצוה מיד : מדות פ"ב לשכת הגזית שם היתה סנהדרין גדולה של ישראל וישבת ודנה את הפהונה וכתן שנמצא בו פסול לובש שחורים ומתעטף שחורים ויוצא והוקף לו ושללא נמצא בו פסול לובש לבנים ומתעטף לבנים נכנס ומשמש עם אחיו הפהנים ויום טוב היו עשים שלא נמצא פסול בזרעו של אחרון הפהנים וכך היו אומרים ברוך המקום ברוך הוא שלא נמצא פסול בזרעו של אחרון וברוך הוא שבתר באחרון וכבניו לעמוד לשרת לפניי בבית קדשי הקדשים :

מנחות טק סתכלת תניא אומר רבי נתן אין לך מצוה קלה שמרתובה בתורה שאין מתן שכרה בעולם הזה ולעולם הבא אבל איני יודע פסה צא ולמד ממצות ציצית :

עיו במדרש הלכות קטנות סוף פרק התבלת שהביא מעשה זה בקצת שנוי לישון קחנו טעם : מעשה באדם אחד שהיה זהיר במצורת ציצית שמע שיש זונה בכרפי חים שנומלת ארבע מאות והובים בשכרה שגר לה ארבע מאות והובים וקבעה לו זמן כשהגיע זמנו בא וישב על הפתח ונכסה שפחתה ואמרה לה אותו אדם ששיגר לך ארבע מאות והובים בא וישב על הפתח אמרה לה יבגם נכנס הציעה לו שבע מטות יש של כסף ואחת של זהב ובין כל אחת ואחת סולם של כסף ועליונה של זהב עלתה וישב על גבי עליונה בשדרה ערומה ואף הוא עלה לישוב עירום כנגדה באי ארבע ציציותיו ומפחו לו על פניו נשמט וישב לו על גבי לרקע ואף היא נשמטה

וישכח על גבי קרקע אמרה לו גפה של רומי שאיני מניחה עד
שהאמר לי מה מום ראית בי אמר לה העבודה שלא ראית אשה
יפה כמותך אלא מצויה אחת צנוני אלהינו וציצית שמך וכתוב
בה אני אלהיכם שני פעמים אני הוא שעתיד לפרע ואני הוא
שעתיד לשלם שכר ועכשיו נדמו עלי כארבעה עדים אמרה לו
איני מניחה עד שהאמר לי מה שמך ומה שם עירך ומה שם רבך
ומה שם מדרשך שאתה לומד בותרה כתבונתן בידה עמדה
והלכה כל נכסיה שליש למלכות ושליש לעניים ושליש נמלה בידה
חיוץ מאותן מצעות ובאת לבית מדרשו של רבי תיאאמרה לו
רבי צוה עלי ועשיתי גזרת אמר לה בתי שמא עיניך נתת באחד
מן התלמידים הוציאה כתב מידה ונתנה לו אמר לה לכי וכי
במקרה אותן מצעות שהציעה לו באסור הציעה לו בהתר זה
מתן שכרו בעולם הזה ולעולם הבא איני יודע כמה :

ידים פרק ראשון המים שנפסלו משתיית הבהמה בכלים פסולין
ובקרקעות כשרים נפל לתוכן דיו קומום
וקנקתום ונשתנו מראיהו פסולין עשה בהן מלאכה או ששררה
בהן פתו פסולין שמעון התימני אומר אפילו נתכונן לשרות בזה
ונפל לשני כשרים :

גדה פרק המפלת דרש רבי הנינא בר פפא מאי דכתיב עושה
גדולות עד אין תקר ונפלאות עד אין מספר בא
וראה שלא כמדת הקדוש ברוך הוא מדת בשר ודם מדת בשר
ודם נותן הפציו בחמת צרורה ופיה למעדה ספק משתמר ספק
אינו משתמר ואילו הקדוש ברוך הוא צד את העובר במעי אשה
פתוהה ופיה למטה ומשתמר דבר אחר אדם נותן הפציו בכף
מאזנים כל זמן שמכביד יורד למטה ואילו הקדוש ברוך הוא פל
זמן שמכביד הולך עולה למעלה :

ואמר פרשת העקידה ועשרת הדברות ופרשת המנוחה עד הבקשות כמו
שהוא מסודר כמעמד יום ראשון :

בקשה ליום ששי

הי רצון מלפניך יהוה אלהי ואלהי אבותי שתהא תורתך ואומנותי
ותחן

ותתן לי לב טוב וחלק טוב והכר טוב ונפש שפלה ורוח נמוכה
ואל יתחלל שמך בי ואל תעשני שיחה בפני הבריות ואל תהי
אחריתי להכרית ותקותי למפח נפש ואל תצריכני לידי מתנת
בשר ודם שמתנתם מעומה וחרפתם מרובה אלא לידך המלאכה
והרחבה והפתוהה והקדושה ותן חלקי בתורתך עם עושי רצונך
בלבב שלם ובנה ביתך ועירך והיכלך ומקדשך במהרה בימינו
וימחר ענני ופדני מפל גזרות קשות ורעות והושיעני ברחמיך
דרבים מפל צרה וצוקה בי אתה שומע תפלת כל פה ברוך אתה
שומע תפלה :

בקשה אחרת מעין יצירת היום על דרך הקבלה

יהי רצון מלפניך אלהינו ואלהי אבותינו כאשר בראתנו
לכבודך בן ברחמיך הרבים תתקנני לעבודתך אנחנו וכל
עמך בית ישראל ותיחד לבבינו לעבודך בלבב שלם : והחזירנו
בתשובה שלימה לפניך : ותמלא פונת מחשבותך בנו לטובה
בבראך ביום זה בעולמך שיצרת אדם ישר לעמוד לפניך ולשרתך
ולכבודך בשמך : יהי רצון מלפניך אלהינו שתישרנו לפניך ויתקרב
שנת גאולתנו : ותבנה עירך במהרה בימינו : ובית קדשינו
ותפארתינו תקומם : ותשרה שכנתך בימינו : ותהזור מלכותך
לקדמותו : ונזכה אנחנו וכל עמך בית ישראל לאור באור פניך : כי
באור פניך חיים לנו ותבשרנו כי רצייתנו : כי אתה שומע תפלת
כל פה : ברוך אתה שומע תפלה :

מעמדות ליום השבת

מורה ויכלו השמים והארץ וכל צבאם : ויכל אלהים ביום השביעי
מלאכתו אשר עשה וישבורת ביום השביעי מפל
מלאכתו אשר עשה ויברך אלהים את יום השביעי ויקדש אותו
כי בו שבת מפל מלאכתו אשר ברא אלהים לעשות :
שמות לא ויאמר יהוה אל משה לאמר : ואתה דבר אל בני ישראל
לאמר אך את שבתותי תשמרו כי אות הוא ביני
ובינכם לדורותיכם לדעת כי אני יהוה מקדשכם : ושמרתם את

השבת פי קודש היא לכם מחלליה מות יומת פי כל העושה בה
מלאכה ונכרתה הנפש ההוא מקרב עמיה : ששת ימים יעשה
מלאכה וביום השביעי שבת שבתון קודש יהיה כל העושה
מלאכה ביום השבת מות יומת : ושמרו בני ישראל את השבת
לעשות את השבת לדורותם ברית עולם ביני ובין בני ישראל
אות הוא לעולם כי ששת ימים עשה יהוה את השמים ואת הארץ
וביום השביעי שבת ונפש :

שמית לה ויקהל משה את כל עדת בני ישראל ויאמר אלהם אלה
הדברים אשר צוה יהוה לעשות אתם : ששת ימים
תעשה מלאכה וביום השביעי יהיה לכם קודש שבת שבתון ליהוה
כל העושה בו מלאכה יומת : לא תבערו אש בכל משבותיכם
ביום השבת :

במדבר כח וביום השבת שני כבשים בני שנה תמימים ושני עשרונים כולת
מנחה בלילה בשמן ונסכו : עולת שבת בשבתה על עולת
התמיד ונסכה :

מערכת שבת ויקרא כד ולקחת כולת ואפית אתה שתים עשרה חלות שני
עשרונים יהיה החלה האחת : ושבת אותם שתים מערכות
שש המערכת על השלחן הטהור לפני יהוה : ונתת על המערכת לבונה זבה
והיתה ללחם לאיברה אשה ליהוה : ביום השבת ביום השבת יערכני לפני
יהוה תמיד מאת בני ישראל ברית עולם והיתה לאהרון ולבניו ואכלו במקום
קדש פי קודש קדשים הוא לו מאשי יהוה חק עולם :

נביאים ישעיה יח אז תקרא ויהוה יענה תשוב ויאמר הנני אם תמיד מהו
מוטה שלח אצבע ודבר און : ותפק להעב נפש ונפש
נענה תשפיע ורחב בחושך אורח ואפלתך בצהרים ונוחך יהוה תמיד והשביע
בצחצחות נפשה ועצמותך יחליץ וחיית בנן רוח וכמוצא מים אשר לא יכזבו
מימיו : ויבנו ממך חרבות עולם מוסדי דור ודור תקום וקורא לך גדר פרץ
משוכב נתיבות לשבת : אם תשיב משבת רגלך עשות הפציה ביום קדשי
וקראת לשבת עונג לקדוש יי מכפר וכפרתו מעשות רכיק ממצוא הפצח
ודבר דבר : אז תתענג על יי והרפסתך על פמתי ארץ והאבלתיך נחלת
יעקב אביך כי פי יי דבר :

נביאים ישעיה נז כה אמר יהוה שמרו משפט ועשו צדקה פי קרובה ישועתי
לכא וצדקתי להגלות : אשרי און ישעיה זאת וזן

אדם יחזיק בה שמר שבת מחללו ושמר ידו מעשות כל רע : ואל יאמר בן
הנכר הגולה אל יהוה ראני תבדר וברילני יהוה מעל עמו ואל יאמר הכרים
הן אני עין יבש פי כה אמר יהוה לשרים אשר ישמרו את שבתותי ויבחרו
באשר תפצתי ומחזיקים בכריתי : ונתתי להם פכיתי ובחומותי יד ושם טוב
מבנים ומבנות שם עולם אתן לו אשר לא יפרת : ובני הנכר הגלויים על יהוה
לשרתו ולא רכבה את שם יהוה להיות לו לעבדים כל שמר שבת מחללו
ומחזיקים בכריתי : והביאותים אל הר קדשי ושמהתים בבית תפילתי
עולותיהם ונכחיהם לרצון על מזבחי פי ביתי בית תפלה יקרא לכל העמים :
נאם אדני יהוה המקבץ נדחי ישראל עוד אקבץ עלי לנקבציו :

ירמיה יז כה אמר יהוה רשמרו בנפשותיכם ואל תשאו משא ביום השבת
והבאתם בשערי ירושלים : ולא תוציאו משא מפתיכם
ביום השבת וכל מלאכה לא תעשו וקדשתם את יום השבת כאשר
צויתי את אבותיכם : ולא שמעו ולא רטו את אונם וקשו את ערפם לבלתי
שמעו ולבדתי קהרת מוסר : והיה אם שמעו השמעון אלי נאם יהוה
לבלתי הביא משא בשערי העיר הזאת ביום השבת ולקדש את יום השבת
לבלתי עשות בו כל מלאכה : ובאו בשערי העיר הזאת מלכים ושרים
יושבים על כסא דוד רוכבים פרכס ובכוסים רכיה ושריהם איש יהודה
ויושבי ירושלים וישבה העיר הזאת לעולם : ובאו מערי יהודה ומסביבות
ירושלים ובארץ בנימין ומן השפלה ומן המדבר ומן הנגב מבאים עולה ויבב
ומנחה ולבונה ומביאי תודה בית יהוה :

כתובים תהלים צב מזמור שיר ליום השבת : טוב להודות ליהוה
ולזמר לשמך עליון : להניד בבוקר חסדך ואמתך
בלילות : עלי עשור ועלי נבל עלי רגליו כנגוד : פי שמחתני יהוה
בפעליך כמעשה ידך ארגן מה גדלו מע שיה יהוה מאד עמקו בחשבותיך :
איש בער לא ידע וכסיל לא יבין את זאת בפרוח רשעים כמו עשב ויצאו
כל פועלי און להשמדם עדי עד : ואתה מרום לעולם יהוה : כי הנה
אויבך יהוה כי הנה אויבך יאבדו יתפרדו כל פועלי און : ותהם כראם
קרני בלותי בשמן רענן : ותפט עיני בשורי בקמים עלי מרעים תשגנה
אני : צדיק בפתח יפרח בארו פלכנון ישנה שתולים בבית יהוה פה צרת
אלהינו יפריחו : עוד יוכנו בשיבה רשעים ורעננים יהיו להניד פי ישר יהוה
צרו ולא עולתה כו :

דברים ה שמור את יום השבת לקדשו כאשר צוה יהוה אלהיך : ששת
ימים תעבוד ועשית כל מלאכה ויום השביעי שבת
ליהוה אלהיך לא תעשה כל מלאכה אתה ובנך ובעבדך ואמתך ושורך
והמוקד וכל ברימתך תגר אשר בשעריך לבמען ינוח עבדך ואמתך כמוך :

זכרה כי עבד היותי בארץ מצרים ויצאך יהוה להודך משם ביד חזקה וברוע נסויה על בן צוף יהוה אלהיך לעשות את יום השבת :
נחמיה ג ויהי כאשר צללו שערי ירושלים לפני השבת ואמרה ויסגרו הדלתות ואמרה אשר לא יפתחום עד אחר השבת ומנערי העמדות על השערים לא יבוא משא ביום השבת ולינו הרובלים ומוכרי כל ממכר מחוץ לירושלים פעם ושתים :
ואעדה בהם ואמרה אליהם מדוע אתם לנים נגד החומה אב תשנו יד אשלת בכם מן העת ההוא לא באו בשבת ואמרה ללנים אשר יהיו משהרים ובאים שמרים השערים לקדש את יום השבת גם זאת זכרה לי אלהי וחוסה עלי כרוב חס :

מסע פרק סביעי חמשת תמוי

בזמן שכהן גדול נכנס להשתחות שלשה אוחזין בו אחד בימינו ואחד בשמאלו ואחד באבנים טובות וכיון ששמע המזינה קול רגליו של כהן גדול שהוא יוצא הנביא לו את הפרוכת נכנס והשתחוה ויצא ונכנסו אחיו הכהנים והשתחו ויצאו באו ועמדו על מעלות האם עמדי הראשונים לדרוב אחיהם הכהנים וחמשה פלים בידם המני ביד אחד והשוו ביד אחד והמתתה ביד אחד והבונד ביד אחד ובסיו ביד אחד וברכי את העם ברכה אחת אלא שבמדינה אומרים אותה שלש ברכות ובמקדש ברכה אחת במקדש היו אומרים את השם כמתכו ובמדינה בכינויו במדינה הכהנים נושאים את ידיהם בנגד כתפותיהם ובמקדש על גבי ראשיהם חיון מפקה גדול שאין מגביה את ידיו למעלה מן הציץ רבי יהודה אומר אף כהן גדול מן בית את ידיו למעלה מן הציץ שנאמר וישא אהרן את ידיו אל העם וברכם : בזמן שכהן גדול רוצה להקטיר היה עולה בפפוש והסגן בימינו הגיע למחצית הפפוש אהו הסגן בימינו והעלהו והשיט לו הראשון הראש והרגל וסמך עליהן וירקן הושיט השני לראשון שתי תודים ונתנה ככהן גדול וסמך עליו וירקן נשמש השני והקד לו ובך היו מושיטין לו כל שאר האברים והוא סמך עליהן וירקן וכן הוא רוצה הוא סמך ואחרים וירקן בא

להקיר את המזבח והיכן הוא מתחיל מקחו דרומית מזרחית מזרחית צפונית צפונית מערבית מערבית דרומית : נתנו לו יין לנסך הסגן עומד על הקרן והסדרין בידו ושני כהנים עומדים על שתי החלבים ושתי הצוצרות בידם תקעו והריעו ותקעו באו ועמדו אצל בן ארזא אחד מימינו ואחד משמאלו שחה לנסך והניף הכהן בסדרין והקיש בן ארזא בצלצל ודברו וקוים בשר הדגיעו לפרק תקעו והשתחו העם על כל פרק תקיעה ועל כל תמיעה השתחויה והי סדר התמיד לעבודת בית אלהינו הי רצון שיהיה במהרה בימינו אמן :

פאה פיא אלו דברים שאין להם שעור כפאה ותבפורים הראיון וגמילות חסדים ותלמוד תורה : אלו דברים שאדם אוכל פירותיהם בעולם הזה ותקון קיימת לו לעולם הבא כבוד אב ואם וגמילות חסדים והקנפת אורחים והשפמת פית המדרש והכאת שלום בין אדם לחבירו ובין איש לאשתו ותלמוד תורה כנגד כלם :

ברכות פרק היה קורא מרגלא כפומיהו דרבי מאיר גמור ככל לכבה וכלל בפשד לדעת את דרכי ולשקוד על דלתי תירוני : נצור תורתך כלבכה ונגד עיניך תחיה יראתי שמור פיה מפל חטא ומו וקדש עצמך מפל עון ואשמה ואלו אהיה עמך בכל מקום :
יומא פרק יום הכפורים אמר רפי עקיבא אשריכם ישראל לפני מי אתם מטהרין ומי מטהר אתכם אביכם שפשימים שנאמר וירקתי עליכם מים טהורים וטהרתם מכל טמאותיכם ומפל גלויתם אטהר אתכם :
ואומר מקוה ישראל יי מה דמקוה מטהר את הטמאים אף הקדוש פרוק הוא מטהר את ישראל :
ניצה פרק יום טוב

תניא אמרו עליו על שמאי הוקן שכל ימיו היה אוכל לכבוד שבת כצד מצא כהמה נאחזאומר זו לשבת מצא אחרת נאה הימנה מניח את השניה ואוכל את הראשונה אבל הלל הוקן מדה אחרת היתה לו שכל מעשיו היו לישם שמים שנאמר פרוק אדני יום יום :
שבת פרק כל בתבי

תני רבנן כמה סעודות חייב אדם לאכול בשבת שלש רפי הדקא אומר ארבע אמר רפי יוחנן ושניהם מקרא אחד דרשו ויאמר משה אכלו ורו חיים כי שבת היום ליהוה היום לא תמצאוהו בשדה : רפי הדקא טבר רפי חלתא היום לבד מאורחא ורבנן סברי כהדי דאורחא : אמר רפי שבעין

מעמדה ליום השבת

וי' דרבי יהושע בן לוי משום בר קפרא כל המקוה זולש סעודות בשבת
נציל משלש פירעניות : מה לו של משיח ומדינה של גיהנם וממלכת גוג
ומגוג מהכלו של משיח בתיב הכא יום וברתיב התם הנה אנכי שלח לכם את
אלוהי חביא לפני פוא יום י' הגדול והגדול : מדינה של גיהנם בתיב הכא יום
וכתיב התם יום עברה היום הוא : ממלכת גוג ומגוג בתיב הכא יום וברתיב
התם פוא גוג על אימת ישראל : אמר רבי יוחנן משום רבי יומי כל
המענג את השבת נותן לו נחלה בלא מצרים : שנאמר אז תענג על
הרוב כתיב על פמתי ארץ והאבלתיך נחלת יעקב אביך לא כאברהם שכתוב
בו קום והנהלך בן ין לארץ ולרחבה פי לך אתננה : ולא כיצחק שכתוב
בו פי לך ולרעה און את כל הארצות האל : אלא פיעקב שכתוב בו ופרצת
ימת קדמה וצפוי ונגדה : רב נחמן בר יצחק אומי צול משעפור מלכותי
כתוב הכא והרבו ידך על פמתי ארץ וברתיב התם ואתה על במיתימו תדרוך
אמר רב יהודה אמר רב כל המענג את השבת נותנין לו משאלות רבו
שנאמר והתעור על י' ויתן לך משאלות לך : ענג זה אני ידע מהו כשהוא
אומר וקראת לשבת ענג הוי אומר זה ענג שבת :

שבת פק 6 ואמר רבא בר מחסיה אמר רב חמא בר גדיא אמר
רב הונן מתנה לחבירו צדיק להודיעו שנאמר
לדעת בי אני מקדשכם : מגיא נמי הכי לדעת כי אני יהודה
מקדש : אמר לו קדוש ברוך הוא למשה מתנה טובה יש לי
בבית גוי ושבת שמה ואני מבקש לתנה לישראל לך והודיעם
נפאן אמר רבן שמעון בן גמליאל הנייתן פת לתינוק צדיק להודיע
לאמו :

הני רבנן הנכנס לבקר את החולה בשבת אומר שבת היא
מלועוק ורפואה קרובה לבא : ורבי מאיר אומר יכולה היא
שתתחכם רבי יהודה אומר המקום ירחם עליך ועל חולי ישראל :
רבי יומי אומר המקום ירחם עליך בתוך חולי ישראל : שבנא איש
ירושלים בבניסתו אומר שלום וביציאתו אומר שבת היא מלועוק
ורפואה קרובה לבא ורחמו מהרביץ ושבתו בשלום :

גרוס כ"ג רבי אלעזר בן עזריה או יד מאוכה היא העררה שנתנו
בת דרשנים שנאמר כל הגוים ערדיב וכל
ישראל ערלי רב : רבי שמעאל דר ונדדה מילה שנכתבה

233

Handwritten text, possibly a title or header, written in a cursive script.

Handwritten text, possibly a date or a specific entry, written in a cursive script.

Handwritten text, possibly a list or a series of entries, written in a cursive script.

Handwritten text, possibly a list or a series of entries, written in a cursive script.

Handwritten text, possibly a list or a series of entries, written in a cursive script.

233

Handwritten text, possibly a date or a specific entry, written in a cursive script.

and not 21/100
205 < 7 200 1/2
185

